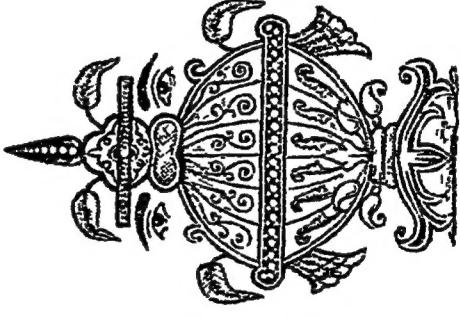

श्रीमज्जनसिद्धान्तवाचनाप्रकाशनकारिका

श्रीमती आगमोदयसमितिः

स्थापना—श्रीमल्लीतीर्थे २४४१ माघशुक्लदशम्या

सुयणागं महिद्वीय

आगममज्ञा हि मेवम्

वीरसवत् २४४७ श्रावणशुक्लप्रतिपदा । शास्त्र सर्वत्रग चक्षुः, सर्वज्ञानगिरामणिः । विक्रमसवत् १९७७ क्राइस्टन १९२१

श्रीसिद्धप्रभा-व्याकरणम्

श्रीसिद्धहैमशब्दानुशासनानुगतं (उणादिसूत्रन्यायधात्वकारादिक्रमयुतं)

ग.शेका-कर्पटवाणिलयश्रेष्ठि-मीठाभाङ्कल्याणचंद्रनाम्न्या श्रीसंवसंस्थया समर्पितद्रव्येण
मालवेदेशान्तर्गतश्रीरत्नपुरीयश्रीकपभदेवजी केशरीमलजीनाम्ना श्रीध्वेतांवरसंस्था ।

गुद्रयिता—इन्दौरनगरे श्रीजैनचन्धुमुद्रणालयाधिपः श्रेष्ठि जुहारमल मिश्रीलाल पालेरचा

वीर संवत् २४६० विक्रम संवत् १९९० काइस्ट १९३४ प्रतयः २५० पण्यं २—८—०

सर्वेऽधिकाराः स्वायत्ताः स्थापिताः । प्राप्तस्थानं—सुरत जैनान द पुस्तकालय गोपीपुरा.

उपक्रमः

सर्वेषां श्रेष्ठुषीमतां विदितचरमेतद् यदुत सर्वाऽपि भाषा विना व्यवस्थां व्यवहर्तृणामकौशलं व्यक्तीकुर्यात्, विशेषतश्च संस्कृता या केवलमधुना शास्त्रनिचयेन निश्चिता, न तु लोक-व्यवहारं सा लेखतोऽपि शोभितवती, अतस्तस्यास्तु विना व्यवस्थां कौतस्कुती सम्यगव्यवस्थितिः?, व्यवस्थापकं च तस्या व्याकरणमेवेति शास्त्राण्यधिजिगमिषूणामादित एव तस्योप-योगः, परमर्षयस्तु स्पष्टमूचुर्वाङ्मयविस्तरे यदुताध्येतैव व्या-करणस्य मृषावादविरमणमलं रक्षितुं, तथा च स्पष्टमेवैतत् यदुत विना व्याकरणाध्ययनं न सद्गतिलिप्सापूर्तिः न च दुर्गतिपात रक्षा, अत एव च कलिकालसर्वज्ञोपपदैः श्रीहिमचन्द्रस्वरिभिर्मुनि-

त्रयेणापूरितमपि पूरितं स्वयं व्याकरणं, किंच निम्नलिखिता नूतनताऽत्र विदुषामवश्यमवलोकनीयाः ? अष्टाध्यायीक्रमोऽत्र प्रायः प्रक्रियाक्रमानतिवृत्तिः २ धातुपाठे पदक्रमेण अकाराद्यन्तक्रमेण च पाठः ३ उणादिषु परःसहस्रेष्वपि अकाराद्यन्तक्रमेणैव पाठः (विना क्रममपि धातूणादिसूत्रान्वेषणमत्रैव) एवं विविधाश्चर्य-कृद्विधानमप्येतत् व्याकरणं स्वल्पप्रज्ञानामध्येतुं धारयितुं च दुष्करमिति संक्षेपार्थमेवोऽत्रोद्यमोऽस्माकं, विदिततत्त्वा विद्वांसः अत्रत्यं सखलनासद्भावं क्षंस्यन्ते यतः स्वभाव एवैष एतेषामिति शं॥ २४६० आश्विनशुक्ला द्वितीया महेशाने ।

निवेदकः श्रमणसंघसेवकः आनन्दसागरः

श्रीसिद्धप्रभागतविषयानुक्रमः

अकारादिक्रमे द्वादशपृष्ठीया अत्राङ्काः, षोडशपृष्ठीये तु तदनुसारेण

विषयः	द्वादशीयः	षोडशीयः	विषयः	द्वादशीयः	षोडशीयः
संज्ञा	२ यावत्	२ यावत्	व्यञ्जनान्तपुंलिङ्गाः	२१	२८
स्वरसन्धिः	४	८	व्यञ्जनान्तस्त्रीलिङ्गाः	२२	२९
असन्धिः	५	७	व्यञ्जनान्तनपुंसकं	२३	३०
व्यंजनसन्धिः	८	१०	युष्मदस्मदी	२५	३३
रसन्धिः	१०	१३	अव्ययानि	३१	४२
स्वरान्तपुंलिङ्गाः	१५	२०	स्त्रीप्रत्ययाः	३६	४७
स्वरान्तस्त्रीलिङ्गाः	१७	२२	कारकाणि	४३	५८
स्वरान्तनपुंसकं	१८	२३	समासाः	६१	८१

स्वादयः
अदादयः (ह्यादियुतः)
दिवादयः
स्वादयः
तुदादयः
रुधादयः
तनादयः
क्रयादयः
चुरादयः
णिगन्ताः
सन्नन्ताः
यङन्ताः
यङ्लुगन्ताः
नामधातवः

८२ ८७ ९० ९१ ९४ ९४ ९५ ९६ १०२ १०४ १०५ १०७ १०८ ११०

११० ११६ १२० १२१ १२५ १२६ १२६ १२८ १३६ १३८ १४० १४२ १४४ १४७

कण्वादयः
पदव्यवस्था
भावकर्मप्रक्रिया
कर्मकर्तृप्रक्रिया
विभक्तिव्यवस्था
कृत्याः
कर्तृप्रत्ययाः
कर्मापपदाः
कृत्तवत्
क्वसुकानशत्रानशः
शीलाद्यर्थः
भावाधिकारः
क्त्वाखणमधिकारः

१११ ११३ ११४ ११४ ११८
कृदन्ताः
१२१ १२२ १२६ १२९ १३० १३३ १३८ १४१

१४८ १५१ १५२ १५३ १५८ १६१ १६३ १६८ १७१ १७३ १७४ १८३ १८६

संज्ञादयः
षड् लिङ्गानि
गुणदस्मदी
अव्ययानि
समासाः
तद्धिताः
गणधातवः
णिगन्तादिप्रक्रियाः
कुदन्ताः

प्रागुजितीयाः
समूहार्थकाः
विकाराद्यर्थकाः

प्राकृतं १४७
१५२
१५३
१५५
१५५
१५६
१६३
१६४
१६८
तद्धिताः १७५
१७६
१७६

निवासाद्यर्थकाः
देवताद्यर्थकाः
वेत्त्याद्यर्थकाः
शेषार्थाः
जिताद्यर्थाः
इक्षणाधिकारः
येयाद्यधिकारः
भावाधिकारः
क्षेत्राद्याधिकारः
प्रमाणाद्यधिकारः
मत्वार्थाद्याः
तरपतमवधिकारः
कनधिकारः
द्वित्वाधिकारः

१९४
२००
२०१
२०३
२०४
२०५
२१४
२१५
२२०
२२९
२३०
२३१

१७८
१७९
१७९
१८५
१८७
१९०
१९१
१९३
१९५
१९६
१९८
२००
२०२
२०३

२३३
२३४
२३५
२४२
२४५
२४८
२५१
२५३
२५५
२५७
२६२
२६४
२६५
२६६

लिङ्गविवेकः	२०३	२६७	न्यायाकारादिः	५४-५७	६९-७१
उणादयः	२३९	३१३	धात्वकारादिः	५७-८४	७१-१०६
स्वाकारादिः	१-५४	१-६९	छंदांसि	८४-८७	१०६-११०
			शुद्धिपत्रक्रमः ।		
पृष्ठं	लाईन	अशुद्धः	शुद्धः	कर्मणिङ्	कर्मणिङ्
१०	२	कर्ता	×	प्यय्यंयंजेने	प्यय्यंयंजेने
२५	१	धमः	धर्मः	धुग्	धुग्
५०	४	कुमहद्भ्या	कुमहद्भ्यां	४-१-२०२	४-२-१०२
५८	७	२-९-९३	२-३-९३	घाये	घान्ये
६१	५	आष्टाग्रे	आष्टाग्रे	समुच्छ्राय	समुच्छ्राये
६४	१०	रातु	रादनु	लीङ्	लीङ्
६५	१	४-४-७९	४ ४-७८	३-४-९०	३-४-८०
६७	५	ण	णौ	४-४-३७	४-२-३७

पृष्ठ १० × १-१-२७ अघातुविभक्तिवाक्यमर्थवन्नाम, स्वार्थो द्रव्यं लिङ्गं संख्य शक्तिरित्यभिधेयोऽर्थः, समुच्चयादिर्द्योत्योऽर्थः, वृक्षः बुद्धिः, अविभक्तीति स्त्रीकृतवद्धितप्रत्ययानां, स्यात्, अजा कर्ता ।

१०३	१	लीङ्गलिनी	लीङ्गलिनी	१२४	५	५-१-१२५	५-१-१२६
१०६	४	नगणा	न गृणा	१२५	३	४-२-६६	४-२-६५
१०६	११	ऋतां	ऋमतां	१२७	८	४-२ ७५	४-२-७६
१०७	५	३-४	३-४-१४	१३५	५	क्रमे	क्रमे
१०८	१२	३-४-२३	३-४-२२	१३६	७	५-३-१०४	५-३-१०३
११०	६	७-४ ३६	७-४-३८	१३६	८	५-३-१०३	५-३-१०४
११३	१	परानोः	३-३-१०१ परानोः	१३६	९	४-३-१०५	५-३-१०५
११३	१३	३ ४-६५	३-४-६९	१३८	१	उपसगात्	उपसगात्
११६	११	५-४-३	५-४-७	१३९	८	५-४-५४	५-४-५३
११७	९	५-४ ११	५-४ २७	१४१	१	५-५-८८	५-४-८८
११९	१३	गत्यर्थीकर्मक	गत्यर्थीकर्मक०	१४१	८	द्यय्यां	द्यय्यां
१२०	९	स्वामी	स्वामि०	१४२	१४	१-२९६	१-२१६
१२१	१३	४-१-११४	४-१-१४	१४४	८	हरितक्यामिती	हरितक्यामीतो
१२३	७	सकृत्	शकृत्	१४५	३	महाराष्ट्रे	महाराष्ट्रे

१४६ १४६ १४८ १४८ १५० १५१ १५४ १५६ १५६ १५९ १५९ १५९ १५९ १५९ १६०

९ ११ २ ७ १० २ १ ३ ८ १ १४ १ ६ ४

१-८० अलाब्ध १-५८ हिहिहि २-१२० स्नाम २-०२६ इयस्या वस्वार्थे ४-१६१ ४-१५० कृपो ४-१७८ ससे

१-१७९ वाऽलाब्ध १-१५८ हिहिहि २-१३० स्नम २-२०६ इयस्या वा स्वार्थे, नवल्लो ४-१६२ ४-१५१ कृपो ४-१७७ ससे.

१६० १६२ १६४ १६४ १६५ १६८ १७० १७० १७० १७० १७१ १७१ १७२ १७२

१३ ९ १४ १ ७ १ ६ ७ ८ १० ३ १० १४ १०

३-१४८ ४-१४० ८-२४६ २-२४७ इयुते २-२२८ देवा ६-१-१-१७ पाण्डा , पीलु वाऽयन विदादे ६-१-५१ कल्याणा

३-१४७ ४-१८० ४-२४६ २-२४८ इयुते २-१२८ देवा ६-१-१-३७ , ६-१-१-०४ पाण्डा , पीला वाऽयन ६-१-४१ विदादे ६-१-६२ कल्याणा

१७३	१७३	१७५	१७५	१७७	१७८	१७८	१८०	१८०	१८१	१८१	१८४	१८४
१	६	२	११	४	५	१३	३	३	४	६	११	१३
६-१-२२५	६-१-२२५	७-४-२५	प्रष्टाद्यः	न द्या	दे ि क ण	७-४-४९	एषमो	७-४-१५	६-३-४४	७६	बा ह्य	६-३-१०२
६-१-१२५	६-१-१६	७-४-२४	पृष्टाद्यः	नद्यां	दे रि क ण्	७-४-४९	ऐषमो	७-४-१६	६-३-५४	७७	बाह्य०	६-३-२०२
१८७	१९१	१९१	१९१	१९३	१९६	१९८	१९९	२००	२०१	२३१	२३४	
१४	१	२	२	४	१	२	११	१	३			
निवृत्ते,	निवृत्ते,	७-२-२२	७-२-२३पदाध्यै	७-२-२४	७-४-६०	धनहरिण्ये	दीर्घश्च	वाऽन्त	अनन्त्यंते	७-३-४३	२३४	२३१
निवृत्ते,	निवृत्ते,	७-१-२२	७-१-२३पाद्याध्यै	७-१-२४	७-४-५०	धनहरिण्ये	दीर्घश्च	वान्ति०	अनन्त्यंते	७-३-४६	२३१	२३४

—X—

अदसोऽकजायनर्णोः ३।१।३३ न षष्ठ्या लुङ्, आमुष्य-

पुत्रिका आमुष्यायणः ॥

अभिनिष्ठानः १।३।२३

उणादयः ५।२।९३

केशो वा ३।२।१०२ शिरसः शीर्षन्, शीर्षणाः ।

अतो म आने ४।४।११४ वर्धमानः ।

पैङ्गाक्षीपुत्रादेरिंयः ६।२।१०२ देवतार्थे

प्राचां नगरस्य ७।४।२६ पूर्वोत्तरयोर्वृद्धिः, सौहृदनागरः ।

बहुष्वस्त्रियां ६।१।१२४ व्यन्तस्य द्रैलुप्, पञ्चालानामपत्यानि

पञ्चालाः ।

यश्चोरसः ६।३।२१२ तुल्यदिश्यर्थे, चात्तसिः ।

येऽवर्णे ३।२।१००। नासिकाया नस्, नस्यं ।

वेः स्कन्दोऽक्तयोः २।३।५१। षः, वेष्कन्ता ।

शस्त्रजीविसंघाज्ज्यङ् वा, स द्विः, शाययौ शत्रराः।

समासान्तः ७।३।६९

स्वपो णाबुः ४।१।६२ पूर्वस्य, सुष्वापयिष्यति ।

भृतिप्रत्ययान्मासादिकः ७।३।१४० पञ्चकमासिकः ।

मनुर्नभोऽङ्गिरो वति १।१।२४ न पदं ।

आक्रन्देर्णीहरः ४।१३१
इः सदादौ, १।७२ सइ सया
ईहरे वा १।५१ आदेरतः ।
एरदीतौ म्मौ वा ३।८४ एतदः ।
ओत्पूतरबदरनवमालिकानवफलिकापूगफले १।१७०
क्षमाइलाघारत्नेऽन्त्यव्यञ्जनात् २।१०१ पूर्वोऽत् ।
ग्रहो बलगेणहृमंगनिरुवाराहिपञ्चुआः ४।२-९
घूर्णो धुलघोलधुम्मपहल्लाः ४।११७।
चतुरश्चत्तारो चउरो चत्तारि न दीर्घो णो ३।१२५
चतुरो वा ३।१७ दीर्घः, भिसादिषु ।
ओऽक्ष्यादौ २।१७ संयुक्तस्य ।

प्राकृते—

तिर्यश्चास्तिरिच्छिः २।१४३ ।
धनुषो वा १।२२ हः ।
वाऽऽमंभ्यात् सौ मः ३।३७ स्वस्वादेः
पलिते वा १।२१२ तो लः ।
बभौ दुहलिहवहरुधामुच्चातः ४।२४५ कर्मभावे ।
मधूक्ते वा १।१२२ उः
लघुक्ते लहोः २।१२२ व्यत्ययः
वैरादौ वा १।१५२ अइः ।
सप्ततौ रः १।२२० तः
हो लहः २।७६

—X—

द्विहेतो० । ४२ पुष्टे०
दधेघ्राशा० । ६५
क्षुः क्षी । १२६
किरो । १३५

सन्त्येतानि ।

अथ । १४५
इः स्वमा १४४
दामन्या० २०९

श्रीवीतरागाय नमः ।

प्रणम्य परमात्मानं, साधुशब्दार्थदर्शिनम् ।
जिनं सर्वज्ञमर्हन्तं, वीरं सिद्धप्रभां ब्रुवे ॥ १ ॥

१-१-१ अहम् शास्त्रादौ प्रणिधेयम् । १-१-२ सिद्धिः
स्याद्वादात् नित्यानित्यत्वाद्यनेकधर्मशवलैकवस्त्वङ्गीकाररूपात् ।
१-१-३ लोकात् अनुक्तानां क्रियागुणादिसंज्ञानां परानित्यान्तर-
ज्ञानवकाशानां परं बलीय इत्यादिन्यायानां च सिद्धिः । अआई-
उऊक्कृल्लल । एऐओऔ । अंअः । कखगघङ । चछजझण ।
टठडढण । तथदधन । पफवभम । यरलव । शषसह । इति
वर्णाम्नायः । तत्र-१-१-४ औदन्ताः स्वराः, संज्ञा १ परिभाषा-
२ अधिकार ३ विधि ४ प्रतिषेध ५ नियम ६ विकल्प ७ समुच्चया-
८ तिदेशा ९ उवादेशु १० संज्ञाञ्ज- । १-१-५ एकद्वित्रिमात्रा

ह्रस्वदीर्घप्लुताः स्वराः, मात्रा कालविशेषः, द्वन्द्वाद्यन्तपदं प्रत्येकं,
अइउऋलृ एकमात्रा ह्रस्वाः, आईऊऋलृ एऐओऔ द्विमात्रा दीर्घाः,
अरे इरे उरे इत्याद्यास्त्रिमात्राः प्लुताः । १-१-६ अनवर्णा
नाम्नी स्वराः । १-१-७ लृदन्ताः समानाः स्वराः । १-१-८ एऐ-
ओऔ सन्ध्यक्षरम्, नैपां ह्रस्वाः । १-१-९ अंअः अनुस्वारवि-
सर्गौ । १-१-१० कादिर्व्यञ्जनं ह्रन्तः । १-१-११ अपञ्चमान्तःस्थो
धुट्कादिः । १-१-१२ पञ्चको वर्गः कादिमान्तेषु, कचटतपाः ।
१-१-१३ आयद्वितीयशपसा अवधोषाः, कखचछटठतथपफ-
शषस । १-१-१४ अन्यो घोपवान् । १-१-१५ यरलवा
अन्तःस्थाः । १-१-१६ अंअः ऋकृपशषसाः शिद् ।
१-१-१७ तुल्यस्थानास्यप्रयत्नः रचः, अकनर्गहजिह्वासू-
लीयविसर्गोणां कण्ठः, इचवर्गयशानां तालु, ऋटवर्गस्याणां
मूर्धा, लृतवर्गलसानां दन्ताः, उपवर्गोपध्मानीयानामोष्ठौ, एऐ
कण्ठतालु, ओऔ कण्ठोष्ठं, वो दन्तोष्ठयः, ङगणनमा अनुना-

सिकाश्च, सपञ्चमान्तस्थो ह उरस्यः, शषसहा ऊष्माणः । यत्ने स्पृष्टो वर्ग्याणां, ईपत्स्पृष्टोऽन्तःस्थानां, ईषद्विवृत ऊष्मणां, विवृतः स्वराणां । १-१-३७ अप्रयोगीत्, तस्य लोपः । १-१-३८ अनन्तः पञ्चम्याः प्रत्ययः विहितः॥इति संज्ञाः। १-२-२१ इवर्णादिरस्वे स्वरे यवरलम् । ७-४-१०५ सप्तम्या पूर्वस्य, यथासंख्यमनुदेशः समानां, दध्य् अत्र । १-३-३२ अदीर्घाद्विरामैकव्यञ्जने स्वरादर्हस्यानु द्वे वा । ७-४-१०४पञ्चम्या निर्दिष्टे परस्य, विरामोऽवसानम्, दध्य् अत्र, यावत्संभवस्तावद्विधिस्ततः त्वक्क्, विरामे द्वित्वे पुनर्द्वित्वम्, संयुक्तेऽपीति । ७-४-१०९ स्थानीचावर्णविधौ, इति नात्रेत्वं, वर्णविधित्वात्, अवर्णेति पन्थाः क इष्टः उरःकेण । ७-४-११० स्वरस्य परे प्राग्विधौ आदेशः स्थानीवेति स्थानित्वे । ७-४-१११ न सन्धिङीयकिद्विदीर्घासद्विधावस्कलुकि स्थानिवदादेशः स्वरस्येति यो द्वित्वविधौ नेत्वं, असिद्धमित्यस्य

बाधनाय द्वीति, 'समाने'त्यतो 'लिलौ' यावत्सन्धिः । १-३-४९ तृतीयस्तृतीयचतुर्थे धुटःस्वः, दध्य् अत्र । १-३-४८ततोऽस्याः, अञ्चर्णादन्तस्थाया द्वे वा, दध्य् अत्र, स्वरहीनसंयोगे द्दध्यत्र दध्यत्र दध्यत्र दध्यत्र, इवर्णादिरिति पञ्चम्यां दधि यत्र, मध्वा-सनं क्रादिः लिट् । १-३-३८ पुत्रस्यादिनपुत्रादिन्याक्रोशे न द्वे, पुत्रादिनी पापे! । १-३-३१ हार्दहस्वरस्यानु द्वे नवा स्वर-पूर्वात्, नवेति विकल्पानुवृत्त्यर्थम्, अर्हेति व्यक्तिस्तेन न 'संयो-गस्यादा' विति त्वक् इत्यत्र-कलुक्, मह्यत्र । १-२-२३एदौतोऽ-यायू स्वरे, संनियोगशिष्टानामेकापायेऽन्यतमस्याप्यपाय इत्यस्वे इति नात्र, मुनये रायौ । १-२-२४ ओदौतोऽवाच् स्वरे, लवनं ग्लवौ । १-२-२५ स्यक्ये प्रत्यये ओदौतोऽवावौ । ७-४-११४ सप्तम्या आदिः विशेषणं, गव्यं नाव्यं । १-२-२६ क्रतो रस्तद्धिते यि, पित्र्यं । १-३-२४स्वरे वा अवर्णभोगोऽधोभ्यःपदान्तव्यो-लुगसन्धिः, त इह, अन्तरंगं बहिरंगादिति न दीर्घः, तयिह,

ताविह ता इह । १-२-१ समानानां तेन दीर्घः सहकः । ७ ४-१२०
आसन्नः स्वस्थानमानादिभिः, दंडाग्रं दधीदं मानद्वयः, सर्व
वाक्यं सावधारणं तन्वात्र स्याद्वादः, बहुवचनाद् ह्रस्वादि । १-२-३
लृट् लृट् कलृभ्यां वा, टृकारः लृकारः । १-२-४ कृतो वा
तौ च कलृभ्यां टूल वा कलृ च, पितृपमः होत्लृकारः पितृपमः ।
१-२-५ ऋस्तयोः ऋकारलृकारयोः, कृपमः होतृकारः १-२-६
अवर्णस्येवर्णादिनैदोदरल् सह, देवेशः शुद्धोदकं । १-३-४८
धुदो धुटि स्वे वा व्यञ्जनाल्लुक्, तर्वाधिः तर्वाद्धिः । १-३-३३
अञ्चवर्गस्यान्तःस्थान्तः द्वे वाऽनु सल्वकारः सल्वकारः सल्वकारः
सल्वकारः । १-२-१२ ऐदौत् सन्ध्यक्षरैः अवर्णस्य सह, सेन्द्री
तर्वाद्वनः । १-२-१३ ऊटा अवर्णस्योः, लौः पौः । १-२-१४
प्रस्यैपैष्योढोद्भूहे स्वरेणावर्णस्यैदौत्, प्रपः प्रैष्यः, अर्थवद्ग्रहणे
नानर्थक्येति ऊढेः प्रोढयति एषः प्रेपते च, 'उपसर्गस्ये' त्यस्येदं
बाधकं 'नोमाडी' त्यस्येति प्रेपः, नोह इति । १-२-१५ स्वैर-

स्वैर्यक्षोद्दिष्ट्यां ऐदौत्, स्वैरः, स्वैरी ताच्छ्लिकादिणिनि,
नामग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणमिति स्वैरिणी, अक्षौहिणी । १-२-७
ऋणे प्रदशार्णवसनकंचलवत्सरवत्सरस्यार् सह कृता,
ग्राणे, विशेषेण सामान्यं चाध्यते ननु सामान्येन विशेष इत्यने, पर्जन्य-
वह्न्यणप्रवृत्तेः प्रक्रणं । १-२-८ कृते तृतीयासमासे, दुःस्वार्त्तः ।
१-२-९ ऋत्यारूपसर्गस्य धातौ, पराभ्नोति, पुनराग्रहणान्वात्र
ह्रस्वः, येन धातुना युक्ताः प्रादयस्तं प्रत्येवोपसर्गसंज्ञा तेन प्रच्छेदकः ।
१-२-१० नाम्नि वाऽऽरूपसर्गावर्णस्यर्कारादौ नामधातौ, प्रार्प-
भीयति प्रर्पभीयति, प्रकपभीयति । १-२-११ लृत्याल्वा,
उपाल्कारीयति उपल्कारीयति । १-२-१६ अनियोगे लुगेवे
अवर्णस्य, इहेव । १-२-१७ वौष्टौत्तौ समासे, विम्बोष्ठी
विम्बोष्ठी स्थूलोतुः स्थूलोतुः । १-२-१८ ओमाङि, उपेहि,
उभयस्थाननिष्पन्नोऽन्वतरव्यपदेशभागिति आह्व, अद्योम् । १-२-१९
उपसर्गस्यानिगेधेदोनि, प्रेजते परोखति । १-२-२० वा नाम्नि,

उपैडकीयति उपैडकीयति औघीयति । १-२-२७
एदोतः पदान्तेऽस्य लुक्, तेऽत्र पटोऽत्र । १-२-२८ गोर्ना-
मन्यवोऽक्षे पदान्ते ओतः, गवाक्षः, अन्यत्र गोऽक्षाणि,
गवाक्षाणीति । १-२-२९ स्वरे वाऽनक्षे, गवाग्रं गोऽग्रं, ओत इति
चित्रगविदं । १-२-३१ वाऽन्यसन्धिः, गोअग्रं । १-२-३० इन्द्रे,
गवेन्द्रयज्ञः ॥ इति स्वरसन्धिः २ ।

१-२-३२ प्लुतोऽनितौ स्वरेऽसन्धिः, सुश्लोक ३ आगच्छ,
इतौ वेति । १-२-२२ ह्रस्वोऽपदे वा इवर्णादिरस्वे स्वरे,
न चेन्निमित्तनिमित्तनावेकत्र पदे, कुमारि अत्र, ह्रस्वान्न यः,
कुमार्यत्र, कुमारी अत्रेति, अति एति, समासे नद्युदकं,
अनुव्यचलदित्यखंडमव्ययं । १-२-२२ ऋलृति ह्रस्वो वा समा-
नानां, ब्रह्म ऋषिः, ह्रस्वविधेर्नार्, ब्रह्मर्षिः, बहुवचनात् ऋ
ऋषभः । ७-४-८९ संसत्यसूयाकोपकुत्सनेष्वायामन्यमादौ
स्वरेऽवन्त्यः प्लुतः, स्वरस्य ह्रस्वदीर्घप्लुता इत्यनित्यस्तेन स्वरे-

व्विति, एषु आद्यमामन्त्र्यं द्विराद्यस्य चान्त्यः स्वरः प्लुतो वा,
माणवक ३ माणवक ! । ७-४-९० भर्त्सने पर्यायेण वा प्लुतः
आमन्त्र्यं द्विश्च, चौर ३ चौर, चौर चौर ३, चौर चौर । ७-४-९१
त्यादेः साकाङ्क्षस्याङ्गेन युक्तस्यांशो वा प्लुतः भर्त्सने, अङ्ग
कूज ३ घातयिष्यामि त्वां । ७-४-९२ क्षियाक्षीः प्रैवे त्याद्यन्त्य-
स्य वाक्यान्तराकांक्षस्यान्त्योऽज्ञः प्लुतो वा, क्षिया आचाराद् भेषः,
सिद्धान्तमध्येपीष्ठाः ३ अध्येपीष्ठा वा तर्क च । ७-४-९३ चित्ती-
वार्थे वाक्यस्यान्त्यः स्वरो वा प्लुतः, अग्निश्चिद्धायादेत् भाषाद्वा ।
७-४-९४ प्रतिश्रवणनिगृह्यानुयोगे वान्त्यः स्वरः, गां मे देहि,
ददामि ३ ददामि वा । ७-४-९५ विचारे पूर्वस्य अन्त्यः प्लु-
तो वा, अहिर्नु ३ अहिर्नु वा रज्जुर्नु ७-४-९६ ओमः प्रारम्भे स्वरो
वा प्लुतः, ओ ३ म् ओम्वा ऋषभमृषभगामिनं प्रणमत । ७-४-९७
हेः प्रश्नाख्याने वान्त्यः प्लुतः, अकार्षीः कटं ?, अकार्षं हि ३
हि वा । ७-४-९८ प्रश्ने च प्रतिपदं प्लुतः चादुत्तरे वा, अगमः ३

ग्रामादेन् अगमः ग्रामान् १ वा, अगमदेस् ग्रामादेन् अगमम् ग्रामान्
वा । ७-४-९९ दूरादामन्यस्य गुरुवैकोऽनन्त्योऽपि लभत
वा प्लुतः, भो देवदत्त३ देवदत्त सकृन् पित्र देवद३ च दे३वदत्त
वा । ७-४ १८० हैहेष्वेवामेव स्वरः प्लुतः दूरादामन्ये, हे३ मैत्र
आगच्छ, आगच्छ है३ मित्र ॥ ७-४-१०१ अस्त्रीशूद्रे प्रत्याभि-
वादे भोगोन्नताम्नो वाऽन्त्यः स्वरः प्लुतः, अभिवादेये
मैत्रोऽहं, भो आयुष्मानधि भो ३ः भो वा । १-२-३३ इ ३ वा
स्वरेऽसन्धिः, लुनीहि ३ इति लुनीहीति वा । १-२-३४ ईदूदेदू
द्विवचनं, मुनी इत्याह, प्रकृतिवदनुकरणं, पचते इति,
अमी ३ इतीति, तन्निमित्तकसन्धिनिषेधात् तवे आसाते । दम्पती-
वेति । १-२-३५ अदोसुमी, असुसुईचा अमी अत्र । १-२-३६
षादिः स्वरोऽनाङ् केवलः, आ एवं नु मन्यसे ई ईदृशः संसारः ।
आडीषदर्शेऽभिव्यक्तौ, क्रियायोगेऽवधावपि । आ वाक्ये स्मरणे च
स्यादाः संतापप्रकोपयोः ॥ १ ॥ १-२-३७ ओदन्तः चादिर-

सन्धिः, अहो अत्र, स्वरादौ तु मिथोऽत्र । १-२-३८ सौ नवेतौ
ओदन्तोऽसन्धिः, विष्णो इति विष्णविति । १-२-३९ ऊँ चोष्, उँ
इति विति उ इति । १-२-४० अञ्चर्गात्स्वरे वोऽसन्
उजो वा, किम्बुक्तं किमु उक्तं, कृङ्ङ्वास्ते, नित्यत्वात् प्राग्वत्वम-
सम्वाद् द्वित्वं च, नञ्निर्दिष्टस्यानित्यत्वात् तद्व्यस्य । १-२-४१
अहउचर्णस्यान्तेऽनुनासिकोऽनीदादेः वा, दधिं मधुं, अग्नी
इत्यादौ न, अन्तो विरामः । १-३-५२ न सन्धिः विरामे, दधि
अत्र । वाक्यादन्यत्र नित्यः सन्धिः ॥ इत्यसन्धिः ३ ।

१-३-६० तवर्गस्य अर्चवर्गवर्गाभ्यां योगे चटवर्गौ,
तच् शेते, यं विधिं प्रत्युपदेशोऽनर्थकः स विधिर्बाध्यते इति न
तृतीयः, परं यस्य तु विधिर्निमित्तमस्ति नासौ विधिर्बाध्यते इति स्यात्,
प्राकृते प्राक्स्थितेऽल्पनिमित्ते चान्तरङ्गे प्रत्ययिकं बहिःस्थितं
बहुनिमित्तं च बहिरंगमसिद्धं तेन न कः, तच्चरति राज्ञः पेषा
तर्हीनम् इहे । १-३-६१ अस्य शषौ अर्चवर्गवर्गाभ्यां योगे,

वृश्चति 'नाम्यन्तःस्थे' त्यादिना न. षत्वमसिद्धत्वात्, धनुष्यु
ब्रम्भणिषि । १-३-६२ न शात् तवर्गस्य चवर्गः, अश्नुते । १-३-६३
पदान्ताङ्गवर्गादनामनगरीनवतः सतवर्गयोः न षट्वर्गौ, पण्
नयाः, अनुनासिकादनु द्वित्वं, षण्णाम् । १-३-६४ षि तवर्गस्य
पदान्ते न टवर्गः, तीर्थकृत्योडशः । २-१-७६ ध्रुटस्तृतीयः पदान्ते ।
१-१-२० तदन्तं पदम् स्याद्यन्तं त्याद्यन्तं च, अन्तग्रहणात्
संज्ञोत्तरपदाधिकारे प्रत्ययग्रहणे प्रत्ययमात्रस्य ग्रहणं, न तदन्तस्य ।
१-१-२१ नाम सिद्ध्यव्यञ्जने पदं, वाग्भिः, कस्यादिः
कादिरिति विसर्गानुस्वारयोर्व्यञ्जनत्वे । २-१-८९ पदस्य संयो-
गान्तलुगिति खो लुकि ध्रुद्वे च, गः सुदुग्भ्यां । १-३-१ तृती-
यस्य पञ्चमे पदान्ते वाऽनुनासिकः, तन्नयनं, परे दोऽसच्चाच्च न-
लोपः, अनुनासिके व्यञ्जनस्य न च ह्रस्वादिति द्विः त्वङ्ङू इति ।
मण्डूकप्लुत्याऽसत्त्वात् ककुम्भण्डलमित्यत्र नानुस्वारः ।
१-३-२ प्रत्यये च पदान्ते पञ्चमे तृतीयस्यानुनासिकः, चिन्मयं,

चादत्र वाऽनुवृत्तिर्न, अपेक्षतोऽधिकार इति त्वनित्यः । १-३-६५
लिलौ पदान्ते तवर्गस्य, तल्लुनाति भर्वाह्लिखति, नकारस्यानु-
नासिकलत्वार्थं लाविति तेन 'वाऽष्टन आ' इत्यत्र न सानुनासिक
आः, वर्णेकदेशोऽपि वर्णग्रहणेन गृह्यते इति तल्लृकारः । १-३-४४
उदः स्थास्तम्भः सल्लृक्, उत्थाता, उत् स्थानमिति त्वव्यर्थ
उत् । १-३-३ ततो ह्रश्चतुर्थः तृतीयात् पूर्वसवर्गो वा पदान्ते,
तद्धितं तद् द्वितं । १-३-१४ तौ सुमो व्यञ्जने स्वौ पदान्ते-
ऽनुस्वारानुनासिकौ, त्वं करोषि त्वङ् करोषि, संभवे व्यभिचारे
च विशेषणमर्थवदिति मोरपदान्ते वंक्रस्यते चङ्क्रम्यते, त्वन्तर-
सीत्यादौ 'नोऽप्रशान' इत्यादिना न सकारः लाक्षणिकत्वात्
। १-३-३९ म्नां ध्रुववर्गेऽन्त्योऽपदान्ते स्वोऽनु, गन्ता अञ्चितः,
वर्गान्त्यार्थं वर्गेति, अनुस्वारमपीति । १-३-४० शिङ्गोऽनु-
स्वारः, पुंसि यशांसि, बहुवचनात् बृंहणं दंश इत्यादौ न णत्व-
अत्वादित्वादि । १-३-१५ मनयवलपरे हे पदान्ते मोऽनुस्वा-

रानुनासिकौ, किन् ह्युते किं ह्युते । १-३-१६ सञ्चाट् । १-३-१७
ङ्णोः कटावन्तौ शिटि नवा पदान्ते, ग्राङ्क् शेते, ग्राङ् शेते,
सुगण्ड्सु सुगण्सु । १-३-४ प्रथमादधुदि शङ्छः पदान्ते वा, ग्राङ्क्
छेते, आदेशवाधनायान्ताविति, पञ्चम्यां तु म्रत्ययता ततो नाम-
त्वं स्यादिश्च । १-३-५९ शिखाद्यस्य द्वितीयो वा, अफ्सः;
ग्राङ्क् शेते सुगण्ड्सु चेति । १-३-३६ ततः शिटः प्रथमद्वि-
तीयाद्वा द्विः, सुगण्ड्सु । १-३-१८ ङनः सः तसोऽश्चः पदान्ते
वा, प्रङ्त्सीदन्ति, प्रट्सीदन्तीति, भवान्त्साधुः, सकार्यमादेशस्येति
अश्च इति, तेन मधुगिति । १-३-१९ नः शि ङ्च् वा पदान्तेऽधि,
भवाञ्छूरः भवाञ्छूरः भवाञ्छूरः भवाञ्छूरः । १-३-२७
ह्रस्वाद् ङ्णो द्वे पदान्ते स्वे, कुर्वन्नास्ते, असिद्धत्वाच्च णः ।
१-३-१२ स्सटि, समः सोऽन्तादेशोऽनुस्वारानुनासिकौ च पूर्वस्य,
संस्कर्त्ता संस्कर्त्ता । १-३-१३ लुक् समः स्सटि, संस्कर्त्ता, पृथग्यो-
गान्नानुस्वाराद्यनुवृत्तिः, अनुनासिक इति संस्कर्त्ता । १-३-३५ शिटः

प्रथमद्वितीयस्य वा द्विः, संस्कर्त्ता, आदेशानुनासिकाद् द्वित्वे
त्वञ् च्छात्रः । १-३-९ पुमोऽशित्यघोपेऽख्यानि रः अधुद्-
परेऽनुस्वारानुनासिकौ च पूर्वस्य, से पुंश्चलीति न । २-३-३ पुंसः
रः कखपफि सः, पुंस्काम्यति पुंस्काम्यति । १-३-१० नृनः पेषु
वा रोऽनुस्वारानुनासिकौ च पूर्वस्य, बहुवचनाद्वाधुद्परताञ्च ।
१-३-५३ रः पदान्ते विसर्गस्तयोः विरामाधोपयोरनु । १-३-५
रः कखपफयोः ङ्क् ङ्पो वा पदान्ते, नृन्प्याहि नृन्प्याहि । १-३-११
द्विः कानः कानि सः अनुस्वारानुनासिकौ च पूर्वस्य, कांस्काञ्
कांस्काञ्, नात्र रुत्वं रानुवृत्तौ सग्रहणात्, अमुख्यव्यञ्जनत्वाच्च
न 'पदस्ये' ति । १-३-८ नोऽप्रशान्नोऽनुस्वाराद्यनुनासिकौ च
पूर्वस्याधुदपरे ञटते सद्धितीये शषसाः पदान्ते, आसमो-
ऽनुस्वार आदेशोऽनुनासिकः, भवौश्चरति भवांश्चरति । ७-४-१२
सम्बन्धनां सम्बन्धे इति शांस्ततः । १-३-३० स्वेरेभ्यः छो द्विः,
पदान्तनिवृत्तये बहुत्वं । १-३-५० अघोषे प्रथमोऽशिटः धुदोऽनु,

देवच्छत्रं । १-३-२८ अनाङ्मालो दीर्घाद्वा छः द्वे रूपे पदान्ते,
जम्बूच्छाया जम्बूछाया । १-३-२९ प्लुताद्वा दीर्घात् पदान्ते
छो द्विः, इन्द्रभूते ३ छत्रं च्छत्रं वा आनय, ह्रस्वदीर्घोपदिष्टं न
प्लुतस्येति सूत्रम्, विशेषणं तु स्थानोपचारात् । १-३-४७ व्यञ्ज-
नात्पञ्चमान्तःस्थायाः सरूपे वा लुक्, आदित्यः आदित्यः ।
१-३-२३ व्योः अवर्णात्पदान्ते घोषवति लुगसन्धिः, वृक्ष गच्छति,
क्विव्यूङ्भावाद् विचि, अनादौ स्वरजयोरन्यतोऽपीति तेन साधु-
दयः ॥ इति व्यञ्जनसन्धिः ४ ।

॥ २-१-७२ सो रुः पदान्ते, असत्त्वेऽपि पत्वे सर्पिषु ।
१-३-५४ ख्यागि पदान्ते रो विसर्ग एव, जिनः ख्यातः, नातु-
बन्धकृतान्यसारूप्यानेकस्वरत्वानेकवर्णत्वानि, निरनुबन्धग्रहणे सामा-
न्यस्य 'अरो' रिति वर्जनात् । १-३-५५ शिष्यघोषात् रो विसर्ग
एव पदान्ते, सर्पिःप्सातम्, न सप्तत्वादि । १-३-५६ व्यत्यये लुगवा
ऽघोषपरे शिटि, कः स्खलति कः स्खलति । १-३-६ द्वाषसे द्वाषसं

वा रः पदान्ते, पुनश्चेते पुनः शेते कस्साधुः कः साधुः, नेतो
विकल्प इति वा । १-३-७ चटते सद्वितीये शषसाः, मातश्चरति
मातशीकृते, शषविधानं धुटस्तृतीयत्ववारणाय असिद्धं बहिरङ्गमन्तरङ्गे
इति न्यायस्त्वनित्यस्तेन बभ्रुष इत्यादावुन्वमिति, न च जडौ,
व्यक्त्युक्तेः, यथासंख्यत्वाय न च्छटठतथे । १-३-२० अतोऽति
रोरुः पदान्ते, कोऽर्थः । १-३-२१ घोषवति पदान्तेऽतो रोरुः,
को देवः । १-३-२२ अवर्णभोभगोऽघोर्लुगसन्धिः रोर्घो-
पवति पदान्ते, धार्मिका जयन्ति भो गच्छसि, केचित् सौ भव-
द्भगवदघवतामेतै, तन्न, द्विवचनाद्यभावात्, सन्नियोगेति लुचाऽसन्धिः
उत्तरार्थः । १-३-२६ रोर्घ्यः अवर्णभोभगोऽघोभ्यः पदान्ते स्वरे,
कयास्ते, असत्त्वादोर्नात आः, भोयिह भो इह । १-३-२५ अस्प-
ष्टाववर्णात्स्वनुञि वा, अवर्णभोभगोऽघोभ्यो वयोस्पर्ष्टौ वयो
स्वरे, भो यत्र भो युं कर्तुं, अवर्णात्स्वनुञि वा, पटविह पटविह
तथिह तथिह, रोर्घो लोप ङञि, भोआदेः स्वरे चेति । १-३-५७

अरोः सुपि रः रेफस्य, गीर्षु, न विसर्गपकारौ । २-१-७५ रो
लुप्यरि अहः, अहर्ददाति । २-१-७४ अहः पदान्ते रुः, अहो-
रूपं अहोरमते । २-१-६० णधमसत्परे स्याद्विविधौ च, दीर्घा-
हाः, पत्वे णत्वमसत्, परे २-१-२० स्याद्विविधौ २-१-९८ यावत् ।
१-३-५८ बाहर्पत्यादयः, अहर्पतिः अहःपतिः अहःपतिः
एवं गीर्पतिधूर्पती हे प्रचेता प्रचेतः । २-३-१४ आतुष्युन्नक-
स्कादयः, आतुष्युन्नः परमसर्पिष्कुण्डिका परमधनुष्कपालं परमव-
हिष्णूलः परमयजुष्पात्रं, समस्तार्थमिदं, कस्कः कौतस्कुतः शुन-
स्कर्णः सद्यस्काः सद्यस्कीः साद्यस्कः भास्करः अहस्करः अय-
स्काण्डं तमस्काण्डं अयस्कांतः अयस्कुण्डं मेदस्पिण्डः अयस्पिण्डः ।
१-३-४१ रो रे लुग् दीर्घश्चादिदुतः पूर्वस्यानु, पुना रमते,
अन्विति अहोरूपं । १-३-४२ तस्तद्दे लुग् दीर्घश्चादिदुतः,
लीढं गूढं, चकृद्देवे इत्यत्र ढद्वित्वे तडुत्वाभावान्न लुग्, अन्विति
मेढा । १-३-४५ तदः से स्वरे पादार्थो लुक्, सैप दाशरथी

रामः, 'रोर्य' इत्यस्यापवादस्तेन सोऽहं, पादार्थेति स एष
भरतो राजा, शब्दार्थानुकरणे प्रकृतिवदनुकरणं न शब्दानुकरणे इति
तदः । १-३-४६ एतदश्च व्यञ्जनेऽनग्नञ्समासे सेलुक्,
चात्तदः, चकारो यस्मात्परस्तत्सजातीयमेव समुच्चिनोति, स ददाति
एष ददाति परमैष ददाति, तन्मध्यपतितस्तद्ग्रहणेन गृह्यते इति प्राप्तौ
अनगिति, सको याति, नञा क्रियासम्बन्धात् नञुक्तं तत्सदृशे
इति नात्र । २-३-१ नमस्पुरसो गतेः कखपकि रः सः, नम-
स्करोति पुरस्करोति नमस्कृत्य, अन्यत्र नमःकृत्वा । २-३-२ तिरसो
वा, तिरस्कृत्य तिरःकृत्य, तिरस्कृतेति । २-३-४ शिरोऽधसः
पदे समासैक्ये रः सः शिरस्पदम् अधस्पदम्, कचिदुभयगते-
रकृत्रिमे पदे । २-३-५ अतः कृकमिकंसकुं भकुशाकर्णीपात्रे-
ऽनव्ययस्य रः सः समासैक्ये, अयस्कारः, आणि पयस्कामी,
अयस्कुम्भकपालानि पयस्पात्री, अनेति उपपयःकारः, गतिका-
रकेत्यत्र क्विग्रहणात्प्रत्ययान्तावत्र कृकमी, णे पयःक्रामा, कंस-

इति रसन्धिः ॥ ५ ॥

कर्त्ता आक्षिपकः, अवाक्येति चित्रगुः बहुगुडः, अनुकार्यनु-
करणयोस्तु गिवक्षाधीनैव नामसंज्ञा तेन गवित्ययमाह पचतिमाह ।
१-१-१९ स्याद्विर्विभक्तिः, स्यादयः सुबन्ताः विवाद्याः स्या-
महिपर्यन्ताश्च विभक्तयः । १-१-१८ स्यौजस्अमौशसदाभ्यां-
भिस्मूळेभ्यांभ्यस्सुडसिभ्यांभ्यस्सुडस्असूआस्मडिओस्सुपां
त्रयी त्रयी प्रथमादिः सप्तम्यन्ता नाम्नाः, आदेशग्रहाग्र्यः बहुत्वं ।
७-४-११८ परः प्रकृतेः प्रत्ययः, देवः । ३-१-११९ स्यादा-
वसंख्येयः समानशब्दानामेकः शेषः, देवौ, संख्याद्विशती नव-
तयः । यत्र तुल्यं रूपं (मातरौ) अनुप्रयोगसाम्यं (ताभ्यां) वेति
च । २-१-११३ लुगस्यादेत्यपदे एवोत्तरे इति लुक्संभवे
१-४-१ अत आः स्यादौ जसभ्याम्ये । ७-४-११३ विशेषण-
मन्तः, देवाः । २-२-१२१ जात्याख्यायां नवैकोऽसंख्यो बहु-
वत्, संपन्नो यवः संपन्ना यवाः । २-२-३२ आमन्त्र्ये प्रथमा

ग्रहणादव्युत्पन्नान्युणादीनि । २-३-६ प्रत्ययेऽनव्ययस्य कख-
पफि रः सः, पयस्पाशं पयस्कल्पं पयस्कं । २-३-७ रोः काम्ये
अनव्ययस्य सः, पयस्काम्यति, सिद्धे सत्यारम्भो नियमाय
द्वाःकाम्यति । २-३-८ नामिनस्तयोः षः कल्पपाशकप्रत्यये रः
काम्ये च रोः, सर्पिष्पाशं धनुष्कल्पं धानुष्कं सर्पिष्काम्यति ।
२-३-९ निर्दुर्बहिराविष्प्रादुश्चतुरां कखपफि रः षः, निष्पतिं
चतुष्पात्रं, एकदेशविकृतमनव्यवदिति निःशकुल !, बहुत्वानिर्दु-
र्निस्तुक्षां । २-३-१० सुचो वा, चतुष्पचति चतुःपचति, स्वं
रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञायामित्यनित्यस्तेन विकल्पेन, परत्वाद् ।
२-३-११ वेसुसोऽपेक्षायां, सर्पिष्करोति सर्पिः करोति, प्रत्यया-
प्रत्यययोः प्रत्ययस्येति मुनिः करोति, मुहुरव्युत्पन्नं, चक्रुष्कुलानीति ।
२-३-१२ नैकार्थेऽक्रिये, सर्पिःकालकं । २-३-१३ समासे-
ऽसमस्तस्य पूर्वेण, सर्पिष्कृत्य धनुष्वंडं । ७-४-११५ प्रत्ययः
प्रकृत्यादेः विशेषणमिति नात्र, बहुसर्पिष्पात्रं अत्र बहुः प्रत्ययः

। १-४-४४ अदेतः स्यमोर्लुक् आमन्त्र्ये, हे देव हे देवौ हे देवाः, अमग्रहणात् कतरत्, आमन्त्र्याभिव्यक्तये हे शब्दः । १-४-४६ समा-
नादमोऽतः लुक्, देवम् देवौ । १-४-४९ शसोऽता सश्च नः
पुंसि सह दीर्घः समानस्य, देवान्, स्त्रीत्वात्पागाच्चञ्चाः, नान्वा
वीयमाननिवृत्तौ प्रधानस्य निवृत्तिरिति नत्वाभावेऽपि दीर्घता,
दीर्घत्वायोगाद्वा, अर्थतः स्त्रीत्वेऽपि दारान् । १-४-५ टाडसो-
रिनस्यौ अदन्तात्, देवेन देवाभ्यां । १-४-२ भिस ऐस्, अर्थ-
वशाद्धिभक्तिपरिणामस्तेनात् इत्यदन्तात् । ७-४-१०८ प्रत्ययस्य
च सर्वस्य विधिः, देवैः । सन्निपातलक्षणे विधिरिति तद्धि-
घातस्येत्यनित्यस्तेन निर्जरसैः, एद्भुसित्यतः सावकाशाञ्चिरव-
काशं बलीय इदम् । १-४-६ डेजस्योर्यातौ अतः, देवाय देवाभ्यां
। १-४-४ एद्भुस्भोसि स्यादानतः, देवेभ्यः देवात् देवाभ्याम्
देवेभ्यः देवस्य देवयोः । १-४-३२ हस्वापश्च आमो नाम्, चा-
त्स्तीदूतः । १-४-४७ दीर्घो नाम्यतिसृचतसृष्टूः आमादेशे समा-

नस्य, देवानाम् देवे देवयोः । २-३-१५ नाम्यन्तःस्थाकक्षर्गात्
पदान्तः कुतस्य सः शिङ्गनान्तरेऽपि षः, देवेषु, पृथग्नो-
पादानात् शिटा नकारेण वेति निस्से अत्र ह्यन्तरे पुंसु अत्र मोऽ-
नुस्वारे च न यः । सर्वविश्च (द्रव्यावयवप्रकारगुणानां कात्स्न्ये)
उभ उभयद् अन्य अन्यतर इतर उतर त्व त्वत् नेम सम-
सिमौ सर्वार्थौ पूर्वपराऽवरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायां
स्वमज्ञातिधनाख्यायाम् अन्तरं बहिर्योगोपसंव्यानयोरपु रि त्यद्
तद् यद् अदस् इदम् एतद् एकः (अन्यार्थोऽपि) द्वि युष्मद्
भवतु अस्मद् किं इति सर्वोद्विस्त्रिङ्गोऽसंज्ञायां, हेत्वर्थे सर्व-
विभक्त्यर्थमुभयत्वद्वियुष्मदस्मद्भवतः, अन्यतमनिवृत्तयेऽन्यतरः,
सर्वोद्विः स इति, प्रकृतिग्रहणे स्वार्थिकप्रत्ययान्तमहणात् अन्यस्वा-
र्थिकाभावाय उतरडतमौ, पुंवद्भावाकृद्भयः अन्यत्यदादेराः
त्यदादिः शेषः आयनिश्च फलं, त्वकत्पितृक इत्यत्रान्तरङ्गत्वा-
त्प्रागक्, त्वत्कपितृक इति । १-४-९ जस हः सर्वोदेरतः,

सर्वे । २-३-६३ रपृवर्णाच्चो ण एकपदेऽनन्त्यस्यालचट-
तवर्गशासान्तरे, सर्वेण, एकशब्दस्य नियमार्थत्वेन चर्मना-
सिकः । १-४-७ सर्वादिः स्मैस्मात्तौ छेडस्योरदन्तात्, सर्व-
स्मै, सर्वस्मात् । १-४-१५ अवर्णस्यामः साम् सर्वादिः,
सर्वेषाम् । १-४-८ छेः स्मिन् सर्वादेरतः, सर्वस्मिन् । नित्य-
द्वित्वे उभयशब्दः, उभौ, अद्वित्व उभयः, उभये उभयस्मिन् । १-
४-१६ नचभ्यः पूर्वभ्य हस्मात्स्मिन् वा जस्सिङीनां,
पूर्वे पूर्वाः पूर्वस्मात् पूर्वात् अन्तरस्मिन् अन्तरे बाह्ये शाटके वा
। १-४-१० नेमार्धमथमचरमतयायात्पकतिपयस्य वा
अतो जस इः, नेमे नेमाः द्वितये द्वितयाः द्वये द्वयाः अर्धकाः,
संज्ञायां नेमाः, एकः संख्यान्यासहायाद्वितीयार्थः । १-४-११
द्वन्द्वे वा सर्वादेर्जस इः, दन्तकतमे दन्तकतमाः । १-४-१२
न सर्वादिः द्वेद्वे सर्वादिः, कतरकतमानां, पुंवद्भावात् कपि
कतरकतमका इत्येव, अन्यार्थत्वे प्रियसर्वाय । १-४-१३

तृतीयान्तात्पूर्वाचरं योगे न सर्वादिः, पूर्वाय मासेन । प्रत्यय-
लोपेऽपि प्रत्ययलक्षणं कार्यं विज्ञायत इति वर्षावराय । १-४-१४
तीयं छित्कार्ये वा सर्वादिः, द्वितीयस्मै द्वितीयाय, प्रातिपदिका-
प्रातिपदिकयोः प्रातिपदिकस्यैव ग्रहणं पटुजातीयाय, निर्जैः
। २-१-३ जराया जरस् वा स्वरादौ स्यादौ, स्वान्यसम्ब-
न्धिनि । ७-४-१०७ अनेकवर्णः सर्वस्य, परं निर्दिश्यमानस्या-
देशाः, निर्जैरसौ निर्जैरसः निर्जरान् निर्जरसा निर्जैः निर्जैरसैः
निर्जैरसः २, इनात्तरपीति । २-१-१०१ दन्तपादनासिकाहृद-
यास्तृग्यूषोदकदार्यकृच्छकृतो दत्पन्नसहृदसन्युषन्नुदन्-
दोषन्यकञ्शकन्वा शसादौ स्यादौ, दतः दन्तान् दता
दन्तेन दद्भ्यां. पदः पादान् पदा पादेन पद्भ्यां पादाभ्याम्
यूषान् । १-१-२९ पुंस्त्रियोः स्यमौजस् छुद् । २-१-१०८
अनोऽस्य लुक् ङीस्याद्यधुट्स्वरे, यूष्णः यूष्णा । २-१-९१
नाम्नो नोऽनहः लुक् पदान्ते, यूषभ्यां, असत्त्वाच्चात

आः, देवानिति न नाम । २-१-१०९ ईडौ वा अनोजस्य लुङ्,
यूष्णि यूषणि । २-१-१०० मासनिशासनस्य शसादौ
लुङ्वा । ७-४-१०६ षष्ठ्यान्त्यस्य, मासः मासान् माभ्यां
माभिः, स्थानित्वेन माद्भ्यामिति, द्वयोरहोर्भयो
। १-४-५० संख्यासायचेरहस्याहन् डौ वा, द्वहि द्वय-
हनि, विगतमहो व्यहः, सायमन्हः सायान्हः, अत एव मलोपः
। २-१-१०७ लुगातोऽनापः डीस्याद्यधुस्वरे, हाहः हाहोः
हाहि, धातोेरिति, मुनिः । १-४-२१ इदुतोऽच्छेरीदूत् औता
सह, मुनी, परेणापीयादेशेन नेदूत्कार्यबाध इत्यस्त्रेः । १-४-२२
जस्येदोत् इदुतः, मुनयः । १-४-४१ हस्वस्य गुणः सिना-
ऽऽमन्त्र्य । ३-३-२ गुणोऽरेदोत् ऋउवर्णानां, हे मुने,
गौणमुख्ययोर्मुख्ये कार्यसंप्रत्यय इति स्थानिनो दीर्घत्वे मुनीन्
। १-४-२४ टः पुंसि ना इदुतः, मुनिना । १-४-२३ डि-
त्यदिति इदुतोरेदोतौ, मुनये । १-४-३५ एदोद्भ्यां

डसिडसो रः, मुनेः मुनेः । १-४-२५ डिडौः इदुतः,
२-१-११४ डित्यन्त्यस्वरादेः लुङ्, मुनौ । लंबकर्णवत् तद्गुण-
संविज्ञानात् पिता । १-४-८४ ऋदुशानस्फुरदंशोऽनेहसंश्च
शेषसेर्डाः, चात् सख्युः, सखा, इतोऽनुवृत्तेः सखीः, संखीयतेः
किप् । १-४-८३ सख्युरितोऽशावैत् शेषे घुटि, सखायौ, एक-
देशेर्नीतः । १-४-२७ न नाडिंदेत् केवलसंखिपतेः, सख्या,
सख्ये, बहुपत्या बहुसख्येति । १-४-३६ खितिखीतीय उरू

डसिडसोऽदितः, सख्युः, सह खेन सखः तं इच्छति सखीः ।
विशिष्टातिदिष्टो न प्रकृताधिकारं बाधते, विवबन्ता धातुत्वं नोज्ञान्ति
शब्दत्वं च प्रतिपद्य ते २-१-५० धातोरिवर्णोवर्णस्येयुब् स्वे
प्रत्यये इतीयि प्राप्ते २-१-५६ योऽनेकस्वरस्य धातोरिवर्णस्य,
सख्युः पत्युः, पतिमिच्छति पतीः पत्युः । २-१-६१ क्तादेशो-
ऽपि असन्, लट्युः । १-४-२६ केवलसंखिपतेरौः डिः, सख्यौ,
विधानादीन्न । पूजितः सखा सुसखा सुसखायौ सुसखिना सुस-

ख्ये सुसखः सुसखौ, पतिः पत्या पत्ये पत्युः पत्यौ, पताविति,
लक्षणप्रतिपदोक्तयोः प्रतिपदस्येति अतिसखिः अतिसखेः । कतिबहु-
वचनान्तः । १-४-५४ डतिष्णः संख्याया लृप् जश्शसोः, कति
प्रियकतयः । ७-४-११२ लृप्यवृद्धेनत् न स्थानिकार्ये इति नैत,
कतिषु । नित्यबहुवचनान्तस्त्रिः, त्रयः । १-४-३४ त्रेस्त्रयः आमः,
त्रयाणाम्, अतित्रयाणामिति, द्विद्विवचनान्तः । २-१-४१ आद्वेः
त्यदादीनां स्यादौ तसादौ च, द्वौ द्वयोः अतिद्व्योः, वातप्रम्यः
वातप्रम्यां वातप्रमी, क्विचन्तवातप्रमीशब्दे । २-१-५८ क्विचवृ-
त्तेरसुधियस्तौ इवर्णोवर्णयोर्द्वौ स्वरे, वातप्रम्यं वातप्रम्यि,
क्विचवृत्तेरिति परमनियौ । बह्व्यः श्रेयस्यो यस्य स बहुश्रेयसी
१-४-४५ दीर्घङ्-याब्ध्यञ्जनात् सेः लुक् । ७-४-११५ प्रत्ययः-
प्रकृत्यादेर्विशेषणं, बहुश्रेयसी, दीर्घेति अतिखट्वः, व्यञ्जनादि-
त्युक्तासद्, 'पदस्ये' त्यस्यासत्त्वात् । १-४-४३ नित्यदिद्विस्व-
राम्बार्थस्य ह्रस्वः सिनाऽऽमन्त्र्ये, हे बहुश्रेयसि ! । १-४-२९

स्त्रीद्वन्तः डितां दैदासदासदाम्, बहुश्रेयस्यै, नित्यस्त्रीति ग्रामण्ये,
बहुश्रेयसीनां बहुश्रेयस्यां, अतिलक्ष्मीः, कुमार्यामिच्छन्
कुमारी, क्विचन्तानां धातुत्वं शब्दत्वं चेति कुमार्यौ कुमार्ये
कुमारीणां कुमार्या, प्रध्यौ । धातौ संयोगाभावात् २-१-५२
संयोगात् धातोर्व्योरियुव् स्वरे प्रत्यये इति नेय् उन्न्यौ, नीः
नियौ । १-४-५१ निय आम् डेः, नियां, यवक्रियौ यवक्रियि,
सुधीः सुधियौ । २-१-५४ स्त्रियाः इवर्णस्य स्वरे प्रत्यये इय्,
अतिस्त्रियौ अतिस्त्रियः । २-१-५५ वाऽम्शसि, अतिस्त्रियं अतिस्त्रि
अतिस्त्रिणा अतिस्त्रौ, प्रभुर्मुनिवत्, वार्णोत्प्राकृतमित्युक्त्वे प्राप्ते
२-१-५७ स्यादौ वः धातोरनेकस्वरस्य, वसुमिच्छन्तौ वस्वौ,
वस्वः । १-४-९१ कुशस्तुनस्तृच् पुंसि घुटि, क्रोष्टा । १-४-३८
तृस्वसृनप्तृनेष्टृत्वष्टृक्षृत्तृहोतृपोतृप्रशास्त्रो घुट्यार्, क्रोष्टारौ,
नान्येषामारिति स्वस्मादि, प्रस्तोत्रुञ्जेनुद्वावृतिहर्तृप्रतिस्थातृणाम-
प्यारिति । १-४-९२ दादौ स्वरे वा कुशस्तुनस्तृच्, क्रोष्टा

क्रोष्टुना, क्रोष्टुन् इति १-४-३७ ऋतो डुर् डसिङ्सोः, क्रोष्टुः,
नित्यत्वानाम् क्रोष्टूनां । १-४-३९ अङ्गौ च ऋतः, चाङ् घुटि,
क्रोष्टरि, ह्रहः ह्रहौ, लुवौ लुवां, अतिचमूः अतिचम्वै, खलपूः
खलप्यौ । २-१-५९ हन्पुनर्वर्षाकारैर्मुवः वः स्वरादौ, वर्षाभ्यौ,
पुनर्भ्यः, मकारे हम्भून्, कारभ्यां, करभ्यौ काराभ्वाविति । निय-
मात् स्वयंभुवौ, कर्त्ता कर्त्तारौ हे कर्त्तः ! कर्त्तृणां कर्त्तरि । पिता
पितरौ, ना नरौ । १-४-४८ नुर्वा नामि दीर्घः, नृणां नृणां, गौणत्वेऽपि
। १-४-४० मातुर्मातः पुत्रेऽहं सिनाऽऽमन्त्र्ये, हे गार्गीमात !
कुः क्रौ क्रः, सेः सयौ संयः हे से ! । १-४-७४ ओत औः
घुटिः घौः । १-४-७५ आ अमृशसोऽता ओतः, घास् घाः, सुधाः ।
। २-१-५ आ रायो व्यञ्जने, अतिराः हे अतिराः अतिराभ्याम्
राये । ग्लौः ग्लावि । इति स्वरान्तपुंलिङ्गाः ॥

अथ स्त्रीलिङ्गाः ।

माला । १-४-२० औता सहाप एत्, माले मालाः । १-४-४२
एदापः सिनाऽऽमन्त्र्ये, हे माले मालाः । १-४-१९ दौस्येत् आपः,
मालया । १-४-१७ आपो डितां यैयास्यास्याम्, मालायै
मालायाः २ मालयोः मालायाम्, बहुवद्वायै विटराय । आदन्तः
सोमपाः सोमपः । २-४-१८ आत् स्त्रियामाप्, सर्वा । १-४-१८
सर्वादेडस्पूर्वाः यैयास्यास्याम् आपो डितां, सर्वस्यै सर्वस्याः
सर्वासाम्, द्वितीयस्यै द्वितीयायै, अम्वा हे अम्ब हे प्रियाम्ब !,
द्विस्वरेति हे अम्बाहे !, जरा जरसौ जरे जरसः जराः, आपा
व्यवधानात् अतिजरे, नसः नसा नोभ्याम्, निशः निशा निजभ्यां
निच्छु, निच्छु इति, निशश्चन्दे तु २-१-८७ यजस्मृजस्मृज-
राजभ्राजभ्रस्जत्रश्चपरित्राजः शः षः घुटि प्रत्यये पदान्ते
च, छोऽपि ष इति, निडभ्याम् निड्सु, मतीः मत्या
। १-४-२८ स्त्रियां डितां वा दैदास् २ दाम् इदुतः, मतये मत्यै

मतेः मत्याः मतौ मत्याम्, जीवपत्यै जीवपतये, प्रियबुद्धये
अतिशक्त्यै च पुरुषायेत्येव । २-१-१ त्रिचतुरस्तिमृचतसृ
स्यादौ सियां । २-१-२ ऋतो रः स्वरेऽनि स्यादौ एतयोः,
तिस्रः तिस्रः तिसृणाम्, प्रियतिसा ना, प्रियतिस्रौ,
आगमात्सर्वोद्देश इत्यनीति । १-४-५९ अनतो लुप् क्लीबे
स्यमोः, प्रियतिसृ, अमि प्रियत्रि इति । १-४-६४ अनामस्वरे
नोऽन्तः नाम्यन्तान्नपुंसकात् । १-४-५६ औरीः क्लीबे, प्रिय-
तिसृणी । १-४-५५ नपुंसकस्य शिः जश्शसोः । १-४-६५
स्वराच्छौ क्लीबे नोऽन्तः १-१-२८ शिर्घुट् क्लीबे । १-४-८५
नि दीर्घः शेषघुट्परे, प्रियतिसृणि, असिद्धत्वान्न कच्, संबुद्धौ
लुचिं स्थानित्वात्प्रियतिसृ, प्रियास्त्रयो यस्याः सा प्रियत्रिः,
उपसर्जनत्वे ङौ घुटि चानि रविकल्प इति, जश्शसोर्नित्यं, अनि
स्वरे विकल्प इति च । १-४-६२ वाऽन्यतः पुमाँष्टादौ स्वरे
नपुंसकस्य, जातिशब्दवन्न गुणद्रव्याक्रियानिमित्तानां स्वनो लिङ्गं

परार्थेऽप्रयुज्यमानः शब्दो वतिमन्तरेणापि वदर्थं गमयतीति
पुंवत्, प्रियतिसा प्रियतिसृणा, द्वे द्वाभ्यां, नदी नद्यौ,
इत इत्युक्तेः सखी सख्यौ संख्याः, लक्ष्मीः, स्त्री हे
स्त्रि स्त्रियौ स्त्रीम् स्त्रियम् स्त्रीः स्त्रियः स्त्रियैस्त्रीणां, प्रागेव स्त्रीदूतोः
कार्यं, स्त्रीमिच्छतीति स्त्रीस्तान् स्त्रियः, धातुत्वान्नित्यमियम् ।
अतिस्त्रिः अतिस्त्रियः अतिस्त्रिया । १-४-३० वेयुवोऽस्त्रिया ङितां
दैदासृदासृदाम्, समासार्थस्य स्त्रीत्वे अन्यर्थेति च, अत्र दीर्घस्त्री-
वर्जनात् स्त्रियां ङितामिति अतिस्त्रियै अतिस्त्रये अतिस्त्रीणां
अतिस्त्रियां अतिस्त्रौ, श्रीः स्त्रियौ श्रियः हे श्रीः श्रियै श्रिये ।
१-४-३१ आमो नाम्बाह्युवः स्त्रीदूतोऽस्त्रियाः, श्रीणां श्रियां
अतिश्रीणाम् अतिश्रियाम्, प्रधीर्लक्ष्मीवत्, प्रकृष्टा धीरिति
प्रधीः प्रध्यं प्रध्यः, सुधीः श्रीवत्, सेनानीः सेनान्यौ सेनानी-
नाम्, कटयुवै, कटयुवाम् । २-१-५३ भूभ्रौः संयोगादोरुव्, भ्रुवौ
भ्रुवः । १-४-९३ स्त्रियाम् कुशस्तुनस्तृच्, निर्निमित्त इति पञ्च-

क्रोष्टुभिरित्यत्र ङीनिवृत्तावपि तृत् । २-४-१ स्त्रियां नृतोऽस्वस्त्रा-
देङीः कोष्ठी, स्वसा दुहिता ननन्दा याता माता तिस्रः चतस्रः
इति स्वस्त्रादि, विभक्तिनिमित्तयोरपि तिसृचतस्रोः पाठः सन्नि-
पातन्यायस्यानित्यत्वार्थः, तेनातिद्वया या सेत्यादौ लुच्चापौ ।
पुनर्भूः हे पुनर्भूगिति पुनर्भू हे खलपूः । २-३-७६ कवर्गेकस्वर-
वति पूर्वपदपुरुत्तरपदान्तस्यागमस्य स्यादेव नस्य णः, नतु
पक्वस्य, पुनर्भूणाम् । स्वसा स्वसरौ माता मातरौ । इति स्त्रीलिङ्गाः ॥

। १-४-५७ अतः स्यमोऽम् नपुंसकस्य, कुलं कुले कुलानि
हे कुल, तृतीयादौ पुंवत्, एवं ज्ञानादयः । १-४-५८ पञ्चतोऽ-
न्यादेरेनेकतरस्य दः स्यमोः क्लीबे । १-३-५१ चिरामे वा-
ऽशितो धुटः प्रथमः, अन्यत् अन्यद्, स्यम इति हे अन्यत्,
प्रियान्यं कुलं, एकतरं अन्यतमं, अतिजरसं अमग्रहणात् सन्नि-
पातनित्यत्वं अतिजरं । १-४-६० जरसो वा क्लीबे स्यमोलुक्,
अतिजरः, द्वितीयां इति स्यमोऽतिजरसमेवेति च, अतिजरासी अति-

जरे । १-४-६६ घुटां प्राक् स्वरात् घुटः शौ नोऽन्तः । १-४-८६
न्समहतोः शेषे घुटि दीर्घः, अतिजरांसि, बहुत्वाद् धुड्डयादपि
प्राग् काष्ठतडिश्च, वर्णग्रहणे जातिग्रहणमित्यनित्यः, अतिजरसैः,
हृदयं शसि हृन्दि हृदा, उदभ्यां उद्रे, आस्ना आसभ्यः आस्नि
आसनि, आसनि इति । २-४-९७ क्लीबे ह्रस्वः, कीलालपं, एदै-
तोरित् ओदौतोश्चोत्, कीलालपेन । ७-४-११९ स्पद्धे पर इति
ह्रस्वत्वं, वारि वारिणी वारीणि । १-४-६१ नामिनो लुग्वा
क्लीबे स्यमोः, हे वारे पक्षे लुच् हे वारि वारिणा वारिणे वारिणाम्,
निया निना नियां निनि, कुमार्यै कुमारिणे, अतिसखीनि,
। १-४-६३ दध्यस्थिसक्थक्ष्णोऽन्तस्यान् टादौ स्वरे, दध्ना,
दध्नि दधानि प्रियदध्ना, समासान्तागमसंज्ञापकगणनव्यनिर्दि-
ष्टान्यनित्यानीति न कच्, अन्विधानावागमबाधः, सुधि हे सुधि
हे सुधे सुधिया सुधिना, प्रियक्रोष्टूनि प्रियक्रोष्ट्रा प्रियक्रोष्टुना,
मृदुना मृदवे, पीलुने, कर्त्रा कर्तृणा, अतिहिना, अतिरिणा

अतिराभ्यां अतिरीणां अतिराणाभिति, न्यायाः स्थविरयष्टिप्राया
इति सन्निपाताश्रयणानाश्रयणे, अन्यतः क्लीबत्वाभावात् न
पुंवद्भावं ॥ इति नपुंसकलिङ्गाः ॥

अन्यव्याकरणपाठिसहाध्यायसौकर्याय हयवरलङ्घनम-
जडदग्वजहधभलफछठथचटतकपशस इति व्यञ्जनान्तेषु
क्रमः । २-१-८२ हो धुदपदान्ते ढः, लिङ् लिङ्गुत्सु, अस-
त्वालिङ्गमानित्यत्र न मो वः । २-१-८३ भ्वादेर्दीर्घो हस्य धुद-
पदान्ते, धुक धुग् । २-१ ७७ गडदवादेऽश्रुतार्थान्तस्यैकस्वर-
स्यादेऽश्रुतार्थः स्ध्वोश्च प्रत्यये, चात् पदान्ते, धुक्षु, जञ्जब्भ्याम्
जञ्जप्सु, प्रत्ययेति नियमेऽपि उभेयेति नियमाद् घट्ध्व इति स्यात्
नतु दट्ध्व इति प्रत्यये, दामलिङ्गुत्सु । २-१ ८४ मुहङ्गुहस्नुह-
स्निहो वा घः धुदपदान्ते, धुक धुग् धुङ् धुक्षु धुङ्गु
। १-४-८२ वाः शेषे घुटि अनङ्गुच्चतुरोल्कारस्य । १-४ ७२
अनङ्गुहः सौ प्राप्नोऽन्तः घुटः, अनङ्गान् अनङ्गवाहौ ।

१-४-८१ उत्तोऽनङ्गुच्चतुरो वः आमन्त्र्ये सौ, हे अनङ्गवन् प्रिया-
नङ्गवन् अनङ्गुहा । २-१-६८ संस्ध्वंसक्वस्सन्हुहो दः पदान्ते,
अनङ्गुद्भ्याम्, सन्तक्वस् इति क्वस्, येन नामाप्ते यो विधिरारभ्यते
स तस्य बाधक इति ढत्वबाधः, अनङ्गुत्सु । २-१-११७ दिव औः
सौ, द्यौः, न स्वयनन्तरे स्थानीवेति आवो नासिद्धत्वं, दिवौ ।
२-१-११८ उः पदान्तेऽनूत्, दिवः द्युभ्यां, अनूदिति द्युभवति,
निरनुबंधग्रहणात् घातोः, चत्वारः चतुरः । १-४-३३ संख्यानां
हर्णा आमो नाम्, चतुर्णाम् प्रियचतुराम् । १-३-३७ न रात्स्वरे
शिदो द्विः, चतुर्षु प्रियचत्वाः प्रियचत्वारौ हे प्रियचत्वः
। २-१-६७ मो नो म्वोश्च घातोः, चात् पदान्तानुवृत्तिः, प्रशान्
प्रशामौ । २-१-४० किमः कस्मसादौ च थमन्ते, चात् स्यादौ, कः
के, साकोऽपि, अतिक्रिम् । २-१-३८ अयमियं पुंस्त्रियोः सौ
इदमः, अयम्, अतीदं पुमान्, अयक्रमिति । २-१-३९ दो मः स्यादौ
इदमः, इमौ । २-१-३७ टौस्यनः इदमः, अनेन इमकेन । २-१-३६

अनक् व्यञ्जनादाविदम् अद्, आद्यन्तवेदकस्मिन् आभ्यां एभिः ।
१-४-३ इदमदसोऽक्येव अतो भिस ऐस्, इमैकैः, एवकारो
नानिष्ठार्थो शास्त्रप्रवृत्तिरित्यस्यानित्यत्वात् । २-१-३४ इदमः
अन्वादेशे (कथितानुक्तने) द्वितीयादौत्येनद् अवृत्त्यन्ते,
उद्दिष्टोऽयं श्रुतस्कन्धोऽथो एनमनुजानीत, इमकयोः शोभनं
शीलमथो एनयोर्महती कीर्तिः । २-१-३५ अद् व्यञ्जने साक
इदमवृत्त्यन्तेऽन्वादेशे, इमकस्मै अथो अस्मै, एतदोऽप्यदिति,
राजा । २-१-९२ नामन्त्ये, अतन्तरस्यैव विधिर्निषेधो वेति न नो लुक्
हे राजन् राज्ञः राजनि राज्ञि । २-१-६३ भ्वादेर्नाभिर्नो दीर्घो
र्वोऽर्थञ्जने, प्रतिदीप्ताः, क्वचिदिति दिवः क्वनि दिवन् दिन्ना
दधिब्रज्या, नात्र धातो र्वौ नामी च । २-१-१११ न चमन्तसंयो-
गात् अनोऽस्य लुक्, तत्त्वदृशना । १-४-८७ इन्हन्पूर्वा-
र्यम्णः शिंस्योः दीर्घः शेष एव सौ, वृत्रहा वृत्रहणौ । २-१-११२
हनो ह्यो द्वः । २-३-९४ हनो धि अन्तरे नो णो न, वृत्रघ्नः

वृत्रहाणि वृत्रघ्नि, ग्रीहानौ, अनिनस्मन्ग्रहणान्यर्थवता चानर्थेकन च
तदन्तविधिरिति वाग्गमी, वाग्गिमनौ, दण्डी, पूष्णा, अर्यमा
। २-१-१०६ श्वन्युवन्मयो नो ङीस्याच्यधुदस्वरे व उः, मघेनः
मघवभ्याम्, श्वा श्वानः शुनः, युवानौ यूना यूनि, गोष्ठेन
मघवता । १-४-७६ पथिन्मथिन्मुक्षः सौ आः । १-४-७७ एः
पथ्यादीनामा घुटि । १-४-७८ थो न्थ पथिन्मथिनोर्घुटि, हे
पन्थाः, पन्थानमिच्छति पथीः पथ्यौ, सुपन्थाः पन्थानः
१-४-७९ इन्डीस्वरे लुक् पथिन्मथिन्मुक्षमघुटि, पथः,
सुपथि सुपन्थानि, सुपथी स्त्री कुले वा । नन्ता संख्या डतिर्युष्म-
दस्मच्च स्युरल्लिङ्गा इति न 'स्त्रिया' मिति ङी, पञ्च 'अष्'
इति पञ्चानाम्, त्रियपञ्चा त्रियपञ्चा । १-४-५२ वाष्टन
आः स्यादौ । १-४-५३ अष्ट और्जिस्मशसोः, अष्टौ,
कृतात्वस्येति अष्टः, अष्ट त्रियाष्टौ त्रियाष्टानौ, त्रियाष्टान इत्ये-
वेति स्मादोवेवात्त्वमिचित, त्रियाष्टौ तिष्ठति इति केचित्, भूत-

पूर्वनान्तत्वानाम् अष्टानाम् त्रियाष्टनां, नात्र णत्वं स्थानित्वा-
दतः, नुण्डिप् लुण्डिभौ, सुह् सुत, बुधौ सुत्सु । १-४-७१
युजोऽसमासे घुटि धुटः प्राक् नोऽन्तः, समाधावर्षति ।
२-१-७१ युजञ्चकुञ्चो नो डः, युङ् युजौ, समाधौ तु
२-१-८६ चजः कगम् धुट्पदान्ते, युक् युग्, समासे सुयुक् सु-
युग्, खन् खजौ, राड्भ्यां, तीर्थसृट्, परिव्राट् । ३-२-८१
वसुरादोः विश्वस्य दीर्घः, विश्वाराट् विश्वराजौ विश्वाराड्-
भ्याम् । २-१-८८ संयोगस्यादौ स्कोल्लिक् धुट्प्रत्यये पदान्ते,
साधुलृग्, पदान्ते लुग्विधानान्नासत्वं, साधुलज्जौ । २-१-६९
क्रात्विज्दिग्हृग्स्वृग्स्वज्दधुषुष्णिहो गः पदान्ते, ऋत्विग् ।
२-१-९० रात्स एव पदान्ते लृग्, ऊर्क् ऊर्जौ । २-१-४२तः सौ सः
आद्वैस्त्यदां, स्यः त्ये, ते तस्मै तेषाम् तस्मिन्, येषां, एते
परस्मैते, बहिरंगाणि लृप् अंतरंगान् विधीन् बाधते इत्याद्वैरो न,
तेनात्येतदः । २-१-३३ त्यदास्मेनदेतदो द्वितीयादौस्य-

वृत्त्यन्तेऽन्वादेशे, सुशीलावेतकौ तदेनौ गुरवो मानयन्ति ।
२-१-१०२ यस्वरे पादः पदगिक्यघुटि, द्विपदः, पादय-
तेः क्विपि पाट् पदः, व्यपदेशित्वेन पादन्तत्वं, द्विपाट्भ्याम् ।
४-२-४६ अञ्चोऽनर्चायां नो लृक् क्लिति । १-४-६८
घुटि, आपादसमाप्तेराधिकारोऽयं, अपेक्षातोऽधिकारः । १-४-६९
अचः धुटः प्राक् घुटि नोऽन्तः, प्राड् प्राञ्चः ।
२-१-१०४ अञ्च् प्रागर्दीर्घश्च अणिक्यघुटि यस्वरे, प्राचः
अचिति प्राञ्चः, प्रतीचः प्रत्यञ्चः, पितृचः पित्रक्षु । अमुमञ्च-
ति । ३-२-१२२ सर्वादिचिष्वग्देवाड् डद्विः कच्यञ्चौ ।
२-१-४६ वाड्रौ अदसो दो मः । २-१-४७ मादुवर्णोऽनु-
वर्णस्य, स्वरस्य यथामात्रं हस्वोऽन्यस्य, अदमुयङ् अमु-
द्रयङ् अमुमुयङ् अदद्रयङ् अमुसुईचा, विष्वद्रीचा विष्व-
द्रयग्भ्यां, नामेत्यनित्यस्तन्नात्र विषूच्याः । २-१-१०३ उदच
उदीच् अणिक्यघुटि यस्वरे प्रत्यये, उदीचा उदञ्चा । ३-

२-१२३ सहस्रमः सत्रिसमि क्वञ्चौ, सत्रीचः, समीचा
। ३-२-१२४ तिरसस्तिर्यति क्वञ्चौ, तिर्यङ्, अतीति
तिरश्चः । कुडिति 'नो व्यञ्जनस्ये'ति न नलुक्, कुङ्, कुञ्चौ,
पयोमुचः पयोमुक्षु । ऋदिन्महत । १-४-७० ऋदुदितः
धुटः प्राक् घुटि नोऽन्तः, महान् महान्तौ हे महन्, पचन्
पचद्भ्याम् । उदित् धीमत् । १-४-९० अभ्यादेरत्वसः
सौ शेष दीर्घः, धीमान्, मत्तुरुकारानुबन्ध इत्यतुना तदन्ताविधिः,
भूतपूर्वतया नान्तेऽपि, धीमन्तौ, गोमत्यतीति गोमान्, नात्र
भ्यादिः । ४-२-९४ अन्तौ नो लुक् द्रव्युक्तजक्षपञ्चकस्य,
जक्षत् दरिद्रत् जाग्रत् चकासत् शासत् ददद् । ५-१-१५२
त्यदाद्यन्यस्मानाहुपमानाद् व्याप्ये दशाष्टकसकौ च,
चात् क्विप्, सक् टिदपि । ३-२-१५२ अन्यत्यदादेराः
दृग्दृशदृशेषु, यादक् यादशौ, अन्यादक् । २-१-७० नशो
वा गः पदान्ते, नक् नग् नङ् नङ्, तत्त्वप्राड्भ्यां,

पङ् पङ्म्यः पण्णां प्रियपपां । २-१-६४ पदान्ते भ्यादेर्ना-
मिनो वोदीर्घः, पिपठीः पिपठीष्णु, चिक्रीः चिक्रीर्षु, दोः दोष्णः
दोष्णि दोषणि । संतक्वसिति विद्वान् विद्वांसौ । २-१-१०५
क्वचसुप्मतौ च यस्वरे अणिक्यघुटि, विहुपः विद्वत्सु,
सेदिवान् यदागमा यद्गुणीभूतास्तद्वहेन गृह्यन्ते इति सेद्वक्वसो-
रुप् सेदुपः, साहचर्यात्सदृशस्यैव सुहिन् सुहिंसौ । १-४-७३
पुंसोः पुमन्स् घुटि, पुमान् प्रियपुमांसौ पुंसु, उशनाः उशनसौ
। १-४-८० वोशनसो नश्चामन्त्ये सौ लुक् च, हे उशनन्
हे उशनः हे उशन, सर्ववेधाः । २-१-४३ अदसो दः से-
स्तु डौः सः । २-१-४४ अलुको वाऽकि सौ, असुकः अस-
कौ असौ, विनाऽलुक्सिति । २-१-४५ मोऽवर्णस्य अदसो दः,
अमू । २-१-४९ बहुष्वेरीः अदसो मात्, अमी अमुके । २-१-४८
प्रागिनात् अदसो मादुवर्णः, अमुना अत्यदाः अत्यदसा,
अमुमात् अमीपु । श्रेयान् श्रेयांसौ । इति व्यञ्जनान्तपुलिङ्गाः

२-१-८५ नहाहोर्धतौ घुटि प्रत्यये पदान्ते च, परी-
णत् परीणद्भ्याम् परीणहः, उष्णिग्भ्याम्, गीः गीर्भ्याम् गिरः
गीर्षु, चतस्रः निर्देशादू रः, चतसृणां, का के, इयं इमे इमाः
अनया, प्रागद् पश्चात् डस् अस्याः, सक् स्रग् स्रक्षु, एषा
एतासां, वाग्भ्यां वाक्षु । १-४-८८ अपः शेषे घुटि दीर्घः,
आपः, बहुवचनोऽयं । २-१-४ अपोऽद् भे स्यादौ, अद्भिः,
स्वापः स्वद्भ्याम् स्वप्सु, बह्वपा इत्यत्र न, व्यवधानात्, दिक्
दिग्, दृग्भ्याम् दक्षु, त्विषा त्विङ्सु त्विङ्सु । २-१-७३ सजुषः
पदान्ते रुः, सजूः, नित्यादन्तरङ्गमिति प्राग्दीर्घः, सजूर्भ्याम्
सजूषु सजूषु, आशिषा आशीषु, असौ अस् अमूः अमुया
अमुयोः अमूयाम् अमुयाम् । इति व्यञ्जनान्तस्त्रीलिङ्गाः ।

स्वनडुत् स्वनडुही स्वनड्वाहि, विमलद्यु दिने, अन्तर्व-
र्तिन्या विभक्तेः स्थानिवद्भावेन 'उः पदान्ते' इति प्राप्ते १ -
१ - २५ वृत्त्यन्तोऽस्य न पदं, समासादि वृत्तिः, पत्वप्राप्तौ

पदसंज्ञैव तेन दधिसेक् इत्यत्र पदादित्वाच्च पः, 'नाम सिद्ध्य'
इत्यत्र प्रकृत्या समुदायस्य निवृत्तिर्नोवयवस्येति न सिता गतार्थता,
विमलदिवा विमलदिधि, चत्वारि, वारी वारि, इदम् इमानि
अन्वादेशे एनत्, एनम् इति, एने अस्य, अहः अहनी अह्नी
अहानि अहोभ्यां, दीर्घाहाः रोऽसत्त्वात् 'नि दीर्घः', दीर्घाह्वा,
दाम दाम्नी दामानि । २-१-९३ ह्नीबे वाऽसमन्त्रे नलुक्
हे दाम हे दामन्, औणादिकः असुक् असृग् असृञ्जि असानि असृजाः
अस्ना असृक्षु अससु । १-४-६७ लौ वा घुटि घुटः प्राग् नोऽन्तः,
बहुजी बहुज्जि । सर्वेभ्यो लोप इति लुबि यद् ये यानि, एतद् एते
एतानि एतस्मै अन्वादेशे एनत् एनानि, तिर्यग् तिर्यक् तिरश्चो
तिर्यञ्चि, अर्चायां तिर्यङ् तिर्यञ्ची तिर्यञ्चि, यकृत् यकानि यकना,
शकृन्ति शकभ्यां, जक्षती । ४-२-९५ झौ वा द्ब्युक्तजपञ्च-
कस्यान्तो नो लुक्, जक्षति जक्षन्ति, भात् । २-१-११५
अवर्णादश्चोऽन्तो वाऽतुरीङ्योः, भान्ती भान्ती, पूर्वमेवान्तः

दीर्घत्वे तु भूतपूर्वकस्तद्वपुषार इति । २-१-११६ इयंशचः
अतुरन्त ईड्योः, भवन्ती भवन्ति, दीव्यन्ती दीव्यता । १-४-८९
नि वा अपो दीर्घः, बह्वम्पि बहुम्पि, बहुः बहुम्पि, सर्पिः
सर्पिणी न्सि सपीपि, पत्वस्य असत्वात्, पर्वणि णत्वमसत्,
पिपठीः पिपठिपी अतः स्थानित्वात्स्वविधावस्थानित्वात् पिप-
ठिपि, सुपुम् सुपुंसी सुपुमांसि, अदः अम् अमूनि । इति
व्यञ्जनान्तनपुंसकलिङ्गाः

अथ युष्मदस्मदौ त्रिषु सरूपौ, युष्मदस्मदोरधिकारः
२-१-१२ त्वमहं सिना प्राक् चाकः, अन्तरङ्गाव्यानवका-
शमिति १३-१४-१५ ख्वं यावत्, त्वं अहं त्वकम्, अत्यहं
लुप्यपि । २-१-१० मन्तस्य युवाचौ द्वयोः, अमन्ते ओसि
युव्योः । २-१-१६ अमौ मः, अकारोऽलाक्षणिकः । २-१-६
युष्मदस्मदोः व्यञ्जनादिप्रत्यये आः, युवाम् आवाम् ।
२-१-१३ श्रूयं वयं जसा, श्रूयं वयं वयकं । २-१-११ त्वमौ प्र-

त्ययोत्तरपदे चैकस्मिन् मान्तयोः, लुचन्तरङ्गेभ्यो बलवतीति
प्रेत्यादि, त्वदीयः त्वत्कृतं, त्वाम् माम् युवाम् आवाम् । २-१-१७
शसो नः, युष्मान् अस्मान् । २-१-७ टाड्योसि यः, त्वया
मया युवाभ्यां आवाभ्यां युष्माभिः अस्माभिः । २-१-१४
तुभ्यं मह्यं डया, तुभ्यं मह्यं युवाभ्यां आवाभ्यां । २-१-८
शेषे लुक् अनाये स्यादौ, अलिङ्गे युष्मदस्मदी इति नादाप् स्त्री-
लिङ्गे । २-१-१८ अभ्यम् भ्यसः, स्थानित्वादतो न २-१-९
मोर्वी शेषे स्यादौ लुक् । युष्मभ्यम् अस्मभ्यं । २-१-१९
ङसेश्चात् चात् पञ्चमीभ्यसः, त्वत् मत् युवाभ्यां आवाभ्यां
युष्मत् अस्मत् । २-१-१५ तव मम जसा, तव मम युवयोः
आवयोः । २-१-२० आम आकम्, युष्माकम् अस्माकम्,
आः ण्यन्तार्थे युपाकम् असाकम्, अतिशुभयामिति । त्वग्निं मयि
युवयोः आवयोः युष्मासु अस्मासु । २-२-१२२ अविशेषणे
द्वौ चास्मदः बहुवद्वा, चादेकः, अहं आत्रां वयं । समस्य-

माने द्वयेकत्ववाचिनी युष्मदस्मदी । समासार्थोऽन्यसंख्यश्चेत्,
स्तो युवावौ त्वमावपि ॥ १ ॥ सिजमूडेडस्सु परत, आदेशाः
स्युः सदैव ते । एते परत्वाद्वाधन्ते, युवावौ च त्वमावपि ॥ २ ॥
द्वयेकसंख्यः समासार्थो, बह्वर्थे युष्मदस्मदी । तयोरद्वयेकतार्थ-
त्वाच्च युवावौ त्वमौ च न ॥ ३ ॥ त्वमहमादयस्तु स्युरेव । त्वां
मां युवां आवां वा अतिक्रान्तः अतित्वं अत्यहं अतियुवां अत्यावां
अतियूयं अतिवयं अतित्वां अतिमां अतियुवां अत्यावां अति-
त्वान् अतिमान् अतियुवान् अत्यावान्, युष्मानस्मान्वा अतित्वं
अत्यहं अतियुष्मां अत्यस्मां अतियुष्मभ्यं अत्यस्माकं अतियुष्मयि
अत्यस्मासु । त्वमिवाचरति त्वद्यते, त्वामाचष्टे त्वदयति,
'नाम्नोऽस्य ङिणति दृद्धि'रिति त्वापयति, अत एव त्वचः त्वाचयति,
सौ त्वां मां त्वं मं वा, किंचिपि त्वाप् माप् च इति, युवाम्
युष्मान् वा आवामस्मान्वाऽऽचष्टे णिचि किंचिपि तल्लुकि च युष्म्
अस्म, त्वं अहं युवां आवां यूयं वयं त्वां मां युवां आवां युषान्

असान् युष्यो अस्या युवाभ्यां आवाभ्यां युषाभिः असाभिः तुभ्यं
महां युष्मभ्यं युषभ्यं अस्मभ्यं असभ्यं युष्मद् युषद् अस्मद्
असद् तव मम युष्माकं युषाकं अस्माकं असाकं युष्यि अस्थि
युष्योः अस्थोः युषाषु असासु, यत्वेऽनित्ये त्वया म्या त्व्य
भ्य युव्योः आव्योः, सकृद्वधितं बाधितं चेत् त्वेन मेन युवयोः
आवयोः त्वे मे, किंवर्थं प्रकृतिराहेति त्वस्मै मस्मै इत्यादि ।
१-१-२६ सविशेषणमाख्यातं वाक्यं, धर्मं शृणु, त्याद्यन्तं
पदमाख्यातं, यत्रान्यत् क्रियापदं न श्रूयते तत्रास्तिर्भवन्तीपरः
प्रयुज्यते, गम्यमानेऽपि, अस्तीत्युपलक्षणं । २-१-२१ पदाद्यु-
ग्विभक्त्यैकवाक्ये वस्नसौ बहुत्वम् । २-१-२२ द्वित्वे चाम्नौ
पदाद्युग्विभक्त्यैकवाक्ये । २-१-२३ छेडसा ते मे पदादेकवाक्ये ।
२-१-२४ अमा त्वा मा पदादेकवाक्ये, धर्मः त्वा मा वां नौ
वो नो वा रक्षतु, शिवं ते मे वां नौ वो नो वा दयिते, ज्ञानं ते
मे वां नौ वो नो वा स्वं, स्वस्ते गृहं, अतितुभ्यं इत्यादौ न

। २-१-२५ असदिवामन्त्र्यं पूर्वं, श्रमणा युष्मान् रक्षतु धमः, प्रामात्रैव ! ते स्वमित्यादौ ग्रामाद्यपेक्षया तु स्यात् नित्यं, उत्तरे तु स्यादेव । २-१-२६ जस्य विशेष्यं वाऽऽमन्त्र्येऽसद् विशेषणं परे, जिनाः शरण्या युष्मान् वो वा शरणं प्रपद्ये । २-१-२७ नान्यत् विशेषणपरे विशेष्ये पूर्वं असदिव, साधू सुवहितौ वा शरणं प्रपद्ये । २-१-२८ पादाद्योः न वस्नसादयः, वीरो विश्वेश्वरो देवो, युष्माकं कुलदेवता । २-१-२९ चाहह्वैचर्योने न वसाद्याः, ज्ञानं तुभ्यं च दीयते, ज्ञानं शीलं च वो रक्षतु, नात्र योगश्चस्य युष्मदा । २-१-३० हृद्यर्थोऽस्त्रिन्तायां धातुभिः, जनो मामपेक्षते । २-१-३१ नित्यमन्वादेशे वसाद्याः, त्वं विद्वानथो ते क्षमाश्रमणैर्ज्ञानं दीयते । २-१-३२ स (विद्यमान)-पूर्वात् प्रथमान्ताद्वा वसाद्याः अन्वादेशे, धनवांस्त्वमथो लोकस्त्वा त्वां वा पूजयति ॥ इति युष्मदस्मदी ॥

१-१-३० स्वरादयोऽन्यं, सत्वासत्त्वयोर्यत्र व्येति तद-

व्ययं, संज्ञाविधौ ग्रहणवति नास्ति च तदन्ताविधेर्निषेधेऽपि अत्र 'विशेषणमन्त' इत्यनेन परमोच्चैः इत्याद्याः तदन्तास्तथैव, स्वरः (स्वर्गः) अन्तरः (मध्ये) प्रातरः (ग्रभातं) पुनरः सायम् नक्तम् (रात्रिः) अस्तम् दिवा (दिनं) दोषा (रात्रिः) ह्यस् (अतीतं दिनं) श्वस् (आगामि) शम् (सुखं) विहायसा (आकाशं) ओम् भूस् (तिर्यक्) भुवस् (अधोलोकः) स्वास्ति कन्याणं (समया-निकषा (पार्श्वे) अन्तरा (मध्ये) पुरा बहिम् अधस् असांप्रतं (अयोग्यं) अद्वा (कालः) ऋतं (सत्यं) मुधा-मुपा-वृथा (मिथ्या) मिथो (परस्परं) अनिशम् (नित्यं) मुहुस् अभीक्ष्णं (पुनः पुनः) मंक्षु-क्षटिति (शीघ्रं) उच्चैस् नीचैस् शनैस् अवश्यं विष्वक् (सर्वतः) द्राक् स्राक् पृथक् धिक् मनाक् (स्तोकं) ईपत् तूष्णीम् (मौनं) कामं (अत्यन्तं) वरम् आराद् (दूरमासन्नं च) तिरस् नमस् भूयस् (पुनः २) प्रायः स्वयं अलं (वारणशोभापर्यामिषु) कु अतीव सुष्ठु दुष्ठु

ऋते (विना) सपदि (शीघ्रं) साक्षात् नाना (अनेकः) विना
सहसा युगपत् (सहैव) शब्दत् पुरस् (अग्रे) आविस्-प्रादुस्
(प्रकटं) । बहुवचनादिशब्दात् आकृतिगणोऽयं, तेनान्येऽपि । वाच-
का इमे, न चादिवद् द्योतकाः । १-१-३१ चादयोऽसत्त्वेऽव्ययं
सत्त्वं लिंगसंख्यावद् द्रव्यं परामृश्य इतियावत्, निपाता इत्यपि,
अव्ययीभावस्यापि क्वचिदव्ययत्वाच्चैत्यस्योपकुंभमित्यत्र ' तृप्ता-
र्थपूर्णाव्यये ' ति समासनिषेधः अकूमागमनिषेधश्च । च वा
एव एवम् नूनं चेत् नहि हन्त (खेदे) मा न नञ् वषट् स्वधा
स्वाहा हि अथ अथो नो भोस् भगोस् अधोस् हंहो अहो हा ही
हे है अथि रे अरे ननु उञ् उत बत इव तु नु (वितर्के) किञ्चुत
किल आहोस्वित् उदस्वित् नवा खलु यदि नाम यदुत प्रत्युत
(विपरीतं) जातु (कदाचित्) यावत् तावत् दिष्ट्या (हर्षे)
इतिह (परंपरा) सह अमा समम् सत्रा साकम् सार्धम् । अ
आ इ ई उ ऊ ऋ लृ ए ऐ ओ औ आत । उपसर्गाः-

प्र परा अप सम् अनु अव निस् निद् दुस् दुर् आङ् नि वि
प्रति परि उप अधि अपि सु उद् अति अभि, निस्दुसो रुत्वा-
सत्त्वान्निरयते दुरयते, बहुवचनान्तादिशब्दादन्येऽपि । १-१-३३
विभक्तिथमन्ततसाद्याभाः अव्ययसंज्ञाः, अहंयुः शुभंयुः
कुतः यथा तथा कथं । अहं शुभं१ कृतं पर्याप्तं२ येन तेन चिरेण
अचिरेण ३ ते मे चिराय अह्वाय ४ चिरात् अकस्मात् ५ चिरस्य
अन्योऽन्यस्य मम६ एकपदे अग्रे प्रगे (प्रातर्) ग्राहणे हेतौ रात्रौ
वेलायां मात्रायां ७ अस्ति नास्ति आह आदह आदंक आतंक ।
१-१-३२ अधणत्स्वाद्याशसः अव्ययसंज्ञाः । ७-२-८१ व्याश्रये
तसुः पक्षे गम्ये षष्ठ्यन्तात्, देवा अर्जुनतोऽभवन् । ७-२-८२
रोगात्प्रतीकारे, प्रवाहिकातः कुरु । ७-२-८३ पर्यभिः सर्वोभये,
परितः अभितः । ७-२-८४ आद्यादिभ्यः संभवद्विभक्त्यन्तेभ्यः,
आदितः, मध्यान्ताग्रवक्षःपार्श्वपृष्ठमुखसर्वविश्वोभयान्यपूर्वैकदं-
प्रमाणस्वरवर्णशब्दाभिधानयततदः, पृषोदरादित्वाद् दलोप एषु ।

७-२-८५ क्षेपातिग्रहाव्यथेष्वकर्तुस्तृतीयायाः, वृत्तेन क्षिप्तः
वृत्ततः । ७-२-८६ पापहीयमानेन योगेऽकर्तृवाचिनष्टान्तात्,
वृत्ततः पापं हीयते वा । ७-२-८७ प्रतिना पंचम्याः, अभिमन्यु-
रर्जुनतः प्रति । ७-२-८८ अहीयरुहोऽपादाने, चौरतो विभेति,
नात्र-ऋते धर्मात् कुतः सुखं ? । ७-२-८९ किमद्वयादिसर्वाद्यैव-
पुल्यबहोः पित्तस् पंचम्याः, प्रकारः पुंवद्भावार्थः, कस्या इति
कुतः सर्वतः विश्वतः यतः ततः बहुतः । ७-२-९० इतोऽतः कुतः
सर्वविमक्तिषु । ७-२-९१ भवत्वायुष्मदीर्घायुर्देवानां प्रियै-
कार्थीत्, ततो भवान् ततो भवतः कुतः देवानां प्रियः । ७-२-९२
अप् च, तत्र भवान् ततो भवति, भवदाद्ययोगेऽपि त्रप्तसाविति
। ७-२-९३ क्वक्लुत्रात्रेह, भवदादियोगेऽप्येते, क्व भवान् ।
७-२-९४ सप्तम्याः, कस्मिन् इति कुत्र, बह्वीषु बहुत्र । ७-२-९५
किं यत्तत्सर्वैकान्यात्काले दा, कस्मिन् काले कदा । ७-२-९६
सदाऽधुनेदानींतदानीमेतर्हि काले । ७-२-९७ सद्योऽद्यपरेद्य-

व्यह्नि, समानेऽह्नि सद्यः । ७-२-९८ पूर्वोपराधरोत्तरान्यान्यन्तरे-
तरादेद्युस् अह्नि, पूर्वोऽह्नि पूर्वद्युः । ७-२-९९ उभयाद् द्युश्च
अह्नि, उभयेद्युः उभयद्युः । ७-२-१०० ऐषमः परुत्परारि वर्षे,
(इदं-पूर्व-पर) । ७-२-१०१ अनद्यतने हिः, कर्हि, कियत्तदेत-
दन्यभ्य एवेति । ७-२-१०२ प्रकारे था किमादेः, सर्वेण प्रकारेण
सर्वथा । ७-२-१०३ कथमित्थं प्रकारे । ७-२-१०४ संख्याया धा
प्रकारे, द्विधा । ७-२-१०५ विचाले च संख्याया धा, (संख्यान्तरे)
द्विधा । ७-२-१०६ वैकाद् ध्यमम् । ३-३-१ वृद्धिरैरदौत्
अऋइउवर्णानां । ७-४-१ वृद्धिः स्वरेष्वादेर्जिणिति तद्धिते, ऐक-
ह्यं एकधा । ७-२-१०७ द्वित्रैर्धमअधौ वा प्रकारे विचाले च,
द्वैधं द्वेधा । ७-४-६८ अवर्णेवर्णस्य तद्धिते लुक् । ७-२-१०९ वारे
कृत्वस् संख्यायाः, पंचकृत्वः । ७-२-११० द्वित्रिचतुरः सुत्र
वारे, द्विः चतुः । ७-२-१११ एकात्सकृचास्य वारे, सकृद् भुंक्ते
। ७-२-११२ बहोर्धाऽसन्ने वारे, बहुधा भुंक्ते पिचति वा, कृत्वे-

ऽपि गणधा तावद्धेति । ७-२-११३ दिक्शब्दाद् दिग्देशकालेषु
प्रथमापंचमीसप्तम्या धा स्वार्थे, प्राची दिग् रमणीया । ७-२-
१२३ लुबञ्चः धा एनो वा विहितस्तस्य । २-४-९५ लुधादे-
गौणस्याक्विपस्तद्धितलुक्कयगौणीसूच्योः लुक् इति
लीलुक् । ७-४-११६ गौणो ह्यादिः व्यान्तसमुदायस्य विशेषणं
द्वैकत्वान्वयार्थभावौ क्रियान्वयविशेषणे इति नपुंस्त्वं, प्राग्रमणीयं
देशः कालो वा । ७-२-११४ ऊर्ध्वार्द्धिरिष्टातुपश्चास्य दिगा-
दौ ग्रथमादेः, उपरि उपरिष्ठात् । ७-२-११५ पूर्ववराधरेभ्यो-
ऽसस्तातौ पुरवधश्चैषाम् अधः अधस्तात् । ७-२-११६ पराव-
रात्स्तात् । ७-२-११७ दक्षिणोत्तराचातस्, परतः उत्तरतः
७-२-११८ अधरापराचात्, दक्षिणात् । ७-२-१२४ पश्चो-
ऽपरस्य दिक्पूर्वस्य चाति, पश्चात् दक्षिणपश्चात् । ७-२-११९
वा दक्षिणात्प्रथमासप्तम्या आः दिग्देश्योः, दक्षिणा
७-२-१२० आही दूरे प्रथमासप्तम्याः, दक्षिणा दक्षिणाहि

७-२-१२१ वोत्तरात् आही, उत्तरा उत्तराहि । ७-२-१२२ अदूरे
एनः दिग्देशकालेषु प्रथमासप्तम्याः, पूर्वेण, उक्ता अपि सामान्य-
विवक्षायां अदूरेऽपि भवन्ति, दक्षिणोत्तराधरेभ्य एवेति । ७-२-
१२६ कृभ्वस्तिभ्यां कर्मकर्तृभ्यां प्रागततत्तत्त्वे च्विः, करोति-
कर्मणो भ्वस्तिकर्तुश्च । ४-३-१११ ईश्वाववर्णस्यानव्ययस्य,
अशुक्लं शुक्लं करोति शुक्लीकरोति शुक्लीभवति शुक्लीस्यात् ।
७-२-१२७ अरुर्मनश्शुश्चेतोरहोरजसां लुक् च्वौ ।
४-३-१०८ दीर्घश्चिचयङ्यक्कयेषु च, चादाशिषि यि,
च्विक्येति धात्वधातोः, बहुवचनात् क्यनादिः । वज्र्यं चेदं लोपा-
त्स्वरादेशन्याये तेन चिकीर्ष्यते, अत्राहोपो न दीर्घः, अरू-
करोति मनीभवति रजीस्यात् । ७-२-१२८ इत्सुसोर्बहुलं लुक् च्वौ,
सर्पीकरोति । ७-२-१२९ व्यञ्जनस्यान्त ईः बहुलं, दृषदी-
भवति । ७-२-१३० व्याप्तौ रसात् कृभ्वस्तिभ्यां कर्मकर्तृभ्यां
प्रागततत्तत्त्वे, अगिसात् करोति काष्ठम् । ७-२-१३१ जातेः संपदा

च, उदकसाद् करोति भवति स्यात् संपद्यते वा लवणं । ७-२-१३२
तत्राधीने, आचार्यसात् संपद्यते । ७-२-१३३ देये त्रा च
सप्तम्यन्तात् कृन्वस्ति संपदियोगेऽधीने, गुरावधीनं देयं करोति
गुरुत्राकरोति । ७-२-१३४ सप्तमीद्वितीयाद्देवादिभ्यः वा
त्रा स्वार्थे, देवत्रा वसति देवत्रा करोति । ७-२-१३५ तीय-
शम्बवीजात्कृगा कृषौ डाच्, द्वितीयाकरोति क्षेत्रं । ७-२-
१३६ संख्यादेर्गुणात् कृगा योगे कृषौ डाच्, द्विगुणाकरोति ।
७-२-१३७ समयाद्यापनायाम् (कालहरणे) । ७-२-१३८
सपत्रनिष्पत्रादतिव्यथने । ७-२-१३९ निष्कुलान्निष्कोपणे
(अवयवनिष्काशनं) । ७-२-१४० प्रियसुखादानुकूल्ये । ७-२-
१४१ दुःखात्प्रातिकूल्ये । ७-२-१४२ शूलात्पाके । ७-२-१४३
सत्यादशापथे । ७-२-१४४ मद्रभद्राद्वपने (मंगले) मद्रा-
करोति । ७-२-१४५ अव्यक्तानुकरणादनेकस्वरात् कुम्भ-
स्तिनाऽनितौ द्विश्च प्रकृतिः चात् डाच्, पटपटास्यात् । ७-२-१४६

इतावतो लुक् अव्यक्तानुकरणास्यानेकस्वरस्य, पटत् इति पठिति ।
७-२-१४७ न द्वित्वे तस्यातो लुक् इतौ । ७-२-१४८ तो वा
तस्य द्वित्वे इतौ लुक्, पटपटिति पटपटादिति करोति । ७-२-
१४९ डाच्यदादौ तस्य तो लुक् द्वित्वे, पटपटाकरोति । ७-२-
१५० बहुल्यार्थात् कारकादिष्टानिष्टे पृशस्, बहुशो भुक्त-
मतिथिभिर्विवाहे । ७-२-१५१ संख्यैकार्थाद् वीप्सायां शस्
कारकनाम्नः । १-१-३९ डत्यतु संख्यावत् । १-१-४० बहु-
गणं भेदे, कतिशः गणशः पंक्तिशः । १-१-३४ वत्तस्याम् अव्ययं,
। ७-१-५१ तस्याहं क्रियायां वत्, साधुवद् वृत्तं । ७-१-५२ स्या-
देरिवे वत् क्रियार्थे, चैत्रवद्याति देववन्मुनिं नमति । ७-१-
५३ तत्र इवे वत्, सुम्रवत् परिखा साकते । ७-१-५४ तस्य इवे
वत्, चैत्रवद्भावः । ६-३-२११ तसिः टस्तुल्यदिशि, हिमवतैक-
दिक् हिमवत्तः । ७-३-८ किंत्याद्येऽव्ययादसत्त्वे तयोरन्त-
स्याम्, तरपत्तमपोः । ७-३-५ प्रकृष्टे तमप् गुणक्रिययोः, प्रकर्ष-

वतोऽपि श्रेष्ठतमः । ७-३-६ द्वयोर्विभज्ये च तरप्, चात् प्रकृष्टे, पदुतरः । ७-३-७ क्वचित् स्वार्थे तरप्, कितराम् कितमाम् पचतितराम् पचतितमाम् पूर्वकितराम् नितराम् । ३-४-४६ धातोरनेकस्वरादाम् परोक्षयाः कुम्वास्ति चानु तदन्तं, चकासांचकार, अव्ययत्वे मोऽनुस्वारः । १-१-३५ कृत्वा-तुमम्, अव्ययं । ३-२-१५४ अनजः कृत्वो यप्, प्रणम्य । ५-४-४४ निषेधेऽलंखत्वोः तया वा उपपदयोर्धातोः, अलंकृत्वा, खलुकृत्वा । ५-४-४५ परावरे गम्ये धातोः क्त्वा वा, बाल्यमतिक्रम्य यौवनं । ५-४-४६ निमीलयादिभेदस्तुल्यकर्तृके क्त्वा वा, नेत्रे निमील्य हसति, व्यतिहारे मेङ्, अपमाय अपमित्य वा याचते, प्रतिदातुं याचते, याचिक्त्वो मेङ्, अपमाय अपमित्य प्राक्काले तुल्यकर्तृके धातोः क्त्वा, भुक्त्वा व्रजति, यदनेन भुज्यते ततोऽयं पचतीत्यत्र तु प्राक्कालताऽभिहिता ततःशब्देन । ५-४-४८ खणम् चाभीक्ष्ण्ये प्राक्काले तुल्यकर्तृके धातोः क्त्वा च, प्रत्य-

यान्तरनिषेधाय च; प्रधानशक्त्यभिधाने गुणशक्तिरभिहितवत् तत ओदनं पक्त्वा भुङ्क्ते देवदत्त इत्यत्र न कर्त्तरि तृतीया भावे क्त्वा, भोजं भोजं व्रजति, भुक्त्वा भुक्त्वा । ७-४-७३ भृश-भीक्ष्णयाविच्छेदे द्विः प्राक्तमबादेः । ५-४-५४ विद्दृह्गभ्यः कात्स्न्येणम्, अतिथिवद् भोजयति । ५-३-१३ क्रियायां क्रियार्थायां तुमणकच् भविष्यन्ती । ३-२-१४० तुमश्च मनः कामे लुङ्, चात्समः, भोक्तुकामो व्रजति, भोजको व्रजति, भोक्ष्य इति व्रजति, णकवचनान्नासरूपविधिना तृजाद्याः । १-१-३६ गतिः अव्ययं, कृत्रिमाकृत्रिमयोः कृत्रिमे । ३-१-१ धातोः पूजार्थस्वतिगताथार्थिपर्यतिक्रमार्थान्तिवर्जः प्रादिरुपसर्गः प्राक् च, पर्यानीतं, धात्वर्थं बाधते कश्चित्कश्चित्तमनुवर्तते । तमेव विशिनष्ट्यन्योऽनर्थकोऽन्यः प्रयुज्यते ॥१॥ साधनप्रत्ययात्पूर्वमेव धातुनैषां संबंधः, संचस्कार, प्रतीक्षते अधीते प्राणिति विजयते, आपञ्चभ्य उपसर्गाः, संज्ञा न संज्ञान्तरबाधिकेति न गत्या बाधः ।

३-१-२ ऊर्याद्यनुकरणच्चिह्नाच्च गतिः धातोः संबंधिनः प्राक् चैते, चादुपसर्गाः, ऊरी ऊररी उररी भृशाङ्गीकारप्रशंसासु, सज्जः संहार्ये, श्रौषद् वौषद् वषद् स्वाहा स्वधा देवतासंप्रदानदानमात्र्योः, श्रुत श्रद्धति शीघ्रे च, ग्रादुस् आविस् प्राकाश्ये इत्यादय ऊर्याद्याः, ऊरीकृत्य पट्टकृत्य शुक्लीकृत्य पटपटाकृत्य, कुम्ब-स्तियोगे सर्वे श्रुत करोतिदधातिभ्याम् । ३-१-३ कारिका स्थित्यादौ, कारिकांकृत्य, स्थितिं यत् क्रियां वा कृत्वेत्यर्थः । ३-१-४ भूषादरक्षेपे ऽलंसदसत् गतिः, सत्कृत्य ३-१-५ अग्रहानुपदेशे ऽन्तरदः गम्ये, अदःकृत्य । ३-१-६ कणे मनस्तृप्तौ, कणेहत्य । ३-१-७ पुरोऽस्तमव्ययम्, पुरस्कृत्य । ३-१-८ गत्यर्थ-वदोऽच्छः, अच्छगत्य अच्छोद्य । ३-१-९ तिरोऽन्तर्धौ, तिरो-भूय । ३-१-१० कुगो नवा तिरोऽन्तर्धौ, तिरस्कृत्य तिरःकृत्वा । ३-१-११ मध्येपदे निवचने मनस्युरस्यनत्याधाने गतिः कुंगो वा, उपश्लेषे आश्रये वा न चेत्, उरसिकृत्य उरसिकृत्वा ।

३-१-१२ उपाजेऽन्वाजे बलाधाने, उपाजिकृत्य उपाजिकृत्वा । ३-१-१३ स्वाम्येऽधिः, । ३-१-१४ साक्षादादिदृच्छ्यर्थे, साक्षात् मिथ्या चिन्ता भद्रा अमा आस्था अर्थे अग्नौ वशे विक्र-पने विसहने लवणं उष्णं शीतं उदकं आर्द्रं ग्रादुस् आविस् नमस् । ३-१-१५ नित्यं हस्तेऽप्राणाबुद्धाहे । ३-१-१६ प्राध्वं बन्धे, प्राध्वंकृत्य । ३-१-१७ जीविकौपनिषद्दौपम्ये गतिः कुगः, उपनिषत्कृत्य । ३-२-७ अव्ययस्य स्यादेर्लुक्, अत्युच्चैसौ अत्युच्चैसः नात्र लुबन्त्यर्थत्वात् । ३-२-१५६ वाऽवाप्योस्तनित्री-धागन्होर्चपी, अवतंसः वतंसः वक्रयः पिधानं पिनद्धं वग्रहः इत्यव्ययानि ॥

२-४-१६ अजादेः स्त्रियां आप, अजा एडका अश्वा चटका मूषिका कोकिला (जातयः) बाला होडा प्राका वत्सा मन्दा विलाता कत्या मध्या मुग्धा (अवस्थाः) ज्येष्ठा कनिष्ठा मध्यमा (ध्रुवयुक्ताः) पूर्वोपहाणा

(टित्) त्रिफला (द्वियुः) कुंचा उणिहा देवविशा (व्यञ्जना-
न्ताः) तदन्तान्महाजा । राज्ञी कर्त्री । २-४-२ अधातूद्वादितः
डीः, विदुयी पचन्ती अतिमहती अतिपुंसी । २-४-५६ असत्कां-
दप्रान्तशतैकाञ्चः पुरुषात् स्त्रियां डीर्जातेः । २-४-८६
अस्य ड्यां लृक्, शंखपुष्पी, सत्पुष्पा प्राक्पुष्पा । २-४-५७ असं-
भस्त्राजिनैकशणपिण्डात् फलात् जातेर्डीः, पूगफली, संफला
पिण्डफला । २-४-५८ अनञ्जो मूलात् डीर्जातेः, दर्भमूली, अ-
मूला । २-४-३ अञ्चः डीः, प्राची उदीची अपाची । २-३-१०५
जपादीनां पो वः, अवाची । २-४-४ णस्वराद्योषाद् (वि-
हितस्य) वनो रश्च डीः, (ओण्) अवाचरी (स्वर) शर्वरी (अ-
द्योष) मेरुद्वथरी । यज्वा, नात्र नृतो डीः । २-४-५ वा बहु-
व्रीहेः वनो डी रश्च, बहुधीवा बहुधीवरी । निरनुबंधेत्यनित्यः
। २-४-६ वा षादः, द्विपदी द्विपात् । ७-३-१५० सुसंख्यात् पा-
दस्य-पात् । २-४-७ ऊर्ध्वः । ७-३-१६९ स्त्रियामूधसो न्, म-

होम्री । २-४-८ अशिचोः, अशिधी । २-४-९ संख्यादेर्हीय-
नाद्वयसि । २-३-७४ चतुस्त्रेर्हीयनस्य वयसि णः, चतुर्ही-
यणी गौः । २-४-१० दाम्नः संख्यादेः, द्विदाम्नी । २-४-११
अनो वा उपान्त्यलोपिनः, बहुराज्ञी बहुराजा । २-४-१२ ना-
स्त्रि अनः, अधिराज्ञी ग्रामः । २-४-१३ नोपान्त्यवतः अनो
बहुव्रीहेर्डीः, सुपर्वा । २-४-१४ मनः, अतिमहिमा । २-४-१५
ताभ्यां बाब् डित् अनन्ताद्बहुव्रीहेर्मन्ताबान्नः, सीमानो
सीमे, एकानुबंधे न द्व्यनुबन्धकस्येत्यस्यानित्यत्वादेदापः, सुपर्वे
सुपर्वाणौ बहुराजे बहुराज्यौ । २-४-१७ ऋचि पादः पात्पदे,
द्विपात् द्विपदा । २-४-१७ इच्चापुंसोऽनित्यस्याप्परे, चाद् ह-
स्वो वा, खट्विका खट्वाका खट्वाका, सर्चिका अखट्विका । २-४-
१०४ ड्यादीदृतः के हस्वः, सोमपिका । २-४-१०५ न कचि
हस्वः । २-४-१०६ नवाऽपः हस्वः कचि, प्रियखट्वाका प्रियख-
ट्वाका, कस्मि दुर्गका । २-४-१०८ स्वज्ञाजभस्त्राऽधातुत्य-

यकात्, स्त्रिका स्वका भस्त्रिका इभ्यिका इभ्यका मूय-
किका मूयकका । सुशयिका, इहत्यिकेत्येव । २-४-१०९ द्व्येष-
सूतपुत्रवृन्दारकस्य वा, द्वके द्विके । २-४-११० वौ व-
र्तिका वा । २-४-१११ अस्यायत्तत्क्षिपकादीनां अनित्क्या-
प्परे इ, कारिका, तन्मध्य इत्यनित्य इत्ययदित्यादि । २-४-११२
नरिका मामिका । २-४-११३ नारकावर्णकाष्टका ज्योति-
स्तान्तवपितृदैवत्ये । २-४-११९ गौरादिभ्यो मुख्यान्डी,
गौर शत्रुल सारंग पिशंग हरिण पाण्डुर अमर सुंदर विकल नि-
ष्कल (गुणवचनाः) दास चेट विट भिक्षुक बंधक पुत्र गायत्र
आनंद नट (अजातिवचनाः) काव्य शैव्य मत्स्य मनुष्य सु-
कय हय गवयः क्रश्य द्रुण ओक्कण सौधर्म आरद दोटी वरट
नाट मूलाट पाट सुपाट पेट पट पटल पुट कुट धातक केतक
तर्कर बदर कुवल लवण विल्व आमलक भालत वेतस अतस आ-
दक कदर कदल गडुच कुंभ यूष मेघ मूय-करार सल्लक मालक

मेथ पिष्पल हरीतक कोशातक शम तम शृंग भृंग वर्वर पाण्ड
पिंड यूष स्रप स्रप मठ पिठर खार काकण द्रोण आसंद कंदल
देह देहल शङ्कुल सूच मंजर वैजयंत शाहक सरस् अनडुही अ-
नड्वाही प्रत्यवरोहिणी पृथिवी आग्रहायणी, नात्र पुंवद्भावलुको,
एहि पर्येहि नद मह गर देव तर सुद चण्ड वरट इत्याद्याः, व-
हुनदा भूमिः । २-४-८७ मत्स्यस्य यः ड्यां लुक् । २-४-२१
वयस्यनन्त्ये ङीरात्, कुमारी परमकिशोरी कलमी तरुणी वधूटी
। २-४-२३ परिमाणात्ताद्धितलुक्कयविस्ता (षष्टिः पलानि)
ऽऽचित्त (तौलकं) कम्बल्यात् (उर्णापलशतं) द्विगोरतः, आयामं
तु प्रमाणं स्यात्परिमाणं तु सर्वतः । द्वाभ्यां कुडवाभ्यां क्रीता द्विकु-
डवी । २-४-२४ कांडात्प्रमाणाद्धक्षेत्रे द्विगोः, द्विकांडी, अग्र-
माणदधीति । २-४-२५ पुरुषाद्वा प्रमाणाद् द्विगोस्तद्धितलुकि,
द्विपुरुषी । २-४-२६ रेवतरोहिणाङ्गे, रेवती रोहिणी, रेवत्यां
जाता रेवती । २-४-२७ नीलात् प्राण्यौषधयोः, नीली । २-४

२८ स्ताच्छ नास्ति वा ङीः, नीला नीली प्रवृद्धविलूनी
प्रवृद्धविलुना । २-४-२९ केवलमामकभागधेयपापापरस-
मानार्थकृतसुमंगलभेषजात् नास्ति, मामिका बुद्धिर्नात्रे-
वो ङीः । २-४-२२ द्विगोः समाहारात् अतः, पञ्चाजी । २-४-
२० अणवेयेकणून् अस्मिन् अटितां, औपगवी औत्सी वैनतेयी
शिलेयी आक्षिकी त्रैणी पौत्सी पंचतयी शुनिधयी, षष्ठ्याः पा-
णिनीया गौतमा । २-४-३० भाजगोणनागस्थलकुण्डकाल-
कुशकासुककटकबरात् पत्रवावपनस्थूलाकुत्रिमामत्र-
कृष्णायसीरिरसुश्रोणिकेशपाशे ङीः, जानपदी वृत्तिरिति,
जातौ नागी । २-४-३१ नवा शोणादेः, शोण चण्ड कमल कु-
पण विकट विशाल विशंकट ध्वज कल्याण उदार पुराण बहु
वृत्रहन् चंद्र भाग । २-४-३२ इतोऽक्त्यर्थात्, भूमी भूमिः,
क्तेः अंचतिअंहतिअंकतिशक्तिशिक्षारितारिआहिकपिमुनिरात्रिय-
ष्टिभ्यः कटिश्रोणिप्रभृतिप्राण्यङ्गवाचिभ्य इति क्विबर्जितकुदन्तेभ्यश्चे-

कारान्तेभ्य एव चेति । २-४-३३ पद्धतेः । २-४-३४ शक्तेः शस्त्रे ।
२-४-३५ स्वरादुतो गुणादखरोः, येन नाव्यवधानं तेन व्यव-
हितेऽपीति वर्णेऽन्तरे, पट्वी पटुः । सत्त्वे (द्रव्ये) निविश-
तेऽपैति, पृथग्जातिषु दृश्यते । आधेय (उत्पाद्य) आक्रि-
याजश्च (नित्यः), सोऽसत्त्वप्रकृतिगुणः ॥ १ ॥ २-४-३६
इयेतैतहरितभरतरोहिताद्वर्णात्तो नश्च, इयेनी इयेता ।
२-४-३७ कनः पलितासितात् वर्णात्तो ङीर्वा, पलिकनी
पलिता । २-४-३८ असहनाच्चिद्यमानपूर्वपदास्त्वांगादको-
डादिभ्यः वा ङीः, अतिकेशी अतिकेशा । क्रोड खुर गुद शफ
गल भाल गल भग उख कर । अविकारो (बहुशोफा) द्रवं
कफः) मूर्त्त (ज्ञानं), प्राणिस्थं (शाला) स्वाङ्गमुच्यते ।
च्युतं च प्राणिन (बहुकेशी रथ्या) स्तत्तन्निभं च प्रतिमादिषु
(किशलयकरा) ॥ १ ॥ २-४-३९ नासिकोदरोष्ठजंघादंतकर्ण-
गुंगांगगात्रंकठात् वा ङीरसहोदेः, नियमोऽयमन्यबहुस्वर-

संयोगोपांत्यनिषेधाय, समदन्ती समदन्ता, दीर्घजिह्वी, समा-
हारात् कल्याणपाणिपादा, नाङ्गोत्रकण्ठोदपीति । २-४-४०
नखसुखोदनाग्निं वा ङीः, सुमुखी सुमुखा । २-४-४१ पु-
च्छात् अंसहादेर्वा ङीः, सुपुच्छी सुपुच्छा । २-४-४२ कर्कर-
माणिविषशरादेः पुच्छात्, कवरपुच्छी । २-४-४३ पक्षाञ्चो-
पमानादेः, उल्लक्षपक्षी उल्लक्षपुच्छी । २-४-४४ क्रीतात्क-
रणादेः, वल्लक्रीती, धनक्रीतेति । २-४-४५ क्तादल्पे करणादेः,
अग्रविलिप्ती । २-४-४६ स्वाङ्गादेरकृतमितजातप्रतिपक्षाङ्-
हुव्रीहेः, उरुभित्री । २-४-४७ अनाच्छादजात्यादेर्नवा
अकृतादिक्तान्तात् ङीः, शाङ्गरजग्धी शाङ्गरजग्धा । २-४-४८ प-
त्युर्नः बहुव्रीहिर्वा, दृढपत्नी दृढपतिः, पत्यन्तश्चेद्बहुव्रीहिः । २-४-
४९ सादेः पत्युर्नः कीञ्च-वा, अधिपत्नी अधिपतिः । २-४-४०
सपत्न्यादौ, निपातात् समानस्य सः पुंवद्भावाभावश्च, एक-
वीर्यिष्ठभ्रातृपुत्रेभ्यः । २-४-४१ ऊढायां पत्युर्नः कीञ्च, पत्नी

। २-४-५२ पाणिगृहीतीति ऊढायाम्, इतिः प्रकारे तेन पाण्यात्ती
करात्ती । २-४-५३ पतिवत्त्यन्तवत्त्यौ भार्यागर्भिण्योः
। २-४-५४ जातेरयान्तानित्यस्त्रीशूद्रात् ङीः, संस्थानव्यङ्ग्या
सकृदुपदेशव्यङ्ग्यत्वे सत्यत्रिलिंगा भोत्रचरणलक्षणा च जाति-
स्त्रिविधा, कुक्कुटी ब्राह्मणी कटी । अयान्तेत्यादि वतण्डी इभ्या
खट्वा शूद्रा । २-४-५५ पाककर्णपर्णवालान्तात् जातेर्ङीः,
औषध्य एता नित्यस्त्रीलिंगाः । २-४-५९ धवाद्योगादपाल-
कान्तात् आत्, शूद्री, ग्रष्टी अभेदोपचारे, व्यतिरेके प्राष्टी । २-४-६०
पूतक्रतुवृषाकप्यग्निकुसितकुंसीदादै च धवाद्, पूतक-
तायी । २-४-६१ मनोरौ च वा चादैः, मनुः मन्तावी मनारी ।
२-४-६२ वरुणेन्द्ररुध्रभवंशर्वसृष्टादान् चान्तः, सृष्टानी,
प्रजापतिवर्णिजेभ्य एभ्यो णिजन्तेभ्योऽपि आहिताग्निं चेति । २-४-६३
मातुलाचार्योपाध्यायाद्वा धवान् ङीः आन् चान्तः, मातु-
लानी मातुली । २-३-९६ क्षुभ्नादीनाम् न णः, तृप्तु आचार्यानी

आचार्यभोगीन सर्वनामन् नृनमन नृत्त नर्त्तन नट नट्टो
नगर निवेश निवास अग्नि अनूप नंदिन् नन्दन गहन नदन
ख्याग् आबधीति । २-४-६४ सूर्याद् देवतायां वा आन् चान्तः,
सूर्याणी सूर्या । २-४-६५ यवयवनारण्याहिमाद्दोषलिप्युरु-
महत्त्वे ङीरान् चान्तः, हिमानी । २-४-६६ आर्यक्षत्रियाद्वा
ङीरान् चान्तः, क्षत्रियाणी क्षत्रिया, धवयोगे एवापीति । २-४-६७
यजो ङायन् च वा, गार्गी गार्ग्यायणी । २-४-८८ व्यञ्जना-
सद्धितस्य यो ङ्यां लुक् । २-४-६८ लोहितादिशकला-
न्तात्, शाकल्यायनी, लोहित शंशित कति । २-४-६९ षावटा-
द्वा, गोकक्ष्यायणी गोकक्ष्या । २-४-७० कौरव्यमाण्डुकासुरेः,
आसुरायणी । २-४-७१ इज इतः ङीः, सौतंगमी । २-४-७२
नुर्जातेः इतो ङीः, दाक्षी । २-४-७३ उत्तोऽप्राणिनश्चायु-
रज्ज्वादिभ्यः ऊङ् नुर्जातेः, कुरुः इक्ष्वाङ्, अलावूः ताच्छी-
लिकानांसंज्ञात्वेनाजातित्वाद्दे भीर्विति । २-४-७४ बाहुन्तक-

द्रुकमंडलोनास्मि ऊङ्, भद्रवाहः । २-४-७५ उपमानसहि-
तसंहितसहशफवामलक्ष्मणाद्युरोः ऊङ्, वामोरूः । २-४-७६
नारी सखी पङ्गू श्वश्रू, धवयोगेऽपि च । २-४-७७ यूनस्तिः,
युवतिः, किदेतैर्युवती, निर्युनी । २-४-७८ अनार्षे वृद्धेऽणिजो
बहुस्वरगुरूपान्तस्यान्त्यस्य ष्यः, कारीषगन्ध्या दैवदस्या
दौवार्या औडुलोम्या । २-४-७९ कुलाख्यानां अनार्षे वृद्धेऽणिज-
न्तानामन्त्यस्य ष्यः, पौणिक्या, भूणिक मुखर गुप्ति । २-४-८०
क्रौड्यादीनाम् अणिजन्तानामन्त्यस्य ष्यः, क्रौड्या लाड्या,
व्याडि आपक्षिति आपिशलि चौपयत इत्याद्याः । क्रौड्येय इति ।
२-४-८१ भोजसुतयोः क्षत्रियायुवत्योः ष्यः, भोज्या । २-
४-८२ दैवयज्ञिशौचिवृक्षिसात्यसुत्रिकाण्ठेविद्धेर्वा ष्यः ।
२-४-८९ सूर्यागस्त्ययोरीये च यो लुक्, चात् ङ्यां, सूर्य-
स्य मानुषी स्त्री स्त्री, सौरी प्रभा । इति स्त्रीप्रत्ययाः

२-२-३१ नाम्नः प्रथमैकद्विबहौ स्यौजसलक्षणा, स्वार्थं (भावो विशेषणं गुणो वा) द्रव्य (विशेष्यं) लिङ्गसंख्याशक्ति (स्वपराश्रयाश्रितक्रियोत्पत्तिहेतुः कारकरूपा तत्पूर्वकसंबंधरूपा च) लक्षणो व्यस्तः समस्तो वा नामार्थः तादर्थ्यवृत्तमानधरणयोगाधिपत्यसामीप्यसाधनैरूपचरितमपि नामार्थः । अश्वः, इयं जातिः, स्त्री, वृक्षः, क्रियते कटः, कुन्ताः प्रविशन्ति, गिरिर्देह्यते, प्रदीपो मल्लिका, यमोऽयं राजा, खारी मुद्राः, तुला चंदनं, रक्तः कम्बलः, ग्रामाधिपतिर्ग्रामः, गंगायां घोषः, आयुर्घृतं । अलिंगं त्वं, अलिंगसंख्यं उच्चैः, शक्तिप्रधानं यत्र, स्वरूपमात्रं अध्यागच्छति, त्याघन्तपदसामानाधिकरण्ये प्रथमेति तत्त्वं । २-२-३२ आमन्त्र्ये प्रथमा, प्रसिद्धतत्संबंधस्य अभिशुखीकरणे, हे देव । २-२-१ क्रियाहेतुः कारकं द्रव्याणां स्वपराश्रयसमेतक्रियानिर्वर्तकं कर्त्रादि, कर्त्ता कर्म च करणं, संप्रदानं तथैव च । अपादानाधिकरणे, इत्याहुः कारकाणि षट् ॥ १॥ २-२-२ स्वतंत्रः कर्त्ता, प्रधान

आत्मप्रधानो वा, करोति कारयति वा घटं मैत्रः, उक्तार्थानामप्रयोगस्तेन नाम्न इति प्रथमा, एवं कर्मणि । २-२-३ कर्तुर्व्याप्यं कर्म, निर्वर्त्य (घटं करोति) विकार्य (दधि मथ्नाति) प्राप्य (रूपं पश्यति) भेदात्, तदपि इष्टानिष्टानुभयभेदं, दुहिभिक्षुरुधिप्रच्छिचिगव्रगशास्वर्थेषु याचि (अनुनये) जयतिप्रसृतिषु च प्रधानाप्रधाने कर्मणी, क्रियार्थः प्रधानं, अन्यदप्रधानं, दुहादेर्गौणे प्रत्ययः गौर्दुह्यते पयः, नीवहिहादीनां तु प्रधाने ग्राममजा नेतव्याः । २-२-४ वाऽकर्मणामणिक्कर्त्ता णौ कर्म, लेखयति मैत्रं मैत्रेण वा, अर्थान्तरसंग्रहप्रसिद्धयविवक्षातोऽप्यकर्मकः । २-२-५ गतिबोधाहारार्थशब्दकर्म (क्रिया व्याप्यं च) नित्याकर्मणामनीखाद्यदिहाशब्दायक्रन्दाम्, गमयति मैत्रं ग्रामं, बोधयति गुरुः शिष्यं धर्मं, भोजयति बटुमोदनं, उपलंभयति शिष्यं विद्यां, आसयति मैत्रं चैत्रः । बोधविशेषे नेति । कालास्वभावदेशैः सर्वे सकर्माणः, प्रेषणादिना व्याप्यत्वे नियमः ।

२-२-६ भक्षोहिंसायां, भक्षयति सस्यं बलीवर्दान् मैत्रः । २-२-७
वहेः प्रवेयः, वाहयति भारं बलीवर्दान् । २-२-८ ह्रुक्त्रोर्निवा,
विहारयति देशं कारयति कटं वा चैत्रं चैत्रेण वा । २-२-९ हृदय-
भियंदोरात्मने (पदे) अणिकर्त्तो णौ वा कर्म, दर्शयते अभि-
वादयते वा राजा भृत्यान् भृत्यैर्वा, णिज्जिगनामधातुष्वपि । २-२-१०
नाथः आत्मने व्याप्यं वा कर्म, सर्पिषो नाथते सर्पिर्वा । २-२-११
स्मृत्यर्थदेयेशः, मातुः भातरं वा ध्यायति, यत्नशेषश्चात्र कर्म
। २-२-१२ कुगः प्रतीयन्ते, गुणाधानापायपरिहाराय समीहायां,
एवोदकस्यैवोदकं वोपस्कुरुते । २-२-१३ रुजार्थस्याज्वारिसं-
तापेर्भावे कर्त्सरि, रोगव्याध्यामयशिरोऽर्तिमुखाः भावाः,
चौरस्य चौरं वा व्यथयति रोगः । २-२-१४ जासनाटक्रांथ-
पिषो हिंसायां, चौरस्य चौरं वा यिनष्टि, आकारोपान्त्य एव
त्रयणी । २-२-१५ निप्रभ्यो द्यः हिंसायां व्याप्यं वा कर्म,
चौरस्य चौरं वा निप्रहन्ति । २-२-१६ विनिभेयद्यूतपणं

पणव्यवहोः कर्म वा, शतस्य शतं वा पणायति, वचनभेदात्
यथासंख्यं । २-२-१७ उपसर्गोद्विचः, शतस्य शतं वा
प्रदीव्यति । २-२-१८ न अनुपसर्गस्य दिवः, शतस्य दीव्यति,
निषिद्धे कर्मणि षष्ठी । २-२-१९ करणं च दिवः कर्म, करणमपि,
अक्षानक्षैर्वा दीव्यति, नात्र स्पर्धः, अतिकार्यं वा संज्ञाभेदः ।
२-२-२० अधेः शीङ्स्थस आधारः कर्म, ग्रामं अधिगते,
उपसर्गान्यार्थान्तर्भूतक्रियाणिगन्तर्भूतणिग्भरकर्मका अपि संकर्मकाः ।
२-२-२१ उपोन्वध्याङ्वासः, ग्राममुपवसति, स्थानार्थः
अदाधनदाधोरनदादिरिति भ्वादिक्श्च । २-२-२२ वांऽभि-
निविशः, ग्राममभिनिविशते, व्यवस्थितविभाषेयं कल्याण-
ऽभिनिविशते । २-२-२३ कालाध्वभावदेशं वाऽकर्म चा-
कर्मणां चात्कर्म, मासं मासे वाऽस्ते, मासमास्यते भावे, कर्म-
त्वे मासं आस्यते, अत्यंतसंयोगे कर्मत्वमेवेति, क्रांशं पठति श्रुतं
। २-२-४० कर्मणि द्वितीया, कटं करोति, यद्यत्क्रियाव्याप्यं तत्त-

त्कर्म न केवला प्रकृतिः प्रयोक्तव्येति वा कर्मत्वं करोति कटं भीष्मं, विशेष्यसमं वा विशेषणं । २-२-४१ क्रियाविशेषणात्, सयुक्तिकं भाषते । २-२-४२ कालाध्वनोऽर्थ्यासौ, माससंघीति क्रोशसंघीति, भावादिपि गोदोहं वक्रः । २-२-३३ गौणात्समयानिकषा-
हाधिगन्तराऽन्तरेणातियेनतेनैः द्वितीया, अति वृद्धं कुरुन्
(कुर्वतिक्रमेण) अन्तरा निषधं नीलं च विदेहाः, बहुत्वाद्बुभु-
क्षितं न प्रति भाति किञ्चिदित्यादि हा तातेत्यादावामन्व्यं च
। २-२-३४ द्वित्वेऽधोऽध्युपरिभिः, उपर्युपरि ग्रामं ग्रामाः ।
२-२-३५ सर्वोभयाभिपरिणा तस्मा, परितो ग्रामं क्षेत्राणि ।
२-२-३६ लक्षणवीप्स्येत्यंभूतेष्वभिना, वृक्षमभि विधोतते
विधुत् । २-२-३७ भागिनि च प्रतिपर्यनुभिः, चाल्लक्षणादिषु,
यदत्र मां प्रति स्यात्तदीयतां, वृक्षं प्रति । २-२-३८ हेतुसहार्थेऽ-
नुना, देवेद्रीपपातांध्ययंनमन्वागच्छत् देवेन्द्रः, नदीमन्वसिता
सेना, तुल्ययोगो विद्यमानता च सहार्थः, तृतीयार्थे इति । २-२-३९

उत्कृष्टेऽनूपेन, अनुयशोविजयं ताकिंकाः, उपहेमचंद्रं वैयाक-
रणाः । २-२-२४ साधकतमं करणं, क्रियासिद्धौ प्रकृष्टोपकारकं,
दानेन भोगानामोति, संवरेण निर्जयाऽऽप्नोति मोक्षं, अपादा-
नाधारौ व्यवहितोपचरितावपि नेदमिति तमप् । २-२-४४ हेतु-
कर्तृकरणेत्यंभूतलक्षणे तृतीया, धनेन कुलं, चैत्रेण कृतं,
मनसा ध्यायति, ईर्यया साधुमद्राधीत् । २-२-४३ सिद्धौ
तृतीया कालाध्वनोरत्यंतसंयोगे, मासेनाधीत आचारः
। २-२-४५ सहार्थे, समं शिष्येण गुरुः, गम्यमानेऽपि । २-२-४६
यद्देवैस्तद्वदाख्या ततः, निसर्गेण प्राज्ञः, स्वभावेनोदारः ।
अक्षणा काणः लोकरूढेरक्षणेत्युक्तार्थत्वेऽपि । २-२-४७ कुलाद्यैः
निषेधार्थैर्युक्तात्, कृतं तेन, सृतं भवतु अलं किम् । २-२-४८
काले भान्नवाऽऽधारे, पुष्येण पुष्ये वा पायसमश्रीयात् । २-२-४९
प्रसितोत्सुकावबद्धैः बद्धार्थैः, गृहेण गृहे वोत्सुकः । २-२-५०
व्याप्ये द्विद्रोणादिभ्यो वीप्सायां वा, सहस्रं सहस्रं सहसे-

ण वाऽथान् क्रीणाति । २-२-५१ समो ज्ञोऽस्मृतौ वा व्याप्ये, मात्रा
मातरं वा संजानीते । २-२-५२ दामः संप्रदानेऽधर्म्य आत्मने
च समः, दास्या संप्रयच्छते । २-२-५५ कर्माभिप्रेयः संप्र-
दानं, व्याप्येन क्रियया वा अभिमतसंबंधाश्रयः, शिष्याय धर्म-
मुपदिशति, देवेभ्यो नमति । २-२-५३ चतुर्थी संप्रदाने ।
२-२-२६ स्पृहेर्व्याप्यं वा, गुणेभ्यः गुणान्वा स्पृहयति ।
२-२-२७ कुदुदुहेर्व्याप्त्यर्थं प्रति कोपः, रुष्यति मैत्राय ।
२-२-२८ नोपसर्गात् कुदुदुहा, मैत्रमभिक्षुध्यति । २-२-५४
तादर्थ्यं, कुंडलाय हिरण्यं । २-२-५५ रुचिकृष्यर्थधारिभिः
प्रेयविवारोत्तमर्णेषु योगे, जिनदत्ताय रोचते धर्मः, असंबन्धे
रोचतेऽस्माकं तक्रं, श्लेष्मणे जायते दधि, चैत्राय शतं धारयति ।
२-२-५६ प्रत्याङ्श्रुवाऽर्थिनि, याचकाय निष्कान् प्रतिशृ-
णोति । २-२-५७ प्रत्यनोर्गुणाऽऽख्यातरि, आचार्यायानुग-
णाति । २-२-५८ यद्वीक्ष्ये राधीक्षी, स्त्रीभ्य ईक्षते (विमत्या)

देवे ईक्ष्ये राधीक्ष्ययोगे इति च । २-२-५९ उत्पत्तेन ज्ञाप्ये,
वाताय कपिला विद्युत् । २-२-६० श्लाघद्गुस्थाशपा युक्तात्
प्रयोज्ये व्याप्ये ज्ञाप्ये सति, मैत्राय श्लाघते । २-२-६१ तुमोऽर्थे
भाववचनात्, पाकाय व्रजति, पकुं इत्यर्थः । २-२-६२ गम्य-
स्याप्ये तुमः, फलेभ्यो व्रजति, फलान्याहर्तुमित्यर्थः । २-२-६३
गतेर्नवाऽनसि व्याप्ये, ग्रामाय ग्रामं वा गन्ता । २-२-६४
मन्यस्यानावादिभ्योऽतिकृत्सने व्याप्ये वा, न त्वां तृणाय
तृणं वा मन्ये, नावन्नशुकशृगालकाकाः । कुत्सामात्रे इति ॥
२-२-६५ हितसुखाभ्यां, चैत्राय चैत्रस्य वा सुखं । २-२-६६
तद्भद्रायुष्यक्षेमार्थार्थिनाशिभि, तदिति हितसुखे, कार्यं कुशलं
वा भूयात् संघाय संवस्य वा । २-२-६७ परिक्रयणे (वेतनादौ)
शताय शेतेन वा परिक्रीतः । २-२-६८ दाक्तार्थवषड्नमः-
स्वस्तिस्वाहास्वधाभिः युक्तात्, नमो, हेङ्गयः, विवक्षातः कारका-
णीति नत्वा गुरुभ्यः, कारकविभक्तेर्वलीयस्त्वानामधातूनाम-

विवक्षितप्रकृतिप्रत्ययभेदानां धातुत्वाद्वा देवान् नमस्यति ।
२-२-२९ अपायेऽवधिरपादानं, निर्दिष्टविषयोपात्तविषयापेक्षित-
क्रियभेदं, ग्रामादागच्छति, कुष्ठलात्पचति पचिरादानाङ्गेश्च,
अभिरूपतराः सांक्राश्यकेभ्यः पाटलिपुत्रकाः गम्या क्रियाञ्च,
कायबुद्धिसंसर्गपूर्वकावपायौ, अधर्माद्विरमति चौरैर्भ्यस्त्रायते,
शृंगाच्छरः हिसवतो गंगा । २-२-६९ पंचम्यपादाने, चौराद् वि-
भेति । २-२-७० आङाञ्चर्धौ, आ पाटलीपुत्राद् वृष्टो देवः,
अभिविधिरपि मर्यादा । २-२-७१ पर्यपाभ्यां वज्र्ये, परि अप
वा पाटलीपुत्राद् वृष्टो देवः । २-२-७२ यतः प्रतिनिधिप्र-
तिदाने प्रतिना, अभयः श्रेणिकतः प्रति, तिलेभ्यः प्रति माषान्
ग्रयच्छति । २-२-७३ आख्यातयुपयोगे, नियमपूर्वकविधा-
ग्रहणे, उपाध्यायादधीते । २-२-७४ गम्ययपः कर्माधारं,
प्रासादादासनाद्वा ग्रेक्षते, प्रयोग इव । २-२-७५ प्रभृत्यन्यार्थ-
दिक्शब्दबहिरारादितरैः, आरभ्य ग्रीष्मात्, भिन्नश्चैत्रात्,

ग्रामाद्वनं, आराद् ग्रीष्माद्वसंतः, (गम्ये) क्रोशाच्छुभ्यं विध्यति
(परेण), इतरोऽन्यतरः । २-२-७६ ऋणाद्धेतोः, शताद् बद्धः
। २-२-७७ गुणाद्वह्निं नवा हेतोः, जाड्यात् जाड्येन वा बद्धः,
अग्निर्धूमादित्यादौ गम्ययप् । २-२-७८ आरादर्थैः वा, दूरं
अन्तिकं वा ग्रामात् ग्रामस्य वा । २-२-७९ स्तोकात् स्तोकेन वा मुक्तः
तिपयादराच्चे करणे वा पञ्चमी, स्तोकात् स्तोकेन वा मुक्तः
(अविशेष्ये) । २-२-८० अज्ञाने ज्ञः षष्ठी करणे, सर्पिषो
जानीते, प्रवृत्त्यर्थो ज्ञः । २-२-८१ शेषे स्वस्वामिभावादिसंबन्धे,
राज्ञः पुरुषः, कर्माद्यविवक्षायां सुभाषितस्य शिक्षते । २-२-८२
रिरिष्ठात्स्तादस्तादसतसात्ता, उपरि उपरिष्ठात् पुरस्तात् पर-
स्तात् पुरः उत्तरतः पश्चिमाद्वा ग्रामस्य । २-२-८३ कर्मणि कृतः,
तीर्थस्य कर्त्ता । २-२-८४ द्विषो वाऽनृशः, चौरस्य चौरं वा
द्विपन् । २-२-८५ वैकञ्च द्वयोः कर्मणोः, अजाया अजां वा सुप्तस्य
सुप्तं वा नेता । २-२-८६ कर्त्तरि कृतः, भवतः स्वापः । २-२-८७

सिद्ध-
प्रमायां

॥ ४२ ॥

द्विहेतोरस्थगणकस्य वा कर्मकर्तृपृष्ठीहेतोः, साध्वी खल्व-
नेकान्तजयंपताकायाः कृतिराचार्यहरिमद्रस्याचार्यहरिभद्रेण वा,
घबलोः कर्मण्येवेति । २-२-८८ कृत्यस्य वा, भवतः भवता वा
कार्यो घटः । २-२-८९ नोभयोहेतोः कर्तृकर्मपृष्ठीहेतोः कृत्यस्य
कर्त्तरि, नेतव्या ग्राममजा चैत्रेण । २-२-९० तृन्दुदन्तान्वय-
वस्वानातृगशतृङ्गिणकचखलर्थस्य नोभयोः पृष्ठी, वदिताऽ-
पवादान् मैत्रः श्रद्धालुस्तत्त्वं कटं कृत्वा तत्त्वं विद्वान् मलयं
पचमानः अर्धयैस्तत्त्वार्थं परीषहान् सासहिः कटं कारकः सुज्ञानं
तत्त्वं भवेता । २-२-९१ त्तयोरसदाधारे नोभयोः, कटं
कर्तृवार्त्तचैत्रैः । २-२-९२ वां छीमे ते कर्त्तरि षष्ठीं न, मयूरस्य
मयूरेण वा नृत्तं । २-२-९३ अकमेरुकस्य कर्मणि, भोगानभि-
लापुकः । २-२-९४ एड्यहणेनः, ग्रामं गामी शतं दायी । २-२-३०
क्रियाश्रयस्याधारोऽधिकरणं, दिवि देवाः अनन्यत्र भावे वैप-
यिकं, कटे आस्ते एकदेशसंयोगे औपश्लेषिकं, तिलेषु तैलं सम-

स्तावयवसंयोगेऽभिव्यापकं, गंगायां घोषः सामीप्यकं, युद्धे सभ-
हते नैमित्तिकं, अंगुल्यग्रे करिशतमौपचारिकं । २-२-९५ सप्त-
म्यधिकरणे । २-२-९६ नवा सुजर्थैः काले, बहुधाऽह्नि अह्नौ
वा भुंक्ते । २-२-९७ कुशलायुक्तेनासेवायां, आयुक्तोऽध्यय-
नेऽध्ययनस्य वा । २-२-९८ स्वामीश्वराधिपतिदायादसाक्षि-
प्रतिभूप्रसूतैः वा, गोषु गवां वा प्रसूतः २-२-९९ व्याप्ये
क्तेनः, आम्नाती द्वादशांगे । २-२-१०० तद्युक्ते हेतौ व्याप्यं-
युक्ते, चर्मणि द्वीपिनं हति । २-२-१०१ अप्रत्यादावसाधुना,
असाधुमैत्रो मातरि । २-२-१०२ साधुना अप्रत्यादौ, साधु-
मातरि, तत्त्वाख्याने । २-२-१०३ निपुणेन चार्चायां अप्रत्यादौ,
पितरि साधुः निपुणो वा । २-२-१०४ स्वदेशेऽधिना, अधिमग-
धेषु श्रेणिकः अधिश्रेणिके मगधाः । २-२-१०५ उपेनाधिकिनि,
उपखार्या द्रोणः, दोणोऽधिकः । २-२-१०६ यद्भावो भाव-
लक्षणं, गोषु दुग्धास्वागतः, गम्येनापि । २-२-१०७ गते गम्ये-

ऽध्वनोऽन्तेनैकार्थ्यं वा यदीयक्रियया भावावबोधस्तस्य, लोक-
मध्याल्लोकांतमुपर्यधश्च सप्त रज्जूनामनन्ति । २-२-१०८ षष्ठी वाऽ-
नाबरे यद्भावो भावलक्षणं तस्मिन् भाववति, रुदतो लोकस्य रुदति
लोके वा ग्रात्राजीत् । २-२-१०९ सप्तमी चाविभागे निर्धारणे, पुरुषेषु
पुरुषाणां वा क्षत्रियः शूरतमः गोभ्यः कृष्णा मंपन्नक्षीरतमेति । २-२-११०
क्रियामध्येऽध्वकाले पंचमी च, अद्य भुक्त्वा द्व्यहाद् द्व्यहं
वा भोक्ता । २-२-१११ अधिकेन भूयसस्ते (अल्पीयसा)
अधिको द्रोणः स्वार्थी स्वार्थी वा । २-२-११२ तृतीयाऽल्पीयसः
(भूयोऽर्थधिकेन) अधिका खारी द्रोणेन । २-२-११३ पृथग् नाना
पञ्चमी च, पृथग् मैत्रेण मैत्राद्वा । २-२-११४ कृते द्वितीया
च, ऋते धर्मात् धर्मं वा कुतः सुखं ? । २-२-११५ विना ते तृ-
तीया च, वातं वातेन वाताद्वा विना वर्ष । २-२-११६ तुल्यार्थ-
स्तृतीयाषष्ठ्यौ, गुरुणा गुरोर्वा समः । २-२-११७ द्वितीयाष-
ष्ठ्यावेनेनानञ्चैः, पूर्वेण ग्रामं ग्रामस्य वा । २-२-११८ हेत्वर्थ-

स्तृतीयाद्याः, धनेन हेतुना यावत् धने हेतौ वसति । २-२-११९
सर्वादः सर्वाः हेत्वर्थैः, को हेतुः यावत् कस्मिन् हेतौ
वसति । २-२-१२० असत्त्वारारादर्थ्याद्वाऽसिद्ध्यम्, दूरेण दूरात्
दूरे दूरं वा अभ्याशेनाभ्याशादभ्याशेऽभ्याशं वा ग्रामाद् ग्राम-
स्य वा । २-२-१२३ फाल्गुनीप्रोष्ठपदस्य भेदौ बहुवद्वा, पूर्वे
फाल्गुन्यौ पूर्वोः फाल्गुन्यः । २-२-१२४ गुरावेकश्च वा बहुवत्,
चाद् द्वौ, अयं तपस्वी इमे तपस्विनः एते गुरवः । विचित्राः
शब्दशक्तय इति रूढितस्तत्तल्लिगसंख्योपादानव्यवस्था आपो
दारा गुहा इत्यादौ । इति कारकाणि ॥

३-१-१८ नाम नाम्नैकार्थ्ये समासो बहुलं समस्यते,
ऐकार्थ्यानुभवे राजपुरुषः, तदभावे उपकुम्भं, बहुलवचनात्
क्वचिदनाम भात्यकं नभः, अनाम्ना अनुव्यचलत्, अधिकारात्
क्रियाविशेषणं क्रियावता यथा विस्पष्टपटुः, तद्वितार्थे गतपूर्वो,
दम्पतीइत्यलुप् । ३-२-८ ऐकार्थ्ये ऐकपद्ये स्यादेर्लुप् । ३-१-२६

तत्रादाय मिथस्तेन प्रहृत्येति सरूपेण युद्धेऽव्ययीभावः
अन्यपदार्थे, केशेषु रगृहीत्वा मिथः कृतं युद्धं केशाकेशि । ७-३-७४
इच्च युद्धे । ३-२-७२ इच्च्यस्वरे दीर्घ आच्च । ७-४-६८ अवर्णे-
चणस्य ताद्धितेऽपदस्य लुक्, वाक्यवर्जनात्समासे नामत्वं, स्यादि-
स्ततः । ३-२-६ अनतो लृप् अव्ययीभावात्स्यादेः, दण्डैर्दण्डैश्च
मिथः प्रहृत्य कृतं युद्धं दण्डादण्डं बाहावाहवि । ७-४-७० अस्व-
यंभुवोऽच् उवर्णस्य यस्वरे, बाहूवाहवि, दीर्घत्वयोगात् दो-
र्दोपि, अस्यसि । ७-३-७६ द्विदण्डयादिः । ३-१-३९ विभक्ति-
समीपसमृद्धिवृद्धयर्थभावात्तयासंप्रतिपश्चात्क्रमख्या-
तियुगपत्सहस्रसंपत्साकल्यान्तेऽव्ययं ऐकार्थे पूर्वार्थेऽ-
व्ययीभावः, विभक्तिः कारकं, स्त्रीषु अधिक्षि, द्वन्द्वैकत्वा-
व्ययीभावाविति क्लीबता । ३-१-१४८ प्रथमोक्तं प्राक् समासे,
अधियुग्मद्, कुम्भस्य समीपं । ३-२-२ अमव्ययीभावस्यातो-
ऽपञ्चम्याः स्यादेः, उपकुम्भं, उपकुम्भात् । ३-२-३ वा नृत्ती-

याया अम् । ३-२-४ सप्तम्या वाऽम्, उपकुम्भेन उपकुम्भे, पक्षे
अम् । ३-१-२७ नदीभिर्नोमिन्न अन्यपदार्थे, स्वं रूपं शब्दस्या-
शब्दसंज्ञायामिति सत्यपि सामान्यविशेषग्रहाय बहुता, उन्मत्ता गंगा
यस्मिन् उन्मत्तगङ्गम् । ३-१-२८ सङ्ख्या समाहारे नदीभिः,
द्वियमुनम्, पूर्वपदप्राधान्येऽयं । समाहारद्विगुरिति । ३-२-५ ऋद्ध-
नदीवन्त्यस्यातः सप्तम्या अम् । ७-३-९१ संख्याया नदी-
गोदावरीभ्याम् अत्, द्विनदं । ३-१-२९ वन्द्येन पूर्वार्थे संख्या,
सप्त काशयो वन्द्याः सप्तकाशि राज्यस्य, पूर्वपदार्थो नेहेति ।
मद्राणां समृद्धिः सुमद्रं, व्यृद्धौ दुर्यवनं, अभावे निर्मक्षिकं,
अत्यथे अतिवर्षं, न संप्रति आम्नाः अत्याग्रं, पश्चात् अनुरथं,
ज्येष्ठस्य क्रमेण अनुज्येष्ठं, भद्रबाहुरिति ख्यातिः तद्भद्रबाहु,
चक्रेण युगपत् सचक्रं, व्रतेन सदृक् सत्रतं । ३-२-१४६ अकाले-
ऽव्ययीभावे उत्तरपदे सहस्य सः, सब्रह्म, तृणमप्यर्त्ताति सत्-
णमर्त्ति । ३-२-१४७ ग्रंथान्ते सहस्य सः, सुहृत्पर्यन्तं समुहत्त-

मधीते । ३-१-४१ यथाऽथा अव्युत्पन्नं, यथासूत्रं । ३-१-३१ याव-
द्विद्यत्वे, यावन्त्यमत्राणि तावतः यावदमत्रं भोजय, अव्ययमेवेति ।
३-१-३७ नित्यं प्रतिनाऽल्पे, अल्पः स्रपः स्रपः प्रति, समासताद्वि-
तानां वृत्तिर्विकल्पेन वृत्तिविषये च नित्यैवापवादवृत्तिरिति
नित्यं । ३-१-३२ पर्यपाङ्बहिरच् पञ्चम्या, परित्रिगर्तम् प्रा-
ग्रामं, साहचर्याद् धैनलुप्यव्ययं तेन ग्राङ् ग्रामात् । ३-१-३३ लक्ष-
णेनाभिप्रत्यभिमुख्ये, प्रत्ययि शलभाः । ३-१-३४ द्वैध्य-
ऽनुः लक्षणेन नाम्ना, यमुनां यावदीर्घा अनुयमुनं मथुरा
। ३-१-३५ समीपेऽनुः, अनुनृपं पिशुनाः । ३-१-३० पारेमध्ये-
ऽग्रेऽन्तः षष्ठ्या वा, गङ्गायाः पारे पारेगङ्गम् । २-३-६६
निष्प्रागेऽन्तःखदिरकाश्यांशरेक्षुलक्षपीयूक्षाभ्यो वनस्य
नो णः, अग्रेवणं । ७-३-९० गिरिनदीपौर्णमास्या-
ग्रहाण्यपञ्चमवर्ग्याद्वा अत्, अन्तर्गिरं अन्तर्गिरि उप-
समिधं उपसमिद्ध । ७-३-९२ शरदादेः अत्, उपशरदं, शरद्

सदस् अदस् अनस् मनस् विपाश् दिश् दृश् विष् उपानह् अन-
हुह् चतुर् दिव् । ७-३-९३ जराया जरस् च, चादत्, उपजरसं
। ७-३-८७ प्रतिपरोऽनोरव्ययीभावात् (९४ यावत्) अक्ष्णो-
ऽत्, अन्वक्षं, अत्रादित्वादे प्रत्यक्षः । ७-३-८६ संकटाभ्याम्,
समक्षं । ७-३-८८ अनः अत्, अख्यात् । ७-४-६१ नोऽपदस्य
ताद्धिते लुक् अन्त्यस्वरादेः । ३-१-३८ संख्याक्षशलाकं परिणा-
द्यतेऽन्यथावृत्तौ, एकपरि शलाकापरि । ७-३-८९ नपुंसका-
द्वाज्त् अनः, अनुलोमं अनुलोम । ३-१-३६ तिष्ठिदिगचित्यादयः,
तिष्ठद्गु वहद्गु आयतीगवं खलेयवं खलेयुसं अन्यपदार्थे काले,
समभूमि समपदाति, मान्तावपि । २-३-५६ निर्दुःसुवेः सम-
स्रुतेः षः, सुषमः दुष्षमः ग्राह्णं प्रदक्षिणं एकान्तं, धातोरेवेति,
समानतीर्थं यत्प्रभृतीत्याद्याः । ७-३-९४ सरजसोपशुनानुगवं ।
३-१-४० योग्यतावीप्सार्थानतिवृत्तिसाहच्येऽव्ययं, रूपस्य
योग्यं अनुरूपं, अर्थमर्थं प्रति प्रत्यर्थं, शक्तिमनतिक्रम्य यथाशक्ति,

सशीलं, मुख्यसादृश्यार्थं ॥ इत्यव्ययीभावः ।

३-१-४२ गतिक्वचन्यस्तत्पुरुषः । ३-२-१५४ अनजः
क्त्वो यप्, खादकृत्य । ३-२-१३५ पुरुषे वा का कौः, कुत्सितः
पुरुषः कापुरुषः कुपुरुषः, ईषदर्थेऽपि । ३-१-४३ दुर्निन्दाकृच्छ्रे,
निन्दितः पुरुषो दुष्पुरुषः । ३-१-४४ सुः पूजायाम्, सुस्तुते,
सुराजा । ७-३-७२ पूजास्वतेः प्राक्कटात् न समासान्तः ।
३-१-४५ अतिरतिक्रमे च, अत्युच्चैसौ, प्रधाने स्वरादौ
लुप्त्यादेः, क्रियादियोगान्नात्रातिरव्ययं, अतिसेकः, बहुतरः
समीचीनश्चेत्यर्थः । ३-१-४६ आङ्लप्, आपिङ्लः । ३-१-४८
अव्ययं प्रवृद्धादिभिः, स्वर्गितः अन्तर्भूतः इत्यादि । ३-१-४९
ङ्स्युक्तं कृता नाम, कुम्भकारः अश्विचित् । २-३-७१ ग्रामाग्रा-
न्नियः णः, ग्रामणीः । २-३-७५ वीत्तरपदान्तनस्यादे-
रयुवपक्वाहः नो णः, माषवापिणी । ३-१-५० तृतीयोक्तं
वा कृता नाम्ना, मलकेनोपदंशं मूलकोपदंशं । ७-३-७१ नञ्-

तत्पुरुषात् नाट् । ३-२-१२५ नञ्, अगौः । ३-१-१२२ अन्स्वरे
नञ्, न अश्चः अनश्चः, आदेशान्न द्वित्वं । ३-२-१२६ त्यादौ
क्षेपे, अपचति जाल्मः, नञ्श्रवणवारणाय । ३-२-१२७ नगोऽ-
प्राणिनि वा । ३-२-१२८ नखादयः, नखः नञ्प्राण् नपात्
नेवेदाः नासत्या नञ्चिः नकुलः नपुंसकं नक्षत्रं नक्रः नागः
नग्रः नाकः नाराचः नापितः नमेरुः ननान्दा नान्तरीयकं ना-
स्तिकः नभः नारङ्गः । ३-१-५१ नञ्, असः अगौः, सदृशचिरुद्धा-
न्याभावेषु, असुर्यम्परया निवर्त्यमानतद्भावश्चोत्तरपदार्थः पयु-
दासे, ग्रसज्ये तु नञः पदान्तरेण सम्बन्धः । ३-१-५२ पूर्वापराभ्र-
रोत्तरमाभिन्नेनांशिना, पूर्वः कायस्य पूर्वकायः, पूर्व-पाणि-
पादस्य अंशिभेदात् । ३-१-५३ सायाहादयः, मध्याह्नः । ७-३-११८
सर्वांशसंख्याव्ययात् तत्पुरुषादह्नः अद् अहन्शब्दस्या-
ह्नादेशश्च । २-३-७३ अतोऽह्नस्य रादिमतः पूर्वपदात् णः, पूर्वा-
ह्णः । ३-१-५४ समेऽशोऽर्धं नवा, अर्धपणः पणार्धं । ७-२-१२५

वोत्तरपदेऽर्धे पश्चोऽपरस्य, दिक्पूर्वस्यापि, पश्चार्धे । ३-१-५५
जरत्यादिभिः अर्धं, अर्धजरतीयं जरत्यर्धं, परलिङ्गोऽशी ।
३-१-६२ अितादिभिः द्वितीयान्तं, निर्वाणगतः, अित-
अतीतपतितगतअत्यस्तप्राप्तआपन्नगामिगम्यागामिनः । हिता-
शंसुः । ३-१-५८ स्वयंसामी केन, स्वयंकृतं सामिभ्युक्तं ।
३-१-५९ द्वितीया खट्वा क्षेपे केन, खट्वाखट्वा । ३-१-६०
कालः द्वितीयान्तः केन, मासप्रमितः । ३-१-६१ व्याप्तौ कालः
द्वितीयान्तः, मुहूर्त्तसुखं । ३-१-६३ प्राप्तापन्नौ तयाऽच्चापयोः,
प्राप्तजीविकः, स्त्रीत्वार्थमतः, अितादित्यात् जीविकाप्राप्तः । ३-१-६४
ईषद् गुणवचनैः, ईषत्पिङ्गलः । ३-१-६५ तृतीया तत्कृतैः,
गिरिणा काणः गिरिकाणः, न शुद्धगुणेन, भवत्यपि । ३-१-६६
चतस्राऽर्धं तत्कृतेन, अर्धचतस्रः । ३-१-६७ ऊनार्थपूर्वाद्यैः
तृतीयान्तम् । २-३-६८ गिरिनद्यादीनाम् वा णः, मापोणं
मापोनं, पूर्वअपरसदृशसमकलहनिपुणमिश्रश्लक्ष्णाधिकाः, धान्यार्थः

आतृतुल्यः । ३-१-६८ कारकं कृता, आत्मकृतं पादहारकः
। ७-४-११७ कृत् सगतिकारकस्यापि विशेषणं, अरिदुर्जयः,
प्राक् स्यादेः संबन्धः, निन्दास्तुत्योः प्रायः कृत्यैः, क्तवतुक्त्वा-
तव्यानीर्यैर्न । ३-१-६९ नविंशत्यादिनैकोऽच्चान्तः, एकान-
विंशतिः । ३-१-७० चतुर्थी प्रकृत्या, यूपाय दारुः यूपदारुः ।
३-१-७१ हितादिभिः, गोहितं, सुखरक्षितचलयः, अश्ववासः,
देवदेयं, न तव्येन । ३-१-७२ तदर्थार्थेन, पित्रे इदं पित्रर्थं, हेऽ-
र्थो वाच्यवत् । ३-१-७३ पञ्चमी भयाद्यैः, वृकाद्भयं वृकभयं,
निर्गतजुगुप्सुअपेतअपोढमुक्तपतितअपत्रस्ताः, स्थानभ्रष्टः । ३-१-७४
क्तेनासत्त्वे । ३-२-१० असत्त्वे ङसेः न लुप्, अल्पान्मुक्तः ।
३-२-११ ब्राह्मणाच्छंसी ऋत्विजि । ३-१-७५ परःशतादिः,
शतात् परे परःशताः । ३-१-१४९ राजदन्तादिषु, अप्राप्तमपि
प्राक् । ३-१-७६ षष्ठ्ययतनाच्छेबे, सापेक्षमसमर्थमित्यस्या-
नित्यत्वाद्देवदत्तस्य दासभार्या, उपमेति वाक्यात् प्रधानस्य तु

सापेक्षत्वेऽपि समास इति राजपुरुषोऽस्ति दर्शनीयः । २-३-६७
द्वित्रिस्वरैषाधिवृक्षेभ्यो नवाऽनिरिकादिभ्यः वनस्य णः,
माषाणां वनं माषवणं माषवनं, बहुत्वात् 'फली वनस्पतिर्ज्ञेयो,
वृक्षाः पुष्पफलोपगा' इति नात्र भेदो, न च यथासंख्यं, संज्ञाऽ-
संज्ञयोश्च । २-३-६९ पानस्य भावकरणे वा णः, क्षीरपाणं क्षीर-
पानं । २-३-७० देशे क्षीरपाणाः । २-३-७२ बाह्याद्वाहनस्य,
शरवाहणं । २-३-९२ षात्पदे न णः, सर्पिष्पानं । यतिकम्बलः
गोस्वामी, नाथादेर्व्याप्यादौ यत्नकृता आशिपि च । ३-१-७७
कृति षष्ठी, सर्पिर्ज्ञानं चौरोज्ज्ञासनं । ३-१-७८ याजकादिभिः,
गुरुपूजकः, तुल्यार्थैः गुरुसमः, याजकपरिचारकपरिवेपक-
स्नापकअध्यापकआच्छादकउन्मादकउद्धर्तकहोतृभर्तारः, तीर्थकर्त्ता
। ३-१-७९ पत्तिरथौ गणकेन, पत्तिगणकः । ३-२-११ अषष्ठी-
तृतीयादन्यादोऽर्थे वा । ३-२-१२० आशिराशास्थिता-
स्थोत्सुकोतिरागे अपष्ठीतृतीयादन्याद् । ३-२-१२१ ईय-

कारके, अन्यस्य कारकः अन्यत्कारकः । २-४-८३ व्यापुत्र-
पत्न्योः केवलयोरीच् तत्पुरुषे, कारिषगन्धीपुत्रः । ३-१-८०
सर्वपश्चादादयः, सर्वचिरं । ३-१-८१ अकेन क्रीडाजीवे,
शालभञ्जिका दन्तलेखकः । ३-१-८२ न कर्त्तरि षष्ठी अकेन,
भवतः आसिका । ३-१-८३ कर्मजा तृचा च चात् कर्त्तकेन न,
ओदनस्य भोजकः अपां स्रष्टा, व्रन्तक्रियाशब्देन न । ३-१-८४
तृतीयायां कर्त्तरि न कर्मजा, साध्वी संग्रहण्याः कृतिर्जिन-
भद्राचार्येण, पष्ठ्यामपि । ३-१-८५ तुप्तार्थपूरणान्वययातृग्-
शत्राऽऽनशा षष्ठी न, तीर्थकराणां योडशः । ३-१-८६ ज्ञाने-
च्छार्चार्थार्थाधारक्तेन षष्ठी न, राज्ञां ज्ञातः इदमेपां भुक्तम् ।
३-२-१४१ मांसस्यानड्घञि पचि नवा लुक्, मांसपाकः
मांसपाकः । ३-१-८७ अस्वस्थशुणैः न षष्ठी, पटस्य शुक्लः,
रूपरसगन्धस्पर्शैः (न ये द्रव्ये) बाहुल्यात् कंटकस्य तैक्षण्यं
कुसुमसौरभ्यं वाङ्माधुर्यं वचनप्रामाण्यं । ३-१-५६ द्वित्रि-

चतुष्पूरणाग्रादयः अभिषेचनांशिना वा, द्वितीयं भिक्षायाः
द्वितीयभिक्षा, अग्रं हस्तस्य अग्रहस्तः, भिक्षाद्वितीयं । ३-१-५७
कालो द्विगौ च मेयैः, मासजातः, पूर्वं समाहारे ज्यहजातः,
दे अहनी सुप्तस्य द्रव्यसुप्तः, त्रिपदार्थं द्विगौ । ७-३-९९ द्विगो-
रन्नहोऽद् समाहारे, अद्विगावेकवचनेन प्रायः कान्तेन च
। ३-१-८८ सप्तमी शौण्डायैः, पानशौण्डः, धूर्त्तिकितव्याल-
सव्यआयसव्यानसनीणान्तरअधीनपटुपण्डितकुशलचपलनिपुण-
सिद्धशुष्कपक्वचन्धअधमर्णउत्तमर्णाः । ३-१-८९ सिंहावैः पूजायां,
रणसिंहः । ३-१-९० काकावैः क्षेपे, तीर्थश्वा । ३-१-९१ पात्रे-
समिन्नेत्यादयः, पात्रेसमितः गेहेनर्दी गोष्ठेव्यालः कूपकच्छपः
नगरश्वा पिण्डीश्वरः गर्भेदसः, इतिना न समासान्तरं ।
३-१-९२ तेन क्षेपे, मस्मनिहुतं । ३-२-२० तत्पुरुषे कृति
अद्वयज्जनात् सप्तम्या अलुप, बाहुल्यात् खेचरः गोपुचरः मद्र-
चरः खचरः हृदिस्थक् । ३-१-९३ तत्राहोरात्रांशम् तेन,

पूर्वाङ्कृतं, बाहुल्यात् रात्रिवृत्तं सन्ध्यागर्जितं । ३-१-९४ नाग्नि,
अरण्येतिलकाः । ३-२-१८ अद्वयज्जनात्सप्तम्या बहुलं अलुप,
मुकुटेकार्पापणः, बाहुल्यात् त्वचिसारः त्वक्सारः जलकुक्कुरः
ग्रामक्षरः । ३-२-१९ प्राक्कारस्य व्यज्जने पदे अद्वयज्जना-
त्सप्तम्या बहुलं न लुप् नाग्नि, त्रिविधोऽपि नियमः । ३-१-९५
कुर्येनावश्यके, मासदेयं, बाहुल्यात् संवत्सरकर्तव्यम् । ३-१-५७
प्राप्त्यवपरिनिरादयो गतक्रान्तश्रुष्टलानक्रान्ताद्यर्थाः
प्रथमाद्यन्तैः, संगतोऽर्थः समर्थः प्रतिगतोऽक्षं प्रत्यक्षः । ७-३-८२
प्रत्यन्ववात्सामलोभनः अत्, सादुलोभः, संगतमर्थेन समर्थ
पदं, अलंकुमारि, वाक्यं चेति । २-४-९६ गोश्रान्ते हस्वोऽन्तंश्चि
समासेयोगबहुव्रीहौ गौणस्याक्विपः ख्यादेश्च । ७-३-१२४
संख्याव्ययादङ्गुलेर्हः, अन्तरंगुलो नखः, बाहुल्यात् पष्ठीसप्त-
म्यौ अन्तर्गोर्ग्यः प्रत्युरसे । ७-३-८४ प्रतेकरसः सप्तम्याः अत् ।
७-३ ११९ संख्यातैकपुण्यवर्षादीर्घाद्य रात्रेरत्, चात्सर्वांशसं-

ख्याऽव्ययात्, एकशब्दस्यासंख्यात्वं क्वचिदित्येकेति, पूर्वरात्रः ।
७-३-१०५ गोस्तत्पुरुषात् अद्, राजगर्वा ७-३-१०६ राजन्सखेः,
देवराजः, नान्त इति देवराज्ञी ७-३-१०७ राष्ट्राख्याद् ब्रह्मणः,
काशिब्रह्मः ७-३-१०८ कुमहद्भ्या वा । ७-३-१०९ ग्रामकौ-
टात्तक्ष्णः, ग्रामतक्षः । ७-३-११० गोष्ठातेः शुनः, अतिश्वः ।
७-३-११३ पूर्वोत्तरमृगाञ्च सक्थनः उपमानाच्च, पूर्वसक्थं ।
७-३-११४ उरसोऽग्रे, अधोरसं । ७-३-११५ सरोऽनोऽद्मायसो
जातिनाम्नोः, जातसरसं कालायसं । ७-३-११६ अहः, परमाहः
पुण्याहं । ७-३-११७ संख्यातादहश्च वा, संख्याताहः संख्या-
ताहः । ७-३-१२० पुरुषायुषद्विस्तावन्निस्तावम् । ७-३-१२१
श्वसो वसीयसः, श्वोवसीयसम् । ७-३-१२२ निसश्च श्रेयसः,
निःश्रेयसं श्वःश्रेयसं । ७-३-१२३ नञव्ययात् संख्याया ङः,
अनवाः निस्त्रिंशः । ३-२-१३० कोः कत् तत्पुरुषे स्वरादौ, कदन् ।
३-२-१३१ रथवदे, कद्रथः, तत्पुरुष इति । ३-२-१३२ तृणे जातौ,

कत्तृणं । ३-२-१३३ कान्निः, कोः किमो वा कर्बौ, कन्नयः । ३-२-१३४
काऽक्षपथोः, काक्षः । ७-३-७६ ऋक्पूः पथ्यपोऽत्, कापथं,
पथे कुपथः । ३-२-१३६ अल्पे कोः का, कामधुरं । ३-२-१३७
काकवौ वीष्णे, कदुष्णं, अग्रावपि । ३-२-१४२ दिक्शब्दा-
त्तीरस्य तारः वा । ३-२-१४९ समानस्य धर्मादिषु सः,
सधर्मः अर्धर्चः श्रीपुरं द्वीपं शुद्धापं ॥ इति तत्पुरुषः ॥

३-१-९६ विशेषणं विशेष्येणैकार्थकर्मधारयश्च चात्
तत्पुरुषः, (११५ यावत् द्वयं) नीलोत्पलं मोषिकागवी, उभयोर्व्यव-
च्छेद्यव्यवच्छेदकत्वे द्रव्यशब्दाः प्रधानानुयाय्यप्रधानमिति न
ग्राण्, गुणक्रिययोः कामचारः, बाहुल्यात् नित्यं गौरखरादिषु
जातिशब्देषु, तत्र भूयावयवाभिधायिनः परं । ३-१-१५८ कडा-
रादयः कर्मधारये वा प्राक्, गौरगौतमः गौतमगौरः । ३-१-९७
पूर्वकालैकसर्वजरत्पराणनवकेवलं परेण, स्नातानुलिप्तः
लिप्तवासितं सर्वरात्रः नवोक्तिः केवलज्ञानं एकशाटः । ३-१-९८

दिगाधिकं संज्ञातद्वितोत्तरपदे, उत्तरकोशलाः । ३-२-६१
सर्वादयोऽस्यादौ पुंवत्, पूर्वशालः, संज्ञातद्वितन्वाच्चित्यं
दक्षिणगवधनः, बहुत्वाद्भूतपूर्वः । ३-१-२९ संख्या समाहारे
च द्विशुश्रानामन्ययं संज्ञातद्वितोत्तरपदे, पञ्चाश्राः सप्तर्षयः
द्वेमातुरः पञ्चगवधनः पञ्चराजी, अनाग्निं समासत्रयं, दाशाहं,
नेहाष्टौ प्रवचनमातरः, अनेकपर्यायोपनिपाते नैकाष्टौ । ३-१-१००
निन्द्यं कुत्सनैरपापाद्यैः, मुनिधूर्तः वैयाकरणलस्रचिः
याज्ञिककितवः मीमांसकदुर्दुरुहः कविचौरः । ३-१-१०१ उप-
मानं सामान्यैः, मृगीव मृगी सा चासौ चपला च मृगचपला,
नियमः । ३-२-५७ पुंवत्कर्मधारये परतः स्यन्तूह, कल्याण-
प्रिया, कारकवृन्दारिकामाशुरवृन्दारिकाचन्द्रमुखवृन्दारिकाः
। ७-३-१११ प्राणिन उपमानात् शुनोऽङ्, व्याघ्रश्च । ७-३-११२
अप्राणिनि, शकटश्च । ३-१-१०२ उपमेयं व्याघ्राद्यैः साम्या-
नुक्तौ, पुरुषद्वयभः, स्तनकलशाद्याः । ३-१-१०३ पूर्वापर-

प्रथमचरमजघन्यसमानमध्यमध्यमवीरं नाम्ना, वीर-
पुरुषः एकवीरः । ३-१-१०४ श्रेण्यादि कृताद्यैश्चञ्चयर्थे,
श्रेणिकृताः, ऊकपूर्गराशिनिचयविशिष्टनिर्धनकृपणहृन्द्रेदवमुण्डभूत-
श्रवणवदान्यअध्यायकअध्यापकनाम्नक्षत्रियपटुपण्डितकुशलच-
पलनिपुणाः, मतमितभूतउत्तउत्तउपकृतअपाकृतकलितउदित-
दृष्टविहितआस्थिताः इत्याद्याः । ३-१-१०५ क्तं नवादिभिन्नैः,
भुक्ताभुक्तं वित्ताविन्नं शाताशितं भुक्तविभुक्तं । ३-१-१०६ सेट्
नानिटा क्तान्तं नवादिना भिन्नेन, पवितमपूतं । ३-१-१०७
सन्महत्परमोत्तमोत्कृष्टं पूजार्थां, सत्पुरुषः महोदाधिः ।
३-१-१०८ वृन्दारकनागकुंजरैः पूजार्थां, गोनागः ३-१-१०९
कतरकतमौ जातिप्रश्ने, कतरकठः । ३-१-११० किं क्षेपे,
किंराजा यो न रक्षति । ७-३-७० न किमः क्षेपे समासान्तः
। ३-१-१११ पोटायुवतिस्तोककतिपयगृष्टि (सकृत्प्रसृता)-
वेत्तु (नवप्रसृता) वशा (वन्ध्या) वेहत् (गर्भधातिनी)-

सिद्ध-
प्रभायां

॥ ५२ ॥

बष्कयणी (भौढवत्सा) प्रचकन् (उपाध्यायः) श्रोत्रियाध्या-
यकधूर्त्तप्रशंसारूढेर्जातिः, आर्यपोटा (पुंवेपा गर्भदासी
उभयव्यञ्जना भुजिष्यदासी वा) आविष्टलिङ्गाः गोमतल्लिका
गोमचर्विका गोत्रकाण्डं आर्यमिश्राः, आविष्टवचनाः तातश्च
ते पादाश्च तातपादाः, भिन्नलिङ्गयोरभिस्तोकं, आश्रयकुत्सा-
यां मृगधूर्त्तः । ३-१-११२ चतुष्पाद्गर्भिण्या, गोगर्भिणी
। ३-१-११३ युवा खलतिपलितजरद्वलिनैः, युवरजन्
। ३-१-११४-कृत्यतुल्याख्यमजात्या, भोज्योष्णं सदृशमहान्
। ३-१-११५ कुमारः श्रमणादिना, कुमारश्रमणा, प्रव-
जिताकुलटागर्भिणीतापसीवन्धकीदासी अध्यापकभिरूपकपटुमु-
द्रुपण्डितकुशलचपलनिपुणाः, श्रमणकुमारः (कर्मधारयतत्पुरुषौ) ।
३-१-११६ मयूरव्यंसकेत्यादयः तत्पुरुषाः, मयूरव्यंसकः
कम्बोजमुण्डः एहीडादयोऽन्यपदार्थे, आख्यातमाख्यातेन सातत्ये
एहिरेयाहिरा अहमहमिका यदृच्छा, ह्यन्तं स्वकर्मणाऽऽभीक्ष्ण्ये

कर्त्तरि जहिस्तम्बः, भोष्यपापीयान् उच्चावचं उच्चनीचं अकिञ्चनं
अकुतोभयं गतप्रत्यागते गतागतं शाकपार्थिवः यष्टिमौद्गल्यः
घृत्तरोटिः त्रिविधा एकादश गुडधानाः, अविहितलक्षणोऽत्र
विस्पष्टपटुः पादहारकः प्रातराशः । समासोऽप्युत्तरेणेति ।
७-३ ९१ जातमहद्गृद्धादुक्ष्णः कर्मधारयादत् । ३-२-६८
महतः करघासविशिष्टे डाः वा, महाकारः, करणां समूहः
कारः । ३-२-६९ स्त्रियां, महाकारः । ३-२-७० जातीयैकार्थ्ये-
ऽच्चेः, महोक्षः । ७-३-१०० द्वित्रेरायुषः समाहारेऽद्, द्वयायुषं
। ७-३-१०१ चांजलेरल्लुकः द्विगोद्वित्रेः, द्वयंजलं द्वयंजलि, लुकि
द्वयंजलिर्घटः । ७-३-१०२ स्वार्था वा, पंचखारि पंचखारं
। ७-३-१०३ वार्धाञ्च, अर्धखारं अर्धखारी । ७-३-१०४ नावः,
अर्धनावं पंचनावी । ३-२-७३ हविष्यष्टनः कपाले दीर्घोऽन्तः,
अष्टाकपालं हविः । ३-२-७४ गवि युक्ते । ३-२-७५ नास्त्रि,
अष्टापदम् अष्टागवं (त्रिपदः) । ३-२-९२ द्वित्र्यष्टानां द्वात्र-

योऽष्टाः प्राक् शतादनशीतिबहुव्रीहौ, द्वादश त्रयस्त्रिंशत्
अष्टात्रिंशत् द्वयशीतिः । ३-२-९३ चत्वारिंशदादौ वा द्वात्र-
योऽष्टाः । ३-२-९१ एकादश षोडश षोडत्षोढा षड्ढा,
योडन्तौ, योडन् धि षट्थपि चेति । ३-२-१२ ओजोऽजः सहोऽम्भ-
स्तमस्तपसष्टः, न लुप्, तपसाकृतं असमस्तस्य, तमसः तपसश्च नेति ।
३-२-१३ पुंजनुषोऽनुजान्धे, पुंसानुजः । ३-२-१४ आत्मनः
पूरणे । ३-२-१५ मनसश्चाज्ञायिनि आत्मनाज्ञायी, नात्मन इति
। ३-२-१६ नास्ति, मनसादेवी । ३-२-१७ परात्मभ्यां डेः, परस्मैपदं
अनादिनास्ति । ३-२-२१ मध्यान्ताद् गुरौ डेः । ३-२-२२ अमूर्ध-
मस्तकात्स्वांगादकामे अद्वयंजनात् । ३-२-२३ बन्धे घञि
नचा, हस्तेबन्धः हस्तबन्धः । ३-२-२४ कालात्तनतरतमकाले
वा । ३-२-२५ शयवासिवासेष्वकालात् वा, बाहुल्यान्मनसि-
शयः हृच्छयः । ३-२-२६ वर्षक्षराप्सरः शरोरोमनसो जे वा,
अप्सुजं अन्जं । ३-२-२७ द्युप्राबृद्वर्षाशरत्कालात् जे न लुप् ।

३-२-२८ अपो ययोनिमतिचरे, अप्सुचरः, ते वै विधयः सुसं-
गृहीता येषां लक्षणं प्रपञ्चश्च । ३-२-२९ नेनसिद्धस्थे, समवर्ती,
संज्ञोत्तरेत्यनित्य इतीब्रन्ते, द्वौ नवौ प्रकृतमर्थं गमयत इति विधिः
। ३-२-३० षट्ठ्याः क्षेपे न । ३-२-३१ पुत्रे वा । ३-२-३२ पश्य
द्वाग्द्विशो हरयुक्तिदण्डे । ३-२-३४ देवानां प्रियः । ३-२-३५
शेषपुच्छलांगूलेषु नास्ति शुनः, अनामार्थं सिंहस्यशेषाद्यर्थं
च बहुत्वं । ३-२-३६ वाचस्पतिवास्तोष्पतिदिवस्पतिदिवो-
दासं । ३-२-३७ ऋतां विद्यायोनिसम्बन्धे, होतुः पुत्रः
। ३-२-३८ स्वसृष्टयोर्वा ऋतां विद्यायोनिसम्बन्धे । २-३-१८
मातृपितुः स्वसृष्टः पः, मातृष्वसा । २-३-१९ अलुपि वा,
मातृष्वसा मातुः स्वसा । २-३-२५ गवियुधेः स्थिरस्य । २-३-१६
समासेऽग्नेः स्तुतः, अग्निबुद् । २-३-१७ ज्योतिरायुभ्यां
च स्तोमस्य, अग्निष्टोमः । २-३-२८ विकुशामिपरेः
स्थलस्य, विष्ठलं । २-३-२९ कपेर्गोत्रे, कपिष्ठलं । २-३-३०

गोऽम्बाम्बसव्यापद्वित्रिभूम्याग्निकुशङ्कुक्वङ्गुमज्जि-
पुञ्जिबर्हिः परमेदिवेः स्थस्य, अंगुष्ठः दिविष्ठः । २-३-३१
निर्दुस्सोः सेधसन्धिसाम्नाम्, सुषन्धिः । २-३-३२ प्रष्टोऽ-
ग्रमे । २-३-३३ भीरुष्ठानादयः, अंगुलिषङ्गः परमेष्ठी । ७-३-७७
धुरोऽनक्षस्यात्, रणधुरा । ७-३-७९ उपसर्गाद्धवनः, प्राश्वः
७-३-८० समवान्धात्तमसः, सन्तमसं । ७-३-८३ ब्रह्महस्ति-
राजपत्याद्वर्चसः, पत्यवर्चसम् । ३-२-७६ कोटरमिश्रकसि-
प्रकपुरगसारिकस्य वणे नाम्नि दीर्घः, कोटरावणं, नियमा-
त्कुवेरवनं । ३-२-७७ अञ्जनादीनां गिरौ दीर्घः, किशुकसालव-
लोहितनलपिङ्गलाः । ३-२-७८ अनजिरादिवहुस्वरशरा-
दीनां मतौ, अमरावती शरावती । ३-२-७९ ऋषौ विश्वस्य
मित्रे, विश्वामित्रः । ३-२-८० नरे, विश्वानरः । ३-२-८५ गति-
कारकस्य नद्वितिवृषिव्याधिरुचिसहितनौ कवौ दीर्घः,
परीणत्, भीरुष्ठानादित्वाद् ऋतीपद्, रुजीपडपि । ३-२-८६

घञ्युपसर्गस्य बहुलं, नीवारः दक्षिणापथः अन्धातमसं अंघ-
तमसं अधीपादः पूरुषः । ३-२-८७ नामिनः काशे अचि,
नीकाशः, निकाशः । ३-२-८९ अपील्वादेर्वहे, मुनीवहं । ३-२-९०
शुनः, श्वादन्तः, प्रवृत्तीतरपिकल्पान्यैर्वीहुल्यं, श्वकल्पः श्वापु-
च्छं श्वपुच्छं श्वापदं (व्याघ्रादिः) ॥ इति कर्मधारय ॥

३-१-२२ एकार्थं चानेकं च, चादव्ययमेकं च, द्वितीया-
द्यन्यस्यार्थे समानाधिकरणे बहुव्रीहिः, आरूढो वानरो यं स
आरूढवानरः । ३-१-१५१ क्ताः प्राक्, ऊढरथः उपहृतवालः
भीतशत्रुः चित्रगुः वीरपुल्यकः, सुस्रक्ष्मजटकेशः बहुत्वान्न
स्पर्धः, उच्चैर्मुखः । ३-१-२१ अव्ययं ऐकार्थ्ये द्वितीयाद्यन्यार्थे
संख्यया, उपदशाः । ७-३-७३ बहोर्दे न डः कच् च, उपबहवः
। ३-२-४९ परतः स्त्री पुंवत् स्त्र्येकार्थेऽनूङ्, दर्शनीयभार्यः,
पट्वीमृदुभार्यः (नाद्यस्य) । ३-२-५३ नाप्प्रियादौ स्त्र्येकार्थे
पुंवप्, कल्याणीपञ्चमाः कल्याणीप्रियः, प्रियामनोज्ञा-

कल्याणी सुभगा-दुर्भगा-स्वा-श्वान्ता-कान्ता-वामना-समा-सचिवा-
चपला-चाला-तनया-दुहितृ-भक्त्याः ७-३-१३० पूरणीभ्यस्तत्प्रा-
धान्येऽपि । ३-२-७१ न पुंवाङ्निषेधे महतो डाः, महतीप्रियः ।
७-३-१७० इनः कच् स्त्रियां, बहुदण्डिका । ७-३-१७१ कृन्ति-
त्यदितः कच्, कल्याणीपञ्चमीकाः बहुभर्तृकः । ३-२-५४ तद्धि-
ताककोपान्त्यपूरण्याख्याः न पुंवात्, लाक्षिकीदेश्या ।
३-२-५५ तद्धितः स्वरवृद्धिहेतुररक्तदिकारे, नादेयीचरी,
वृद्धिहेतुर्जिणदिति । ३-२-५६ स्वाङ्गाद् डीर्जालिङ्गामानिनि,
सुकेशीभार्यः कठीभार्यः कुमारीभार्यः, आजन्मनाशं सामान्यमिति
। ३-२-५८ रिति पुंवात् अनङ्, षष्ठदेशीया । ३-२-५९ त्वत्ते गुणः
पुंवात्, षट्त्वं, अजातिसंज्ञस्य विशेषणस्येति । ३-२-६० चवौ क्व-
चित्, महद्भूता । ३-२-६१ मृगक्षीरादिषु वा । ३-२-६३
नङ्दुदित्तरतमरूपकल्पमुच्येत्त्वचेलङ्गोत्रमतहते वा ह्रस्वश्च,
च्वात् पुंवात्, श्रेयसितरा श्रेयस्तरा प्रियपुंसितरा प्रियपुं-

स्तरा । ३-२-६४ लयः तरादिषु ह्रस्वः, गौरितरा गौरिभुवा ।
३-२-६५ भोगवद्गौरिमतोर्नाम्नि तरादौ ह्रस्वः । ३-२-६६
नवैकस्वराणाम् तरादिषु, त्रितमा त्रितमा, नित्यदितामनेकस्व-
राणमर्पति । ३-२-६७ ऊङः तरादौ, भीरुहता भीरुहता । ३-२-५०
क्यङ्मनिपित्तद्धिते परतः स्त्री पुंवात्, श्येतायते श्येतमानी
अजथ्यं । ३-२-५१ जातिश्च णितद्धितयस्वरै, चात् परतः स्त्री,
पटयति एत्यः भावत्कं दारघः हास्तिकं, विषयसप्तम्या लघ्वादि-
त्वादाणि पाठवं । ३-२-५२ एयेऽञ्जयी, आमेयः । ३-१-२०
आसन्नादूरागधिकाध्यर्धाधिर्दुष्टं द्वितीयद्यन्यार्थे संख्यया
बहुव्रीहिः, आसन्नविंशाः ७-३-१२८ प्रमाणिसंख्याङ्कः । ७-४-६७
विंशतेस्तेर्दिति लृक्, स्त्रीप्रमाणाः । ३-१-१४७ वाऽन्तिके एकः
द्वन्द्वे, गोमहिषं आसन्नदशं, द्वन्द्वानुप्रयोगोऽत्र, आदशभ्यः
संख्या संख्येये वर्तते न संख्याने इत्यनित्यः । ३-१-२३ उहृ-
सुखादयः, कण्ठेकालः उरसिलोमा । ३-१-२४ सहस्तेन, सपुत्रः

। ३-२-१४३-सहस्य सोऽन्यार्थे । ३-२-१४४ नाम्नि, साधत्थं । ३-२-१४५ अदृश्याधिके, साग्निः कपोतः समाषः ओदनः । ३-१-२५दिशो रूढ्याऽन्तराले, पूर्वोत्तरा । ३-२-१४८ नाशिष्य-
गोवत्सहले सहस्य सः । ७-३-१२५ बहुव्रीहिः काष्ठे टः अंगुलेः,
द्वयंगुले । ७-३-१२६ सक्थ्यक्ष्णः स्वाङ्गे टः, दीर्घाक्षः । ७-३-
१२७ द्वित्रैर्मूर्धो वा, त्रिमूर्धः त्रिमूर्धा । ७-३-१३२ अन्तर्ब-
हिर्मर्या लोमनः अप्, अन्तर्लोमः । ७-३-१३३ भास्त्रेतुः, मृग-
नेत्राः । ७-३-१६० खरखुरान्नासिकाया नस् नाम्नि, खरणाः
। ७-३-१६१ अस्थूलान्च नसः नासिकायाः, दुणसः खरणसः
। २-३-६४पूर्वपदस्थान्नाभ्यगः नो णः, गणनिर्दिष्टस्यानित्यत्वात्
ऋगयनस्य क्षुम्नादिगणे पाठः । ७-३-१६२ उपसर्गात्, यत्रो-
पसर्गत्वं न संभवति तत्रोपसर्गशब्देन प्रादयो लक्ष्यन्ते, न संभवत्युपस-
र्गत्वे इति प्रादिशब्दात् । २-३-६५ नसस्य णः, प्रणसः ७-३-१६३
वेः खुखग्रं, विग्रः । ७-३-१२९ सुप्रातसुश्वसुदिवशारिकुक्ष-

चतुरस्रैणीपदाजपदप्रोष्ठपदभद्रपदं । ७-३-१३६-नञ्सुदु-
भ्यः सक्तिसक्थिहलेर्वाऽप्, अहलः अहलिः । ७-३-१३७
प्रजाया अस्, दुष्प्रजसः । ७-३-१३८ मन्दाल्पाच्च मेधायाः
अस्, सुमेधाः । ७-३-१४१ द्विपदाद्धर्मादन्, सुधर्माणः । ७-३-
१४२ सुहरिततृणसोमाज्जम्भात्, सुजम्भानौ । ७-३-१४३
दक्षिणेर्मा न्याघयोगे ७-३-१५५संप्राज्जानोर्लुप्तौ, प्रलुःप्रज्ञः
। ७-३-१५६ वोध्वर्चात्, ऊर्ध्वलुः ऊर्ध्वजानुः । ७-३-१५७ सुहृद्दु-
हृन्मित्रामित्रे । ७-३-१५८ धनुषो धन्वन् । ७-३-१५९ वा
नाम्नि, पुष्पधन्वा पुष्पधनुः । ७-३-१६४ जायाया जानिः,
प्रियजानिः ७-३-१४४ सुपृत्युत्सुरभेर्गन्धादिद् गुणे, सुगन्धिः
। ७-३-१४५ वाऽऽगन्तौ, सुगन्धं सुगन्धि वा शरीरं । ७-३-१४६
वाऽल्पे इत् । ७-३-१४७ वोपमानात् । ७-३-१४८ पात्पाद-
स्याहस्त्यादेः, सिंहपात्, हस्तिअधकटोलगण्डोलगण्डमहेला-
दासीगणिकाकोतअजाः । ७-३-१४९ कुम्भपद्यादिः, स्रत्रपदी

मुनिपदी विष्णुपदी अष्टापदी इत्याद्याः २६। ७-३-१५१ वयसि
दन्तस्य दतुः सुसंख्यात्, सुदती । ७-३-१५२ स्त्रियां नाम्नि,
अयोदती । ७-३-१५३ इयावाऽरोकाद्वा नाम्नि । ७-३-१५४
वाऽग्रान्तशुद्धशुभ्रवृषवराहाहिसूषिकशिखरात्, कुङ्मला-
ग्रदन् शुद्धदन्ती । ७-३-१६५ व्युदः काकुदस्य लुक् । ७-३-१६६
पूर्णाद्वा ७-३-१६७ कङ्कुदस्यावस्थायां, अरुक्कुद् । ७-३-१६८
त्रिककुङ्गिरौ । ७-३-१७२ दध्युरः सर्पिर्मधूपानच्छालेः कच्,
प्रियोपानत्कः । ७-३-१७३ पुमनङ्गुनौपयोलक्ष्म्या एकत्वे,
प्रियंपुंस्कः । ७-३-१७४ नञोऽर्थात्, अनर्थकं । ७-३-१७५ षोषाद्वा,
बहुखद्वकः बहुखद्वः ७-३-१७६ न नाम्नि, विश्वयशाः ।
७-३-१७७ ईयसोः, बहुश्रेयसी । ७-३-१७८ सहाचुल्ययोगे,
सपुत्रः । ७-३-१६९ आतुः स्तुतौ, सुभ्राता । ७-३-१८० नाडी-
तन्त्रीभ्यां स्वाङ्गे, अपरिमाषिकेऽङ्गिति । ७-३-१८१ निष्प्रवाणि
प्रवाणिस्तन्तुवायशलाका । ७-३-१८२ सुभ्रादिभ्यः न, कोमलोरुः

३-१-१५२ जातिकालसुखादेर्नवा प्राक् क्ताः, कृतकटः कटकृतः,
आकृतिव्यङ्ग्येति सुखदुःखतृप्रकृच्छ्रअस्त्रअलीककरुणकृपणसौढ-
प्रतीपाः । ३-१-१५३ आहिताग्न्यादिषु, पीतघृतः घृत-
पीतः । ३-१-१५४ प्रहरणात्, अस्युद्यतः उद्यतासिः । ३-१-१५५
न सप्तमीन्द्रादिभ्यश्च चात् प्रहरणात्, चन्द्रमौलिः असि-
पाणिः । ३-१-१५६ गङ्वादिभ्यः, शिरस्यरुः अरुः शिराः, व्यव-
स्थितविकल्पाद् वेहेगङुः । ३-१-१५७ प्रियाः, प्रियगुडः गुडप्रियः
। ३-१-१५० विशेषणसर्वादि संख्यं बहुव्रीहौ प्राक्, कण्ठेकालः
सर्वशुक्लं द्विपुत्रः अन्यः सर्वकप्रियः । ३-१-११९ सुज्वाऽर्थे संख्या
संख्येये संख्याया बहुव्रीहिः, द्विदश द्विदशाः । ३-१-१६३
संख्या समासे क्रमेण, द्वौ त्रयो वा द्वित्राः । २-३-२६ एत्यक्रः
नाम्यादेः सः षः, हरिषेणः । २-३-२७ भादितो वा एति षः,
रोहिणिसेनः । रोहिणिषेणः । ७-३-७८ संख्यापाण्डूदककृष्णाद्
भूमेरत् । ७-३-८१ तप्तान्ववाङ्ग्रहसः, अग्रहसम् । ७-३-८५

अक्षणोऽप्राप्यङ्गे, गवाक्षः । ७-३-१३१ नञ्सुव्युपपन्नेश्चतुरः
अप्, त्रिचतुराः । ३-२-८३ चित्तेः कचि दीर्घः, एकचितीकः ।
३-२-८४ स्वामिचिह्नस्याविष्टाष्टपञ्चभिन्नच्छिन्नाच्छिद्रसुव-
स्वस्तिकस्य कर्णे दीर्घः, शंक्कूर्णः द्व्यङ्गुलाकर्णः । ३-२-१०९
द्वयन्तरनवर्णोपसर्गादप ईष्, द्वीपं । ३-२-११० अनोर्देश उप-
। ३-२-१५० सन्नह्यचारी । ३-२-१५१ हग्दृशदृक्षे समानस्य
सः । ३-१-१५३ इदं किमीत्की हगादौ, ईदृक् कीदृक् । २-९-९३
पदेऽन्तरेऽनाड्यतद्धिते न णः, माषकुम्भवापेन । १-१-४१
कसमासेऽध्यर्धः संख्यावत्, अध्यर्धस्य । १-१-४२ अर्धपूर्वपदः
पूरणः, अर्धपञ्चमस्य । २-४-८४ बन्धौ बहुव्रीहौ केवले ष्य
ईच्, कारीषगन्धीबन्धुः । २-४-८५ मातमातृमातृके वा, कारी-
पगन्धीमातः कारीषगन्ध्यामातः । ७-४-१२२ समर्थः पदवि-
धिः, सामर्थ्यव्यपेक्षा एकार्थीभावश्च, माता कारीपगन्ध्या, माता
चैत्रस्य । ७-४-१०२ प्रश्नार्चोविचारे च सन्धेयसन्ध्यक्षर-

स्याद् इदुत्परः, चात्प्रत्यभिवादे, ७-४-१०३ तयोर्ध्वो स्वरे
संहितायां, वस्तव्यं किं निर्ग्रन्थस्य सागनाइ वुतानज्जो !
॥ इति बहुव्रीहिः ।

३-१-११७ चार्थे द्वन्द्वः सहोच्चतौ, इतरेतरयोगे (उद्भूता-
वयवभेदः) समाहारे (तिरोहितावयवभेदः) च, समुच्चये (क्रिया-
कारकद्रव्यगुणानामात्मरूपभेदेन चीयमानता) अन्वाचये (गुण-
प्रधानभावः) च न, चैत्रमैत्रदत्ताः, एकविंशत्याद्या एकवचने संख्ये-
यत्वात्, उदूखलमुशलं, जम्पती दम्पती नरनारायणौ मैत्रः । पचति
पठति च, भिक्षामट गां चानय । ३-१-११८ सप्तानामर्थैकैकः
शेषः, शुक्लश्च श्वेतश्च शुक्लौ श्वेतौ वा, बहुत्वमतन्त्रं । ३-१-१२०
त्यदादिः शेषः, स च चैत्रश्च तौ, अहं च स च त्वं च वयं,
बाहुल्यात् स च यश्च तौ, स्त्रीपुंनपुंसकानां परं, तच्च चैत्रश्च
ते । परलिङ्गोऽयम् । ३-१-१२१ आनुपुत्राः स्वसृष्टुहितृभिः
शिष्यन्ते, आता च भगिनी च भ्रातरौ, बहुत्वात्पर्यायाः । ३-१-१२१

पिता मात्रा वा, पितरौ मातापितरौ । ३-२-३९ आ द्वन्द्वे पूर्व-
स्यतः विद्यायोनिसम्बन्धे, होतापोतारौ, बहूनां होतृपोतृनेष्टोद्गा-
तारः, स्वसादुहितरावपि । ३-२-४० पुत्रे, होतापुत्रौ । ३-१-१२३
श्वशुरः श्वश्रूभ्यां वा, श्वशुरौ, धवयोर्जे-जातौ च । ३-१-१२४
वृद्धौ यूना तन्मात्र भेदे, गार्ग्यश्च गार्ग्यीयणश्च गार्ग्यौ । ३-१-१२५
स्त्री (वृद्धे) पुंवच्च, गार्गी, च गार्ग्यीयणश्च गार्ग्यौ । ३-१-१२६
पुरुषः स्त्रिया, पट्वी च पटुश्च पट् । न. प्रकृतिभेदे, अर्थभेदे स्या-
दपि च । ३-१-१२७ ग्राम्याशिथुद्विशकसङ्घे स्त्री प्रायः, गाव-
श्च गावश्च इमा गावः, संघ एव । ३-१-१२८ कृषिमन्येनैकं
च वा, शुक्लं च शुक्लश्च शुक्लं शुक्ले वा, द्वन्द्वैकत्वेति कृषिता ।
३-१-१२९ पुष्याभेदे पुनर्वसुः द्वर्थे एकः, पुष्यपुनर्वसु ।
३-१-१५९ धर्मार्थादिषु द्वन्द्वे यथाकामं ग्राक्, धर्मार्थौ अन्तादी
चन्द्राकौ वृद्धिगुणौ चन्द्राह । ३-१-१६० लघ्वक्षरासखिदित्स्व-
राद्यदल्पस्वरान्येभ्योऽकं प्राक्, तिलमापं अग्निधूमं (वसुपती

पतिवत्स) बहुसखिवहुधनौ, अस्रशस्त्रं धवप्रलाशौ श्रद्धामेधे,
स्पर्धे परमेकं । ३-१-१६१ मासवर्णश्रात्रनुपूर्वम् । ३-१-१६२
भर्तुर्तुल्यस्वरं क्रमेण प्राग् । ७-३-९८ चवर्गद्वयहः समा-
हारेऽतु, वाक्यचं । ७-३-९६ स्त्रियाः पुंसो द्वन्द्वश्चात्, स्त्री-
पुंसं, चाद् कर्मधारये स्त्रीपुंसः । ७-३-९७ ऋक्सामग्यजुषधे-
न्वनहुहवाजानसाहोरात्ररात्रिदिवनक्तं दिवाहर्दिवोर्विष्टीव-
पदष्टीवाक्षिश्रुवदारगवं । ३-१-१३० विरोधिनामद्रव्याणां
नम्रा द्वन्द्वः स्वैः एकार्थः, सुखदुःखं सुखदुःखे । ३-१-१३१
अश्वबृडवपूर्वापराधरोत्तराः वा, पूर्वापरौ पूर्वापरं । ३-१-१३२
पशुव्यञ्जनानां स्वैः, गोमहिषं गोमहिषौ शाकद्वयं शाकद्वयौ ।
३-१-१३३ तरुतृणधान्यमृगपक्षिणां बहुत्वे स्वैर्वी । ३-१-१३४
सेनाङ्गशुद्रजनतूनां स्वैर्बहुत्वे । ३-१-१३५ फलस्य जातौ
स्वैर्बहुत्वे । ३-१-१३६ अप्राणिपश्वेदेः द्रव्यस्य जातौ, तरु-
शैले । ३-१-१३७ प्राणितूर्याङ्गाणाम्, प्राणिप्रादं । ३-१-१३८

स्पां परस्परं वा भोजयतः सख्यौ कुले वा। ३-२-४८ वर्चस्कादि-
ब्रवस्करादयः, अपस्करो रथाङ्गो, आस्पदं प्रतिष्ठायाम्, आश्व-
र्यमद्भुते, मस्करो वेणुदण्डयोः, करस्करो गिरिवृक्षयोः, आस्कथं
नगरे, प्रायश्चित्तमतीचारशोधने, गोष्पदं सेविते प्रमाणे च। ३-२-९४
हृदयस्य हृल्लासलेखाण्ये, हृद्यं, हृदैव सिद्धेऽन्यप्रयोगनिवृ-
त्तये। ३-२-९५ पदः पादस्याज्यातिगोपहृते, पदाजिः पदो-
पहतः। ३-२-९६ हिमहतिफापिथे पद्, पत्कापी। ३-२-९७
क्रचः इशसि, पच्छः। ३-२-९८ शब्दनिष्कयोषमिश्रे वा,
पादमिश्रः पन्मिश्रः। ३-२-९९ नस् नासिकायास्तः क्षुद्रे, नस्तः
नः क्षुद्रः। ३-२-१०४ उदकस्योदः पेधधिवासवाहने। ३-२-१०५
वैकन्यज्जने पूर्ये, उदघटः उदकघटः। ३-२-१०६ मन्योदन-
सकुचिन्दुवज्रभारहारवीवधगाहे वा, उदगाहः उदक-
गाहः। ३-२-१०७। नाभ्युत्तरपदस्य च, उदपानं क्षीरोदः
। ३-२-१०८ ते लुगवा पूर्वोत्तरपदे, भीमः सेनः। ३-२-१३८

चरणस्य (कठादेः) स्थेणोऽद्यतन्यामनुवादे, उदगात् कठ-
कौथुमम्। ३-१-१३९ अल्लीबेऽध्वर्युक्तोः, अर्कोश्वमेधां। ३-१-१४०
निकटपाठस्य, क्रमकपादिकं। ३-१-१४१ नित्यवैरस्य, ब्राह्मण-
श्रमणं आहिनकुलं। ३-१-१४२ नदीदेशपुरां विलिङ्गानां स्वैः, मथु-
रापाटलिपुत्रं। ३-१-१४३ पाण्यशूद्रस्य, तक्षायस्कारं। ३-१-१४४
गवाश्वादिः, पुत्रपौत्रं उब्दखरं सूत्रपुरीषं कुब्जवामनं। ३-१-१४५
न दधिपयआदिः, आद्यवसाने सूर्याचन्द्रमसौ। ३-२-४१
वेदसहश्रुतावायुदेवतानाम् आः, सोमारुद्रौ। ३-२-४२ ईः
षोमवरुणेऽग्नेः, अग्नीषोमौ। ३-२-४३ इर्वृद्धिमत्यविष्णौ,
आग्निवारुणं। ३-२-४४ दिवो द्यावा, द्यावाभोत्रे। ३-२-४५
दिवस् दिवः पृथिव्यां वा, दिवःपृथिव्यौ, द्यावापृथिव्यौ च।
३-२-४६ उषासोषसः, उषासासूर्यम्। ३-२-४७ मातरपितरं
वा। ३-१-१४६ संख्याने नैकः, दश हस्त्यश्वाः। इत्येकशेषाः।
३-२-१ परस्परान्योऽन्येतेतरस्याम् स्यादेर्वाऽपुंसि, पर-

कृत्येऽवश्यमो लुक्, अवश्यकार्यम् । ३-२-१३९ समस्त-
तहिते वा । ३-२-१११ खित्यनव्ययाख्यो मोऽन्तो ह्रस्वश्च
। ३-२-११२ सत्यागदास्तोः कारे, अस्तुकारः । ३-२-११३
लोकम्पुणमध्यन्दिनाऽनभ्याशमित्यं, लोकम्प्रीण इति ।
३-२-११४ आष्टाग्नेरिन्धे मोऽन्तः । ३-२-११५ अग्नि-
लाङ्गिलगिलयोः, तिमिगिलः । ३-२-११६ भद्रोष्णा-
त्करणे, उष्णंकरणम् । ३-२-११७ नचा खित्कुदन्ते राज्ञेः,
रात्रिमटः रात्र्यटः । ३-२-११८ धेनोर्भव्यायाम्, धेनुम्भव्या
धेनुभव्या । ३-२-१२५ पृषोदरादयः, बलाहकः २-४-९८
वेदूतोऽनव्ययवृद्धीच्छीयुवः पदे, लक्ष्मिपुत्रः लक्ष्मिपुत्रः ।
२-४-१०१ भ्रुवोऽच्च कुंसकुट्योः । २-४-१०२ मालेष्ठीकैष्ट-
कस्यान्तेऽपि भारितूलचित्ते, इष्टकचितं ।

॥ इति समासप्रकरणम् ॥

आख्यातख्यातमहिमा, कुदन्तावाप्तसिद्धिकः ।

संप्राप्ताप्राकृतभ्यामा, जयताज्जगदीश्वरः ॥ १ ॥

। ३-३-३ क्रियार्थो धातुः, आयाद्यन्ता अपि, पूर्वापरीभूतं
भावं आख्यात आचष्टे, साध्यं क्रिया, अनव्ययकुदभिहितो भावो
द्रव्यवत्प्रकाशत इति घञादिः सत्त्वं तुमादिरसत्त्वं च सिद्धमाह । ३-३-४
प्रादिरप्रत्ययः न धातुः, अमहापुत्रीयत् प्रासादीय्य शृशं प्राप्ति ।

५-२-१९ सति प्रारब्धापरिसमाप्तक्रियाप्रबंधे वर्तमाना, प्रवृत्तो-
परत-वृत्ताविरत-नित्यप्रवृत्त-सामीप्यभेदात् । ३-३-६ वर्त्तमाना,
तिव् तस् अन्ति, सिव् थस् थ, सिव् वस् मस् । ते आते
अन्ते, से आथे ध्वे, ए वहे महे, धातोः । ३-३-१९ नवा-
ऽऽद्यानि शतृक्वस् च परस्मैपदं सर्वासु । ३-३-२२ इङितः
कर्तर्यात्मने । ३-३-९५ ईगितः फलवति (फलं सदसद्वा विवक्षान-
निबन्धनं) । ३-३-२० पराणि कानानशौ चात्मनेपदं । ३-३-१००
शेषात्परस्मै । ३-३-१७ त्रीणि त्रीण्यन्ययुष्मदस्मदि उप-

पदे, गौं परः, युष्मदो गौणत्वाच्चद्भवति । ३-३-१८ एकाद्विब-
हुषु व्रीणिं, भू सत्तायां, नामधातुपदे धातुमूले, धातूपसर्गनि-
पाताः अनेकार्थास्तेनोत्पत्त्यर्थश्च । ३-४-७१ कर्त्तर्यनङ्गः शब्-
द्विति । ३-३-१० एताः श्रितः कर्त्तमानासप्तमीपञ्चमीद्विस्तन्त्यः
। ४-३-१ नामिनो गुणोऽङ्किति, भवति, गौणमुख्ययोर्मुख्य इति
नीभ्यां । ४-३-२० शिदवित्-ङित्, श्वा गुणः, भवतः । लुग-
स्येति भवन्ति भवसि भवथः भवथ । ४-२-११३ मव्यस्याः,
भवामि भवावः भवामः ५-४-२८ विधिः प्रेरणा) निमञ्जणा-
(नियोगः) ऽऽमञ्जणा(कामचारः) धीष्ट(ससत्कारं) संप्रश्नप्रार्थने
सप्तमीपञ्चम्यौ, कुर्यात्कटमावश्यकं स्थानं व्रतं व्याकरणमुत
सिद्धांतं तर्कं वाऽधीयीय । ३-३-७ सप्तमी, यात् याताम्
युस्, यास् यातम् यात, याम् याव याम । ईत ईयाताम्
इरन्, ईथास् ईयाथाम् ईध्वं, ईय ईवहि ईमहि । ४-२-१२२
यः सप्तम्याः अत इः, भवेत् भवेताम् । ४-२-१२३ याम्युसोः

रियमियुसौ अतः, भवेयुः, भवेः भवेत् भवेत्, भवेयं भवेत् भवेत् भवेत्
। ५-४-३८ आशिष्याशीः पञ्चम्यौ । ३-३-८ पञ्चमी, तुव ताम्
अन्तु, हि तस् त, आनिव् आचव् आसव् । ताम् आताम्
अन्ताम्, स्क् आश्राम् ध्वम्, ऐक् आचह्वैव् आमह्वैव् भवतु
। ४-२-११९ आशिषिः तुह्योस्तातङ् वा, भवतु, भवताम्
भवन्तु । ४-२-८५ अतः प्रत्ययाल्लुक् हेः, भव भवतात् भवतं
भवत, भवानि भवाम् । ५-२-७ अनद्यतने भूते ह्यस्त-
नी, उभयतः सार्धरात्रमहोऽद्यतनः । ३-३-९ ह्यस्तनी, दिव् ताम्
अन्, सिव् तं त, अस्व् व. म । त आताम् अन्त, थास्
आथाम् ध्वं, ह्वहि महि । ४-४-२९ अह धातोरादिह्यस्तन्यां
चामाङ्गाः, चादद्यतनीक्रियातिपज्योः, विषयविज्ञानात्प्रत्ययव्य-
वधानेऽपि, अभवत् अभवताम् अभवन्, अभवः अभवतम् अभ-
वत, अभवं अभवाव अभवाम । ५-२-४ अद्यतनी भूते । ३-३-११
अद्यतनी, दिताम् अन्, सि-तम् त, अस्व् व. म । त आताम्

अन्त, थास् आथाम् ध्वं, इ वहि महि । ३-४-५३ सिजद्य-
तन्यां धातोः । ४-४-३२ स्ताद्यशितोऽत्रोणादेरिद् । ४-३-६६
पिवैतिदाभूस्थः सिचो लुप् परस्मै न चेद् । ३-३-५ अवौ
दाधौ दा । ४-३-१२ भवतेः सिज्जुपि न गुणः, अभूत् अभू-
ताम् । ४-२-४३ भुवो वः परोक्षाद्यतन्योः उपान्त्यस्योत्,
अभूवन्, अभूः अभूतं अभूत, अभूवं अभूव अभूम । ५-२-१२
परोक्षे भूते परोक्षा । ३-३-१२ परोक्षा, णव् अतुस् उत्स्, थव्
अथुस् अ, णव् च म । ए आते इरे, से आथे ध्वे, ए वहे महे ।
४-१-१ द्विर्धातुः परोक्षाङ् प्राक्त्तु स्वर स्वरविधेः । ४-१-७०
भूस्वपोरदुतौ पूर्वस्य । ४-१-४२ द्वितीयतुर्ययोः पूर्वौ प्रथम-
तृतीयौ पूर्वस्य, वभूव वभूवतुः वभूवुः । ४-४-८१ स्कसृष्टृभृ-
स्तुड्श्रुस्त्रोर्व्यजनादेः परोक्षायाः आदिरिद्, वभूविथ वभूवथुः
वभूव वभूव वभूवि वभूविम । ३-३-१३ आशीः, कयात् कया-
स्ताम् कयासुस्, कयास् कयास्तं कयास्त, कयासम् कयास्व-

कयास्म । सीष्ट सीयास्ताम् सीरन्, सीष्ठास् सीयास्थां
सीध्वं, सीय सीवहि सीमहि, भूयात् । ५-३-५ अनद्यतने
श्वस्तनी वत्स्यर्थार्थात् धातोः, न व्यामिश्रे, श्वो भविष्यतीत्यत्र
पदार्थे क्रिया पश्चात् श्रसा योगः । ३-३-१४ श्वस्तनी, ता तारौ
तारम्, तासि तास्थस् तास्थ, तास्मि तास्वस् तास्मस् ।
ता तारौ तारस्, तासे तासाथे ताध्वे, ताहे तास्वहे
तास्महे, भविता । ५-३-४ भविष्यन्ती वत्स्यर्थार्थात् । ३-३-१५
भविष्यन्ती, स्यति स्यतस् स्यन्ति, स्यासि स्यथस् स्यथ,
स्यामि स्यावः स्यामः, स्यते स्येते स्यन्ते, स्यसे स्येथे स्यध्वे,
स्ये स्यावहे स्यामहे, भविष्यति । ५-४-९ सप्तम्यर्थे (हेतुफ-
लार्थेः) क्रियातिपत्तौ क्रियातिपत्तिः एष्यति, गुरुपासकोऽभ-
विष्यत् शास्त्रपासगोऽभविष्यत् । ५-४-१० भूते पूर्ववत् । ३-३-१६
क्रियातिपत्तिः, स्यत् स्यताम् स्यन्, स्यस् स्यतम् स्यत, स्यम्
स्याव स्याम । स्यत स्येताम् स्यन्त, स्यथास् स्येथाम् स्यध्वं,

स्ये स्यावहि स्यामहि, अभविष्यत् । २-३-७७ अङ्कुरुपसर्गा-
न्तरो ण-हिनु-मीनाऽन्तेः रघुर्णे; अन्तर्भावाणि । २-३-८० अक-
खाद्यषान्ते पाठे वा अङ्कुरुपसर्गान्तरो रघुर्णेर्णिः, ग्रणिभवति
अनिभवति, पा पाने । ४-२-१०८ औत्तिकुबुधिवुपाद्याधमा-
स्थाप्नादाम्बुहयर्तिशदसदः ऋकृधिपिवाजिघ्रमतिष्ठ-
मनयच्छपद्मच्छशीयसीदं शिति, प्रकृतिग्रहणे यङ्लुचन्त-
स्यापि, परं-क्षितवा ? शवाऽनुबन्धेन ३, निर्दिष्टं यद्गणेन ४ च । एकस्वर-
निमित्तं ५ च, पंचेतानि न यङ्लुपि ॥ १ ॥ पिबति, अदंतत्वान्न
गुणः, पिबेत् पिबतु अपिबत्, म्वादी पाऽर्त्ती । ४-४-५६ एकस्व-
रानुस्वारेणः स्ताद्यशितो नेट्-श्चिश्चिडीशीयुरुक्षुणुस्नुम्यश्च
वृगो वृडः । ऊट्टदंतयुजादिभ्यः, स्वरान्ता धातवोऽपरे ॥ १ ॥
पाठ एकस्वराः स्युर्येऽनुस्वारेत इमे स्मृताः । द्विविधोऽपि श-
क्विश्चैव, वचिर्वीचिर्चिची पचिः ॥ २ ॥ सिचतिश्चुचतिरतोऽपि
पृच्छतिर्भस्जिभस्जिभुजयो युजिर्ग्रजिः । ब्जिर्जरुजयो निजि-

विजृत्संजिभंजिभजयः सृजित्यजी ॥ ३ ॥ स्कंदिविद्यविद्वलविचयो
नुदिः, स्विद्यतिः शदिसदी भिदिच्छिदी । तुद्यदो यदिहदी खिदि-
क्षुदी, राधिसाधिसुधयो युधिव्यधी ॥ ४ ॥ वंधितुद्ययरुधयः कुधि-
क्षुधी, सिध्यतिस्तदनु हन्तिमन्यती । आपिना तपिशिपिक्षिपि-
च्छुपो, लुपतिः सुपिलिपी वपिस्वर्पा ॥ ५ ॥ यभिरभिलभियभि-
रमिनमिगमयः, ऋशिरिशिशिलिशिशिशितदशतयः । स्पृ-
शिमृशतिः विशतिदशिशिष्लशुषयस्त्वषिपिषिविबृकृपितुपिदुपिपु-
षयः ॥ ६ ॥ श्लिष्यतिर्द्विपिरतो घसिघसती, रोहतिर्लुहिरिही
अनिद् गदितौ । दग्धिदोग्धिलिहयो मिहिवहती, नह्यतिर्दहिरिति
स्फुटमनिटः ॥ ७ ॥ लुह्रहौ हिंसार्थौ सौत्रौ सेदावपि, भ्वादिरेपि
ब्रुव्, पान्ते विपिपुपिक्लिष्य एवेति । अपात् । ४-२-९२ सिज्जिचदो-
ऽभुवः अनः पुस्, भूवर्जनाल्लोपेऽपि । ४-३-९४ इडेट्पुसि चातो
लुक्, चात् क्लिति अशिति स्वरे, अपुः । ४-१-३९ इस्वः पूर्वस्य ।
४-२-१२० आतो णव औः, पपौ । ४-३-२१ इन्धसंयोगा-

त्परोक्षा किद्धत् अचित्, पपतुः पपुः । ४-४-७९ सृजिह्वशिस्तृ-
स्वरात्वतस्तृज्ज् नित्यानिटस्थवः आदिरिड् वा अस्त्रादेः, पपिथ
पपाथ पपिव । ४-३-९६ गापस्थासदासमाहाकः कित्याशिष्येः,
पेयात् । ब्रा गन्धोपादाने, जिघ्रति । ४-३-९६ दधेघ्राश्चाच्छा-
सो वा सिचो लुप् परस्मै न चेद्, अघ्रात् । ४-४-८६ यमिरमि-
नम्यातः सोऽन्तश्च परस्मै सिच आदिरिड् । ४-३-६५ सः सिज-
स्तेर्दिस्योरीत् । ४-३-७१ इट इति सिचो लुक्, अघ्रासीत् अ-
घ्रासिष्टाम् । ४-१-४४ व्यंजनस्यानादेर्लुक् । ४-१-४८ गह्वोर्जः
पूर्वस्य, जघ्नौ । ४-३-९५ संयोगादेर्वाऽशिष्येः आतः, घ्रेयात्
घ्रायात् । ध्मा शब्दाग्निसंयोगयोः, घमति अध्मासीत् । घ्रा गति-
निवृत्तौ, तिष्ठति । २-३-९८ षः सोऽष्टैश्छिवच्चकः पाठे घा-
त्वादेः, स्वरदन्त्यपराः षोपदेशाः स्मिस्विदिस्विदिस्यंजिस्वपयश्च
सुपिष्टजिस्वस्तृस्त्यासेकसुवर्जम्, अस्थात् । ४-१-४५ अघोषे
शिः लुक् पूर्वस्य, तस्थौ । २-३-४० स्थासेनिसघसिचसंजां

द्वित्वेऽपि अटि सः षः, प्रत्यष्ठात् प्रतितष्टौ । आ अभ्यासे, मनति
ममौ । दाप् दाने, यच्छति । २-३-७९ नेङ्मादापत्तप-
दनदगदवपीवहीशामूचिग्यातिवातिद्रानिचसातिस्यति-
हन्तिदेगधौ अदुरुपसर्गान्तरो रघुर्णः, स्वाङ्गमव्यवधायीति प्रण्य-
यच्छत्, अघर्म्यसंप्रदाने आत्मनेपदं, दास्या संप्रयच्छते, अदात्
ददौ । जि जि अभिमवे, जिजृ इति, जयति । ४-३-४४ सिचि परस्मै
समानस्याङिति वृद्धिः, अजैषीत् । ४-१-३५ जेर्णिः सन्परो-
क्षयोः । ४-३-५१ नाग्मिनोऽकलिहलेर्द्विङ्गिति, जिगाय,
उपान्त्याद्दृष्ट्या सिद्धेर्नामार्थं च, 'योऽनेकस्वरस्ये'ति जिग्यतुः ।
४-३-५८ णिड् वाऽन्त्यो णच्, जिगय जिगाय 'दीर्घ'इति जीयात् ।
क्षि क्षये, ऐश्वर्येऽपि । ४-१-४६ कङश्चब् पूर्वस्य, चिक्षाय । इदुडु
शु शु गतौ (ज्ञानप्राप्तिव्याप्त्यर्थे) अयति । ४-४-३१ स्वरादेस्तासु
अद्यतन्यादिषु वृद्धिः, आयत् ऐषति । ४-१-३७ पूर्वस्यास्वे स्वेरे
स्वोरियुच्, इयाय ईयतुः । ३-४-५८ णिभिदुस्रुकमः कर्त्तरि

लोऽद्यतन्त्यां, अदुदुवत् दुद्रोऽथ । शुः स्तैर्ये च । सुः प्रसवैश्वर्ययोः,
गतावपि बुरविच, सुसाच । स्मृ चिंतायां, अस्माभीत् । ४-१-३८
ऋतोऽत् पूर्वस्य, सस्मार । ४-३-९ संयोगाददत्तैः परोक्ष्यां
गुणः, सस्मरतुः । ४-४-७९ ऋतः तुलित्यानिटस्थवं इण न, स-
स्मर्थ । ४-३-१० कययडाशीर्ये गुणः संयोगाददत्तैः, स्मर्यात् ।
४-४-४९ हन्तः स्यस्य इडादिः, स्मरिष्यति । गुः ध्रु सेचने ।
औस्वृ शब्दोपतापयोः, अस्वाष्टां । ४-४-३८ ध्रुगौदितः स्ताद्य-
शित आदिरिद्ध वा, चायिस्फायिष्यायीनां परोक्षायामपिच सर्वेषामि-
त्यपि, अस्वारिष्टां सस्वरिथ स्वरिता स्वर्ता । द्वृ वरणे (स्थ-
गर्न) । ध्रु द्वृ कौटिल्ये । सु गतौ । ४-२-१०७ वेगे सत्तेर्धाव्
अत्यादौ शिति, धावति । ३-४-६१ सत्तेर्तेर्वाऽद्यतन्त्यां अङ्,
अर्तेर्नात्मने नित्यं परस्मै सत्तेर्नाङ् चेति । ५-३-७ ऋवर्णहशोऽङि
गुणः, असरत्, ससर्थ । ४-३-११० रिः शक्याशीर्ये ऋतः,
सियात्, धातोः क्ये रिरेव रीस्त्वधातोः । ऋ प्रापणे च, ऋच्छति

आरत् आर्षीत् । ४-१-६८ अस्यादेराः परोक्ष्यायां, आरतुः
। ४-४-८० ऋवृव्येऽदः थव आदिरिद्ध, आरिथ । तु प्लवनतरणयोः,
४-३-८ स्फृच्छृतोऽकि परोक्ष्यायां गुणः । ४-१-२५ तुत्रपफल-
भजां अत एर्न च द्विः अवित्परोक्षासेदथवोः, तेरतुः, बहुत्वा-
त्फलनिफलौ । ४-४-११६ ऋतां क्लितीर, बहुत्वाह्लाक्षणिक्कस्य,
भ्वादेरिति । औत्तानुमितयोः श्रौतो विधिर्बलीयानिति ' ऋता ' मिति
ऋकाराणां नत्वेनकवर्ण इति तदन्तधातोः, तीर्यात् । ४-४-३५
वृत्तो नवाऽनाशीः सिचपरस्मै च इटो दीर्घः, परोक्षायामपि
चान्न, तरिता तरीता । इधे पाने । ४-२-१ आत्संध्यक्षरस्य । ४-२-२
न शिति आत्, प्रण्याधात् 'पदेऽन्तरे' त्यत्राङ्गे वर्जनादथपि,
अधासीत् । ३-४-५९ दूधेश्वर्वा लोऽद्यतन्त्यां, अदधत् दधौ
धेयात्, गामादाग्रहणेज्वविशेष इति न लक्षणेति अदोद्येति कृत्रिमे-
ति च । दैव् शोधने, ऐंकारोपदेशान्नामिकार्ये गुणो न, अत एव
अनवर्णा नामीत्यत्र वचनभेदः, दायात् । ह्ये चिंतायां, ध्यायात्

व्येयात् । ग्ले हर्षक्षये (धात्वपचये) । म्ले गात्रविनामे (तनुका-
न्तिक्षये) । द्वे न्यङ्गकरणे (कुत्सितान्ने) । द्वे स्वप्ने । द्वे तृप्ती ।
कै गै रे शब्दे । द्वौ स्तयै संघाते च, प्यायति । ख्यै खदने
(हिंसा स्थैर्यं च) । क्षै जै सै क्षये, सेयात्, सायादपि । सै श्रै
पाके । पै औवै शोषणे, पेयात्, पायादपि, वायति । ण्य वेष्टने ।
फक् नीचैर्गीतौ (मन्दगतिरसद्व्यवहारो वा) । तक् हसने, सहने-
ऽपि । ४-३-४७ व्यंजनादेर्वापान्त्यस्यातः सिचि परस्मै वृद्धिः,
अताक्रीत् अतर्कित् । ४-३-५० ङिणति उपान्त्यस्यातो वृद्धिः,
तताक । ४-१-३४ अनादेशादेर्कव्यंजनमध्येऽतः अविप-
रोक्षासेद्व्यवोर्नच द्विः, तक्तुः । तक् कृच्छ्रजीवने । ४-४-९८
उदितः स्वराब्जोऽन्तः, ततंक । ४-२-४५ नो व्यंजनस्यानु-
दितः, लुक् उपान्त्यस्य क्ति, तड्क्यात् । शुक् गतौ । ४-३-४
लघोरूपान्त्यस्य गुणः, विसर्गानुस्वारसंयोगपरो दीर्घश्च-गुरुः,
शोर्कति । बुक् भाषणे, भंषेऽपि (भर्त्सने) । उख् रीख् लाख्

द्राख् धाख् शोषणालमर्थयोगः-शाख् श्वाख् व्याप्तौ । कक्ख हसने,
कखोऽपि । उख नख गखवख मख रख लख मख रख लख, रिखु
इख इखु ईखु वल्लु रगु लगु (गतिवैकल्ये रूढः) । तगु श्रगु श्रगु
अगु वगु (गतिवैकल्ये रूढः) मगु स्वगु इगु उगु रिगु लिगु गतौ ।
३-४-४८ गुरुनाम्यादेरनुच्छृणोः परोक्षाया आम् कृन्वस्ति तदन्तं
चातु, उपसर्गो न व्यवधायी इखांम्रचकार, स्क्रिति इखांचक्रतुः
इखामास इखांवभूव । २-३-९७ पाठे धात्वोऽपि नः, सर्वे
नादयो णोपदेशा नृतिनिन्दनदिनक्षिनाटिनुनाथुनाध्ववर्ज
नेखतुः आदेशोऽनिमित्तः । ४-१-६९ अनातो नश्चांतः
ऋदाद्यशौसंयोगस्य परोक्षार्या, चादस्यादेराः, आनंग ।
४-२-४७ लंगिकप्योरुपतापांगविकृतयोः क्ति उपान्त्यन-
लुक्, लग्यात्, अन्यत्र लंग्यात् । त्वगु कंपने च । युगु जुगु
दुगु वर्जने । गग्घ हसने, घग्घोऽपि । दधु पालने, वर्जनेऽपि । शिशु
आघ्राणे । मधु मंडने । लघु शोषणे । शुच शोके । कुच् शब्दे तोरः,

शब्दमात्रेऽपि । कुंच गतौ, कुञ्यात् । कुंच च कौटिल्याल्पीभावयोः ।
 कुंच अपनयने । अर्च पूजायां । अंच गतौ च, अच्यात्, पूजाया-
 मंच्यात् । वंच वंचू तंच त्वंच मंच मुंच मुच म्लुच ग्लुच ग्लुचू
 पश्च गतौ । ३-४-६५ ऋदिच्छिवस्तंभृच्चूचूचूचूचूचूचूचूचूचूचूचू-
 चूचू वाऽद्यतन्यां परस्मै अङ्, अमुचत्, अत्रोचीत्, विधानाद-
 ग्लुंचद् इति । शुच ग्लुचू स्तेये, गतावपि । म्लेच्छ अव्यक्तायां
 वाचि । ललु लालु लक्षणे । वालु इच्छायां । आलु आयामे, आञ्छ,
 आनञ्छापि । हीञ्छ लज्जायां । हूञ्छ कौटिल्ये । मूञ्छ मोहसमु-
 च्छाययोः । स्फूञ्छ स्मृती विस्मृती । युञ्छ प्रमादे । धृज धृजु
 ध्वज ध्वजु ध्रज ध्रजु वज व्रज पञ्ज गतौ, धिजोऽपि । ४-१-३०
 न शसददिवादिगुणिनः अत एः, ववजतुः । ४-३-४८ चदव्रजलूः
 सेटि सिचि वृद्धिः, अत्राजीत्, आत्मनेपदमनित्यमिति सज्जन्ते
 गुणकर्मसु । अज क्षेपणे च । ४ ४-२ अघञ्वयवलयजेर्वी
 अशिति, अवैपीत् विवाय, अयि व्यंजनेऽने च वेति । कुञ् खुञ् स्तेये ।

अर्ज सर्ज अर्जने । कर्ज व्यथने । खर्ज मार्जने च । खज मन्थे ।
 खजू गतिवैकल्ये । एजू कंपने । द्रवो स्फूर्जो वज्रनिर्घोषे, दीर्घ-
 निर्देशात्कुर्वते । क्षीज कूज गुज गुजू अव्यक्ते शब्दे । लज लज्जु तर्ज
 मर्त्सने । लाज लाजु मर्जने च । जज जज्जु युद्धे । तुज हिंसायां ।
 तुजु चलने च, पालनेऽपि । गर्ज गज्जु गुज गुज्जु मृज मृज्जु
 मज शब्दे, बहुलवचनाच्चुरादावपि गर्ज । गज मदने च ।
 त्यज हानौ त्यक्ष्यति । ४-३-४५ व्यंजनानामनिदि-
 सिचि वृद्धिः परस्मै, अत्याक्षीत् । ४-३-७० धुङ्ङ्हस्वा-
 ल्लुगनिटस्तथोः सिचि, पुनस्तथोः व्याप्त्यर्थं, अत्याक्तो
 । पंज संगे । ४-२-४९ दंशसंजः शवि नलुक्, सजति, नित्या-
 न्त्वर्थ न तुदादौ । कटे वर्षावर्णयोः । ४-३-४९ न ध्विजागृ-
 शसक्षणहृम्येदितः सेटिसिचि वृद्धिः, अक्रटीत्, वान्तश्चसिति ।
 शट रुजाविशरणगत्यवसादनेषु । वट वेष्टने । किट खिट उत्त्रासे ।
 शिट पिट अनादरे । जट झट संघाते । पिट शब्दे च, पेडोऽपि ।

भट भूतौ (वेतनं-भरणं) । तट उच्छ्राये । खट कोक्षे । णट
नृत्तौ, हिंसायां नतावपि नतेऽपि । हट दीप्तौ । पट अवयवे ।
छट विलोटने, विखोडनेऽपि । चिट प्रैष्ये (दासत्वं) ।
विटशब्दे, आक्रोशेऽपि । हेट विवाधायां, हेडोऽपि । अट पट
इट किट कट कट्ट कटौ । कुट्ट वैकल्ये, कुडुरपि । मुट
प्रमर्दने, मुडुरपि । चुट चुट्ट अल्पीभावे । वट्ट विभाजने ।
रुट लुट स्तेये, रुठलुठावपि । स्फट स्फुट्ट विचरणे, स्फटुरपि । लट
वाल्ये । रट रठ च परिभाषणे । पठ व्यक्तायां वाचि ।
वठ स्थूल्ये । मठ मदनिवासयोश्च । कठ कुच्छ्रजीवने । हठ बला-
त्कारे, प्लवनक्रीलबन्धनयोरपि । उठ रुठलुठ उपधाते । पिठ हिंसा-
संकेशयोः । शठ कैतवे च । शुठ गतिप्रतिधाते । कुठ लुठ आलस्ये
च, लुठिरपि । शुठ शोषणे अठ रुठ गतौ । पुठ प्रमर्दने । मुठ
खंडने च । मडु भूषायां । गड वदनैकदेशे (गण्ड गजसहनन-
क्रियायां) शौडु गर्वे । योडु संबधे । मेडु मेडु म्लेडु लोडु

लौडु उन्मादे, शौढाद्याधान्ता अपि । रोडु रौडु तौडु अनादरे ।
क्रीडु विहारे । तुडु तूडु जौडु तोडने (दारणं) तुड्अपि । हुडु हूडु
ह्रूडु हौडु गतौ । खोडु प्रतिधाते, गतेरिति वर्तते । विड
आक्रोशे । अड उद्यमे । लड विलासे । कडु मदे । कडु कार्कश्ये,
दोषान्त्यः । अडु अभियोगे । चुडु हावकरणे (भावसूचनं)
डोषान्त्य इति, त्रिष्वपि । अण रण वण वण भण भ्रण मण
धण ध्वण ध्रण कण कवण चण शब्दे (शब्दक्रिया) । ओण
अपनयने । शोण वर्णगत्योः । श्रोण श्लोण संधाते । पैण गति-
प्रण श्लेषणेषु । चितै संज्ञाने । अत सातत्यगमने । चुतु ऋतु
श्च्युतु क्षरणे, घृतं श्रोतति घृतक्, अस्कलुकीति प्रायिकं, अचुतत्
अचोतीत् । च्युतु आसेचने (ईषत्सेकः) । जुतु भासने । अतु
बन्धने, इतुरपि । कित निवासे, अनेकार्थत्वात् । ३-४-६ कितः
संशयप्रतीकारे सन् । ४-१-३ सन्यङश्च द्विधातोरेकस्वरोऽशः,
चः परोक्षाडसन्यङोऽनुवृत्त्यर्थः । ४-४-६० स्वार्थे सनो नेट्,
चिकित्सति विग्रहविनाशयोः । ऋत घृणागतिस्पधेषु । ३-४-३

कृतेर्दीयः, अश्वि वा, कृतीयते । ३-४-४६ धातोरनेकस्वरा-
दाम्परोक्षायाः कृत्वस्ति चानु तदन्त । ३-३-७५ आमः
कृगः प्राग्वदात्, कृतीयाचके आनते । कुशु पुशु लुशु मशु मन्थ
मान्थ हिंसासंक्लेशयोः । खादृ भक्षणे । वद स्तैर्ये, वदोऽपि ।
खद हिंसायां च । गद व्यक्तायां वाचि । रद विलेखने (उत्पाटनं)
णद जिह्वदा अव्यक्ते शब्दे, शब्दमात्रेऽपि, द्विदां द्विवेदोऽपि च ।
अद गतियाचनयोः, यातनायामपि । नद नदं गदं शब्दे । तदं
हिंसायां । कद कुत्सिते शब्दे । खद दशने । अदु बन्धने । इदु
परमैश्वर्ये । विदु अवयवे । णिदु कुत्सायां । दुनदु समृद्धौ ।
चदु दीप्त्याह्लादनयोः । त्रदु चेष्टायां । कदु क्रदु क्लदु रोदना-
ह्वानयोः । क्लिदु परिदेवने । स्कंदु गतिशोषणयोः, व्यञ्जना-
मित्यस्कान्त्सीव अस्कंदत् । विधू गत्यां । २ ३-६१ गतौ सेधो
न षः, न्यसेधत् सिषेध । विधौ शान्तिमांगल्ययोः । २-१-७९
अधश्चतुर्थीत्तथोर्धः, यङ्लुब्धपि, लोपात्स्वरादेशः असैच्चात् ।

शुंघं शुद्धौ । स्तनं घनं ध्वनं चनं स्वनं वनं शब्दे । २-३-४३
व्यवात्स्वनोऽशने द्वित्वेऽव्यपि षः, अवाव्यणत् । ४-१-२६
जृञ्मवमत्रसफणस्यमस्वनराजभ्राजभ्रासभ्लासो वा एः
न च द्विः अविपरोक्षासेट्थवोः, स्वनतुः सस्वनतुः, न वमेरिति ।
वनं पनं भक्तौ (भजनं) । कनै दीप्तिकान्ति (शोभा) गतिषु । गुणौ
रक्षणे । ३-४-१ गुणौधूपविच्छिपणिपनेरायः, गोपायति । ३-४-४
अश्वि ते वा, आयणिङीयाः । ४-३-८२ अतः लुगाशिति,
गोपाय्यात् । तप धूपः संतापे । २-३-३५ निसस्तपेऽना-
सेवायां ति षः, निष्टपति तताप । रप लप, जल्प व्यक्ते वचने ।
जप मानसे च । चप सान्त्वने । पप समवाये, षचोऽपि । मृष्टु गतौ ।
४-४-१ २स्पृशादिस्पृषो वाऽकिति ध्रुटि अदन्तःस्वरात्, (स्पृश-
मृशकृषतृषपाम्) सप्तौ सप्ता । ३-४-६४ लृटितृद्युतादिपुण्यादिः
परस्मै अद्यतन्यामङ्, असृपत् । चुप मंदायां, गतेरनुवृत्तिः ।
तुप तुपं चुप चुम्प तुफ तुम्फ चुफ हुंफ हिंसायां । ४-४-९७

प्रांत्तुपतेर्गवि ससडादि हिंसायै कचप्रत्यये कपि तुम्पतिशब्दे
इति च प्रस्तुयति । तुपतुम्पतुफतुम्फास्तुदादावपि । वर्फ रफ
रफु अर्व खर्व कर्व गर्ब चर्व तर्व नर्व पर्व बर्व शर्व षर्व सर्व रिबु
रबु गतौ, फान्ता हिंसायामपि अन्वोऽपि । कुबु आच्छादने । लुबु
तुबु अर्दने । तुबु वक्त्रसंयोगे । स्रभू संभू सिभू पिभू भर्भ
हिसायां । शुंभ भाषणे च, भासनेऽपि बुम्भोऽपि च । यम् जम्
मैथुने । ४-४-१०० जभः स्वरे नोऽन्तः स्वरात्, जंभति, यब्धा ।
चम्-छम् जम् जिम् झम् अदने । ४-२-११० छिवूळ्म्व्वाचमः
दीर्घः शित्यत्यादौ, आचामति । क्रम्-पादविक्षेपे । ३-४-७३
आसम्भ्लासभ्रमक्रमकृमत्रसिन्धुटिलाषियसिसंयसेवा इयः
शिति । ४-२-१०९ क्रमो दीर्घः परस्मै शित्यत्यादौ, क्राम्यति
क्रामति, सर्वेभ्यो लोप इति लोपे विषयसप्तम्या क्राम । ३-३-४७
क्रमोऽनुपसर्गाद् वाऽऽत्मने, क्रमते । ४-४-५३ क्रमः स्ताद्यशित
इडादिः नात्सने, क्रन्तां क्रमिता अक्रमीत् । यम् उपरमे, यमपि ।

४-२-१०६ गमिषधमच्छः शिति, यच्छति । स्यम् शब्दे
स्येमतुः सस्यमतुः । णम प्रहृत्वे (नम्रत्वं) षम ध्रुम वैहृव्ये (कातरत्वं),
स्तनध्वनस्वनस्यमूषमध्रमा अदन्ता अपि । अम शब्दभक्त्योः ।
अम द्रम हम्म मीमृ गम्लृ गतौ, गच्छति । ४-२-४४ गमहन-
जनस्वनघसः स्वरेऽनङि ङिति लुगुपान्त्यस्य, जग्मतुः ।
४-४-५१ गमोऽनात्मने आदिरिट् सादेः, गमिष्यति, संभवेऽभावे
वेति, तत्रावृत्तिः, प्रथमे वाऽनुवृत्तिः, द्वितीये च प्रकृतिविशेषणं, आत्मने
नेति च । ह्य हर्य ह्वान्तौ च । मव्य बंधने । स्रक्ष्य ईक्ष्य ईर्ष्य
ईर्ष्यार्थाः । शुच्यै नुच्यै अभिषवे (द्रवेणाद्रवाणां परिचासनं स्नानं
च) । त्सर-छन्नगतौ । क्मर हूर्च्छने । अभ्र वभ्र मभ्र गतौ । चर
मक्षणे च, अचारीत् । धोक्क गतेश्चातुर्ये । खोक्क प्रतिघात,
गतेरनुवृत्तिः । दल लिफला विशरणे, घटादावप्याद्यः, फेलतुः
अफालीत् । मील-झील स्मील क्षमील निमेषणे (संकोचः) ।
पील-प्रतिष्टंभे- (रोपणं) । पीलं वर्णे । शील समाधौ (एकाग्रयम्) ।

कील बंधे । कूल आवरणे । शूल रुजायां । तूल निष्कर्षे (निर्यासः) ।
 पूल संघाते । मूल प्रतिष्ठायां । फल निष्पत्तौ । फुल्ल विकसने ।
 चुल्ल हावकरणे । चिल्ल शैथिल्ये च । पेल फेल शेल बेल सेल
 वेदल सल तिल तिल्ल पल्ल वेल्ल गतौ । बेल चेल केल क्वेल
 खेल स्खल चलने । खल संचये च । श्वल श्वल्ल आशुगतौ ।
 गल चर्व अदने, स्रवणेऽपि बाहुल्याच्चर्वयति । पूर्व पर्व मर्व
 पूरणे । गर्व धिबु शव गतौ । कर्व खर्व गर्व दर्पे । छिबु क्षिबु
 निरसने, ह्रीवति । ४-१-४३ निर्वा छिबः पूर्वस्य, तिष्ठेव तिष्ठेव,
 क्षीबुरपि । जीव प्राणधारणे । पीव मीव तीव नीव स्थौल्ये । उर्वै
 तुर्वं शुर्वं दुर्वं धुर्वं जुर्वं अर्वं भर्वं शर्व हिंसायां । मूर्वं मव बंधने ।
 गुर्वं उद्यमे । पिबु मिबु निबु सेचने । हिबु दिबु जिबु ग्रीणने । हबु
 व्याप्तौ च, इन्वांचकार । अव रक्षणगतिकान्तिप्रीतितृप्त्यवगम-
 नप्रवेशश्रवणस्वाम्यर्थयाचनक्रियेच्छादीप्त्यवाप्त्यालिंगनहिंसाद-
 हनभाववृद्धिषु । कश्च शब्दे, कयोऽपि । मिश मश रोषे च । शश प्लु-

तिगतौ । णिश समाधौ । दृशु अ्रेक्षणे, पश्यति अदर्शत् । ४-४-१११
 अः सृजिहशोऽकिति धुटि, दद्रष्ट ददर्शित्थ, किति नेति प्रसज्य-
 निषिधात् असृष्ट, न ङिति । ३-४-५५ हशिदो नाम्युपान्त्याद-
 हशोऽनिटः सक् । २-१-६२ षढोः कस्मि परेऽसन्, अद्राक्षीत् ।
 दंश दशने, दशति । धुषु शब्दे । चूष पाने । तूष तुष्टौ । पुष दृष्टौ ।
 लूष मूष स्तेये । धूष प्रसवे, सूषः सूषोऽपि च । ऊष रुजायां ।
 इर्प उच्छे (उच्चयनं) । कृप विलेखने (हलोत्कर्षणं) क्रष्टा कर्ष्टा ।
 ३-४-५४ स्पृशामृशकृषतृपहपो वाऽद्यतन्यां सिच्, अक्राक्षीत्
 अक्राक्षीत् अकृक्षत् । कप शिप जप शप वष मष मुष रुप
 रिप ग्रप जूष शप चप हिंसायां, अनिडपि शिप् । ४-४-४६ सह-
 लुभेच्छरुषरिषस्तादेः इड्वादिः, रोपिता रोष्टा, तादौ आशि-
 भृगस्तुशुचिवास्तिभ्यो रुनुसुदुभ्योऽपरोक्षायां विपेर्मूलफलकर्मणि वा परो-
 क्षायां वेदिति । दृषू संघाते च । भष भर्त्सने (कुत्सितशब्दक-
 रणं) । जिषू विषू निषू मिषू पृषू दृषू सेचने । मृषू सहने च ।

उषु श्रिषु श्लिषु मुषु प्लुषु दाहे । ३-७-४९ जायुषसमिन्धेर्नवा-
ऽऽम्, ओषांचकार उवोष, नेन्देरुपसर्गादिम् असमो वेति च । घृषु
संघर्षणे । हृषु अलीके (हर्षे) । पुषु पुष्टौ । शुष तसु अलंकारे ।
तुस हस हस रस शब्दे । लस श्लेषणक्रीडनयो । घसल्ल अदने ।
२-३-३६ घस्वसः नाम्यादेः षः, जक्षतुः । ४-३-९२ सस्तः सि
। अशिति, घत्स्यति, स्विषयत्वेन वर्णविधित्वेऽपि अवात्ताम्,
संस्थानिवद्भावो वृद्धिश्च । हसे हसने, अहसीत् । पिंसु पेसु वेसु
गतौ, नाऽद्य ऋदित्, चौरादिकणिज्जिकल्पेन सिद्धौ पाठ आत्मने-
पदार्थ इत्यपि । शस्त्र हिंसायां, शशसतुः अशसीत् । शंस्र स्तुतौ चाजत्स
परिभाषणहिंसातर्जनेषु । मिह सेचने । दह भस्मीकरणे, धक्ष्यति ।
चह कल्कने (शाल्यं) । रह त्यागे । रह गतौ । दह दह वृह
वृद्धौ । बृह वृह शब्दे च । उहृ उहृ दुहृ अर्दने (पीडा) । अर्ह
मह पूजायां, सौत्रौर्ध्वः । उक्ष सेचने । रक्ष पालने । मक्ष मुख
संघाते । अक्षौ व्यासौ च । ३-४-७६ वाऽक्षः शिति श्रुः । ४-३-२

उद्नोः गुणोऽकिङ्कति, अच्नोति अक्षति अक्ष्णुवंति, अक्ष्णुहि ।
तक्षौ त्वक्षौ तनूकरणे । ३-४-७७ तक्षः स्वार्थे वा श्रुः शिति,
तक्ष्णोति काष्ठं, तक्षति । णिक्ष चुंबने, णिक्ष्णिसनिन्दामकृतोऽपि
वा ण इति प्रणिक्षति प्रनिक्षति इति । तृक्ष स्तृक्ष गक्ष गतौ, स्तृषोऽपि
। वक्ष रोषे, संघातेऽपि । त्वक्ष त्वचने । मृक्ष अनादरे, सूक्ष्योऽपि ।
काक्षु वाक्षु माक्षु कांक्षायां । द्राक्षु ध्राक्षु ध्वोरावा-
सिते च ॥ इति परस्मैपदिनः ॥

गाङ् गतौ, गाते अंतर्गतत्वाद्गाते । ४-२-११४
अनतोऽन्तोऽदात्मने, गाते अगासत । बिम्ब् ईषद्वसने,
स्मयते । ४-२-१२१ आतामाते आथामाथे आदिः आ-
तः, स्मयते, नित्यत्वाद्गुणे अस्मेष्ट । ४-३-७२ सो धि वा लुक्,
अस्मेध्वं, सिञ्चतौ समहणात्प्रकृतिषोऽपि नवा नित्यं सिच इति च ।
ढीङ् विहायसा गतौ, अडयिष्ट, न धातुर्हस्वान्तः । २-१-८०
नर्म्यं तात्परोक्षाऽद्यतन्याशिषो धो ढः । २-१-८१ हान्तस्था-

ज्जीह्व्यां वा, अडयिद्वं अडयिध्वम् डिङ्ये । उ कु गु घु ङु ङ्
शब्दे, वाणाल्पाकृतमित्यूवे, गू पुरीषोत्सर्गेऽपि । च्यु ज्यु जु मु प्लुङ्
गतौ, वेगे जुः सौत्रोऽपि, अच्योष्ट । रुङ् रेणो च । पूङ् पवने ।
मूङ् वंघने । धृङ् अवध्वंसने, तुरादेराकृतिगणत्वाद्धारयति ।
४-३-३६ ऋवर्णात् सिजाशिषौ अनिटौ किदात्मने, अधृत धृ-
षीष्ट । मेङ् प्रतिदाने (प्रत्यर्पणम्) । दे त्रैङ् पालने । ४-३-४१
इत्थ स्यादः आत्मनेपदे सिच् कित् च, दीङो न बहिरङ्गत्वात्,
अदित आदिषाताम् । ४-१-३२ देर्दिङिः परोक्षायां न चायं द्विः,
दिग्यिरे । श्यैङ् गतौ । प्यैङ् वृद्धौ । वकुङ् कौटिल्ये, गतावपि ।
मकुङ् मंडने । अकुङ् लक्षणे, गतावपि । शीकुङ् सेचने, गतावपि ।
लोकुङ् दर्शने । श्लोकुङ् संघाते । द्रेकु ध्रेकुङ् शब्दोत्साहे (औ-
द्धत्यं वृद्धिश्रोत्साहः) । रेकु शकुङ् शंकायां । ककि लौल्ये ।
कुक् वृकि आदाने । चकि वृमिप्रतिधातयोः । ककु शकु व्रकु श्रकु
श्लकु ढौकु त्रौकु ञ्वष्क वस्क मस्क तिक टिक टीक सेक सेक रघु

लघुङ् गतौ, तिकटिकी अपि ऋदितौ, षेकडपि, लघुङ् भोजननिवृत्ता-
वपि ञ्वष्कते । अघु वघुङ् गत्याक्षेपे (वेगः) । मघुङ् कैतवे च ।
राघु लाघुङ् सामर्थ्ये । द्राघुङ् आयासे च, कदथनमायामो
वा, द्राधिमाधा अतोऽपि । श्लाघुङ् कतथने (उत्कर्षणं) ।
लोचुङ् दर्शने । षचि सेचने, षचोऽपि । शचि व्यक्तायां
वाचि । कचि वंघने । कचुङ् दीप्तौ च । शचि श्वचुङ् गतौ ।
त्रचि दीप्तौ । मचि मुचुङ् कल्कने (दम्भः क्वथनं च), कल्कने
मुचिरपि । मचुङ् धारणोच्छ्रायपूजनेषु, दीप्तावपि । पचुङ् व्यक्ती-
करणे, पचिरपि । षुचि प्रसादे । एजु अजु भ्राजि दीप्तौ, एजांचक्रे
एजामास एजांबभूव, अजे बभ्राजे । इजुङ् गतौ, बीज्यपि । ईजि
कुत्सने च । ऋजि गतिस्थानार्जनापाजनेषु, रिजिरपि । ऋजु भृजैङ्
मर्जने (पाकप्रकारः) । तिजि क्षमानिधानयोः, (तीक्ष्णिकरणं) ।
३-४-५ गुसिजो गहर्क्षांतौ सन्, तितिक्षते, तेजते । घट्टि
चलने । स्फुटि विकसने, स्फुड्डपि । चीष्ट चेष्टायां । गोष्टि लोष्टि

संघाते च । वेष्टि वेष्टने (ग्रथनं लोटनं परिहाणिश्च) । अङ्गि
हिंसातिक्रमयोः, दोषान्त्यः । एठि हेठि विवाधायां । मडु
कडुङ् श्लोके । मुडुङ् पलायने । वडुङ् एकचर्यायां । अडु पडुङ्
गता । हुडु पिडुङ् संघाते । शडुङ् रुजायां च । तडुङ् ताडने ।
कडुङ् मदे । खडुङ् मथे । खुडुङ् गतिर्वैकल्ये, खुडुणपि । कुडुङ्
दाहे । वडु मडुङ् वेष्टने, विभाजनेऽपि । भडुङ् परिभाषणे । मुडुङ्
मार्जने (शोधनं न्यग्भावश्च) । तुडुङ् तोडने । भुडुङ् चरणे ।
चडुङ् कोपे । द्राडु भ्राडुङ् विचरणे । शाडुङ् श्लाघायां ।
२.३-१०४ ऋफिडादीनां डश्च लः, चाद्रो लः, शालते । वाडुङ्
आप्लाव्ये, चालते, । हेडु होडुङ् अनादरे, हेलते । हिडुङ् गता
च । धिणु घुणु घृणुङ् ग्रहणे । घुणि घूर्णि भ्रमणे । णि व्य-
हारस्तुत्योः, पणायति, व्यवहारं पणते इति । यतैङ् प्रयत्ने,
येते । युतु जुतुङ् भासने । विथु वेथुङ् याचने । नाथुङ् उपतापैश्च-
र्याशीषु च, याञ्चोपतापाचर्यौ, शेषे द्योत्ये, साध्यत्वाद्वाऽर्थौ

। ३-३-३६ आशिषि नाथः कर्तर्यात्स्मनेषदं, नाथते नाथति,
छित्वादानश् सोपसर्गस्यार्थान्तरेऽप्यात् । अथुङ् शैथिल्ये,
शश्रन्थे, अनौपदेशिकत्वेऽपि एत्वनलुकाविति । ग्रथुङ् कोटिल्ये ।
कत्थि श्लाघायां । स्विदुङ् शैत्ये, वडुङ् स्तुत्यभिवादनयोः, ववन्दे ।
भडुङ् सुखकल्याणयोः, ग्रीतावपि । मडुङ् स्तुतिमोदमदस्वप्न-
गतिषु । स्पडुङ् किञ्चिच्चलने । किलडुङ् परिदेवने (शोचने),
उभयत्र पाठात् फलवति कर्त्तरि परस्मै इतरथाऽपीतरत् । मुदि
हर्षे । दिदि दाने, दददे, धारणेऽपि । हदि पुरीषोत्सर्गे । ब्वदि
स्वदि स्वादि आस्वादने । उदि मानक्रीडयोश्च । कुदि गुदि गुदि
क्रीडायां, बुदिर्गुधिश्चापि । वृदि क्षरणे (निरसनं) । हादि शब्दे,
अव्यक्तेऽपि । ह्रौदैङ् सुखे च । यदि कुत्सिते शब्दे (पायुष्वनौ
अशब्देऽधोवाते वा) । स्कुडुङ् आप्रवणे । एधि वृद्धौ । स्पधि
संघर्षे । गाधुङ् प्रतिष्ठा (आस्पदं) लिप्साग्रंथेषु । वाधुङ् रोदने
(प्रतिघातः) । दधि धारणे (दाने) । बधि बन्धने । ३-४-७

शान्दान्मान्बधान् निशानार्जवाविचारवैरूप्ये दीर्घश्चेतः,
चात् स्वार्थे सन् । ४-१-५९ सन्यस्य पूर्वस्येः, बीभत्सते । नाष्टृङ्
नाष्टृङ् वत्, णाघृङ्पि । पनि स्तुतौ, पनायति, स्वार्थिकः प्रकृतिविदि-
ति मते पनायते, पेने । मानि पूजायां, मीमांसते, अन्यत्र मानते ।
तिष्ठेष्टिष्ठेष्टृक्षरणे, आगमजमनित्यमिति तेष्वा । तेषुङ् कम्पने
च । दुवेष्ट केष्टु केष्टु चलने, चकपे चकपे । ग्लेष्टुर्दैन्ये च,
गतावपि । मेष्टु रेष्टु लेष्टुर्गतौ । रेष्टु शब्देऽपि, द्वेष्टुपि । त्रयोपि
लज्जायां, त्रेपे । गुपि गोपनकुत्सनयोः, जुगुप्सते, अन्यत्र गोपते ।
अबु रबुङ् शब्दे । लबुङ् अवसंसने च । कबुङ् वर्णे, काव्ये
वान्तः । क्लीबुङ् अधाष्टर्थे । क्षीबुङ् मदे । ग्रीभु चीभृ शलिभ
कथने । वलिभ भोजने । गलिभ धाष्टर्थे । रेभृ अमु रमु लमुङ्
शब्दे । एमु स्कमु ष्टुमुङ् स्तम्भे, तस्तम्भे, तपरः षोऽपि । जमु
जम्भे जृमुङ् गात्रविनाम्भे । रभि रामस्ये (कार्योपक्रमः) । डुलिभिप्
ग्राप्तौ । मामि क्रोधे । क्षमौपि सहने, चक्षमिपे चक्षसे । कम्बुङ्

कांतौ(अभिलापे । ३-४-२ कर्मणिङ्, कामयते । ४-१-२ आच्यो-
ऽश एकस्वरः, परोक्षाडे द्विः, णिश्च्रीत्यादिना ङः । ४-२-३५
उपान्त्यस्यासमानलोपिशास्त्रदितो ङे णौ ह्रस्वः,
आशासोऽपि, स्थानिवद्भावापुंनङ्गविकशेषद्वन्द्वकृत्वदीर्घान्यनित्यानीत्य-
समानेति । ४-१-६३ असमानलोपे सन्वच्छ्रुनि ङे णौ इः ।
४-१-६४ लघोर्दीर्घोऽस्वरादेः असमानलोपे ङे णौ पूर्वस्य ।
अर्चोकमत अचक्रमत चक्रमे । ४-३-८३ णेरनिटि अशिति लुक् ।
४-३-८५ आमन्ताल्वाय्येतनावय् णेः, कामयांचक्रे काम-
यिपीष्ट कामयिता । अयि वयि पयि मयि नयि चयि रयि गतौ ।
२-३-१०० उपसर्गस्यायौ रो लः, पलायते । ३-४-४७
दद्यायास्कासः परोक्षाया आम् तदन्तं कृभ्वस्ति चातु, अयां-
चक्रे । तयि णयि रक्षणे च । दयि दानगतिहिंसादहनेषु च ।
ऊयैङ् तंतुसताने, जयते । पूयैङ् दुर्गंधविशरणयोः । वन्यैङ्
शब्दोदनयोः, दुर्गन्धेऽपि । दमयैङ् विधूने । स्फायैङ् ओष्या-

यैङ् वृद्धौ । ४-१-९१ प्यायः पीः परोक्षायङोः, पिप्ये । ३-४-६७ दीपजनबुधिघूरिताधिप्यायो वा ते निच् तलुक् च, अप्यायि अप्यायिष्ट । तायुङ्-संतानपालनयोः (प्रबन्धे) । वलि वल्लि संवरणे । शलि चलने च । मलि मल्लि धारणे । मलि मल्लि परिमाणहिंसादानेषु । कलि शब्दसंख्यानयोः, कलि अशब्दे शब्दे अव्यक्तेऽपि च । तेवृ देवृङ् देवने । पेवृ सेवृ केवृ खेवृ गेवृ ग्लेवृ ग्लेवृ म्लेवृङ् सेवने । २-३-४६ परिनिचैः सेवः द्वित्वेऽप्यपि पः, निपिपेवे । रेवृ पवि गतौ, रेवृङ् प्लुनगतावपि । काशृ दीप्तौ । क्लेशि विवाधने । भापि च व्यक्तायां वाचि । ईपि गतिहिंसादर्शनेषु, इपरिपि । गेपृङ् अन्विच्छायां । गेपृङ् प्रयत्ने । जेपृ णेषु एषु हेपृङ् गतौ । रेपृ हेपृङ् अव्यक्ते शब्दे । पयि स्नेहने । घुषुङ् कान्तीकरणे । संख्ङ् प्रमादे (अवलेपः) भान्तोऽपि । कासुङ् शब्दकुत्सायां (रोगः) कासांचक्रे । भासि दुभ्रासि दुम्लासुङ् दीप्तौ, भ्रसे वभ्रासे म्लास्यते म्लासते । रासु णासुङ् शब्दे । णसि कौटिल्ये ।

भ्यासि भये, भेषुङ् अपि । आशसुङ् इच्छायां । ग्रस् ग्लसुङ् अदने । घस्ङ् करणे, घसुङ् अपि । ईहि चेष्टायां । अहु प्लिहि गतौ । गहि गलिह कुत्सने । वहि वलिह प्राधान्ये । बहि बलिह परिभाषणहिंसा-ऽऽच्छादनेषु, दानेऽपि । वेह जेह वाहङ् प्रयत्ने । द्राहङ् निक्षेप, निद्राक्षेपेऽपि । ऊहि तर्के (उत्प्रेक्षा) । ३-३-२५ उपसर्गादस्योहो वाऽऽत्सने, अकर्मकादिति । ४-३-१०६ उपसर्गादूहो ह्रस्वः क्लिति ये, पर्युह्यात्, ऊ ऊहेति समौह्यत । गाहौङ् विलोडने । ग्लहौङ् ग्रहणे, ग्रहौङ् अपि । बहु महुङ् वृद्धौ । दक्षि शैघ्र्ये च । धुक्षि धिक्षि संदीपनजीवनक्लेशेषु । वृक्षि वरणे । शिक्षि विद्योपादाने, जिज्ञासायामात्मने परस्मान्यथेति । भिक्षि याश्चायां, अलभे लभेऽपि च । दीक्षि मौड्येज्योपनयननियमव्रतादेशेषु । ईक्षि । दर्शने । इत्यात् श्रिग् सेवायां, अशिश्त्रियत् शिश्रये । णीग् प्रापणे । हुग् हरणे, सकर्मकधौर्यार्थे । भृग् भरणे । धृग् धरणे, अविध्वंसने मा भृद् धरतीति घृङ्क्तः, धारयत्यपि । डुकृग् करणे, सिचौ लुग्-

विकल्पाभावाय न तनादौ, पाठाच्छब्दः च । ३-४-८३ कुगुत्तनादे-
रुः शिति, करोति । ४-२-८९ अतः शित्युत् कुगोऽविवि, कुस्ते,
विद्यानान् गुण उपान्त्यस्य, उकारनिमित्तोऽकारस्ततस्तह्योपे
स्यादुः अडश्च न स्यात्, शित्युरिति व्यवहितेऽपि शिति ।
२-१-६६ कुरुच्छुरः न दर्शः । ४-२-८८ कुगो यि च परस्योतो
लुक्, चाद् वम्यविवि, कुर्वः कुर्यात् । ३-३-७६ गंधना (दोषो-
द्घाटनं)ऽवक्षेपसेवासाहस (उत्साह) प्रतियतन (गुणा-
धानं) प्रकथनोपयोगे (धर्मादौ विनियोगः) कुग
आत्मनेपदं, उत्कुरुते । ४-४-९१ संपरेः कुगः स्सट् । ४-४-९२
उपात् भूषासमवायप्रतियतनविकारवाक्याध्याहारे ।
२-३-४८ असोऽसिबुसहससां परिनिबः पः । २-३-४९
स्तुस्वञ्चाटि नवा चादसोऽडित्यादेः, पर्यस्करोत् पर्यष्करोत्
३-३-८५ वेः कुगः शब्दे (कर्मणि) चानादो, चादसति,
विकुर्वतेऽथाः । ३-३-७७ अधेः प्रसहने (पराभवः) तं हाधिकेकै ।

हिक्ती अव्यक्ते शब्दे । अञ्चूग् गतौ च, अचूङ्पि । ड्याचूग् याञ्जा-
याम्, द्विविदीपि । डूपचीष् पाके । राजृग् दुभ्राजी दीप्तौ, यजस्वजे-
ति षत्वमस्य राज्ञेः साहचर्यात्, एत्वद्वित्वाभावविकल्पस्तु तस्येति
प्राक्पाठः, आत्मनेपदानित्यत्वाय च, तेन लभसेवोः परस्माद्यपि ।
भजी सेवायां । रंजी रागे । ४-२-५० अकट् अधिनोश्च रञ्जेनो
लुक्, चाच्छवि, रजति । ३-४-७४ कुषिरंजेन्यार्याप्ये वा परस्मै
च कर्त्तरि, चात् इयः, रज्यति वस्त्रं स्वयं, अरांक्षीत्, न शाने,
रजमानानि, नित्यान्तादेशाय इयः । रेदृग् परिभाषणयाचनयोः ।
वेणुग् गतिज्ञानचितानिशामनवादित्रग्रहणेषु । चतेग् याचने ।
ओथृग् पर्याप्तौ । मिथृग् मेधाहिसयोः । मेथृग् संगमे च । चदेग्
याचने । ओबुन्दृग् निशामने, अबुन्दीत् अबुदत्, ऊबुन्धृग् ऊधेहृग्
चापि । णिहृ णेहृग् कुत्सासंनिकर्षयोः । मिहृ मेहृग् मेधाहिसयोः ।
मेधृग् संगमे च । शृधू मृधूग् उन्दे । बुधृग् बोधने, अनृदिदपि ।

खनून् अवदारणे, चरुने खन्यात्, खायादपि । दानी अचखंडने,
दीदांसते । शानी तेजने । शपी आक्रोशे । चायुग् पूजानिशामनयोः
। व्ययी गतौ । अली भूषणपर्याप्तिवारणेषु । धावूग् गतिशुद्धयोः ।
चीवृग् कृषीवत्, अनृदिदपि । दाशूग् दाने । ऋषी आदानसंस्वरणयोः ।
भेषूग् भये । श्रेषूग् चलने च । पषी बाधनस्पर्शनयोः (ग्रन्थनम्)
स्पर्शीरपि । लषी कान्तौ (इच्छा), लप्यति लषति । चर्षी भक्षणे ।
छपी हिंसायां । त्विपी दीप्तौ, अवादाननिरसनयोश्चापि । असी
अपी गत्यादानयोश्च । दाष्टूग् दाने । माहूग् माने । गुह्यैस् संवरणे ।
४-२-४२ गोहः स्वरे उपान्त्यस्योत्, निगूहति । ४-३-७५
स्वरेऽतः सक्संबंधिनो लुक्, अघुक्षातां अघुक्षत । ४-३-७४ लुह-
दिहृक्लिहगुहो दंत्यात्मने वा सकः लुक्, अगुह्वहि अघुक्षावहि ।
गूहिता गूढा । म्लक्षी भक्षणे, मक्षीरपि । इत्युभयपदं ॥

श्रुति दीप्तौ । ३-३-४४ दृढ्भ्योऽद्यतन्यां वाऽऽत्सने,

अद्युतत् अद्योतिष्ट । ४-१-४१ द्युतेरिः पूर्वस्य, दिद्युते । रुचि-
अभिग्रीत्यां च । घुटि परिवर्तने । रुटि लुटि प्रतिघाते,
आद्यो दीप्तावपि । श्रिताङ् वर्णे । निमिदाङ् स्नेहने, अभिदत्
अमेदिष्ट । निश्चिदा निश्चिदाङ् मोचने च, अनिदौ, आद्यो
डान्तोऽपि च । शुभि दीप्तौ । क्षुभि संवलने । णभि तुभि हिंसायां,
नभिरपि । संभृग् विश्वासे, संहृळपि । ग्रंथ् संस्रङ् अवसंसने ।
स्वंस्रङ् गतौ च । वृत्तूङ् वर्तने । ३-३-४५ वृद्धयः स्यसनोः वा
कर्त्तर्यात्मनेपदं । ४-४-५५ न वृद्धभ्यः परस्मै स्ताद्यशित इद्,
स्यसनोरिति, वत्सर्धति वर्तिष्यते । स्यदौङ् प्रसवर्णे । २-३-५०
निरभ्यमोश्च स्यंदस्याप्राणिनि कर्त्तरि षन्, चालपरिनिवेः, विधे-
भिश्चिप्राणिचिकल्पः, विष्यंदेते विस्म्यन्देते वा मत्स्योदके । वृधूङ्
वृद्धौ । गृधूङ् शब्दकुत्सायां (वायुशब्दे) । कृपौङ् समर्थ्ये ।
२-३-९९ ऋर लृलं कृपोऽकृपीटादिषु, कल्पते चक्लृपे, ऋका-

रापदिष्टं लृकारस्यापीति ऋतोऽदित्यनेन लतोऽत् । ३-३-४६ कृपः
श्वस्तन्यां वाऽऽत्मने कर्त्तरि, कल्पितासे कल्पासि अकल्पत्
अकल्पष्ट इति वृद्ध्युतादिः

ज्वल दीप्तौ, अज्वालीत् । कुच संपर्चनकौटिल्यप्रतिष्ठंभ(रोधनं)-
विलेखनेषु । पटलु गतौ । ४-३-१०३ श्वयत्यसूचपतःश्वास्थ-
वोचपसं अङि, अपप्तत् । क्वथे निष्पाके । मथे विलोडने । यदूल
विशरणगत्यवसादनेषु (खेदे) । २-३-४४ सदोऽप्रतेः परोक्षायां
त्वादेः षः, निषीदति निषसाद । ५-२-१ श्रुसद्वस्म्यः परोक्षा
वा भूते, क्वसुरेव ह्यस्तनी चेति च, न ह्यस्तन्या वाधो बहुत्वात्,
वावचनात् त्यादिव्वन्योऽन्यं नासरूपोत्सर्गविधिः । शदूल शातने ।
३-३-४१ शदेः शिति कर्त्तर्यात्मनेपदं, शीयते अशदत् । बुध
अवगमने, अनिडपि । दुवमू उदिरणे, वेमतुः ववमतुः । अमु
चलने, अस्म्यति, शमेति इये दीर्घ इति, अमति । क्षर संचलने । चल

कंपने । जल घात्ये (जडत्वं) । जलण् अपवारणे । लोकात् टल
द्वल वैक्लव्ये । घुल स्थाने, स्थलपि । हल विलेखने । णल गंधे ।
बल प्राणनधान्यावराध (कुशलं)योः, घटादिरपि । पुल महत्त्वे, तुदा-
दिरपि कुल बन्धुसंतानयोः । पल फल शल गतौ । हुल हिंसासंवरण-
योश्च । कुश आह्वानरोदनयोः । कस गतौ । रुह जन्मनि, बीज-
जन्मन्यपि, अरुक्षत् । रमि क्रीडायां । ३-३-१०५ व्याङ्परं रमः
परस्मै, आरमति । ३-३-१०६ वोपात्, अन्तर्भावितण्यर्थे सकर्मकः,
परस्मै आत्मने एवेति च, अत्र यमं रमूं चापि । यहि मर्षणे, पर्ये-
षहत पर्यसहत सेहे । १-३-४३ सहिवहरोच्चावर्णस्य चाङ्
ढस्तङ्हेऽनु लुक्, विसोढा । इति वृज्ज्वलादिः ॥

यजी देवपूजासंगतिकरणदानेषु । ४-१-७२ यजा-
दिवशचचः सस्वरान्तस्था यष्टु पूर्वस्य परोक्षायां,
इयाज । ४-१-७९ यजादिवचः किति परस्यापि

यवृत्, ईजतुः इयजिथ इयष्ट इज्यात् । व्येग् संवरणे
(आच्छादनं) । ४-१-७१ ज्याव्येव्यधिव्यचिव्यथेरिः पूर्वस्य
विव्याय । ४-२-३व्यस्यवृणवि नात्वं, इत्वासिद्धत्वात् भ्वादेरिति
दीर्घः, विव्यतुः विव्यायिथ । वेग् तन्तुसंताने । ४-४-१९
वेर्वेग् वा परोक्षायां, उवाय । ४-१-७४ वेरयः पूर्वस्य परस्य न
यवृद्, ववौ । ४-१-७५ आविति वा अयन्तस्य वेर्यवृत्, ववतुः
ववुः । ४-१-१०२ यवृत् सकृत्, जवतुः, जवुः । ४-१-७३ न वयो य्
यवृत्, जयतुः उवायिथ । ४-४-१२१ रवोः एयर्यंजने लुक्,
उवथ । ह्वेग् स्पर्धाशब्दयोः । ४-१-८७ द्वित्वे (विषये) हः
यवृत्, जुहाव जुहुवतुः । ३-४-६२ ह्वालिप्सिचः अद्यतन्यामङ्,
आह्वत् । ३-४-६३ वाऽऽत्मनेऽङ् ह्वादेः, आह्वत् आह्वास्त ।
द्वयपी वीजतन्तुसंताने, उवाप ऊपतुः । वही प्रापणे, उवाह ।
द्वोश्चि गतिवृद्धयोः । ४-१-९० वा परोक्षायङि श्वेय्वत्, शुशव

शिक्षाय श्यात् अश्वात् आशीक्षियत् अश्वयीत् । वद व्यक्तायां
वाचि, उवाद ऊदतुः । ३-३-७८ दीक्षिज्ञानयत्नविमत्युपसं-
भाषो(शान्ति)पमंत्रणे वदः कर्त्तरि आत्मने, वदते विद्वान्
स्याद्वादे । ३-३-७९ व्यक्तवाचां सहेत्तौ, संग्रवदन्ते ग्राम्याः,
शुकादीनामपि । ३-३-८० चिवादे वा (विमत्या विरुद्धाभिधानं)
विग्रवदन्ते विग्रवदन्ति वा ब्राह्मणाः । वस निवासे, उवास
वत्स्यति । वृद्धजादिः ।

घटिष् चेष्टायां । क्षजुङ् गत्यादानयोः । व्यथिष्
भयचलनयोः, दुःखेऽपि, विव्यथे । ग्रथिष् ग्रथ्याने
(ग्रसिद्धिः) । अदिष् मर्दने । स्वादिष् खदने (विदारणं) ।
क्रदु कदु क्लदुङ् वैक्लन्ये, क्रदते, षितोऽनुदितोऽपि । क्रपि कृपायां ।
नित्वरिष् संग्रमे (आशुकारिता) । ग्रसिष् विस्तारे, प्रसवेऽपि ।

दक्षि हिंसागत्योः। आ-पाके, श्रान्ति । स्मृ आध्याने (उत्कण्ठा) । दृ भये । दृ नये । एक स्तक प्रतीघाते । चक तृसौ च। अक कुटि-
लायां गतौ । कखे हसने । अग अकवत् । रगे शंकायास् । लगे
संगे । द्वगे हगे संगे द्वगे स्थगे संवरणे । वट मट परिभाषणे ।
णट नृतौ । गड सेचने । हेड वेष्टने । लड जिह्वोन्मथने, जिह्वो-
न्मथनयोरपि । फण कण रण गतौ, न फणोऽत्रेति । चण हिंसादान-
योश्च । शृण श्रण दाने । स्नथ क्रथ कथ हिंसार्थाः । छद
ऊर्जने । मदै हर्षग्लपनयोः । घन स्तन ध्वन शब्दे । स्वन अव-
तंसने । चन हिंसायां । ज्वर रोगे । चल कंपने । हल हल
चलने । ज्वल दीप्तौ च , दलिवलिस्त्वलित्रपयोऽपि ॥ घट्ट
घटादिः उक्तार्थेषु, अन्येऽन्येष्वपि । इति शुवादयः ।

अथादादिः । अद प्सा भक्षणे, अत्ति । ४-२-८३ हुधुदो
हेर्धिः, अद्धि। ४-४-९० अदश्चाद्, चात् रूपचंकात् शितोर्दिस्योः, रादि

आदत् आदः। ४-४-१७ घस्ल सनयतनीघञचलि अदः, अघसत्।
४-४-१८ परोक्षायां नवाऽदो घस्ल, जघास आद, असर्व-
विषयता घसेः, तेन घस्ता घस्मर इत्यादावेव सः । ४-२-९१ वा
द्विषातोऽनः पुस् शितः, अप्सुः अप्सान् । भा दीप्तौ । या
प्रापणे । या गतिगंधनयोः । ष्या शौच । आ पाके (स्व-
पाके) । द्रा कुत्सितगतौ (पलायनं स्वापश्च) । पा रक्षणे,
पायात् अपासीत् । ला आदाने । रा दाने, आदानेऽपि । दाव्
लवने, अदासीत् । ख्या ग्रथने, प्रकथनेऽपि । ३-४-६० चास्त्यस्-
वक्तिख्यातेरङ् अद्यतन्यां, द्विर्बद्धं सुबद्धमिति पौषादेरसोऽङ्,
आख्यत् । प्रा पूरणे, प्राणः गोष्पदप्रं चास्य । मा माने, प्रानि-
माति, प्रणिमातीत्यपि । इक् स्मरणे । ४-३-१६ इको वा स्वे-
ऽविति शिति यः, अधियन्ति अधीयन्ति । ४-४-३० एत्यस्ते-
र्धाद्विर्ध्वस्तन्याममाडा, आयन्, वचनात् वृद्धिस्तद्वाध्योऽङ्, च

यत्थाब्लुकः पश्चात्, तेनैयरुः । ४-४-२३ इणिकोर्गा अद्यतन्यां,
अगात् । इण् गतौ ४-३-१५ ह्रिणोरप्विति व्यौ स्वरे, यन्ति
अगात् इयाय । २-१-५१ इणः इय् स्वरे, ईयतुः । ४-३-१०७
आशिषीणः उपसर्गात् क्लिति यि ह्रस्वः, उदियात्, प्रति-
यादपि ई इण इति समेयात्, इकोऽपि । वी प्रजन (प्रथमगर्भग्रहणं)-
कान्त्यसनखादने च, विव्युः । ह्यु अभिगमे ४-३-५९ उत
और्विति व्यंजनेऽद्धेः घातोः, द्यौति ह्युवन्ति, डित्वं किच्चेनव
पूर्वं उत्तरेणेति तुवि ह्युतात् । पु प्रसवेऽर्थयोः, असौषीत् । तु
वृचिहिसापूर्णेणु । ४-३-६४ यङ्त्तुरुस्तोर्बहुलं व्यंजनादौ
विति परादीरात्, आत्मनेपदेऽसंभवाद्यङ्बु, तौति
तवीति । यु मिश्रणे, अभिश्रणेऽपि । णु स्तुतौ, अनावीत् ।
क्षणु तेजने । स्तु प्रसवणे । ४-४-५२ स्नोः अनात्मने
स्वाद्यशित आदिरिद्, स्नविता । डुडु रुडु शब्दे, अकौषीत्,

कवतिरव्यक्ते कुवतिश्चार्ते । रुट् अश्रुविमोचने । ४-४-८८ रुत्पं-
चकाच्छिदयः व्यंजनादेः आदिरिद्, रोदिति, हिव्यक्तेः रु-
दिहि । ४-४-८९ दिस्योरीट् रुत्पंचकात्, अरोदीत् अरुदत् । नि-
ब्वप् शये, स्वपिति सुष्वाप । ४-१-८० स्वपर्यङ्ङे च द्युत्, चात्
किति, सुषुपतुः । २-३-५७ अवः स्वपः निर्दुःसुवेः षः, निः-
षुषुपतुः निःस्वपिति । अन श्वस प्राणने । २-३-८१ द्वित्वेऽ-
प्यन्तेऽप्यनितेः परेस्तु वा अदुरुपसर्गान्तरो रादेर्नो णः, प्राणिति
पर्यणिति पर्यनिति, अश्वासीत् अश्वसीदिति । जक्ष भक्षहसनयोः
जक्षिति जक्षितः । ४-२-९४ अन्तो नो लुक् द्युत्तजक्षपंचतः
शितोऽवितः, जक्षति । ४-२-९३ द्युत्तजक्षपंचतः शितोऽनः पुम्,
अजक्षुः । दरिद्रा दुर्गतौ, दरिद्राति । ४-२-९७ एषामीव्यजनेऽद्रः
श्राद्धुत्तजक्षपंचकस्यातः शित्यविति । ४-२-९८ इर्दरिद्रः
शित्यविति व्यंजने, दरिद्रितः । ४-२-९६ शश्चातः श्राद्धुत्त-

जक्षपंचकस्य लुक् शित्यविति, दरिद्रति दरिद्रियात् । ४-३-७६
दरिद्रोऽद्यतन्यां वा लुक्, अदरिद्रीत् अदरिद्रासीत् दरिद्रां-
चकार, परोक्षया निर्दिष्टत्वात् औचचनाच्च ददरिद्रौ । ४-३-७७
अशित्यस्सन्णकच्यणकानटि दरिद्रो लुक्, दरिद्र्यात् । जागृ
निद्राक्षये, अजागरीत् । ४-३-७८ व्यंजनादेः (लुक्) सश्च दः,
अजागः, ईतः परादित्वात्सेतः । ४-३-५२ जागृञ्जिणवि वृद्धिः,
जजागार जागरांचकार । ४-३-६ जागुः किति गुणः, जागर्यात्,
कसौ गुणागुणाप्रयोगा इति । चकासु दीप्तौ । ४-३-७२ सो धि
वा लुक्, चकाद्धि चकाधि अचकात् । ४-३-७९ सेः लुग, सद्धां
च रुर्वा व्यंजनात्, अचकाः अचकात् । शास् अनुशिष्टौ
(नियोगः) । ४-४-११८ इसासः शासोऽङ्ङ्यंजने किङ्कति,
शिष्टः शासति । ४-२-८४ शासस्हनः शाध्यैधिजहि हिना,
शाधि अशासुः अशिपत् । वच्च भाषणे, वचन्ति अवक् अवोचत्

ऊचतुः, नान्तौ वचिरिति । मृजौ शुद्धौ । ४-३-४२ मृजोऽस्य
वृद्धिः, माष्टि । ४-३-४३ ऋतः स्वरे वा वृद्धिमृजः, मार्जन्ति
मृजन्ति अमार्द, अष्टति द्रमिलाः । सस्तु स्वप्ने । विद ज्ञाने ।
४-२-११६ वेत्तेर्नवाऽऽत्मने अन्तो रत् । ३-३-८४ समो गमृ-
च्छिमच्छिश्चुवित्स्वरत्यर्त्तिहृशः कर्मण्यसति आत्मने, संवि-
द्रते संविदते । ४-२-११७ तिवां णवः परस्मै वेत्तेर्वा, वेद
वेत्ति । ३-४-५२ पंचम्याः कृग् वाऽऽम् वेत्तेः किच्च, विदां करोतु वेत्तु
। ३-४-५१ वेत्तेः कित् आम् वा, विदांचकार विवेद, किद्विधा-
नात्नामः परोक्षान्वं, नच ततो द्वित्वादि, अवेद् अविदुः, अविदन्ति,
अवेः अवेदिषुः । हन हिंसागत्योः । ४-२-५५ यमिरमिमि-
गामिहनिमनिचनतितनादेर्धुटि किङ्कति लुक्, हतः घृति
। २-३-८२ हनः अदुरुपसर्गांतरो रादर्णः, ग्रहन्ति । २-३-८३ वमि
वा, ग्रहणिम ग्रहन्मि । ४-३-१०१ जिणवि घन् हनः, जघान

जघ्नतुः, घातवारणाय । ४-४-२१ हनो वध आशिष्यञौ,
वध्यात् । ४-४-२२ अद्यतन्यां, वा त्वात्मने, अवधीत्, न
बुद्धिरदन्तत्वात् । वश् कान्तौ (इच्छा), वष्टि । ४-१-८३ वचो-
रयाङि किङ्कति यवृत्, उष्टः उवाश ऊशतुः उक्यात्, वशिषसी
छांदसावपि । अह्य भुवि । ४-२-९० श्मास्त्योर्लुक् अतः शित्य-
विति, स्तः सन्ति । ४-३-७३ अस्तेः सि सलुक् हस्त्वेति,
असि । २-३-५८ प्रादुरूपसर्गाचस्वरेऽस्तेः षः, प्रादुष्य्यात्,
तातङः शित्वात् स्तात्, विषंतु, आसीत् आसन् । ४-४-१ अस्ति-
ब्रुवोर्भूवचावशिति, अभूत् अभूवन् बभूव । षस स्वप्ने ।
यङ्लुप् अदादौ, ततो नात्मने, भावकर्मणोः यङ्लुक् छन्दस्येवे-
त्यपि च । इति परस्मै पदम् ॥

इङ् अध्ययने, अधीति अधीयाते । ४-४-२८ वाद्यत-
नीक्रियातिपच्योर्गीङ्, अध्यगीष्ट, अधैष्ट । ४-४-२६

गाः परोक्षायां, अधिजगे अध्यगीष्यत । शीङ् स्वमे ।
४-३-१८४ शीङ एः शिति, शेते । ४-२-११५ शीङो
रत् अन्तः, शेते शेरतां । दीधीङ् दीप्तिदेवनयोः । वेर्वाङ् वीस-
मानार्थश्चापि । हुङ् अपनयने (अपलापः) । षूङ् प्राणि-
गर्भविमोचने । ४-३-१३ सूतेः पंचम्यां न गुणः, सुवै । पृचै
पृजु पिजुङ् संपर्चने, मृजैङ्पिप्रजुङ् अव्यक्ते शब्दे, वेण चापि । वृजैङ्
वर्जने । णिजुङ् विशुद्धौ । शिजुङ् अव्यक्ते शब्दे । ईङि स्तुतौ
। ४-४-८७ ईशीङः सध्वेस्वध्वमोः आदिरिङ्, ईङिषे,
ऐङ्ढवं । ईरि गतिकंपनयोः, ईर्ते । ईशि ऐश्वर्ये, ईशिषे । वसि
आच्छादने । आङ्शाम्ङ् इच्छायां, आशासिष्ट, अनूदिदपि ।
आसि उपवेशने । कसुङ् गतिशासनयोः । णिसुङ् चुंबने, निस्से ।
चक्षि व्यक्तायां वाचि, चष्टे । ४-४-४ चक्षो वाचि कशांग्-
ख्यांगशिति, चक्षौ ख्यासीष्ट, विचक्षणादिरन्यस्य । इत्यात्म-

नेपदं । ऊर्णुग् अच्छादने । ४-३-६० वोर्णोः व्यंजनादौ विति
औरद्धेः, ऊर्णोति ऊर्णोति । ४-३-६१ न दिस्वोः, और्णोति
। ४-१-४ स्वरादेर्द्वितीय एकस्वरोऽशो द्विः । ४-१-५ न यदनं
संयोगादि द्विः । ४-१-६ अयि रः, ऊर्णुनाव, अन्विति न
ऊर्णुनाव, निमित्ताभावे नैमिक्तकाभाव इति त्वनित्यः । ४-३-१९
वोर्णोः इड् डिट्, ऊर्णुनाविथ ऊर्णुनाविथ । ४-३-४६ वोर्णुगः
सेटि सिचि वृद्धिः, और्णोवीत् और्णवीत् और्णुवीत् । ष्टुग्
स्तुतौ । स्तौति स्तवीत् । २-३-३९ उपसर्गात् सुग्सुवसो-
स्तुस्तुभोऽध्यप्याद्वित्वे पः, अभ्यष्टौत् पर्यष्टौत् पर्यस्तौत्
। ४-४८५ धुग्सुस्तोः परस्मै सिच आदिरिट्, अस्तावीत्
तुष्टौथ । ब्रूग् व्यक्तायां वाचि । ४-२-११८ ब्रूगः
पंचानां तिवां गवः पंचाहश्च, आह आत्थ । ४-३-६३ ब्रूतः
परादिः व्यंजनादौ वितीत्, ब्रवीति अवोचत् उवाच वक्ष्ये ।

द्विषी अग्रीतौ, अद्विषुः अद्विषन् अद्विषन् । दुही क्षरणे,
धोच्यति । दिही लेपे । लिहि आस्वादने, लेढि । इत्युभयपदं
द्वु दाना (हविःप्रक्षेपः) दनयोः । ४-१-१२ हवः शिति
द्विः, जुहोति जुहति जुहुधि, प्रकृत्यनपेक्षणादन्तरङ्गत्वाच्च
जुहुतात् । ४-३-३ पुस्पौ गुणः, अजुहलुः अहौषीत् । ३-४-५०
भीहीभृहोस्तिव्वत् वाऽऽम्, जुहवांचकार जुहाव । ओहाक्
त्यागे । ४-२-१०० हाकः शित्यविति व्यंजने इवा, जहितः
जहीतः जहति । ४-१-२०२ यि लुक् हाकः शिति, जहात् ।
४-१ १०१ आ च हौ हाकश्चादिदीतौ, जहीहि जहिहि जहाहि
अजहलुः । जिभी भये, बिभेति । ४-२-९९ भियो नवा शित्यविति
व्यंजने इः, बिभितः बिभीतः बिभयांचकार बिभाय । ही ल-
ज्जायां, जिहेति जिहियति । पू पालनपूरणयोः । ४-१-५८ पृष्ट-
माहाडाभिः शिति पूर्वस्य, पिपत्तिं पिपृतः पपर्थं पप्रिव, बहु-

त्वात् ऋदन्तस्यापि, तेन । ४-४-११७ ओष्ठयादुर्ऋतः किञ्चित्,
उपान्त्यस्यापि, पिपूर्तः पूर्यात् । ऋ गतौ, प्रित्यादिना इयत्ति
ऐयरुः आरत् अर्यात् ॥ इति परस्मैपदम् ॥

ओहाङ् गतौ, जिहीते । माङ् मानशब्दयोः, प्राणि-
मिमर्ति मिमते ममे । इत्यात्मनेपदं ।

डुदाग् दाने, ददाति दत्तः ददति दद्यात् । ४-१-३१
हौ दः एर्न च द्विः, देहि, हिव्यक्तेर्दत्तात् अदित । डुधाग्
धारणे च, दधाति धेहि । २-१-७८ धागस्तथोश्च चात्स्वध्वोः
दो धः चतुर्थान्तस्य, चानुछटं नोत्तरेति नेदं पदान्ते, यङ्लुभ्यपि,
धत्ते धत्थः धद्ध्वं धेहि अदधुः धेयात् । डुडुभृग् पोषणे च, विभर्ति
अविभरुः विभर्त्तुं चकार बभार । ४-४-५७ ऋवर्णभ्र्यूर्णुगः
कित्तो नेद् एकस्वरात्, वभृपे । णिजृग् शौचे च । ४-१-५७ निजां
शित्येत् पूर्वस्य, ग्रणेनेक्ति । ४-३-१४ द्व्युक्तोपान्त्यस्य शिति

स्वरे न गुणः, नेनिजानि । विजृग् पृथग्भावे, वेवेक्ति विचृगपि ।
विष्णुग्व्याप्तौ, वेवेष्टि अविश्वन्त, विषगपि । वृ क्षरणदीप्त्योः ह
प्रसह्यकरणे सू गतौ भस भर्त्सन्दीप्त्योः किञ्चित्तौ ज्ञ ने तुर
त्वरणे धिष शब्दे धन धा ये जन जनने गा स्तुतौ इत्येकाद-

शापि । इति वृत् हादयः । इति अदादयः कितः । दिवू
ऋडाजयेच्छापणिष्टुतिस्तुतिगतिषु । ३-४-७२ दिवादेः इयः शिति,
दीव्यति । जृष् जृष् जरसि, जीर्यति अजरत् अजरीत् जरतुः
जजरतुः जीर्यत् जरिता जरीता, झुरिति । शो तक्षणे । ४-२-१०३
ओतः इये लुक्, श्यति, योगविभागे यप्यपि, अशात् अशा-
सीत् । दो छो छेदने । पो अन्तकर्मणि, सेयात् । व्रीड लज्जायाम् ।
नृतै नर्तने । ४-४-५० कृतचृतचतच्छृततट्टोऽसिचः सादेर्वा-
ऽशिति इद्, नर्तिष्यति नत्स्यति, ऐदिचं यङ्लुपि क्तयोरनिद्-
त्वाय । कुथ पूतिभावे (दुर्गन्धः) । पुथ हिंसायां । गुध परिवे-

ष्टने । राघ वृद्धौ, साधपि संसिद्धावपि च । ४-१-२३ आवित्परो-
क्षासेत्थवोरेः न च द्विः राधेर्वधे, रेधिय आराधतुः ।
व्यय ताडने । ४-१-८१ ज्याव्ययः किङ्कति यवृत्, विध्यति
विविधतुः अव्यात्सीत् । क्षिप ग्रेरणे, क्षेप्ता । पुष्प विकसने, अपु-
ष्पीत् । तिम तीम छिम छीम आर्द्रभावे । षिवृ ऊतौ (वानं)
निषीव्यति न्यसीव्यत् न्यपीव्यत् । श्रिवृ गतिशोषणयोः । छिवृ
क्षिवृ निरसने । इष इच्छायां, इष्यति, इषूरपि । णस्र निरसने,
स्नस्यति, घटादावपि । कनस्र बृहतिदीप्त्योः । त्रसै
भये, त्रसति त्रसति त्रसतुः तत्रसतुः । प्युप् दाहे । पृह पृह
शक्तौ, तृप्तावपि । पुप पुष्टौ, पोष्टा अपुपत् । उच समवाये । लुङ्
विलोटने । विण्विदा गात्रप्रक्षरणे, स्वेत्ता । क्लिदौ आर्द्रभावे ।
विमिदा स्नेहने । ४-३-५ मिदः इये गुणः, मेघति । विक्षिन्वा
मोचने च । शुध बुभुक्षायां । शुध शौचे । कुध कोपे । पिघ्र

संराद्धौ । ऋध वृद्धौ । गृधू अभिकांक्षायां । रधौ हिंसासंराध्योः ।
४-४-१०१ रघ इटितु परोक्षायामेव स्वरान्नोऽन्तः स्वरे, रर-
न्धिय ररद्ध । तृपौ प्रीतौ । हृपौ हर्षमोहनयोः, अदाप्सीत् अह-
पत् अद्राप्सीत् । कुप क्रोधे । गुप व्याकुलत्वे (गर्वः) । युप रुप
लुप विमोहने । डिप क्षेपे । ष्टूप समुच्छार्थ । लुभ गार्ह्ये ।
क्षुभ संचलने (रूपान्यत्वं) । णभ तुभ हिंसायां, अतुभत् ।
नशौ अदर्शने (अनुपलब्धिः) । ४-४-१०९ नशो धुटि स्वरा-
न्नोऽन्तः, ननष्ट । २-३-७८ नशः शः अदुरुपसर्गान्तरो नो रादर्णेः,
प्रणश्यति, ग्रनंष्टा ग्रनंश्यति । ४-३-१०२ नशेनेहवाऽङि, अने-
शत् अनशत् । कुश श्लेषणे । भृश भ्रंश अधःपतने, भ्रश्यति ।
वृश् वरणे । कृश् तनुत्वे । शुप् शोषणे, शोष्टा । दुष वैकृत्ये
(रूपभंगः) । श्लिप आलिङ्गने । ३-४-५६ श्लिषः अनितोऽद्य-
तन्यां सकृ, आश्लिषत्, पूर्वेऽपवादा अनन्तरान् विधीन् बाधन्ते

नोत्तरान्, तेनाडो वाधः, नतु विचः । ३-४-५७ नासत्त्वाश्लेषे
सक् । प्लुष्ट दहे । वितृष पिपासायां । तुष हृष तुष्टौ, हृषूरपि
अलिकेऽपि । रुष रोपे । प्युष प्युस पुस विभागे, सो द्वित्वे ।
२-३-५९ न स्सः षः, सुपुस्स्यति । विस प्रेरणे । कुस श्लेषे ।
अस्त्र क्षेपणे, आस्थत् उदस्यते । यस्त्र प्रयत्ने । जस्त्र मोक्षणे,
हिंसाथोऽपि, धात्वर्थविशेषणम् । तस्त्र दस्त्र उपक्षेपे । वस्त्र स्तंभे ।
बुस उत्सर्गे । मुस खंडने, घान्तोऽपि, शुद्धधातूनामङ्कत्रिमं रूपमिति
मुसलं । मसै परिणामे (विकारः), परिमाणेऽपि । शसू दसू उप-
शमे । ४-२-११ शमसप्तकस्य इये दीर्घः, शाम्यति । तसू
कांक्षायां । श्रसू खेदतपसोः । अ्रसू अनवस्थाने । क्षमौ सहने,
ऊद्विदपि । मदै हर्षक्षेपे । कृमू ग्लानौ, क्लाम्यति । मुहौ वैचि-
त्ये । कुहौ जिघांसायां । ण्हौ उद्विरेणे । ण्हौ ग्रीतौ, केचि-
त्रात्र, शमाद्या अपिच । वृत्पुषादिः, इति परस्मैपदम् ।

पूडो प्राणिप्रसवे अप्राणिप्रसवे इति । दूङ् परितापे (खेदः) ।
दीङ् क्षेपे । ४-३-९३ दीय् दीङः क्ङिति स्वरे, दिदीये
। ४-२-७ यवक्ङिति दीङ् आः, दाता उपादास्त । धीङ्
अनादरे, आधारेऽपि । मीङ् हिंसायां मेता, माताऽपि ।
रीङ् श्रवणे । लीङ् श्लेषणे । ४-२-९ लीङलिनोर्वाऽत् यव-
क्ङिति अखलचलि, लाता, न लीणः । डीङ् गतौ, विह यसा
गतावपि । व्रीङ् वरणे । वृत्स्वादिः । पीङ् पाने, माङ्पि । ईङ्
गतौ, अयांचक्रे, नाप्याम् । व्रीङ् ग्रीतौ । युजि समाधौ । सुजि
विसर्गे । वृत्तूङ् वरणे । पादि गतौ । ३-४-६६ अिच् ते पदेस्त-
लुक्च, उदपादि । विदि सत्तायां, आवित्त । खिदि दैन्ये ।
४-३-३५ सिजाशिषावात्मने नाम्युपान्त्येऽनिटौ कित्,
खित्सीष्ट । युधि संग्रहो । अनो रुधिः कामे । बुधि मनि ज्ञाने,
भोत्स्यते अमंस्त । अनि प्राणन, अणिरपि, । जनैङ् ग्रादुर्भावे ।

४-२-१०४ जा ज्ञाजनोऽत्यादौ शिति, जायते । ४-३-५४ न
जनवधः कृति जिगति औ च दृद्धिः, अजनि अजनिष्ट, अन्यो
वधिर्हिंसार्थः । दीपै दीप्तौ, अदीपि । तपि ऐश्वर्ये वा । पूरैः
आप्यायने । धूरैः पूरैः ज्वरायां । धूरैः गुरैः गतौ । गुरैः स्तम्भे ।
तूरैः त्वरायां, गतेरपि, घूरादयो हिसायां च । चूरैः दाहे ।
क्लिशि उपतापे । लिशि अल्पत्वे । काशि दीप्तौ, ऋदिदपि ।
वाशि शन्दे, ऋदिदपि ॥ इत्यात्मनेपदं ॥ शको मर्पणे, शक्ता,
शक्तेति, अनीदपि, पुपादित्वात् व्यतिहारो व्यत्यशक्तेति । शुच्यै
पूतिमावे(क्लृदः) । रंजी रागे, अरंक्त । शयी आक्रांशे । मृपी तितिक्षायां ।
णही बंधने, अनद्ध । इत्युभयपदं, इति चित्तो दिवादयः ।
पुग् अभिषवे (संधानं पीडनमंडने वा) (स्नानं पीडा च) ।
३-४-७५ स्वादेः भ्रुः शिति, सुनोति । ४-२-८७ वम्यविति वा असं-
योगादोर्लुक्, सुनुवः सुन्वः । ४-२-८६ असंयोगादोः प्रत्य-

यादोर्लुक्, सुनु । २-३-६२ सुगः स्यसनि न षः, निसोष्यति
असावीत् असोष्ट, अभिषुणोति । पिग् बंधने । शिग् निशातने ।
डुमिग् प्रक्षेपणे । ४-२-८ मिग्मिगोऽखलचलि यवक्लिति
आः, माता । चिग् चयने । ४-१-३६ चेः किर्वा सन्परोक्षयोः,
चिकाय चिचाय, घटादावपि आत्वं च वेति । धूग् कंपने, घोता
घविता आधावीत्, धुगपि । स्तृग् आच्छादने । ४-४-३७ संयो-
गादृतः सिजाशिपोर्वेडात्मने, स्तरिपीष्ट स्तृपीष्ट । कुग्
हिंसायां । धृग् वरणे, अवरिष्टाय, ववरिथ, ववृव । ४-४-३६
इद् सिजाशिषोरात्मने वृतो वा, दृषीष्ट वरिपीष्ट,
वरिता वरीता । इत्युभयपदं ॥ हि गतिवृद्धयोः, ग्रहिणु ।
४-१-३४ अङ्गे हिहनो हो घः पूर्वात्, जिघाय, विधानान्न
ज इति पूर्वात् । श्रु श्रवणे, शृणोति शुश्रोथ, गतावपि । डुडु
उपतापे । पृ प्रीतौ । स्मृ पालने च, जीवने, स्मृगपि च । शक्ल

शक्तौ, पुण्यादित्वेन व्यतिहारे व्यत्यशक्तेति । तिक तिग पघ
हिंसायां, आद्यावास्कन्दनेऽपि, सघपि, चषधपि, त्रयो हिंस यामपिच,
विधपि । राघ साध संसिद्धौ । ऋधू वृद्धौ । आप्ल व्याप्तौ । तुप
ग्रीणने, तुप्नुहि, अत्र धुआदित्वात्तः । दम्भू दंभे । ४-१-२८ दंभः
एः नलुक् न च द्विः । ४-१-२९ धे वा, देभिथ ददंभिथ. नोपघः,
मोपधो दंभेति । कृबु हिंसाकरणयोः, कृणोति । धिबु गतौ, धि-
नोति, ग्रीणनेऽपि । अड व्याप्तौ । दध घातने । ऋ क्षि ऋरि चि-
रि दास ऋ हिंसायाभित्यपि । विधृवा प्रागल्भ्ये । इति परस्मैपदं ।
प्रिधि आस्कंदने, स्तिघ्नते । अशौङ् व्याप्तौ, संघातेऽपि, आनशे ।
इत्यात्मनेपदं । दितः स्वादयः ।

तुदी व्यथने । ३-४-८१ तुदादेः शः शिति, अतुदत् ।
अस्नी पाके । ४-१-८४ ग्रहब्रश्चभ्रस्जप्रच्छः कडिति घृत,
भृज्जति, व्यवविशिष्टाश्चिभ्रस्जिप्रच्छानां न यङ्कुभीते । ४-४-६

भृज्जो भर्ज् वाऽशिति, बभर्ज बभ्रज्ज बभ्रष्ट, स्थानि-
वद्भावेन घृति भृज्ज्यात् भ्रष्टा भर्षा । क्षिपी प्रेरणे ।
दिशी अतिसर्जने (त्यागः), देष्टा अदिक्षत् । कृपी
विलेखने, अकृक्षत अकृष्ट । मुच्ल मोचने । ४-४-९९ मुचादि-
तृफटृफणुफणुभोभः शो नोऽन्तः स्वरात्, मुंचति ।
षिची क्षरणे । विट्ल लाभे, विन्दते वेत्ता, वेदितेति । लुङ्ग
छेदने । लिपी उपदेहे (वृद्धिः), लिपति ॥ इत्युभयपदं ॥ कृतै
छेदने, कर्त्तव्यति कत्स्यति अकर्त्तौ । खिद परिधाते, पस्तिपेऽपि,
खेत्ता, खेदितेति । पिष् अंशये, पेक्षिता ॥ इति मुचादि
॥ रि पि गतौ, रियति रिर्यतुः । धि धारणे । क्षि निवासगत्योः ।
बू प्रेरणे । मृ प्राणत्यागे । ३-३-४२ अ्रियतेरद्यतन्याशिषि च
आत्मनेपदं, चाच्छति, अ्रियते अमृत मृषीष्ट । कृ विक्षेपे ।
४-४-९३ किरो लवने उपात्सडादिः । ४-४-९४ प्रतेश्च वधे

किरः स्सद् । ४-४-९५ अपाच्चतुष्पात्पक्षिशुनि हृष्टान्नाश्र-
यार्थे स्सद् ३-३-३० अपस्किरः आत्, अपस्किरते, चकरतुः
अकारीत्, नास्वेदो दीर्घ इति । गृ निगरणे (भोजनं) । २-३-१०२
नवा स्वरे श्रो रो लः, गिरति गिलति गीर्यात् । लिख अक्षर-
विन्यासे, कुटादिरपि । जर्च झर्च परिभाषणे, तर्जनेऽपि, चर्चोऽपि ।
त्वच संवरणे । रुच स्तुतौ । ओत्रश्चौ छेदने, वृश्चात् । ऋच्छ
इंदियग्रलयमूर्त्तिभावयोः, गतावपि, आनच्छ । विच्छ गतौ,
विच्छायेत्, अशर्वाति विच्छेत्, शे नित्यं वान्तश्चापि । उच्छै
विवासे (अतिक्रमः) । मिच्छ उत्कृशे (बाधनं) । उच्छु उच्छे ।
प्रच्छ झीप्सायां, पृच्छति । ४-१-१०८ अनुनासिके च ह्रवः
श्रद्, चात् कनौ श्रुटि च, प्रष्टा, पिच्छपि । उञ्ज आर्जवे ।
सुज विसर्गे, ससर्जिथ सस्रष्ट असाधीत् । रुजो भगे । भुजो
कौटिल्ये । हुमस्जोः शुद्धौ (स्नानं शुद्धनं च) । ४-४-११०

मस्जेः सः नो श्रुटि, ममंक्थ । मंजिः सौत्रः । जर्ज शर्ज परि-
भाषणे, तर्जनेऽपि । उज्झ उत्सर्गे, दोषान्यः । जुड गतौ । पृड
मृड सुखेने । कड मदे, भक्षणंऽपि कुटादि चापि । पृण ग्रीणने ।
तुण कौटिल्ये । मृण हिंसायां । दुण् गतिकौटिल्ययोश्च । पुण
शुभे । मुण प्रतिज्ञाने । कुण शब्दोपकरणयोः । घुण घूर्ण भ्रमणे ।
चृतै हिंसाग्रंथयोः, चर्तिष्यति चर्त्स्यति अचर्तीत् । शुद प्रेरणे,
पुदीरपि । पड्ल अवसादने, सीदति, पाठो विकल्पेनान्तार्थ
ज्वलादौ विकल्पेन पार्थः । विध विधाने । जुन शुन गतौ । छुप
स्पर्श, छोप्ता । रिफ कथनयुद्धहिंसादानेषु, ऋमपि । तुफ तुंफ
तृप्तौ, तृफति तुंफति, पान्तौ न च लुगपि नः । ऋफ क्रंफ हिंसायां,
र्यदिरपि । दृफ दंफ उत्कृशे । शुफ गुंफ ग्रंथने । उभ उंभ पूरणे ।
शुम शुंभ शोभार्थे, सुभपि । दृभै ग्रंथे । लुभ विमोहने, लोभिता
लोब्धा । कुर शब्दे, कूर्यात्, कुर्यादपि । छुर विलेखने । खुर

छेदने (विलेखनं) च । घुर-भीमार्थशब्दयोः । पुर अग्रगमने ।
मुर संवेष्टने । मुर ऐश्वर्यदीप्त्योः, पादिरपि । स्फुर स्फुरल
स्फुरणे, चलने कुटादावपि । किल शैत्यक्रीडनयोः । इल गति-
स्वप्नक्षेपणेपु । हिल हावकरणे । शिल सिल उछे, पिळपि । तिल
स्नेहने । चल विलसने । चिल वसने । विल वरणे । विल
भेदने । णिल गहने । मिल श्लेषणे । स्पृश संस्पृशे, स्पर्शयति
स्पर्शयति । रिश रुश हिसायां । विश प्रवेशने । मृश आमर्शने
(स्पर्शः), अम्राक्षीत् अमार्क्षीत् अमृक्षत् । लिश, रूपं गतौ ।
इप इच्छायां, इच्छति एयिता एष्टा । मिप स्पर्धायां । दृहौ
उद्यमे । तृहौ तंहौ स्तृहौ । स्तृहौ हिसायां, पाद्यावपि । कुट
कौटिल्ये । ४-३-१७ कुटादौर्द्ध्वद्विण्णत्, चुछटिथ, चिकल्पेन
णिच्वात् चुक्रोट चुक्रुट । गु पुरीषोत्सर्गे, गूरपि, अञ्जितीति अगुपीत् ।
श्रु गतिस्त्वैर्ययोः, भूरपि । पू स्तवने, अनुवीत् । धू विधून्ने,

ध्रुवति । कुच संकोचने । व्यच व्याजीकरणे । ४-१-८२ व्यचो-
ऽनसि-ङ्क्षिति-यवृत्, विचति, गणनिर्दिष्टस्थानित्यत्वात् विव्य-
चिथ व्यचिष्यति । गुज-शब्दे । घुट प्रतिघाते, गुडपि । चुट लुट
नुट छेदने । तुट कलहकर्मणि । मुट आक्षेपप्रमर्दनयोः ।
स्फुट विकसने । पुट लुट संश्लेषणे, लुठपि । कूड घसने,
वनन्वेडपि । कुड बाल्ये च । गुड रक्षायां । जुड बंधने । तुड
तोडने । लुट-घुट स्थुड संवरणे । बुड उत्सर्गे च । झुड झुडं
संघाते, संवरणेऽपि । दुड हुड बुड-निमज्जने, हुडिः संघातेऽपि ।
बुण छेदने । डिप क्षेपे । छुर छेदने । स्फुर स्फुरणे, चलनेऽपि
। २-३-५३ निर्नेः स्फुरस्फुरोः पः, निष्फुरति । २-३-५४ वेः,
विष्फुरति । स्फुल संचये च ॥ इति परस्मैपदं ॥ कु कुङ् शब्दे,
कुवते । गुरैङ्-उद्यमे । इति कुटादिः ॥ कडस्फरस्फलाः पाठत्
ञ्णिति-न दृद्धिः, लिखीरपि च । पृङ् व्यापामे, व्याप्तिर्यते । दृङ्

आदरे, आदरे । धृङ् स्थाने, धारणऽपि । ओविजैङ् भयचल-
नयोः । ४-३-१८ विजैरिद् द्विजित्, उद्विजिता । ओलजै ओलस्त्रैङ्
ब्रिडे, नैजैडपि, लज्जते । ध्वंजि संगे । २-३-४५ स्वञ्जश्च उप-
सर्गनाम्यादेः षः द्वित्वेऽट्यपि, चात्परोक्षायां त्वादेः, अभ्यष्य
जतः पर्यष्वजत पर्यस्वजत । ४-३-२२ स्वञ्जेर्नवा अवित्परोक्षा
क्विद्धत्, अभिवस्वजे सस्वजे । जुषैङ् प्रीतिसेवनयोः । इत्यात्म-
नेपदं । तुदादयस्तितः ।

रुहृग् आवरणे । ३-४-८२ रुधां स्वराच्छनो नल्लृक् च शिति,
रुणद्धि रुद्धः रुद्धे अरुणत् अरौत्सीत् । रिचृग् विरेचने (निःसा-
रणे) । विचृग् पृथग्भावे । युजृग् योगे । क्षुहृग् संपेपे । भिहृग्
विदारणे । छिहृग् द्वैधीकरणे । ऊधृहृग् दीप्तिदेवनयोः,
वमनेऽपि । ऊतृहृग् हिंसानादरयोः, तुणचि तत्स्यति तर्दिष्यति ।
इत्युभयपदं । पृचै संपर्के । वृचै वरणे, वृजपि, वर्जने सोऽपि ।

तंचू तंजौ संकोचने, तनक्ति, तंचौरपि । भंजा आमर्दन । झुज
पालनाभ्यवहारयोः (भोजने), भोक्ता, गिदिति । अंजौ व्यक्तिक-
(प्रकटता) प्रक्षणे (घृतादिसेकः) कान्तिगतिषु, केवलो प्रक्षणे,
आनञ्ज आनक् । ४-४-८४ सिचोऽञ्जेः आदिरिद्, आज्जीत् ।
ओविजै भयचलनयोः, विनक्ति । कृतै संवेष्टने । उंदै क्लृदने ।
शिञ्जलृ विशेषणे (गुणान्तरोत्पादनं) । पिञ्जलृ संचूर्णने । हिंसु तुह
हिंसायां, हिन्धि, हिंसेहैरत् भुजिभञ्जिभ्यां तु वेति कश्चित्, न
च तच्चारु, अहिनत् । ४-३-६२ तुहःश्वादित् व्यंजनादौ विति,
तुणेढि तुण्हति अतृण्ड । इति परस्मैपदं । खिदि दैन्ये । विदि
विचारणे । गीन्धैङ् दीप्तौ, समिन्धांचक्रे, इंधे सोपसर्गात्राम्
समोऽन्यत्रापि वेति आभि संपूर्वं इति च । इत्यात्मनेपदं,
इति रुधादयः पितः ।

तनूग् विस्तारे, तनोति अतनुत । ४-३-६८ तन्भ्यो

वा तथासि न्गोश्च सिचोऽपि लुब्ध, न चेद्, अतत अतनिष्ट ।
पणुर् दाने, सनोति, णान्त इति । ४-३-६९ सनस्तत्रा वा
नल्लोकि, असात असनिष्ट, नित्यं नेति च । क्षणूश्च क्षिणूश्च हिंसायां,
अक्षणीत् क्षेणोति, णत्वे गुणाभावात् क्षिणेत्यपि । ऋणूश्च गतौ,
अर्णोति । वृणूश्च अर्दने, आर्दनेऽपि । घृणूश्च दीप्तौ, णान्तोऽपि,
सप्त नान्ताः । इत्युभयपदं । वनूश्च याचने । मनूश्च अव-
बोधने । इत्यात्मनेपदं, यिताः तनादयः ।

बुक्कीर्णं द्रव्यविनिमये । ३-४-७९ ऋयादेः शिति
श्चाः, क्रीणाति क्रीणीति क्रीणते । पिग् वधने । ग्रीग्
वृषिकान्त्योः । श्रीग् पाके । मिग् हिंसायां, अमास्त । युग्
बधने । स्कुग् आप्रवणे (उद्धरणं) । ३-४-७८ स्तंभस्तु भूस्कं भू-
स्कुं भूस्कोः श्वा च, चात् स्तुः, स्कुनाति स्कुनोति, स्तंभा-
दयस्सौत्राः । २-३-४१ अङ्प्रतिस्तब्धनिस्तब्धे स्तंभः पः ।
उपसर्गस्थानाम्यादेः । २-३-४२ अवाचाश्च योजोर्जाविदूरे चादङ्,

अवष्टभ्नाति, चोऽनुक्तसमुच्चयार्थः, उपाष्टभ्नात्, वितष्टंभ ।
२-३-५५ स्कम्भः वेः, विष्कम्भाति । वनुग् शब्दे । द्रुग् हिंसायां,
गतावपि । ग्रही उपादाने, गृह्णति । ३-४-९० व्यंजनाच्छना-
हेरानः, गृहाण । ४-४-३४ गृह्णोऽपरोक्ष्यायां दीर्घः इट्,
ग्रहीता ग्रहीष्यति अग्रहीत्, स्थानित्वात्सेल्लोपः । पूग् पवने ।
४-२-१०५ प्चादेर्ह्रस्वः शित्यत्यादौ, पुनाति पुनीति । लृग्
छेदने । धूग् कम्पने । स्तृग् आच्छादने, स्तरिषीष्ट । कृग् हिंसायां,
कृगपि । वृग् वरणे, वृगपि । इत्युभयपदं । ज्या वयोहानौ,
जिनाति, न जेर्गिः लाक्षणिक्त्वात् जिज्यतुः । री गतिरेवणयोः ।
ली श्लेषणे । ब्ली वरणे । ल्वी गतौ, ल्वीनातिरपि ल्वीति च । कृ मु शृ
हिंसायां । ४-२-२० ऋः ऋदृमः परोक्षायां वा, शश्रतुः शशरतुः ।
पृ पालनपूरणयोः । वृ भरणे, धर्त्तणेऽपि । भृ भर्जने (पाकः) च,
भर्त्सनेऽपि । दृ विदारणे, भयेऽपि । झृ वयोहानौ । नृ नये । गृ शब्दे ।
ऋ गतौ, ऋणाति अरिता अरीता । इति प्वादिः त्वादिश्च । ज्ञा

अवबोधने, जानाति । क्षिण् हिंसायां, अक्षीषीत्, क्षीरपि । व्री वरणे ।
श्री भरणे, भये स्वादी अपि च । हेठ भूतप्रादुर्भावे, हेठ्णाति । मृड् सुखने ।
अथ विमोचनप्रतिहर्षणयोः । ४-१-२७ वा अन्थग्रथो नलुकू च वा
एर्न च द्विः, अथतुः शश्रन्थतुः, श्रन्थग्रन्थदम्भीनां अविति
परोक्षायां नित्यमेत्वनलुकौ अविति नलोप एत्वं चोक्ते इति च । मंथ
विलोडने । ग्रंथ संदर्भे । कुन्थ सकलेशे, श्लेषेणऽपि । मृद क्षौदे ।
गुध रोषे । बंध बंधने, बध्नाति संभत्स्यति । क्षुभ संचलने, क्षुभीतः-
णम तुभ हिंसायां । खव हेठवत्, खौनाति खवान, केट् वलुकू
चापि खचपि च । किलशौ विबाधने । अश भोजने । इय आभीक्ष्ण्ये,
वेडपि तादौ । विष विप्रयोगे । पुष प्लुष स्नेहसंचनपूरणेषु । मुष स्तेये ।
पुष पुष्टौ । कुष निष्कर्षे (बहिःकर्षणं) । ४-४-३९ निष्कुशः
स्ताद्यशितो वेट्, निष्कोषिता निष्कोषा निरकोषीत् निरकुक्षत्,
निर्निर्गसौ । भ्रस्त्र उञ्छे ॥ इति परस्मैपदं ॥ वृड् संभक्तौ (सेवा)
वरिषीष्ट वृषीष्ट । इति क्रयादयः शितः ॥

चुरण् स्तेये । ३-४-१७ चुरादिभ्यो णिच्, उभय-
पदमपि णिचः, चोरयति, णित्यादिना ऊे द्वित्वे
णेलुकि ह्रस्वे दीर्घत्वे च अचूचुरत् चोरयामास । पृ पूरणे,
पूरपि । धृ स्रवणे, धृ स्र आवरणेऽपि । शुल्क वल्क भावने, अववलकत् ।
नक् धक् नाशने । चक् चुक् व्यथने, चिक्कोऽपि । टकु बंधने, टंक-
यति टंकति, अनित्यो णिच् । अर्क स्तवने, आर्किकत् । पिच्च
कुट्टने । पच्चु विस्तारे । म्लेच्छ म्लेच्छने । ऊर्ज चलप्राणयोः । युज
पिजु हिंसावलदाननिकेतनेषु । क्षुजु कुच्छर्जयने । पूज पूजायां ।
गर्ज मार्ज शब्दे, अममार्जत्, मर्चमर्जावपि । तिज निशाने ।
वज व्रज मार्गण (शर) संस्कारगत्योः, मार्गसंस्कारेऽपि । रुज
हिंसायां । नट अवस्थदने (अंशः) । चट तुट चुट चुट्ट छेदने ।
कुट्ट कुत्सने च । पुट्ट चुट्ट पुट्ट अल्पीभावे, सुट्ट अनादरेऽपि च । पुट सुट
संचूर्णने । अट्ट स्मिट अनादरे, अट्टोऽल्पीभावेऽपि । लुट स्तेये
च । स्निट सेनहने । घट्ट चलने । खट्ट संवरणे । पट्ट सिफट्ट हिंसायां,

बलदाननिकेतनेष्वाद्योऽनादरे चान्त्योऽपि । स्फुट परिहासे । कीट
वर्णने, बन्धेऽपि । वटु विभाजने, बान्त्योऽपि । रुट रोषे । शठ श्वठ
श्वठु संस्कारगत्योः । शुठ आलस्ये । शुठु शोषणे । गुठु वेष्टने ।
लड उपसेवायां । स्फुडु परिहासे । ओलडु उत्क्षेपे, ओलण्डयति,
ओदिद् लठुरपिच । पीड गहने (बाधा), अवगाहनेऽपि । ४-२-६३
ब्राजभासभाषदीपजीवपीडमीलकणरणवणभणश्रणहं-
हेठलुटलुपलपां नवा गौ उपान्त्यस्य हस्वः, अपिपीडत्
अपीपिडत्, बहुत्वाभ्रासः । तड आघाते । खड खडु भेदे ।
कडु खंडने च, खुडुरपि । कुडु रक्षणे । गुडु वेष्टने च । बुडु छेदने ।
मडु भूपायां । मडु कल्याणे, मडुरपि । पिडु संघाते, पडुरपि । ईड स्तुतौ,
ईडयति । चडु कोपे । जुडु चूर्णवर्णभरणे (दलनं) । चूण तूण संको-
चेन, तूणयति । श्रण दाने, अशिश्रणत् अशश्राणत् । पूण संघाते ।
चिनु स्मृत्यां । पुस्त बुस्त आदरानादरयाः, पुस्तो वन्दनेऽपि ।
मुस्त संघाते । कृत संशब्दने (ख्यातिः) । ४-४-१२३ कृतः

कीर्तिः, कीर्तयति, येन विना यन्न भवति तत्तस्यनिमित्तस्यापि निमित्तं,

ततो णिजभावे कृतति । ४-४-३७ ऋहृवर्गस्य डे णाबुपान्त्यस्य,
अचीकृतत्, अवर्णे एव णाविति अचिकीर्तत् । स्वर्त पशु गतौ,
ष्वर्त्तः कृच्छ्रजीवनेऽपिच । अथ प्रतिहर्षे, पाठादात्मनेपदमपि ।
पृथ प्रक्षेपणे, पर्थपार्थावपि । प्रथ ग्रन्थाने, प्रक्षेपणेऽपि । ४-१-६५
स्मृहृत्वरप्रथम्रदस्तृस्पशोरः असमानलोपे डे णौ, अपप्रथत्,
न दीर्घः । छद संवरणे, छादयति, अदन्तोऽपि । चुद संचोदने ।
मिदु स्नेहने, मिद् मिदुरपिच । गुर्द निकेतने, आद्यनिवासनेऽपि । छर्द
वमने । गर्द शब्देऽपि, गर्जेपि । बुध हिंसायां, बुठुरपि । वर्ध
छेदनपूरणयोः । गर्ध अभिकांक्षायां । बंध बध संयमने, अवी-
बधत् । छपु गतौ । क्षपु क्षान्तौ । बटूप समुच्छ्राये, स्तूप स्तुप चापि ।
डिप क्षेपे । ह्रप व्यक्तायां वाचि । डपु डिपु संघाते, अभिमर्दने
मान्तावपि च । शूर्प माने । शुल्व सर्जने च । डबु डिबु क्षेपे, दभ-

दसुद्धिभ्योऽपि । संब, संबंधे, सांब षं, शम्बपि च । कुबु आच्छादने ।
 कुबु तुबु अर्दने, तुपुरपि । पुर्ब, निकेतने । यूसु परिवेषणे । ४-२-२९
 यंसोऽपरिवेषणे णिचि च, चादणिचि णौ ह्रस्वः, विणम्परे
 तु वा दीर्घः, यमयति, परिवेषणे इति । व्यय क्षेपे । यत्रु संकोचे ।
 कुडु अनृतभाषणे, गुडुराप । श्वप्न गतौ । तिल स्नेहने । जल
 अपवारणे, लजपि । क्षल शौचे । पुल ससुच्छाय, पुलदपि । विल भेदे,
 भिलपि । तुल प्रतिष्ठायां । तुल उन्माने । दुल उन्क्षेपे । बुल
 निमज्जने । मूल रोहणे, मुलपि । कल किल पिल क्षेपे । पल
 रक्षणे, पालपि । इल प्रेरणे । चल भृतौ । सान्त्व सामप्रयोगे,
 षादिः साम सान्त्वप्रयोगेऽपि च । धूस कान्तीकरणे, धूस धूसपि च ।
 श्लिष झ्लेषणे । लुष हिंसायां । रुष रोषे । प्युष उत्सर्गे । पसु
 नाशने । जसु रक्षणे, दहुरपि । पुंस अभिमर्दने । बूस पिस जस
 बहू हिंसायां । पिस गतौ, बलदाननिकेतनेऽपि च । षिणह स्नेहने ।

अक्ष म्लेच्छने, रोषेऽपि । भक्ष अर्दने । पक्ष परिग्रहे, पक्षयति ।
 लक्षी दर्शनाङ्कनयोः ॥

इतोऽर्थविशेषे आलक्षिणः, ज्ञा मारणादिनियोजनेषु
 ४-२-३० मारणतोषणनिशाने ज्ञश्च णिच्यणिचि णौ
 ह्रस्वः, विणम्परे तु वा दीर्घः, निशामेनेऽपि, ज्ञपयति । च्यु सहेने,
 ह्रसेनेऽपि । भू अवकलकने (भिश्चीकरणे), अवकरूपेनेऽपि । बुक्क
 भषणे, भाषणे आभाषणेऽपि च । रक लक रग लग आस्वादने,
 आसादनेऽपि । लिगु चित्रीकरणे । चर्च अध्ययने, चर्चपि । अंच
 विशेषणे (अतिशयः) । मुच प्रमोचने, प्रयोजनेऽपि । अंच प्रति-
 यत्ने (संस्कारे) । भज विश्राणने । चट स्फुट भेदे । घट
 संघाते । नवगण्युक्ता हंत्यर्थाश्च स्वार्थे ण्यन्ताः, आत्मनेपदाद्यर्थ
 हिंसार्थानां पाठः, चट आसृष्टघटा हन्त्यर्था इति । कण निमीलने ।
 यत निकारोपस्कारयोः, निरश्च प्रतिदाने, निर्यातयति । शब्द

उपसर्गात् भाषाविष्कारयोः, अनुपसर्गाद् भाषाशवपि । षुद
आश्रवणे (प्रतक्षणे) । आर्कद सातत्ये । स्वद आस्वादने,
संवरणेऽपि । आस्वदः सकर्मकात् (णिः) । अस ग्रहणे पुष् धारणे
दल विदारणे लोक्क तर्के भासार्थः पूर आप्यायने स्वद संवरणे इति
स्वदन्ता अपि । मुद संसर्गे । शृथ प्रसहने (अभिभवेः) अप्रस-
हनेऽपि (अमर्पेः) । कृप अवकल्कने, भूकृषौ चिन्तनेऽपि । जमु
नाशने, जमपि, जंभयति । अम रोगे । चर असंशये, संशयेऽपि ।
पूर आप्यायने । दल विदारणे, दलयत्यपि । दिव अर्दने,
अतेरपि । पश पष बंधने । पुष धारणे । घुष विशब्दने (विशिष्टशब्दः)
अविशब्दार्थस्य घुषरनित्यो णिच्, जुघुषुः, ऋदित्वमनित्य-
णिच्त्वात्, आडः सात्येऽपि । भूष तसु अलंकारे । जस
ताडने । त्रस वारणे, ग्रहणे धारणेऽपि च । वस स्नेहच्छेदावहरणेषु ।
अस उत्क्षेपे, उज्ज्वे उदादिरयं प्रसूशीपि च । ग्रस ग्रहणे । लस

शिलपयोगे, तष लशप्चि । अह पूजायां । मोक्ष असने । लोक्कतर्क-
रघुलघुलोचृविच्छाभुतभुपिजुलजलजुलुभुपटपुटछटघटघटवट-
पुथनदवृधगुपधूपकुपचिवदशुकुशुत्रसुपिसुकुसुदसुबहवृहुबलहअहु-
वहुमहुभाषार्थाः रुदनटलुडतडा अपि । इति परस्मै । युङ्
जुगुप्सायां, यावयेते, युजिरपि । गृङ् विज्ञाने, कृणि विज्ञापनेऽपि च ।
वंचिं प्रलंभने (मिथ्याफलोख्यानं) णिगन्तादफलवत्यात्मनेपदार्थ
गृधिवंचेरित्यपि । कुटि प्रतापने । मदि तृप्तियोगे । विदि चेतनाख्यानं
निवासनेषु, विवादेऽपि । मनि स्तंभे (गर्वः) । बलि भलि आभंडने ।
दिदि परिक्कजने । वृषि शक्तिबंधे, प्रजनासामर्थ्येऽपि । कुत्सि
अवक्षेपे । लक्षि आलोचने ।

हिष्कि किष्कि हिंसायां । निष्कि परिमाणे । तर्जि संतर्जने ।
कूटि अप्रमादे, कूडिरपि । श्रुटि छेदने । शठि श्लाघायाम्,
शटशळिरपि । कूणि संकोचने । तूणि पूरणे, तूलपि । अणि

आशंसायां, आशङ्कयामपि । चिति संवेदने । वस्ति गंधि अर्दने ।
डपि डिपि डंपि डिभि डंभि डिभि संघाति । स्यमि चित्तकं,
णिचि चेति प्यधिकारे णिज्जगहात् हस्वाभावे स्थामयते । शमि
आलोचने । कुस्मि अपनयने (कुस्मयने) । गुरि उद्यमे । तन्त्रि
कुटुंबधारणे, कुटुम्बयतेऽपि । मन्त्रि गुप्तभाषणे । लालि ईप्सायां,
उल्ललयते उल्ललते । स्पशि ग्रहणश्लेषणयोः, अपस्पशत्, सौत्रो
वा । दशि दशने, दाशि दानेऽपि । दंसि दर्शने च । भत्सि संतर्जने ।
यक्षि पूजायां ।

अथादन्ताः णिच्येव, अंक लक्षणे, अङ्कयति
आंकिकत्, यङ्निवृत्त्यर्थः, प्वर्थे इति । बलेष्क दर्शने । सुख दुःख
तत्क्रियायाम्, अल्लुकः स्थानित्वात् सुखयति । अंग पदलक्षणयोः
अद्य पापकरणे । रच प्रतियत्ने । सूच पैशून्ये । भाज पृथक्कर्मणि ।
सभाज प्रीतिसेवनयोः, प्रीतिदर्शनयोरपि । लज लज्जु प्रकाशने ।
कूट दाहे, आमन्त्रणेऽपि । पट वट ग्रंथे (वेष्टने),

विभाजनेऽपि । खेट भक्षणे, खेडपि । खोट क्षेपे, दडान्तावपि । पुट
संसर्गे । वटु विभाजने, वण्टापयत्यपि । शठ श्रुत सम्यग्भाषणे ।
दंड निपातने । व्रण गात्र विचूर्णने । वर्ण वर्णक्रियाविस्तारगुण-
वचनेषु । पर्ण हरितभावे । कर्ण भेदे । तूण संकोचने । गण
संख्याने । ४-१-६७ ई च गणः छे, चादः, अजीगणत् अजगणत्,
समानलोपित्वाद्ग्रासे, चाणिणसंनियोग एव चुरादीनामद-
न्ततेति पक्षेऽनदन्तत्वे रूपद्वयं, यथादर्शनमन्यत्राचीकथत् । कुण
गुण केत आमन्त्रणे (गूढोक्तिः) वा, णिचुराद्योर्विकल्पार्थो
वा, निश्रायणनिमन्त्रणयोरपि केतः । पत गतौ । वात गतिसुखसेवनयोः,
सुखसेवनयोर्वापि च । कथ वाक्यप्रबंधे । अथ दौर्वल्ये । छेद द्वैधी-
करणे । गद गर्जे । अंघ दृष्ट्युपसंहारे । स्तन गर्जे । ध्वन शब्दे ।
स्तेन चौर्ये, अतिस्तेनत् । ऊन परिहाणे । कृप दौर्वल्ये, कल्पयति ।
रूप रूपक्रियायाम् । क्षप लाभ प्रेरणे, लभपि । भाम क्रोधे ।

गोम उपलेपने । साम सान्त्वने । श्राम आमन्त्रणे । स्तोम
श्लाघायाम् । व्यय वित्तसमुत्सर्गे, वित्तो गतावपि च । सूत्रं विमो-
चने (ग्रंथनं) । सूत्र प्रश्रवणे । पार तीर कर्मसमाप्तौ । कत्र
गात्रशैथिल्ये, कर्त्तृकर्तृकच्छा अपि । चित्र चित्रक्रियाकदाचिद्-
दृष्टयोः । छिद्र भेदे । मिश्र संपर्चने । वर ईप्सायां । स्वर आक्षेपे ।
शार दौर्वल्ये, शरपि । कुमार क्रीडायाम्, छान्तोऽपि । कल संख्यान-
गत्योः । शील उपधारणे (अभ्यासः परिचयो वा) । बेल
काल उपदेश (कालोपदेश) । पल पूल लवनपचनयोः । अश
समाधाते (विभजने), अंसोऽपि, एष अनुपसर्गः गतावपि । गवेष
मार्गणे । मृष क्षान्तौ । रस आस्वादनस्नेहनयोः । वास उपसेवा-
याम् । निवास आच्छादने । चह परिकल्कने (दम्भः) । ४-२-३१
चहणः शाठ्ये णिचि हस्वः जिणम्परे वा दीर्घः, चहयति । मह पूजा-
याम् । रह त्यागे । रह गतौ । स्पृह ईप्सायाम् । रुक्ष पारुष्ये

॥ इति परस्मैपदं ॥ मुगङ् अन्वेषणे । अर्थङ् याचने । पदङ्
गतौ । संग्रामङ् युद्धे, संग्रामोऽप । शूर वीरङ् विक्रान्तौ । सत्रङ्
संदानक्रियायां, संतानक्रियायामपि । स्थूलङ् परिवृहणे
(पीनत्वं) । गर्वङ् माने । गृहङ् ग्रहणे । कुहङ् विस्मापने
॥ इत्यात्मनेपदं ॥ युज संपर्चने । ३-४-१८ युजादेर्नवा स्वाशे
णिच्, योजयति योजति । ली द्रवीकरणे । ४-२-१५ लियो
नोऽन्तः स्नेहद्रवे वा, लीनयति, लापयति, लालयत्यपि च ।
मी मलौ, गतावपि । ग्रीग् तर्पणे । ४-२-१८ धूग् ग्रीगोर्नः णौ, ग्रीण-
यति, पाययत्यपि, न यौजादिकावित्यपि । धूग् कम्पने । वृग् वर्णे ।
जू वयोहानौ । चीक शीक आसर्षणे । मार्ग अन्वेषणे । पृच
संपर्चने । रिच वियोजने । वच भाषणे, वधाच, संदेशनेऽपि ।
अर्चि पूजायाम् । वृजै वर्जने । मृजौ शौचालंकारयोः । कठु
शोके । श्रन्थ ग्रन्थ संदर्भे । क्रथ अर्दि हिंसायाम् । श्रथ बंधने

च, मोक्षणेऽपि। यदि भाषणे, संदेशेऽपि, पक्षे आत्मने '। छुद-
अपवारणे । आळः सद गतौ । छुद संदीपने, छुदैरपि । शुधि
शुद्धौ, शुधपि । तनू श्रद्धांघाते, श्रद्धोपहृत्त्ययोरपि, उपसर्गात् द्वैध्यं ।
मान पूजायाम् । तपि दाहे । तप प्रीणने । दृत् दृप् संदीपनेऽपि ।
आप्लु लम्भने, अंगापि वाऽप्रारिति । दृभै भये । ईर क्षेपे, गतावीप ।
मुषङ् तितिक्षायां । अर्चिअर्चिशूधितपिवदिमृषयः परस्मै इत्यादि ।
शिष असर्वोपयोगे (अनुपयोगः), विपूर्वोऽतिशये (उत्कर्षः) ।
जुष परितर्कणे, परितर्कणेऽपि । दृष प्रसहने, दृषापि । हिमु
हिंसायाम् । गर्ह विनिन्दने । षह मर्षणे । बहुलेमेतन्निदर्शने,
क्लीबस्तम्भ्बुलुम्पाद्या गणाष्टकोक्ताः स्वार्थे निजन्ताः, प्रयोज्य-
व्यापारेऽनुप्रवेशो विना निगं, उदाहरणाद्यर्थाः खण्डादय इति
बहुलता ॥ इति वृष्ट्युजादयः । इति चुरादयो गितः ।

३-४-२० प्रयोक्तृव्यापारे निगं वा, प्रेषणाध्येषणानि-

मित्तभावाख्यानाभिनयज्ञानप्राप्तिभेदैः, कुर्वन्तं प्रयुक्ते कारयति,
न्यादिवर्जनात्पूर्वविकारबाधको न बाधकस्तेन अचीकरत्, प्रेषण-
विशिष्टे कर्त्तरि पञ्चमी, स्मारयति असस्मरत् । ३-४-१९ भूङ्ः
प्राप्तौणिङ्, भावयते, डिच्वादात्, णिङ्भावेऽप्यात्, प्राप्तवानपि परस्मै
इतिच, भवस्योरेकतरेण सिद्धाबुभयोपादानात् कर्मणि भावयामाहे,
भवते प्राप्नोतीति सत्तायामपि, गौ सर्वं कार्यं स्थानिवदिति
४-१-६० ओर्जान्तस्थापवर्गेऽवर्णे पूर्वस्येः सनि, अचीभवत् अजी-
जवत् अयीयवत्, ओण ऋदित्करणात्प्राग् द्वित्वात् ह्रस्वः, तेन
अटिटत् मा । ४-१-६१ श्रुष्टुद्रुमुष्टुच्योर्वा इः, अशिश्रवत् अशु-
श्रवत्, अशशासत्, आशोसः आशीशसत्, न ह्रस्वाऽपि ।
४-२-२० पाशाछासावेव्याहो योऽन्तो गौ, ह्याययति ।
दरिद्रयति, दरिद्रापयत्यपि, स्मृद्वित्यादिवचनात् अनेकवर्णव्यवधा-
नेऽपि । ४-१-८८ गौ ङसनि ह्रः ख्वत्, अजूहवत् अजुहावत्,

यो प्यन्यान्तरे दृष्टव न । ४-१-८९ श्वर्वा, अक्षरावत् अशिष्यत्
आर्चिचत् अतत्वरत् । ४-१-६६ वा वेष्टचेष्टः पूर्वस्यात्, अववे-
ष्टत् अविवेष्टत् । ४-४-१०२ रभोऽपरोक्षाशवि-स्वरे नोऽन्तः-
स्वरान्तरं भयति अरंभत् । ४-४-१०३ लभः, अलम्भत्, अभीभसत्
अवभासत् अचीकणत् अचक्राणत् अस्रुषुपत् । ४-२-१० णौ क्री-
जडिः आः । ४-२-२१ अर्त्तिरीन्लीहीकनूचिधमाय्यातां
पुः णौ, आदेशादागम इत्यर्पयति, क्रोपयति-क्रापयति, प्रिय
ग्रापयति, बहुत्वान्नाम्नोऽपि अर्थोपयति । ४-४-२७ णौ सन्डे वा
इडे गः, अध्यर्जागपत् अभ्यापयति अध्यापीपत् । ४-२-३९
तिष्ठतेरिः, अतिष्ठिपत् । ४-२-३८ जिघ्रतेरिर्वोपान्त्यस्य णौ डे,
अजिघ्रिपत् अजिघ्रपत् । ४-२-१७ पातेः लो णौ, पालयति-अपी-
पलत् । ४-२-१९ वो विधून्ने जः, वाजयति । ४-२-१५ लियो
नोऽन्तः स्नेहद्वये वा, लीनयति लाययति वा । ४-२-१६ लो लः
स्नेहद्वये, लालयति-लापयति वा । ३-३-८९ प्रलम्भे गृधिवच्चेः

णैरात्मने, गर्धयते, चौसदिव दृज्जेरिति । ३-३-९० लीड्लीनोऽ-
र्चभिभवे चान्वाकर्त्तयिषि आत्मने प्रलम्भे च, आलापयते ।
३-३-९१ सिम्लः प्रयोक्तुः स्वार्थे (कर्त्तरि हेतौ), विस्मापयते ।
३-३-९२ विभेत्तभीष् च, भीषयते भापयते वा मुण्डः । ४-२-११
सिध्यन्तरज्ञाने आः, साधयति । ४-२-२२ स्फायः स्फाड्,
स्फावयति, स्फाययत्यपि । ४-२-२३ शदिरगतौ शात् । ४-२-१४
रहः पः वा, रोपयति-रोहयति । ४-२-१३ वियः प्रजने
आ-वा, वापयति वाययति वा गाः । ४-२-४० ऊद्-दुषो णौ,
दूषयति अदुदुषत्, अदुदुषदपि । ४-२-४१ चित्ते वा, दोषयति
दूषयति वा अज्ञां-धातोः स्वरूपग्रहणे तत्प्रत्ययकार्थविज्ञानमिति
दुषमान्चेष्टः दुषयति । ४-२-५१ णौ मृगारमणे रज्जेनो लुक्
रजयति मृगं, सर्वत्रापि नो लुगिति । ४-२-१२ चिस्फुरोर्नवाऽऽः ।
४-२-२४ घटादेर्हस्वो दीर्घस्तु वा निणम्परे णौ, घटयति,

हीडं हीडमित्यर्थं दीर्घता । ४-२-२५ कगेवनूजनैजृष्वनस्रंजः,
कगेयति, लसूरपि । ४-२-२६ अमोऽकमयिमिचमः, रमयति,
कामयति । ४-२-२७ पर्यपात् स्रवदः, परिस्स्रवदयति, व्यत्ययः
अवादपि च । ४-२-२८ शमोऽदर्शने णौ ह्रस्वः जिणम्परे वा
दीर्घः, व्यत्ययोऽपि । ४-२-३२ उवलहलल्ललगलास्नावनू-
वमनमोऽनुपसर्गस्य वा ह्रस्वः, नामयति नमयति, चाहयति
। ४-३-५० ङिणाति घात् हनः, घातयति । ४-४-२४ णावज्ञाने
गमुः इणिकोः, गमयति । पाययति । ४-१-३३ ऊं पिबः पीप्सू,
अपीप्यत्, अदिध्मपत् अभिसावयति व्यतस्तम्भत् व्यषिष्वणत्
प्रत्यसीषदत् प्रत्यषष्वञ्जत् पर्याणिणत् पर्यानिनत्, उपान्त्येत्य-
त्र णिजातेः अचूचुरत्, जापयति ग्लपयति औणिणत् अचिकीर्षत्
अचकर्षत् जागरयति अजजागरत् अजीहयत् स्वरव्यंजनस-
मुदायव्यवायः अदीदृशत् ॥ इति णिगन्ताः ॥

३-४-२१ तुमर्होदिच्छायां सन्नतत्सनः, भवितुमिच्छति
४-३-३३ नामिनोऽनिट् सन् कित् । ४-४-५९ ग्रहगुहश्च सनो
नादिरिट्, चादोः, बुभूषति, जुगूह्विषन्ति । ४-१-१० पुनरेकेषाम्,
सुसोषुषिषते । ३-३-७४ प्राग्वत् सन आत्मने । ४-१-११ यि
सन्वेष्ट्यः द्विः, इध्यिषिषति इध्यिषिषति । ४-३-३२ रुदविद-
मुषग्रहस्वपप्रच्छः सन् च कित्, चात् कत्वा । ४-३-३४
उपान्त्ये नामिन्यनिट् सन्किट्, जिघृक्षति । सुष्वापयिषति,
कित्वात् सुषुप्सति । ४-४-४८ ऋस्मिपूङ्जजशौकगृद्धृ-
प्रच्छः सन् आदिरिट्, पिपयिषते चिकरिषति चिकरीषति
नास्येटो दीर्घ इति, कृणातेर्न, इटः कार्यित्वान्न स्वरादित्वं सनः,
गुणश्च स्वरविधित्वात्प्राग्गित्वात् अरिषति । ३-३-७२ स्मृदृशः
सन आत्, सुस्मूर्षते सिस्मारयिषति दिदृक्षते । ४-१-१०४ स्वर-
हन्गमोः सनि धुटि दीर्घः, जिघांसति, नेको गमोरिति । ४-१-१०५
तनो वा । ४-४-४७ इवृधञ्जस्जदम्भिश्रयूणुं भरज्ञपिसनि-

तन्निपत्तिवृद्धिरिद्रः सन आदिरिड् वा, तितांसति तितंसति
तितनिपति जिगीषति चिकीषति चिचीषति । ४-४-२५ सनीडिश्च
गमुरज्ञाने चादिणिक्तोः, अधिजिगांसते जिगमिषति अधिजिगा-
पयिषति । ४-२-६१ सनि सन आः, सिषासति पुस्फारयिषति
तुब्धयुपति तुब्धयुपति तिरितीकार उच्चारार्थः, तितरिषति तितरी-
पति तितरीषति तुब्धयुपति दिदेविषति । ४-१-१७ ऋञ्च इर्च् सिसनि
नच द्विः, इत्सति अर्दिधिपति विप्रक्षति विभक्षति सेटावपि
। ४-१-१८ दंभो धिप् धीप् सिसनि । ४-१-१६ ज्ञप्यापो
ज्ञीपीप् नच द्विः सिसनि, ज्ञीप्सति जिज्ञपयिषति, युयुषति
थियविषति प्रोर्णुनुविषति प्रोर्णुनविषति प्रोर्णुनूति विभर्त्तरपि
वेड् गुणोऽपि ततो विभर्षति, भृगस्तु दुभर्षति । ४-३-२५ बौ
व्यञ्जनार्देः सन् चाख इदुदुपान्त्येऽवन्तात् वा सेट् सन्
कित्, चात् क्त्वा, दिद्युतिपते दिद्योतिषते । ४-१-२० मिमी-
मादामित्स्वरस्य, मित्सते, भिमासत्यपि, बहुत्वान्न निरनुबंधेति ।

४-१-२१ रभलभशकपतपदामिः, शिक्षति । ४-१-२२ राधे-
र्वधे इः, प्रतिरित्सति । ४-१-१९ अव्याप्यस्य सुचेर्मोर्गवा,
मोक्षति मुमुक्षते वा चैत्रः । २-३-३७ णिस्तोरेवास्वदस्विदसहः
षणि सः षः, सिषवयिषति तुब्धूषति, षोपदेशानां णिस्तोरेव
पणि षः । २-३-३८ सञ्जेर्वा षणिः षः प्यन्तस्य । ४-२-६
दडिः सनि वाऽत्, दिदासते दिदीषते, जिजावयिषति
शिश्वाययिषति शुशावयिषति जुगुप्सिषते विवृत्सति सुमूर्षति
अभ्यषिषेणयिषत् परिषिषेविषते दिवादिसिध्यस्य अभिसिषे
धिषति प्राणिणिषति अश्वकिषते अट्टिषते जुहावयिषति
सिष्णासति जिघीषति चिकर्त्तिषति चिकृत्सति अरिरीषति
अरिरिसति ईषिषिषति सुस्वूर्षति सिस्वरिषति निविषिषते
चिक्रंसते अनुचिकीर्षति उचिच्छिषति, द्विच्छिस्तिरिति
वर्त्तिच्छिषतीति ॥ इति सान्ताः ॥

३-४-८० व्यञ्जनोदेरेकस्वराद् भृशाभीक्ष्ण्ये यङ्वा,

सर्वस्मादपि जाजाग्रीयते । ४-३-१०९ ऋतोः सीः चिन्वद्भ्येषु
अजजागरीत् अपि चेति । ४-१-४८ आगुणावन्यादेः
(निगुरीरिस्वर्जस्य) भृशः अमीक्षणं वा भवति बोभू-
यते । ३-४-१० अट्यत्तिस्त्रिभूत्रिसूत्र्यशूर्णोः गङ्, अट्यायते
अग्रयते । ४-३-८० योऽशिति लुक् व्यंजनान्तात्, अराराचक्रं,
नेभेदिता मोमूत्रिषीष्ट, न लाक्षणिकस्येति मोमूत्रिषीष्ट, और्णो-
बुविष्ट । ३-४-११ गत्यर्थात्कुटिले, चक्रम्यते । ४-१-५१ सुरतो-
ऽनुनासिकस्य पूर्वस्य, जातिग्रहात् जंहम्यते, जाहम्यतेऽपि,
पूर्वस्यात् इति विशेषणे बभाम्यतेऽपि । ३-४-१२ गृलुपसदचर-
जपजभदशदहो गर्ह्ये । २-३-१०१ ओ यङि रो लः,
जेगिल्यते । ४-१-५३ चरफलां पूर्वस्य सुरन्तः, बहुत्वात्फलनि-
फलौ । ४-१-५४ ति चोपान्त्यातोऽनोदुः चरफलां, पम्फुल्यते
चञ्चूर्यते । ४-१-५२ जपजभदहदश भञ्जपशः सुरन्तः, दन्द-
क्यते पम्पक्यते । ४-३-९७ ईच्यञ्जनेऽपि गापास्थासादामा-

शकः किङ्कत्यशिति, देदीयते पेयीयते मेमीयते, न सैवैगाङ्मात्तिभिः
मिति, पातेः पापायते, शोशयते शोशयते चेकीयते वेविध्यते
। २-३-६० सिचौ यङि न षः, अभिसैसिच्यते । ४-१-४७ न
कवतेर्यङिः कश्चः, कोकूयते । ३-४-१३ न गणाशु भरुचः गङ् ।
४-१-८६ चायः कीः, चेकीयते, लुभय दीर्घः, प्राकृतुस्वर इति
पश्चाद् द्वित्वं । ४-३-९८ घ्राधमोयङि इः, जेघ्रीयते, जेघ्रीति जेघ्रीत
इति । ४-३-९९ हनो घ्रीर्विधे, जेघ्रीयते, वेति जघनीत्यपि च ।
४-१-५० वञ्चस्त्रैसध्वंसंशकसपतपदस्कन्दोऽन्तो नीः,
चनीस्कधते, सनीसिच्यते, अद्युतादिसंसः सांसिच्यते अभ्या-
दिभ्रंशः बाभ्रश्यते । ४-२-६२ ये नवा आः खनिसनिजनः
किङ्कति, आशिष्यपि, जाजायते जंजन्यते । ४-१-५५ क तां
रीः पूर्वस्य, वरीवृञ्च्यते, बहुत्वात् लाक्षणिकस्यापि । २-३-९५
द्युतेर्यङि न णः, नरीनृत्यते, जरीगृहीता सोषुप्यते । ४-१-८५
ठ्येस्यमोयङि ध्रुत्, वेवीयते सेसिम्यते, न लुपीति, वावश्यते ।

४-३-१०५ किङ्कति यि शय् शीङ्, शाशय्यते । ४-४-१०४
आङो यि लभः स्वराबोऽन्तः, आलालम्भ्यते । ४-४-१०५
उपात्सुतौ, उपलालम्भ्यते दाध्वयते बभृज्यते तेषीयते
निषापद्यते ॥ इति यङन्ताः ॥

३-४- बहुलं लुप् यङ्, यङित्यादौ बाहुल्यात् वर्ध्नि
चर्कर्मि, बावदीति रोर्धीति लालपीत्यत्र नित्यं, वर्ध्नि नर्नर्नि वर्ध्नी-
त्यत्र च वेति, लुपि नात्मने, अदादौ पाठात् न शब्, प्रकृतिग्र-
हणे यङ्लुचन्तस्यापीति गुणः बोभोति बोमर्धीति । ४-३-११ न
वृद्धिश्चाविति किङ्कलोपे चाद् गुणः, बोभूतः बोभुवति अवोभूवीत्
अवोभोत् अवोभुः बोभर्वाचकार बोभन्विता अपास्पद् अपास्पाः
नानात्ति दादद्धि अदादधुः अदादाधीत् अचोस्कुन् अचोस्कुन्दुः
अचोक्कुदीत् अचोक्कः जंगन्ति जंगतः जंगमति जंगन्मि जंगहि
अजंगमीत् जंगन्ति जहिजंघहिरपि, सूत्रगणनिर्देशेऽपि नेति,
न यमीत्यादि, अहन्ति दीर्घत्वे च जघांहिरपि, वध्यात् चञ्च्वृत्तिं

४-२-६० आः खनिसनिजनः धुटि किङ्कति, चङ्हातः अर्च-
खानीत् योयवीति । ४-१-४९ न हाको लुपि यङ् आः
पूर्वस्य, जहाति जहेति अजहुः अजहासीत् जहायात्, जाहेतीति,
सोषुपीति, सास्वत्तीति । ४-१-५६ रिरौ च लुकि चाद्रीः क्रमतौ,
बहुत्वाच्छाक्षणकस्यापि, वर्ध्नीति वरिध्वतीति वर्ध्नि अवर्वत् अवर्वाः
अवर्वर्चीत् चरीर्कन्ति चर्कन्ति चरिर्कन्ति तार्तीतः अरियरीति
अरार्कन्ति अरियात्ति नेः पूर्वस्येति अर्थेति अपि अररीति अरियुतः
आरति अरियुति आररीत् आरियारीत् आरियात् अरियियात्
जर्गहीति जाग्रहीति जाग्रहि जाग्रहति जर्गधीति वरीवृश्चीति
वरिवृष्टि चार्करीति चार्कन्ति पाग्रष्टि पाग्रष्टः पाग्रच्छ्वः पाग्रश्मः
जाह्वीति जाहति । ४-१-१०९ मन्व्यविश्रिज्वरित्वरे-
रुपान्त्येन सह ऊद् अनुनासिके क्वौ धुटि च, मामोति
मामवीति मामवति । ४-१-११० राल्लुक् अनुनासिकाक्किधुटि
छ्वोः, तोतोर्चिं तोतूर्तः तोतुर्वति मोमोर्ति । ४-१-१०७ अहन्प-

पुत्रीयति पुत्रकाम्यति । १-१-२२ नं कये नाम पदं,
कयेष्विति बहुत्वादेनेकानुबन्धेऽपि दंडीयति, एकादुबन्धग्रहणे न
द्वयनुबन्धकस्येति कयन्यव् गव्यति, राजीयति राजीयांचकार
दिव्यति दीव्यति कर्त्रीयति । २-४-९१ आपत्यस्य क्वच्योः
व्यञ्जनाद्यो लुक्, गार्गीयति । ४-३-८१ कयो वाऽशिति व्यञ्ज-
नान्लुक्, समिधिता समिध्यता उदच्यति आ ऊढा तामै-
च्छत् औदीयत् औंकारीयत् । ४-३-११३ क्षुत्तृङ्गर्धेऽशानायो-
दन्यधनायम्, उदन्यति । ४-३-११४ वृषाश्वान्मैथुने स्सोऽन्नः,
वृषस्यति, मैथुनपर्यायौ । ४-३-११५ अश्त्र लौल्ये चात् स्सो-
ऽन्तः, दध्यस्यति दधिस्यति, द्विस् पत्न्यभावाय, सर्षिकाम्येत्
। ३-४-२४ आधारार्चोपमानादाचारे चाद् द्वितीयायाः, पुत्रमिवा-
चरति पुत्रीयति शिष्यं, प्रासादयति कुट्वां, अमान्ययादेव
। ३-४-२५ कर्तुः क्विप् गल्भस्त्रीबहोडात् इत् उपमाना-

अमस्य विचङ्किति धुटि दीर्घः, शंशान्तः, अभिविषेधीति
सेधोऽकार उच्चारणार्थः, परिसंषिबीति अभिसास्यन्दीति प्रनि-
वावर्पीति प्रणिमामाति संजगते, दंदशीति दंशेत्युक्तेः, असासक्
देहिं शाधि एधि, हसं अजाहासीत्, श्रव्यादीनामनेदित्करणत्,
यौयैतीति, जागेयात् पोषयात् तांस्थेयात् आस्थत् चोकोति
वाभ्राष्टि वाभ्रांक्ति अपापयत् छे पिव इति लुप्ततिव् तिर्वेत्यनित्य-
स्त्वद् अपापात् पर्यति पर्यरीति वेवेद्धि पेपेति देद्योति, देदेतीति
छेदेतीति, शृणोति चरीकृणोति देधिनोति प्रोर्णोनेति प्रोर्णो-
नोतीति च, सरिस्वरिता, सरिस्वष्टः न छित्यदन्त इति, इस्करणात्
शाशिष्टः, मर्मति, सुहांदिपरिगणनात् मोमोगिध मोमोढि अता-
स्थपत् ॥ इति यङ्लुबन्ताः ॥

३-४-२३ द्वितीयायाः काम्य इच्छायां वा, इदंकाम्यति
स्वःकाम्यति । ३-४-२३ अमान्ययात्स्फ्यन् च, गोसमा
ननान्तेभ्य इति, पुत्रमिच्छति । ४-३-११२ क्यनि अवर्णस्येः,

दाचारे, राजनति त्रिविपि व्यञ्जनकार्यमनित्यं होडते शिष्यति,
क्यपो लुकि शिषितेति, कर्तुः संबन्धिनो म इति, अगर्वात् ।
प्रत्ययान्तैकस्वरेऽप्याम् गवांचकार । ३-४-२६ क्यङ्
कर्तुरुपमानात्, हंसायते कार्याचक्रे दध्यच्यते । ३-४-२७
सो वा लुक्च, पयायते पयस्यते । ३-४-२८ ओजोऽप्सरसः
सो लुक्, ओजस्वीवाचरति ओजोयते अप्सरायते, त्वद्यते, कुमा-
रायते पुंवत्, सपत्नीयते पाचिकायते अति औ कवयति
अमालासीत् कति चकौ स्विष्यति । ३-४-२९ ङ्यश्चै भृश्यादेः
स्तोलुक् प्रागतत्तत्रे कर्तुः क्यङ्, उत्सुकशीघ्रचपलपांडितफेनशु-
चिनीलहरितमंदभद्रवर्चमुन्मनसदुर्मेनस्तृपतरेफत्वेहतः वेहायते
उदमनायते दुर्मेनायते । ३-४-३० डाच् लोहितादिभ्यः
षित् क्यङ् ङ्यर्थे, जिह्वश्यामधूमचर्मनृहर्षगधसुखदुःखमूर्च्छा-
निद्राकृपाः, अकरुणावान् करुणावान् भवति करुणायति करु-
णायते । ३-३-४३ क्यङ्बो नवाऽट्मने, पटपटायते, डाच्

लोहितादेव क्यङ्प् इत्यपि । ३-४-३१ कष्टकक्षकृच्छसन्नगहनाय
पापे क्रमणे चतुर्थ्यन्तेभ्यः क्यङ्, कृच्छायते, द्वितीयायाः पाप-
चिकीर्षयामिति । ३-४-३२ रोमन्थाद् व्याप्यादुच्चवर्षणे, रोम-
न्थायते । ३-४-३३ फेनोऽम्बाषपधूसामुद्धमने, धूमायते
। ३-४-३४ सुखादेरनुभवे, दुःखायते, तृप्रकृच्छअलीककृपण-
करणप्रतीपाः । ३-४-३५ शब्दादेः कृतौ वा, वैरायते वैरयति,
व्यवस्थार्थो वा, कलहओषवेगयुद्धगममेघअद्याल्लुष्टासुदिनदुर्दिन-
नीहाराः । ३-४-३६ तपसः क्यन्, तपस्यति । ३-४-३७ नमो-
वरिवाश्चिज्जोऽर्चोसिवाश्चर्ये, नमस्यति चित्रीयते । ३-४-३८
अंगान्निरसने णिङ्, ग्रंथयते । ३-४-३९ पुच्छादुत्परिव्यसने,
परिपुच्छयते, पुच्छयते उत्पुच्छयते । ३-४-४० भाण्डात्समा-
चित्तौ, संभाण्डयते परिभाण्डयते । ३-४-४१ चीबिरात्परि-
धानार्जने, परिचीवरयते । ३-४-४२ णिज्बहुलं नाम्नः
कृगादिषु ७-४-४४ ङ्यन्त्यस्वरादेः लुक् इमणीष्ठियसौ, वास्या

अन्यस्य प्रथमादिः, पुपुत्रीयिषति ॥ इति नामधातुप्रक्रिया ॥
कण्डूगु गात्रविनामे । ३-४-८ धातोः कण्ड्वादेर्यक्,
अधिकारेऽपि धातुग्रहान्न कण्ड्वादिनामभ्यः, कण्डूयति कण्डूयते,
महीङ् पूजायाम्, वृद्धावपि । हणीङ् रोषे लज्जायां च, अवयवे
कृतं लिङ्गं समुदायमपि विशिनष्टि चेत्तं समुदायं सोऽवयवो न व्य-
भिचरति हणीयते । वेङ् लाङ् मन्तु अपराधे । वल्गु माधुर्ये, पूजा-
यामपि । अस् असु उपतापे । वेट् लाट जीविने, धौत्योस्वप्नपूर्वभावे-
ष्वपि । लिट् अल्पकुत्सनयोः । लोट् धौत्येऽस्वप्ने च, दीप्तावपि ।
उरस् बले । उषस् प्रभातीभावे । इरस् ईर्ष्यायां । तिरस् अन्तर्धौ ।
इयस् इमस् एयस् प्रसृतौ । पुष संतोषे । पयस् प्रसवे । संभू-
यस् प्रभूतभावे । दुवस् परितापपरिचरणयोः । दुरज् भिषज्
चिकित्सायां । भिष्णुक् उपसेवायां । नन्द समृद्धौ । रेखा श्लाघा-
ऽऽसादनयोः । लेखा स्खलने । एला केला खेला विलासे । वेला
समयार्थे । गोधा मेधा आशुग्रहणे । मगध परिवेष्टने । इरघ

परिच्छिन्नवान् पर्यवीवसत् कलिहलिवर्जनात्पश्चाच्छोपेऽसमानलो-
पिता, तिलकयति त्रिलोकीं पटयति अपीपटत्, धातोरित्यपपटदिति,
। ७-४-४२स्थूलदूरयुवहस्वक्षिप्रक्षुद्रस्यान्तः स्थादेर्लुक् गुणश्च
नामिनः, दवयति स्थवयति अनुलोमयति उपश्लोकयात त्वदयति,
त्वापयतीति, तिराययति स्वापमकरोत् असुषुपदिति घञोऽपि
यवृत्, समीचयति अदिदेवद्रायत् स्रजयति प्रशस्ययतीति । ७-४ ३६
प्रियस्थिरस्फिरोरुगुरुबहुलतृप्रदीर्घवृद्धवृन्दारकस्येमनि च
प्रास्थास्फावरगरबहन्नपद्राघवर्षवृन्द, चात् ण्यादौ, बंहयति
बृंदयति दध्ययति । ३-४-४३ व्रताद् भुजितान्निवृत्त्योः, व्रतयति
सावधं शुद्धं वा । ३-४-४४ सत्यार्थवेदस्याः, सत्यापयति
अससत्यापत् । व्यसीसनत्, नात्राटान्तरे, अभिषेणयति अभि-
सावकीयति । ३-४-४५ श्वेताश्वा १ श्वतर २ गालोडिता ३-
ऽऽह्वरक ४ स्याश्व १ तरे २ त ३ क ४ लुक्, श्वेतयति । ४-१-७
नाम्नो द्वितीयाद्यथेष्टं द्विः स्वरादेः, अश्वीयिषति । ४-१-८

इषुध शरधारणे । कुपुंभ क्षेपे । सुख दुःख तत्क्रियायां । अगद
नीरोगत्वे । गदद वाक्स्खलने, छिदिति । तरण वरण गतौ ।
उरण् तुरेण त्वरायां । पुरण भ्रुण धारणपोषणयोः । तुरणं चौर्ये ।
तिरस् तरण गतौ । ततस् पयस् दुःखे । अरं आराकर्मणि ।
सपर पूजायां । समर संग्रामे । ४-१-९ कण्ड्वादेस्तृतीयोऽङ्गो
द्विः, कण्ड्वयियिषति । वेद धौत्ये स्वप्ने च । इलो विलोसे
॥ इति कण्ड्वादयः ॥

१-३-२३ क्रियाव्यतिहारे (इतरचिकीर्षितायाभितरेण हरणं)-
अगतिर्हि सा शब्दार्थहसो ह्रस्वश्चानन्योऽन्यार्थे कर्त्तव्यत्तिमने,
व्यतिपुनर्त्ये व्यतिहरन्ते भारं व्यतिस्ते व्यतिहे व्यतिषीत । ३-३-२४
निविशः कर्त्तर्यात्, न्यविशत, पर्युहते । ३-३-२६ उत्स्वराङ्कु-
जेरयज्ञतत्पान्ने (यज्ञे यत् तत्पानं तद्विषयः) उङ्कुते नियुक्ते ।
३-३-२७ परिव्यवात् क्रियः, विक्रीणीति, ईगितः फलवतोऽ-
न्यत्रायं विधिः सर्वत्र । ३-३-२८ परावेर्जे, विजयते । ३-३-२९

समः क्षणोः, संक्षणुते । ३-३-३१ उदश्चरः साप्यात्, पुरुषचन-
मुच्चरते । ३-३-३२ समस्तृतीयया, यस्य येनाभिसंबन्धो दूरस्थ-
स्यापि तेन स इति स्थेन मैत्रः संचरते । ३-३-३३ क्रीडोऽकूजने,
संक्रीडते । ३-३-३४ अन्वाङ्परः । ३-३-३५ क्षप उपलभभने
(प्रकाशनं क्षपथः प्रोषितानुरूपं चेष्टा वा) । ३-३-३७ सुनजो-
ऽन्नाणे, ओदनं भुंक्ते । ३-३-३८ हणो गततां वञ्छीत्ये, पैतृक-
मनुहरन्तेऽध्याः (सादृश्यं गमनं वा) । ३-३-३९ पूजाचार्यक-
भृत्युत्क्षेपज्ञानविगणनव्यये नियः, नयति स्थाद्वादे जीवा-
दीन्, उपनयते माणवकं, कर्मकरानुपनयते, विशुमुदानयते,
नयते तत्त्वार्थे, नयते क्रणं, यतं विनयते । ३-३-४० कर्त्तृस्था-
मूर्त्ताप्यात्, विनयते क्रोधं, शमयत्यर्थदेव । ३-३-४८ वृत्ति
(अप्रतिबन्धः) सर्ग (उत्साह) तायने (स्फीततादि) क्रमः,
शौचैऽस्य क्रमते कुद्धिः, स्रयाय क्रमते, क्रमन्तेऽस्मिन् योगाः,
अपरोपौपसर्गोद्वर्षति । ३-३-४९ परोपात् वृत्त्यादौ, अब्रूत्यादावपि-

। ३-३-५० वेः स्वार्थे । ३-३-५१ प्रोपादारम्भे, स्वार्थारम्भे, अङ्गीकरणेऽपि च । ३-३-५२ आङो ज्योतिरुद्गमे, आक्रमते सूर्यः । ३-३-५३ दागोऽस्वास्यप्रसारविकासे, विद्यामादत्ते, उष्णो मुखं व्याददाति, कूलं व्याददाति । ३-३-५४ नुप्रच्छः, आनुते शुगालः, उत्कण्ठाशब्दे आपृच्छते । ३-३-५५ गमेः क्षान्तौ (कालहरणं), आगमयस्व, ग्यन्त एव । ३-३-५६ हः स्पर्द्धे आङः, वादिनमाह्वयते । ३-३-५७ संनिवेः, निह्वयते । ३-३-५८ उपात्, उपह्वयते । ३-३-५९ यमः स्वीकारे, विवाह एवेति । ४-३-४० वा स्वीकृतौ यमेः सिजनिद् किद्, उपायत उपायंस्त वा महा-स्त्राणि । ३-३-६० देवाच, मैत्रीसंगमपथिकनृकमंत्रकरणे स्थः उपात्, जिनेन्द्रमुपतिष्ठते, सुव्रमुपतिष्ठते पन्थाः, ऐकारेण वाणी-मुपास्थित । ३-३-६१ वा लिप्सायां, उपतिष्ठते उपतिष्ठति वा साधुर्गृहिकुलं । ३-३-६२ उदोऽनूध्वेहे (चिष्टा), नञ्युक्तं तत्सदृशे, मुक्तावुत्तिष्ठते । ३-३-६३ संविप्रावात्, प्रतिष्ठते । ३-३-६४

क्षीप्साऽऽस्थेये (निर्णेता) तिष्ठन्ते सिंहाचार्या वज्रर्षये, संशय्या-भये तिष्ठते श्रेणिकः । ३-३-६५ प्रतिज्ञायां आङपूर्वः, आतिष्ठते नित्यानित्यं । ३-३-६६ समो गिरः प्रतिज्ञायां, सगिरते स्या-द्वादं । ३-३-६७ अवात् गिरः, न प्रयोग इति । ३-३-६८ निह्वे ज्ञः, शतमपजानीते । ३-३-६९ संप्रतेरस्मृतौ (अभ्यु-पगमादौ) । ३-३-७० अननोः सनः, धर्मं जिज्ञासते, सकर्मकात् । ३-३-७१ श्रुवोऽनाङ्प्रतेः, शुश्रूषते गुरुन् । ३-३-७३ शको जिज्ञासायां, शिक्षते, शकः सनोऽनित्वमिति । ३-३-८१ अनोः कर्मण्यसति वदो व्यक्तवाचाम्, अनुवदते मैत्रैत्रस्य । ३-३-८२ ज्ञः, सर्पिषो जानीते, प्रवृत्तौ करणे मिथ्याज्ञाने वा ज्ञाने सम्वन्धे वा षष्ठी । ३-३-८३ उपात्स्थः, भोजनकाल उपतिष्ठते । ४-३-३७ गमो वाऽऽत्मेने पदेऽनिद्रसिजाशिषौ कित्, समगत समगंस्त संगसीष्ट संगंसीष्ट, उपसर्गेत्यनित्यस्तेन समागच्छत् । ३-३-८६ आङो यमहनः स्वेऽङ्गे च, आहते ग्राहणवेहे ग्राहन्मेहे

आयच्छते पादं, स्वेज्ज्ञे इति पारिभाषिकं नात्र स्वाङ्गं । ४-३-३८
हनः सिच् अनिद् कित्, अ हत । ४-९-३ ३९ यमः सूचने, आयत
३-३ ८७ व्युदस्तपः स्वेज्ज्ञोऽसति च कर्मणि, वितपते रविः, उत्तपते
पाणि, दीपिज्वलित्वाभिभासर्थोऽकर्मकस्तपिः । ३-३-८८ अणिक्-
मणिक्कर्तृकाणिगोऽस्मृतौ, आरोह्यते हस्ती हस्तिपकान्,
दर्शयते अदीदृशत अददर्शत वा भृत्यान् राजा । ३-३-९३ मिथ्या-
कृगोऽभ्यासेऽर्थे, पदं मिथ्या कारयते । ३-३-९४ परिमुहाय-
मायसपाद्घेवदवसदमादरुचन्तः फलवति कर्त्तरि णिगः,
आयामयते सर्प, आयासयते मैत्रं, अदेनेति । ३-३-९६ ज्ञोऽनुप-
सर्गात् । ३-३-९७ वदोऽपात्, एकान्तमपवदते । ३-३-९८
समुदाङ्गो यमेरग्रंथे फलवति कर्त्तर्यात्मनेपदं, आयच्छते वस्त्रं
। ३-३-९९ पदान्तरगम्ये वा परिमुहोदे १ रीगितः २ श्लोऽनु-
पसर्गात् ३ वदोऽपात् ४ समुदाङ्गो यमेः ५ इति विहितमात्मनेपदं,
स्वं शत्रुं जानाति जानीते वा । इत्यात्मनेपदप्रक्रिया ॥

परानोः कुगः परस्मै । ३-३-१०२ प्रत्यभ्यतेः क्षिपः, अतिक्षि-
पति, विधिनियमयोर्विधरेव व्यायांस्तेन तौदादिकः । ३-३-१०३
प्राद्वहः । ३-३-१०४ परेऽसृषश्च, परिवहति, वहनेति । ३-३-१०७
अणिगि प्राणिकर्तृकानाप्याणिगः, आसयति चैत्रं, चेतय-
मानं प्रयुक्ते चेतयति । ३-३-१०८ चल्याहारार्थेऽबुधयुधमुडु-
स्तुनराजनः णिगः, अध्यापयति शिष्यं ॥ इति परस्मैपदप्रक्रिया ॥
३-४-७० क्यः शिति भावकर्मणोः । ३-३-२१ तत्साप्या-
नाप्यात्कर्मभावे कृत्यक्तत्वार्थाश्च आत्मनेपदं, भूयते
लिख्यते क्रियते घटः, कालादेः मास आस्यते मासमास्यते,
भावे औत्सर्गिकं प्रथमपुरुषैकवचनं, सकर्मकाकर्मकत्वं द्रव्यकर्म-
निबन्धनं, क्रियाविशेषणस्य क्रियया कर्मत्वेऽपि बाह्याक्रियाकर्म-
त्वाभावात् तत्, अदुतौ कर्त्तर्येवेति बुभूवे, बभूवेऽपि । ३-४-६६
स्वरग्रहशहन्भ्यः स्यसिजाशीः श्वस्तन्यां जिङ्वा,

भाविता भविता । ३-४-५८ भावकर्मणोः अद्यतन्यां बिच् तलु-
कुं च, अभावो भावयोर्मोहे, न परोक्षेति ह इति, भावयिष्यते,
बुभूक्ष्यते, आश्लेषि कन्या, बोभूय्यते स्तूयते अस्ताविड्वं अस्ता-
विध्वम्, स्मर्यते जिनः, अस्मारिषाताम् अस्मरिषातां अस्मृषाताम्
औपदेशिकसंयोगाभावात् संस्क्रियते शिष्यः । ४-२-६३
तनः कथे वाऽऽ, तायते तन्यते अतानियतं, इज्यन्ते
गुरुवं, शय्यते जायते जन्यते धीयते । ४-३-५३ आत
एः कुञ्जो जिणति, अथायि अथायिषाताम् अदरिद्रि अदरि-
द्रांयि तप्यते ३-४-९१ तपः कर्त्रेऽनुतापे च जिच् न, चात्क-
र्मकर्त्तरि, अनुतापग्रहणात् भावे कर्मणि च अन्वतप्त तपे, दीयते
दायिषीष्ट हन्यते, वधिषीष्ट अनेकस्वरादिद्, अयानि, अहे इत्यनेन
सिद्धेऽपि जिणवीत्युक्तेन घात् अवधि, घानिता हन्ता, गृह्यते
अदशिषाताम् अहक्षताम् अहक्षत शम्यते । ४-३-५५ मोऽकमि-

यमिरमिनमिगामिवमचर्मः जिणति कृति औ च न बुद्धिः,
चम इति, आर्मस्तु अमणः, अशमिअकामि । ४-३-५६ विअमेवा,
व्यश्रामि व्यश्रमि, निषेधः नित्यं घञि वेति च, शाम्यते शशम्यते
भज्यते । ४-२-४८ भञ्जेमो वा न लुक्, अमाजि अमाज्जि,
पायते । ४-४-१०६ जिणमोवी लभः स्वसंनोऽन्तः, अलमि
अलम्भि गीयते, गाडो गायतेऽपि, घटादित्वाद् अक्षाज्जि
अक्षज्जि, हाडो हायते ॥ इति भावकर्मप्रक्रिया ॥

सौकर्यादिविधिते कर्तृव्यापारे ३-४-८६ एकधातौ
कर्मक्रियैकाकर्मक्रिये (कर्मकर्त्तरिरूपे) जिक्यात्मनेपदानि,
क्रियते अकारि चक्रे वा कटः स्वयमेव, भावे क्रियते कटेन ।
३-४-८७ पच्चिदुहेः कर्मक्रियैकाक्रिये एकधातौ, अपक्त उदुम्बरः
फलं स्वयं । ६-४-८८ न कर्मणा बिच् योगे, अदुग्ध गौः पयः
स्वयम् कर्त्तरित्यव अपाचि उदु म्वरफलं वायुना । ३-४-८९

रुधः न निच्, अरुद्ध गौः स्वयं । ३-४-९० स्वरद्वुहो वा
निच्, अकृताकारि वा कटः स्वयं, अदुग्धादोहि वा गौः स्वयम् ।
३-४-९२ णिस्तुभ्यात्मनेपदाकर्मकात् निच् न, पचन्तं
प्रायुङ्क्तापीपचत्, सौकर्येऽपीपचतौदनः स्वयं, व्यकृत सैन्धवः,
जिद् विकारिता, ग्रास्नाविष्ट (असत्कर्माऽऽत्मनेपदात्) । ३-४-९३
भूषार्थसन्नकिरादिभ्यश्च निक्थौ न, चाद् ण्यन्तादेर्न क्यः,
अलमकृत कन्या, अचिकीर्षिष्ट कटः, कीर्षिष्ट पांसुः स्वयं,
न्वगीर्ष्ट ग्रासः, कृगुद्रुहद्रुग्रन्थग्रन्थाः । ३-४-९४ करणक्रियया
क्वचित् एकाकर्मिक्ये, परिवारयन्ते वृक्षं कण्टकाः स्वयं ।
३-४-९४ रुजः आर्द्धे अभियात्मने तथा कर्त्तरि, सृज्यतेऽ-
सर्जि संच्यते वा माला धार्मिकः । ३-४-९५ तपेस्तपःकर्मकात्
॥ इति कर्मकर्तृप्रक्रिया ॥

५-२-५ विशेषपाविपक्षान्यामिश्रे भूतैऽद्यतनी, अजैषीद्वर्तो
दूणान्, अद्य थौ वाऽमुक्षसहि । ५-२-६ राजौ वसोऽन्त्ययाना-

स्वप्रयद्यतनी भूते, क्व भवानुषितः ? अमुत्रावात्सम् । ५-२-८
ख्याते दृश्ये भूतेऽनद्यतने ह्यस्तनी, अरुणत् सिद्धराजोऽवन्तीम्,
अजयत् सौराष्ट्रान् सिद्धः । ५-२-९ अथदि स्मृत्यर्थे भवि-
ष्यन्ती भूतानद्यतने, स्मरसि साधो ! स्वर्गे स्थास्यावः,
त्वादिवन्थोऽन्यं नासरूपोत्सर्गनिधिरित्यनद्यति न । ५-२-१०
वाऽऽकांक्षायाम्, काश्मीरेषु वत्स्यामोऽवसाम वा । ५-१-११
कृतास्मरणा ? तिमिह्वे २ परोक्ष्या भूतानद्यतने, नाहं कलि-
ङ्गाब् गाम । ५-२-१३ ह १ शश्व २ द्युगान्तःप्रच्छये ३
ह्यस्तनी च भूतानद्यतने, अगच्छत् जगाम वा किं, स्मरसि इति-
हाच्यैमहि, अयदिवाधनार्थं ह्यस्तनी । ५-२-१४ अविवक्षिते
परोक्षे ह्यस्तनी, अहन् कंसं । ५-२-१५ वाऽद्यतनी पुरादौ भूता-
नद्यतने, अवात्सुरवसन्नूषुर्वा इतिह पुरा छात्राः, न परोक्ष इति,
स्मृत्यर्थोदियोगे नाद्यतनी, आदिना यथालक्ष्यं । ५-२-१६ स्मे च
वर्त्तमाना, तदा वसन्ति, पृच्छति स्म, चात् पुरादौ । ५-२-१७ ननौ

महे अध्येष्यामहेऽध्येतास्महे, सामान्यातिदेशे विशेषस्य नातिदेश-
स्तत्र ह्यस्तनीपरोक्षे । ५-४-३ क्षिप्रांशार्थयोर्भविष्यन्ती-
सप्तम्यौ आशंस्ये, उपाध्यायश्चेदागच्छति आगमदागमिष्य-
त्यागन्ता वा क्षिप्रमाशु त्वरितमरं शीघ्रमेते तर्कमध्येष्यामहे,
आशंसिऽवकल्पये संभावये युक्तोऽधीयीय, द्वियोगे सप्तमी । ५-४-४
संभावने (हेतोः शक्तिश्रद्धानं) सिद्धवत् असिद्धेऽपि
। ५-४-५ नानद्यतनः प्रबन्धासत्त्योः, भूते ह्यस्तनी
भविष्यति च श्वस्तनी न, यावज्जीवमदात्, आगामिनी या
पौर्णमास्येतस्यां अवर्तिष्यते जिनमहः, न परोक्षाद्या इति
। ५-४-६ एष्यत्यवधौ देशस्यार्वागभागे नानद्यतनः,
आशनुंजयाद्गन्तव्ये बलभ्या अवरे द्विरोदनं मोक्ष्यामहे । ५-४-३
कालस्यानहोरात्राणां अवधौ अवरभागे, आगामिनि वर्षे
आग्रहायण्या अवरे दानं दास्यामहे । ५-४-८ परे वा भागे
कालस्य, परत्वात्प्रबन्धासत्त्योः । ५-४-११ वोतात्प्राक् भूते

पृष्टोक्तौ सद्धत् भूते, कटमकार्षीः ? ननु करोमि, वद्वचनात्
शत्रानशौ । ५-२-१८ नन्वोर्वा, अकार्षीः ? न करोमि नु करोमि
अकार्षं वा । ५-३-६ परिदेवने वत्स्यति श्वस्तनी, कदाऽध्येता
योऽनभिनियुक्तः ? । ५-३-७ पुरायावतोर्वर्तमाना, पुरा भुंक्ते,
भविष्यदनद्यतने पुरा श्यो भुंक्ते । ५-३-८ कदाकह्योर्नवा, कदा
भुंक्ते भोक्ष्यते भोक्ता वा ? । ५-३-९ किंवृत्ते लिप्सायाम्,
विभक्तिदतरुतमान्तः किंशब्दः किंवृत्ते, कतमो ददाति
दाता दास्यति वा ? । ५-३-१० लिप्स्यसिद्धौ वा वर्तमाना, भिक्षां
ददाति ? स स्वर्गं याति ? । ५-३-११ पञ्चभ्यर्थहेतौ वा,
आगच्छति ? स्वरिनुयोगमादत्स्व । ५-३-१२ सप्तमी चोर्ध्व-
मौहूर्तिके, ऊर्ध्वं मुहूर्तोच्चेदागच्छेत् ४ गुरुस्तर्कमधीष्व । ५-४-१
सत्सामीप्ये सद्धद्वा भूते वत्स्यति च, आगच्छामि, विशेषेण
साम्याय वत् । ५-४-२ भूतवच्चांशस्ये वा, उपाध्यायश्चेदागत
आगच्छति आगमिष्यति आगन्ता वा तर्कमध्यगीष्महि अधी-

क्रियातिपत्तौ(सप्तम्यर्थे क्रियातिपत्तिः)कथं अनागाढे आधाय कृत-
मसेविष्यत् सेवेत वा धिगर्हामहे । ५-४-१२ क्षेपेऽपिजात्व-
वर्त्तमाना, अपि जन्तून् हिनस्ति धिगर्हामहे । ५-४-१३ कथमि-
सप्तमी च वा क्षेपे, कथं मांसं भक्षयेत् भक्षयति अभक्षयत् वा?
धिगन्याय्यमेतत्, भविष्यति तु अभक्षयिष्यदित्येव । ५-४-१४
किंवृत्ते सप्तमीभवविद्यन्त्यौ क्षेपे, कः कतरः कतमो वा अनृतं
ब्रूयाद्वक्षयति वा ? । ५-४-१५ अश्रद्धामर्षेऽन्यत्रापि, किंवृत्तेऽ-
किंवृत्तेऽपि, न संभावयामि तत्रभवानदत्तं गुत्नीयात् ग्रीह्यति
वा, अश्रद्धामर्षवाचकपदयोगे । ५-४-१६ किंकिलास्त्यर्थयो-
र्भविष्यन्ती, न श्रद्धे किं किल विद्यते वा भवान् परदारा-
नुपक्रियते ? । ५-४-१७ जातुयद्यदायदौ सप्तमी, न क्षमे
जातु भवान् सुरां पिबेत् अपास्यद्वा । ५-४-१८ क्षेपे च यच्चयत्रे,
धिग् यच्च भवान् अस्मानाक्रोशेत्, नावकल्पयामि भवान् परिवादं
कथयेत् । ५-४-१९ चित्रे यच्चयत्रयोरुपपदयोः, अद्भुतं यच्च

भवानकल्पं सेवेत । ५-४-२० शेषे भविष्यन्त्ययदौ चित्रे,
आश्चर्यबधिरो नाम व्याकरणं श्रोष्यति । ५-४-२१ सप्तम्युताप्यो-
र्बाढे, अपि कुर्यात् । ५-४-२२ संभावनेऽलमर्थे तदर्थानुक्तौ,
अपि स्कन्दकोद्देशं यामेनाधीर्यति, दोभ्यां समुद्रं तरेत् । ५-४-२३
अयदिश्रद्धाघातौ नवा, संभावयामि भुञ्जीत भवान् । ५-४-२४
सतीच्छार्थाद् अलमर्थे, अपि संयतः सन्नकल्पं सेवितुमिच्छेत्
। ५-४-२५ वत्स्यति हेतुफले वा सप्तमी, गुरुनुपासीति शास्त्रान्तं
गच्छेत्, नेतिशब्दद्योतिते ? सर्वकाले २ भूतेऽपि ३ चेति । ५-४-२६
कामोक्तावकाचिति, अभिलाषो मेऽधीर्यीय । ५-४-११ इच्छार्थे
सप्तमीपञ्चम्यौ, वशिम् तपस्यतु तपस्येद्वा भवान्, सप्तम्युत-
त्यारभ्य केवला या निमित्ते सा क्रियातिपत्तिरिति । ५-४-२९ प्रैषा-
(सन्यत्कारा) बुद्ध्या (कामचाराऽनुमतिः)ऽवसरे कृत्यपञ्चम्यौ,
कार्यः कटः करोतु कटं, यत्सर्वप्रत्ययापवादभूता पञ्चमी, अनुज्ञायां

सप्तमीति । ५-४-३० सप्तमी चोर्ध्वमौहूर्त्तिके, ऊर्ध्वं गृहूर्त्तात्
कुर्यात् करोतु करणीयो वा । ५-४-३१ स्मे पञ्चमी त्रैषादौ,
उपरि गृहूर्त्तस्य करोतु स्म कटं । ५-४-३२ अधीष्टौ स्मे, विद्व-
ननुव्रतानि रक्ष स्म । ५-४-३३ कालवेलासमये तुम्बाऽवसरे,
कालो भोक्तुं भोक्तव्यस्य वा । ५-४-३४ सप्तमी यदि, समयो
यदनुजानति भवान्, बाहुल्याद् वेला यदुद्देशस्य । ५-४-३५ शक्ताहं
कृत्याश्च कर्त्तरि गम्ये, भारो बाह्यो भवता, वहेच्छेदसूत्रं भवान्,
चानुकृष्टेन न यथासंख्यमित्यनित्यस्तेन बहुत्वं । ५-४-३९ माङ्ग-
द्यन्तनी, मा च भूत् कोऽपि दुःखितः, मि तु मा भवतु । ५-४-४०
सस्मे ह्यस्तनी च, करोन्मा स्म वधं कश्चित्, मा स्म कार्पी-
स्त्वमंहांसि । ५-४-८९ इच्छार्थे कर्मणः सप्तमी तुल्यकर्त्तुके,
भुञ्जीयेति इच्छति । ५-४-९० शाकधृषणारभलभसहार्हगला-
घटास्ति सप्तमार्थं च तुम्, चादिच्छार्थे, घटते युज्यते वा
अलमिष्टे वा वष्टि वाञ्छति वा भोक्तुं, गम्ये द्रष्टुं चक्षुः,

घटात्तेषु स्वरूपेष्विति । ५-४-४१ धातोः सम्बन्धे प्रत्ययाः
अयथाकालं, भाविं कृत्यमासीत्, सेत्स्यतीति ददर्श, गोमाना-
सीत् । ५-४-४२ भृशामीक्ष्ये हिस्वौ यथाचिवि तद्धवमौ
च तद्युष्मदि, (बहुत्वविशिष्टे), अधीष्वाधीष्वेत्येवायमधीते
इमावधीयाते, एवं सर्वविभक्तिवचनेषु, शय्यस्व शय्यस्वेत्येव
शय्यते, एवं कर्मणि, अधीध्वमधीध्वमिति यूयमधीध्वे, अधी-
ष्वाधीष्वेत्येव यूयमधीध्वे, हिस्वोः कर्त्तृकर्मभावात्तत्वेन भृशा-
मीक्ष्यद्योतनाय द्वित्वं, यङि तु नैवं । ५-४-४३ प्रचये नवा
सामान्यार्थस्य गम्ये हिस्वौ तद्धवमौ च तद्युष्मदि, सूत्रमधीष्व
निर्युक्तिमधीष्व भाष्यमधीष्व इत्येवाधीति पठ्यते वा ॥ इति
विभक्तिव्यवस्था ॥

५-१-१- आतुमोऽत्यादिः कृत् । ५-१-२ बहुलं उक्ते-
ऽन्यत्रापि च, गृह्यत्यनेनात्मेति मोहनीयं, दानीयोऽतिथिः । ५-१-३
कर्त्तरि कृत् विशेषमन्तरा । ५-१-४ व्याप्ये दुरकैलिमकृष्ट-

कृतो नो णोऽदुरुपसर्गान्तरो रघुः, ग्रहीणः ग्रहाणः । २-३-८८
निर्विण्णः । ५-१-१२ अद्यथाच्चाधारे कर्त्तरि क्तो वा, चाद्-
त्यर्थदेः, इदमेषां जग्धं, इदं तेषां भुक्तं । ५-१-१३ त्वातुमम्
भावे, कृत्वा कर्तुम् कारं कारं वा व्रजति । ५-१-१४ भीमादयो-
ऽपादाने, भीष्मभयानकवृक्षसमुद्ररक्षःखलतयः । ५-१-१५ संप्र-
दानाच्चान्यत्रोणादयः कारके भावे च, करोतीति कारुः
। ५-१-१६ अस्रूपोऽपचादे वोत्सर्गः प्राक्तेः, ज्ञः ज्ञाता ।
५-१-१७ ऋवर्णव्यञ्जनात् व्यण् । ३-२-१३९ कृत्येऽवश्यमो
लुक्, अवश्यकार्ये । ५-१-१८ पाणिसमवाभ्यां स्तुजः, पाणि-
सग्यो रज्जुः । ५-१-१९ उवर्णादावश्यके, लाव्यं । ४-१-१५
व्यण्यावश्यके न कर्गौ, अवश्यपान्यं । ४-१-१६ निप्राद्युजः
वाक्ये, नियोज्यः । ४-१-१७ सुजो भक्ष्ये, भोज्या । ४-१-१९
वचोऽश्वाब्दानाम्नि, वाव्यं । ४-१-२० सुजन्युब्जं पाणि-
रोगे । ४-१-२१ वीरुन्न्यग्रोधौ । ५-४-३६ णिन् चावश्यका-

पच्यम् कर्त्तरि, भिद्यन्ते स्वयम् । ५-२-७५ वेत्तिच्छिद्यभिदः
कित्, भिदुरा भिदेलिमाः कष्टपच्याः शालयः, भासमिद्विविदां
कर्त्तर्येव छिदिभिदोरपीति । ५-२-७४ भस्त्रिभससिभिदो घुरः
शीलादौ । ४-१-१११ क्तेऽनिटश्चजोः कर्गौ धिति, भङ्गुरं
मेदुरः । ५-१-५ संगतेऽजयं, सामान्यविशेषभावनात्रान्यत्र
च । ५-१-६ रुच्याव्ययवास्तव्यं । ५-१-७ अव्ययेयजन्यर-
स्यापात्याप्लान्यं नवा, पक्षे भावकर्मणोः । ५-१-८ प्रवचनी-
यादयः, उपस्थापनीयः रमणीयः दीपनीयं ज्ञानावरणीयो । ५-१-९
स्थिरशीङ्स्थाऽऽसवसजनरुहजृभजेः क्तः कर्त्तरि भूते,
आरूढो वृक्षं भवान्, सोपसर्गतया सकर्मकत्वात् । ४-२-६८
ऋत्वादेरेषां क्तिक्तवतृनां तो नोऽप्रः, जीर्णः, पूर्णः इति
। ५-१-२० आरम्भे यः क्तः सः, प्रकृतः कटं कटो वा
। ५-१-१९ गन्तथ्याकर्मकपिबभुजेः, यातास्ते, पठितो भवान्
पयः पीताः अन्नं भुक्ताः, नाविवक्षितकर्मभ्य इति । २-३-८५ स्वरात्

धमण्ये, चात्कृत्याः, अवश्यंकारी दायी । ५-१-२०
आसुयुवपिरपिलपित्रपिडिपिदिभिचभ्यानमः, आसाव्यं
गाव्यं, आनाम्यं, अन्तर्भूतणर्थः सकर्मकः, नान्नेरिति, दमि
बंधने दाम्यं । ५-१-२१ वाऽऽधारेऽमावस्या, सह वसतोऽस्यां
सूर्याचन्द्रसौ इत्यमावस्या । ५-१-२२ संचायकुंडपाय्यराज-
सूर्यं क्रतौ । ५-१-२३ प्रणायो निष्कामासंमते । ५-१-२४
घाट्यापाय्यसानाय्यनिकाय्यमृड्मानहविर्निवासे, घाट्या
ऋक् । ५-१-२५ परिचाय्योपचाय्यानाय्यसमुह्यचित्य-
मग्नौ । ५-१-२६ घाल्या दानर्चि । ४-१-११८ त्यजयजप्र-
वचः न द्यणि कगौ । ४-१-११२ न्यङ्कूद्मेघादयः, तक्रं वक्रं
शुकः शोकः रोकः (द्यणि शोच्यं रोच्यं) श्रपाकः मांसपाकः
पिण्डपाक नीचपाकः दूरेपाकः फलेपाकः क्षणेपाकः, उदन्ता
आबन्ता अपि, अनुवाकः सोमप्रवाकः न्योकः समुद्रअनुषंग-
सर्ग (मस्तेरुः) मद्गुमृगुगोयोगाः ओघनिदाघार्घाः । ४-१-११३

न वज्रैर्गतौ कः, वंच्यं वंच्यं । ४-१-११४ यजेर्यज्ञाङ्गे न गो,
ग्रयाजाः । ५-१-२७ तव्यानीयौ, शयितव्यं शयनीयं ।
५-१-२८ य एच्चातः अनृतः स्वरात्, जेयं देयं । ५-१-२९ शकि-
तकिचित्तिशसिसहियजिभजिपवर्गात्, तप्यं गम्यं,
याज्यं भाग्यं च, न यजिभजेरित । ५-१-३० यमिमदिगदोऽनुप-
सर्गात्, निगाधं मध्यं, करणेऽपि नियम्यं चेति । ५-१-३१ चरेराड-
स्त्वगुरौ, चर्ध आचर्यो देशः । ४-३-९० क्षय्यजय्यौ शक्तौ
। ४-३-९१ कय्यः क्रयार्थे । ५-१-३२ वर्योपसर्यावद्यपण्यमुपे-
यर्तुमतीगर्ह्यचिक्रेय, वयाऽपि । ५-१-३३ स्वामीवैद्वेदयः
। ५-१-३४ वह्यं करणे । ५-१-३५ नाम्नो वदः कयप् च, सत्य-
वधं सत्योद्यं प्रवाद्यं । ५-१-३६ हत्याभूयं भावे, श्रहत्या, देव-
भूयं गतः । ५-१-३७ अग्निचित्या । ५-१-३८ खेयमुषोद्ये,
उत्खेयं मृषोद्यते मृषोद्यं । ५-१-३९ कुप्यभिद्योध्यसिध्यतिष्य-
पुष्यथुग्याज्यसूर्य नाम्नि । ५-१-४० हवृगस्तुजुषेतिशासः

कथप॥४-४-११३ ह्रस्वस्य तः पितृकृति, आहत्य ग्राहृत्यः इत्यः
अधीत्यः स्तुत्यः शिष्यः, आशास्यं, नायतेरिद्धश्च, ईचेरिक्तोऽपि चेति ।
५-१-४१ ऋडुपान्त्यादकृषिचृहचः, इत्यं । ५-१-४२ कृषिचृ-
जिशंसिगुहिडुहिजपो वा, कृत्यं मृज्यं मार्ज्यं । ५-१-४३
जिचिपून्यो हलिसुञ्जकल्के, जित्या जित्यो वा महद्भलं,
विपूयः, न पूग इति, विनीयः । ५-१-४४ पदास्वैरिवाह्यापक्ष्ये
ग्रहः, प्रगृह्यं अवगृह्यं, गृह्याः नगरगृह्या स्त्रियां, गुणगृह्या वचने
विपश्चितः । ५-१-४५ भृगोऽसंज्ञायां । ५-१-४६ सम्भो वा,
संभृत्यः संभार्यः । ५-१-४७ने कृत्याः ध्यणाद्याः । ५-१-४८ णक-
तृचौ कर्त्तरि, पाचकः पक्ता दरिद्रायकः अधिजिगमिषिता, इडो
गम इट् नेनि । ५-१-४९ अच्, पठः उग्रहः दरिद्रः । ४-१-७१३
चराचरचलाचलपतापतवदावदघनाधनपाटूपटं वा, पट्टपट
इति । ४-१-११४ चिह्निदचकनसं काचोः, प्रक्रन्ता । ४-४-३
त्रने वाऽजेषीं, वेता अजिता । ५-४-३७ अर्हे तृच्, वोढा छेदस्त्र-

त्रस्य, कारकः जनकः घातकः दायकः । ३-४-१५ अचि यङो
लुप्, चेष्यः नेन्यः । ४-३-११ न वृद्धिश्चाविति क्तिङ्लोपे,
चाद् गुणः । ३-४-१६ नोतः यङो लुप्, रोऋयः । ५-१-५० लिहा-
दिभ्यः अच्, शेषसेवदेवमेधमेधेदेहप्ररोहन्यग्राधकोपगोपस-
र्पनर्त्तदर्शश्चपचारापतकद्रयद्रदारित्रणजारभराकन्यावरधूद्रह-
रसावहाः, नदीझषीप्लवीत्याद्या गौरादौ । ५-१-५१ ब्रुवः । ५-१-५२
नन्द्यादिभ्योऽनः, नन्दिवाशिमिदिदूषिसाधिवर्धिशोभितोचः णेः,
नन्दनः, सहिरमिदिमरुचिकृतितपितृदिदहिपुल्लभ्यः, समः कृषि-
क्रन्दिहृषिभ्यः संज्ञायाम्, कर्मणो दमिआर्दिनाशिहृदेः नर्दिभी-
षिभूषिदीपजलिभ्यः । ५-१-५३ ग्रहादिभ्यो णिन्, स्थामन्त्रि-
मदिउपावापरोधः उत्सहिदिहिभासेः निश्रुशीविशवसवपरक्षेः
नञ्संव्याहृव्याहसंव्यग्रह्याचित्रजवदचिसिभ्यः, नञः स्वान्ताद-
चित्तकर्तृकात्, अकारी, कार्येपि, व्यभिभ्यां भुवोऽतीते, विपरिभ्यां
ह्रस्वश्च, वेः शीङ्पिगोर्देशे ह्रस्वश्च । २-३-८४ निसनिक्षनिन्दः

कृतिं वा णः, प्रणिंसनं, प्रनिंसनं । २-३-८६ नाम्यदेरेव ने-
स्वरात्कृतो नो णः, प्रेखणं, प्रकम्पनं । २-३-८७ व्यञ्जनादेर्नाम्प्यु-
पान्त्याद्वा, कृतो णः, प्रमेहणं प्रमेहनं । २-३-८८ णोर्वा स्वरा-
त्कृतो नो णः, प्रसंगणा प्रसंगना । २-३-९० न ख्यापूण्भूभाक्-
मगमप्यायेवो णेश्च, अभवनं प्रभावनं, प्रख्याणमिति । ५-१-५४,
नाम्प्युपान्त्यप्रिकृगुञ्जः कः, बुधः प्रियः । ५-१-५५ गेहे ग्रहः,
पुंभूम्नि । ५-१-५६ उपसर्गादातो ङोऽङ्यः, प्रज्यः सुत्रः सुरः
। ५-१-५७ व्याघ्राघ्रे प्राणिनसोः । ५-१-५८ घ्राध्मापाद्भेदशः
शः, पिबः साहचर्यात्सदृशस्य उद्धयी, सोपसर्गदेव ङीति । ५-१-५९
साहिस्मातिबेद्युदे जिभारिपारिचेत्तेरनुपसर्गात् शः, चेतयः,
सात सुखे । ५-१-६० लिम्पविन्दः । ५-१-६१ निगवादेर्नाम्नि,
लिम्पविन्दः, निलिम्पा देवाः, गोविन्दः कुविन्दः अरविन्दः
। ५-१-६२ वा उवलादिदुनीभूग्रहास्त्रोर्णः, दवः दावः, बाहु-
ल्यादुत्क्रोशः दुनीभ्यां नित्यमिति, आस्रवः आस्रावः व्यवस्थित-

विभापया ग्राहो मकरादिः ग्रहः सूर्यादिः । ५-१-६३ अवहृसा-
संखोः, अवसायः, संखवोऽपि । ५-१-६४ तनूयधीणश्वसातः,
अवश्यायः, अतिपूर्वादेवेण इति । ५-१-६५ नृत्तखनरञ्जः शिल्पि-
न्यक्कट्, नर्तकः रजकः । ५-१-६६ गस्थकः । ५-१-६७ टनण्
गः, गायनः, एतावद्विलिप्यपि । ५-१-६८ हः कालव्रीह्योः,
हायनः । ५-१-६९ पुसृत्वोऽकः साधौ, साधु प्रव्रते प्रवकः
। ५-१-७० अगशिष्यकन्, जीवका दरिद्रकः । ५-१-७१ तिक्कृतौ
नाञ्जि आशिषि, शान्तिः वीरो भूयादिति वीरभूः अग्निभूतिः
देवदत्तः शर्वं वर्मा गङ्गाभिन्नः वर्धमानः । ४-२-५९ न तिकि
दीर्घश्च गर्मा, चाद्, लुक्, यन्तिः । ४-२-६४ तौ सनस्तिकि
वा लुग्दीर्घौ, सतिः सातिः सन्तिः । ५-१-७२ कर्मणोऽण्,
सूत्रधारी, ग्रामं गच्छति महान्तं घटं करोतीत्यादौ अनभिधाने
सापेक्षे च न । ५-१-७३ शीलिकामिभक्ष्याचरीक्षिमो णः,
बहुक्षमा । ५-१-७४ गायोऽनुपसर्गोऽट्, वक्रगः सामगी

। ५-१-७५ सुराशीधोः पिबः, शीघ्रपी । ५-१-७६ आतो डोऽ-
ह्वावामः, पार्ष्णित्रं, आदिति निर्निमित्तं । ५-१-७७ समः ख्यः,
गोसंख्यः । ५-१-७८ दश्चाङ्कः, प्रियाख्यः । ५-१-७९ प्राञ्जश्च,
पथिग्रजः प्रपापदः स्तनप्रधायः, व्याख्यातो विशेषार्थप्रतिपत्तिरिति
दारूपग्रहणं । ५-१-८० आशिषि हनः, शत्रुहः । ५-१-८१ छेसा-
दिभ्योऽपात् हनः, क्लेशतमोदुःखदर्परोगज्वरदोषाः, संपूर्वाद् घ-
टिहनेः अण् । ५-१-८२ कुमारशीर्षाणिणन्, शीर्षघाती । ५-१-८३
अचिच्चे टक्, जायाम्नाः तिलकालकाः । ५-१-८४ जायापत्ते-
श्चिह्नवन्ति, जायाम्नाः ५-१-८५ ब्रह्मादिभ्यः, कृतशत्रुघ्नभूषणवा-
णशशावः, गोघ्नोऽतिथिः संप्रदाने ५-१-८६ हस्तिबाहुकपा-
टाच्छत्तौ, हस्तिघ्नौ ना ५-१-८७ नगरादगजे । ५-१-८८
राजघः । ५-१-८९ पाणिघताड्यौ शिल्पिनि, करणादपि
। ५-१-९० कुक्ष्यात्मोदराद् भृगः खिः, कुक्षिभरिः । ५-१-९१
अर्होऽज्, पूजार्ही प्रतिमा । ५-१-९२ धनुर्दण्डत्सरलाङ्गला-

ङ्कुशाष्ट्रियष्टिशक्तितोमरघटाद्ग्रहः, घटीग्रहः, अणपि
। ५-१-९३ सूत्राद्धारणे, सूत्रग्रहः, अवधारणेऽपि । ५-१-९४ आयु-
धादिभ्यो धृगोऽदण्डादेः, चक्रधरः वज्रधरः भूधरः । ५-१-९५
हृगो वयोऽनुद्यमे, कवचधरः मनोहरः, संज्ञायां टोऽपि,
। ५-१-९६ आङः शल्लि, फलंहरः । ५-१-९७ हतिनाथात् पशाविः
। ५-१-९८ रजःफलेमलाद्ग्रहः, मेलग्रहिः । ५-१-९९ देववाता-
दापः, वातापिः । ५-१-१०० संकृत्स्तेर्बोद्धत्संघ्रीहौ कृगः
। ५-१-१०१ किंयत्तद्वहोरः, बहुकुरः । ५-१-१०२ संख्याहर्दिवा-
विभानिशाप्रभाभाश्चित्रकर्त्राच्यन्तानन्तकारबाहुरुधनु-
र्नान्दीलिपिलिविलिभक्तिक्षेत्रजङ्घाक्षपाक्षगदारजनि-
दोषादिनदिवसादः कृगः, संख्याकरः बहुकरी त्रिकरः
। ५-१-१०३ हेतुतच्छीलानुकूलेऽशब्दश्लोककलहगाथावैर-
चादुसूत्रभञ्जपदात्, तीर्थकरः क्रीडाकरः वचनकरः, शब्द-
कारः । ५-१-१०४ श्रुतौ कर्मणः, कर्मकरी । ५-१-१०५ क्षेम-

प्रियमद्रभद्रात्त्वाण, क्षेमकरः, क्षेमकरः, संख्यादावन्तानन्त-
ग्रहणात् उपपदे न तदन्तविधिः, योमक्षेमकरी विद्या । ५-१-१०६
मेघर्त्तिभयाभयात्त्वः, भयंकरः, परत्वाच्च हेत्वादौ टः । ५-१-१०७
प्रियवशाद्धदः । ५-१-१०८ द्विषन्तपरन्तपौ णेः, स्त्रिया-
मनभिधानात् द्विषतीतापः । ५-१-१०९ परिभाणार्थमितनखा-
त्पचः, प्रस्थंयच्वा । ५-१-११० कूलाभ्रकरीषात्कषः । ५-१-१११
सर्वात्सहृश्च, सर्वकषः । ५-१-११२ भ्रुवजितपदमेश्च नाञ्चि,
विश्वंभरा पतिवरा शत्रुंजयः, दमिरन्तभूतण्यर्थो ण्यन्तश्च, रथ-
न्तरमपि । ५-१-११३ धारेर्धर् च, वसुंधरा । ५-१-११४ पुरन्दर-
भगन्दरौ । ५-१-११५ वाचंयमो व्रते । ५-१-११६ मन्या-
णिणन्, पण्डितं मन्यते बन्धुं पण्डितमानी । ५-१-११७ कर्तुः
खञ् कर्मणः, आत्मानं पण्डितं मन्यते पण्डितं मन्यः, णिनि
पण्डितमानिनी । ५-१-११८ एजेः, अरिमेजयः । ५-१-११९
शुनीस्तनसुञ्जकूलास्यपुष्पात् दधेः, पुष्पंययः । ५-१-१२०

नाडीघटीखरीमुष्टिनासिकाबाताद् दमश्च, नाडिधमः नाडि-
घयः, ह्यभावे शङौ । ५-१-१२१ पाणिकरात्, करन्धमः,
दधेरपि । ५-१-१२२ कूलादुडुजोद्धहः । ५-१-१२३ वहाभ्राह्मिहः
। ५-१-१२४ बहुविध्वरुस्तलात्तुदः, अरुन्तुदः । ५-१-१२५
ललाटवातशङ्खीत्तपाजहाकः, शङ्खजहाः । ५-१-१२५ अस्तू-
र्योग्राद् दृशः, किं हि वचनात्र भवतीति नञा सूयस्य सम्बन्धः,
दृशिना सम्बद्धस्य नजः सूयेण सहासामर्थेऽपि गमकत्वात्स
मासः । ५-१-१२७ इरम्मदः । ५-१-१२८ नग्रपलितप्रियान्ध-
स्थूलसुभगाढ्यतदन्ताच्छ्वर्थेऽच्चेर्भुवः खिष्णुखुकजौ,
आढ्यंभविष्णुः सुनयंभावुकः । ५-१-१२९ कृगः खनद् करणे
च्वावच्चेः, च्वेरपि, अपलितंकरणो रसः । ५-१-१३० भावे चाशि-
ताद् भुवः खः, न घञ् स्वरूपत्वात्, निर्देशात्कर्त्तरि क्तो दीर्घत्वं
चाशः, आडो वा गत्यर्थेति क्तः । ५-१-१३१ नाम्नो गमः खड्डौ
च विहायसस्तु विहः, तुरंगः तुरगः भुजङ्गः, भुजगः प्लवगः पत-

ग उरग आपगा, विहङ्गमः, हृदयङ्गमः। ५-१-१३२ सुगदुर्ग-
माधारे। ५-१-१३३ निर्गो देशे। ५-१-१३४ शमो नाम्न्यः,
शम्भवः शंवदः, हेत्वादिष्वप्यः। ५-१-१३५ पार्थ्वादिभ्यः शीङः,
प्रष्टोदरौ दिग्धसहशयः। ५-१-१३६ ऊर्ध्वादिभ्यः कर्तुः, ऊर्ध्वः
शेते ऊर्ध्वशयः। ५-१-१३७ आधारात्, खर्गर्त्तगुहाहदविलेमन-
सिक्कुशेभ्यः। ५-१-१३८ चरेष्टः आधारात्, कुरुमद्रवनेनिशाभ्यः
। ५-१-१३९ भिक्षासेनादायात्, आदायचरः। ५-१-१४०
पुरोऽग्रतोऽग्रे सत्तेः। ५-१-१४१ पूर्वात् कर्तुः, पूर्वः सरति
पूर्वसरः। ५-१-१४२ स्थापास्नात्रः कः, समस्थः, परत्वात् शंस्थः
। ५-१-१४३ शोकापनुदनुदपरिमृजस्तम्बेरमकर्णेजपं प्रिया-
ऽलसहस्तिस्तूचके। ५-१-१४४ मूलविभुजादयः, उर्वीरुह-
कुमुदमहीध्रोपबुधाऽभ्रसरसिरुहनखमुचक्राकुहधर्मप्रदशास्त्रज्ञाः
। ५-१-१४५ दुहेर्दुघः, कामान् दुग्धे कामदुधा। ५-१-१४६
भजो विण् अर्थभाक्, नामग्रहणे प्रायेणोपसर्गस्य न ग्रहण

मिति प्रायोवचनात्प्रभाग्। ५-१-१४७ मन्वचनक्कनिप्विच्
क्वचित्, सुदामा क्वचिद्वचनात् केवलात् शर्म, परादन्तरङ्गं बलीय
इति यत्वे गुण ऊटः स्योमा। ४-२-६६ वन्याङ् पञ्चमस्य,
विणुहो छित्वात् ध्यावा, जाल्यग्रहणे सुधिनावा, सुधीवानौ
कृत्वानौ शुभंयाः,। ५-१-१४८ क्विप् क्वचित्, उखास्रद् वहाभ्रद्,
घञ्युपेत्यत्र बाहुल्यात् दीर्घः, जागः शंस्थाः क्वपि न व्यञ्जन-
कार्यं तदीन्न, पाः वाः कीः गीः छेप्सीरिति। ४-४-११९ कौ इस्
शास आसः, मित्रशीः। ४-४-१२० आङः, आशीः। ४-२-३३
छदेरिस्मन्त्रद् क्वौ ह्रस्वः, धामच्छत्, सदिसिद्धिषद्दुहदुहयुज-
विद्भिद्छिद्जिनीराजिभ्यः, देवव्यङ् सम्यङ्, अन्वेः केवलान्न,
लामार्थो विदिति। ४-२-५८ गमां क्वौ लुक्, जनगत्, यथालक्ष्यं
बहुलं नातो यमादिगतगमां, क्वात्विक् दधृक् उष्णिक्। ५-१-१४९
स्पृशोऽनुदकात्, मन्वस्पृक्, कर्मण एवेति, पयुदासादनुपसर्गम्
। ५-१-१५० अदोऽनन्नात्, सस्यात्, बाहुलकात्कणादः

। ५-१-१५१ कव्यात्कव्यादावामपक्वादौ, तादृग् तादृक्षः
तादृशी ईदृक् । ५-१-१५२ कर्तुर्णिन् उपमानात्, सिंहनदीं
। ५-१-१५४ अजातेः शीले, शीतमेजी प्रयायी प्रतिबोधी,
प्रसज्यप्रतिपथात् उदाहृप्रत्याङ्भ्यां सत्तेरेवापि । ५-१-५५ स्याधौ,
चारु नृत्यति चारुनर्तौ । ५-१-१५६ ब्रह्मणो वदः । ५-१-१५७
ब्रत्ताभीक्ष्ण्ये, पार्श्वशायी क्षीरपायिणः । ५-१-१५८ करणा-
द्याजो भूते, अग्निष्टोमयाजी । ५-१-१५९ निन्द्ये व्याप्यादिन्
विक्रियः, घृतविक्रयी, इना सिद्धौ कुत्सायामण्वाधनाय
। ५-१-१६० हनो णिन् निन्द्ये व्याप्यात्, मातुलधाती, मत्वर्थी-
येन शत्रुधात्यादि, तदपि, अणि मातुलधातः । ५-१-१६१ ब्रह्मभू-
णवृत्रात्, विवप् भूते हन्तेः, वृत्रघ्नः, मध्येऽपवादाः पूर्वान् विधीन्
बान्धते नोत्तरान् इत्यणादेर्वाधः न क्तादेः, बाहुल्याच्चतुर्विधो
नियमः । ५-१-१६२ कृगः सुपुण्यपापकर्ममन्त्रपदात् भूते
विवप्, अत्रैभ्य इति न नियमः, तीर्थकृत् भाष्यकृत् । ५-१-१६३

सोमात्सुगः । ५-१-१६४ अग्नेश्चैः । ५-१-१६५ कर्मण्यन्यर्थे,
न्येन इव चीयते स्म न्येनचित्, कालत्रयेऽपि । ५-१-१६६ दृशः
कवनिष्, मेरुदंष्ट्रा, अत्ययान्तिस्वाधेनाय वचनं । ५-१-१६७
सहराजभ्यां कृग्युधेः । ५-१-१६८ अर्जोर्जनेर्देः । ५-१-१६९
सप्तम्याः जनेर्देः, अब्जं । ५-१-१७० अजातेः पञ्चम्याः, बुद्धिजः
। ५-१-१७१ क्वचित्, किंजाजद्विजप्रजानुजाः, ब्राह्मणजो वधः
वृहज्यः वराहः परिखा वार्चः, नामधातुकालकारकान्यत्वे
। ५-१-१७२ सुयजो ह्वनिप्, सुत्वा यज्वा । ५-१-१७३ जृषोऽतुः,
जरन् । ५-१-१७४ क्तक्तवत् भूते, कृतवान् प्रनष्टः । ४-२-७४
क्षेः क्षी चाद्यर्थे, चानो, णः, न क्षिपः, तस्यापि । ४-२-७५
वाऽऽक्तोऽदैन्ये, भावकर्मणी द्यणर्थः, क्षीणायुः क्षीतायुः क्षीणं,
भावेऽपि । ४-४-५७ ऋवर्णश्र्युर्णगः कित्तो नेद् एकस्वरात्,
ऊर्णुतः श्रितवान् वृतः तीर्णः । ४-४-५८ उवर्णात् कितो नेद्, नुतः
भूतः मव्यतः । ४-२-७२ पूदिव्यञ्चेर्नाशाद्युलाऽनापादाने तो

नः, समरुनः । ४-४-६२ वेदोऽपतः कयोर्नेदु ४-४-४२ ऊदितो
वा क्तव इडादिः । ४-२-६९ रदादमूर्छमदः कयोर्दस्य च
नः, पूरे पूर्णः, वर्णदेशोग्रहात्कृतः, चीर्णस्तु त्रः । ४-२-७१ व्य-
ञ्जनान्तस्थातोऽव्याध्यः, द्राणः ग्लानवान्, न नियति
धातोर्व्यञ्जनान्तस्थाः, द्विर्भावस्त्वसिद्धः । ४-२-७७ दुगो रू च,
दूनं । ४-२-७३ सेग्रसि कर्मकर्त्तरि, सिनः, सिनोत्तरेवेति,
पिशः सितः । ४-२-७० सूयत्याद्योदितः, सूनः लग्नः । ४-४-६१
डीयस्त्वैदितः कयोर्नेदु, डीनः । ४-१-१०३ दीर्घमवोऽन्त्यं
य्यत्, जीनः अूनः चरिंकृतः, वेदत्वेन सिद्धे यङ्लुचर्थमैदित्,
उपदेधितः । ४-१-९७ इयः शीर्द्रिचमूर्त्तिः (काठिन्यं) स्पर्शो नश्चा-
स्पर्शो, शीतं, शीनं । ४-१-९८ प्रतेः, प्रतिशीनः । ४-१-९९ वाऽभ्य-
वाभ्याम्, अभिशीनं अभिश्यानं वा घृतं, सम्यन्तरे अभ्यव-
शानोऽपि च, वृष्णः । २-३-५२ परेः स्कन्दः पो चा, परिष्कन्नः

। ४-२-७९ निर्वाणमवाते । ४-२-७८ क्षैशुषिपचो मकवम्,
पक्वं । ४-१-९५ प्रसमः सत्यः स्तीः, असंस्तीतः । ४-१-९६
प्रात्तश्च मो वा, प्रस्तीमः प्रसीतः । ४-२-८० अनुपसर्गाः
क्षीवोच्छाद्यकृशपरिकृशफुल्लोत्फुल्लसंफुल्लाः, इष्टविषयं
निपातनं तेन फलितः, क्वतावपि । ४-४-७१ आदितः
क्तयोर्नेदु, मिन्नः । ४-४-७२ नवा भावारम्भे आदितः, यदु-
पाधेर्विभाषा तदुपाधेः प्रतिषेध इति वेद इति निषेधो भावारम्भ
एवात्र, तत आदितः सूत्रम् । ४-२-७५ ऋहृघ्राध्रात्रोन्दनुद-
विन्तेर्वा (व्यवस्थितविभाषा) नः, ऋणं देयं, ऋतं सत्यं ।
४-२-८२ वित्तं धनप्रतीतं । ४-२-८१ भित्तं शकलं । ४-१-९४
स्क्रायः स्फूर्त्वा, स्फूर्तः, चेन सूचनात् उत्तस्तब्धः । ४-४-४०
क्तयोः निष्कुप इद् । जातः । ४-४-४३ क्षुधवसस्तेषां क्त-
वतुस्त्वां, उषितः, न यङ्लुगीति । ४-४-४४ लुभ्यञ्चेर्विभोहार्वे

तेषामिद् । ४-४-४५ पूङ्क्लिशिभ्यो नवा तेषां, पूतः पवितः । ४-३-२७ न डीङ्श्रीङ्पूङ्घृषिद्विदिस्विदिमिदः सेटौ कौ कित्, शयितः शोशितः । ४-३-२८ मृषः क्षान्तौ न कित्, मर्षितः । ४-३-२६ उति शवहर्द्दयः कौ भावारम्भे सेटौ वा कित्, कुचितं कोचितमनेन । ४-३-८४ सेट्क्तयोर्णेलुक्, भावितः, पतितः । ४-४-६९ बलिस्थूले दृढः । ४-४-७३ शकः कर्मणि क्तयोर्वेद्, शक्तः शक्तिः । २-३-४७ सयसितस्य सः षः परिनिवेद्, परिषितः, निःसितः, धौतः । ४-४-७० क्षुब्ध-विरब्धस्वान्तध्वान्तलग्नमिलष्टफाण्टबाढपरिवृढं मन्थ-स्वरमनस्तमः सक्तोस्पष्टानायासभृशप्रभौ । ४-४-६६ धृष-शसः प्रगल्भे, जितसभोऽविनीतो वा धृष्टः । ४-४-६७ कषः कृच्छ्रगंहने । ४-४-६८ घुषेरविशब्दे, विशब्दनं नाना-शब्दनं प्रतिज्ञानं वा । ४-४-६३ सन्निवेरर्दः, समर्णः, अर्ण

इति । ४-४-६४ अविदूरेऽभेः, अभ्यर्ण । ४-४-६५ वृत्तेर्दृत्ति-ग्रन्थे, अधीति कृते वा, वर्तितमिति । ४-१-१०० अः श्रुतं हविः-क्षीरे, अकर्मकर्मकर्त्रोः, सकर्मकयोरित्यपि । ४-१-१०१ अपेः प्रयोक्तृक्ये, शृतं हविः क्षीरं वा त्वया, द्युगदेति । ४-४-७४ णौ दान्तशान्तपूर्णदस्तस्पष्टच्छन्नज्ञं वा, दमितः दान्तः । ४-४-७५ श्वसजपवमरुषत्वरसंघुषास्वनामः वेद्, आस्वान्तः आस्वनितः, न श्वसेः कर्तरि वा व्याङ्भ्यां श्वसो न प्राङ्भे-र्निरश्च, न जपिवम्योर्नित्यं वान्तवानिति च । ४-४-७६ हृषेः केचालोम-विस्मयप्रतिघाते, हृष्टः हृषितः । ४-४-७७ अपचितः । ४-१-२२ क्तयोरनुपसर्गस्य व्यायः पीः, पीनं । ४-१-९३ आङोऽन्धू-धसोः । ४-२-६७ क्लादो क्लृत् क्तयोश्च, चात् कौ, ह्वनः । ४-४-११ दोसोमास्थ इः किति ति, मितः, मतेर्मातोऽपि । ४-४-१२ छाशोर्वा, शितः निशातः । ४-४-१३ शो व्रते,

संशितं । ४-४-१५ धागः हिः किति तादौ । ३-२-१३९ समस्त-
तहिते वा मौ लुक्, सहितं सहितं, दधेस्तु निधीतः । ४-४-७
प्रादांगस्त आरम्भे क्ते वा, प्रत्तः प्रदत्तं, सर्वादेशाय तः
। ४-४-८ निविस्वन्ववात्, निदत्तं, आरम्भे वा सोर्नेति च
। ३-२-८८ दस्ति नामिनो दीर्घः, नीत्तं । ४-४-९ स्वरादुप-
सर्गाद्दस्ति कित्यधः, प्रत्तः । ४-४-१० दत्तं दस्ति कित्यधः दत्तः
। ४-४-१६ यपि चादौ जग्थ् किति, जग्थं, अन्तरङ्गानपि विधी-
न्यत्रादेशो वाधते इति ज्ञापनाय यप्, तेन प्रशम्पेत्यादौ न
दीर्घादि । २-३-२० निनद्याः स्नातेः कौशले षः । २-३-२१
प्रतेः स्नातस्य सूत्रे षः । ५-२-२ तत्र क्वसुकानौ तद्धत्
परोक्ष्यां, शुश्रुवान् रोधिवान्, ददरिद्रावानपि, ऋसंयोगान्तार्थ
किन्, सस्वजानः शशिराणः, न श्चोदेः कानः, क्वसुरेभ्य एव, न
कानः प्रत्ययः सर्वेभ्यः क्वसुरेवापिचेति, आनृच्छ्वान् विचि-

कीर्वाणं संचक्राणः । ५-२-३ वेधिवदनाश्चदन्चानं कर्त्तरि
भूते, वाद्यतन्याद्यर्थे ब्रूगो वच् । ४-४-८२ घसेकस्वरातः
क्वसोः आदिरिड्, जक्षिवान् आदिवान् ईयिवान्, नित्यत्वात्पूर्व-
मिड्, नात्र विहितविशेषणं, ददिवान् । ४-४-८३ गमहन-
विद्ल्विशिष्टो वा, वेत्तेरपि । ४-१-१४ दाश्वत्साह्वत्
मीढवत् । ५-२-२० शत्रानशावेऽयति तु सस्यौ सति, पचन्
पापेतीति यिवन् पक्ष्यन् पचमानः पक्ष्यमाणः, तरादौ पद्भ्यत्तरः,
द्रव्यगुणयोर्लक्षणे हेतुहेतुमद्भावाद्योक्तके त्यादियोगे क्रियालक्षणे
चादियोगे च न, यत् तरति तल्लु, हन्तीति पलायते,
योऽधीते चास्ते स मैत्रः, द्वितीयाद्यन्तपदसामानाधिकरण्य-
संबोधनतरादिवर्जिततद्धितप्रत्ययोत्तरपदक्रियालक्षणक्रियाहेतुषु
शत्रानशावेव, पचति गतः, पचन् पचचरः कुर्वङ्गक्तिः, तिष्ठन्तो-
ऽनुशासति गमकाः, शयाना वर्धते दूर्वा, यः पचन् पठति स

भैत्रः । ५-२-२१ तौ माङ्ग्याक्रोशेषु, मा जीवन्, बहुत्वादसति,
नियमार्थं च तौ, तेन नाद्यतनी, स्यादपिच । ४-४-१६ आसीनः
। ५-२-२२ वा वेत्तेः क्वसुः सति, विद्वान् विदन् । ५-२-२३
पूङ्गयजः शानः, पवमानः । ५-२-२४ वयःशक्तिशीले,
कृतीहात्मानं वर्णयमानाः । ५-२-२५ धारीडोऽकृच्छ्रेऽतृगु,
धारयंस्तत्त्वार्थं, न सरूपोऽपि । ५-२-२६ सुगिद्विषाहः सत्रि-
शत्रुस्तुत्ये, अर्हन् । ५-२-२७ तन् शीलधर्मसाधुषु,
(८३ यावत्) कर्ता कटं । ५-२-२८ भ्राज्यलंकृग्निरा-
कृग्भूसहिरुचिवृतिवृधिरिप्रजनपत्रप इष्णुः, अपत्र-
पिष्णुः, न भ्राजेरिति, शीलावर्थेषु नासरूपोत्सर्गविधिरित्यलंकर्ता
न । ५-२-२९ उदः पचिपतिपदिमदेः, उन्मदिष्णुः, न पदे-
रिति । ५-२-३० भूजेः षणुक्, जिष्णुः । ५-२-३१ स्थागलाम्बला-
पचिपरिमृजिक्षेः स्नुः, पक्षुः क्षेष्णुः । ५-२-३२ त्रसिगृधि-

घ्राषिक्षिपः कनुः, धिष्णुः । ५-२-३३ सम्भिक्षाशंसेरुः,
चिकीर्षुः, सुत्यर्थशंसेरपि । ५-२-३४ विनद्विच्छू, सर्वविदीपीणामपि
। ५-२-३५ शृवन्देरारुः, वन्दारुः । ५-२-३६ दादृधेसिशदसदो-
रुः, दारुपं । ५-२-३७ शीङ्श्रद्धानिद्रातन्द्रादधिपति-
गृहिसृहेरालुः, दयालुः, पत्याद्या अदन्ताः, पतिगृही सौत्रावी-
कारान्तौ वा, नाम्नां व्युत्पत्तिरव्यवस्थितेति तद्विते न क्षतिः,
द्रायतेर्न तु द्रोतेरित्यपि, पतयालुः, मृगयालुरिति । ५-२-३८ ऊ-
सासहिवावहिचाचलिपापति, (डिचचनं), निपातनाब-
नीः । ५-२-३९ सस्त्रिचक्रिदधिजज्ञिनेमिः । ५-२-४०
शृक्मगमहनवृषभूस्थ उक्कण, शारुकः, उपस्थायुको गुरु-
। ५-२-४१ लषपतपदः उपपादुकः । ५-२-४२ भूषाक्रोधाधर्षजु-
स्तृगृधिज्वलशुचश्चानः, मण्डनः कोपनः ज्वलनः लषणः, सक-
र्मकार्थं यदिः, उत्तरत्र सकर्मकभ्योऽपि, नासरूपविधिः । ५-२-४३

षलशब्दार्थादकर्मकात्, चेतनः । ५-२-४४ इडितो व्यञ्ज-
नाद्यन्तात्, वर्धनः, णेरतश्च विषय एव लोपे चेतनः-जुगु-
प्सनः, अवयवे कृतं लिङ्गं समुदायस्य, नाव्याप्यादिति । ५-२-४५
न णिङ्यसूददीपदीक्षः, कनूयिता दीक्षिता, रेण वाधेऽपि
दीपिप्रहात् शीलादिसमावेशः, अनस्यैवेति । ५-२-४६ द्रमक्रमो
यङः, दन्द्रमणः । ५-२-४७ यजिजपिदंशिवादादूकः यङः,
वावदूकः, अन्यभ्योऽपि । ५-२-४८ जागुः उकः । ५-२-४९ शम-
ष्टकाद् घिनण, कृमी, अकर्मकात्, न तृन् । ५-२-५० युज-
सुजभजत्यजरञ्जिपदुषट्पट्टहट्टाभ्याहनः, अभ्याधाती ।
५-२-५१ आङः क्रीडसुषः, शीलाद्यन्तानां रूढिप्रकार-
त्वान्नोपसर्गान्तराधिक्ये । ५-२-५२ प्राह्व यमयसः, आयासी
। ५-२-५३ मथलपः, प्रलापी । ५-२-५४ वैश्च द्रोः, प्रद्रावी
। ५-२-५५ विपरिप्रातसर्तैः, प्रसारी । ५-२-५६ समः पृचैप्-

ज्वरैः, संत्वरति णेः पृचैङ्गेऽपि चेति । ५-२-५७ संवेः सृजः ।
५-२-५८ संपरिव्यनुप्राद्वदः, परेणेरपि । ५-२-५९ वेर्विच-
कथसंभकषकसलषहनः, विधाती । ५-२-६० व्यपाभेलषः
। ५-२-६१ संप्राद्वसात् । ५-२-६२ समत्यपाभिव्यभेश्वरः
। ५-२-६३ समनुव्यवादुघः । ५-२-६४ वेदहः । ५-२-६५ परे-
दैविमुहश्च, परिदाही परिमोही, न ण्य-तो देविरिति । ५-२-६६
क्षिपरटः, परिराटी । ५-२-६७ वादेश्च णकः, परिक्षेपकः,
शीलादिष्वित्यस्य न समानोऽप्युत्सर्ग इत्यर्थे बाहुल्याद् खादकौ
। ५-२-६८ निन्दहिंसक्लिशत्वाद्विनाशिव्याभाषासूयानेक-
स्वरात्, चक्रासकः, अन्यकण्डूवादिणेर्न । ५-२-६९ उपसर्गा-
देष्टुदेविकृशः, आदेवकः, देवेणैवेति ५-२-७० । वृङ्क्षिभिक्षि-
लुण्टिजाल्पिकुट्टाद्याकः, वराकी भिक्षाकः । ५-२-७१ प्रातस्त-
जोरिन्, प्रजवी, सुवः सेदोऽपि । ५-२-७२ जीणहक्षिविञ्चि-

परिभूवमाभ्यसाव्यथः, जयी उदयी दरी क्षयी विश्रयी परि-
भवी वमी अभ्यमी अव्ययी । ५-२-७३ स्तब्धस्यदो मरक्
। ५-२-७६ भियो रुरुकलुकम् कित्, भीरुकः भीलुकः, ऋफि-
डादिना लत्वे गुरुता, न सा लुके । ५-२-७७ सृज्जीणनशब्द-
वरण् कित्, नश्चरी । ५-२-७८ गत्वरः । ६-२-७९ स्म्यजस-
हिंसदीपकम्पकमनमो रः, अजसं नम्रं (विशिष्टक्रिया-
वाचि) कमो बाहुल्यात् कर्मणि, अजसिकभिनमिभ्यः कर्म-
कर्त्तरेवेति । ५-२-८० तुषिधृषिस्वपो नजिङ्, स्वप्न, धूपो
नेति । ५-२-८१ स्थेशभासपिसकसो वरः, पेस्वरः, प्रमदेरपि,
औणादिवरटिईश्वरी । ५-२-८२ यायावरः । ५-२-८३ दिद्युदहज्ज-
गज्जुह्वाक्पाट्धीश्रीकुसुज्वायतस्तूकटप्परित्राट्भ्राजा-
दयः क्विपः, भाः पूः धूः विद्युत् ऊर्क् पक् शक् भित् चित्
छित्, संज्ञायां भूः शम्भूः, संज्ञाशब्दानां शीलाद्यर्थेषु कामचारा-

द्यथाकथञ्चिद् व्युत्पत्तिरिति । ५-२-८४ शंसंस्वयंविप्राद् सुवो
डुः, प्रभुः (सति) । ५-२-८५ पुव इत्रो दैवते, पवित्रोऽर्हन्
पातु । ५-२-८६ ऋषिनाम्नोः करणे, ओद्योपकरणं पवित्रं,
ऋषौ कर्त्तृर्थेपि । ५-२-८७ लूधूसूखनचरसहात्तैः, अरित्रं,
धूनोतेर्वहेरपिचेति । ५-२-८८ नीदाव्शस्त्रयुजस्तुदसिसिच-
मिहंपतपानहस्त्रद्, नद्धः । ५-२-८९ हलक्रोडास्ये पुवः,
पोत्रं, अत्रोणादेरिति नेट् । ५-२-९० दंशेस्त्रः दंष्ट्रा । ५-२-९१
धात्री । ५-२-९२ ज्ञानेच्छार्चार्थिञ्छील्यादिभ्यः क्तः
सत्यर्थे, ज्ञातः इष्टः अर्चितः सुप्तः इद्धः, भूते बाहुल्यात्, तेन
तृतीयासमासः अर्हद्भ्यस्त्रिभुवनराजपूजितेभ्यः । ५-३-१ वत्स्यति
गम्यादिः, ग्रामंगमी । ४-३-२ वा हेतुसिद्धौ क्तः, प्राप्तं
चरित्रं तीर्णो भवान्धिः । ५-३-३ कषोडनिटः, सत्यपि । ५-३-६
भाववचनाः क्रियार्थायां क्रियायां उपपदे वत्स्यति, पाकाय

व्रजति । ५-३-१४ कर्मणोऽण् धातोः, कुम्भकारो व्रजति, टगादि-
वाधात् सुरापायो व्रजति । ५-३-१६ पदरुजविशस्पृशो घञ्
कर्त्तरि, स्पृशेः । ५-३-१७ सत्तेः स्थिरव्याधिवलमत्स्ये,
अतीसारः विसारः सारः, बाहुलकात् विसरप्रसौ । ५-३-१८
भावाकर्त्रोः । ४-२-५२ घञि भावकरणे रञ्जेर्नो लुक्, रागः
आहरन्त्यस्मादाहारः, असंज्ञायां दायो दत्तः, बाहुल्यात्कृतः
कट इत्यादौ न, पर्युदासान्न सम्बन्धे, साध्ये त्यादयः सिद्धतायां
घञादयो धातोः, (१२१ यावत्) । ४-२-४ स्फुरस्फुरोर्घञि
आत् ३-२-८७ नामिनः काशे दीर्घः । ४-३-५७ उच्यमोपरमौ
। ४-२-५३ स्यदो जवे । ४-२-५४ दशानावौद्वेधो धमप्रअथ-
हिमअथं । ५-३-१९ इङ्लोऽपादाने तु टिङ्गा, उपाध्यायी, न
क्तिः । ५-३-२० ओर्वायुवर्णनिवृत्ते (प्रावरणं), निवृता द्यू-
तोपकरणमपि । ५-३-२१ निरभेः पुल्वः पुल्वः भावाकर्त्रोः । ५-३-२२

रोरूपसर्गात्, संरावः, बाहुल्याद्वावः । ५-३-२३ भूश्यदोऽल्ल,
प्रभवः, बाहुल्यात् प्रभावंविभावानुभावाः प्रादिसमासो वा
। ५-३-२४ न्यादो नवा, न्यादः निधेसः । ५-३-२५ संनि-
व्युपाद्यमं अल्ल, संयमः संयामः । ५-३-२६ नेर्नदगदपठ-
स्वनक्वणः, निपठः निपाठः । २-३-२४ अभिनिःछानः षः,
वर्णे । २-३-२२ स्नानस्य नाग्नि षः प्रतेः । ५-३-२७ वैणे
क्वणः वा (शब्दे), क्वणः क्वाणः । ५-३-२८ युवर्णवृह-
वशरणंगेमुद्रहः, तरः जयः, स्त्रीखलना अलो बाधकाः
स्त्रियाः खलनौ इत्यनित्यस्तज्जित्तिर्न, स्तवः, बाहुल्याद्वावः
। ५-३-२९ वर्षादयः क्लीबे, भयधनवनखलपदयुगानि । ५-३-३०
ससुदोऽजः पशौ, उदजः । ५-३-३१-सुग्लहः प्रजनाक्षे,
उपसरः (गर्भग्रहणाय प्रथमसरणं) ग्लहः, लत्वं निपातनात्
। ५-३-३२ पणेर्मानि, शाकपणः । ५-३-३३ संमद (कोकिलानां)-

प्रमदौ (कन्यानाम्) हर्षे । ५-३-३४ हनोऽन्तर्धनान्तर-
घणौ (अभ्यन्तरो देशो) देशे, घणिर्घातुरपि च । ५-३-३५
प्रघणप्रघाणौ गृहांशे । ५-३-३६ निघोदघसंघोदघना-
पघनोपघ्नं निमित्तप्रशस्तगणाल्याधानाङ्गासन्नम् । ५-३-३७
मूर्तिनिचिताऽग्रे घनः । ५-३-३८ व्ययोद्रोः करणे,
विघनः, स्त्रियां विहननी, दुघणः । ५-३-३९ स्तम्बाद्
घ्नश्च, स्तम्बघनः, स्त्रियां स्तम्बहा, स्तम्बघ्नेति । ५-३-४० परे-
र्घः करणे । ३-३-१०३ परेर्घाङ्कयोगे वा रो लः । ५-३-४१
हः समाह्वयाह्वयौ द्यूतनाम्नोः । ५-३-४२ न्यभ्युपवैर्वाश्चोत्,
निहवः, यङ्लुपि विजोहवः । ५-३-४३ आङो युद्धे, आहवः
। ५-३-४४ आहावो निपानं । ५-३-४५ भावेऽनुपसर्गात्
वाश्चोत्, हवः । ५-३-४६ हनौ वा वघ् च, वधः, घणि घातः
। ५-३-४७ व्यघजपमङ्गयः भावाकर्त्रोः, मदः । ५-३-४८

नवा क्वणयमहसस्वनः, यमः यामः । ५-३-४९ आङो
रुप्लोः वाऽल् । ५-३-५० वर्षविघ्नेऽवाद् ग्रहः । ५-३-५१ प्राद्र-
दिमतुलासूत्रे, प्रग्रहः प्रग्राहः । ५-३-५२ वृगो वखे, घञ्यु-
पेत्यनेन प्रावारः प्रवरः, प्राङ् इति । ५-३-५३ उदः श्रेः, उच्छ्रायः
। ५-३-५४ युपुद्रोर्घञ्, उघावः । ५-३-५५ ग्रहः, उद्ग्रहः
। ५-३-५६ न्यवाच्छापे । ५-३-५७ प्राह्लिप्सायाम् । ५-३-५८
समो मुष्टौ, संग्राहः मुष्टिदार्ढ्यं । ५-३-५९ युपुद्रोः, संदावः
। ५-३-६० नियश्चानुपसर्गाद्वा, यावः यवः नयः नायः । ५-३-६१
वोदः, उन्नयः उन्नायः । ५-३-६२ अवात् । ५-३-६३ परेर्धृते,
परिणायः । ५-३-६४ । भुवोऽवज्ञाने वा परेः । ५-३-६५ यज्ञे
ग्रहः परेः । ५-३-६६ संस्तोः यज्ञे । ५-३-६७ प्रात् स्नुद्रुस्तोः,
बाहुल्यात् स्त्रावः । ५-३-६८ अयज्ञे स्त्रः प्रात्, नयग्रस्तारः
। ६-३-६९ त्रैरशब्दे प्रथने, विस्तारः । ५-६-७० छन्दोनांमिन्,

विष्टारः, ग्राह्यमपि । २-३ २३ वे । खः पः नाम्नि ५-३-७१
क्षुभ्रोः, विश्रावः । ५-३-७२ न्युदो ग्रः, निगारः । ५-३-७३
किरो धान्ये न्युदः । ४-४-९६ वौ विष्किरो वा । ५-३-७४ ने-
र्तुः, नीवारः धान्यं, न क्तिः । ५-३-७५ इणोऽत्रेपे, न्यायः
। ५-३-७६ परेः क्रमे, पर्यायः ५-३-७७ व्युपाच्छिडः क्रमे,
शयः विशायः । ५-३-७८ । हस्तप्राप्ये चेरस्तेये, फलोच्चायः,
नोत्र इति । ५-३-७९ चितिदेहावासोपसमाधाने (उपर्युपरि
राशीकरणं) कथ्यादेः, कायः निकायः, आदि वेति निकेचायः
परिकायः, बहुत्वमात्रे काष्टनिचयः । ५-३-८० संघेऽनूदर्धे च,
तार्किकनिकायः, उत्कृष्टे सारसमुच्चयः प्रमाणसमुच्चयः । ५-३-८१
माने धातोः घञ्, एको निघासः, क्त्वा वाधात् प्रसृतिः
। ५-३ ८२ स्थादिभ्यः कः, प्रस्थः संस्था व्यवस्था प्रस्नः प्रपा
विधः विघ्न आयुधं आढ्यः, नानद्, बाहुल्याद् धातोपधाताद्याः

। ५-३ ८३ द्वितोऽयुः, नन्दयुः क्षवयुः क्षवः नन्दः । ५-३-८४
द्वित्वस्त्रिमक् तत्कृते, कृत्रिमं । ५-३-८५ यजिस्वपरिस्त्रि-
यतिप्रच्छो नः, प्रश्नः । ५-३-८६ विच्छो नङ्, विश्वः
। ५-३-८७ उपसर्गादः किः, ग्रथिः निधिः समाधिः । ५-३-८८
व्याप्यादाधारे, उदधिः । ५-३-८९ अन्तर्द्धिः । ५-३-९० अभि-
व्याप्तौ भावेऽनञिन्, संरवणं साराविणं वा सेनायां, क्त्वा-
दिनिवृत्तयेऽनः । ५-३-९१ स्त्रियां क्तिः, भूतिः, गर्गादित्वा-
त्संस्कृतिः, (१२२ यावत्) । ४-२-६६ अपाच्चायः चिः क्तौ
। ५-३-९२ श्रवादिभ्यः, श्रुतिः प्रतिश्रुत् स्तुतिः, पदसद्विद्-
लभशंसपचइषयजमन्आसृगः, ग्रामितिः, चिवादिभिः
समावेशाय । ५-३-९३ समिणासुगः, समितिः आसुतिः,
अन्यत्र क्यप् । ५-३-९४ सातिहेतिश्रूतिज्ञसिर्कृतिः
। ४-४-३३ तेर्ग्रहादिभ्य आदिरिद्, निगृहीतिः । ५-३-९५

गापापचो भावे, प्रगीतिः, नाङ् । ५-३-९६ स्थो वा भावे,
प्रस्थितिः आस्था । ५-३-९७ आस्यद्वित्रज्यजः क्यप् भावे
। ५-३-९८ भृगो नाम्नि भावे । ५-३-९९ समजनिपन्निषद्-
शीङ्सुगुविदिचरिमनीणः क्यप्, मन्या इत्या । ५-३-१००
कृगः श च वा, क्रिया कृत्या कृतिः । ५-३-१०१ मृगयेच्छा-
याच्चातृष्णाकुपाऽऽभाश्चाऽन्तर्द्धा, इच्छा, भावे । ५-३-१०२
परेः सुचरेर्यः, परिचर्या, भाव इति उत्तरत्रापि । ५-३-१०४
वाऽटाट्यात्, अटाट्या, अप्रत्यये अटाटा । ५-३-१०३ जागु-
रश्च, जागरा जागर्या, भाव एवेति । ४-३-१०५ शंसिप्रत्ययात्,
प्रशंसा गोपाया कण्डूया चिकीर्षा पुत्रीया गवा लोलूया पोषूया
। ५-३-१०६ केदो गुरोर्च्यञ्जनात्, ईहा उक्षा शिक्षा कुण्डा
। ५-३-१०७ षितोऽङ्, क्षमा जरा, प्राकरणिकाप्राकरणिकयोः
प्राकरणिकस्येत्यदित्य इत्यङि गुणः । ५-३-१०८ भिदादयः,

छिदा विदा मृजा क्षिपा दया रुजा, चुरा अनित्यो णिच्चुरादेः,
पृच्छा, ऋहृकृधृतभ्यः संज्ञायां वृद्धिश्च, गुहिकृहिवशिवपि-
तुलिक्षपिक्षिभ्यश्च संज्ञायां, रिखिलिपिशुभिसिधिमिधिगुधेः
संज्ञायां गुणश्च, अकृतस्य क्रिया चैव, प्रासेर्वाधनमेव च । अधि-
कार्थविवक्षा च, त्रयमेतन्निपातनात् ॥ १ ॥ ५-३-९ भीषि-
भूषिचिचिन्तिपूजिकथिकुम्बिचर्चिस्पृहितोलिदोलिभ्यः ण्यन्ते-
भ्यः, पूजा चर्चा, अङ्घिकारात् अनित्ये णिलोपे चिन्तिया
पूज्या, बहुत्वात्पीडा ऊना । ५-३-११० उपसर्गादातः,
उपदा संधा प्रमा । ५-३-१११ णिवेत्यासथ्रन्थघट्टवन्दे-
रनः, कारणा चंदना, ग्रन्थेरपि । ५-३-११२ इषोऽनि-
च्छायां, बाहुल्यात् प्राणैषणादि । ५-३-११३ पर्यधेर्वा, पक्षे
क्तिः, नाधीष्टिरिति । ५-३-११४ कुत्संपदादिभ्यः क्विप्, कुत्
युत् क्षुत् तुद् त्विद् रुद् रुक् शुक् सुद् मृत् गिर् त्रा दिक् सक्

संपद् विपद् संसद् विचित् प्रशीः आशीः उपानत् प्रावृद् विमुद्
नीवृत् संयत् समित् उपभृत् । ५-३-११५ भ्यादिभ्यो वा क्तिः,
भीदीभूल्कृभिद्छिद्दुद्दृश्नश्चुज्वरित्वरिअवसिबिमवनुशकः।
५-३-११६ व्यतिहारे (परस्परस्य कृतप्रतिकृतिः)-
ऽन्नीहारादिभ्यो जः, व्याक्रोशी व्यातिचारी व्यात्युक्षी, बाहु-
ल्याद्भावे न स्यादयः, व्युत्युक्षेति । ५-३-११७ नञोऽनिः
शापे, अजननिः । ५-३-११८ ग्लाहाज्यः, ग्लानिः, ग्लानिर्जो-
निरपिच । ५-३-११९ प्रश्नाख्याने वेञ्, कारिं क्रियां कृतिं वा
मा कार्षीः । ५-३-१२० पर्यायार्हणोत्पत्तौ च णकः, भवतः
शाथिका, अर्हति भक्षिकां, उदपादि भक्षिका, चात्प्रश्नादौ
। ५-३-१२१ नाग्निं पुंसि च, प्रच्छिदिका प्रवाहिका विपादिका
सालभञ्जिका, बाहुल्यात् शिरोऽर्दनं अरोचकः । ५-३-१२२ भावे
धात्वर्थनिर्देशे णकः, आसिका, बाहुल्यात् ईहा ऊहा । ५-३-१२३

छीबे क्तः भावे, हसितं, सकर्मकादपि, भवता शुक्तमोदनं, अस्मि-
तमिति । ५-३-१२४ अनट् छीबे भावे, गमनं परिनदनं भोजनं
प्रवणं । ४-२-११२ छिवासिवोरनटि वा दीर्घः । ५-३-१२५
यत्कर्मस्पर्शात्कर्त्रङ्गसुखं ततः, पयःपानं सुखं, नित्य-
समासार्थं सप्तमीतसौ, राजभोजनाः शालयः । ५-३-१२६ रम्या-
दिभ्यः कर्त्तरि, कसनं दशातयः, हलादनी इध्मवश्चनः । ५-३-१२७
कारणं कर्त्तरि । ५-३-१२८ भुजिपत्यादिभ्यः कर्मापादाने
यथासंख्यं, निरदनं अवस्त्रावणं असनं वसनं प्रपतनः निर्झरणः
प्रस्रवणं अपादानं । ५-३-१२९ करणाधारे, (१३७ यावत्)
एषणी लेखनी शयनं आसनं अधिकरणं । ५-३-१३० पुंनाग्निं
घः करणाधारे, अपवादात् कचिदुत्सर्गोऽपीति प्रच्छदः, बाहुल्यात्
प्रसाधनः । ४-२-३४ एकोपसर्गस्य च घे छेदणौ ह्रस्वः, चाद-
नुपसर्गस्य, प्रणयः प्रत्ययः शरः आक्ररः भवः प्रहरः । ५-३-१३१

गोचरसंचरवह्नज्वजखलापणनिगमवकभगकषाकष-
निकषं करणाधारयोः पुंनाम्नि, बके कर्त्तरि भगे च क्लीबे
बहुलत्वात् घः, अपवादादुत्सर्ग इति निपातनं, व्यजे नजेषी
। ५-३-१३२ व्यञ्जनाद् घञ्, वेदः लेखः रागः । ५-३-१३३
अवात् तुस्तभ्याम्, अवतारः, खो बाहुल्यादसंज्ञायां नित्यं,
भावाकर्त्रोः खो वेति । ५-३-१३४ न्यायावायाध्यायोद्यावसंहा-
रावहाराधारदारजारं, जारः कर्त्तर्यपि । ५-३-१३५ उदङ्को-
ऽतोये, न घः । ५-३-१३६ आनायो जालं । ५-३-१३७ खनो
डडरेकेकवकघं च, चात् घञ्, आखनिकवकः । ५-३-१३८ इकि
क्षितव् स्वरूपार्थे, भञ्जिः वेत्तिः, अर्थे यजेरङ्गानि । ५-३-१३९
दुःस्वीषतः कृच्छ्राकृच्छ्रार्थात्खल् भावकर्मणोः, दुष्करः
सुकरं अलंकृत्वा अलंरुदितेन प्रकृत्य ईषत्करः ईषन्निमयः दुर्द-
रिद्रं । ४-४-१०८ सुदुर्भ्यः लभः खलघ्नोः स्वरानोऽन्तः,

सुलम्भः, उपसर्गादिति सुलभं । ४-४-१०७ उपसगात्खल्-
घञोश्च, चात् जिह्णमोः, प्रलम्भं प्रलम्भं । ५-३-१४० ऋयर्थे
कर्त्राप्यात् भृकृगः, दुःखेनानाद्येनाद्येन भूयते दुराढ्यंभवं
भवता, दुराढ्यंकरो मैत्रो भवता । ५-३-१४१ शासुयुधिहशि-
धृषिमृषातोऽनः कृच्छ्राकृच्छ्रार्थदुःस्वीषत्पूर्वेभ्यः भावकर्मणोः,
दुःशासनः सुपानं, अनादन्तात् विकल्पोऽपि । ४-१-७६ ज्यश्च
यपि न यवृत्, चाद् वेः, प्रवाय प्रज्याय । ४-१-७७ द्यः, अनु-
व्याय । ४-१-७८ संपरेर्वा, संव्याय संवीय, समो नित्यं नेत्यपि
च । ४-१-१०६ क्रमः वित्त्वा दीर्घः, क्रान्त्वा क्रन्त्वा कर्मि-
त्वा । ४-३-२३ जनशो न्युपान्त्ये तादिः क्त्वा किद्वा,
रङ्क्त्वा रक्त्वा विरज्य नंष्ट्वा नष्ट्वा ४-३-२४ क्तृषमुष-
कृशवश्चलुञ्चथफः सेद् क्त्वा किद्वा, श्रथित्वा श्रन्थित्वा,
लुञ्चेः कावपि । ४-३-२९ क्त्वा सेद् न कित् देवित्वा, आशास्य

आशासित्वा आशास्त्वा निमाय । ४-३-३० स्कन्दस्यन्दः
न कित्, स्कन्त्वा स्यन्दित्वा, न यपि चेत् कृत्तेति । ४-३-३१
क्षुधक्षिणकुपशुधसृडसृद्वद्वसः सेद् क्त्वा कित्, विधे-
भ्रुधित्वा, भ्रुत्वेति । ४-३-८६ लघोर्यपि णेरय्, प्रशमय्य, विधे-
रेकवर्णान्तरे प्रतिपाद्य । ४-३-८७ वामोः, प्रापय्य प्राप्य, आप्ल-
णोऽपि, उपगूय, खृद् खृदाश्रयं च प्राकृताह्वलदिति न ह्रस्वस्येति,
इङोऽध्याप्य, तकि तु खृद्वर्धते । ४-३-८८ मेङो वा मित्,
अपमित्य । ४-३-८९ क्षेः क्षीः, प्रक्षीय । ४-४-१४ हाको हिः
कित्, हित्वा, हाङो हात्वा, द्वित्ये जहित्वा, जादित्वेति, विहाय
निधाय निपाय हित्वा दाधित्वा, यङ्लुङि दोसोहाकृधाणां नेडिति
। ४-४-४१ जृष्टश्चः कत्व इद्, जरित्वा त्रश्चित्वा, जृपो जीर्त्वा,
अस्येवेति । ४-२-५६ यपि हनिमनिवनतितनादेर्लुक्, निहत्य

। ४-२-५७ वा मः यमिरमिनिमिगीमीनो लुक्, विरम्य विरत्य
। ५-४-४९ पूर्वाग्रिप्रथमे खणम्वा, पूर्वं भोजं पूर्वं भुक्त्वा वा
व्रजति, तुल्यकर्तुके प्राक्काले, पूर्वं भुज्यते ततो व्रजति, व्यापा-
रान्तरापेक्षया प्राक्काल्ये पूर्वदयो न व्रज्यापेक्षया । ५-४-५०
अन्यथैवंकथमित्यमः कृगोऽनर्थकात् वा, अन्यथाकारं
कृत्वा भुङ्क्ते । ५-४-५१ यथातथादीर्घ्योत्तरे कृगो, यथाकार-
महं भोक्ष्ये तथाकारमहं भोक्ष्ये किं तव ? । ५-४-५२ शापे
व्याप्यात्, चौरंकारमाक्रोशति, चौरशब्दमुच्चार्येत्यर्थः । ५-४-५४
स्वाद्वर्थाददीर्घात्, मिष्टंकारं भुङ्क्ते । ५-४-५५ यावतो
विन्दजीवः कात्स्न्ये एककर्त्तृकेणम्या प्राक्काले, यावदेदं भुङ्क्ते
। ५-४-५६ चर्मोदरात्पूरेः, चर्मपूरं आस्ते । ५-४-५७ वृष्टिमान
ऊ लुक् चास्य पूरेः, गोष्पदं वृष्टो देवः, अस्य ग्रहणाद् उप-

पदस्य न, तेन मूषकविरूपं, अव्ययत्वात् गोष्पदप्रतंशं, गोष्पद-
प्रणेत्याद्या डाद्यन्ताः । ५-४-५८ चेलायां कनोपेः, वस्त्रकनोपं,
अर्थोक्तेः स्वरूपपर्यायविशेषात् । ५-४-५९ गात्रपुरुषात्स्नः,
अन्तर्भूतण्यर्थात्, गात्रस्नायं वृष्टो देवः । ५-४-६० शुष्कचूर्ण-
रूक्षात् पिषस्तस्यैव प्रयोगे, शुष्कपेपं पिनिष्टि, सामान्य-
विशेषविवक्षया क्रियाभेदात् त्वेति । ५-४-६१ कृग्रहोऽकृत-
जीवात्, अकृतकारं करोति, जीवग्रहं गृह्णाति । ५-४-६२ निमू-
लात्कषः, निमूलकापं कषति, अव्ययेऽव्ययीभावो बहुव्रीहि-
र्वा । ५-४-६३ हनश्च समूलात् (साकल्ये) चात्कषः, समूलघातं
हन्ति । ५-४-६४ करणेभ्यः, अस्युपघातं हन्ति, बहुत्वाद् हि-
सार्थाद् । ५-४-६५ स्वस्नेहनार्थात् पुषापिषः, धनपोषं पुष्णाति,
घृतपोषं पिनिष्टि । ५-४-६६ हस्तायां द्रुहक्षतिवृत्तेः, करवतं
वर्तयति, अण्यन्तादिति । ५-४-६७ बन्धेर्नाम्नि, कौञ्चबन्धं बद्धः
। ५-४-६८ आधारात्, चक्रबन्धं बद्धः, बाहुल्याद्रोमे बद्धः

। ५-४-६९ कर्तुर्जीवपुरुषाद्वाहः, पुरुषग्रहं ब्रह्मति । ५-४-७०
ऊर्ध्वतिष्ठः शुष्मः, ऊर्ध्वपूरं पूर्यते । ५-४-७१ व्याप्याच्चेवात्
चात्कर्तुः तस्यैव प्रयोगे, ओदतपाचं पक्वः, जमालिनाशं नष्टः
। ५-४-७२ उपात्तिकरो लवने, उपस्कारं लुनन्ति । ५-४-७३ दंशो-
स्तृतीयया श्लेगे, मूलकोपदंशं मूलकेनोपदंशं वा शुङ्क्ते, प्रधाना
शुजिक्रिया, करणं च तस्या मूलकः, अवयवक्रिया भेदे त्वा
द्वितीया च । ५-४-७४ हिंसार्थादिकाभ्यात्, दण्डेनोपघातं गाः
सादयति । ५-४-७५ ऊपपीडरुधकर्षस्तत्सप्तम्याः, ब्रजेन
ब्रजे वोपरोधं गाः सादयति, कामचारेण रुधकर्षाभ्यां कृषतेरपिचेति
। ५-४-७६ प्रमाणसम्भासत्थोः तृतीयया सप्तम्या च, दृश्यङ्गु-
लोत्कर्षं छिनत्ति, केशग्रहं युध्यन्ते । ५-४-७७ पञ्चम्या त्व-
रायां, शय्योत्थायं धावति । ५-४-७८ द्वितीयया, अस्यपगारं
युध्यन्ते । ४-२-५ चापगुरोर्णमि आः । ५-४-७९ स्वाङ्गेनाधुवेण,
भ्रुविक्षेपं जल्पति । ५-४-८० परिक्लेश्येन, उरः प्रतिपेपं युध्यन्ते,

ध्रुवसुरः । ५-४-८१ विशपतपदस्कन्दो वीप्साभीक्ष्ण्यं, नास्ति
वीप्सा क्रियायामाभीक्ष्ण्यं, गेहं गेहं अनुप्रवेशं गेहमनुप्रवेशमनु-
प्रवेशं वा गेहानुप्रवेशमास्ते, वीप्सायाद्युपपदस्येतरत्र धातोश्च
द्वित्वं, समासेनोक्तत्वात् द्वित्वं । ५-४-८२ कालेन तुष्यस्वः
क्रियान्तरे द्वितीयया, द्वयहं तर्ष द्वयहंतर्ष पिवन्ति, अन्तर्मुहूर्तो-
त्यासं सम्यक् पश्यन्ति (मिथ्यात्वमनुभूय) । ५-४-८३ नाम्ना
ग्रहादिशः द्वितीयया, नामादेशोदत्ते । ५-४-८४ कुगो ऽव्यये-
नानिष्टोक्तौ कत्वाणमौ, पुत्रस्ते जातः किं तर्हि वृषल! नीचैः
कृत्वा नीचैः कृत्य नीचैः कारं वा वदसि ? , समासार्थं कत्वा
उभयानुवृत्त्यर्थं चणम् । ५-४-८५ तिर्यचाऽपवर्गे (ममासौ),
तिर्यक्कृत्य तिर्यक्कृत्वा तिर्यकारं वाऽऽस्ते । ५-४-८६ स्वाङ्ग-
तश्चन्यर्थं नानादिनाद्यर्थेन शुबश्च, सुखतः भूत्वा भूय
भावं कृत्वा कृत्य कारं वा आस्ते, तुल्यकर्तृकेऽर्थे धणापीति । ५-४-८७

तूष्णीमा । ५-५-८८ आनुलोम्येऽन्वयात्त्याणमौ भुवः ॥

॥ इति कृदन्ताः ॥

अथाष्टमोऽध्यायः प्राकृतरूपः

८-१-१ अथ प्राकृतं, अनुक्तं संस्कृतवत्, ऋक्छन्द-
ऐऔऽब्जशषविसर्गप्लुता अस्वरं व्यञ्जनं द्विवचनं चतुर्थी-
बहुवचनं च नात्र, स्याताम् इक्षौ स्ववर्ग्ययुतौ । ८-१-२ बहुलं,
प्रवृत्तीन्तरोभयान्यैः । १-२-३ आर्षं, बहुलमेव । इति संज्ञा ॥
१-८४ ह्रस्वः संयोगे दीर्घस्य । २-२-४ व्यर्थ्यां जः । २-८९
अनादौ शेषादेशयोर्द्वित्वं, अज्जो । १-८५ इत एद्वा संयोगे ।
२-७५ सूक्ष्मश्चणस्मद्बहुक्षां षहः, वेणू विणू । १-११८
अदूतः सूक्ष्मे वा, सणं सुणं । १-११६ ओत्संयोगे उतः ।
२-४५ स्तस्य थोऽसमस्तस्तस्त्रे । १-७६ स्वरदसंयुक्तस्यानादे-
रित्यधिकृत्य । १-१७७ कगच्चजतदपयत्रां प्रायो लुक्,

पोत्थओ । १-१२६ ऋतोऽत् आदेः । १-१८० अवर्णे यश्रुतिः
अवर्णात्कादेर्लुकि, वयं । १-१४० रिः केवलस्य ऋतः, रिद्धी
। २-४१ अद्धर्द्धिसूचर्द्धिऽन्ते वा ढः । १-१२८ इत् कृपादौ
ऋतः, हियं, दिद्धी मिडं सिद्धी गिण्ठी पिच्छी भिऊ भिङ्गो
भिङ्गारो सिङ्गारो सिआलो घुसिणं घिणा विद्धर्कई समिद्धी इद्धी
गिद्धी किसो किसाणू किच्छं तिप्पं निवो किई । २-१३१ धुत्ते-
दिहि वा, धिई क्वाणं विञ्छिओ वित्तं वाहिंयं विहिओ विसी
इसी विइण्हो । २-२३ स्पृहायां संयुक्तस्य छः, छिहा सई उकिड्डं
इद्धी इद्धी । १-२६९ किसलयकालायसहृदये यो वा लुक्,
हियं । २-१५ त्वध्वद्धर्वा चछजझाः क्वचित्, पिच्छी । १-४४
अतः समृद्ध्यादौ वाऽऽदेराः, सामिद्धी पाण्डं । १-१५
स्त्रियामादविद्युतः अन्त्यव्यञ्जनस्य, पाडिवआ पासुत्तं । १-९५
प्रवासीक्षौ उदितः, पावासुओ उच्छ लच्छी कच्छो । १-११२
ई धुत्ते, छीयं सारिच्छो वच्छो मच्छिआ छेत्तं । १-१७ धुधो

हान्त्यस्य, लुहा दच्छो कुच्छी वच्छं लुण्णो कच्छा छाओ । १-१६१
कौक्षेयके वौत उत्, कुच्छेयअं । १-१६२ अउः पौरादौ च,
कउच्छेअयं, पउरो पउरजणो कउरवो कउसलं । १-१११ पुरुषे
रोरुत इत्, पउरिसं सउहं गउडो मउली मउडं सउरा कउला ।
छुरो उच्छा छअं सारिच्छं (इयं) । १-२६ वक्रादावन्तः
स्वरादनुस्वारः, वंकं तंसं अंस्व । २-८६ आदेः इमश्रुमशाने
लुक्, मंस्व, पुंछं गुंछं मुंछं (मूर्धन्) पंस्व बुंछं कंकोडो । २-५२
ड्रमक्मोः पः, कुंपलं दंसणं विंछिओ । २-२१ हस्वात् थ्यश्च-
त्सप्सामनिश्चले छः । २-१६ वृश्चिके अञ्चुर्वा, विंचुओ
विंचुवो गिठी मंजारो । २-१३२ मार्जारस्य मंजरवंजरी वा,
मज्जारो वयंसो माणंसी माणंसिणी मणंसिला । १-८८
पथिपृथिवीप्रतिश्रुसूषिकहरिद्राविभीतकेऽवत् आदेरितः,
पहो । १-१३१ उहत्वादौ ऋतः, उऊ परामुडो पुडो पउडो
। २-२९६ निदीथपृथिव्योर्वा ढः, पुढवी पुहवी पउत्ती । १-१९

द्विप्रानृपोः सः, पाउसो । १-३१ प्रावृद्धशरत्तरणयः पुंसि
। १-१८ शरदादेरत्, सरओ भिसओ पाउओ सुई पहुडि
पाहुडं निहुअं निउअं विउअं संवुअं वुत्तंतो निवुई वुन्दावणो
बुड्ढो उसहो । १-१३३ वृषभे वा वोत् ऋतः, वसहो उसहो
। १-१४१ ऋणज्वृषभत्त्वृषो वा रिः ऋतः, रिणं रिसहो मुणालं
। २-९८ तैलादौ द्वित्वं, उज्जू । १-२३३ प्रभूते वः, बहुत्ते
। १-१६६ स्थविरविचकिलांगेस्कारे परेण सस्वरव्यञ्जनादेः
स्वरस्य एत्, थेरो एकारो वेईछं सोत्तं पिम्मं जोव्वणं उज्जू
रिज्जू जामाउओ भाउओ पिउओ । २-११२ तन्वीतुल्येषु संयुक्ता-
न्त्यात्पूर्वं उत्, पुहुवी । १-२०६ प्रत्यादौ डः तः, पडंसुआ
। १-२०८ गर्भितान्तिमुत्तके णः तः । १-१७८ यमुनाचा-
मुण्डाकामुकातिसुत्तके मोऽमुनासिकंथं, वात् लुक्, अणि-
उत्तयं अइमुत्तयं । १-२३१ पो वः, वावडो पडाआ वहेडओ
। १-१०५ एत्पीयूपापीडविभीतककीइयोइयो इतः । १-२३४

नीपापीडे मो वा पः, आमडो । १-१४२ ह्योः क्विप्ठक्-
सकः रिः, केरिसो एरिसो । १-२५४ हरिद्रादौ लो रः
। २-३४ छायाहरिद्रियोर्वा डी । १-२४९ छायायां होऽकान्तौ
वा, छाही हलिदी दलिदो हलिदो जहुडिलो । १-२६ युधिष्ठिरे
वा उदितः । १-१०७ उतौ मुकुलादिब्वत्, मउलं । १-१९५
दो डः, मउडं अंगरं गरुई जहिडिलो । २-६८ पर्यस्तपर्याण-
सौकुमार्ये छः र्यस्य । २-४७ पर्यस्ते थदौ स्तस्य, पंछत्थं
पछडं पछाणं । २-२५२ पर्याणि हो वां रः, पडायाणं सोअमल्लं
। १-१२४ ओत् कूष्माण्डीतूणीरकूर्परस्थूलताम्बूलमुडूची-
मूल्ये जतः । २-७३ कूष्माण्ड्यां हसो लस्तु ण्डो वा हः
। १-२०२ डो लः, कोहण्डी कोहली तोणीरं कोप्परं । १-२५५
स्थूके लो रः, थोरं । २-९९ सेवादौ वा द्विः, सेवा
। १-१०६ नीडपीठे वैदीतः, नेडुं । १-१९९ ठो ढः, पेढं नक्खा
। १-२२९ वादौ नो णः, णिहित्तो वाहित्तो । १-१२७ आत्कुशा-

मृदुकमृदुत्वे वा ऋतः, कासा । २-२ शक्तमुक्तदृष्टगण-
मृदुत्वे कौ वा संयुक्तस्य, माउकं मउत्तणं एको । १-११७
कुतूहले वा ह्रस्वश्च ओत् उतः, कोउहल्लं । १-१२१ उर्ध्वहनू-
मत्कण्डूयवातूले ऊतः । २-१६७ भ्रुवो मयाडमया, भ्रुमया
भमया वाउल्लो भुल्लो हत्तो । १-१५३ एच दैवे चादइः ऐतः,
दइव्वं तुण्हिको मुको । २-७ स्थाणावहरे स्थः खः, खाणू
। २-३३ स्त्यानचतुर्थीं वा ठः संयुक्तस्य । १-७४ ईस्त्यान-
खत्त्वाटे आदेरातः, थिण्णं ठीणं चउड्डो अड्डो अम्हकेरं तच्चिअ
सोच्चिअ तंवेलं गलेई । १-८९ शिअधिलेड्डुदे वाऽऽदेरितोऽत् ।
१-२१५ मेथिअथिरशिअथिलप्रथमे थस्य ढः । १-५५ प्रथमे
प्रथोर्वा उः, पुडुमं पडुमं सदिलो मुहलो वलुणो कलुणो । १-४७
पक्ववाङ्गारल्लाटे वाऽऽदेरिः, पिकं । १-२५७ लल्लाटे च
आदेर्लस्य णः । २-१२३ लल्लाटे लल्लोर्व्यत्ययो वा, णिलालं
णिलालं इंगालो सकालो । १-१७१ नवा मयूहलवणचतुर्गुण-

चतुर्थचतुर्दशसुकुमारकुतूहलोदूखलोलूखले आदेः स्व-
रस्य परेण सस्वरव्यञ्जनेनौत्, मोहो । १-२६२ दशपाषाणे हः
शयोः, चोदह सोमालो कोहलं । १-१८३ किराते चः कः,
चिलाओ । १-२३२ पाटिपरुषपरिघपरिखापनसपारिभद्रे
फः पः, फलिहो फलिहा फालिहदो । १-२१४ वितस्तिवसति
भरतकातरमातुलिङ्गे हः तः, काहलो लुको अवहालं । १-२४४
अमरे सो वा मः, भसलो जढलो बढलो निड्डुलो । १-९९
हरितक्यामितोऽत्, हरडई मडअं । १-१०८ वोपरौ उतोऽद्,
अवरिं पारोहो पावास्स । १-४६ इः स्वप्नादौ अतः । २-१०८ स्वप्ने
नात् पूर्वं इत् । १-२५९ स्वप्ननीव्योर्वा वो मः, सिविणो
सिमिणो ईसी । १-२०७ इत्त्वे वेतसे तो डः, वेडिसो । १-१०१
पानीयादिष्वित् इतः, पाणिअं विलिअं जियइ करिसो सिरिसो
। १-९४ द्विन्योरुदितः, दुइअं तइअं गहिरं उवणिअं । १-२२१
प्रदीपिदोहदे लः दः, पलिविअं । १-२१७ दशनदष्टदग्ध-

दोलादण्डदराहदम्भकदनदोहदे वा दो ङः, ङोहलो । २-३४ छस्यानुष्टेष्टासंदष्टे ठः । २-११९ महाराष्ट्रे हरो-
र्व्यत्ययः । १-६९ महाराष्ट्रे वाऽत् ओदेरातः, मारहङ्गो । २-४०
दग्धविदग्धवृद्धिवृद्धे ढः, दङ्गो । १-१७२ अचापोते सस्वर-
व्यञ्जनैनीत्, ओसिअन्तं पसिअं गहिअं वम्मिओ तथाणि
त्रिअणं । १-१३७ इदुतौ वृष्टवृष्टिपृथक्स्मृदङ्गनप्तुके ऋतः
। १-१८८ पृथकि धो वा थः, पिधं पुहं । १-२४ वा स्वरे मश्च
अनुस्वारो मस्य, अन्यस्यापि, सक्खं जंतं । १-५२ ध्वनिवि-
ध्यचोक्षस्य, विंसुं सम्मं इहं । १ ४० त्यदाद्यव्ययात्तत्स्व-
रस्य लुह, अम्हेत्था । १-१४५ लृत इलिः कलृत्ताक्लिन्ने, किलितं
किलिन्नं । १-१४८ ऐत एत् । १-१५० सैन्ये वा ईरैतः । २-१
संयुक्तस्येत्यधिकृत्य । २-७८ अधो मनयां लुक्, सिन्नं सेन्नं
। १-१५१ अहदैत्यादौ, सङ्गं दङ्गं अह्मसरिअं । २-१०७
स्याद्भ्रव्यैत्यचौर्यसमे यात् पूर्व इत् । २-७७ कगटडतदप-

शषस्य (क) (पामृध्वं लुक् इति प्राप्तौ २-७९ सर्वत्र
लवरामचन्द्रे लुक् । १-४३ लुप्तयवरशषसां शषसां दीर्घः
आदेः । २-९२ न दीर्घानुस्वारात् द्विः, अईसारिअं मइव्यं
वइसवणो दइव्यं वइआलिअं । १-२६० शषोः सः, वइएसो
वइएहो । २-९० द्वितीयतुर्ययोरुपरि पूर्वः द्वित्वे, वइदब्भो
। १-२२८ नो णः, वइस्साणरो । १-२५० ङाहवौ कतिपये यः,
कइवाहं कइअं । १-१८७ खघथधभां हः, वइसाहो वइसालो
सइरं चइत्तं । २-१३ तयोऽचैत्ये च इति निषेधान्न चः, दइच्चो
। १-१५९ औत् आत्, कोमुहं । १-१० लुक् स्वरस्य स्वरे, नी-
साम्सासा । १-११४ अनुत्साहोत्सन्नो त्सच्छे आदेरुत्, उच्छ-
वा । १-११ अन्त्यव्यञ्जनस्य लुक् । १-१२ न अङुदोः । १-१३
निर्दुरो वा लुक् । १-९३ लुकि निरः ईदितः । १-११५ लुकि
दुरो वोत्, दुहओ । १-१९२ ऊत्वे दुर्भगसुभगे चः गस्य,
दूहवो ॥ इति स्वरसन्धिः ॥

॥ अथासंधिः ॥

।१-५ पदयोः सन्धिर्वा, दहि ईसरो दहीसरो । १-६ न
शुचर्णस्यास्वे । २-१०५ शर्षितस्रवज्रे वा संयुक्तान्त्यात्पूर्व इः,
वन्दामि अज्जवद्रे । १-२६७ लुग्भाजनदनुजराजकुले जः
सस्वरस्य नवा, दण्डंदरुहिरालितो, भाणं । १-८ स्वरस्योद्धृतं
स्वरे, राउलं । १-७ एदोतोः स्वरे, अहो अच्छरिअं । १-५८ वल्ल्यु-
त्करपर्यन्ताश्चर्ये वाऽत एत् । २-६५ एतः पर्यन्ते र्यस्य रः,
पेरन्तो । २-९३ रहोर्न द्वित्वं । २-६६ आश्चर्ये एतो र्यस्य रः ।
२-६७ अतो रिआरिज्जरीअं आश्चर्ये र्यस्य । १-९ त्यादेः
स्वरस्य, होइ इह ॥ इत्यसन्धिः ॥

॥ अथ व्यञ्जनसन्धिः ॥

१-१४ स्वरेऽन्तरश्च निर्दुरोर्वा लुक् । १-२५ लञ्जनो
व्यञ्जनेऽनुस्वारः, अंतरप्पा । १-३० वर्गेऽन्त्यो वा, अन्तरप्पा ।

१-२३ मोऽनुस्वारोऽन्त्यस्यानन्त्यस्यापि, वर्णमि । १-२८ विंश-
त्यादेर्लुक् अनुस्वारस्य । १-२२ ईर्जिहासिहं त्रिंश-
द्विंशतौ त्येतः, वोसा । २-५७ ह्यो भो वा, जिन्मा । १-२९
मांसादेर्वा लुगनुस्वारस्य, मांसं कांसं पासु कह एव । १-२७१
यावत्तावज्जीवितावर्त्तमानावटप्रावारकदेवकुलैवमेव वः
लुक्, एमेव इच्चेव नूण इयाणि सकयं (संस्कृतं) सक्कारो
संस्कारः) दानीं कि समुहं किसुअं । १-२६४ ह्यो घोऽनुस्वा-
रात्, सिधो सीहो जीहा । १-७० मांसादिष्वनुस्वारे आतोऽद्,
मंसं पंख कंसं पंडवो सांसिद्धिअं संजत्तिओ । १-८० नावर्णात्पः
लुक्, सवहो । १-२३६ फो भहो, सफलं समलं । १-२३७ बो
वः, अलाउं । १-६६ अलाब्वरण्ये आदेरतो लुक्, लाउं अलावू
रणं । १-२४५ आदेर्यो जः, जसो । २-३ क्षः खः क्वचिनु

छञ्जौ, खीणं छीणं क्षीणं । २-८२ तीक्ष्णे णो वा लुक्, तिण्हं
तिक्खं । २-४ षक्स्वयोर्नाम्नि खः, निक्खं खंधो । २-२६
साध्वसध्यह्यां झः, सज्झसं झणं । २-१२४ ह्य ह्योर्व्यत्ययः,
गुज्झं गुय्हं । २-३० तस्याधूर्त्तादौ टः, वट्ठुलं धुत्तो किच्ची
वत्ता आवत्तणं वत्तिआ कत्तिओ कत्तरी-मुत्ती मुहुत्तो । २-४२
मनज्जोर्णः, निण्णं । १-५६ ज्ञो णत्वेऽभिज्ञादावुरतः, अहिण्णू-
सव्वज्जो । २-८३ ज्ञो जः लुक्, जाणं । २-५३ षप्स्वयोः फः, पुप्फं
फंदणं । २-६१ न्मो मः, जम्मो । २-६२ रमो वा मः, जुम्मं
जुगं । २-७४ पक्ष्मश्मस्मस्मस्मस्मं म्हः, पम्हाइं गिम्हो । १-१००
आत्काश्मीरे ईतः । २-६० काश्मीरे रभो वा रमः, कम्हारो
कम्भारो विम्हओ । १-५९ बह्मचर्ये चः एदतः । २-६३ ब्रह्म-
चर्यतूर्यसौन्दर्यशौण्डीर्ये यो रः, वम्भचरिअं, ह्यो-म्मोऽपि

वम्भचरं । १-५७ एच्छय्यादौ, सेज्जा गेन्दुअं । १-१८२ मरकत-
मदकले गः कन्दुकै त्वादोः कः । १-१६० उत्सौन्दर्यादौ
औतः, सुन्दरं मुज्जायणो सुण्डो सुद्धोअणी दुवारिओ सुगन्धत्तणं
पुलोमी सुवणिओ । २-८० द्रे रो नवा-लुक्, द्रहो । २-१२०
हृदे- हदोर्व्यत्ययः, दहो । १-३७ अतो ङो विसर्गस्य
संस्कृतलक्षणोत्पन्नस्य, अगओ भवंतो ॥ इति व्यञ्जनसंधिः ॥

॥ अथ-स्वरासन्तपुल्लिमाः ॥

१-३३ वाऽक्षर्थवचनार्थाः पुंसि, चक्खू- चक्खूहं,
वचनविद्युत्कुलछंदोमाहात्म्यदुःखभाजनानि । १-३४ गुणाद्याः
ह्रीबि वाः- गुणं गुणो, बिन्दुखज्जमण्डलाग्रकरहृद्वक्षाः-
१-३५ वेमाञ्जत्याद्याः स्त्रियां, एसा एस वा गरिमा ।
१-१२९ पृष्ठे- वाञ्जुत्तरपदे ऋत इत्, पीठं अञ्छि पण्हो

चोरिअं कुच्छी बली निही विही रस्सी गण्ठी । २-१७४ गौणा-
दयः निपात्यंते, गोणो गावी गावा गावीओ । १-५८ गन्धउ-
आअं ओतः, गउओ गाओ बइछो आऊ पञ्चावण्णा पणवण्णा
तेवण्णा तेआलीसा विउस्सग्गो वोसिरणं बहिद्धा उक्कसिअं
(कार्य) कत्थइ सुव्वहइ चम्हलो (अपस्मारः) कन्दुहुं (उत्पलं)
छिच्छि धिद्धि धिरत्थु पडिसिद्धी (अतिस्पद्धी) चञ्चिककं
(स्थासकः) निहेलणं मघोणो सक्खिखरिणो जम्मणं महन्तो
वदन्तो आशीसा वहुअरं भिमोरो खुहुओ घायणो वढो ककुहं
अथक्कं (अकाण्डं) लज्जालुङ्गी कुहुं (कुतूहलं) भट्ठिओ
(विष्णुः) करसी (इमशानं) अगआ असुरा) खेहुं तिगि-
च्छिअल्लं (दिनं) पक्कले (समर्थः) णेक्कल्लो (पण्डितः)
पलही (कर्पासः) उजलो (बली) कुसुरं (ताम्बूलं) छिछिइ

(पुंश्चली) साहुली (शाखा) । ३-२ अतः सेछी, देवो
। ३-१३० द्विवचनस्य बहुवचनं । ३-४ जइशसोलुंगतः
। ३-१२ जइशस्सित्तोदोद्वामि दीर्घः अतः, देवा । ३-५
अमोऽस्य लुगतः, देवं । ३-१४ टाणशस्येदतः, देवे देवा
। ३-६ टाऽऽमोर्णः अतः, विभक्तौ प्रायः साध्यमानावस्था,
देवेण । १-१७ अत्तवास्यार्देणस्वोर्वाऽनुस्वारोऽन्तः, देवेण । ३-७
भिसो हिहिहिं अतः । ३-१५ भिस्भ्यस्सुपि एदतः, देवेहिं
। ३-१३१ चतुर्थ्याः षष्ठी । ३-१३२ तादर्थ्ये ऊर्वा । ३-१३३
वधाड्ढाइश्च तादर्थ्ये, चात् षष्ठ्यपि । ३-१० ऊसः स्मः अतः,
देवस्स देवाणं । ३-८ ऊसेस्तोदोदुहिहिन्तो लुक् अतः, देवतो
देवाहिन्तो देवा । ३-९ भ्यसस्तोदोदुहिहिन्तो सुन्तो अतः
। ३-१३ भ्यासि वा दीर्घोऽन्तः, देवेहिन्तो देवाहिन्तो, चोदोदु-

पु दीर्घ एव, ङसिना सिद्धे चोआदिग्रहणात् । ३-११ ङेम्मि ङेः
अतः, देवे देवम्मि । ३ ३८ ङो दीर्घो वाऽऽमन्थ्ये सौ, देवो
देवा । ३-१३४ क्वचिद् द्वितीयादेः पृष्ठी । ३-१३५ द्वितीया-
तृतीययोः सप्तमी । ३-१३६ पञ्चम्यास्तृतीया च, चात्
सप्तमी । ३-१३७ सप्तम्या द्वितीया, क्वचिचतृतीयाऽपि । २-१०४
ह्रस्वीकृत्स्नक्रियादिष्ट्यास्वित् संयुक्तान्त्यात्पूर्वः, अरि-
हस्त । २-१११ उच्चार्हति चादितौ, अरहन्तो अरिहन्तो अरु-
हन्तो । ३-५८ अतः सर्वादेङ् जसः, सन्वे । ३-६१ आमो
ङेसिम् सर्वादितः, सन्वेसि । ३-५९ ङेः सिंसिमन्थाः अतः
सर्वादेः । ३-६० नवाऽनिदमेतदो हिं ङेः सर्वादितः, सन्वसि
सन्वहिं, काहिं इत्यपि । २-१३५ पूर्वस्य पुरिमः, पुरिमे । १-४५
दक्षिणे हे दीर्घः, दाहिणम्मि दक्षिणेषु । २-११४ एकस्वरे

श्वःस्वे पूर्व उत्, सुवो सुवे । १-४८ मध्यमकतमे द्वितीय-
स्यात इः, कइमो । ३-१२४ शेषेऽदन्तवत् आकारान्तादौ, हाहा
। ३-१२९ एत् न, हाहा हाहाणा । ३-१२६ ङ्सेल्लुक् न, हाहाओ
। ३-१२७ भ्यसश्च हिर्न चात् ङसेः, हाहाहिनन्तो हाहस्स
। ३-१२८ ङेङ् न, हाहम्मि । ३-१९ अल्लीबे सौ इदुतो दीर्घः,
कवी । ३-२२ जश्शसोर्णो वा, कविणो । ३-१२५ न दीर्घो णो
परे इदुतः । ३-२० पुंसि जसो ङउ ङओ वा, कवउ कवओ
। ३-२४ टो णा, कविणा । ३-१६ इदुतो दीर्घः भिस्भ्यस्सुपि,
कवीहि । ३-२३ ङसिङ्सोः पुंल्लीबे वा णो, कविणो कवी-
हिनन्तो कविस्स कवीण कविम्मि कवीसु कवि कवी । ३-२१ वीतो
ङवो जसः पुंसि, वाअओ वाउणो वाअओ वाउं वाऊ वाउणा,
। ३-१२० ङुवे दोग्णि बेण्णि च जश्शसा दा वे च इः,

।३-११९ द्वेदौ बे तृतीयादौ, दोहिं बेहिं ।३-१२३ संख्याया
आमो, ण्हण्हं, दोण्हं बेसु । ३-१२१-त्रेस्तिण्णि जञ्जसा
।३-११८ त्रेस्ती तृतीयादौ, तीहिं तीण्हं, गामणी।३-४३ क्विचपः
ईदूतो हस्वः, गामणिणो । ३-४२ ईदूतो हस्व आमन्त्र्ये, गामणि
।३-४७ नाम्नयरः क्रतः, पिअरो। ३-४८ आ सौ नवा क्रतः,
पिआ पिअराणं, जञ्जस्वस्सु उदपि, पिबणो । ३-३९ क्रतोऽङ्का-
ऽऽमन्त्र्ये सौ । ३-४० नाम्नयरं वा, पिअ पिअरं, कत्ता । ३-४५
आरः स्यादौ क्रतः, कत्तारो । ३-४४ क्रतामुदस्यमौसु वा,
कत्तुणो, कत्तारं, हे कत्त, गउओ गउआ गाअस्स ॥ इति स्व-
रान्तपुंलिङ्गाः ॥

माला ३-२७ स्त्रियासुदोतौ वा सम्राग्दीर्घौ जञ्जसोः,
मालाउ मालाओ माला । ३-३६ हस्वोऽभि स्त्रियां, मालं । ३-२९

टाङ्खेण्दादिदेद्वा तु ङसेः स्त्रियां सम्राग्दीर्घः, मालाअ । ३-३०
नाऽऽत एत् टादीनां, मालाइ मालाहिं मालाए मालाअ मालत्तो
इत्यादि । मालासु । ३-४१ वाऽऽप ए आमन्त्र्ये सौ, माले,
अम्मो इत्यपि । ३-३१ प्रत्यये ङीर्नवाऽणादौ, साहणी साहणा
। ३-३२ अजातैः पुंसः स्त्रियां वा ङीः । ३-२८ ईतः सेश्चां वा,
चाज्जञ्जसोः, सन्वी सन्वीआ सन्वा, बाहुलकात् सन्वेसिं,
सन्वाए अन्नाण अन्नेसिं । १-३६ बाहोरात्स्त्रियां । १-१६४
नाब्यावः, नावा । २-१२६ दुहितृभगिन्योर्धूआवहिण्यौ
। ३-१८ लुक्ते शसि इदूतो दीर्घः, बुद्धी बुद्धीओ बुद्धीणं बुद्धीए
। २-१२० स्त्रियां इत्थी वा, थींआ, वहू, वहूउ, वहुं । ३-३५
स्वस्त्रादेर्डा स्त्रियाम्, स्वसा नणंदा दुहिआ गउआ । ३-४६
आ अरा मातुः क्रतः स्यादौ । १-१३५ मातुरिद्धा गौणस्य,

क्वचिदगौणस्य, माआ माअरा माई ॥ इति स्वरान्तस्त्रीलिङ्गाः
३-२५ क्लीबे स्वरान्त् सेः, घयं । ३-२६ जश्शस
इङ्गणयः सप्राग्दीर्घाः, घयाणि घयेण दहिं महुं महुणा ॥
॥ इति स्वरान्तनपुंसकलिङ्गाः ॥

। ३-३ वैतत्तदः अतः सेडोः । ३-८६ तदश्च ततः
सोऽक्लीबे सौ चादेतदः, स सो ते । ३-७० तदो णः
स्यादौ क्वचित्, णं । ३-६९ इदमेतत्कियत्तब्बट्ठो
डिणा वा, तिणा तेण । ३-६६ डसेम्हा कियत्तद्भयो वा,
तम्हा । ३-६७ तदो डांः डसेर्वा, तो ताओ । ३-६३ कियत्त-
द्भयो डसो वा डासः, तास तस्स । ३-८१ वेदंतदेतदो डसा-
म्भ्यां सेसिमौ, सिं । ३-६२ किंतद्भ्यां डासः वाऽऽमः, तास
तेसिं तम्मि तेसु । ३-८५ वैसेणमिणमो सिनैतदः, इणं इणमो
एसो एस एहणा एएण । ३-८२ वैतदो डसेस्सोत्ताहे । ३-८३

त्ये च तस्य लुक् एतदः, चात् चोताहेप्रत्यये, एत्तो एत्ताहे
एआओ सि । १-३२ स्नामदामशिरोनभः पुंसि, जम्मो
। २-५१ भस्मात्मनोः पो वा संयुक्तस्य, अप्पा । ३-५६ पुंस्यन
आणो राजवच्च, आयाणो । ३-५७ आत्मनष्टो णिआ
णइआ, अप्पणइआ । ३-४९ राज्ञः सौ वाऽऽ, राया रायाणो
। ३-५० जश्शस्सुडसिडसां णो वा राज्ञः, रायाणो । ३-५२
इर्जस्य णोणाडौ, राइणो राया । ३-५३ इणममामा जस्य,
राइणं राए, राआणो राइणो ३-५५ । आजस्य डाडसिडस्सु
सणाणोव्वणवा, रण्णा । ३-५१ दो णा, राइणा । ३-५४ ईड्ढि-
स्यसाम्मुखि वाजः, राईहिं राआणेहिं रणो राइणो राइणं
राआआणं राहम्मि राईसु राआणेसु । ३-७२ इदम इमः स्यादौ,
इमो । ३-७३ पुंस्त्रियोर्नवाऽयमिभिआ सौ, अयं । ३-७७
णोऽम्शस्याभिस्सीदमः वा, णं णे णेण । ३-७८ अमेणं वेदमः,

इणं इमं इमिणा इमणं । ३-७४ स्मिंस्सयोरद्वा, अस्स अस्मि
इमस्मि । ३-७५ डेमेन हो वा, इह । ३-७६ न तथः, इमस्मि
। ३-७७ किमः कस्सतसोश्च, चात् स्यादौ, को के केण किणा
कम्हा काओ । ३-६८ किमो डिणोडिसौ डसेवा, किणो कीस
कास कस्स केसि कत्थ कहिं । ३-८७ वादसो दस्य होऽनोदा,
अह पुरिसो नई कुलं वां । ३-८८ सुः स्यादौ दः, अमू अमुणो
अमुणा अमूओ । ३-८९ ममावयेओ वा, अयंमि इयमि अमुमि
॥ इति व्यञ्जनान्तपुंलिङ्गाः ॥

१-१५ स्त्रियामादविद्युतः, संपआ । ३-१८२ ई च
स्त्रियां शत्रानशः, चात् न्तमाणौ, हसई हसन्ती हसमाणी
। १-२१ ककुभो हः, ककुहा । ३-३३ कियत्तदोऽस्यमामि
वा डीः, जीओ ताओ कीए काओ । ३-६४ ईद्दथः स्सासे

कियत्तद्दयो डसः, कीस्सा कीसे कास काहिं कीए कीहिं
इमीओ इमाओ अमुई । १-१६ रो रा, पुरा दिसा । १-२० आयु-
रप्सरसोवा सोऽन्त्यस्य, अच्छरा अच्छरसा॥इति व्यञ्जनान्त-
स्त्रीलिङ्गाः

३-७९ क्लीबे स्यमेदमिणमो च, चादिणं इदमः, इदं
इणमो इणं इमे । ३-८० किमः किं स्यमा क्लीबे, किं कानि ॥ इति
व्यञ्जनान्तपुंसकलिङ्गाः ॥

अथ युष्मदस्मदी । ३-९० युष्मदस्तंतुवंतुहत्तुमं
सिना । ३-९१ भंतुब्भेउज्जेत्तुमहत्तुग्हेउग्हे जसा ।
३-१०४ बभोसहज्जे वा, तुग्हे तुज्जे । ३-९२
तंतुतुमंतुवंतुहत्तुमे तुए अमा । ३-९३ वोतुब्भे-
उज्जेत्तुग्हेउग्हेभे जसा । ३-९४ भेदिदेतेतहत्तुए-

तुमंतुमहृतुमएतुमेतुमाह दा । ३-१५ भेतुभेहि-
उज्जेहिउमहेहिहृतुयेहिउयेहि भिसा । ३-१६ तहतुव-
तुमतुहतुवभा डसौ, तइतो इत्यादि । ३-१७ तुयहतुवभ-
तुहिन्तो डसिना । ३-१८ तुवभतुयहउयहउमहा भ्यसि, तुम्हे-
सुत्तो । ३-१९ तुइतुतेतुयहतुहंतुहतुवतुमेतुमोतुमाह-
दिदेइएतुवभोवभेयहा डसा । ३-१०० तुवोभेतुयह-
तुवभउवभतुवभाणतुवाणतुमाणतुहाणतुम्हाण आमा ।
३-१०१ तुमेतुमएतुमाइतइतए डिना । ३-१०२ तुतुव-
तुमतुहतुवभा डौ, तुम्मि । ३-१०३ सुपि एते, तुसुं
तुम्हेसु । ३-१०५ अस्मदो मिमअमिअम्हिहंतुहंतुअहंतु
सिना । ३-१०६ अम्हअम्हेअम्होमोवयंभ जसा ।
३-१०७ णेणमिअमिअम्हंतुहंतुमंमंमिअम्हं अमा ।
३-१०८ अम्हेअम्होअम्हेण शसा । ३-१०९ मि-

मेममंसमएममाहमममएमयाइण दा । ३-११० अम्हेहि-
अम्हाहिअम्हअम्हेणे भिसा । ३-१११ मममममह
मज्झा डसौ, मइओ । ३-११२ ममाड्हौ भ्यसि । ३-११३
मेमहमममहमंतुमज्झमज्झअम्हअम्हं डसा । ३-११४
णेणोमज्झअम्हअम्हंतुअम्हेअम्होअम्हाणममाण हाण-
मज्झाण आमा । ३-११५ मिमइममाइमएमे डिना ।
३-११६ अम्हमममहमज्झा डौ, अम्हमि । ३-११७
सुपि, मज्जेसु अम्हेसु अम्हासु चेति ॥ इति युष्मदस्मदी ॥

अथान्ययानि.

२-१७५ अवययं । २-१७६ तं वाक्योपन्यासे । २-१७७
आम अभ्युपगमे । २-१७८ णवि वैपरीत्ये । २-१७९ पुण-
रुतं कृतकरणे । २-१८० हन्दि विषादवि कल्पपश्चात्ताप-
निश्चयसत्ये । २-१८१ हन्द च गृहाणार्थे । २-१८२ मिव-

पियविधव्वविअ इवार्थे वा । २-१८३ लेण तेण
लक्षणं । २-१८४ णइ चेअ चिअ न्व अवधारणे । २-१८५
एले निर्धारणनिश्चययोः । २-१८६ किरेरहिर किलार्थे वा ।
२-१८७ णवर केवले । २-१८८ आमन्तर्ये णवरि । २-१८९
अलाहि निवारणे । २-१९० अण णाह नञर्थे । २-१९१ माहं
मार्थे । २-१९२ हद्धी निर्वेदे । २-१९३ वेव्वे भयवारण-
विषादे । २-१९४ वेव्व च आमन्त्रणे । २-१९५ मामि हला
हले सख्या वाऽऽमन्त्रणे । २-१९६ दे संमुखीकरणे च । २-१९७
हुं दानपृच्छानिवारणे । २-१९८ हु खु निश्चयवितर्कसं-
भावनविस्मये । २-१९९ ऊगह्वीपविस्मयसूचने । २-२००
थू कुत्सायां । २-२०१ रे अरे संभाषणरतिकलहे । २-२०२
हरे क्षेपे च । २-२०३ ओ सूचनापश्चात्तापे । २-२ ४ अन्वो
सूचनादुःखसंभाषणापराधविस्मयानन्दादरभयत्वेदवि-

षादपश्चात्तापे । २-२०५ अह संभावने । २-२०६ वणे निश्चय-
विकल्पानुक्रम्ये च । २-२०७ मणे विमर्शे । २-२०८ अम्मो
आश्चर्ये । २-२०९ स्वयम्भोऽर्थे अप्पणो नवा । २-२१० प्रत्ये-
कमः पाडिकं पाडिएकं वा । २-२११ उअ पइये । २-२१२
इहरा इतरथा वा । २-२१३ एककसरिअं झगिति संप्रति
। २-२१४ मोरउल्ला सुधा वा । २-२१५ दसार्थाल्लो । २-२१६
किणो प्रभे । २-२१७ इजेराः पादपूरणे । २-२१८ प्यादयः
नियतार्थः, पि वि । २-२१९ अयो वैत्त, ऐ कीहिमि । २-२२०
यहिसो बाहिंवाहिरौ । २-२२१ अधसो हेहुं । २-२२२ नात्पुन-
र्यादाहर्वाऽतः, न उणा । २-२२३ उदूदोन्मुषि क्रतः । २-२२४
उच्चैनीचिस्यअ ऐसः, उच्चअं । २-२२५ ऊच्चोपे, चादोत्,
ऊज्झाओ । २-२२६ एण्हि एत्ताहे इदानीमः वा । २-२२७
बैकाहः सिसिअइया, एकसि । २-२२८ डेडिहिडालाहआ

काले कियतद्भयः, ताहे तद्भा । २-१६० तौदो तसौ वा,
कत्तो कओ जदो । २-१६१ त्रपो हिहत्था, जहि तह कत्थ । १४२
इतेः स्वरात्तश्च द्विरितो लुक्, जति तहत्ति । १-९१ इ गो तो
वाक्यादौ इतोऽत्, इअ संयुओ । १-६७ वाच्ययोत्वातादाव-
दातः, जह उक्खयं चमर कलय ठविअ गिअ पयय हलिअ
नराय बलया कुमर खहर । १-३८ निष्प्रती ओत्परी मात्त्य-
स्थोर्वा, उम्मल्लं । २-१६८ शनैसो डिअं । २-१६९ मनाको नवा
डयं डियं च । २-१५८ कृत्वसो हुत्तं । १-६० तोऽन्तरि अतः
एः, अन्तेउरं । १-४१ पदादपेर्वास्य लुक्, तं पि ॥ इत्यन्ययानि ॥

१-४ दीर्घह्रस्वौ मिथो वृत्तौ, सत्तावीसा । २-९७
समासे वा द्विः शेषादंशौ, सिलखलिअं । १-६८ घञ्बृद्धेर्वा-
ऽत्, पहारो पहरो । १-६२ नमस्कारपरस्परं द्वितीयस्यात्
ओः, नमोक्कारो । १-१३४ गौणान्त्यस्य ऋव उट्, पिउसिआ

। २-१४२ मातृपितुः स्वसुः सिआच्छौ, माउच्छा, नात्र डी
। १-१६५ एत् त्रयोदशादौ सस्वरव्यञ्जनेनादेः स्वरस्या । २-१९
संख्यागद्गदे रः दः, तेरस । २-४३ पञ्चाशत्पंचदशदत्ते णः
संयुक्तस्य, पण्णासा पण्णरस द्विणं । २-१२९ गौणस्येषतः कूरः
वा, कूरपिकका । २-८४ मध्याह्ने-हः लुग्वा, मज्झणं । सज्जो
तग्गुणा इति वा पदविधिः । २-१४४ गृहस्य घरोऽपत्तौ,
घरसामी । १-१५६ ओतोऽङ्गान्योऽन्यमकोच्छ्रान्तोद्यशिरोवे-
दनामनोहरसरोरुहे क्तोश्च वः, सिखेयणा प्रवट् ॥ इति
समासाः ॥

॥ अथ तद्धिताः ॥

२-१४७ इदमर्थस्य केरः (तद्धितस्य) । १-२४६ युष्म-
दर्थपरे तो यः, तुम्हेकरं । २-१४८ परराजभ्यां ककडिककौ
च, पारकं रायकरं जिणराइकं । २-१४९ युष्मदस्मदोऽज एच्चयः,

तुम्हेच्यं । २-१५१ सर्वाङ्गादीनस्येकः, सवंगिओ । २-१५२
पथो णस्येकद्, पहिओ । १ १८५ चंद्रिकायां मः कः । २-१५३
इयस्यात्मनो णयः, अप्पणयं । २-१५४ त्वस्य डिमात्तणो
वा, पीणिमा पीणत्तणं पीणत्तं । २-१५५ अगल्लिखल्लोहल्लवन्त-
मन्तेत्तरंमणा मतोः, दयालू मोहिन्नो मंसुल्लो जडालो भत्ति-
वन्तो पुप्फमन्तो कव्वइत्तो रेहिरो धणमणो (धणमा) । २-१५६
स्वार्थे कश्च वा चादिहोहो डिती । १-१०९ गुरो के वाऽऽरेरु-
तोऽद्, गरुओ । २-१६५ ह्लो नवैकात् वस्वार्थे, नद्वल्लो । २-१६६
उपरिः संन्याने, उवरिल्लं । २-१७० मिश्राङ्गुलिअः । २-१७१
रो दीर्घात् । २-९१ दीर्घे वोपरि पूर्वः, दीहरो दिग्घो । २-१७२
त्वादेः सः त्वादिः स्वार्थे, मउत्तया । २-१७३ विद्युत्पत्रपीता-
न्धाह्लः । १-२१३ पीति वो ले वा तः, पीवला १-५० मयत्थइर्वा,
विसमइओ । १-८१ मात्रादि वाऽत एत् । २-१५६ यत्तदेतदो-

ऽतोरितिअ एतल्लुकू च । २-१७७ इदं किमश्च डेतिअडेत्तिल-
खेदहाः अतोः, चाद् यत्तदेतदः, एत्तिअगेत्तं । ३-१ वीप्स्या-
त्स्यादेर्वीप्स्ये स्वरे मो वा, एकमेककं । २-१३८ मलिना-
भयशुक्तिशुभारब्धप्रदातेर्महलावहसिप्पिष्ठिककढत्तपाह-
कं वा । १-२६५ षट्शमीशावसुधासप्तपर्णेत्वादेऽङ् । १-४९
सप्तपर्णे वेरतः द्वितीयस्य, छत्तिवणो । १-२४८ वोत्तरीया-
नीयत्तियकूचो उजः, बिहज्जो बिहओ बीओ । २-१५५
अनंकोठात्तैलस्य डेल्लः, कडुएल्लं । २-१६३ डिल्लडुल्लो भवे,
पुरिल्लं । २-६४ धैर्ये वा रौ रः । १-१५५ ईद्वैर्ये, धीरं । २-१५०
वतेर्व्वः, महरुव्व पासाआ ॥ इति तद्धिताः ॥

अथाख्यातप्रकरणम्.

। ४-२३३ उवर्णस्यावः वा । ३-१३९ त्यादीनामाद्यत्रय-
स्याद्यस्थेचैवौ द्वयोरपि पदयोः, हवइ ४-२३८ स्वराणां स्वराः,

हिवइ हयए । ३-१४२ बहुष्वायस्य नित्तेहरे, हवान्त हवन्त
हविर। ३-१४० द्वितीयस्य सिसे आद्यस्य, हवसि हवसे। ३-१४३
मध्यमस्येत्थाहचौ बहुषु, हवित्था हवहा। ३-१४१ तृतीयस्य मिः,
हवमि, इलोपे मर। ३-१५४ मौ वाऽत आः, हवामि। ३-१४४ तृती-
यस्य मोमुमाः बहुषु । ३-१५५ इच्च मोमुमे वाऽतः, चादाः,
हवामो हवमो हवासु हविषु हवाम हविम । ३-१५८ वर्तमाना-
पञ्चमीशतृषु वाऽत एव, हवेइ । ३-१४५ अत एवैच्से ।
होइ होन्ति । ४-२३७ युवर्णस्य गुणः क्लित्यपि, नात्रावः ।
३-१७७ वर्तमानाभविष्यन्त्योश्च ज्ञ ज्ञा वा, प्रत्ययस्य
चाद्विध्यादिषु । ३-१५९ उजाज्जेऽतः एः, हवेज्जा हविज्जा
हविज्ज । ३-१७८ मध्ये च स्वरान्ताद्वा प्रकृतिप्रत्ययोः वर्त-
मानाभविष्यन्त्योर्विध्यादिषु च, चात्प्रत्ययस्थानेऽपि ज्ञ ज्ञा,
हविज्जइ होज्ज होज्जइ । ४-६० सुवेहोहुवहवाः वा, हुवइ ।

४-६१ अविति हुमुवेः, हुमो । ४-६२ पृथक्स्पष्टे णिव्वडः
कर्त्तरि भुवः । ४-६३ प्रभौ हुप्पो वा, पहुप्पइ । ४-२३८ स्व-
राणां स्वरा बहुलं, हिवइ । ३-१७३ दुसुसु विध्यादिष्वेक-
स्मिन्त्रयाणां त्रिकाणां, होउ, होतु । ३-१६५ उजात्सप्तम्या
हर्वा, होज्जइ होज्ज हवेज्ज हवेज्जइ । ३-१७६ बहुषु न्तुहमो
त्रयाणां, हवन्तु होन्तु । ३-१७४ सोर्हिर्वा । ३-१७५ अत इज्ज-
स्विज्जहीज्जेऽलुको वा, हविज्जसु हविज्जहि हविज्जे हव ।
होसु हवह हविषु हवामो । ३-१६२ सीहीहीअ भूतार्थस्य
स्थाने स्वरान्ताद्, होसी हवसी-होहीअ हवहीअ । ३-१६३ व्य-
ञ्जनादीअः भूतार्थस्य हुवीअ । ३-१६६ भविष्यति हिरादिः
प्रत्ययस्य, होहिइ । ३-१७७ मिमोमुमं ससाहा नवा, हविस्सामि
होस्सामि होहामि । ३-१६८ मोमुमानां हिस्सा हित्था वा,
होहिस्सा होहित्था । ३-१६९ मेः स्सं, होस्सं हविस्सं । ३-१७९

क्रियातिपत्तेः ज्ञ ज्ञा । ३-१८० न्तमाणौ तत एच, होज्जा,
होन्तो होमाणो नाम्नी । ४-१ इदितो वाऽऽदेशः । ४-६ ध्यागो-
र्झांगौ । ४-२४० स्वरादनतो वाऽम्, क्षाअह । ४-८ उदो दमो
धुमा । ४-४ जुगुप्सेर्झुणदुगुंछदुगुच्छाः । ४-५ बुभुक्षिवीज्यो-
र्णरिववोज्जौ । ४-१० पिबेः पिज्जडल्लपट्टयोद्याः । ४-१३
आग्नेराइग्घः । ४-१५ समः सत्यः खा । ४-१६ स्थष्ठाथक्क-
चिड्डनिरप्पाः । ४-१७ उदछकुक्कुरौ, उट्टइ । ४-१८ म्लेर्वा-
पञ्चवायौ, नाइ । ४-२४१ चिजिश्चुहुप्सुत्तुपूग्गां णो हस्वश्चा-
न्ते, जिणइ । ४-२० क्षेर्णिज्झरो वा । ४-४४ कर्मेर्णिहुवः । ४-२३४
ऋवर्णस्यारः । ४-७४ स्मरेर्झरझुरभरभललडविम्हरसुमर-
पयरपम्हुहाः । ४-७५ विस्सुः पम्हुसविम्हरवीसराः । ४-७६
व्याह्वेगः कोक्कपोक्कौ । ४-७७ प्रसरेः पयल्लोवेल्लौ । ४-७८
महमहो गन्धे प्रसरेः । ४-२२८ खादधावोल्लुक्, धाइ धावइ

सिद्ध-
प्रभायां
प्राकृते
८ अव्याने

॥१५८॥

धुवइ धावन्ति । ४-२३९ व्यञ्जनाददन्ते । ४-७९ निस्सरेर्णी-
हरनीलधाडवरहाडाः । ४-८४ प्रह्वेगेः सारः । ४-८५ अवतरे-
रोहओरसौ । ४-८७ फक्कस्थक्कः । ४-८८ श्वाघः सलहः । ४-९०
पचेः सोल्लपउल्लौ । ४-९८ गर्जेर्बुक्कः । ४-९९ वृषे ढिक्कः,
गर्जेः । ४-१०० राजेरग्घज्जसहरीरेहाः । ४-१०४ तिजे-
रोसुक्कः । ४-१०७ अनुव्रजेः पडिअग्गः । ४-११२ घटेर्गेहः ।
४-११३ समो गलः घटेः । ४-११८ विवृतेर्हसः । ४-१२३ नेः
सदो भज्जः, णुमज्जइ । ४-१२७ अपन्देइत्तुल्लुत्तुलः । ४-१२९
विसंवदेर्विअट्टिविलोदंफंसाः । ४-१३० शदो झडपक्खोडौ
। ४-१३४ निषेधेर्हक्कः । ४-१३९ उपसप्पेरल्लिअः । ४-१४०
संतपेर्झत्वः । ४-१४७ वेपेरायम्बायज्झौ । ४-१४८ विलपे-
र्झत्ववडवडौ । ४-१५५ आडोरभे रभभडवौ । ४-१५६ उपा-
लम्भेर्झस्वपच्चारवेलवाः । ४-१५७ अवेर्जुम्भो जम्भा

॥४-१६० आक्रमेरोहावोत्थारच्छुन्दः॥ ४-१६१ गमेरइअई-
च्छाणुयज्जावज्जसोक्कुसाक्कुसपच्चडपच्छन्दणिम्मह-
णीणीणणील्लुक्कपदअरम्मपरिअल्लबोलपरिअल्लणिरिणा-
साणिवहावसेहावहराः, अई अवज्जमह, पदअइ, णिवहइ ।
४-१६३ आडा अहिप्पचुअः । ४-१६४ समा अडिम्मडः ।
४-१६५ अभ्याडोम्मत्थः, उम्मत्थइ । ४-१६६ प्रत्याडा प-
लोठः । ४-२१५ गमिष्यमासां छोऽन्तस्य । ३-१७१ अगमि-
रुदिविदिहशिसुचिविच्छिदिभिदिभुजां सोच्छंगच्छरो-
च्छंवेच्छंदच्छंमोच्छंवोच्छंछेच्छंभेच्छंभोच्छं भविष्य-
न्म्यन्तानां । ३-१७२ सोच्छादय इजादिषु हिल्लक् च
वा भविष्यदादिषु, गच्छिहिइ गच्छिइ गच्छिस्सं गच्छं । ४-१६८
रमेः संखुल्लुवेद्धोवभावकिलिक्किचकोट्टुममोद्धायणीसर-
वेल्लाः । ४-१५८ आराक्कान्ते नमेर्णिसुढः, नवइ । ४-१५०

कुपोऽवहो णिः, अवहावइ । ३-१४९ णेरदैदावावे । ३-१५३
अदेऽल्लुक्यादेरत आः, आवहइ । ४-१७० त्वरस्तुवरजअडो,
तुवरइ । ४-१७१ त्यादिशन्नोस्तुरः, तूरइ । ४-१७३ क्षेरः खिर-
क्षरपज्जरपच्चडणिच्चलणिट्टुआः । ४-१७४ उच्छल उ-
त्थल्लः । ४-१७५ विगलेत्थिप्पणिट्टुहो । ४-१७६ दलिवल्ल्यो-
र्विसट्टवम्भौ । ४-१७८ अंशः फिडफिट्टुफुडफुट्टुक्कुमुल्लाः
। ४-१७९ अवात्काशो वासः, ओवासइ । ४-१८१ हशो नि-
अच्छपेच्छावयच्छावयज्जवज्जसव्ववदेक्खोअक्खाक्खा-
वअक्खापुलोअपुलअनिआवआसपासाः, पेच्छइ निअइ दच्छं
। ४-१८२ स्पृशः फासफंसपरिसच्छिवच्छिहालुंखालिहाः
। ४-१८६ भषेर्मुक्कः । ४-१८७ कृषेः कट्टुसाअड्डाऽऽज्ज्वाऽऽण-
च्छाऽऽयच्छाऽऽइच्छाः । ४-२३१ वृषादीनामरिः, करिसइ
। ४-१८८ असावक्खोडः कृषेः । ४-१९१ अक्षेओप्पडः । ४-१९२

काङ्क्षेराहाऽहिलंघाऽहिलंखवम्फमहसिहविलुम्पाः,
आहह । ४-१९३ प्रतीक्षेः सामयविहीराविरमालाः । ४-१९४-
तक्षेस्तच्छचच्छरम्फाः ४-१९५ विकसेः कोआस-
वोसदौ । ४-१९६ हसेर्गुञ्जः । ४-१९७ स्रसेत्तर्हसडिमौ
। ४-१९८ त्रसेर्डेरबोजवज्जाः । ४-२०० उल्लसेरुसलोसुम्भ-
णिह्लसपुलआअगुंजोह्लाऽरोआः, पुलआअह । ४-२०३
भासेर्भिसः । ४-२०४ ग्रसेर्धिसः । ४-२०५ अवाद्वाहेर्वाहः,
ओवाहह । ४-२०६ आरुहेश्चडवलगौ । १-२१८ दंशदहो
दो डः । ४-२०८ दहेरहिउलाऽऽलुलौ । ४-६५ कुगेः कुणः ।
४-६६ काणेक्षिते णिआरः । ४-६७ निष्टम्भावष्टम्भे णिदूह-
संदाणं । ४-६८ अन्ने वावम्फः । ४-६९ मन्पुनौष्टमालिन्ये
णिब्बोलः । ४-७० शौथिल्यलम्बने पयल्लः । ४-७१ निष्पा-
ताच्छेटे णीलुंछः । ४-७२ थुरे कम्मः । ४-७३ चादौ गुललः

कृगः । ४-२१४ आः कृगो भूतभविष्यतोश्च, चात् क्त्वातुम्-
तव्येषु, काहिह । ३-१७० कृदो हं भविष्यतिभ्यादेशस्य, काहं
काहोअ । ४-२१९ सदपतोडिः । ४-२२० क्वथवर्धा डः । ४-२२१
वेष्टः पलोपे दो डः । ४-२२२ समो ह्यः । ४-२२३ वोडः डः
। ४-२२५ व्रजन्तमदां चः । ४-२२६ रुदनमोर्विः । ४-२३०
शकादीनां द्वित्वं निमलगमगकुप्पनशअड्ढुदुदनुदसिचः । ४-२३१
स्फुटिचलः वा । ४-२३२ प्रादेर्मल्ले, प्रमील्लह । ४-२५९
घातवोऽर्थान्तरेऽपि, बलिः खादने, कलिः संज्ञाने, रिणिः
प्रवेशे, वम्फ पृच्छाखादनयोः, थक् न्यग्गतिविडम्बनयोः । २-८
स्तम्भेः स्तोः वा खः । २-९ थठावस्पन्दे ॥ इति भ्वादिः ॥
। ३-१५८ अतिथस्त्यादिवाऽस्तेः । ३-१४६ सिनाऽस्तेः सिः
। ३-१४८ मिमोभैर्मिहम्होम्हा वा । ३-१६४ तेनास्तेरास्यहेसी
भूतार्थेन । ४-११ उद्गालेरोरुम्भावसुआ, ओरुम्माइ उव्वाअइ

॥४-१२निद्रातेरोहीरोङ्घो ४-५७रुते रुक्खरुटौ वा, रुवइ रोवंइ।
४-८० जात्रेर्जगः॥४-२०१ निःश्वसेर्झवः । १-६४स्वपावुच्च
चादादेरतः ओत् । ४-१४६ स्वपेः कमवसलिसलोद्वाः, कमवसइ
॥४-१४ स्नातेरन्मुत्तः॥ ४-१०५ मृजेरुघुसलुंछपुसंपुंछफुस-
पुसलुहलरोसाणाः, रोसाणइ, अच्छइ वेमि लेइ ॥इत्यदादि॥
४-१९ निर्मो निम्माणनिम्मवौ । ४-५३ भियो भाबीहौ,
वीहेइ । ४-९ अदो धो दहः, सदइ, देइ दाहं ॥इति ह्वादिः॥
इत्यदादिः॥१-२२३दीपौ धो वा॥४-१५२प्रदीपेस्तेअवसंदुम-
संधुक्काव्मुत्ताः, तेअवइ॥४-२२४ स्विदां ज्ञः, भिज्जइ ४-५४
आलीङ्गेऽल्लीअः । ४-५५ निलीङ्गेर्णिलीअणिलुक्कणिरिग्य-
लुक्कलिक्कलिहक्का वा । ४-५६ विलीङ्गेर्विरा । ४-१३२ त्विद-
र्जूरविसूरो । ४-१२८ निरः पदेर्वलः, निण्णज्जइ । ४-२१७
युधयुधगृहकुधसिधमुहां ज्ञः । ४-१३५ कुंधेर्जूरः । ४-१३६

जनो जाजम्मौ । ४-१३८ तृपस्थिप्पः । ४-१५० गुप्प्येर्विर-
णडौ॥४-१५३ लुभेः संभावः॥४-१५४ क्षुभेः खउरपइडुहौ
॥४-१५९ विश्रमेर्णिव्वा॥४-१६१ अमेष्टिरिटिल्लडुण्डुल्लण्ड-
चक्कम्मभम्मडभमडभमाडतलअण्टअण्टअण्टअण्टअण्टअण्टअण्टअण्ट-
कुमफुसडुमडुसपरीपराः, परीइ परइ भमइ । ४-१६७
शमेः पडिसापरिसामौ । ४-१७८ नशेर्णिरिणासणिव-
हाऽवसेहपडिसासेहाऽवहराः, पडिसाइ नस्सइ नासइ । ४-१९०
दिल्लेवेः सामग्गावयासपरिअन्ताः । ४ १९९ न्यसो णिम-
णुमौ । ४-२०० पर्यसः पलोद्वपल्लट्टपल्लहत्थाः । ४-२०७
मुहेर्गुम्मगुम्मडौ । ४-२३६ रुषादीनां दीर्घः, तूस्सइ ॥ इति
दिवादिः ॥ ४-५८ श्रुदेर्हणो वा॥४-५९ धूगेर्धुवो वा॥४-८२
संधृगेः साहरस्साहडौ । ४-८६ श्केअयतरतीरपाराः,
त्यजतेरपि । ४-१४१व्यापेरोअग्गः, वावेइ॥४-१४२ समापेः
समाणः, समावेइ ॥ इति स्वादिः ॥

४-८१ व्याप्रेराअडुः, वावारह । ४-८३ आहडेः
सन्नामः, आदरह । ४-९१ सुचेदछडुवावेहमेह्लोसिकरेअच-
णिलुञ्जधंसाडाः, रेअवह । ४-९२ दुःखे णिन्वलः । ४-९७
प्रच्छः पुञ्छः । ४-१०१ मस्जेराउड्डुणिउड्डुवुड्डुखुप्पाः ।
४-९६ सिचेः सिञ्चसिम्पौ । ४-१०३ लस्जेर्जीहः । ४-११४
हासेन स्फुटेसुरः । ४-१४३ क्षिपेर्गलत्थाड्डक्खसोछपेञ्ज-
णोछुछुहडुलपरीघत्ताः, परीघत्तह । ४-१४४ उत्क्षिपेर्गुल-
गुञ्छोत्थङ्गाल्लत्थोन्मुत्तोसिक्कहक्खुवाः, उत्थंघह । ४-१४५
आक्षिपेर्णरिवः । ४-१४९ लिपो लिम्पः । ४-१४० संदिदो-
रप्पाहः । ४-१८३ प्रविशो रिअः, रिअह । ४-१८४ प्रान्मुश-
मुषोर्मुहंसः । ४-२२७ लद्विजः वः । ४-२२९ सृजो रः,
वोसिरह ॥ इति तुदादिः ॥

४-१०६ भञ्जेवैमयमुसुमूरमूरसूरसूडविरपविरञ्जक-
रञ्जनिरञ्जाः, मूरेह विरह । ४-१०९ युजो जुञ्ज-जुञ्ज-जुम्पाः ।

४-११० सुजो सुञ्जो जिमेजमकम्मापहसमाणचमढचड्डाः,
कम्माएह चड्डह । ४-१११ वोपेन कम्मवः । ४-१२४
छिदेदुहावणिच्छल्लणिज्झोडणिव्वरणिणल्लूरट्टराः । ४-१२५
आडा ओअन्दोहालौ । ४-२१६ छिदिभिदो न्दः ।
४-१३३ रुधेरुत्थंघः, उत्थंघह । ४-२१८ रुधो न्घम्मौ च,
झथात् । ४-१८५ पिषेर्णिवहणिणिरिणासणिरिणज्जरो-
ञ्चचड्डाः, णिरिणज्जइ रोञ्चइ । २-२८ इन्धौ झा संयुक्तस्य,
समिज्झाह । ४-१३७ तनेस्तड-तड्डतड्डवविरल्लाः, तड्डइ ।
४-७ झौ जाण-सुणौ । ४-५२ क्रियः किणो वेस्तु के च,
विकिक्कह । ४-१२० ग्रन्थो गण्ठः । ४-१२१ मन्थेधुसल-
विरोलौ । ४-१२६ सुदो मलमढपरिहट्टलड्डवचड्ड-
मड्डपन्नाडाः । ४-२०९ गुहो वलगेणहहरयंगनिरुवाराणहि-
पञ्चुआः, हरइ निरुवारह ॥ इति क्रयादिः ॥

। ४-२ कथेर्वज्जरपज्जरोरोप्पालिपिसुणसंघयोह्लचव-
जम्पसीससाहाः, कहइ उरोप्पालइ चवइ । ४-११९ क्वथे-
रट्ठः । ४-३ दुःखेर्णिच्चरः । ४-८९ खचेर्वेअडः । ४-९३
वज्जेर्वेहव-वेलव-जुरवौमच्छाः, ओमच्छइ । ४-९४ रचे-
रुगाह्वाज्वह-विडविड्डाः, विडविड्डइ । ४-९५ समारचे-
रुवहत्थसारवसमारकेलायाः, सारवेइ केलायइ । ४-१०२
पुज्जेरारोलवमालौ । ४-१०८ अर्जेर्विठवः । ४-११५ मण्डे-
अश्चिच्चयचिच्चिल्लरीडिटिविड्ढाः, चिंचइ रीडइ । ४-११६
तुडेस्तोडतुट्टखुट्टखुडोक्खुडोल्लुक्खणिल्लुक्खकल्लुक्खोल्लूराः ।
४-१६९ पूरेरग्घाडाग्घवोद्धुमाड्गुमाहिरेमाः, अंगुमइ ।
४-१८९ गवेर्षेडुण्डुल्लढणोल्लगमेसघत्ताः । १-६३ वापौ
ओदतः । ४-३९ अप्पेरल्लिवचच्चुप्पणामाः । इति चुरादिः ।
३-१४९ णेरदेदावावे, पणामेइ । ३-१५३ अदेत्लुक्क्या-

दुरेत आः, हासइ हासेइ हासिअ । ३-१५० गुवादेरविवा, सोस-
वेइ । ३-१५१ अमेराडो वा णेः । ४-२१ छदेणेणुमनूमस-
न्नुमेढक्कौम्बालपव्वालाः, ओम्बालइ छाअइ । ४-२२ निवृ-
पत्त्योर्णिहोडः । ४-२३ दूडो दूमः । ४-२४ धवल्लेदुमः । ४-२५
तुलेरोहामः । ४-२६ विरेचैरोलुण्डोल्लुण्डपल्हत्थाः । ४-२७
तडेराहोडविहोडौ । ४-२८ मिश्रेर्विसालमेलवौ । ४-२९ उट्टू-
लेर्णुण्ठः । ४-३० अमेस्तालिअण्टतमाडौ, तमाडइ । ४-३१ न-
शेर्विउडनासवहारवविप्पगालपलावौ । ४-३२ हशेदावि-
दंसदक्खवाः । ४-३३ उट्टूघटेरुगः । ४-३४ स्पृहः सिंहः ।
४-३५ संभाविरासंघः । ४-३६ उन्नमेस्सत्थद्धोल्लाल्लगुल्लु-
ज्जोप्पेलाः, गुल्लुगुंछइ । ४-३७ प्रस्थापेः पट्टवपेण्डवौ । ४-३८
विज्ञपेर्वोक्खावुक्खौ, आवुक्कइ । ४-४० योपेजवः । ४-४१
पलोवेरोम्बालपव्वालौ । ४-४५ प्रकाशेर्णुव्वः । ४-४६

कम्पेर्विच्छेदः । ४-४७ आरोपेर्वलः । ४-४८ दोले
रङ्खोलः, रङ्खोलह । ४-४९ रञ्जे रावः, रावह । ४-५० घटेः
परिवाडः । ४-५१ वेष्टेः परिआलः ॥ इति प्यन्ताः ॥

१-९७ ओञ्च द्विधाकृगः, चादुत्, दुहाकिज्जह । ३-१३९
कययडोर्यलुक्, गरुआह दमदमाह लोहिआह लोहिआअह ।
बीजह बीज्जह । ४-४२ विकोशः पक्खोडः । ४-४३ रोमन्थे-
रोग्गालवगोलौ, ओगालह ॥ इति नामधातुप्रक्रिया ॥
३-१६० ईअहज्जौ क्यस्य, होईअह होइज्जह । ३-१५२ लुगा-
वी क्तभावकर्मसु णेः, कारिज्जह कराविज्जह । ३-१६१ हाशि-
वचेडीसिद्धुच्चं क्यस्य । ४-२४२ नवा कर्मभावे व्वः क्यस्य
च लुक् चिजिश्रुहुस्तुलूधूगां । ४-२४३ म्मश्चेरन्तो वा, चिम्मह,
सुव्वह सुणिज्जह । ४-२४४ हन्त्वनोऽन्त्यस्य वा क्यस्य च लुक्,
खम्मह दुहिज्जह दुब्भह वुब्भह । ८-२४६ दहो ज्ञः वा क्यस्य

च लुक्, डज्जह । ४-२४७ बन्धो न्धो ज्ञः, बन्धिज्जह । २-२४७
समनूपाद्भुधेः, संरुन्धह संरुज्जह संरुहिज्जह । ४-२५० हृकृत-
जामीरः । ४-२५१ अर्जेर्विहप्पः । ४-२५२ ज्ञो णव्व-णज्जौ
। ४-२५३ व्याहृगेर्वाहिप्पः । ४-२५४ आरभेराढप्पः, आढवी-
अह । ४-२५५ स्निह-सिचोः सिप्पः । ४-२५६ ग्रहेर्धप्पः ।
४-२५७ स्पृशेदिछप्पः, छिप्पह छिविज्जह । ४-२४९ गमादी-
नां द्वित्वं, हस्सह, भणह लुप्पह रुव्वह लब्भह कत्थह भुज्जह
॥ इति भावकर्मणी ॥ इत्याख्यातप्रकरणं ॥

॥अथ कुदन्ताः॥ २-१४५ शीलाद्यर्थस्यैरः, जंपिरो हसिरो ।
१-५३ चण्डखण्डिते णा वा सहात उः, खुडिओ । १-२६८
व्याकरणप्राकारागते कर्गोर्वा लुक् । २-१० रक्ते गो वा क्तः ॥
१-२२४ कदर्थिते वः दः । २-२३ वृत्तप्रवृत्तमृत्तिकापत्तनक-
दर्थिते टः संयुक्तस्य । २-५ शुष्कस्कन्दे ष्कस्कयोः खः, दिट्ठं दड्ढो

बुद्धो। २-३६ संमर्दवितर्दि विच्छेदच्छदिकपदमर्दिते र्दस्य डः,
महिओ। २-३९ स्तब्धे ठढौ, ठड्डो। ३-१५६ क्ते अत इत्, पठिअं
कारिअं। २-४९ आश्लिष्टे लघौ संयुक्तस्य, आलिद्धो। २-१०९
स्निग्धे वाऽदितौ नात्पूर्वौ। २-१२७ वृक्षक्षिसयो रुक्ख-
छढौ वा। २-१३६ त्रस्तस्य हित्यतद्भौ वा। ४-६४ क्ते ह्रस्वैः
। ४-१७२ तुरोऽत्यादौ त्वरः, तुरिओ। १-१०३ ऊर्हानविहीने
वा। १-१०२ उज्जीर्णे इतः। १-१२० ईवोद्वयूढे ऊतः। १-१३९
इदेदोद्वृन्ते। २-३१ वृन्ते णटः संयुक्तस्य, वेण्टा। १-१४३ आहते
ढिः दुः। १-१४४ अरिहप्ते ऋतः रः। २-९६ हप्ते न द्विः, दरिओ
। १-१७४ उमो निषण्णो, पुमण्णो। १-२०६ रुदिते दिना ण्णः,
रुण्णं। ४-२५८ क्तेनाप्फुण्णादयः, उक्कोसं फुडं चोलीणं वोसट्ठो
निसुट्ठो निपातितः लुगो (रुणः) ल्हिको (नष्टः) पम्हुट्ठो
(ग्रमष्टः) विढत्तं छित्तं निमिअं चक्खिअं लूअं जठं (स्थापितं)

ज्झोसिअं निच्छूढं पल्हत्थं पल्लोइं हीसमणं (हेपितं)। २-१४६
क्त्वस्तुमचूणतुआणाः। ४-२१० क्त्वातुमल्लव्येषु घेत्
ग्रहः, घेन्नूण। ४-२११ वचो वोत् क्त्वादिषु, चोत्तुं। ४-२१२
रुद्धमुजमुचां तोऽन्तस्य क्त्वादौ, रोदिअ रोहुआणं। ४-२१३
दशस्तेन डः, दड्डुं। ३-१८१ शत्रानशः न्तमाणौ, होन्तो
हसमाणो। १-७८ एद् ग्राह्ये आतः। २-४६ स्तवे वा थः स्तस्य, तवो
। २-४८ वोत्साहे धो हश्च रः। १-७१ इयामाके मः आदतः
। १-७३ आचार्ये चोच्च, चादिरातः। १-७५ उः सास्नास्ता-
वके, सुण्हा। १-८२ उदोद्वार्त्तं आतः, औल्लं। १-८३ ओदाल्यां
पड्त्तौ। १-८६ किंशुके वाऽदेरेत्। १८७ मिरायां, मेरा। १-९८
वा निर्झरे ना ओत्, ओज्झरो। २-७२ दुःखदक्षिणार्ताथे वा
संयुक्तस्य हः। १-१०४ तीर्थे हे ईत उत्त, त्हां। १-१०३ इत्थुक्कुडो
उतः, भिउडी। १-५४ गवये वउः। १-६१ ओत्पदमेऽनः।

२-११२ पद्मछद्ममूर्खद्वारे वा संयोगात् पूर्व उत, पोम्मं
पउम्मं । १-७९ द्वारे वा अत एव, देरं दुआरं दारं बारं । १-७६
ऊद्वाऽऽसारे आदेरातः । १-७७ आर्यायां र्थः श्वश्र्वां जाः अज्जं
। १-८०, पारापते रो वैदातः । १-९० तित्तिरौ रः इतोऽत ।
१-११३ ऊत् सुभगमुसले वोतः । १-१९२ ऊत्वे दुर्भग-
सुभगे वः गः, सुभवो । १-११८ अदूतः सूक्ष्मे वा अन्त्या-
त्पूर्वः सण्हं सुण्हं सुहुमं १-११९ दुक्खले वा लथ द्विरु-
तोऽत् । १-१२३ इदेतौ नूपुरे वोतः । १-१२५ स्थूणात्तूणे
वौत् । १-१३० मसृणमृगाङ्कमृत्युगुह्यधृष्टे वा ऋत इत् ।
१-१३२ निवृत्तवृन्दारके वा उत् । १-१३८ वा बृहस्पती
इदुतौ । २-६९ बृहस्पतिवनस्पत्योः सो वा संयुक्तस्य । २-१३७
बृहस्पतौ बहो भयो वा । १-१४६ एत इद्वा वेदनाचपेदा-
देवरकेसरे । १-१९८ चपेटापादौ वा लः दः । १-१४७ ऊः स्ते-

ने वा । १-१४९ इत्सैन्धवशर्नैश्चरे ऐतः । १-१५७ ऊत्सो-
च्छ्वासे ओतः । १-१६३ आच गौरवे चादउः । १-१६७ वा
कदले सस्वरव्यञ्जनेनैत्, केलं । १-१६८ वेत्तः कर्णिकारो । २-१५
कर्णिकारे वा द्विः । १-१७५ प्रावरणे अङ्गुवाजः, पंगुरणं पाउरणं
। १-१८१ कुब्जकर्परकीले कः खोऽपुष्पे । १-१८४ शकिरे
भहौ वा । १-१८६ निकषस्फटिकचिकुरे हः कः । १-१९७
स्फटिके लः दः । १-१८९ शृङ्खले खः कः । १-१९० पुन्नागः
भागिन्योगी मः । १-१९१ छागे लः । १-१९३ खचितपिशाः
चयोश्चः सल्लौ वा । १-१९४ जटिले जी-क्षो वा । १-१९६
सदाशकटकैतमे हः दः । १-२४० कैटभे भोवः । १-२००
अङ्कोठे ल्लः ठः । १-२०१ पिठरे हो वा रश्च डः । १-२०३ वेणौ
णो वा लः । १-२०४ तुच्छे तश्चच्छौ वा । १-२०५ तगरन्त्रसरः
तुचरे हः तः । १-२११ अत्तसीसातवाहने लः, सालाहणौ

१-२२० कदल्यामदुर्मे दो रः । १-२२२ कदम्बे वा लः । १-२२६
कछुदे हः । १-२२६ निषधे धो ढः । १-२२७ वौषधे । १-२३०
निम्बनापिते लणहं वा, लिम्बो । १-२३५ पापधौ रः पः
१-२३८ विसिन्यां भः वः । १-२३९ कबन्धे मयौ । १-२४१
विषमे मो ढो वा । १-२४२ मन्मथे वः आदेः । १-२४३
वाऽभिमन्यौ वः । २-२५ अभिमन्यौ जलौ वान्यः । १-२४७
यष्ट्यां लः यः । १-२४९ छायायां होऽकान्तौ वः । १-२५१
किरिभेरे रो ढः । १-२५३ करवीरे णः । १-२५६ लाहललङ्गल-
लाङ्गूले वाऽऽदेर्णः । १-२५८ शबरे बौ मः । १-२६१ स्नुषायां
पहौ नवा पः । १-२६३ दिवसे सः हः । १-२६६ शिरायां
वादेऽच्छः । १-२७० दुर्गादिबुधुम्बरपादपतनपादपीठेऽन्तर्दः
वा लुक्, उम्बरो । २-६ क्ष्वेदकादौ खः संयुक्तस्य । २-८ स्तम्भे-
स्तो वा । २-११ शुक्ले ज्ञौ वा । २-१२ कृत्तिचत्वरः चः । २-१४

प्रत्यूषे षथ्र हो वा, पच्वहो । २-१८ क्षमायां कौ छः । २-१९
मक्षे वा । २-२० क्षण उत्सवेऽर्थे क्षश्छः । २-२२ सामर्थ्यो-
त्सुकोत्सवे वा छः । २-२७ ध्वजे वा झः । २-३२ ठोऽस्थि-
विसंस्थुले । २-३५ गर्ते ढः । २-३७ गर्दभे वा । २-३८ कन्द-
रिकाभिन्दिपाले ण्डः । २-४४ मन्यौ न्तो वा २-५० चिह्ने
न्धो वा । २-५४ भीष्मे षमः फः । २-५५ इलेष्मणि वा,
सेफो सिलिम्हो । २-५६ ताम्रात्रे म्वः । २-५८ वा विह्वले वौ
वथ्र भः, चात्.हो भः, भिम्भलो विम्भलो । २-५९ वोध्वे
भः । २-७० बाष्पे होऽभ्युणि । २-७१ कार्षापणे । २-८५
दशार्हे हलुक् । २-८७ ओ हरिश्चन्द्रे लुक् । २-८१ धात्र्यां
रो लुक् । २-८८ रात्रौ वा । २-९४ धृष्टद्युम्ने णः न द्विः ।
२-१०० शार्ङ्गे ज्ञात्पूर्वोऽत् । २-१०२ स्नेहाग्नयोर्वा नात् ।
२-१०३ प्लक्षे-लात् । २-११० कृष्णे वर्णे-वा णादादितौ ।

२-११५ ज्ञायामीत् । २-११६ करेणूवाराणस्यो रणो-
र्व्यत्ययः । २-११७ आलाने लनोः । २-११८ अचलपुरे
चलोः । २-१२० हृदे हृदोः । २-१२१ हरिताले रलोर्नवा । भंते ! भयवं ! ॥

॥ समाप्तमिदं प्राकृतं ॥

॥ तद्धितप्रकरणम् ॥

॥६-१-१ तद्धितोऽणादिः ॥ ६-१-२ पौत्रादि वृद्धं ॥
६-१-३ वंद्यज्यागोभ्रात्रोर्जीवति प्रपौत्रार्थस्त्री युवा ॥
६-१-४ सपिण्डे वयःस्थानाधिके जीवद्वा प्रपौत्राद्यस्त्री,
सपिण्डताऽऽसप्तमात्, वयो यौवनादिः स्थानं पितृपुत्रादि ॥
६-१-५ युववृद्धं कुत्सार्चं वा युवा, गर्गस्यापत्यं कुत्सितो
युवा गार्ग्यो गार्ग्यणो वा जालमः, गुर्वयत्तोऽपि स्वतंत्रः,
अस्तीति ॥ ६-१-६ संज्ञा दुर्वी ॥ ६-१-७ त्यदादिः दुः ॥
६-१-८ वृद्धिर्यस्य स्वरेष्वादिः स दुः ॥ ६-१-९ एदोद्देश
एवेयादौ आदिः दुः ॥ ६-१-१० प्राग्देशे एदोदादि स्वर
ईयादौ दुः, शरावत्याः पूर्वोत्तरदेशविभागः, देशनियम-

निवृत्तये देशे ॥ इति संज्ञा ॥

६-१-११ वाऽऽद्यात्, सर्वोऽपि तद्धितो वा, आद्यादेव च ॥
६-१-१२ गोत्रोत्तरपदाद्गोत्रादिवाऽजिह्वाकात्यहरितकात्यात्
गोत्रमपत्यं तदन्तोत्तरपदात् तदन्तादिव ॥ ६-१-१३ प्राग्विज्जा-
दण् पादत्रये, अधिकारपरिभाषाविधयः सर्वत्र यथार्ह स्वकार्य-
कृतः ॥ ६-१-१४ धनादेः पत्युः प्राग्विज्जीयेऽण्, धन, अश्व,
गज, शत, गण, कुल, गृह, पशु, धर्म, धन्वन्, सीमा, सेना,
क्षेत्र, अधि, राष्ट्र, धान्य, प्राण, गृह इति । सेना नेति ॥ ७-४-१
वृद्धिः स्वरेष्वादेर्जिति तद्धिते, धानपतं ॥ ६-१-१५ अनि-
दम्यणपवादे च दित्यदित्यादित्ययमपत्युत्तरपदाद् व्यः,
दैत्यः ॥ ६-१-१६ बहिषष्ठीकण् च ॥ ७-४-६ प्रायोऽव्यय-
स्यान्त्यस्वरादिलोपः, बार्हीकः, बाह्यः ॥ ६-१-१७
कल्यत्रेरेयण् ॥ ६-१-१८ पृथिव्या जाञ् ॥ ६-१-१९ उत्सादे-
रञ्, गौर्धैनवं, उत्स, उदपान, विक्रर, विनद, महानद, महा-

नस, महाप्राण, महाप्रयाणं, तरुण, तलुन, धेनु, पंक्ति, जगती,
बृहती, त्रिष्टुभ्, अनुष्टुभ्, जनपद, भरत, उशीनर, ग्रीष्म,
(अच्छंदसि,) पीलुकण, उदस्थान, वृषद् (अंशे), मल्लकीय,
रथन्तरं, मन्थंदिन, बृहत्, महिमन्, सत्वत्, (सात्वत)
कुरुं, पंचाल, इन्द्रावसान, उणिङ्, ककुभ्, सुवर्ण, हंसपथ, वर्ध-
मान ॥ ६-१-२० बष्कयादसमासे, गण्कयः ॥ ६-१-२१ दैवा-
द्यञ् च, दैवं दैव्यं दैवी, ज्ये दैव्येति ॥ ६-१-२२ अः
स्थांमनः, अश्चत्थामः ॥ ६-१-२३ लोम्नोऽपत्येषु बहुत्वै, उडु-
लोमां, औडुलोमिः ॥ ६-१-२७ गोः स्वरे यः, गव्यं, स्वर-
प्रसंग इति गोमयं ॥ ६-१-२५ प्राग्वतः स्त्रीपुंसाद् नञ्स्त्वौ
अनिदम्यणपवादे, स्त्रिणं पौस्नं ॥ ६-१-२६ त्वे वा तौ ॥ ६-१-२४
द्विगोरनपत्ये यस्वरादेर्लुबद्धिः, प्राग्जितीये चतुरनुयोगः ।
६-३-१७५ रथात्सादेथ वोदूंगे डसः इदमर्थे ॥ ६-३-१७६
यः, रथ्यं द्विरथः, यस्वरादेर्लुपि, द्विरथ्यः ॥ ६-३-१७७ पत्रपूर्वा-

दञ्, आश्चरथं ॥ ६-३-१७८ वाहनात्, हास्तः ॥ ७-४-५२ अणि
अन्नन्तस्य नान्त्यस्वरादिलुक् ॥ ७-४-५३ संयोगादिनः, आद्यात्
अपत्ये प्रत्ययः, नापत्यान्तात् ॥ ६-१-३० वृद्धाद्युनि, गर्ग-
स्यापत्यं गार्ग्यस्तस्य युवाऽपत्यं गार्ग्यायणः ॥ ६-१-१३५
न प्राग्जितीये स्वरे गोत्रस्य लुप्, गर्गणां छात्राः ॥ २-४-९२
तद्धितयस्वरेऽनाति आपत्ययो लुक्, गार्गीयाः ॥ ६-१-१३६
गर्गभार्गविका ॥ ६-१-११७ यूनि लुप् (विहितस्य)
प्राग्जितीये स्वरे, पाण्डाह्मतिमिमताणश्च सौवीरेषु, चा-
दायनिञ् च, पाण्डाहतः तदपत्ये लुपि पाण्डाहतिः ॥ ६-१-१४२
पैलादेः यूनः लुप् ॥ ६-१-६८ पीलुसाल्वामंडूकाद्वाऽण्
तदपत्ये ॥ ६-१-१०९ द्विस्वरादणः आयनिञ् तस्य लुप्,
पैलः पिता पुत्रश्च, शालंकि, सात्यकि, सात्यंकांमि, औदन्यि,
औदमेधि, दैवस्थानि, राणि ॥ ६-१-११६ पुरुमगधकलिङ्ग-
सूरमसद्विस्वरादण् सरूपात्, द्विस्वरादिति तस्य लुपि

आंगः ॥ ६-१-१४३ प्राच्येजोऽनौल्वल्यादेः, यूनो लुप् ॥
६-१-३१ अत इन् अपत्ये, पान्नागारिः ॥ ६-१-५४ यजिजः
वृद्धात् आयनन्, तल्लुपि पान्नागारिः ॥ ६-१-१३८ बाऽऽयन-
णायनिजोः यूनः प्राग्वितीये स्वरे लुप् । ६-१-३२ बाह्वा-
दिभ्यो गोत्रे इजः, प्रथमापत्यं गोत्रं इज् ॥ [७-४-७० अस्वयं-
सुवोऽच् ओः,] ग्राहवः, ग्राहु, उपवाकु, चटाकु, उपर्विदु, वृकला, चूडा,
वलाका, जंघा, छगला, ध्रुवका, मूपिका, सुमित्रा, अर्जुन, राम-
कृष्ण, गद, सत्यक, शूर, अर्जीगर्त, मध्यंदिन, अनड्ड, पंचन्,
अष्टन्, इन्द्रशर्मन्, उदञ्च्, सुनामन्, शिरस् ॥ ६-१-३३
वर्मणोऽचक्रात्, ऐन्द्रवर्मिः ॥ ३-१-१०३ शीर्षिः स्वरे
तद्धिते शिरसः, हास्तिशीर्षिः ऊडलोमिः ॥ ६-१-३८ व्यास-
वरुत्सुधानृनिषाद्विंबचंडालादन्यस्य चाक् ॥ ७-४-५
स्वः पदान्तात् प्रागैदौत् ङिति, वैयासकिः ॥ ६-१-४७
कुंजादेर्जायन्यः, कुंज, ब्रध्न, गण, लोमन्, शट, शाक, शुंडा,

शुभा, स्कंध, शंख ॥ ६-१-४८ स्त्रीबहुष्वायनञ्, कौजायनी कौजा-
यनाः ॥ ६-१-५३ नडादिभ्यः आयनन्, चर, वक्र, मुंज, व्याज, प्राण,
नर, द्वीप, किंकर, काश्यप, अज, चित्र, कुमार, लोह, स्तंभ,
अग्र, तृण, शकट, जन, दंडिन्, ब्राह्मण, बदर, छाग, लंक,
अध्वर, बालिश, दंडप, नाडायनः ॥ ६-१-५५ हरितादजः
आयनन् यूनि, हरितायनः ॥ ७-४-४५ दंडिहस्तिनोरायने-
ऽन्त्यादिलुक् न, दांडायनः ॥ ६-१-५७ दर्भकृष्णाग्निशर्म-
रणशरद्वच्छुनकादाभ्रायणान्नास्मणवार्षगण्यवाशिष्टभार्ग-
ववान्स्ये आयनन्, दार्भायणः । ६-१-५८ जीवन्तपर्व-
ताद्वा । ६-१-५९ द्रोणाद्वाऽपत्ये विदादेवृद्धे अञ्, विद,
कश्यप, विश्वानर, शुनक, धेनु, अध्व, शंख, हरित, विष्णु, वृद्ध,
प्रतिबोध, रथन्तर, निषाद, शबर, मठर ॥ ६-१-४२ गर्गादेर्धञ्
वृद्धे, गर्ग, वत्स, वाज, अज, अग्निवेश, शंख, अनड्ड, लोहित,
संसित, वक्र, वस्तु, मंशु, मनु, तंतु, स्रुत, ऋक्ष, कपि, शकल,

अभयजात, रहोगण, मुद्गर, पराशर, स्थूर, पिंगल, उलूक,
भिषज, यज्ञहु, चणक, चुलुक, सुवर्ण, गार्गे साधु गार्गेः ।
६-१-१२६ यज्जोऽद्यापणान्तगोपवनादेः अस्त्रियां लुप्
बहुत्वे, गर्गाः ॥ ६-१-४३ मधुबभ्रोब्राह्मणकौशिके यन् ॥
६-१-४४ कपिवोधादांगिरसे ॥ ६-१-४५ वतंडात् ॥
६-१-४६ स्त्रियां लुप्, वतण्डी ॥ ६-१-४९ अश्वदेः आय-
नन्, अश्व, शंख, जन, ग्रीष्म, बिद, पुट, रोहिण, राम, ग्रीव,
काण, अर्क, वन, पद, चक्र, धूम, वस्त्र, जड, अर्ह, विशाल,
गिरि, धन्य, सुमनस्, खदिर ॥ ६-१-५० शपभरद्वाजादा-
ऽऽत्रेये ॥ ६-१-५१ भर्गात्रिगर्ते ॥ ६-१-५२ आत्रेयान्तर-
द्वाजे ॥ ६-१-६० शिवादेरण् ॥ ६-१-६७ अदोर्नदीमानुषी-
नाम्नः, यामुनः ॥ ६-१-६१ ऋषिवृष्णयंधककुरुभ्यः,
वाशिष्ठः गौतमः । ६-१-६६ संख्यासंभद्रान्मालुर्मातुर्व ॥
६-१-६९-कन्यात्रिवण्याः कनीनत्रिवणं च, कानीनः ॥

६-१-६३ शुंगाभ्यां (पुंस्त्रियोः) भारद्वाजे ॥ ६-१-६४
विकर्णच्छगलाद्वात्स्यात्रेये ॥ ६-१-६९ दितेऽत्रेयण् वा,
मांडूकेयः दैतेयः दैत्यः । ६-१-७० ड्याप्त्थूळः, सौपर्णेयः ।
६-१-७१ द्विस्वरादनद्याः, दात्तेयः ॥ ६-१-१२ इतोऽनिजः
द्विस्वरात्, नाभेयः ॥ ६-१-७३ ह्युभ्रादिभ्यः, गांगेयः ॥
७-४-२१ प्राद्वाहनस्यैवेवात्वादेः वृद्धिः ॥ ७-४-२२ एयस्य
वा त्वादेः ॥ ७-४-६४ अकद्रूपान्द्रवोरुवर्णस्यैवे लुक् ॥
७-४-४७ एये जिह्याशिनोऽन्त्यादेर्लुक् ॥ ६-१-७४ इयाम-
लक्षणाद्वाशिष्ठे ॥ ६-१-७५ विकर्णकुषीतकात्काश्यपे ॥
६-१-७६ भ्रुवो भ्रुवच् ॥ ६-१-७७ कत्याणादेरिन् चान्तस्य
॥ ६-१-७८ कुलदाया वा इन् ॥ ६-१-७९ चटकाणैरः स्त्रियां
तु लुप् ॥ ६-१-८० क्षुद्राभ्य एरण् वा, काणेरः ॥ ६-१-८१
गोधाया दुष्टे णारश्च, गौधेरः ॥ ६-१-८२ जण्डपण्टात् ॥
६-१-८३ चतुष्पाद्ग्रथ एगञ् । ६-१-८४ गृष्ट्यादेः ॥ ७-४-२

केकयमित्रयुप्रलेयस्य यादेरिन् च ॥ ७४-३० सारवैश्व-
कमैत्रेयभ्रौणहत्यधैवत्यहिरण्यमयम् ॥ ६-१-८५ वाड-
वेयो वृषे ॥ ६-१-८६ रेवत्यादेरिकण, आर्कग्राहिणः ॥
६-१-८७ वृद्धस्त्रियाः क्षेपे णश्च, गार्गः गार्गिको वा ॥
६-१-८८ भ्रातुर्न्यः ॥ ६-१-८९ ईयः स्वसुश्च ॥ ६-१-९० मातृ-
पित्रादेर्द्वयणीयणौ स्वसुः ॥ ६-१-९१ श्वशुराचः ॥ ६-१-९२
जानौ राज्ञः ॥ ७-४-५१ अनोज्ञ्ये ये नादिलुक् ॥ ६-१-९३
क्षत्रादियः । ६-१-९४ मनोर्याणौ षश्चान्तः ॥ ६-१-९५
माणवः कुत्सायां ॥ ६-१-२२५ यस्कादेर्गोत्रे प्रत्ययस्या-
स्त्रियां लुप् बहुत्वे, यस्काः यास्क्यः ॥ ६-१-१२८ भृग्वंगिर-
स्तुतसवशिष्टगौतमान्नैः पूर्ववत् ॥ ६-१-१२९ प्राग्भरते
बहुस्वरादिजः गोत्रे प्राग्वत्, क्षीरकलंभाः ॥ ६-१-१३० वोप-
कादेः ॥ ६-१-१३१ तिककितवादौ द्वंद्वे प्राग्वत् ॥ ६-१-१२७
कौडिन्यागस्त्ययोः कौडिनागस्ती च यजर्णोलुप् अस्त्रिणां

बहुत्वे ॥ [७-४-५३ संयोगादिनः न लुक्,] माद्रिणः ॥ १-४-५१
अचर्मणो मनोऽपत्ये लुग्, सौषामः ॥ ७-४-६० हितनाम्नो
वाऽन्त्यादिलुक् ॥ ७-४-५६ उक्ष्णोर्लुक्, औक्षं ॥ ७-४-५७
ब्रह्मणः, ब्राह्मं ॥ १-४-५८ जातौ अनपत्ये, ब्राह्मी । २-१-११०
षादिहन्धृतराज्ञोऽणि अनोऽस्य लुक्, औक्ष्णः धार्तराज्ञः
ब्रह्मणः ॥ ६-१-९५ कुलादीनः ॥ ६-१-९७ त्रैयकजावसमा-
से वा ॥ ६-१-९९ महाकुलाद्वाजीनञौ ॥ ६-१-९८ दुष्कु-
लादेयण् वा ॥ ६-१-१०३ सुयाम्नः सौवीरेष्वायनिञ् ॥
६-१-१०५ भागवित्तितार्णविन्दवाऽकशापेयान्निदाया-
मिकण् वा सौवीरेषु ॥ ६-१-१०६ सौयामायनियामुदाय-
निचाष्यायेणरीयश्च वा, पक्षेऽण् ॥ ६-१-१०० कुर्वदि
ज्यः ॥ ७-४-२५ हृङ्गगसिन्धोः द्वयोर्वृद्धिः, सौहार्दिम् ॥
६-१-१०१ सम्राजः क्षत्रिये ज्यः ॥ ६-१-१०२ सेनान्त-
कारुलक्ष्मणादिञ् च ॥ ६-१-१०७ तिक्तोदरायनिञ्, तिक,

कितव, बाल, संज्ञा, शिखा, सैन्धव, यमुन्द, ग्राम्य, कुरु, देवर,
चन्द्रमस्, शुभ, गंग, वरेण्य, यज्ञ, नीड, मीत, वसु ॥
६-१-१०८ द्युकोशलकर्मरच्छागवृषाद्यादिः, दागव्या-
यनिः ॥ ६-१-१०९ द्विस्वरादणः, कार्त्तार्यणिः ॥ ६-१-११०
अवृद्धादोर्नवा, पांचालायनिः पांचालिः । ७-४-४६ वाशिन
आयनौ अन्त्यादिलुक् न, वाशिनायनिः ॥ ६-१-१११ पुत्रा-
न्तात् ॥ ६-१-११२ चर्मिर्भिगारेटकार्कट्यकाकलंका-
वाकिनाञ्च कश्चान्तोऽन्त्यस्वरात्दोः पुत्रान्तात् ॥ ६-१-११३
अदोरायनिः प्रायः ॥ ६-१-११४ राष्ट्रक्षत्रियात्सरूपाद्रा-
जापत्ये द्विरञ्, वैदेहः ॥ ६-१-११५ गांधारिसाल्वेयाम्यां
पूर्ववत् अञ् ॥ ६-१-११९ पांडोर्ह्यण् ॥ ६-१-११८ दुनादि-
कुर्वित्कोशालादाञ् ज्यः द्विः राष्ट्रक्षत्रियात्, आंबण्यः नैषध्यः
आवन्त्यः ॥ ६-१-११७ साल्वांशप्रत्यग्रथकलकूटाश्मका-
दिञ् द्विः ॥ ६-१-१२० शाकादिभ्यो ढ्रेर्लुप् ॥ ६-१-१२१

कुन्त्यवन्तेः स्त्रियाम् ॥ ६-१-१२२ कुरोर्वा लुप् स्त्रियां
(देशः) ॥ ६-१-१२३ द्रेरजणोऽप्राच्यभर्गदिः लुप् स्त्रियां ॥
६-१-३४ अजादिभ्यो धेनोः इञ् ॥ ६-१-३५ ब्राह्मणाद्वा
धेनोरिञ् ॥ ६-१-३६ भूयःसंभूयोऽम्भोऽभितौजसः
स्तुक् च, भौयिः ॥ ६-१-३७ शाल्यंक्यौदिषाडिबाड्व-
लि ॥ ६-१-३९ पुनर्भूपुत्रदुहितुनमान्दुरनन्तरेऽञ् ॥
६-१-४० परस्त्रियाः परशुश्चासावणर्थे, पारशवः ॥ ६-१-५६
क्रोष्टुशालंकोर्लुक् च, क्रौष्टायनः । ६-१-६५ णश्च विश्रवसो
विश्लुक् च वा, वैश्रवणः रावणः ॥ ६-१-१३२ द्यादेस्तथा
द्वेद्व बहुषु लुप्, वृकलोहध्वजकुंडीविषाः । ६-१-१३३ वाऽन्येन
द्यादेर्द्वेद्वे तल्लुप्, अंगवंगदाक्षयः, अंगित्यादि । ६-१-१३४
द्यौकेषु षष्ठ्यास्तत्पुरुषे यजादेर्वा लुप्, गार्ग्यस्य गार्ग्ययोर्वा कुले
गर्गकुलं । ६-१-१३९ द्रीजो वा दूनि लुप्, औदुम्बरिः, औदुच-
रायणः । ६-१-१४० जिदार्षादिणिजोः, वैदः । ६-१-१४१

अत्रास्मणाद्वा युनो लुप्, कालिङः ॥ ६-१-१४२ पैलादेः ।
६-१-१४३ प्राच्येऽजोऽतौत्वल्यादेः, पान्नागारिः । ७-४-२५
जंगलधेनुवलजस्योत्तरपदस्य तु वा वृद्धिः, कौरुजांगलः
कौरुजंगलः ॥ ७-४-५४ गाथिविदाथिकेशिपणिगणिनःनेनो
लुक् ॥ ७-३-६८ शुमच्छमीचच्छिखावच्छालावदूर्णाविद्धि-
दभृदभिजितो गोत्रेऽणो यञ् स्वार्थे, श्रौमत्यं, द्रित्वात्
श्रौमताः ॥ ७-४-४ वहीनरस्यैत् आदेः वृद्धिः ङिति, वैही-
नरः ॥ ७-४-९ न जरवंगादेः प्रागैदौत्, व्यांगिः, व्यडस्वागत-
व्यवहारव्यायामाः ॥ ६-२-१ रागाद्यो रक्ते, कौसुम्भं ॥ ५-२-२
लाक्षारोचनादिकण् ॥ ६-२-३ शकलकर्दमाद्वा, पक्षेऽण्
॥ ६-२-४ नीलपीतादकं ॥ ६-२-५ उदितगुरोर्भाद्युक्तेऽब्दे,
पौपं वर्ष ॥ २-४-९० तिष्यपुष्ययोर्भाणि यलुक् ॥ ६-२-६
नंद्रयुक्तात्काले लुप् त्वग्रयुक्ते, पौषि, अद्य पुष्यः ॥ ६-२-७
इंद्रादीयः चंद्रयुक्ताद्वात्, राधानुराधीयमहः ॥ ६-२-८ अत्र-

णाश्वत्थान्नामन्यः, श्रवणा रात्रिः ॥ ६-२-९ षष्ठ्याः समूहे,
शौकं ॥ ६-२-१० भिक्षादेः, गार्भिणं ॥ ७-४-५५ अनप-
त्येऽणि नेनो लुक् ॥ ६-२-११ क्षुद्रकमालवकात् सेना-
नाम्नि ॥ ६-२-१२ गोत्रोक्षवत्सोषट्पृष्टाजोरभ्रमनुष्यरा-
जराजन्यराजपुत्रादकञ् ॥ २-४-९४ न मनुष्यराजन्ययो-
रके यलोपः ॥ ६-२-१३ केदारारण्यश्च ॥ ६-२-१४ कवचिह-
स्त्यविस्त्राच्वेकण् ॥ ६-२-१५ धेनोरनजः ॥ ६-२-१६
ब्राह्मणभाणवकवाडवाद्यः ॥ ६-२-१७ गणिकाया ण्यः ॥
६-२-१८ केशाद्वा, कैश्यं कैशिकं ॥ ६-२-१९ वाऽश्वादीयः,
पक्षे अण् ॥ ६-२-२० पश्वां द्रवण् ॥ ६-२-२१ ईनोऽहः क्रतौ ॥
६-२-२२ प्रछाद्यः क्रतौ ॥ ६-२-२३ चरणाद्धर्भवत् ॥ ६-२-२४
गोरथवातात् त्रल्कट्यल्लं ॥ ६-२-२५ पाशादेश्च ल्यः ॥ ६-२-२६
श्वादिभ्योऽञ् ॥ ७-४-६६ अनीनादथ्यहोऽतः लुक्, आहं
दांडं ॥ ७-४-११ इजाः अनो न वृद्धिः, थाभञ् ॥ ६-२-२७ खला-

दिभ्यो लिच्, खलिनी खल्या॥ ६-२-२८ ग्रामजनबन्धुगजस-
हायात्तल्॥ ६-२-२९ पुरुषात्कृताहितवधधिकारे चैयञ्॥ ६-२-
३० विकारे, मार्त्तिकः ॥ ७-४-६३ वाऽश्मनो विकारेऽन्त्यस्व-
रादिलोपः, आश्रमः आश्रमनः॥ ७-४-६४ चर्मशुनः कोशसंकोचे,
शौवः ६-२-३१ प्राण्यौषधिवृक्षेभ्योऽवयवे च॥ ६-२-३२ ताला-
द्धनुषि अण् ॥ ६-२-३३ त्रपुजतोः षोऽन्तश्च ॥ ६-२-३४
शम्याश्च लः, शामीली ॥ ६-२-३५ पयोद्वोर्यः ॥ ६-२-३६
उष्ठादकञ् ॥ ६-२-३७ उर्मोर्णाद्वि॥ ६-२-३८ एण्या एयञ्,
पुंसोऽण् ॥ ६-२-३९ कौशेयं वस्त्रसूत्रे ॥ ६-२-४० परशब्द्या-
द् यलुकू च, पारशवं ॥ ६-२-४१ कंसीयाञ् ज्यः यलुकू,
कांस्यं ॥ ६-२-४२ हेमार्थान्मानेऽण् ॥ ६-२-४३ द्रोर्वयः माने
विकारे ॥ ६-२-४४ मानात् क्रीतवत्, शत्यं शतिकं ॥ ६-२-४५
हेमादिभ्योऽञ्, रजततुन्दुवरकण्डकारपाटोऽश्यामाकाः ॥ ६-२-४६
अभक्ष्याच्छादने वा मयद्, अश्रममयं आश्रमं, विकारेऽवयवे च

तालादेर्न मयडिति ॥ ६-२-४७ शरदभक्षदीतृणसोम-
बल्वजात् अभक्ष्यादौ ॥ ६-२-४८ एकस्वरात् ॥ ६-२-४९
दोरप्राणिनः, आश्रमयं ॥ ६-२-५० गोः पुरीषे ॥ ६-२-५१
ब्रीहेः पुरोडाशे ॥ ६-२-५२ तिलयवादानाम्नि ॥ ६-२-५३
पिष्टात् ॥ ६-२-५४ नाम्नि कः, पिष्टिका ॥ ६-२-५५ ह्योगो-
दोहादीनञ् हीयंगुश्चास्य नाम्नि ॥ ६-२-५६ अपो यञ्वा ॥
६-२-५७ लुब्बहुलं पुष्टमूले॥ ६-२-५८ फले लुब् ॥ ६-२-५९
प्लक्ष्मादेरण्॥ ६-२-६० जम्बवा वा ॥ ६-२-६१ न द्विरद्रुचय-
गोमयफलात् अत्ययः, द्रौवयं ॥ ६-२-६२ पितृमातुर्व्यङ्गुलं
आतारि ॥ ६-२-६३ पित्रोर्दामहद् पितृमातुः ॥ ६-२-६४
अवेर्दुग्धे सोढदूसमरीषं ॥ ६-२-६५ राष्ट्रेऽनंगादिभ्यः,
शैवं, केचित्त्वांगं ॥ ६-२-६६ राजन्यादिभ्योऽकञ् राष्ट्रे ।
६-२-६७ वसातेर्वा ॥ ६-२-६८ भौरिक्येषु कार्यादिविध-
भक्तं, भारिक्रिचैक्यतचौपयतकोणयवाणिजक्रसारसायन-

चांद्रायणव्यक्षायणसौवीराः ॥ ६-२-६९ निवासादूरभवे इति-
देशे नाग्नि, शकलाया निवासः शाकलः, अदूरभवेऽपि शाकलः
देशः ॥ ६-२-७० तदत्रास्ति, औदुगरो देशः ॥ ६-२-७१ तेन
निवृत्ते च, कौशाम्बी ॥ ६-२-७२ नद्या मनुः (निवासादौ)
जाह्नवी ॥ ६-२-७३ मध्वदेः, मधुमान् देशः, स्थाणुहक्ष्वेणु-
शमीहिमदृष्टकाशरुक्षुक्तिसुत्याचेतक्षशिलाः ॥ २-१-९४ माव-
णान्तोपान्तापंचसवर्गान्मतोर्मो वः, शरावती शमीवान् ॥
२-१-९५ नाग्नि मतोर्वो न, अर्हीवती । ६-२-७४ नडकुमुद-
चेतसमाहिपादित् ॥ ६-२-७५ नडशादाद्वलः ॥ ६-२-७६
शिन्वायाः, शिखावलः ॥ ६-२-७७ शिरीषादिककणौ ॥
६-२-७८ शर्कराया इकणीयाण् च, इककणौ चात् ॥ ६-२-७९
रोऽऽमादेः, ग्रूपग्रुथमीनगुददर्भकुटगुहानगगह्वपामन् । ६-२-८०
प्रेक्षादेरिन्, फलकायुवकाक्षिपकाक्षपपुक्रुक्षकटमहर्गतयवापाः
॥ ६-२-८१ तृणादेः सल्, नदसा, जनपर्णवर्णार्णसः ॥ ६-२-८२

काशादेरिलः ॥ ६-२-८३ अरीहणादेिरकण्, खंडुधुवणकिरण-
खदिर्भगलधिपथउडंडवीरणवाधिरजंज्वः ॥ ६-२-८४ सुपन्थ्या-
देर्ज्यः, संकाशकम्पीलचूपग्रंगनाथमृष्टिशूरनासिकामदारसुरअंस-
रोमनतीर्थदशनलगंडिवाः ॥ ६-२-८५, सुतंगमादेरिन्, मुनि-
वित्तशुक्रथेतअर्जुनधीजकर्णाः ॥ ६-२-८६ बलादेर्यः, पुलमूलनल-
दललकुलवनानि ॥ ६-२-८७ अहरादिभ्योऽञ् ॥ ६-२-८८ सख्या-
देरेयण्, दत्त-अग्नि-भल्ल-चक्र-अशोक-वीर-रोह-कदल-सरमाः ॥
६-२-८९ पन्थ्यादेिरायनण्, पक्ष-पाक-चित्र-कुंभ-हंसक-सरक
अंशुककुंडानि ॥ ६-२-९० कर्णादेिरायनिन्, अर्क-द्रुपद-कुलिश-
जैत्राः ॥ ६-२-९१ उत्करादेरीयः, संकर-सफर पिप्पल- सुवर्ण-
अजिर-तिक-अनेकपलाश-भस्त्रा-शाला-वृक्ष-निशान्त जिनाः ॥ ६-
२-९२ नडादेः कीयः, विल्व-चेत्र-कपोत-कुंचा ॥ २-४-९३
विल्वकीयादेरीयः तद्धितस्वरे लुक्, वैल्वकाः ॥ ६-२-९३
कृशाश्वादेरीयण्, कृशाश्च-अरिष्ठ-रोमश-शत्रुल-कूट-सदृश-धूम-

धूम्र-अयस्-उरस्-अविनताः ६-२-९४ ऋह्यादेः कः, न्यग्रोध-शर-
निवात-नद्ध-उत्तर-बाहु-अरदु-अशनि-अंशवः ॥६-२-९५ वराहादेः
कण्, निबद्ध-विदग्ध-विभग्न-निमग्नाः ॥६-२-९६ कुसुदादेरिकः,
निर्यास-संकट-गते-यवाष-दशा-मुनि-ग्रामाः ॥६-२-९७ अश्वत्था-
देिकण्, कुमुद-गोमठ-दाश-घास-कुंद-कुट-कुंडल-शुचिकर्णाः ॥
६-२-९८ साऽस्य पौर्णमासी, पौषा पौर्णमास्यस्य पौषः ॥
६-२-९९ आग्रहायण्यश्वत्थादिकण् ॥ ६-२-१०० चैत्रीका-
र्त्तिकीफाल्गुनीश्रवणाद्वा, चैत्रिकः चैत्रः ॥ ६-२-१०१
देवता साऽस्य, आर्हतः जैनः ॥ ६-२-१०२ पिंगाक्षपित्रादे-
रीयः ॥ ६-२-१०३ शुक्रादियः ॥ ६-२-१०४ शतरुद्रांतौ ॥
६-२-१०५ अपोनपादपान्नपादस्तु चातः, अपोनप्त्रियं अपां-
नप्त्रियं ६-२-१०६ महेन्द्राद्वा तौ, पक्षेऽण् ॥६-२-१०७ कसो-
माद्वयण्, कायं ॥ ६-२-१०८ द्यावापृथिवीशुनासीराग्नी-
षोममरुद्ध्वास्तोष्पतिगृहमेधादीययौ ॥ ६-२-१०९ वा-

खटुपित्रुषसो यः ॥ ६-२-११० महाराजप्रोष्ठपदादिकण् ॥
७-४-२८ देवतानामात्वादौ पूर्वोत्तरवृद्धिः, आगनावैष्णवं ॥
७-४-२९ आतो नेंद्रवरुणस्य, आर्गेन्द्रं ॥ ६-२-१११
कालाद् भववत्, मासे भवं मासो देवता वा मासिकं ॥ ६-२-११२
आदेऽच्छन्दसः प्रगाथे, पंक्तिरादिच्छंदोऽस्य पांक्तः ॥६-२-११३
योद्घुप्रयोजनाद्युद्धे, वैद्याधरं सौमद्रं ॥६-२-११४ भावघञोऽस्यां
णः, प्रपातोऽस्यां प्रापातः ॥६-२-११५ इयैनंपातातैलंपाता ॥
६-२-११६ प्रहरणात् क्रीडायां णः ॥ ६-२-११७ तद्वेत्य-
धीते, नैरुक्तः ॥ ७-४-६२ कलापिकुथुमितैतल्लिजाल्लिलांग-
लिशिखंडिशिलालिस्रज्जचारिपीठसर्पिसूकरसद्मसुपर्व-
णः अन्त्यस्वरोर्देलुक्, सौपर्वाः ॥ ६-२-११८ न्यायादेरिकण्,
न्यास-चर्चा-पद-क्रम-वृत्ति-गण-पुराण-ज्योतिष-वसंत-ग्रथम-आथ-
र्वेणाः ॥७-४-८४ इकण्यथर्वणः नान्त्यस्वरादिलुक्, आथर्वणिकः ॥
६-२-११९ पदकल्पलक्षणान्तकृत्वाख्यानाख्यायिकात्,

पौर्वपदिकः सौलक्षणिकः मातृकल्पिकः राजघोषिकः त्रियंगुकः
वासवदत्तिकः ॥ ६-२-१२० अकल्पातसूत्रात् ॥ ६-२-१२१
अधर्मक्षेत्रत्रिसंस्पर्गागाद्विद्यायाः ॥ ६-२-१२२ याज्ञिकौ-
त्थिकलोकायितिकं ॥ ६-२-१२३ अनुब्राह्मणादिना ॥ ६-२-१२४
शांतपट्टेः पथ इकंश्च ॥ ६-२-१२५ पंदोत्तरपदेभ्य इकः ॥ ६-२-
१२६ पदक्रमशिक्षाभीमांसासाम्नोऽकः ॥ ६-२-१२७
ससर्वपूर्वाल्लुप् ॥ ६-२-१२८ संख्याकात्सूत्रे, द्वादशका
आर्हताः ॥ ६-२-१२९ प्रोक्तात्, सुधर्मणा प्रोक्तं सौधर्म, तद्वेत्ति
सौधर्मः ॥ ६-२-१३० वेदेन्ब्राह्मणमत्रैव, कंठाः तांदिनः ॥
६-२-१३१ तेन च्छेत्ते रथे, द्वैपः ॥ ६-२-१३२ पांडुकंबला-
दिनः ॥ ६-२-१३३ हृष्टे साम्नि नाग्नि, आग्नेयं साम ॥
६-२-१३४ गोत्रादिकवत्, औपगवकं साम ॥ ६-२-१३५ वाम-
देवाद्यः ॥ ६-२-१३६ डिक्काण्, औशनं औशनसं वा साम ॥
६-२-१३७ वा जाते द्विः डिदण्, शांतभिपः शांतभिजः,

द्विडिच्चे शातभः ॥ ६-२-१३८ तन्नोद्धृते पात्रेभ्यः, शाराव
ओदनः ॥ ६-२-१३९ स्थंडिलाच्छेते व्रती ॥ ६-२-१४० संस्कृ-
ते भक्ष्ये, आप्ताः ॥ ६-२-१४१ शूलोलाद्यः ॥ ६-२-१४२
क्षीरादेयण् ॥ ६-२-१४३ दध्न इकण् ॥ ६-२-१४४ वोढ-
श्वितः ॥ ६-२-१४५ क्वचित्, अपत्यादिभ्योऽन्यत्राण्येते,
चाक्षुषं ॥ ६-३-१ शेषे संस्कृतभक्ष्यान्तादन्यस्मिन् ॥ ६-३-२
नद्यादेरेयण्, मही-वाराणसी-पुर-वनं-गिरि-पावा-दार्वाः ॥ ६-३-
३ राष्ठादियः ॥ ७-४-७ न्यग्रोधस्य केवलस्य यः प्रागैत्,
नैयग्रोधयः ॥ ६-३-४ दूरादेत्यः ६-३-५ उत्तरादाहन् ॥ ६-
३-६ पारावारादीनः ॥ ६-३-७ व्यस्तव्यत्यस्तात्, पारीणः
॥ ६-३-८ द्युप्रागपागुदक्प्रतीचो यः दिग्देशे ॥ ६-३-९ ग्रामा-
दीनिञ् च ॥ ६-३-१० कड्यादेऽथैयकन् ॥ ६-३-११ कुंड्या-
दिभ्यो यलुक् च ॥ ६-३-१२ कुलकुक्षिग्रीवाच्छ्वाऽस्य-
लंकारे ॥ ६-३-१३ दक्षिणापश्चात्पुरसस्त्यण् ॥ ६-३-१४

वह्ल्यूर्दिपर्दिकापिश्याष्टायनण् ॥ ६-३-१५रंकोः प्राणिनि
वा ॥ ६-३-१६क्वेहामात्रतसस्त्यच् ॥ ६-३-१७नेध्रुवे ॥ ६-३-१८
निसो गते, निष्ट्यः चंडालः ॥ ६-३-१९ एषमोह्यः श्वसो वा,
पक्षे तनः, इकण् तादिः ॥ ६-३-२० कंथाया इकण् ॥ ६-३-२१
वर्णावकब् कंथायाः ॥ ६-३-२२ रूष्योत्तरपदारणयाणः ॥
६-३-२३ दिक्पूर्वपदादनाम्नः, पूर्वशालः ॥ ६-३-२४ मद्रादब्
॥ ६-३-२५ उदगग्रामाचकुल्लोमनः, याकुल्लोमः ॥ ६-३-२६
गोष्ठी-तैकी-नैकेती-गोमती-शूरसेन-वाहीक-रोमक-पट-
रुचरात् ॥ ६-३-२७ शकलादेर्यजः, शाकल्यस्य छात्राः शाकलाः
॥ ६-३-२८ वृद्धेजः, दाक्षेर्दाक्षाः ॥ ६-३-२९ न द्विस्वरात्
प्रागभरतात् ॥ ६-३-३० भवतोरिकणीयसौ, भावत्कः ॥
६-३-३१ परजनराज्ञोऽकीयः ॥ ६-३-३२ दोरीयः, तदीयः ॥
६-३-३३ उष्णादिभ्यः कालात् ॥ ६-३-३४ व्यादिभ्यो
णिकेकणौ, तात्कालिकः ॥ ६-३-३५ काश्यादेः, चेदि-अच्युत-

हिरण्य-करण-सिन्धुमित्र-दासग्राम-गौवाशन-तारंगि-देवराजाः ॥
६-३-३६ वाहीकेषु ग्रामात् ॥ ६-३-३७ वोशीनरेषु ॥ ६-३-
३८ वृजिमद्राद् देशात्कः ॥ ७-४-१५ अमद्रस्य दिशः उत्तर-
वृद्धिः ॥ ६-३-३९ उवर्णादिकण् देशात् ॥ ७-४-७१ ऋवर्णो-
वर्णदोसि सुसशश्वदकस्मात्त इकस्येतो लुक्, नैषादकर्षुकः ॥
६-३-४० दोरेव प्राचः ॥ ७-४-१७ प्रागग्रामाणां दिशः
परादेवृद्धिः ॥ ७-४-२ देविकाशिंशपादीर्घसत्रश्रेयसस्त-
त्प्राप्तावाः, पूर्वदाविकः ॥ ६-२-४१ इतोऽकब्, काकन्दकः ॥
६-३-४२ रोपान्त्यात्, पाटलिपुत्रकः ॥ ६-३-४३ प्रस्थपुर-
वहान्तयोपान्त्यधन्वार्थात् ॥ ६-३-४४ राष्ट्रेभ्यः दोः
॥ ७-४-१५ सुसर्वाद्धाद्राष्ट्रस्य उत्तरवृद्धिः, सुपांचालकः
॥ ६-३-४५ बहुविषयेभ्यः, आंगकः ॥ ६-३-४६ धूमादेः, अर्जुन-
स्थली-राजगृह-मद्रकुल-त्र्याहाव-गर्त-वर्ज्य-विदेह-माठर-घोष-वीण-
य-द्वीप-अरुण-उज्जयिनी-साकेताः ॥ ६-३-४७ सौवीरेषु कूलात्

॥ ६-३-४८ ससुद्रान्दृनावोः ॥ ६-३-४९ नगरात्कुत्तसादा-
क्ष्ये । ६-३-५० कच्छाग्निवक्त्रवर्त्तोत्तरपदात् ॥ ६-३-५१
अरण्यात्पथिन्यायाध्यायेभनरविहारे ॥ ६-३-५२ गोमये
वाऽरण्यादकञ् ॥ ६-३-५५ कुरुयुगंधराद्वा ॥ ६-३-४४
सात्वाद्गोयवाग्वपत्तौ ॥ ६-३-५५ कच्छादेर्दन्तस्ये, कच्छ-
सिन्धु वर्ण-कंजो ज-साल्व-कुरु-कर्मीर-अनूप-रंगु-गंधार-सिन्ध्वन्तः
६-३-५६ कोपान्त्याच्चवाण् ॥ ६-३-५७ गर्तोत्तरपदादीयः,
श्वाविड्गर्तीयः ॥ ६-३-५८- कटपूर्वात्प्राचः ॥ ६-३-५९ कखो-
पान्त्यकन्यापलदनगरग्रामहृदोत्तरपदादोः ॥ ६-३-६० पर्व-
तात् ॥ ६-३-६१ अनरे वा ॥ ६-३-६२ पर्णकृकणाङ्कारद्वा-
जात् ॥ ६-३-६३ गहादिभ्यः । ६-३-६४ पृथिवीमध्यान्म-
ध्यमश्चास्य ॥ ६-३-६५ निवासाच्चरणेऽण्, पृथ्वीमध्यं निवासो-
ऽस्य माध्यमः ॥ ६-३-६६ वेणुकादिभ्य ईयण् ॥ ६-३-६७
चा युष्मदस्मदोऽजीनजौ युष्माकास्माकौ चास्यैकत्वे तु

तवकममकं ॥ ६-३-६८ द्वीपादनुसमुद्रं ण्यः ॥ ६-३-६९
अर्धाद्यः ॥ ६-३-७० सपूर्वादिकण् ॥ ६-३-७१ दिक्पूर्वात्तौ ॥
६-३-७१ ग्रामराष्ट्रांशादणिकणौ ॥ ६-३-७३ परावराध-
मोत्तमादेर्यः अर्धात् । ६-३-७४ अमोऽन्तावोधसः, अन्तमः
॥ ६-३-७५ पश्चादाद्यंताग्रादिमः ॥ ६-५-७६ मध्यान्मः ॥ ६-३-
७६ मध्य उत्कर्षार्पकर्षयोरः ॥ ६-३-७८ अध्यात्मादिभ्य
इकण् ॥ ६-३-७९ समानपूर्वलोकोत्तरपदात् ॥ ६-३-८०
वर्षाकालेभ्यः, वार्षिकः मासिकः ॥ ७-४-१४ अंशाहतोः
उत्तरवृद्धिः, पूर्ववर्षिकः ॥ ६-३-८१ शरदः आद्धे कर्मणि ॥
६-३-८२ नचा रोगात्पे ॥ ६-३-८३ निशाप्रदोपात् ॥
६-३-८४ श्वसस्तादिः, शौवस्तादिकः ॥ ७-४-६ द्वारादेः
खः प्रागैदौत्, स्वर-स्वर-श्च-श्च-स्व स्वाध्याय-स्वग्रामाः ॥ ६-३-
८५ चिरपरुत्पररेस्तनः ॥ ६-३-८६ पुरो नः, पुराणं पुरातनं ॥
६-३-८७ पूर्वाद्द्विणापराह्णान्तनद् वा ॥ ६-३-८८ सायं-

चिरंप्राह्णेप्रगोऽव्ययात् ॥ ६-३-८९ भर्तुसंध्यादेरण,
आमावास्यः ॥ ६-३-९० संवत्सरात् फलपर्वणोः ॥ ६-३-९१
हेमन्ताद्वा तलुक् च ॥ ६-३-९२ प्रावृष एण्यः, विविपिणत्वाय
॥ ६-३-९३ स्थामाजिनान्ताल्लुप्, अथथामा ॥ ६-३-९४ तत्र
कृतलब्धक्रीतसंभूते, सौध्नः, अण्यणादयः ॥ ६-३-९५
कुशले तत्र, माथुरः ॥ ६-३-९६ पथोऽकः ॥ ६-३-९७
कोऽश्मादेः ॥ ६-३-९८ जाते, बाहीकः पौस्तः ॥ ६-३-९९
प्रावृषः इकः ॥ ७-४-१३ प्रोष्ठभद्राज्जाते पदस्य वृद्धिर्जिणिति,
प्रोष्ठपादः ॥ ६-३-१०० नास्मि शरदोऽकल् ॥ ६-३-१०१
सिन्ध्वपकरात्कार्णौ ॥ ६-३-१०२ पूर्वाह्णापराह्णाद्वा-
मूलप्रदोषावस्करादकः ॥ ६-३-१०३ पथः पन्थ् च ॥
६-३-१०४ अथ वाऽमावास्यायाः ॥ ६-३-१०५ अविष्टाषा-
ढादीयण् च ॥ ६-३-१०६ फल्गुन्याष्टः ॥ ६-३-१०७
बहुतानुराधापुष्यार्थपुनर्वसुहस्तविशाखास्वातेर्लुप्, बहु-

लः अनुराधः ॥ ६-३-१०८ चित्रारेवतीरोहिण्याः स्त्रियां ॥
६-३-१०९ बहुलमन्धेभ्यः ॥ ६-३-११० स्थानान्तगोशा-
लखरशालात् ॥ ६-३-१११ वत्सशालाद्वा लुप्, पक्षेऽण्
नास्मि ॥ ६-३-११२ सोदर्यसमानोदर्यौ जाते ॥ ६-३-११३
कालाद्देये ऋणे, मासिकं ॥ ६-३-११४ कलाप्यश्वत्थयवबु-
सोमाव्यासैषमसोऽकः (उपलक्षितः) ॥ ६-३-११५ ग्रीष्मा-
वरसमादकल् ॥ ६-३-११५ संवत्सराग्रहायण्या इकण्
च ऋणे ॥ ६-३-११७ साधुपुष्यत्पच्यमाने, तत्र हेमन्ते साधु
पुष्यति पच्यते वा हैमनं ॥ ६-३-११८ उपत्ते, शारदा यवाः ॥
६-३-११९ आश्वयुज्या अकल् ॥ ६-३-१२० ग्रीष्मवसंताद्वा ॥
६-३-१२१ व्याहरति मृगे तत्र कालात्, प्रादोषिकः प्रादोषो वा
शृगालः ॥ ६-३-१२२ रजयिनि च कालात् ॥ ६-३-१२३ भवे, माथुरः
॥ ६-३-१२४ दिगादिदेहांशाद्यः, दिश्यः मूर्धन्यः, वर्ग-गण-भेधा
न्याय-रहस्-आदि-मुख-जघन-वंशाः ॥ ६-३-१२५ नाग्न्युदकात्,

उदक्या रजस्वला ॥ ६-३-१२६ मध्याह्निकेणोऽन्तश्च,
मध्यमीयः ॥ ६-३-१२७ जिह्वामूलांशुलेऽध्वेयः ॥ ६-३-१२८
वर्गान्तात् ॥ ६-३-१२९ ईनयौ चाशब्दे, भरतवर्ग्यः ॥
६-३-१३० हन्तिक्षिकलक्षिवस्त्यहरेरयण् ॥ ६-३-१३१
आस्तेयं (अमृजः) ॥ ६-३-१३२ ग्रीवातोऽण् च ॥ ६-३-
१३३ चतुर्मासाल्नाग्नि, चातुर्मासी ॥ ६-३-१३४ यज्ञे ज्यः ॥
६-३-१३५ गंभीरपंचजनवहिर्देवात् ॥ ७-४-६५ प्रायोऽव्य-
यस्य अपदान्त्यस्वरादेर्लुक्, बालः ॥ ६-३-१३६ परिसुखादे-
रव्ययीभावात्, परिहनु-पर्योष्ठ-परिरथ-उपसीर-अनुपद-अनुपथ-
अनुगंगाः ॥ ६-३-१३७ अंतःपूर्वादिकण्, आन्तर्गोहिकः ॥
६-३-१३८ पर्यनोर्गामात् ॥ ६-३-१३९ उपाज्जानुनीविक-
र्णात् प्रायेण ॥ ६-३-१४० रुढावतःपुरादिकः ॥ ६-३-१४१
कर्णललाटात् कल् ॥ ६-३-१४२ तस्य व्याख्यानं च ग्रंथात्
भवे ॥ ६-३-१४३ प्रायो बहुस्वरादिकण् भवे ग्रंथे च ॥

६-३-१४४ ऋगृद्द्विस्वरयानेभ्यः ॥ ६-३-१४५ ऋषेरध्याये
ग्रायः ॥ ६-३-१४६ पुरोडाशपौराडाशादिकेकदौ ॥ ६-३-
१४७ छंदसो यः ॥ ६-३-१४८ शिक्षादेश्याण्, छांदसः ॥
६-३-१४९ तत आगते, माथुरः दैत्यः ग्रामीणः नादेयः ॥
६-३-१५० विद्यायोनिस्संबधादकल्, आन्तेवासिकं ॥ ६-३-
१५१ पितुर्यो वा, पैतृकं ॥ ६-३-१५२ ऋत इकण्, मातृकं ॥
६-३-१५३ आयस्थानात्, सौधनः ॥ ६-३-१५४ शुडिका-
देरण्, उदपान-उदक-तीर्थ-पर्ण-तृणानि ॥ ६-३-१५५ गोत्रादंक-
वत् ॥ ६-३-१५६ दृष्टहेतुभ्यो रूप्यमयदौ वा, देवदत्तमयं पाप-
रूप्यं ॥ ६-३-१५७ प्रभवति, दारदी सिन्धुः ॥ ॥ ६-३-१५८
वैडूर्यः ॥ ६-३-१५९ त्यदादेर्मयद् ॥ ६-३-१६० तस्येदं, भान-
वीयः, अणादिः ॥ ७-४-५६ उक्ष्णो लुक्, अनपत्येऽपि, औक्षं
॥ ७-४-५७ ब्रह्मणः ॥ ७-४-५८ जातौ, ब्राह्मी, ६-३-१६१ हल-
सीरादिकण् ॥ ६-३-१६२ समिध आधाने देन्यण् ॥ ६-३-

१६३. विवाहे द्वंद्वद्वयकल्, अत्रिभरद्वाजिका ॥ ६-३-१६४
 अदेवासुरादिभ्यो वैरे, अहिनकुलिका॥६-३-१६५ नटान्नुत्ते
 ज्यः ॥ ७-४-८ न्यंकोर्वा यः प्रागैत् जिणति ॥ ६-३-१६६
 छंदोगौविथकयाज्ञिकबह्वृचाच्च धर्माग्नायसंधे ॥ ६-३-
 १६७ आथर्वणिकादाणिकलुक् च ॥ ६-३-१६८ चरणादकल्,
 काठकाः ॥ ६-३-१६९ गोत्राददंडमाणवशिष्ये, गार्गकं ॥
 ६-३-१७० रैवतिकादेरीयः, रैवतिक-गौरग्रीवि-क्षैमधृतयः ॥
 ६-३-१७१ कौपिंजलहास्तिपदादण् ॥ ६-३-१७२ संघयो-
 र्बांकलक्षणेऽज्यजिजः अण्, वैदः ॥ ६-३-१७३ शाकलाद-
 कल् च ॥ ६-३-१७४ गृहेऽग्नीधो रण् घञ् ॥ ६-३-१७५
 बाह्यपथ्युपकरणे एव वाहनात्पत्ययः ॥ ६-३-१८० वहेस्तु-
 रिश्वादिः, सांवहित्रं ॥ ६-३-१८१ तेन प्रोक्ते ख्याते ॥
 ६-३-१८२ रसौदादिभ्यः ॥ ६-३-१८३ कठादिभ्यो वेदे लुप् ।
 ६-३-१८४ तित्तिरिवरतन्तुर्बडिकोखादीयण् ॥ ६-३-१८५

सिद्ध-
 ग्रभायां
 तद्धिते

॥१८४॥

छगलिनो णेयिन् ॥ ६-३-१८६ शौनकादिभ्यो णिन्,
 वाजसनेय-स्कंध-देवदर्श-कठ-शाठ-हरिद्र-पलिंग-कमल-आरुणयः॥
 ६-३-१८७ पुराणे कल्पे, पिंगीकल्पः ॥ ६-३-१८८ काश्यप-
 कौशिकाद्वेदवच्च, धर्मादौ ॥ ६-३-१८९ शिलालिपाराश-
 र्यान्नटाभिधुसुत्रे ॥ ६-३-१९० कृशाश्वकर्मनन्दादिन् ॥
 ६-३-१९१ उपज्ञाते, हैमीयं ॥ ६-३-१९२ कृते, सिद्धसेनीयः
 ॥ ६-३-१९३ इनाग्नि मक्षिकादिभ्यः॥६-३-१९४ कुलालादेरकल्,
 वरुट-निषाद-चंडाल-सेना-वधू-भद्र-हरवः ॥ ६-३-१९५ सर्वचर्म-
 ण ईनेनजौ ॥ ६-३-१९६ उरसो याणौ । ६-३-१९७
 छंदस्यः ॥ ६-३-१९८ अमोऽधिकृत्य ग्रंथे, भद्रामधिकृत्य
 ग्रंथो भाद्रः ॥ ६-३-१९९ ज्योतिषं ॥ ६-३-२०० शिशुकृन्दा-
 दिभ्य ईयः ॥ ६-३-२०१ द्वंद्वात्प्रायः, द्रव्यपर्यायीयं ॥
 ६-३-२०२ अभिनिष्कामति द्वारे अमः, नदीमभिनिष्का-
 मति नादेयं द्वारं ॥ ६-३-२०३ गच्छति पथि दूते ॥ ६-३-२०४

भजति ॥ ६-३-२०५ महाराजादिकण् ॥ ६-३-२०६ अचि-
त्ताददेशकालात् ॥ ६-३-२०७ वासुदेवार्जुनादकः ॥
६-३-२०८ गोत्रक्षत्रियेभ्योऽकञ् प्रायः ॥ ६-३-२०९ सरू-
पाद् द्वेः सर्वराष्ट्रवत् , वाल्यं वाल्यो वृजिन्वा भजति वृजि-
कः ॥ ६-३-२१० दस्तुल्यदिशि, सौदामिनी ॥ ६-३-२१३
सेर्निवासादस्य, राण्डं निवासोऽस्य राण्ड्यः ॥ ६-३-२१४
आभिजनात् (पूर्वधांधवानामयं) ॥ ६-३-२१५ चाण्डिका-
देर्ण्यः ॥ ६-३-२१६ सिन्धवादेरञ् ॥ ६-३-२१७ सलानुरादीय-
ण् ॥ ६-३-२१८ तूदीवर्मत्या एयण् ॥ ६-३-२१९ गिरेरी-
योऽस्त्राजीवे ॥ ६-४-१ इकण् ॥ ६-४-२ तेन जितजयदि-
व्यतल्वनत्सु ॥ ६-४-३ संस्कृते ॥ ६-४-४ कुलत्थकोपान्त्या-
दण्, कवर्गोपान्त्यदपीति ॥ ६-४-५ संसृष्टे ॥ ६-४-६
लवणादः ॥ ६-४-७ चूर्णमुद्राभ्यामिनौ ॥ ६-४-८
व्यंजनेभ्य उपसिक्ते, तैलिकं ॥ ६-४-९ तरति ॥ ६-४-१०

नौद्विस्वरादिकः ॥ ६-४-११ चरति ॥ ६-४-१२ पर्पादेरिकद्,
अथ-अथ-रथ-व्यालाः ॥ ६-४-१३ पदिकः ॥ ६-४-१४ श्वग-
णाद्वा, पक्षे इकण् ॥ ७-४-१० श्वादेरिति न प्रागैवात्, श्वागणिकः
॥ ६-४-१५ वेतनदेर्जीवति, धनुम्-दंड-जाल-वेश-भृति-शय्या-
शक्ति-पाद-चालाः ॥ ६-४-१६ व्यस्ताच्च क्रयविक्रयादिकः ॥
६-४-१७ वसनात् ॥ ६-४-१८ आयुधादीयश्च ॥ ६-४-१९
व्रतादीनिञ्, ओऽपुंस्त्वाय ॥ ६-४-२० निवृत्तेऽक्षद्युतादेः,
जंघाप्रहार-पादस्वेद-गतागत-यात-उपघातः ॥ ६-४-२१ भा-
वादिमः, पाकिमं ॥ ६-४-२२ याचितापमित्यात् कण् ॥
६-४-२३ हरत्युत्संगादेः, औत्रुपिकः ॥ ६-४-२४ भस्त्रादे-
रिकद्, भरट भरण-अंगभाराः ॥ ६-४-२५ विवधवीचधाद्वा,
पक्षे इकण् ॥ ६-४-२६ कुटिलिकाया अण् ॥ ६-४-२७ ओजः-
सहोऽम्भसो वर्तते ॥ ६-४-२८ तं प्रत्यनोलोमिपकूलात्,
प्रातिलोमिकः ॥ ६-४-२९ परेर्मुखपाश्वर्थात् ॥ ६-४-३० रक्षहु-

ञ्छतोः ॥ ६-४-३१ पक्षिमत्स्यसुगार्थाद् दनति ॥ ६-४-३२
परिपंथात्तिष्ठति च ॥ ६-४-३३ परिपथात् ॥ ६-४-३४
अवृद्धेर्गृह्णति गर्ह्ये, न वृद्धेः ॥ ६-४-३५ कुसीदादिकंद् ॥
६-४-३६ दशैकादशादिकश्च, इकद्, अतोऽदन्तः, यद्वा
निपातनमबाधकं ॥ ६-४-३७ अर्थ-पद-पदोत्तरपद-ल्लाम-प्रति-
कंठात्, यादिकः । न गर्ह्ये ॥ ६-४-३८ परदारादिभ्यो गच्छ-
ति इकण ॥ ६-४-३९ प्रतिपथादिकश्च ॥ ६-४-४० माथोत्त-
रपदपदव्याक्रंदाद्धावति, दांडमाथिकः ॥ ६-४-४१ पश्चात्यनु-
पदात् ॥ ६-४-४२ सुस्मनादिभ्यः पृच्छति ॥ ६-४-४३
प्रभूतादिभ्यो ब्रुवति ॥ ६-४-४४ माशब्द इत्यादिभ्यः ॥
६-४-४५ शाब्दिकदार्दिरिकलालाटिककौवकुटिकं ॥ ६-४-४६
समूहार्थात् समवेते ॥ ६-४-४७ पर्षदो ण्यः ॥ ६-४-४८
सेनाया वा ॥ ६-४-४९ धर्माधर्माच्चरति ॥ ६-४-५०
षष्ठ्या धर्म्ये, आपणस्य धर्म्यं आपणिकः ॥ ६-४-५१ ऋक्षरादे-

रण, महिषी-प्रजापति-ग्रेषिका-पुरोहित-अनुचारकाः ॥ ६-४-५२
विभाजयितृविशसितुर्णीड्लुक् च, वैभागित्रं वैशन्नं ॥
६-४-५३ अवक्रये ॥ ६-४-५४ तदस्य पण्यं ॥ ६-४-५५ किंश-
रादेरिकद्, तगर-उसीर-हरिद्रा-गुगुलवः ॥ ६-४-५६ चालाखु-
नो वा ॥ ६-४-५७ शिल्पं ६-४-५८ मंड्लुकमंड्यैराद्वाऽण् ॥
६-४-५९ शिलं, परुषवचनशीलः पारुषिकः ॥ ६-४-६० अङ्-
स्थाच्छत्रादेरङ्, आवस्थः (अङ्) तपः-कर्मन्-शिक्षा-भिक्षा-
तितिक्षा-कृषि-सत्यं-अनृतानि ॥ ६-४-६१ तूष्णीकः ॥ ६-४-६२
प्रहरणं, आसिकः ॥ ६-४-६३ परश्वधाद्वाऽण् ॥ ६-४-६४
शक्तियेषेष्टीकण् ॥ ६-४-६५ वेष्ट्यादिभ्यः, पक्षे इकण्
॥ ६-४-६६ नास्तिकास्तिकदैष्टिकं, नास्ति मतिरस्य ॥ ६-४-६७
वृत्तोऽपपाठोऽनुयोगे, एकमन्यदपपाठो वृत्तमस्यानुयोगे (परी-
क्षायां) एकान्यिकः ॥ ६-४-६८ बह्वस्वरपूर्वादिकः, एकादशा-
न्यिकः ॥ ६-४-६९ भक्ष्यं हितभस्मै ॥ ६-४-७० निशुक्तं

दीयते, तदस्मै ॥ ६-४-७१ आणामांसौदनादिको वा ॥
६-४-७२ भक्तौदनाद्वाऽणिकद् ॥ ६-४-७३ नवयज्ञादयो-
ऽस्मिन्वर्तन्ते ॥ ६-४-७४ तत्र नियुक्ते ॥ ६-४-७५ अगरान्ता-
दिकः ॥ ६-४-७६ अदेशकालादध्यायिन, स्मशानेऽध्यायी
स्माशानिकः ॥ ६-४-७७ निकटादिषु वसति, नैकटिकः ॥
६-४-७८ सतीर्थ्यः, तीर्थे गुरुः ॥ ६-४-७९ प्रस्तारसंस्थान-
तदन्तकठिनान्तेभ्यो न्यवहरति ॥ ६-४-८० संख्यादेश्चाऽऽह-
दलुचः, द्वैचन्द्रायणिकः, चः केवलार्थः ॥ ६-४-८१
गोदानादीनां ब्रह्मचर्यं, गोदानस्य ब्रह्मचर्यं गौदानिकः ॥
६-४-८२ चन्द्रायणं च चरति ॥ ६-४-८३ देवव्रतादीन्
छिन् चरति ॥ ६-४-८४ ङ्कश्चाष्टाचत्वारिंशतं वर्षाणां,
चाडिन् ॥ ६-४-८५ चातुर्मास्यं तौ यलुक् च, चातुर्मास्यानि
चरति चातुर्मासी चातुर्मासिकः ॥ ६-४-८६ क्रोशयोजन-
पूर्वाच्छताद्योजनाद्याभिगमाहं ॥ ६-४-८७ तथात्येभ्यः,

क्रोशशतं याति क्रोशशतिकः ॥ ६-४-८८ पथ इकद् याति, द्वैप-
थिकः ॥ समासान्तेऽपि ॥ ६-४-८९ नित्यं णः पंथश्च ॥ ६-४-९०
शंकुत्तरकान्ताराजवारीस्थलजंगलादेस्तेनाह्वते च, शंकु-
पथेनाह्वतो याति वा शंकुपथिकः ॥ ६-४-९१ स्थलादेर्मधु-
कमरिच्चेष्ण पथः ॥ ६-४-९२ तुरायणपारायणं यजमाना-
ध्यायाने, तुरायणं यजति तौरायणिकः ॥ ६-४-९३ संशयं
प्राप्ते ज्ञेये ॥ ६-४-९४ तस्मै योगादेः शक्ते ॥ ६-४-९५ योग-
कर्मभ्यां योकजौ ॥ ६-४-९६ यज्ञानां दक्षिणायां ॥ ६-४-९७
तेषु देये ॥ ६-४-९८ काले कार्ये च भववत् ॥ ६-४-९९
व्युष्टादिष्वण् देये कार्ये च, नित्य (विधुवत्) तीर्थ-संग्राम-
संघात-प्रवास-उपवासाः ॥ ६-४-१०० यथाकथाचाणः ॥
६-४-१०१ तेन हस्ताद्यः देये कार्ये च ॥ ६-४-१०२ शोभ-
माने इकण् ॥ ६-४-१०३ कर्मवेषाद्यः ॥ ६-४-१०४ काला-
त्परिजस्य-लभ्य-कार्य-सुकरे ॥ ६-४-१०५ निवृत्ते, आह्निकं

॥६-४-१०६ तं भाविभूते, मासं भावी मासिकः ॥ ६-४-१०७
तस्मै भृता १ धीष्टे २ च, वेतनक्रीतः १ व्यापारितः २
मासिकः कर्मकरः ॥ ७-४-१०८ संख्याधिकाभ्यां वर्षस्या-
भाविनि तद्विज्ञे उत्तरवृद्धिः, द्विवार्षिकः ॥ ६-४-१०८ षणमा-
साद्वयसि ण्येकौ भाविभूते भृताधीष्टे निवृत्ते च ॥ ६-४-१०९
समाया ईनः पूर्ववत् ॥ ६-४-११० राज्यहःसंवत्सराच्च
द्विगोर्वा, द्विसंवत्सरिकः ॥ ७-४-१११ मानसंवत्सरस्याशा-
णकुलिजस्थानाम्नि संख्याधिकाभ्यां उत्तरपदवृद्धिः ॥ ६-४-१११
वर्षाद्विष्व वा द्विवर्षः द्विवार्षिकः द्विवर्षिणः, भाविनि द्विवार्षिकः
॥ ६-४-११२ प्राणिनि भूते, वर्षात् ॥ ६-४-११३ मासाद्वयसि
यः, द्विमास्यः ॥ ६-४-११४ इनश्च, मासीनः मास्यः ॥ ६-४-११५
षणमासाद्ययणिकण् ॥ ६-४-११६ सोऽस्य ब्रह्मचर्यतद्वृत्तः
॥ ६-४-११७ प्रयोजनं, जैनमहिकं ॥ ६-४-११८ एकागारा-
कचौरे ॥ ६-४-११९ चूडादिभ्योऽण्, चौडं श्राद्धं ॥ ६-४-१२०

विद्याखाषाढान्मन्थदंडे ॥ ६-४-१२१ उत्थापनादेरीयः,
अनुप्रवचन-उपस्थापन-अनुवदन-अनुपानानि ॥ ६-४-१२२ विशि-
रुहि-पदि-पूरि-समापेरनात् सपूर्वपदात्, श्रुतसमापनीयम् ॥
६-४-१२३ स्वर्गस्वस्तिवाचनादिभ्यो यलुपौ प्रयोजनं,
यशस्यं शान्तिवाचनं ॥ ६-४-१२४ समयान्प्रसाः ॥ ६-४-१२५
ऋत्वादिभ्योऽण्, ऋतुः प्राप्नोऽस्यात्तवं ॥ ६-४-१२६ कालाद्याः ॥
६-४-१२७ दर्धिः चेत्कालः इकण् ॥ ६-४-१२८ आकालिक-
मिकश्चाद्यन्ते इकण्, समानकालावाद्यन्तावस्याकालिकोऽनव्यायः
॥ ६-४-१२९ त्रिंशद्विंशतेर्द्विकोऽसंज्ञायामार्हदर्थे ॥ ६-४-१३०
संख्यादन्तेश्चाद्यत्तिष्ठः कः आर्हदर्थे क्रीतादौ, द्विकं कतिकं
यावत्कं बहुकं अध्यर्धकं अर्धपंचमकं ॥ १-१-३९ डत्यतु
संख्यावत् ॥ १-१-४० बहुगणं भेदे ॥ १-१-४१ कसमासे-
ऽध्यर्धः ॥ १-१-४२ अर्धपूर्वपदः पूरणः ॥ ६-४-१३१ शता-
त्केवलादतस्मिन्येकौ (भिन्नश्चेत्) शत्यं शतिकं शतकं

स्तोत्रं । ६-४-१३२ वाऽतोरिकः, यात्रतिकं ॥ ६-४-१३३
कार्पापणादिकद् प्रतिश्चास्य वा, प्रतिकं ॥ ६-४-१३४
अर्धात् पलकंसकर्षात् इकद् ॥ ६-४-१३५ कंसार्धात्, कंसिकं
॥ ६-४-१३६ सहस्रशतमानादण् ॥ ६-४-१३७ शृपाद्वाङ्, पक्षे
इकण् ॥ ६-४-१३८ वसनात् अञ् ॥ ६-४-१३९ विंशतिकात्
अञ् ॥ ६-४-१४० द्विगोरीनः, द्विविंशतीनः ॥ ६-४-१४१ अना-
मन्यद्विः लुप् द्विगोः अतः, द्विकंसं । ६-४-१४२ नवाऽणः
द्विगोः लुप्, द्विशतमानः द्विशतमानः ॥ ६-४-१४३ सुवर्ण-
कार्पापणात् द्विगोर्वा लुप्, पक्षे इकण् ॥ ६-४-१४४ द्वित्रिब-
होर्निष्कविस्तात् द्विगोर्वा ॥ ६-४-१४५ ज्ञाताद्यः ॥ ६-४-१४६
ज्ञाणात् वा यः ॥ ६-४-१४७ द्वित्र्यादेर्याङ् वा ज्ञाणात्, पक्षे
इकणो लुप् ॥ ६-४-१४८ पणपादमाषाद्यः, द्विपण्यं ॥ ६-४-१४९
खारीकाकिणीभ्यः कच्, द्विखारीकं खारीकं ॥ ६-४-१५०
सुल्यैः कीर्ति, प्रास्थिकं द्विकं शृत्यं ॥ ६-४-१५१ तस्य वापे

(क्षेत्रे) ॥ ६-४-१५२ वातपित्तश्लेष्मसन्निपाताच्छमनको-
पने ॥ ६-४-१५३ हैतौ संयोगोत्पाते, शतस्य हेतुः संयोगः
शृत्यं ॥ ६-४-१५४ पुत्राद्येयौ ॥ ६-४-१५५ द्विस्वरब्रह्म-
वर्चसाद्योऽसंख्यापरिमाणाश्वादेः, धनस्य हेतुः उत्पातो
धन्यः ॥ ६-४-१५६ पृथिवीसर्वभूमेरीशज्ञातयोश्चाञ्, संयोगोत्पातेऽपि ॥ ७-४-२७ अनुशतिकादीनामुभयवृद्धिः,
अनुहोड-अनुसंवत्सर-अधेनु-अधिदेव-इहलोक-परलोक-सर्वलोक-
सर्वपुरुष-सर्वभूमि-प्रयोग-अभिगम-परस्त्री-उदकयुद्ध-चतुर्विधाः ॥
६-४-१५७ लोकसर्वलोकाञ्जाते ॥ ६-४-१५८ तदत्रास्मै
वा वृद्ध्यायलाभोपदा(लंवा)शुक्लं देयं, पंचकं शतं
॥ ६-४-१५९ पूर्णार्धादिकः वृद्ध्यादौ ॥ ६-४-१६० भागाद्येकौ ॥
६-४-१६१ तं पचति द्रोणाद्वाङ्, पक्षे इकण् ॥ ६-४-१६२
संभवद्वहरोश्च (अनतिरेकेतरधारणयोः) ॥ ६-४-१६३
पात्राचिताहकादीनो वा पचत्यादौ ॥ ६-४-१६४ द्विगोरी-

नेकदौ वा ॥ ६-४-१६५ कुलिजाद्वा लुप् च द्विगोः इनकटि-
कण्लुपः ॥ ६-४-१६६ वंशादेर्भारद्वाद्ध्रहदावहत्सु ॥
६-४-१६७ द्रव्यवस्नात्केकं ॥ ६-४-१६८ सोऽस्य भृतिव-
स्नांशं, पंचकः ॥ ६-४-१६९ मानं, द्रोणिकः ॥ ६-४-१७०
जीवितस्य सन् (न लुप्), द्वे षष्ठी जीवितमानमस्य द्विपाष्टिकः
पाष्टिकः ॥ ६-४-१७१ संख्यायाः संघसूत्रपाठे, पंचकः ॥
६-४-१७२ नाग्नि, पंचकाः शकुनयः ॥ ६-४-१७३ विंशत्या-
दयः ॥ ६-४-१७४ त्रैशचात्वारिंशं ॥ ६-४-१७५ पंचदश-
द्वर्गे वा ॥ ६-४-१७६ स्तोत्रे ङद्, विंशः ॥ ६-४-१७७ तमर्हति,
वैषिकः ॥ ६-४-१७८ दंडादेर्यः ॥ ६-४-१७९ यज्ञादियः ॥
६-४-१८० पात्रात्तौ ॥ ६-४-१८१ दक्षिणाकडंगरस्थालीबि-
लादीययौ ॥ ६-४-१८२ छेदादेर्नित्यं, छैदिकः, भेद-द्रोह-
नर्त-कर्प-प्रयोग-ग्रेक्षण-संप्रश्नाः ॥ ६-४-१८३ विरागाद्विरंगश्च ॥
६-४-१८४ शीर्षच्छेदाद्यौ वा ॥ ६-४-१८५ शालीनकौपीना-

त्विजीनं ॥ ७-१-१ यः ॥ ७-१-२ वहति रथयुगमासंगात्,
द्विगोरिति लुक्वारणाय ॥ ७-१-३ धुरो घैयण् ॥ २-१-६१ न चि
तद्धिते वीर्णमिनो दीर्घः, धुर्यः ॥ ७-१-४ वामाद्यादेरीनः,
सर्वधुरीणः, धुरीण इत्यपि ॥ ७-१-५ अश्रैकादेः ॥ ७-१-६
हलसीरादिकण् ॥ ७-१-७ शकटादण्, नेत्यपि । ७-१-८
विध्यन्यनन्येन, पद्याः शर्कराः । ७-१-९ घनगणाह्ल्वधरि ॥
७-१-१० णोऽज्ञात् ॥ ७-१-११ ह्रद्य-पद्य-तुल्य-मूल्य-वश्य-
पथ्य-वयस्य-धेनुष्या-गार्हपत्य-जन्य-धर्म्य यथास्वार्थे ॥ ७-
१-१२ नौविषेण तार्यवध्ये ॥ ७-१-१३ न्यायार्थानपेते ॥
७-१-१४ मतमदस्य करणे ॥ ७-१-१५ तत्र साधौ, शरण्यः ॥
७-१-१६ पथ्यतिथिचसतिस्वपतेरेयण् ॥ ७-१-१७ भक्ता-
णः ॥ ७-१-१८ पर्षदो ण्यणौ ॥ ७-१-१९ सर्वजनाण्ये-
नञौ ॥ ७-१-२० प्रतिजनादेरीनञ्, विश्वजन-महाजन-इदंयुग-
परयुग-परकुलानि ॥ ७-१-२१ कथादेरिकण्, वितंडा-जनवाद-

वृत्ति-संग्रह-गुण-वेणु-मांस-ग्राम-उपवासाः ॥ ७-२-२२ देव-
तान्तात्तादर्थे, देवदेवत्यं ॥ ७-२-२३ पादादर्थे ॥ ७-२-२४ योऽ-
तिथेः ॥ ७-१-२५ सादेऽत्तदः अधिकारः ॥ ७-१-२६ हलस्य कर्षे
॥ ७-१-२७ सति या संगते ॥ ७-१-२८ ईयः आतदः ॥ ७-१-२९
हचिरन्नभेदापूपादेर्यो वा इदमादौ, तंडुल-ओदन-पृथुक-कटक-
शकट-ग्रूप-खप-दीपाः ॥ ७-१-३० उचर्णयुगादेर्यः, हविस्-अष्टका-
वर्हिस्-मेधा-कूप-अक्षर-असुर-खर-विप-दर-गावः ॥ ७-१-३१ नाभे-
र्नभ् चादेर्हंशात् ॥ ७-१-३२ न् चोधसः ॥ ७-१-३३ शुनो
वश्चोदूत्, शून्यं शुन्यं ॥ ७-१-३४ कंबलान्नाग्नि ॥ ७-१-३५
तस्मै हितं ॥ ७-१-३६ न राजाचार्यब्राह्मणवृष्णः ॥ ७-१-३७
प्राण्यंगरथखलतिलयवृषपक्षमापायः ॥ ७-१-३८ अव्य-
जात् ध्यय् ॥ ७-१-३९ चरकमाणवादीनञ् ॥ ७-१-४० भोगो-
त्तरपदात्मभ्यामीनः, आचार्यभोगीनः ॥ २-३-९६ क्षुब्ध-
दीनां न णः, तृप्तु-आचार्यानी-आचार्यभोगीन-सर्वनामन्-

नर्त्तन-नट-नद-नगर-निवेश-अग्नि-अनूप-नंदन-गहन-ख्याताः ॥
७-४-४८ इनेऽध्वात्मनोः न नादिलुक्, आत्मनीनः ॥
७-१-४१ पंचसर्वविश्वानात्कर्मधारये, सर्वजनीनः ॥
७-१-४२ महत्सर्वोदिकण्, सर्वजनिकः ॥ ७-१-४३ सर्वा-
णो वा सर्वः ॥ ७-१-४४ परिणामिनि तदर्थे, आमिक्ष्यं
आमिक्षीयं दधि ॥ ७-१-४५ चर्मण्यञ्, वार्द्ध ॥ ७-१-४६ ऋष-
भोपानहाञ् व्यः ॥ ७-१-४७ छदिर्वलेरेयण् ॥ ७-१-४८ परि-
खाऽस्य स्यात् संभाव्या, पारिखेय्यः इष्टकाः ॥ ७-१-४९ अत्र च,
पारिखेयी भूमिः ॥ ७-१-५० तत्, प्राकारीया इष्टकाः ॥ ७-१-५५
भावे त्वतल्, शब्दप्रवृत्तिनिमित्ते, जातिगुणाज्जातिगुणे, समा-
सकृत्तद्धितात् संबंधे, पृथग्भूतस्य भावः पृथक्त्वं, संज्ञासंज्ञि-
संबंधो वा ॥ २-४-१०० त्वे ड्यापो हस्वो बहुलं, अजत्वं ॥
७-१-५६ प्राक्त्वादगडुलादेः त्वतलौ, गडुलादपि ॥ ७-१-५७
नञ्त्तत्पुरुषादनुधादेः, चतुर-संगत-लवण-वड-कत-रस-लस-

ईया-
धिकारः

॥१२१॥

यथा-तथा-क्षेत्रज्ञ-संवादि-संभाषिन्-शीर्षधातिन्-पुरस्थ-कापुरुपाः॥
अष्टैवात्रेति विकल्पेनेति चापरे ॥ ७-१-५८ पृथुवा-
देरिमन् वा ॥ ७-४-३९ पृथुस्रुतुभृशकृशहृषपरिवृढस्य
क्रतो रः इमनि णीष्ठेयस्सु च ॥ ७-४-४३ त्रन्त्यस्वरादेः इमनि
णीष्ठेयस्सु च लुक्, ग्रथिमा पृथुता पार्थवं ॥ ७-४-४४ नैक-
स्वरस्य अन्त्यादिलुक् इमनि णीष्ठेयसौ च, स्रगिमा ॥ ७-४-४१
भूल्लुक् चेवर्णस्य (भुव ऊत्) भूमा ॥ ७-४-३८ प्रियस्थिर-
स्फिरोरुगुरुबहुलतृप्रदीर्घिवृद्धवृन्दारकस्येमनि च प्रास्थास्फा-
वरगर्बहृत्रप्रदाघदर्षवृन्दं, णीष्ठेयसौ च, नेमनि स्फिरः णौ
प्राधा नेति ॥ ७-४-४२ स्थूलदूरयुवहृस्वक्षिप्रक्षुद्रस्या-
न्तस्थादं: (लुक्) गुणश्च नामिनः इमणीष्ठेयसौ, पठु-महि-
तनु-लघु-बहु-साधु-उरु-खंड-चंड-अकिचन-बाल-होड-पाक-चत्स-
मन्द-स्यादु-ऋजु-वृष-कटु-महत-अणु-चारु-वक्र-कालाः ॥ ७-१-५९
वर्णहृदादिभ्यष्टयण् च वा, शुक्लिमा शौक्ल्यं, त्वतलौ ।

चक्र-शुक्र-आम्र-ताम्र-अम्ल-लवण-शीत-उष्ण-तृष्णा-जड-वधिर-
मूक-मूर्ख-पंडित-मधुर-विशारद-संमतयः॥७-१-६० पतिराजान्त-
गुणांगराजादिभ्यः कर्मणि च, भावेऽपि, आधिपत्यं, कवि-
ब्राह्मण-चौर-धूर्त-आराधय-अनुशंस-कुशल-चपल-निपुण-पिशुन-
स्वस्थ-विफल-पुरोहित-सूतक-बाल-मंदाः॥७-४-२३ नजः क्षेत्रज्ञे-
श्वरकुशलचपलनिपुणशुचेः आदेर्वृद्धिः नजो वा, आशोच्यं॥
७-१-६१ अर्हतस्तो नन् च, आर्हन्त्यं ॥ ७-१-६२ सहायाद्धा ॥
७-१-६३ सखिवणिगदूताद्यः॥ ७-१-६४ स्तेनान्नलुक् च ॥
७-१-६५ कपिज्ञातेरेयण् ॥ ७-१-६६ प्राणिजातिवयो-
ऽर्थादञ्, आश्वं ॥ ७-१-६७ युवादेरण्, अज-स्थविर-भ्रमण-
सुहृत्-अनुशंस-निपुण-क्षेत्रज्ञ-होतृ-भर्तृ-सुष्ठु-कर्तृ-मिथुन-सहस्र-
कितवाः॥ ७-१-६८ हायनान्तात्॥ ७-१-६९ स्तृवणाल्लृध्वादेः
भावे कर्मण्यणत्वतलः, व्यवधाने, शौचं ॥ ७-१-७० पुरुष-
हृदयादसमासे ॥ ७-१-७१ श्रोत्रियाद्यलुक् च, श्रोत्रं ।

७-१-७२ योपान्त्याद्गुरुपौत्तमा(ज्यादीनामन्त्यं) दसुप्र-
रुयादकञ्, रामणीयकं ॥ ७-१-७३ चौरादेः, त्वतलावपि,
धूर्त-युवन्-मनोज-बहुल-मेधाविच्-कल्याण-कुलपुत्र-वृद्ध-अवस्थानि ।
७-४-६० ग्रूनोऽके अन्त्यादिकुक्, यौवकः ॥ ७-१-७४ द्वन्द्व-
छित्, वैत्रिका ॥ ७-१-७५ गोत्रचरण-च्छलायाऽस्त्याकार-
(न्यत्कार) माप्यवगमे, गार्गिकया श्लाघते न्यत्करोति गा-
र्गिकामधिगतवान् ज्ञातवान्वा ॥ ७-१-७६ होत्राभ्य ईयः, ने-
ष्ट्रियं ॥ ७-१-७७ ब्रह्मणस्त्वः भावे कर्मणि च, तलपि
जातेः ॥ ७-१-७८ शाकट्याकिनौ क्षेत्रे, शाकशाकटं ॥ ७-१-७९
धान्येभ्यः ईनञ् ॥ ७-१-८० व्रीहिशालेरियण् ॥ ८-१-८१
यवयवकपट्टिकाद्यः । ७-१-८२ वाऽणुमापात्, पक्षे ईनञ् ॥
७-१-८३ योमाभंगातितात् ॥ ७-१-८४ अलाञ्वाश्च कटो
रजसि ॥ ७-१-८५ अह्ना गर्भ्येऽध्वादीनञ्, आधीनः मार्गः
॥ ७-१-८६ कुलाज्जल्पे ॥ ७-१-८७ पीत्वादेः कुणः पाके,

शेमी-करीर-नदर-कुचल-खदिराः ॥ ७-१-८८ कर्णादिमूले जाहः ॥
७-१-८९ पक्षात्तिः ॥ ७-१-९० हिमादेल्हः सहे ॥ ७-१-९१
चलवातादूलः ॥ ७-१-९२ कीतोष्णतृपादाहुरसहे ॥
७-१-९३ यथामुल्लसंमुखादीनस्तद् दृश्यतेऽस्मिन्, यथा-
मुखीन आदर्शः (अथेति निषेधेऽप्यव्ययीभावः) ॥ ७-१-९४
सर्वाद्विः पथ्यंगकर्मपत्रपात्रशराचं व्याप्नोति ॥ ७-१-९५
आप्रपदं, आप्रपदीनः ॥ ७-१-९६ अनुपदं बद्धा, अनुपदीनः ॥
७-१-९७ अयानयं नेयः ईनः ॥ ७-१-९८ सर्वान्नमत्ति ॥ ७-१-९९
परोचरीणपरंपरीणपुत्रपौत्रीणि ॥ ७-१-१०० यथाकामानु-
कामात्यंतं (अस्म) गामिनि ॥ ७-१-१०१ पाराचारं व्यस्त-
व्यत्यस्तं च ॥ ७-१-१०२ अनुग्वलं, अलग्वीनः ॥ ७-१-१०३ अश्वा-
नं धेनौ ॥ ७-१-१०४ अभ्यभिन्नमीयश्च अलं गामिनि ॥ ७-१-१०५
समांसमीनाद्यश्वीनाद्यप्रातीनाऽऽग्वीनसाप्तपदीनं ॥ ७-
१-१०६ अपडक्षाऽऽक्षितंग्वलंकर्मालंपुरुषादीनः स्वार्थे ॥

७-१-१०७ अदिविस्त्रयां वाञ्छन्, वाञ्छिकारे वाग्रहणात्पूर्वं
नित्यं ॥ ७-१-१०८ तस्य तुल्ये कः संज्ञाप्रतिकृत्योः ,
आश्रिका, तुल्य एवेति ॥ ७-१-१०९ न नृ१ पूजार्थं रध्वजश्चित्रे ४।
७-१-११० अपण्ये जीवने न कः, शिवः ॥ ७-१-१११ देवप-
थादिभ्यः न कः ॥ ७-१-११२ वस्तेरेयव् ॥ ७-१-११३ शि-
लाया एयञ्च ॥ ७-१-११४ शाखादेर्यः, मुखजघन-स्कंध-
शरण-उरस्-शिरस्-अग्राः ॥ ७-१-११५ द्रोर्भवे ॥ ७-१-११६
कुशाग्रीयः ॥ ७-१-११७ काकतालीयादयः, खलतिचिह्नवीयं
अंधकवर्तिकं अर्धजरतीयं अजाकृपाणीयं घृणाक्षरीयं ॥ ७-१-११८
शार्करादेरण्, कपालिका-गोपुच्छ-पुंडरीक-नकुल-सिकताः ॥ ७-४-
१२ पदस्यानिति औः, थापदं शौचपदं ॥ ७-१-११९ अः
सप्तन्याः ॥ ७-१-१२० एकशालाया इकः ॥ ७-१-१२१
गोण्यादेश्चकण्, अंगुली-मंडल-हरि-मुंड-कपि-खल-तरस्-मुनि-
कुलिशाः ॥ ७-१-१२२ कर्कलोहिताढीकण् च ॥ ७-१-१२३ वेर्वि-

स्तुते शालसंकटौ ॥ ७-१-१२४ कटः वेः ॥ ७-१-१२५ संप्रो-
क्षेः संकीर्णप्रकाशाधिकसमीपे कटः ॥ ७-१-१२६ अवात्कु-
टारश्चावनेते । ७-१-१२७ नासानतितद्वतोष्ठीटनादभ्रदं
अवात् ॥ ७-१-१२८ नेरिनश्चिदरकाश्चिक्श्चिदरचिकश्चा-
स्य ॥ ७-१-१२९ बिडाबिरीसौ नीरंध्रे च नेः चात्पूर्वत्र ॥ ७-१-
१३० किल्लनाल्लश्चक्षुषि चिल्लपिल्लुच्चास्य, चिह्नं ॥ ७-१-१३१
उपत्यकाधिल्येके ॥ ७-१-१३२ अवेः संघातविस्तारे कटपटं
॥ ७-१-१३३ पशुभ्यः स्थाने गोष्ठः ॥ ७-१-१३४ द्वित्वे गोयुगः ॥
७-१-१३५ षट्त्वे षड्गवः ॥ ७-१-१३६ तिलादिभ्यः स्नेहे,
तैलः ॥ ७-१-१३७ तत्र घटते कर्मणष्ठः ॥ ७-१-१३८ तदस्य
संज्ञातं तारकादिभ्य इतः, पुष्प-भिन्न-भूत्र-पुरीष-उच्चार-विचार-
प्रचार-कुसुम-मुकुल-स्तवक-पल्लव-किशलय-निद्रा-तंद्रा-श्रद्धा-बुभु-
क्षा-पिपासा-द्रोह-सुख-दुःख-उत्कंठा-तरंग-व्याधि-कंटक-मंजरी-अं-
कुर-पुलक-रोमांच-हर्ष-उत्कर्ष-गर्व-कलंक-कज्जल-राग-क्षुध् तृष्-ज्व-

र-पंडा-मुद्रा-फल-तिलकाः॥ ७-१-१३२२गर्भादप्राणिनि, गर्भितो
व्रीहिः॥ ७-१-१४० प्रमाणान्मात्रद् ॥ ७-१-१४१ हस्तिपुरु-
पाद्वाङ्म ॥ ७-१-१४२ चोर्ध्वं दहनद्वयसद् ॥ ७-१-१४३
मानादसंशये लुप, हस्तः॥ ७-१-१४४ द्विगोः संशये च,
द्विशमः (हस्तः)॥ ७-१-१४५ मात्रद् ॥ ७-१-१४६ शन्श-
द्विशतेः संशये, दशमात्राः॥ ७-१-१४७ छिन्, विशिनो भवने-
द्राः॥ ७-१ १४८ इदं किमोऽतुरिय् किय् चास्य ॥ ७-१-१४९
यत्तदेतदो डावादिः ॥ ७-१-१५० यत्तत्किमः संख्याया
इतिर्वा॥ ७-१-१५१ अवयवात्तयद् ॥ ७-१-१५२ द्वित्रिभ्या-
मग्रद् वा॥ ७-१-१५३ द्वयादेर्गुणान् मूल्यक्रेये मयद्, द्विमया
यत्र उदधितः॥ ७-१-१५४ अधिकं तत्संख्यमस्मिन् शत-
राक्षे शतिशतशान्ताया ङः, विंश योजनशतं ॥ ७-१-१५-
५ संख्यापूरणे ङद् ॥ ७-१-१५६ विशत्यादेर्वा तमद् ॥ ७-१-
१५७ शतादिमासार्धमासं वत्सरात्, शततमः॥ ७-१-१५८

षष्ठ्यादेरसंख्यादेः, पष्ठितमः, संख्यादेस्तु वा ॥ ७-१-१५९
नो मद् अंसंख्यादेः॥७-१-१६०पित् तिथद् बहुगणपूगसंघात्॥
७-१-१६१ अतो रिथद् ॥ ७-१-१६२ षट्कतिकतिपयान्यद् ॥
७-१-१६३ चतुरः ॥ ७-१-१६४ येयौ चलुक् च ॥ ७-१-१६५
द्वेस्तीयः॥ ७-१-१६६ त्रेस्तु च ॥ ७-१-१६७ पूर्वमनेन सादे-
श्चेन्, पूर्वी कृतपूर्वी वा कटं ॥ ७-१-१६८ इष्टादेः, इष्टी पूर्ति, उपा-
सित-अर्चित-गृहीत-अधीत-आम्नात-श्रुत-कृत-गणित-पठित--कथि-
तानि ॥ ७-१-१६९ आद्धमद्युक्तमिकेनौ, आद्धी ॥ ७-१-१७०
अनुपद्यन्वेष्टा ॥ ७-१-१७१ दांडाजिनिकायःशूलिकपा-
श्वकं ॥ ७-१-१७२ क्षेत्रेऽन्यस्मिन्नाद्य इयः, क्षेत्रियः व्याधिः
जाश्च ॥ ७-१-१७३ छंदोऽधीते ओन्नश्च वा ॥ ७-१-१७४
इंद्रियं ॥ ७-१-१७५ तेन वित्ते चंचुचणौ ॥ ७-१-१७६
पूरणाद् ग्रंथस्य ग्राहके को लुक् चास्य, द्वितीयेन रूपेण ग्राह-
को द्विकः ॥ ७-१-१७७ ग्रहणाद्वा ॥ ७-१-१७८ सस्याद् गुणा-

त्परिजाते, परितो जातः सस्यकः ॥ ७-१-१७९ धनहरिण्ये
कामे ॥ ७-१-१८० स्वांगेषु सक्ते ॥ ७-१-१८१ उदरे त्वि-
कण् आधूने सक्ते ॥ ७-१-१८२ अंशं हारिणि ॥ ७-१-१८३
तंत्रादचिरोद्धृते, तंत्रकः पटः ॥ ७-१-१८४ ब्राह्मणान्नाग्निः ॥
७-१-१८५ उरुणात्, उष्णिका अचिरोद्धृते ॥ ७-१-१८६
शीताच्च कारिणि ॥ ७-१-१८७ अधेरारूढे स्वार्थे ॥ ७-१-
१८८ अनोः कस्मिन्निरि ॥ ७-१-१८९ अभेरीश्च वा, अभिकः
अमीकः ॥ ७-१-१९० सोऽस्य मुख्यः, देवदत्तकः ॥ ७-१-१९१
शृङ्खलकः करभे ॥ ७-१-१९२ उडुत्सोरुन्मनासि ॥ ७-१-१-
९३ कालहेतुफलात् रोगे, सततकः पर्वतकः उष्णकः ॥
७-१-१९४ प्रायोऽन्नमस्मिन्नाग्नि, गुडापूपिका पौर्णमासी
॥ ७-१-१९५ कुल्माषादण् ॥ ७-१-१९६ चटकादिन् ॥ ७-१-
१९७ साक्षाद् द्रष्टा, साक्षी ॥ ७-२-१ तदस्यास्यस्मिन्निति
मनुः, भूमिनिदाप्रशंसासु, नित्ययोगेऽतिशयने । संसर्गेऽस्ति-

विवक्षायां, प्रायो मत्वादयो मताः ॥ १ ॥ मतेन सममतुः ॥
१-१-२३ न स्तं मत्त्वर्थे नाम पदं ॥ २-१-९६ चर्मण्वल्यष्टीवच्च-
क्रीवत्कक्षीवट्टमण्यत् । २-१-९७ उदन्वदब्धौ च, चा-
न्नाग्नि ॥ २-१-९८ राजन्वान् सुराज्ञि ॥ २-१-९९ नोभ्यादि-
भ्यः, भूमि-तिमि-यव-क्रुंचा-द्राक्षा-वासा-हरित्-गरुत् ककुद्-
ज्योतिष्-महिप-गो-कान्ति-चारु-इक्षु-बंधु-मधु-विन्दु-इन्दु-वसु-
अंसु-श्रु-हनु-सानु-भानवः, नैभ्यो मतेर्भो वः ॥ ७-२-२ आ यात्
मनुः ॥ ७-२-३ नावादेरिकः, कुमारी-सभा-करणानि ॥ ७-२-४
शिखादिभ्य इन्, माला-शाला-मेखला-शाखा-वीणा-संज्ञा-
कर्मन्-बल-उत्साह-उद्भास-आयाम-आरोह-भृग-वृंद-कुल-फल-मान-
मनीषा-व्रत-केका-दंष्ट्रा-करुणा-जरा उद्यमाः ॥ ७-२-५ व्रीह्यादि-
भ्यस्तौ ॥ ७-२-६ अतोऽनेकस्वरात् ॥ ७-२-७ अक्षिरसोऽ-
क्षीर्षश्च ॥ ७-२-८ अर्थार्थान्ताद्वावात् इकेनौ, न मनुः, अर्थी
प्रत्यर्थी ॥ ७-२-९ व्रीह्यर्थतुंदादेरिलश्च, उदर-यव-ग्रह-पंकाः ॥

७-२-१० स्वांगाद्विवृद्धात्ते ॥ ७-२-११ वृंदादारकः ॥ ७-२-१२ वृंगात् ॥ ७-२-१३ फलवर्हाच्चेनः ॥ ७-२-१४ मलादी-
मसश्च ॥ ७-२-१५ मरुत्पर्षणस्तः ॥ ७-२-१६ वलिवाटितुं-
डैर्भः ॥ ७-२-१७ ऊर्णाहंशुभमो युस् ॥ ७-२-१८ कंशंभ्यां
युस् १तिरयस् ३तु ४त ५व ६भं ६ ॥ ७-२-१९ बलवातदन्तलला-
टादूलः ॥ ७-२-२० प्राण्यंगादातो लः, जंघालः ॥ ७-२-२१
सिध्मादिक्षुद्रजंतुरग्भ्यः, युक्तालः मूर्च्छालः, वर्धन्-गडु-
तुंडि-पांशु-पाण्णी-धमनी-मणि-मांस-पत्रल-वात-स्नेह-शीत-श्याम-
पिंग-पक्ष्मन्-पृथु-मृदु-मंजु-कंडयः, वत्सांसावपि ॥ ७-२-२२ प्रज्ञाप-
र्णोदकफेनाह्लौ ॥ ७-२-२३ कालाजटाघाटात्क्षप, न मतुः,
वाडेति ॥ ७-२-२४ वाच आलाटौ ॥ ७-२-२५ गिभन्,
वाग्मी ॥ ७-२-२६ मध्वादिभ्यो रः, रा-सुख-कुंज-नग-ऊप-
मुक्क-शुपि-कंडू-पांडू-पांशवः ॥ ७-२-२७ कृब्यादिभ्यो बलच् ॥
३-२-८२ बलच्यपित्रादेः दीर्घः, कृपीबलः, आसुती-परिपद्-

पर्यद-रजस् (सामान्ये) दन्त-शिखा-पितृ-मातृ-भ्रातृ-उत्साह-
पुत्र-उत्संगाः ॥ ७-२-२८ लोमपिच्छादेः शैलं, लोमन्-हरि-कपि-
मुनि-गिरि-उरु-कर्क-उरस्-ध्रुवका-यक्ष-चूर्णानि ॥ ७-२-२९ नोऽङ्गादेः
अंगना-पामन्-वामन-कट्टु-चलयः ॥ ७-२-३० शाकीपलालीद-
द्रव्यं ह्रस्वश्च ॥ ७-२-३१ विष्वचो विषुश्च ॥ ७-२-३२ लक्ष्म्या
अनः ॥ ७-२-३३ प्रज्ञाश्रद्धार्चावृत्तेर्णः ॥ ७-२-३४ ज्योत्स्नादि-
भ्योऽण्, तमिस्र-विसर्ग-विसर्प-कुतुप-कुंडल-तपांसि (नात्र रूढौ
मतुः) ॥ ७-२-३५ सिकताशर्करात् ॥ ७-२-३६ इलश्च देशे,
सैकतः ॥ ७-२-३७ द्युद्रोर्मः ॥ ७-२-३८ काण्डाण्डभांडादीरः ॥
७-२-३९ कच्छ्रवा डुरः ॥ ७-२-४० दंतादुन्नतात् ॥ ७-२-४१
मेधारथान्नवेरः ॥ ७-२-४२ कुपाह्वदयादालुः ॥ ७-२-४३
केशाद्वः ॥ ७-२-४४ मण्यादिभ्यः, हिरण्य-विंव-कुरर राजी-
गांडी-अजकाः ॥ ७-२-४५ हीनात्स्वांगादेः ॥ ७-२-४६ अञ्चा-
दिभ्यः, अर्शस्-उरस्-तुन्द-चतुर-पलित-काम-बल-घटाः ॥

७-२-४७ अस्तपोमायामेधास्रजो चिन् ॥ ७-२-४८
आमयाद्दीर्घश्च ॥ ७-२-४९ स्वान् मिन्नीशो ॥ ७-२-५० गोः,
पूज्ये इति ॥ ७-२-५१ ऊर्जो विन्वलावस् चांतः, ऊर्जस्वी
ऊर्जान् ॥ ७-२-५२ तमिस्रार्णवज्योत्सनाः ॥ ७-२-५३ गुणा-
दिभ्यो यः ॥ ७-२-५४ रूपात् प्रशस्ताहतात् ॥ ७-२-५५
पूर्णमासोऽण् ॥ ७-२-५६ गोपूर्वादित इकण्, गौशतिकः, अन-
तोऽपीति ॥ ७-२-५७ निष्कादेः शतसहस्रात् ॥ ७-२-५८
एकादेः कर्मधारयात् शतादेः ॥ ७-२-५९ सर्वादिरिन् अतः,
सर्वयनी ॥ ७-२-६० प्राणिस्थादस्वांगाद् द्वन्द्वरुग्निच्चात्,
कटकवलयिनी कुष्ठी काकतालुकी ॥ ७-२-६१ वातातिसार-
पिशाचात्कश्चान्तः ॥ ७-२-६२ पूरणाद्वयसि, पंचमीबालः ॥
७-२-६३ सुखादेः, दुःख-तृप्त-कृच्छ्र-अस-अलीक-कृपण-सोढ-
प्रणय-कक्ष-शीलानि ॥ ७-२-६४ मालायाः क्षेपे ॥ ७-२-६५ धर्म-
शीलवर्णान्तात्, मुनिधर्मी ॥ ७-२-६६ बाहूचर्दिर्बलात्,

बाहुवली ॥ ७-२-६७ मन्मन्वादेनाग्नि, दामिनी वामिनी
सरोजिनी ॥ ७-२-६८ हस्तदन्तकराज्जातो ॥ ७-२-६९
वर्णाद् ब्रह्मचारिणि ॥ ७-२-७० पुष्करादेर्देशो, पत्र-उत्पल-नल-
विस-मृणाल-कर्दम-शालूर-करीष-शिरीष-यव-माष-तट-तरंगाः ॥
७-२-७१ सूक्तसारान्नोरिथः, मैत्रावरुणीयं ॥ ७-२-७२ लुब्ध-
वाऽध्यायानुयाके, द्रुमपुरुषः ॥ ७-२-७३ विमुक्तादिरण,
देवासुर-उपसद-मरुत्-दशार्ह-वयस्-इडा-इला-उर्वशी-दशार्ण-वृत्रघ्नः
॥ ७-२-७४ घोषदादिरकः, अंजन-उशान-कुशानु-वाचस्पति-
स्वाहा-ग्राणाः ॥ ७-२-७५ प्रकारे जातीयर् ॥ ७-२-७६ को-
ऽण्वादेः, स्थूल-माप-इष्टु-इक्षु-वाद्य-तिल-काल-मूल मणि-चन्द्र-
पुंज्ञाः, पूर्णो मतोरवधिः ॥ ७-२-७७ जीर्णगोसूत्राचदातसुरा-
यवकृष्णात् शाल्याच्छादनसुराऽहित्रीहितिले प्रकारे ॥
७-२-७८ भूतपूर्वे पचरद् ॥ ७-२-७९ गोष्ठादीनञ्, भूत-
पूर्वो गोष्ठः गौष्ठीनः ॥ ७-२-८० षष्ठया रूप्यपचरद्, देव-

दत्तस्य भूतपूर्वः देवदत्तरूपः ॥ ७-२-१५२ संख्यादेः पादा-
दिभ्यो दानदंडे चाकल् लुक् च, द्विपदिकां दंडितः, चाद्वी-
प्सायां ॥ ७-२-१५३ तीयादिकण् न विद्या चत् स्वार्थे ॥ ७-२-
१५४ निष्कले तिलात्पिञ्जपेज्जौ ॥ ७-२-१५५ प्रायोऽतो-
र्द्वयसट्मात्रम् ॥ ७-२-१५६ वर्णव्ययात्स्वरूपे कारः ॥
हुकारं करोतीत्यादियोगाय ॥ ७-२-१५७ रादेफः ॥ ७-२-१५८ नाम-
रूपभागाद्वयः ॥ ७-२-१५९ मर्त्तादिभ्यो यः ॥ ७-२-१६०
नवादीगतनतनं च नूत्नास्य ॥ ७-२-१६१ प्रात्पुराणे नश्च,
प्रणं प्रतनं ॥ ७-२-१६२ देवात्तल् ॥ ७-२-१६३ होत्राया
र्द्वयः ॥ ७-२-१६४ भेषजादिभ्यज्ज्यण्, अनंत-आवसथ-
इतिह-चतुर्वेद-चतुर्विध-त्रिविध-त्रिलोकाः ॥ ७-२-१६५ प्रज्ञादि-
भ्योऽण्, गीणज्-प्रत्यक्ष-विद्वस्-मनस्-सर्व-दर्शह-वयस्-रक्षस्-चोर-
देवता-बन्धवः ॥ ७-२-१६६ औत्रौषधिकृष्णाच्छरीरभेषज-
मुने ॥ ७-२-१६७ कर्मणः संदिष्टे नित्यमण् ॥ ७-२-१६८

चाच इकण् ॥ ७-२-१६९ चिनयादिभ्यः, समय-समाय-कथं-
चित् अकस्मात्-उपचार-व्यहार-संप्रदाय-संगति-संग्राम-समूह-वि-
शेषाः ॥ ७-२-१७० उपायाद् ध्रस्वश्च ॥ ७-२-१७१ मृदस्तिकः ॥
७-२-१७२ सस्नौ प्रशस्ते, मृत्सा, स्वरूपेऽपि ॥ २-४-१०३
गोण्या मेये ह्रस्वो, गोणिः ॥ ७-३-१ प्रकृते अयद् (प्राचुर्यं
प्राधान्यं वा) यवागूमयं, स्वार्थिका अप्यन्यलिङ्गवचनाः ॥
७-३-२ अस्मिन्, अपूपमयं पर्व ॥ ७-३-३ तयोः समूहवच
बहुषु, अर्थाया अश्वमयी ॥ ७-३-४ निंदे पाशाप्, शब्दग्रन्-
त्तिनिमित्तकुत्सायाम् ॥ ७-३-५ प्रकृष्टे तमप्, गुणक्रिययोः,
तद्विवक्षया जातिद्रव्ययोरपि, शुक्लतमः गोतमः श्रेष्ठतमः सूक्ष्म-
वस्त्रतमः सुसूक्ष्मतमवस्त्रः ॥ ७-४-३१ वाऽन्तमांतितामांतिताऽ-
नित्यांतिपद्, अन्तमः अंतितामः अन्तितः अंतियः अंतिपद् ॥ २-३-३४
ह्रस्वान्नाम्नस्ति सः पः, वषुष्टमं ॥ ७-३-६ द्वयोर्द्विभज्ये
तरप् प्रकृष्टे, दंतोष्टस्य दंताः स्निग्धतराः ॥ ७-३-७ कचित्स्वा-

अंऽपि, उच्चैस्तराम् ॥ ७-३-८ किंत्याद्येऽव्ययादसत्त्वे तयोर-
न्तस्याम् ॥ ७-३-९ गुणांगाद्वेष्टेयसू तमस्तरपोः, अयमेपाम-
तिथयेन पटुः पटिष्टः पटुतमः, अनयोः पटीयान् पटुतरः, गुणां-
गात् गोतमः शुक्लतरं ॥ ७-४-३२ विन्मत्तोर्णीष्ठेयसौ लृप्,
त्वचिष्टः त्वचीयान् ॥ ७-४-३३ अल्पयूनोः कन्वा, कनिष्ठः
॥ ७-४-३४ प्रशस्यस्य श्रः, नैकस्वरेऽवर्णलोपः, श्रयान् ॥ ७-४-
३५ वृद्धस्य च ज्यः, ज्यायान् ॥ ७-४-३६ ज्यायान् (एरा
इयसोः) ॥ ७-४-३७ बाढान्तिकयोः साधनेदौ, नेदीयान् ॥
७-४-४० बहोर्णीष्ठे भूयः, भूयिष्ठः भूयान् ॥ ७-३-१० त्यादे-
श्च प्रशस्ते रूपप्, चात् गुणांगात्, पचतिरूपं वैयाकरणरूपः ॥
७-३-११ अतमबादेरीषदसमाप्ते कल्पपदेऽक्षपदेशीयद्,
पचतिकल्पं, गुडकल्पा द्राक्षा ॥ ७-३-१२ नाम्नः प्राग्
बहुर्वा, बहुगुडो द्राक्षा, प्रकृतिर्लिङ्गः । ७-३-१३ न तमबादिः
कपोऽच्छिन्नादिभ्यः, एषामनयोर्वा प्रकृष्टः पटुः पटुकः, कुत्सा-

दौ तु स्यात् पटुतमकः, छिन्नकतमः ॥ ७-३-१४ अनन्यंते कपो
न तमबादिः, प्रकृष्टं छिन्नकं ॥ ७-३-१५ यावादिभ्यः कः
स्वार्थे, मणि-अवि-अस्थि-पात्र-ज्ञात-नित्य-पुण्य-वयस्-चंद्र-जानु-भि-
क्ष्वः ॥ ७-३-१६ कुमारिक्रीडनेयसोः कंदुकः श्रेयस्कः ॥ ७-३-
१७ लोहितान्मणौ, लोहितिका, नामापि ॥ ७-३-१८ रक्ता-
नित्यवर्णयोः लोहिनिका पटी, लोहितकमक्षि ॥ ७-३-१९
कालान्, कालकः पटः कालकं मुखं, कालः ॥ ७-३-२०
शीतोष्णाद्वतौ ॥ ७-३-२१ लूनवियातात् पशौ ॥ ७-३-२२ स्ना-
ताद्वेदसमाप्तौ ॥ ७-३-२३ तनुपुत्राणुबृहतीशून्यात् सूत्र-
कुत्रिमनिपुणाच्छादनरिक्ते ॥ ७-३-२४ भागेऽष्टमाब्जः
॥ ७-३-२५ षष्ठान् ॥ ७-३-२६ माने कश्च भागे, पाष्टः ॥ ७-३-
२७ एकाद्राकिन् चासहाये ॥ ७-३-२८ प्राग्नित्यात् कप्
कुत्सिताल्पाज्ञाते, अथकः ॥ ७-३-२९ त्यादिसर्वादिः स्वरेष्व-
न्त्यात्पूर्वोऽक्, पचतिकि सर्वके तक्या ॥ ७-३-३० युष्मद्-

स्मदोऽसोभादिः स्यादेः, मयका, भवतकेत्यपि, विभक्तेरनु ॥
७-३-३१ अन्ययस्य को द् च, उच्चकैः पृथक्द् ॥ ७-३-३२
तूष्णीकाम् ॥ ७-३-३३ कुत्सिताल्पज्ञाते, याचितकं ॥
७-३-३४ अनुकंपातद्युक्तनीत्योः, पुत्रक एहकि उत्संगके उप-
विश ॥ ७-३-३५ अजातेर्नृनाम्नो बहुस्वरादियेकैलं वा,
अनुकंपितो देवदत्तः देवियः ॥ ७-३-४१ द्वितीयात्स्वरादूर्ध्व
लुक् अनुकंपायां स्वरे प्रत्यये ॥ ७-३-३६ वोपादेरडाकौ च,
उपडः उपिलः उपेन्द्रदत्तकः ॥ ७-३-३७ ऋवर्णोचर्णात् स्वरदे-
रादेर्लुक् प्रकृत्या च, मातयः ॥ ७-३-३८ लुक् युत्तरपदस्य कप्
देवी (ते लुगो) इच्चापुंसेतीत्वं न, नरदेवका ॥ ७-३-३९ लुक्
चाजिनान्तात्, व्याघ्राजिना अनुकंपिता व्याधका नराः ॥
७-३-४० पङ्चवर्जैस्स्वरपूर्वपदस्य स्वरे लुग्, वागीशोऽनु-
कंपितो वाचियः, पडिलः ॥ ७-२-४२ सन्ध्यक्षरात्तेन द्विती-
यात् सह, कुविलः ॥ ७-३-४३ शैवलाद्यादेस्नुतीयात्, शैव-

लियः, अकृतसंघर्षलुक्, सु परि-विशाल-चरण-अर्थमाणः ॥ ७-३-४४
क्वचित्तुर्थात्, बृहस्पतिकः ॥ ७-३-४५ पूर्वपदस्य वा, दत्तियः
देविलः ॥ ७-३-४३ ह्रस्वे, ह्रस्वो वंशः वंशकः ॥ ७-३-४७ कुटी-
शुंडाद्रः ॥ ७-३-४८ शम्भ्या रुरौ ॥ ७-३-४९ कुत्वा लुपः
॥ ७-३-५० कासूगोणीभ्यां तरद्, कास्तुर इत्यपि ॥ ७-३-५१
वत्सोक्षाधर्षभाद् ध्रासे पित् तरद् ॥ ७-३-५२ वैकाद् द्वयो-
र्निर्धार्ये डतरः ॥ ७-३-५३ यत्तत्किमन्यात् ॥ ७-३-५४ बहूनां
प्रश्ने डतमश्च वा, यतमः यो वा भवतां पटुः ततरः स वा
आयातु ॥ ७-३-५५ वैकात् बहूनां एकस्मिन्निर्धार्ये, पक्षेऽक्,
एकतमः ॥ ७-३-५६ क्तात्तमबादेशानत्यंते कप्, अनत्यंतं
भिन्नं भिन्नकं भिन्नतमकं ॥ ७-३-५७ न सामिवचने क्तात्तम-
बादेश कप्, अर्धमनत्यंतं भुक्तं ॥ ७-३-५८ नित्यं अजिनोऽण्,
व्यावलेखी सामार्जिनं । महाविभाषा निवृत्ता ॥ ७-३-५९ विसा-
रिणो मत्स्ये ॥ ७-३-६० पूगाद् (अर्थकामप्रधानरः) मुख्य-

काद-ज्ञौ द्विः, शैव्यः, द्वित्वाच्छिवः, देवदत्तकः
मुख्यार्थे ॥ ७-३-६१ ब्रातादस्त्रियां, (शरीरायासाजीवाः)
कापोतपाक्यः, द्विः ॥ ७-३-६३ बाहीकिष्वब्राह्मणराजन्ये-
भ्यः, क्षौद्रक्यः ॥ ७-३-६४ वृकाङ्गण्यण् ॥ ७-३-६५ यौधे-
यादेरञ्, युधाकुमाराणां संघः यौधेयः ॥ ७-३-६६ पश्वर्धादेरण्,
पार्श्वः पशवः, स्त्रियां पशूः, द्वेल्लुक् ॥ ७-३-६३ दामन्यादेरीयः, दाम-
नीयः ॥ ७-४-७२ असकृत्संभ्रमे पदं वाक्यं वा द्विः, हस्त्या-
गच्छति २ ॥ ७-४-७४ नानावधारणे, कार्षापणान्माषं माषं
देहि, अनियत्तायां माषं ॥ ७-४-७५ आधिक्यादुपूर्व्ये, महं
रोचते २ मूले २ स्थूलाः ॥ ७-४-७६ हतरदतमौ समानां
स्त्रीभावप्रश्ने, सर्वे आद्र्या इमे कतरा कतरा कतमा कतमा
वाऽऽह्यता ॥ ७-४-७७ पूर्वप्रथमावन्यतोऽतिशये, पूर्वं २
पचति, अन्येभ्य इति ॥ ७-४-७८ प्रोपोत्सं पादपूरणे,
संसंश्रयत तं जिनं ॥ ७-४-७९ सामीप्येऽधोऽध्यपरि, अध्य-

धि ग्रामं ॥ ७-४-८० वीप्सायां, गृहे गृहेऽश्वाः, जात्येकशेषेतरे-
तरक्रमाभिधानेषु न ॥ ७-४-८१ प्लुप् चादावेकस्य स्यादेः
वीप्सायां, एकैकः एकैका एक एका, विरामत्वान्न संधिः ॥
७-४-८२ द्वंद्वं वा, द्वौ द्वौ वा तिष्ठतः ॥ ७-४-८३ रहस्यसर्गदो-
क्त्युत्क्रान्तियज्ञपात्रप्रयोगे, द्वंद्वं मंत्रयंते मिथुनायंते पशवः
व्युत्क्रान्ता यज्ञपात्राणि प्रयुनक्ति ॥ ७-४-८४ लोकज्ञानेऽत्यंत-
साहचर्ये, द्वंद्वं रामलक्ष्मणी ॥ ७-४-८५ आबाधे द्विः प्लुप् च
स्यादेः, नष्टनष्टः ॥ ७-४-८६ नवा गुणः सदृशो रित् द्विः
प्लुप् च, शुक्लं शुक्लं रूपं, पक्षे शुक्लजातीयः ॥ ७-४-८७ प्रियसु-
खं चाकृच्छ्रे, सुखसुखेन सुखेन वाऽधीते ॥ ७-४-८८ वाक्यस्य
परिवर्जने, परिपरित्रिगतेभ्यः परित्रिगतेभ्यो वा वृष्टो देवः ॥
इति ताद्वितप्रकरणं ॥

पुष्टिगे किञ्चित् घघौ, भावे खोऽकर्णकोऽल् चेमन् । नङ्
दः किर्नोऽसमाहारे द्वन्द्वोऽश्ववड्वाविति ॥ १ ॥ दारप्राणासवो

भूमिन्, स्त्रियामेकस्वरं कृति । ईदृत्प्राण्यङ्गवाचीच्चापात्राद्यत्तु
समाहृतौ ॥ २ ॥ द्विगुर्वान्नाप् नपुंशेषः, स्त्र्युक्ता लिन्मिन्यनिण्य-
णि । विंशत्याद्याशतात् द्वंद्वे, ह्रस्वेऽल्पे कप् क्वचिच्च तिक् ॥ १॥
वर्षा अक्कात्तिका भूमिन्, वासरः सिकताः समाः । नलस्तुतचसंयु-
क्तरुयान्तं नपुंसकम् ॥ ४ ॥ अकृत् द्विस्वरं च मन् ॥ समेऽर्धे
सुदिनैकेऽहः, पथः संख्याव्ययोचरः । भूमोऽसंख्यात एकार्थे,
संख्याऽदन्ता शतादिका ॥ ५ ॥ द्वन्द्वैकत्वाव्ययीभात्रौ, क्रिया-
व्ययविशेषणे । कृत्याः क्तानाः खल् जिन् भावे, आत्वात् त्वादिः
सम्बूहजः ॥ ६ ॥ गायत्र्याग्र्यण् स्वार्थेऽव्यक्तमथानञ्कर्मधारयः ।
तत्पुरुषो वह्ननां चेच्छाया शालां विना सभा ॥ ७ ॥ राजवर्जित-
राजार्थराक्षसोदः पराऽपिच । आदाद्युपक्रमोपज्ञे, गृहात्स्यूणा
गणश्च भात् ॥ ८ ॥ सेनाशालासुराछाया निशा वोर्णा शशात्परा ।
स्त्रीपुंसे तद्वितोऽपत्ये, लाजवत्तदशा वहौ ॥ ९ ॥ पुनपुंसकलिगे
तु, रात्र एकात् समाहृतौ । स्त्रीछीवयोरर्धनावं, व्यणक्त्रनटौ

क्वचित् ॥ १० ॥ चौराद्यमनोज्ञाद्यकञ्, गुणोऽयदृतयटौ पुनः ॥
परलिङ्गो द्वन्द्वोऽशी डेऽर्थो वाच्यवदपत्यभितिनियताः । अस्त्र्या-
रोपाभावे गुणवृत्तेराश्रयाद्रचनलिङ्गे ॥ ११ ॥ (गुणद्रव्यक्रियो-
पाधिकसर्वादितदन्तसंख्यादिऽग्रहुव्रीहिपूर्वपदतत्पुरुषतद्वितार्थद्वि-
गुरक्ताद्यणायन्ता गुणवृत्तयः) प्रकृतेर्लिङ्गवचने, वाधन्ते
स्वार्थिकाः क्वचित् । नन्ता संख्या डतिर्युष्मदस्मच्च स्युरलिंग-
काः ॥ १२ ॥ इति लिंगविवेकः ॥

॥ उणादयः ॥

१ कृ-वा-पा-जि-स्वदि-साध्यशौ-दृ-स्ना-सनि-जनि-ज-
हीणभ्य उण्, कारुः शिल्पर्पान्द्रश्च, वायुः, पायुःपानं भगश्च,
जायुरौपधं पित्तं वा, स्वाहुः, साधुः, आशु शीघ्रं, दारु काष्ठं,
स्नायुः, सायुः शृंगं, जानुः राहुः, आयवः पुरुषशकटौपधजीव-
नेन्द्रपुत्राः, संप्रदानापादानाभ्यामन्यत्र कारके भावे चोणाद्याः,

बहुलम् । २ अः, शरः करः स्तवः । ३ म्लेच्छीडेहस्वश्च वा
४ नञः कमिगमिशमिखन्याकामिभ्यो डित्, नगो वृद्धः
पर्वतश्च, नाकः स्वर्गः । ५ तुदादिविषिगुहिभ्यः कित्, गुहः
स्कन्दो, गुहा दरी, तुदादिर्न गणोः । ६ विन्देर्नलुक् च, विदः ।
७ कृगो द्वे च, चक्रं । ८ कानिगादिमनेः सरूपे, मन्मनः ।
९ ऋतष्टित् अः सरूपे, दर्दरः पर्वतविशेषः, मर्मरञ्छन्नवान्,
मर्मरी श्रीः, बाहुल्यान्मर्मरा । १० किच्च, सुर्गुरः, पुंरुः फेनः,
तिर्त्तिरः संक्रमः, सुर्गुरः संचयः, शिशिरः पुंजः । ११ पृपलि-
भ्यां टित्पिच्च पूर्वस्य, पिप्पली । १२ क्रामिमथिभ्यां चम्म-
नौ च, मन्मथः । १३ गमेजस्व वा, जंगमः गंगमश्चपलः ।
१४ अदुपान्त्यक्रद्ग्यामश्चान्ते, वद दः सरसरः । १५ मबि-
मसेर्वा, मसमसः मस्मसः । १६ हस्रफलिकषेरा च, हराहरा
योग्याचार्यसारंगरण्यकुमयः । १७ हदुदुपांत्याभ्यां किदिदु-
तौ च, किलिकिलः बुरुचुरः । १८ जजलतितलकाकोलीस-

रीसृपादयः । १९ बहुलं गुणवद्धी चादेः, हेलिहिलः हेलिहिलः ।
२० णेलुप्, वज्रधरः, पुण्यकृतो देवाः । २१ भीणशालिवलि-
कल्यतिमचर्यचिमुजिकुतुस्तुदाधारात्राकापानिहानवशुभ्यः
कः, बाहुल्यात्प्रत्ययांतरेऽपि, भेको मंडुके कातरे मेघे, एकः, शलकः
त्राणे घनेऽर्धे करणे, वलकः दशने त्वचि वाससि, कलको दंभकपाय-
योः, अत्को जीवे विधौ वायौ, मर्को वायुर्मनो दैत्यः, अर्कः सूर्यः,
मार्कः वायुः, तोकमपत्यं, स्तोकमल्पं, दाको यज्ञः, धाकः स्तंभे
जले गवि, राकोऽर्थेऽर्के च दातरि, त्राको धर्मः, काको द्विकः,
पाको बालेऽसुरे सानौ, निहाकोऽग्नेमिण निर्मोके, निहाका गोधा ।
२२ विचिपुषिसुषिगुह्यविसृवशुसुभूधूमूनीविभ्यः कित्,
विकः कलभः, पुष्क इन्दुः, मुष्कः चौरः, शुष्कः, ऊकः, सूको वा-
यौ बके बाणे, भृगाले निरयेऽपि च, वृकः सूर्ये खले पशौ, शुक्रः
कीरः अपिश्व, सुकः कल्पः, भूकः कालाश्छद्रं च, धूको वायुर्व्या-
धिश्च, धूका पताका, मूको, नीकः खगो ज्ञाता नीका ज्ञातिः, वीको

वायुव्याधिनाशौ वसन्तेऽर्थे मनस्यपि, वीका नेत्रमलं ॥ २३
कृगो वा, कर्कोऽश्वऽनौ मृगे दर्भे, कृकः शिरोग्रीवं ॥ २४
धुयुहिपितुशो दीर्घश्च, पीकतूकौ उपस्थे, शूकः किंशारः शाकश्च,
कलकाकिंजल्कोल्कावृच्छेककेकायस्कादयः उलिः सौत्रः उल्का,
वृको मुष्कः ॥ २५ हियो रश्च लो वा, ह्रैको नकुलो, हेको
लिगी ॥ २६ निष्कतुरुष्कोदर्का लर्कशुल्कश्च, अलर्क
उन्मत्तश्चा, ॥ २७ दुक्रुनसृशुधृवृमृस्तुकुक्षुलंघिचरिचटिक-
टिकंटिचणिचपिफलिवमितम्यविदेविवंधिकनिजनिमशि-
क्षारिहूरिवृतिवह्निसल्लयलिभ्योऽकः, दरको भीरुः, करकः
कमंडलु, स्तवको गुच्छः, फलकः खेटकं, वमकः कर्मकरः, तमको
व्याधिः क्रोधश्च, अवकः शैवलं, देविका नदी, मल्लकः शरावः,
सल्लः सौत्रः, अलकः केशः, अलका पुरी ॥ २८ कोः रूंदिरंदिभ्यः,
कुरवको वृक्षः, कुरंटको वर्णगुच्छे, रंदि प्राणहरणे ॥ २९ ध्रुवंदि-
रुंचितिलिपुलिक्कुलिक्षिपिधुपिधुभिलिखिभ्यः कित् ,

पुलको रोमांचः, कुलकं संयुक्तं, क्षिपको वायुः, क्षुपः सौत्रः सुल्मः,
लिखकाश्चित्रकृत् ॥ ३० छिदिभिदिपिटेर्वा, भिदकं जलं पिशु-
नश्च, भेदकं वज्रं, पेटकं संघातं ॥ ३१ कृषेगुणवृद्धी च वा ॥
३२ नजः पुंसेः ॥ ३३ कीचकपेचकमेचकमेनकार्भकधम-
कवधकलघकजहैकरकैडकाश्मकलमकक्षुल्लकवद्वककाढका-
दयः, कीचको वंशः, मेनका अप्सराः, अर्भको बालः, धमकः
कीटः, क्ते घातः, वधकं पद्मवीजं, लघकोऽसमीक्ष्यकारी, जहकौ
कालक्षुद्रौ, एरको दकतृणजातिः, अश्मका जनपदः, वद्वकस्तृण-
पुंजः ॥ ३४ शालिबलिपतिवृतिनिभिपटितटिताडिगडिभंदि-
वंदिमंदिनमिकुदुपूमनिखंजिवांधिभ्यः आकः, वर्त्तिका
शकुनिः, नभाकः तमः काकश्च, गडाकः शाकः, भंदाकं शासनं,
वंदाकधीचरिभिधुः, मंदाकौपधिः, नमाको म्लेच्छः, पवाका वात्या,
मनाका हस्तिनी, खज्जाक आकरो मंथा दर्व्यो खे, वंधकी तनौ ॥
३५ शुभिगृहिविदिपुलिगुभ्यः कित् , पक्षिधात्वर्थभूतग्रामा-

धस्विन्नधान्यपूगफलेषु शुभाकाद्याः ॥३६ पिबेः पिनिपण्यौ च,
शूले तिलादिखले ॥ ३७ मवाकदयामाकवात्तकंवृताकज्यो-
न्ताकगूवाकभद्राकादयः, मवाको रेणुः, ज्योताकं स्वेदसन्न ॥
३८ क्रीकल्यलिदलिस्फटिदूषिभ्य इकः, कलिकोम्यां च
कोरके, अलिकं ललाटं, दलिकं दारु, दूषिका नेत्रमलं ॥ ३९
आडः पणिपनिपदिपतिभ्यः, आपणिको वणिक्, आपनिकः
स्तावकः, आपादिको मयूरः कालः श्येनो वा ॥ ४० नसिवासि-
कासिभ्यो णित्, णसि कौटिल्ये, नासिका, कासिका वनस्पतिः ॥
४१ पापुलिकृषिकृषिवात्राभ्यः कित्, पुलिको मणिः,
कृषिकः पामरः, कुशिकः क्रोष्टुक उलुकश्च ॥ ४२ प्राडः पणि-
पनिकाषिभ्यः, प्रापनीकः पांथः, प्राकापिकः खले वायौ नर्तके
माल्यकारिणि ॥ ४३ सुषेर्दीर्घश्च, मूषिक आलुः ॥ ४४ स्यमेः
सीम् च, सीमिकं वल्मीकं ॥ ४५ कुशिकहृदिकमाक्षिकेति-
कपिपीलिकादयः, कुशिककेतिकौ मुनिभेदौ, हृदिको यादवः,

मक्षिका पिपीलिकाः क्षुद्रजीवाः ॥ ४६ स्यमिकपिदूष्यनिम-
निमलिवल्यलिपालिकाणिभ्य ईकः, स्यमीको वृक्षो,
वल्मीकं कृमिजातिः, कषीका कुहालिका, अनीकं सेना संग्रामश्च,
मनीकः सूक्ष्मः, मलीकं अंजनमरिश्च, अलीकं असत्यं, व्यलीका
लज्जा, पालीकं तेजः, कणीकः पटवासः ॥ ४७ जृपदृष्टदृष्ट-
भ्यो द्वेरश्चादौ, जर्जरीका शतपत्री, पर्परीकोऽग्निः सूर्यः
कुरो भक्ष्यं च, दर्दरिको दाडिम इन्द्रश्च, शर्शरीको दुष्टाश्चः शि-
शुश्च, वर्वरीक उरणः पतत्री, वर्वरीका सरस्वती, मर्मरीकोऽग्निः
सूर्यः श्येनश्च ॥ ४८ ऋच्यृजिहृषिहृषिमृडिशिलिनि-
लीभ्यः कित्, ऋजीकं बलं वज्रं स्थानं च, दृशीकं मनोज्ञं,
दृषीका रजस्वला, मृडिकं सुखं, निलीकं वृत्तं ॥ ४९ मृदेर्वोऽन्त-
श्च वा, मृद्रीका मृदीका ॥ ५० सृणीकास्तीकप्रतीकपूतीक-
समीकवाहीकवाल्हीकवल्मीककल्मलीकतितिडीककंकणी-
ककिंकिणीकपुंडरीकचंचरीकफर्फरीकझझरीकघर्घरीकाद-

यः, सृणीका वाय्वग्निस्वरुमत्ताः, पतीको वायुरवयवः सुखं च,
 समीकः संग्रामः, पुंडरीकं पद्मं छत्रं व्याघ्रश्च, फर्फरीकं पल्लवं
 पादुका च ॥ ५१ मिवमिवादिमल्लिकुहेरुकः, मयुक आतपः,
 वसुको जलदः, मल्लुक क्रक्षः, कुहुकमार्थ्ये ॥ ५२ संविभ्यां
 कसेः, संकसुकः सुकुमारः परापवादी आद्वाग्निश्च, संकसुकं
 व्यक्ताव्यक्तं संकीर्णं च, विकसुको गुणवादी परिश्रांतश्च ॥ ५२
 क्रमेः कृम् च वा, कसुको बंधः, कसुकः पूगतरुः ॥ ५३
 कामितिमेदोऽन्तश्च ॥ ५४ मडेर्मडं च ॥ ५५ कण्यणेर्णित्,
 काणुको हिंसः काकश्च, काणुकमाणुकं च नेत्रमलं ॥ ५६
 कंचुकांशुकनंशुकपाकुकाहिकचिवुकजंशुकचुलुकचूचुको-
 लसुकभावुकपृथुकमथुकादय, कंचुकं कूर्पासः, नंशुकश्चरणेशु-
 श्रंद्रः प्रावरणं च, हियुकं पातालं, चुंछं उच्छेदे सौत्रः, चूचुकः
 स्तनाग्रं, भाचुको भगिनीपतिः, पृथुकः शिशुः, मथुकं यष्टिमथु ॥
 ५८ मृमन्यंजिजलितलितलिमल्लिभालिमंडिबांधिभ्यः

ऊकः, मरूको मृगकेकिनोः, अंजूको हिंसः, वल्लको
 मत्स्यः, तल्लको त्वक्कमिः, मल्लुकः सरोजशकुनिः ॥ ५९ शल्य-
 लेर्णित्, वलवानक्षिमलं च ॥ ६० कणिभल्लेदीर्घश्च वा,
 कणूको धान्यचयः, काणुकः पक्षी, काणुकं तमोऽक्षिमलं वा ॥
 ६२ शंबूकशांवूकवृधूकमधूकोल्लूकोरुक्कवस्कादयः, वृधू-
 कं जलं, उरवूक एरंडः ॥ ६३ किरोऽको रो लश्च वा, करंकः
 समुद्रः, कलंकं लांछनं ॥ ६४ रालापाकाभ्यः कित्, कंकः
 पक्षी ॥ ६४ कुलिचिरिभ्यामिकक्, कुलिका चटका, चिरिकं
 जलयंत्रं ॥ ६५ कलेरविकः, गृहचटकः ॥ ६६ क्रमेरेलकः,
 उब्दः ॥ ६७ जीवेरातुको जैव् च, आयुष्मद्वैधेन्दुमेघात्राः ॥ ६८
 हृभूलाभ्य आणकः, भवाणको गृहपतिः, लाणको हस्ती ॥
 ६९ प्रियः कित्, पुत्रः ॥ ७० धात्शिधिभ्यः, छिद्रपिधानं
 कालो नासिकामलं च ॥ ७१ क्षीभीराजेश्चानकः, शयानको-
 ऽगजरः शैलश्च, भयानका राहुभीमव्याघ्रवराहाः, शिघानक

आयुःपुरीषं च ॥ ७२ अणोडितः पटहः ॥ ७३ कनेरीनकः,
अक्षितारां ॥ ७४ गुड ईधुकएधुकौ, नगरं तृणं च ॥ ७५ वृत्ते-
स्तिकः ॥ ७६ कृतिपुतिलतिभिदिभ्यः कित्, पुति-
लती सौत्रौ, लत्तिका गौर्गोधा च, गोर्गुहगोलिका, भित्तिका
कुड्यं चूर्णं शरावती च ॥ ७७ इष्यशिमसिभ्यस्तकक् ॥
७८ भियो द्वे च ॥ ७९ हृबहिपिडिभ्य ईतकः,
पथ्याडुभेदकरहादाः ॥ ८० कुषेः कित् ॥ ८१ बलिबिलि-
शालिदमिभ्य आहकः, बलाहकौ मेघवातौ, वज्रवायुशिष्याः
शेषाः ॥ ८२ चंडिभल्लिभ्यामातकः, चंडातकं नर्तक्यादि-
वासः ॥ ८३ श्लेष्मांतकाभ्रातकामिलातकपिष्टातकांदयः ॥ ८४
शर्मिमनिभ्यां खः, शंखः कंबुनिधिश्च, मंखौ कृपणमागधौ,
मंखा मंगलं ॥ ८५ इयतेरिचव वा, शिखा चूडा ज्वाला च,
विशिखा आपणः, विशिखो बाणः विशाखा नक्षत्रं, विशाखः
स्कंदः ॥ ८६ पुंसुहोः पुंस्सुरौ च, पुंखः मूर्खः ॥ ८७ अशो-

डित्, खं आकाशमिद्रियं च, सुखं दुखं ॥ ८८ उषेः किल्लुक् च,
उखा स्थाली ॥ ८९ महेरुवास्य वा, मुखं, मखो यज्ञ ईश्वरश्च ॥
९० न्युखादयः ॥ ९१ मयेधिभ्यामूखेखौ, मयूखो रश्मिः,
एथिखो वराहः ॥ ९२ गम्यमिरम्यजिगद्यदिगडिखडि-
गभृवृस्वृभ्यो गः, वेगस्त्वेरा रेतश्च, अद्रौ वह्निसमुद्रौ, भर्गौ
सूर्यरुद्रौ ॥ ९३ पूमुदिभ्यां कित्, पूगौ संघक्रमुकौ ॥ ९४ भृवृ-
भ्यां नोऽन्तश्च, विभ्रमभ्रमरस्वर्णा भृंगाः, वृंगः उपपतिः पक्षी
च ॥ ९५ द्रमो णिद्धा, द्रागं शीघ्रं, द्रागः पांशुः, द्रंगं नगरं, द्रंगा-
शुलकशाला ॥ ९६ भृंगशाङ्गोदय ॥ ९७ तडेरगः ॥ ९८
पतितमित्पृष्टृष्टृगृत्वादेरंगः, पतंगः शलभेऽर्के वौ, तमंगो-
हर्म्यनिर्यूहः, परंगः खगवेगयोः ॥ ९९ स्त्रुष्टृभ्यो णित्, सारंगो-
मृगचातकौ, वारंगः खगकांडयोः ॥ १०० मनेर्मत्मातौ च ॥
१०१ विडिचिलिकुरिस्मृदिपिशिभ्यः कित्, विडंगो गृह्हा-
क्यवः, पिशंगो वर्णः ॥ १०२ स्फुलिकलिपभादधालाशोभ्य

इंगक्र, दिंगोऽध्यक्षः, धिंगः श्रेष्ठी, धिंगः किशोरः ॥ १०३ भले-
रिदुतौ चान्तः, भुलिंग ऋषिपत्नियोः ॥ १०४ अदर्पित् ॥ १०५
उच्चिलिंगादयः, दाडिमी ॥ १०६ माडस्तुलैरुंगक् ॥ १०७
कमितमिशमिभ्यो डित्, तुंगो महावर्ष्मा, शुंगाः कंदल्यः ॥
१०८ सर्तः सुर च, गूढाब्धा ॥ १०९ स्थातिजनिभ्यो घः ॥
११० मघाघंवाऽघदीर्घादयः ॥ १११ सत्तैरघः, मधु-
मक्षिका ॥ ११२ कूपूसामिणभ्यश्चर् दीर्घश्च, कूचो हस्ती,
कूची ग्रमदा चित्रमांडं विकारश्च, समीच ऋत्विक्, समीचं
मिश्रुनयोगः, समीची भूः ॥ ११३ कूर्चचूर्चादयः, ऋश्रु
आसनं च, चूर्चः बलवान् ॥ ११४ कत्यविमदिमणिक्रुकिणि-
कुदिक्रुभ्योऽञ्चः, गणकोच्चतरमत्तपक्षिर्वक्त्रुणपद्रुभेदधान्या-
वपनानि ॥ ११५ क्रकचादयः ॥ ११६ पिशोराचक् ॥ ११७ मृत्र-
पिभ्यामिचः, त्रिपिचा कुया ॥ ११८ त्रियतेरीचण् ॥ ११९ लपे-
रुचः कश्च लः, कुचः ॥ २० गुडेरूचट् ॥ २१ सिचेडित्,

सूचः पिशुनः ॥ २२ चिमेडोच्चंडचौ, मोचा कंदली, चोचो डुः
॥ २३ कुटिकुलिकल्युदिभ्य इंचक्, कुटिचः धुद्रकर्कटः,
कुलिचो राशिः, उद आघाते सौत्रः, उदिचः कोणः परपुष्टश्च ॥
२४ तुदिमदिपद्यादिगुगमिकचिभ्यश्छक्, पच्छः शिला,
कच्छः कूर्मपादः कुक्षिश्च ॥ २५ परिपूडो हस्वश्च ॥ २६ गुलु-
ञ्छापिलिपिंछैधिच्छादयः, स्तवकरक्षोनगाः ॥ २७ वियो
जक्, वीजं ॥ २८ पुवः पुन्च ॥ २९ कुवः कुक्कुनौ च, कुञ्जो
गुच्छः, कुंजो हनुः, निकुंजो गहनं ॥ ३० कुटेरजः ॥ ३१ भिपे-
भिपभिष्णौ च वा, भिपिः सौत्रः, औषधं वैद्यश्च ॥ ३२
सुर्वेर्मुर् च ॥ ३३ बलेर्वोऽन्तश्च वा ॥ ३४ उटजादयः ।
३५ कुलेरिजक्, मानं ॥ ३६ कुगोऽजः ॥ ३७ झमेझः ॥ ३८
लुपेष्टः ॥ ३९ नभितनिवनिजिनिसनो लुक् च ॥ ४०
जनिपणिकिषुभ्यो दीर्घश्च, किजू सौत्रः, जूटः मौलिः ॥
४१ घटाघाटाघंटादयः, घाटा स्वांगं ॥ ४२ दिव्यवि-

श्रुकुर्विशकिंकिकृपिचमिकम्येधिकिर्मकिंकिख-
तृकृस्मृष्टभ्योऽऽः, अवटौ कूपप्रपातौ, श्रवटश्छत्रं, कवट
उच्छिष्टं, कंकटः सन्नाहः, कंकटं सीमा, कर्पटं वासः, चपटो
रसः, चमटो वस्मरः, कमटो वामनः, एथटो वल्मीकः, कर्कि
मर्कि गत्यर्थौ सौत्रौ, कर्कटः कपिलः कुलीरश्च, कक्खटः कर्कशः,
तरटः पीनः, करटौ काककलभौ, भरटौ मृत्युकुलालौ, वरटः
ग्रहारः ॥ ४३ कुलिविलिभ्यां कित् ॥ ४४ कपटकीकटादयः,
कीकटः कुपणः ॥ ४५ अनिगृष्टवृल्लिभ्य आटः, अनाटः
शिशुः, शराटः शकुनिः, पराट आयुक्तः, वराटः सेवकः ॥ ४६
स्मृष्टपेः कित्, स्नाटः पुरस्सरः, सृपाटोऽल्पः, सृपाटी उपानत्
कुप्यं अल्पपुस्तकश्च ॥ ४७ किरो लश्च वा, किराटौ म्लेच्छ-
वणिजां, किलाटो भक्ष्यं ॥ ४८ कपाटविराटशृंगाटपुपुन्ना-
टादयः, कवाटः, विराटो राजा, शृंगाटो विपणिमार्गः ॥ ४९
चिरेरिटो भू च, चिर्मिटी ॥ ५० टिण्टश्चर् च वा, चिरिण्टी

प्रथमवयाः स्त्री ॥ ५१ तृकृपिकंपिकृषिभ्यः कीटः, तिरीटः
मुकुटं वेष्टनं च, किरीटं मुकुटं हिरण्यं च, कृपीटं हिरण्यं जलं च,
कृषीटं जलं ॥ ५२ खंजेररीटः, खंजनः ॥ ५३ कृजुद्वचभ्य
उट उडश्च, दरुटो विडालः, वरुटो मेघः, भरुटोऽपि ॥ ५४
मंकेर्मकसुकौ च ॥ ५५ नकुटकुटोत्कुरुटसुरुटपुरुटादयः ॥
५६ दुरो द्रः कूटश्च दुर्च, दुर्दुरुटो दुर्मुखः ॥ ५७ बंधेः, बधूटी ॥
५८ चपेरेटः ॥ ५९ ग्रीणिट् ॥ ६० कृशकृशाखरोटः, करोटो
मृत्युः शिरः कपालं च, शकोटो बाहुः ॥ ६१ कपोटबकोटाक्षो-
टककौटादयः, कपोटौ वर्णकितवौ, बकोटो बकः, कर्कोटो नागः ॥
६२ वनिकणिकादयुविभ्यष्टः, काष्ठा दिगवस्था च ॥ ६३
पीविशिशुणिपृषिभ्यः कित्, कुंठस्तीक्ष्णः, पृष्ठोऽकुशः ॥ ६४
कुषेर्वा ॥ ६५ शमेर्लुक् च वा, शंठो नपुंसकं ॥ ६६ पृष्ठैघिठा-
दयः, पर्वतो वनं च ॥ ६७ मृजुकाकम्यमिरमिरपिभ्योऽऽः, मरठः
प्राणकण्ठयोः, जरठः कठोरः, शरठः शत्रुं पापं च, कमठाः

मयूरकर्मवामनाः, रमठो म्लेच्छो देशो देवथिलातानां, रपठौ विज्ञदर्दुरौ ॥ ६८ पंचमाहुः, पंडो वनं वृषभश्च, पण्डः शण्डः, गंडः पौरुषयुक्तः, मंडोऽयं रश्मिरन्नं च, वंडोऽल्पशेषो निश्चर्मग-
शिश्नश्च ॥ ६९ कण्यणिस्त्रिभ्यो णिद्धा, कांडः शेरं पर्वणि,
कांडं पर्वणि भूषणे ॥ ७० कुगुहुनीकुणितुणिमुणिशुन्या-
दिभ्यः कित्, कुडौ घटहले, गुडा सन्नाहः, हुडौ मूर्खमेधौ,
कुंडो जारजातोऽपि द्वित्रियश्च, शुंडा सुरा करिकरश्च ॥ ७१ कस्तु-
ट्यालित्थविचामिवमियमिचुरिकुहेरडः, अरडस्तरुः, सरडौ
नागपादपौ, व्याडा दुःशीलहिंसपशुमुजंगाः, यमडो वनस्पति-
भुगं च, चोरडयौरः, कुहड उन्मत्तः ॥ ७२ विहडकहोडकुरड-
केरडक्रोडादयः, विहडौ मुग्धपक्षिणौ, कुरडो मार्जारः, क्रोडोऽकः
किरिश्च ॥ ७३ जुकुतुगुस्तुभृवृभ्योऽण्डः, तरंडौ वायुप्लवौ,
शरंडौ हिंसशस्त्रे, सरंडा भूतवातानिलेपीकाः, वरंडः कुड्यं ॥
७४ प्रगो गादिः, विकलांगो युवा च पोगंडः ॥ ७५ वनस्त च ॥

७६ पिचंडैरंडखरंडादयः ॥ ७७ लगेरुडः ॥ ७८ कुशेरुंडकू,
वपुष्मान् ॥ ७९ शमिषणिभ्यां ढः, पण्डः ॥ ८० कुणोः कित्,
कुण्डः धूर्तः ॥ ८१ नञः सहेः षा च, अपाढा भं ॥ ८२ इणुर्विशा-
वेणिपुकृत्वृजृहृस्त्रुपिपणिभ्यो णः, एणः, उर्णा, शाणः परि-
माणं, वण्णा, पर्णं पत्रं शिरश्च, जर्णाः कर्केन्दुविटुमाः, दर्णः
पर्णं, पण्णं व्यवहारः ॥ ८३ घृवीह्वागुप्युषितुषिकृष्यत्तिभ्यः
कित्, शुष्णो निदाघः कृष्णो विष्णुर्मृगो वर्णः, ऋणं जलदुर्ग-
भूमिः ॥ ८४ द्रोर्वा, द्रुणा ज्या, द्रोणः पाठाचार्यः, द्रोणी नौः ॥
८५ स्याक्षुतोस्त्रुच, क्षूणं मन्तुः ॥ ८६ श्रूणतृणशुणकाकर्ण-
तीक्ष्णश्लक्ष्णाभीक्ष्णादयः, कार्कर्णः शिल्पी, श्लक्ष्णमकर्कशे
स्त्वक्षमे ॥ ८७ तृशुकृपृभृवृशुरुहिलक्षिविचक्षिचुक्किवुक्कि-
तंग्यंगिमंकिंकिचरिसमीरेरणः, तरणं गृहं, वरणं सेतुबंधजे,
श्रवणौ कर्णभिक्षुकौ, रवणो द्रौ खगे भुंगे, करभद्रवग्न्यानिरेषु च,
बुक्कणौ श्वा वावदूकः ॥ ८८ कुण्णकृपिष्टुपिभ्यः कित्, गिरणा

ओंचार्यग्रामवारिदाः ॥ ८९ दृषिवहेरिचोपान्त्यस्य, धिषणा,
विहणः पाठ ऋषिश्च ॥ ९० चिक्कणकुक्कणकुक्कणकुक्कणत्रव-
णोल्वणोरणलवणवंक्षणादयः, वंक्षण उरुमूलसंधिः ॥ ९१
कुषिवृषिविषिवृषिवृषिवृषिवृषिद्रहिग्रहेराणक्, विषाणं शृंगं
कारिदंतश्च, युषिः सेवने सौत्रः, द्रहाणो मुखरः ॥ ९२ पषोणित्
॥ ९३ कल्थाणपर्याणादयः ॥ ९४ दुहद्वृहदक्षिभ्य इणः ॥
९५ ऋद्वृहेः कित्, इरिणं कुंजोषरोषादुर्गेषु, दुहिणो ब्रह्मा ॥
९६ ऋकुवृद्वृदादिभ्य उणः, करुणं दैन्यं, धरुण आयुक्तो
लोकश्च ॥ ९७ क्षः कित्, क्षुणो व्याधिः, क्षाम कुन्मत्तौ ॥ ९८
भिक्षुणी ॥ ९९ गादाभ्यामेणक्, गेष्णं साम सुखं च,
सुगेष्णा किन्नरी, देष्णो बाहुर्वदान्यश्च ॥ २०० दम्यमितमि-
मावापूधृगृजृहसिवस्यसिवितसिमसीणभ्यस्तः, अतो धर्मः,
तंतः खिन्नः, मातं प्रविष्टमंतश्च, पोतोऽनौ नावि बालके, धौताः
शठधूमवायवः, जर्त्तः प्रजनने नृपः, मस्तं मूर्धा, एतोऽनिले

मृगे पाथे ॥ २०१ शीरीभूदूसूद्यपाधागुचित्यल्यजिपुसि-
सुसिबुसिविसिरमिधुर्विष्विभ्यः कित्, रीतं सुवर्णं,
पीतं हितं, ऋतं सत्यं, अक्तः श्रेते मिते व्यक्ते, बुस्तः ग्रहसनं,
बिस्तं सुवर्णमानं, पूर्तः पुण्यं ॥ २ लूओ वा, लोतो बाष्पं लवनं
वस्तश्च, मर्त्तः ऋषिः ना ॥ ३ सुसितनितुसेर्दीर्घश्च वा, सुतः
सारथिः, सीता हलाध्वा जानकी सस्यं, तुस्ता जटा प्रदीपनं
च ॥ ४ पुत्तपित्तनिमित्तोत्तशुक्तित्तक्तलिप्तसूरतमुहू-
र्तादयः, सूरतो दांतः ॥ ५ कृगो यङः, चेक्रीयितः ॥ ६ इवणा-
दिर्लुपि, चर्करितं ॥ ७ हृष्टभृशयिजिखलिवलिपवि-
पच्यमिनमितमिहाशिहर्धिकं किभ्योऽन्तः, द्रत आदरः, परतः
कालः, मरता मृत्यवग्निजंतवः, शयतो मयौ विधौ स्वप्ने,
पचतः पालकेऽर्केऽशौ, रोगे जीवेऽन्तकेऽमृतः, नमतौ नटनिर्जरो,
तमतः निर्वेदी धूम आकांक्षी, हर्यतोऽश्वे वरे रश्मौ ॥ ८ दृषि-
रंजि सिकिकालावृभ्यः कित्, मृगरूप्यवालुकागोत्रकृद्र-

ध्वजे रथाणौ जयन्तः, भवंतः कालः, वहन्तो रथाणुर्वयुश्च, साध-
यन्तो भिक्षुः, गंडतो मेघः, गंडयन्तो मेघः, नंदयन्तः नृपे
स्वर्णे ॥ २२ सीमन्तहेमन्तभदंतदुष्यन्तादयः ॥ २३ शके-
रुंतः ॥ २४ कषेडित् ॥ २५ कमिगुगार्त्तिभ्यस्थः, प्रोथः
प्रियो युवा घोणा ॥ २६ अवाद्गोऽच्च वा, अवगाथोऽक्षसंघाते-
ऽध्वनि साम्नि प्रगे सवे ॥ २७ नीनूरमित्तुदिवचिरिचिसि-
चिन्विहनिपागोपावोद्गाभ्यः कित्, तीथं जलं, सुनीथो
धर्मिष्ठो विप्रश्च, नूथं तीर्थं, उक्थं शास्त्रं, हथोऽध्वा कालश्च,
पीथं जलं ब्रक्षणं च, पीथस्तु मकरे रवौ ॥ २८ न्युब्धां शीडः,
उच्छीथः प्रश्नः टिड्ढिभश्च ॥ २९ अवभृनिर्ऋसमिणभ्यः,
निर्ऋथो निकायः, निर्ऋथं स्थानं, समिथः संगमः, समिथं
समूहः ॥ ३० सत्तेर्णित् ॥ ३१ पथयूथगूथतिथनिथसूरथा-
दयः, कुथः कालः प्रावृद् च, सूरथो दांतः ॥ ३२ भृशीश-
पिशमिगमिरमिवादिवांचिजीविप्राणिभ्योऽयः, भरथोऽग्नि-

ततिनियमाः ॥ १ कृवृकल्यलिचिलिविलीलिलानाथिम्य आतक्,
किरातः, त्रातः संघः, कलातो ब्रह्मा, विलातः शवा-
च्छादनवस्त्रं, इलातो नगः, नाथात आहारः प्रजापतिश्च ॥ १७
हृदयाम्निहिशोणिपलिभ्य इतः, श्येतः श्येने मृगे मत्स्ये ॥ ११
नव आपेः, नापितः ॥ १२ कुशपिशिशुषिकुषिकुस्युचिभ्यः
कित्, कुशितं कुपितं च पापे, प्रुपितं वारिविंदु पापं च, कुसितं
श्रिष्टं, उचितं स्वभावो योग्यं चिररूढं ॥ १३ हृग इतण्,
हारीत ऋपिः पक्षी च ॥ १४ अदो सुवो हुतः, अद्भुतं ॥ १५
कुलिमयिम्यामृतक्, मयूता वसतिः ॥ १६ जीर्वेर्मश्च, जीमूतः
पर्वते मेघे ॥ १७ कवेरोतः पृ च ॥ १८ आस्फायोडित् ॥ १९
जुविशिम्यामन्तः, जरन्तौ वृद्धमहिषौ, वेशन्तः पल्वले
वल्लभे दिवि ॥ २० रुहिनंदिजीविप्राणिम्याष्टिदाशिषि,
नंदंतौ हर्षसुहृदौ, प्राणंती स्त्री ॥ २१ तृजिभूविदिवहिवसि-
भास्यदिसाधिमदिगडिगंडिनंदिरेचिम्यः, तरन्तो ददुरे ध्वरे,

लोकपालश्च, शयथा मत्स्यवराहप्रदोषाः, शपथः प्रत्ययकरणे
आक्रोशे च, गमथः पंथाः पांथश्च; रमथः प्रहर्षः, इभ्ये वायौ
जले कूर्मे, धार्मिकेऽन्ने च जीवथः, प्राणथो बलवानीशः ॥ ३३
उपसर्गाद्विसः ॥ ३४ विदिभिरुदिरुदुहिभ्यः कित्,
विदथो यज्ञे विज्ञे रणेऽध्वर्यौ ॥ ३५ रोर्वा, रूवथः पक्षी, रवथ
आक्रन्दः ॥ ३६ जुवभ्यामूथः, कायाग्न्याध्वपापेषु जरूथः,
वरुथो वर्म सेनांगं च ॥ ३७ शाशपिमिनिकनिभ्यो दः, शादो
बंधे मृदौ स्वर्णे ॥ ३८ आपोऽप्च ॥ ३९ गोः कित् ॥ ४०
वृत्तुकुसुभ्यो नोऽन्तश्च, सुन्दो दानवः ॥ ४१ कुसरिदेदौ,
ऋणवृद्धिजीविके ॥ ४२ इंग्यर्बिभ्यामुदः ॥ ४३ कर्केर्णिद्रा,
काकुदं तालु, ककुदं स्कन्धः ॥ ४४ कुमुदं बुदुदादयः ॥ ४५
ककिमकिभ्यामंदः ॥ ४६ कत्यलिपुरुकुलिकुणिमणिभ्य
इंदक, अलिन्दो भाजने स्थाने, कुणिन्दो म्लेच्छशन्दयोः
॥ ४७ कुपेर्च् च वा ॥ ४८ पृपलिभ्यां णित् ॥ ४९ यमेरुदः ॥

५० सुचेर्ङुदङुकुन्दौ ॥ ५१ स्कंद्यभिभ्यां घः, स्कंधोऽसे
ककुदे भागे, अंधः ॥ ५२ नेः स्यतेरघक्, निषधः ॥ ५३
मंगेर्नलुक् च ॥ ५४ आरगेर्वघः ॥ ५५ परात् ओ डित्,
परश्वधः ॥ ५६ इषेरुघक्, याञ्चा ॥ ५७ कोरंघः ॥ ५८ प्याधा-
पन्यनिस्वपिस्वदिवस्यज्यतिसिबिभ्यो नः, प्यानौ चन्द्र-
समुद्रौ, पन्नं सन्नं जिह्वा च, स्वप्नं मनो विकारश्च, वस्नं वासो मूल्यं
मेण्डू आगमश्च, वेनः प्रजापतिः ध्यानी राजा वायुर्यज्ञः प्राज्ञो मूर्खश्च,
अत्न आत्मा वायुर्मेघः प्रजापतिश्च, स्योनं सुखं समुद्रः सूर्यो
रश्मिश्च ॥ ५९ वसेर्णित् ॥ ६० रसेर्वा, रास्ना धेनुः, रस्ना
जिह्वा, रस्नस्तुरगो दंडश्च ॥ ६१ जीणशीदीबुध्यविमीभ्यः
कित्, इनाः स्वाम्यर्कराजेशः, बुध्नं मूलं रुद्रश्च ॥ ६२ सेर्वा,
सिनः कायः ॥ ६३ सोरू च, स्रना घातस्थानं दुहिता पुत्रः प्रकृ-
तिश्च ॥ ६४ रमेस्त च ॥ ६५ कुशेर्वृद्धिश्च, कौशः श्वापदः ॥ ६६
बुसुनिभ्यो माडो डित्, सुम्नं सुखं ॥ ६७ शीडः सन्वत्, शिश्रं

॥६८दिननग्रफेनचिह्नब्रध्नधेनस्तेनच्यौक्तादयः, ब्रध्नो ब्रह्मा
रविः स्वर्गः, धेना माता सरस्वती, धेनोऽब्धिः, ब्यौक्नोऽक्षस्थानं
क्षीणपुण्योऽनुजश्च ॥ ६९ खसिरासिरुचिजिमस्जिदेविस्यंदि-
चंदिमंदिमंडिदहिबह्यादेरनः, रोचनश्चंद्रः, विरोचनोऽसु-
राग्न्यर्केन्दुपु, जयनं ऊर्णापटः, मन्दनं स्तोत्रं, मदनो दुः
कामो मधूच्छिष्टं च ॥ ७० अशो रथादौ ॥ ७१ उन्देर्नेल्लुक्
च ॥ ७२ हनेर्घतजयौ च, वतनं पापकर्मा निर्लज्जश्च ॥ ७३
तुदादिदृजिरंजिनिघाम्यः कित्, तुदनः क्षिपणः सुरणो
बुधनः, वृजनमंतरिक्षं निवारणं मुंडनं च, निधनमंतः ॥ ७४
स्रध्रभ्रभ्रस्जिभ्यो वा, सुवनोऽकुरेऽर्के ग्रादुपि, ध्रुवनो धूमे वाय-
ग्न्योः, ध्रुवनं एधः ॥ ७५ विदनगगनगहनादयः ॥ ७६ संस्तु-
सृशिमंधरानः, संस्तवानः सोमो होता वाग्मी च, संस्पर्शनो
मनोऽग्निश्च ॥ ७७ युजियुधिवुधिमृशिशिभ्यः कित्,
दशानो लोकपालः ॥ ७८ सुसुचानयुयुधानशिथिवदानजुहु-

राणजिहियाणाः, मेघसाहसिकदुराचारकुटिलेषु ॥ ७९ क्राजिरं-
जिमंसिह्यहिभ्योऽसानः, कृजसानः मेघः श्मशानं च,
रंजसानः धर्मो मेघश्च, मंदसानः स्वप्ने जीवे रवौ हंसे, सहसानो
दृढो मयूरश्च, अहसानश्चंद्रो हयश्च ॥ ८० रुहियुजेः कित्, विटपो
धर्मश्च ॥ ८१ वृधेर्वा, गर्भे गिरौ मृत्यौ पुंसि ॥ ८२ श्याकठि-
खलिनत्यचिकुंडिभ्य इनः, अविनं जलं मृगो नाशो वह्निर्गु-
प्तिर्विधिर्नृपः ॥ ८३ वृजितुहियुलिपुटिभ्यः कित्, तुहिनं हिमं
तमश्च, वृजिनं पापं कुटिलं च ॥ ८४ विपिनाजिनादयः ॥
८५ महेर्णिद्धा, महिनं राज्यं शयनं च ॥ ८६ खलिहिंसिभ्या-
मीनः ॥ ८७ पठेर्णित् ॥ ८८ यम्यजिशाक्यजिशीयजितृ-
भ्य उनः, वयुनं विज्ञानमंगं च, अर्जुनः ककुभे वृक्षे ॥ ८९ लषेः
श्च च ॥ ९० पिशिमिधिक्षुधिभ्यः कित् ॥ ९१ फलेर्गोऽन्तश्च
॥ ९२ वीपतिपटिभ्यस्तनः ॥ ९३ घृषूभ्यां कित् ॥ ९४ कृत्यशौ-
भ्यां स्नक्, अक्षणं नेत्रं व्याधिरखंडं रज्जुश्च ॥ ९५ अर्तेः क्षासा-

नः, पंथा इषुरग्निश्च ॥ ९६ भापाचणिचमिविषिसृष्टृदृष्टी-
तल्यलिशामिरमिवपिभ्यः पः, भापः सूर्यः, वेष्पः परमात्मा
स्वर्ग आकाशं च, कूपे नेः, पर्यः प्लवोऽस्त्रं शंखोऽब्धिः, शेषः
पुच्छं, तल्पं शय्यांगं दारा युद्धं च, शंपा विद्युत् कांची च, वापः
पिता ॥ ९७ युसुकुरुतुच्युस्त्वादेरूच्य, च्यूपः सूर्यो वायुयुद्धं
च ॥ ९८ कृशृमृभ्य ऊर्चान्तस्य, शूर्प ॥ ९९ शदिबाधिल्वनि-
हनेः ष् च, खण्पो बलात्कारो दुर्मेधाश्च ॥ ३०० पंपाशिल्पा-
दयः ॥ १ क्षुत्तुपुपूभ्यः कित्, क्षुपो गच्छः, क्षुपं मंदगमनं ॥
२ नियो वा, नीपो नये पुरोहिते हुमे, नेपं जले याने ॥ ३ उभ्यवे-
र्ल्लिक् ॥ ४ दलिवलितलिल्वजिध्वजिकचिभ्योऽपः, वलपः
कर्णिका, खजपो मंथाः ॥ ५ भुजिक्कुतिकुटिर्विट्कुणिकुण्यु-
षिभ्यः कित्, कुतिः सौत्रः, कुपपो विन्ध्यः ॥ ६ शंसैः
श इच्छातः ॥ ७ विष्टपोलपवातपादयः, उलपं पद्मं जलं
च ॥ ८ कलेरापः ॥ ९ विशोरिपक्, तृणं वेदमासनं पद्मं ॥ १०

दलेरीपो दिष्ट च ॥ ११ उडेरुपक् ॥ १२ अश ऊपः पश्चा ॥
१३ सत्तैः षपः ॥ १४ रीशीष्यां फः, रेफः कुत्सितः ॥ १५
कालिगलेरस्योच्च ॥ १६ शफकफशिफादयः ॥ १७ वलि-
नितानिभ्यां वः ॥ १८ शम्भ्यमेर्णिद्धा, शंबो वज्रं तोत्रमस्त्रिं च,
आंबोऽपह्वः ॥ १९ शाल्यलेरूच्चातः, उल्वं रूष्यं, शुल्वं
बभ्रुस्तरक्षुश्च ॥ २० तुंबस्तंबादयः ॥ २१ कृकडिकटिवटेरंबः,
कटंबः शैलः, वटंबस्तृणपुंजः ॥ २२ कदेर्णिद्धा ॥ २३ शिलवि-
लादेः कित् ॥ २४ हिडिविलः किंबो नलुक्च ॥ २५ डीनी-
बन्धिगृध्रिचिलिभ्यो डिंबः ॥ २६ कुट्युदिचुरितुरिपुरिसु-
रिकुरिभ्यः कुंबः, उदुंबः समुद्रः, कुलंबतुलंबौ गह्वने, कुलंबोऽकुरः,
ने राशौ ॥ २७ गृहरमिहनिजन्यतिदलिभ्यो भः, हम्भा
धेनुनादः, जंभो दैत्ये दशने च, दलभो वलकलं ॥ २८ इणः कित् ॥
२९ कृशृगृशालिकालिकाडिगर्दिरासिरमिवाडिवल्लेरभः, रम-
भो हर्षे, वड सौत्रः आग्रहणे, वलभी ॥ ३० सनेर्डित् ॥ ३१

कपिवृषपिलुसिप्यः कित्, हिंस्रं वने च मत्तमे लुसभः, लुसि
सौत्रः ॥३२॥सिद्धिक्रियाभिभः सैरुट्टिदौ च ॥३३॥ ककैरुभः,
अर्जुनः ॥३४॥कुकेः कौडनथ ॥ ३५॥दमो हुंङ् च, ॥ ३६॥ कृकले-
रंभः ॥ ३७॥ काकुसिभ्यां कुंभः ॥३८॥अर्त्तिरिस्तुसुहृस्सुधृ-
शुक्षियक्षिभावाव्याधापायावलिपदिनीभ्यो मः, अर्मो-
क्षिरोमो ग्रामः स्थलं च, ईर्मं व्रणः, समो नदः कालथ. धामं
निलयस्तेजथ, व्यामो वक्षः, बलमो ग्रंथिः ॥ ३९॥ ग्रसिहाग्भ्यां
ग्राजिहो च ॥ ४०॥ विलिभिलिसिधीन्धिधूसूययाध्यासि-
विगुपिमुपीपिसुहियुधिदसिभ्यः कित्, विलं प्रकाशं, भिलिः
सौत्रः भास्वरं, धूमो रविः, धूमं नभः, स्यूमो रश्मिर्दीर्घथ, स्यूमं जलं,
ईर्भः वाते वाणे वसंते च, मुष्म आलुः, युध्मः शरत् शूरः शत्रुः
संग्रामथ, दस्मो बह्वौ मत्ते हीने ॥ ४१॥ क्षुहिभ्यां वा, क्षुमा अत-
सी, हेमं स्वर्णं ॥४२॥ अवेहस्वथ वा, उमा गौरी कीर्तिथ, ऊमं
नभ ऊनं पुरं च ॥ ४३॥सेरी च वा ॥४४॥भियः पौडन्तथ वा ॥

४५ तिजियुजेर्गुं च, तिग्मं तीक्ष्णं दीप्तं तेजथ ॥ ४६॥ रुक्म-
ग्रीष्मकूर्मसूर्मजाल्मगुल्मघ्रोमपरिस्तोमसूक्ष्मादयः ॥ ४७॥
सृष्टृप्रथिचरिकडिकर्देरमः, सरमा शुनी ॥ ४८॥ अवेर्धं च वा
॥ ४९॥ कुट्टिवेष्टिपूरिपिषिसिचिगण्यर्पिधृमहिभ्य इमः ॥
५०॥ वयिमखाचिमादयः ॥ ५१॥ उट्टिकुल्यलिकुथिकुरिकुटि-
कुडिकुसिभ्यः कुमः, उट्टुमः परिक्षेपः, कुलुमः उत्सवः,
अलुमं प्रसाधनं नापितोऽग्निथ, कुथुमं मृगाजिनम्, कुसुमः
कारुः भाजनं च, कुडुमा भूमिः ॥ ५२॥ कुंडुमल्लिडुमकुंकुम-
विडुमपड्डुमादयः ॥ ५३॥ कुथिगुंधेरुमः ॥ ५४॥
विहा १विशारपचिश्भिया ४५५देः केलिमः, स्वर्गः १
चन्द्रस्वर्गो २ अर्काग्न्यश्वाः ३ तस्करः ४॥ ५५॥ दो डिमः,
दाडिमः ॥ ५६॥ डिमेः कित्, सौत्रः ॥५७॥स्थालामासासूम्न-
निकनिपसिपलिकलिशकीर्ष्यसाहिवन्धिभ्योः यः,
स्थायः स्थानं, सव्यो वामो दक्षिणथ, मन्या धमनिः ॥ ५८॥

नञो हलिपतेः ॥ ५९ संजेर्ध्वं च ॥ ६० गृशीपसिवस्यनिभ्य-
स्तादिः, शेत्योऽब्देऽजगरे खगे, पसि निवासे, पस्त्यं गृहं,
वस्त्यो गुरुः ॥ ६१ ऋशीजनिपुणिक्कृतिभ्यः कित्, जन्यं
संग्रामो, जाया पत्नी, कृत्या दुर्गा ॥ ६२ कुलेर्द्धं च वा ॥ ६३
अगपुलाभ्यां स्तम्भेर्द्धित् ॥ ६४ शिक्क्याऽऽस्याऽऽह्यमध्य-
विध्यधिष्ण्याऽन्यहर्म्यस्तयनित्यादयः, धिष्ण्यं गृहमासनं
च, धिष्ण्योल्का, अघ्न्यो धर्मो गोपतिश्च ॥ ६५ कुगुवल्लिमलि-
कणितन्याम्यक्षेरयः, आमयो रोगे ॥ ६६ चायः केकूच ॥
६७ लादिभ्यः कित् ॥ ६८ कसेरलादिरिचास्य ॥ ६९ वृडः
शष्पौ चान्तौ, वृशयं नम आसनं शयनं च, वृषय आशयः ॥
७० गयहृदयादयः ॥ ७१ मुचेर्घयघुयौ, मुकुयः ॥ ७२
कुलिलुलिकलिकषिभ्यः कायः ॥ ७३ श्रुदक्षिगृहिस्पृहिमेहे-
राय्यः, दक्षाय्योऽधिगृध्रो गरुत्मांश्च, महायाय्योऽश्वमेधः ॥ ७४
दधिषाय्यदीधीषाय्यौ, मृषावादिनौ ॥ ७५ कौतेरियः,

कवियः खलीनः ॥ ७६ कृगः कित्, क्रियो मेपः ॥ ७७ मृजे-
र्णालीयः, मार्जालीयं ॥ ७८ वेतेस्तादिः, वैतालीयं ॥ ७९
धात्राजिगृरिमयाज्यर्तेरन्यः, जयन्यं रमण्यं, अरण्यं वनं ॥
८० हिरण्यपर्जन्यादयः ॥ ८१ वदिसहिभ्यामान्यः, वदा-
न्यो गुणवान्दाता चारुभाषी च, सहान्यः शैलः ॥ ८२ वृडः
एण्यः ॥ ८३ मदेः स्यः ॥ ८४ रुचिसुजिभ्यां किष्यः,
रुचिष्यौ स्वर्णवल्लभौ, सुजिष्य आचार्यो मृदुर्दास ओदनश्च,
सुजिष्यं वनं ॥ ८५ वच्यर्थिभ्यामुष्यः ॥ ८६ वचोऽध्य उत्
च, उत्तथ्यः ॥ ८७ भीवृधिरुधिवज्यगिरिमिवमिवपिजपि-
शकिस्फायिवन्दीन्दिपदिमदिमदिचिदिदसिघसिनसिह-
स्यसिवासिदहिसहिभ्यो रः, भेरो भेदे शरे उष्ट्रे,
दुंदुभौ भेककातरे, वद्रौ चंद्रमेधौ, जप्नौ द्विजमेकौ, वद्रा वंदी
केतुः कामश्च, वंद्रं समूहः, मंद्रं गर्भारं, दस्यः शिशिरं चंद्रो
ज्येष्ठश्च, अस्रमश्च, वासो ना शरभो रासभः पक्षी च, वासा धेनुः,

दढाः सूर्याग्निवालकाः, सहः शैलः ॥ ८८ ऋज्यजितश्चिर्वचि-
रिपिसृपितृपिहपिचुपिक्षिपिधुपिधुदिमुदिरुदिच्छिदिभि-
दिग्विद्युदिदांभिशुभ्युभिदंशिचिसिवाहविसिसिद्युचि-
सिधियुधिर्वीधिध्वितिवृतिनीशीसुसुभ्यः कित्, ऋभ्रा
इन्द्रार्थनायकाः, वीरः, वक्रोऽनृजौ हरौ कुजे, रिग्रं कुत्सितं,
सुप्रथंद्रः, वृग्रमालं काष्टं पापं दुःखं च, ह्यग्रा बुद्धिः, चुग्रो वायुः,
धुपिः सद्दने स्फोटने च, क्षुग्रं लुहिनं, खिद्रं विघ्नं, खिद्रश्चंद्रो
दीनो विपाणश्च, दध्रोऽल्पे कुशले सूर्ये, उग्रो मेघे च पेलवे,
दध्रो भुजंगमे दन्ते, उहो वृषभः, उहो रश्मिः, उत्सा गौः, सिग्रौ
साधुवृद्धौ, वीग्रोऽग्नौ निर्मले वायौ पूर्णदौ खे च मंडले, वृत्रं
पापं, शीरोऽजगरः, म्रः सूर्यो रश्मिः ॥ ८९ हणघागम्यां वा,
एरा एडका, इरा मेदिनी, धीरो, धारा ॥ ९० चूंघिकुंचितुंवेर्न-
लुक् च ॥ ९१ भंदर्वा ॥ ९२ चिजिगुपिमितम्यम्यर्देदी-
र्घश्च, जीरो वातेऽनले सप्तौ, जीरमन्नं, मीरोऽर्णवे, जलं मीरं ॥

९३ चाकिरमिविकसेरुचास्य, चुक्र आम्लरसेऽसुरे, रुग्रो रम्भे
द्विजे नाशे, विकुसो वारिधौ चन्द्रे ॥ ९४ शदेरूच ॥ ९५ कृतेः
क्रूकृच्छौ च ॥ ९६ खुरक्षुरदूरगौरविप्रकुप्रश्वभ्राभ्रधूभ्रांघ्र-
रंघ्रशिलिंघ्रोण्ड्रुण्डतीव्रनीव्रशीघ्रोग्रतुग्रभुग्रनिद्रातंद्रासां-
द्रगुंद्रारिभ्रादयः, तुग्रं शृंगं, भृग्रं रश्मिसमूहः, रिग्रो नायकः ॥
९७ ऋच्छिचटिवटिकुटिकठिवठिमट्यडिशिकृशीभृकदि-
वदिकंदिमंदिमुदिमंथिमंजिपंजिपिंजिकमिसमिचमिव-
मिभ्रम्यमिदेचिवासिकास्यतिंजीविवर्चिकुशुदोरः, ऋच्छरा
कुलटा त्वराऽगुलिश्च, कठरो दुःस्थः, मठरोऽज्ञानी गोत्रमलसश्च,
कंदरो गिरिगर्तः, सुदि शोभायां, मंथरो मंदस्वर्धयोः, क्रमरः कार्मुकेऽ-
ज्ञे वरे चौरं, वमरो दुर्मेधाः, वासरोऽग्नौ दिने कामे, अरं बुधे
गृहे हतौ भृंगे ॥ ९८ अवेर्ध् च वा ॥ ९९ मृद्युंदिपिठिकुरिक्कुहिभ्यः
कित्, चूर्णेऽतिकाये मृदरः ॥ ४०० शाखेरिदेतौ चातः ॥ ४०१
शपेः फू च ॥ २६ मूर्णिद्रा दथ्य डः, डमरो भयानकः ॥ ३६ जठर-

क्रकमकरशंकरकर्परकूर्परतोमरपामरप्रामराद्वारसगर-
नगरतगरोर्दारादरशृदरहृदरकुंदरकुंदरगोर्बारबरमुखर-
खरडहरकुंजराजगरादयः, प्रावरो नरपशुः, उदरो दुर्बलः,
रणजो वक्षस्यदरं, विषे भये च हृदरं, वृक्षे कुसुले कृदरः, गोर्बरं
करीपः ॥ ४ मुदिगूरिभ्यां टिड् गजौ चांतौ, गुर्जरः सौराष्ट्रा-
दिः ॥ ५ अग्यंगिमदिमंदिकडिकसिकासिमृजिकंजिक-
लिमलिकचिभ्य आरः, मदारौ क्रोडहस्तिनौ, कंजारो व्यंजने
यूपे, कलारो विषमरूपः, मलारोजलसः ॥ ६ त्रः कादिः ॥ ७
कुगो मादिश्च ॥ ८ तुषिकुठिभ्यां कित् ॥ ९ कमेरत उच्च
॥ १० कनेः कोविदकर्बुदकांचनाश्च, वृक्षाः ॥ ११ द्वार-
शृंगारभृंगारकान्तारकेदारखारडादयः, खारी ॥ १२ मदि-
मंदिचंदिपदिखदिसहिक्कुसुभ्यः, मंदिरं नगरे गृहे, चंदिरो
वारणे चंद्रे, पदिरो मार्गः, सरीरं जलं ॥ १३ शवशशो-
रिच्चातः ॥ १४ अंधेः शिथू च ॥ १५ अशोर्णित्, आशिरो

माधवे सूर्ये ॥ १६ शुषीषिबन्धीरुधिचिचिमुचिमुहिमि-
हितिमिमुदिखिदिछिदिभिदिस्थाभ्यः कित्, सेव्ये श्वावंध-
सीपिरः, मुचिरोऽम्रधर्मभानुषु, मिहिरः सूर्यमेघयोः मुदिश्च,
मिदिरो भेदवज्रयोः ॥ १७ स्थविरपिठिरस्फिराजिरादयः,
अजिरं द्रंगांगणामरालये ॥ १८ कृशुपूगूमंजिक्कुटिकटिपटिकंङिगं-
डिश्चौडिहिंसिभ्यः ईरः, परीरं बले हलाग्रे, पवीरं फलपूतयोः,
कटीरं जले, पटीरः कामः, शौडीरो गर्विते तीक्ष्णे ॥ १९
घसिवशिपुटिक्कुरिकुलिकाभ्यः कित्, वर्षायां पयसि क्षीरं,
उशीरं, पुटीरः कूर्मः, कुरीरः कंबलः, कुलीरः कर्कटः, कीरः
शुके काशीरके ॥ २० कशोर्मोऽन्तश्च ॥ २१ वनिवपिभ्यां
णित् ॥ २० जंबीराभीरगभीरगंभीरकुंभीरभडीरभंडी-
रडिंडीरकिर्मीरादयः, किर्मीरं कर्बुरं ॥ २३ वाक्ष्यसिवासि-
मसिमथ्युदिमंदिचंदिचतिचंक्यंकिकर्विचकिचंधिभ्य उरः,
वाशुरौ खरपक्षिणौ, वाशुरा रात्रिः, मसुरं चर्मोसनं धान्यं च,

मसुरा पण्यस्त्री, चंकुरो रथचंचलौ, चकुरो दशने ॥ २४ मंकेर्न-
लुक् वोच्चास्य ॥ २५ विधेः कित् ॥ २६ श्वशुरकुंकु-
दरदर्दुरनिचुरप्रचुरचिकुरकुचुरकुचुरशर्कुरनूपुरनिष्ठु-
रविथुरमदुरवागुरादयः ॥ २७ मीमसिपशिखादिस्वडिख-
जिक्लिंसर्जिक्पिचल्लिमंडिभ्य ऊरः, पशूरो ग्रामः ॥
२८ महिकणिचणयणिपल्यलितलिमलिशलिभ्यो णित्,
शैलनागैदत्यग्रामपुरविशेषविटजलावर्तदानवदर्दुराः ॥ २९ स्था-
विडेः कित्, स्थूरो वठोच्चौ, स्थूरा जंघाप्रदेशः ॥ ३० सिंदू-
रक्कच्यूरपचूरधुत्तूरादयः ॥ ३१ कुगुपतिकथिकुथिकठिकु-
ठिकुटिगाडिगुडिमुदिस्मलिद्रंशिभ्यः, गुर्वरं गुह्रं, कथेरः कुहके
खगे, कुठेरोऽर्जकः, कुटेरः शठः, मुदरो मूर्खः, देशरः सर्पः
श्वा देशश्च ॥ ३२ शतेरादयः, आयुस्तुपाश्च ॥ ३३ काठिचकि-
सहिभ्य ओरः, सहारौ विष्णुपर्वता ॥ ३४ कोरचोरकिशोर-
चोरहोरादोरादयः ॥ ३५ किञ्चवृभ्यः कर ॥ ३६ सुपुपिभ्यां

कित् ॥ ३७ अनिकाभ्यां तरः, अंतरं छिद्रमध्यचिरहविशेषेषु ॥ ३८
इण्पूभ्यां कित् ॥ ३९ मीज्यजिमामद्यशौचसिक्लिभ्यः
सरः, वेशरोऽश्वतरः, मासर आयामः, वर्णे शिवेऽम्बरेऽक्षरं,
वत्सरः ॥ ४० कुधूतन्युपिभ्यः कित्, तसरः कौशेयमंत्रं,
ऋक्षरः कंटक ऋत्विक् च, ऋक्षरा तोयधारा ॥ ४१ कुगुण्टु-
वृगुचातिखट्टिकटिनिषदिभ्यो चरट्, कर्वरी भूः शिवा च, क-
र्वीरो व्याघ्रो त्रिक्करोऽजलिश्च, गर्वरौ मदमहिपौ, शर्भरा रुद्रमा-
याह्वहिंसकाः, ध्वान्ते धान्ये च शर्विरं, दर्वरं वज्रं, वर्वरः चंदने
लुब्धके कामे, कद्धरो व्यालाधः, निषद्धरः पंक इन्द्रे स्मरे दासे,
स्त्रियां-रात्रौ शल्क्यां पूपास्त्रियोः ॥ ४२ अश्रोतेरीच्चादे ॥
४३ नीमीकुतुचेर्दीर्घश्च, पुरुषकारे नीवारो, हिंसे जलधौ च
मीवारः, कूवरो रथावयवः, तूवरो मंदश्मश्रुः, चोत्रो निस्सारं
कन्या च ॥ ४४ तीचरधीचरपीचरछित्चरछत्वरगहरोपह-
रसंयद्धरोऽुंचरादयः, तीवरो व्यंजनेऽम्बुनि, छित्तरः जर्जरे

पिटके शवे, छत्वरः निर्भर्त्सके निकुंजे च, गह्वरं गहने भये,
संधौ रहस्युपह्वरं, संयद्गरो रणे यतौ ॥ ४५ कडेरैवरांगरौ ॥
४६ ब्रह् ॥ ४७ जिभ्रस्रस्त्रिजनिमिगमिनश्यशिहनिविषे-
वृद्धिश्च, जैत्रं द्यूतं, सार्त्रमालयः, नांत्रं शिरः शाखा वैचित्र्यं
च, चित्ते लोके तनौ गात्रं, आण्डं नभो रुक् च, हांत्रं रक्षो वधो
युद्धं, स्वर्गे गृहे वैष्ण्वं ॥ ४८ दिवेद्यौ च, विमाने त्रिदिवे माने
द्यौत्रं ज्योतिषि तोत्रके ॥ ४९ सूखन्मुषिभ्यः कित्, खात्रं
कूर्दालो मृत् तडाकं च ॥ ५० स्त्री ॥ ५१ हुयामाश्रुवसिमसि
गुर्वीपचिवचिधृयम्यमिमनितनिसदिच्छादिक्षिक्षदिलुपिप
तिधूभ्यस्त्रः, मात्रा स्तोके गणनायां च, भस्त्रोदरमावपनं, धत्रौ
रविर्नभो धर्त्रं, कुटुम्बे संचये तंत्रं, क्षेत्रं स्त्री खं तनुः कृषिः,
धोत्रं रज्जुः ॥ ५२ श्वितेर्वश्च मो वा ॥ ५३ गमेरा च ॥
५४ चिमिदिशंसिभ्यः कित्, शस्त्रं स्तोत्रास्त्रयोः ॥ ५५
पुत्रादयः ॥ ५६ वृत्रक्षिपचिवच्यमिनभिवमिवपिबधिय-

जिपतिकडिभ्योऽन्नः, वधत्रं शस्त्रे वस्त्रे विपे शूरे, पतत्रं वह
व्योम च वाहनं, कलत्रं भगदारेषु ॥ ५७ सोर्विदः कित्,
सुविदत्रं कुटुम्बं मंगलं धनं ॥ ५८ कृतेः कुन्त च ॥ ५९ बंधिव-
हिकट्यश्यादिभ्य इन्नः, बंधित्रं मंथा, अशित्रं रश्मावन्नौ
हविष्यन्ने ॥ ६० भृगुवदिचरिभ्यो णित्, भावित्रं निधौ
भद्रे त्रिलोक्त्यां च, आचार्ये खे च गारित्रं ॥ ६१ तनितृला-
पात्रादिभ्य उन्नः, तनुत्रं कवचं, तरुत्रं प्लवो घासस्य हारी च,
हलसूकरास्ये पोत्रं, त्रोट्रमभये ॥ ६२ शामाश्याशक्यम्यमिभ्यो-
लः, शक्लः शक्ते वरे दुष्टे ॥ ६३ शुक्कशीसूभ्यः कित् : शीलं
धर्मे व्रते रीतौ ॥ ६४ भिल्लाच्छभल्लसौविदल्लालयः ॥ ६५
शुदिकंदिकुडिमंडिमंगिपटिपादिशकिकेवृदेवृकमियमिश-
लिकलिपलिगुध्वंचिचंचिचपिबहिदिहिहिहृत्तृमुपिशितुसि
कुस्यनिद्रमेरलः ॥ ६६ नहिलंगेर्दीर्घश्च ॥ ६७ ऋजने-
र्गोऽन्तश्च ॥ ६८ तुपिवपिकुप्रिकुशिकुटिकुटिवृषिसिभ्यः

कित्, कुपलः प्रवाल ॥ ६९ कोर्वा, कुवलं वदरं ॥ ७० शर्मेय
च वा, शत्रलः कल्मायः, शमलं पुरोप दुरिते ॥ ७१ छो
डग्गादिर्वा, छागल कपिः, छलं । ७२ मृजित्वन्याहनिभ्ये-
हित्, आहलो नखरे शृंगे ॥ ७३ श्यो वा ॥ ७४ मुरलोरल-
विरलकैरलकपिंजलरुजलेज्जलकोमलभृमलसिंहलकाह-
लशूकलपाकलयुगलभगलविदलकुन्तलोत्पलादयः ७५
ऋकृमुधृतानितमिचपिचपिकपिकीलिलपलिलवलिपंचिमंगिगं-
डिमंडिचंडितांडिपिंडिनंदिनदिशकिभ्यः आलः, अरालं
वक्रं, मरालो महान्, वरालो वदान्यः, तनालं जलाशयः,
तमालो वृक्षव्यालयोः, वलालो वायुः, गंडालो मत्तहस्ती,
शकालो मूर्खघनिनी ॥ ७६ कूलिपिलिचिशिचिडिमृणिकु-
णिपीपीभ्यः कित्, पिलालं श्लिष्टं, कुणालं कठिने द्रुमे ॥ ७७
भजैः कर्गौ च, कर्पाले ॥ ७८ सर्तेर्गोऽन्तश्च ॥ ७९ पतिक्कृत्-
भ्यो णित्, रसातललेपोदन्तेषु ॥ ८० चात्वालकंकालहिंताल-

वेतालजंवालशब्दालममाप्ताल्लादयः ॥ ८१ कलयनिमहि-
द्रमिजादिभटिकुटिचंडिशंडितुंडिपिंडिभूकुकिभ्य इलः,
कलिलं गहनं पापं, भटिलः सेवकः श्वा च, चंडिलो नापिते कुद्धे,
तुंडिलो वागजाली, पिंडिलो हिंस्र हिमे गणे भेधे, भविलः साधावाव-
संघे गृहे ॥ ८२ भंडेर्नल्लुकच वा, रिपौ पिशाचे भडिलः ॥ ८३
गुपिमिथिधुभ्यः कित् ॥ ८४ स्थंडिलकपिलविचकिलादयः ॥
८५ हृपिष्टुतिचटिपटिशकिशंकितंदिमंग्युत्कंठिभ्य उलः,
मृगे कामिनि हर्षुलः, पटुलो वाग्मी, शकुलो मत्स्यः ॥ ८६
स्थावांकिः हिंदिभ्यः किद् नल्लुकच, विदुलो वेतसः ॥ ८७
कुमुलतुमुलनिचुलवंजुलमंजुलपृथुलविसंस्थुलंगुलमुकुल-
शाष्कुलादयः, कुमुलं कुसुमे स्वर्णे, कुमुलः शिशुकान्तयोः,
तुमुलं मिश्रे युद्धे च संकुले ॥ ८८ पिंजिमंजिमंडिगंडिचलि-
वधिवंचिभ्य ऊलः, मंजिः सौत्रः पिंजूलो हस्तिपाशे राशौ
कुलपतौ च, चलूलो मेघमासयोः ॥ ८९ तमेचोऽन्तो

दीर्घस्तु वा ॥ ९० कुलिपुलिङ्कुशिभ्यः कित् ॥ ९१ कुक्क
 लकुक्कलबन्बूललाङ्गलशार्दूलादयः, कुक्कलं कारीषोऽग्निः ॥
 ९२ महेरेलः ॥ ९३ कटिपटिकंङिङिङिशकिकपिचिहिभ्य
 ओलः, चहोल उपद्रवः ॥ ९४ ग्रह्याद्वाः कित् ॥ ९५ पिङ्गो-
 लकल्लोलककौलमक्कोलादयः ॥ ९६ वलिपुषः कलक्,
 पुष्कलं धान्ये स्वर्णे वरे युद्धे ॥ ९७ मिगः खलश्चैच्च, मेखला
 रशना, मेकलोऽद्विविशेषः ॥ ९८ श्रो नोऽन्तो ह्रस्वश्च शृंखला ॥
 ९९ शमिकमिपलिभ्यो बलः ॥ ५०० तुत्त्वलेत्त्वलादयः ॥
 ५०१ शीङिस्तल्क्पालवालण्वलण्वलाः, शेपालं जपा ॥
 २ शचिकुटिकुषिकिशिशालिद्रुभ्यो मलक्, रक्मलं हेम,
 कुष्मलं मुकुलं बिलं, द्रुमलं विपिनं जलं ॥ ३ कुशिकलिभ्यां
 कुल्कुमौ च, कुल्मलं छेदनं, कुम्मलं पत्रं ॥ ४ पतेः सलः,
 ग्रहाराहारगोमत्सु ॥ ५ लटिखटिखलिनलिकणयशौसृशुकुगद
 पृशपिड्याशालापदिहृषीण्भ्यो वः, लट्वा क्षुद्रचटका, खल्वं

निम्नखलीनयोः, खल्वा दृतिः, कणं पापं, शर्वः सर्वश्च शर्मो,
कर्व आखुसमुद्रयोः, दर्वो हिंसः, पर्वो गिरिशकांडयोः, पट्वो वायौ
रथे लोके, एवः केवलः ॥ ६ शीङापो ह्रस्वश्च वा, शिवा
हरीतकी, शवं धनं, शेवा प्रचला मेढ्रश्च, अप्वा देवास्त्रं, आप्वा
वायुः ॥ ७ उर्द्धं च, ऊर्ध्वं ॥ ८ गंधेरू चांतः ॥ ९ लषेलिष्-
च वा, लष्वोऽपत्यं, लिष्वौ कांतलंपटौ ॥ १० सलेर्णिद्वा, सल्वाः
साल्वाः क्षत्रियाः ॥ ११ निघृषीण्यृषिश्चुमुषिकिणिविशि-
वित्यविपुभ्यः कित् निघृष्यः कपोपले क्षुरे वायौ, इष्व आचार्यः,
ऋष्वौ रिपुहिंसौ, अव अव्ययं, पूर्वः देशदौ ॥ १२ नजो सुवो
डित्, अभ्वमद्भुतं ॥ १३ लिहेर्जिह्व च ॥ १४ प्रह्लाऽऽह्वा-
यह्लास्वच्छेवाग्रीवाऽऽमीवाऽब्वादयः, छेवा छित्तिः, अमीवा
बुभुक्षा, आमीवा व्याधिः, मीवा मनो जलं च ॥ १५ वडिवटि-
पेलचणिपणिपल्लिवल्लेखः ॥ १६ मणिवसेर्णित् ॥ १७ मलेर्वो
॥ १८ कितिक्कुडिकुरिमु रिस्थाभ्यः कित्, स्थव अजावृषः ॥

१९ कैरवभैरवगुतवकारंडवादीनवादयः ॥ २० शृणान्ते-
रावः ॥ २१ प्रथेरिवद् पृथ् च ॥ २२ पलिसचेरिवः ॥ २३
स्पृशोः श्वः पार् च ॥ २४ कुट्टितुल्यदेकवः, अहुदः प्लवः ॥
२५ नीह्लिण्धैप्यापादामीभ्यस्त्वः, नेत्वं चंद्रः, होत्वं
समुद्रः, ध्यात्वं विप्रः, प्यात्वं नत्रद्विजाब्धिषु, दात्व आयुक्तय-
ज्ञयोः ॥ २६ कुजन्येधिपाभ्य इत्वः, जनित्वं कुलं, अग्न्यब्धि-
शला एधित्वाः, पत्वं सुखे मानेऽमृते नेत्रा ॥ २७ पादावम्यमिभ्यः
जः, दाशः कैवर्तः ॥ २८ कृष्टवृवनिभ्यः कित्, वृशं मूलकं लशुनं
॥ २९ कोर्वा. कोशः सारं च कुड्मले ॥ ३० छिशः के च ॥ ३१
उरेरशक् ॥ ३२ कलेष्टित् ॥ ३३ पलेराशः ॥ ३४ कनेरीश्वातः,
कीनाशः कृपणः कर्पुः कृतघ्नो मांसभृग् यमः ॥ ३५ कुलिकनि-
काणिपालिवडिभ्यः किशः. कुणिशं वत्सं ॥ ३६ घलेर्णिद्धा ॥
३७ तिनिशेतिशादयः ॥ ३८ मस्यंकिभ्यामुनाः, मगुशो
नकुलः ॥ ३९ अर्त्तौणभ्यां पिशातशौ, एतशः अश्वेऽर्त्तौणो

ऋषौ वायौ ॥ ४० वृकृतमीत्माभ्यः षः, वयो भर्ता, वर्ष हर्षे प्लवे
च ॥ ४१ योरुच्च वा, युषा छाया, योषा स्त्री ॥ ४२ स्नुपूस्त-
म्यर्कलूभ्यः कित्, स्यो वलं, अर्कलूप ऋपिः ॥ ४३ श्लिबः शो
च ॥ ४४ कोरषः ॥ ४५ युजलेरापः ॥ ४६ अपैरिषः, अपि-
पमार्दमांसं ॥ ४७ मद्यविभ्यां दित्, महिषो भूपः, समुद्रेऽद्रो
नृपेऽविपः, गंगा दौर्भूमिरविषी ॥ ४८ रुहेर्वृद्धिश्च, रौहिषी दूर्वा
वात्या मृगी ॥ ४९ अमिमृभ्यां णित्, मारिषो हिंस्रः ॥ ५०
तत्रेर्वा, तात्रिपः स्वर्गः, तात्रिपं तेजो वलं च, तात्रिषी वक्ष्या रात्रिः
कन्या च ॥ ५१ कलेः किल्च् च, किलिचयी वक्ष्या रात्रिः
पिशाची च ॥ ५२ नलोऽन्यश्रेः, सुर्ध्वे जीवे वह्नौ ॥ ५३ कृन्भ्या-
मीषः, स्तंभशक्तयोः ॥ ५४ कजिज्ञापभ्यः कित्, कजीप धनं,
कजीपो वस्करः, पुरीपं विट् ॥ ५५ अर्मेर्चरादिः ॥ ५६ उबेर्णो-
ऽन्तश्च ॥ ५७ कपृन्निह्निकलिलचलिचपिचपिकृपिहयिभ्य
उपः, अरुपः हये वर्णे रवौ रोषे, हनुषौ क्रोधराक्षसौ, चलुषो

वातः, चपुषः पक्षी, वपुषो वर्णः ॥ ५८ विदिष्टृभ्यां कित् ॥ ५९
अपुषधनुषादयः, अग्निसरोगावपुषौ, धनुषः शैलः ॥ ६० ख-
लिफलिष्टृपुष्टृजलं विमंजिपीविह्न्यंगिमंगिगङ्गातिभ्य ऊषः,
फल्लपो वीरुत्, जरूपः सूर्यः, पीयूषममृते घृते, इमे वर्गे श-
रेऽगूषः, अरूपो रविः ॥ ६१ कारेदूषाटरूपकारूपशैलूषपिंजू-
षादयः ॥ ६३ कलेर्मेषः ॥ ६३ कुलेश्च माषक् ॥ ६४ मावावच-
मिकमिहनिमानिकव्यशिपचिसुचिब्यजित्वृत्तभ्यः सः,
पक्षः सहाये मासार्धे वर्गे साध्ये च पिच्छके, अक्ष इन्द्रिये पाशके
चक्रे ॥ ६५ व्यवाभ्यां तनेरीच्छवेः, वीतंसः शकुन्यवरोधो ॥ ६६
प्लुषेः प्लष् च, प्लक्षं नक्षत्रेऽद्रौ ॥ ६७ ऋजिरिषिकुषिकृति-
वृश्चथंदिशूभ्यः कित् कृत्सोऽके वक् ओदने, अब्धौ जलेऽम्बरे
चात्सः, उत्सं श्रोतः, शीर्षं ॥ ६८ गुधिगृधेस्त च ॥ ६९ तप्यणि-
पन्यल्यविराधिनाभिनम्यमिचमितिमिचव्यतिपतेरसः, तप-
सः धर्मे धर्मे पशौ सूर्ये, अणसः पक्षी, भानू राजाऽवसः, चापे पाथे-

येऽवसम् रंधसः, नभसोऽब्धौ, नभस ऋतौ व्योम्नि, तमसोऽधकारः,
अतसोऽनिल आत्मनि, पतसः पतंगः ॥ ७० सृवयिभ्यां णित्
॥ ७१ वहियुभ्यां वा ॥ ७२ दिवादिरभिलभ्युरिभ्यः कित्,
सिवसः सिचये श्लोके, रभसः सहस्रोद्धर्षसंभे, उरिः सौत्रः ॥
७३ पनसतामरसादयः ॥ ७४ युबलिभ्यामासः, बलासः
श्लेष्मा ॥ ७५ किलेः कित् ॥ ७६ तलिकासिभ्यामीसण् ॥
७७ सेडित् ॥ ७८ त्रपेरुसः ॥ ७९ पटिबीभ्यां टिसडिसौ,
बिसम् ॥ ८० तसः, पट्टसः वेतसः ॥ ८१ इणः, एतसोऽध्वर्युः ॥
८२ पीडो नसक् ॥ ८३ कृकुरिभ्यां पासः ॥ ८४ कलिक्कुलि-
भ्यां मासक् ॥ ८५ अलेरंबुसः ॥ ८६ लूगो हः ॥ ८७ कि-
तो गे च, गेहं ॥ ८८ हिंसैः सिम् च ॥ ८९ कृपृकटिपटिमटि-
लटिललिपालिकत्यनिरगिलगेरहः, करहः धान्यावपनं, परहः
शंकाः, कटहः पर्जन्यः, मट सादे, मटहः हस्वः, लटहो विलास-
वान्, पलह आवापे, अनहो रागे, रगहो नटः, लगहो मंडः ॥

१० पुलः कित्, प्रजापतिः ॥ ११ कटिशमिभ्य आहः,
शमाह आश्रमः ॥ १२ विलेः कित्, विलाहो रहः ॥ १३ निर
इणः ऊहञ् ॥ १४ दस्त्यूहः ॥ १५ अनेरोकहः ॥ १६ चले-
रक्षः ॥ १७ लाक्षाद्राक्षाऽऽमिक्षादयः ॥ १८ समिण्णनिकपा-
भ्यामाः, समया निक्पा ॥ १९ दिविपुष्टिपिष्टुषिभ्यः
कित्, वृषा प्रवलः ॥ ६०० वेः साहाभ्यां, विसाश्वद्रो बुद्धिश्च,
विद्वाः स्वर्गः पक्षी च ॥ ६०१ वृमिथिदि, शिभ्यस्थयट्वा-
श्रान्ताः, दिष्ट्या ॥ ६०२ मुचिस्वदर्धं च ॥ ३ सोर्ध्रुग आह
च ॥ ४ सनिक्षमिदुपेः ॥ ५ डित्, मा आ सा वा रा प्रा
भा हा ॥ ६ स्वरेभ्य इत्, जयिः, हयिः कामः, पविर्वायौ स्प्ररौ
पूते, भविश्वं द्विधौ सति, हरिश्चंदनशक्राद्यमर्कटादौ, मरिश्चुवि,
सरिर्भेधे, परिः क्षमायां, वरिविष्णौ, तरिः प्लवे ॥ ७ पदिपठि-
पचिस्थलिहलिकलिवलिवलिवलिल्लिपल्लिकाटिचटिचटिवाधि-
गाध्यर्चिचंदिनंयचिवशिवाशिकाशिछर्दितंत्रिमंत्रिलोडि-

मंडिचंडियत्तयंजिमस्यसिवनिध्वनिसनिगमितमियंश्रिं
थिज.निमण्यादिभ्यः, पदिः राशिश्च मोक्षाध्वा, घुल स्थाने,
गाधिविंशमित्रपिता, वंदिर्ग्रहणिः, नंदिर्भेरिः, वाशिः बह्नौ
रश्मौ ध्वनौ कान्तौ, अंजिः सज्जे गतौ बले, वनिः यांवा पक्षी
मुनिर्वह्निः, सनिर्दानाध्वम्लेच्छुपु, गमिराचार्यः, तमिरलमः,
जनिः वध्वां मगिन्यामुद्भवे, इत इति गं.रादित्वाद्वा डो ॥ ८ किलि-
पिलिपिशिचिडि.त्रु.टे.शुंठितुं डिकुंडिमंडिहंडिहिं डिपिंडिचु-
ल्लिबुधिमिथिदिविरुहिक्कीर्यदिभ्यः, रोहिः शस्यं जन्म
च, देविर्भूः ॥ ९ नाम्युपान्त्यकृगगुपूड्भ्यः कित्,
लिखः शिल्पं, शुचिः पूते बुधे धर्मे, भुजिर्वहनौ नृपे
वक्त्रे, मुदिर्वालः, किरिः सूतर आलुश्च, गिरिद्रौ च कंदुके,
शिरिः हिंसेऽसावुपले शोके, पुविर्वातः ॥ १० विदिवृ-
तेर्वा ॥ ११ तृभ्रम्यद्यापिहभिभ्यस्तिस्तिरभृमाऽधाऽपदे-
भाश्च, दंभिः शरासनं ॥ १२ मनैरुदेतौ चास्य वा ॥ १३ क्रमित-

मिस्तंभेरिच्च नमेस्तु वा, स्तंभिः सौत्रः ॥ १४ अंभिकुण्डिकं प्यंहि-
भ्यो नलुक् च, कुटिः कुठारे गेहद्वे, वग्रे वृत्रे भुजंगेऽहिः ॥ १५
उभेर्द्वौ च ॥ १६ नीवीप्रह्मभ्यो डित्, ग्रहिः कूपोदपा-
नयोः ॥ १७ वौ रिचैः स्वरान्नोऽतश्च ॥ १८ कमिवमिजमि-
घसि शालिफलितलितडिवजित्रजिध्वजिरालिपणिवणिव-
दिसदिहदिसहिसहितपिवभिभक्तिसंपतिभ्यो णि-
त्, वामिः स्त्री, घासिर्गते गणे वद्वनौ, वाजिरश्च शरान्ते च,
ध्वाजिध्वजेऽश्चे, राजिः पंक्तिर्लेखा च, हार्दिल्लता, कांचिमैखला
पुरी च, संपातिः पक्षिराजः ॥ १९ कृशुकुण्डिग्रहिवन्यणिक-
प्यालिपलिचरिवसिगंडिभ्यो वा, करिहर्स्ती विष्णुश्च, कुटिः
गृहं स्वांगं च, चारिविषये वायौ पशौ, वलिः शय्याऽग्निर्गृहं रा-
त्रिश्च ॥ २० पादाच्चात्यजिभ्यां ॥ २१ नहेर्भ च ॥ २२
अशो रश्चादिः, राशिः ॥ २३ कायः किरिच्च वा, किकिः पक्षी
ज्ञश्च, काकिः स्वरदोषः ॥ २४ वज्रैरकिः ॥ २५ सनेर्द्विः ॥

२६ कोर्द्विः ॥ २७ सृश्चिकण्यणिदध्यविभ्य ईचिः,
कणीचयः प्राण्यनोनेत्रवल्लीशंखाः ॥ २८ वृगो डित् ॥ २९
वणेर्णित् ॥ ३० कृपिचकिभ्यामटिः ॥ ३१ ओर्द्विः ॥ ३२
चमेरुच्चातः, चुटिः जुद्रवापी ॥ ३३ सुषेरुण् चांतः ॥ ३४
कावाचीक्रीश्चिश्रुक्षुज्वरितूरिचूरिभ्यो णिः, दाणव्युतिः,
जूर्णिः यत्ने ज्वरे वायौ सूर्येऽग्नौ ब्रह्मदेहयोः ॥ ३५ ऋद्धृष्ट-
कुवृषिभ्यः कित्, सृणिवेज्रेकुशे वायौ कुशानौ च दिवा-
करे ॥ ३६ पृषिह्विभ्यां वृद्धिश्च ॥ ३७ हूर्णिघूर्णिभूर्णिघू-
र्ण्यादयः ॥ ३८ ऋद्धृष्टसृष्टभृद्धृष्टृहरणिः, सरणिः पन्था-
रविश्च, मरणी रात्रिः, तरणिः संक्रमे सूर्ये, हरणिर्मृतौ, व्याधि-
मेढ्रान्तेषु ग्रहाणिः ॥ ३९ कंकेरिश्चास्य वा ॥ ४० कंकेर्णित् ॥
४१ कुषेश्च चादिः, चर्षणिः चम्बामग्नौ मतौ नृपे ॥ ४२ क्षिपेः
कित् ॥ ४३ आडः कृहशुषेः सलः, व्यवसायश्रीकृशानुषु ॥
४४ वारिसर्पादेरिणिक्, सिणिः ॥ अदेस्त्रिणिः ॥ ४५ ॥

प्लुजायजिपिपदिवसिवितसिभ्यस्तिः ॥ ४७ प्रथेर्लुक्च
वा ॥ ४८ कौर्घ्यादिः ॥ ४९ गो गृप् च ॥ ५० सोरस्तेः शित्
॥ ५१ हृषिकृपिरिपिविषिशोशुच्यसिष्ठीणप्रभृभ्यः
कित्, शिती कृशकृष्णौ, इति हत्वात्, प्रभृतिः ॥ ५२ कुच्यो-
नोऽन्तश्च, कुन्तिः राजा ॥ ५३ खल्यमिरमिबहिबस्यतेरतिः,
अमतिः चातनेऽजे गतौ व्याधौ, रमतिः स्वः कामः सभा क्रीडा,
गोवाग्नमात्य वहनिः क्रोधेऽहन्यनिलेऽतिः ॥ ५४ हन्ते. ह् च,
व्याधौ मार्गे रथं काले ॥ ५५ वृगो व्रत् च ॥ ५६ अञ्चः क च
वा, अंरुतिः पयनेऽनले, अचतिरग्निः ॥ ५७ चातेर्णिद्धा,
वायतिः ॥ ५८ योः कित् ॥ ५९ पतेर्वा, पतिः ॥ ६० अग्नि-
विलिपुलिक्षिपेररितक् ॥ ६१ गृधेर्गम् च ॥ ६२ वस्य-
तिम्यामातिः ॥ ६३ अभेर्यामाभ्याम् ॥ ६४ यजो य च ॥
६५ वयविच्छदिभूम्योऽन्तिः, भवंतिः कालो लोकस्थितिश्च ॥
६६ शक्रेकंतिः ॥ ६७ नलोदागो छितिः ॥ ६८ देङः ॥ ६९

र्विसंज्यसिभ्यस्थिक् ॥ ७० सोररथिः ॥ ७१ निषंजेर्धित्,
निषंगथिः रुद्रो धनुर्धराश्च ॥ ७२ उटत्तेर्णिद्धा, उदारथिर्विष्णुः,
उदरथिः गव्यवर्धीधनविप्रेषु ॥ ७३ अर्तेरिथिः, अतिथिः पात्रं
तमश्च ॥ ७४ तनेर्द्धित् ॥ ७५ उषेरधिः ॥ ७६ विदो रधिक् ॥
७७ वीयुसुचक्ष्यगेभ्यो निः, वद्विगौरग्निश्च ॥ ७८ धूशाशीङो
हस्वश्च, शिनिर्यादवतर्णयोः ॥ ७९ लघूप्रच्छिभ्यः कित्,
धूनिर्वायुः, पृश्नः कृशे वर्णे नयूखे च ॥ ८० सदिवृत्यमिधम्य-
इयटिः द्यवेरनिः, अमनिरग्निः, अटनिश्चापकृतिः ॥ ८१
रंजः कित् ॥ ८२ अर्त्तेरत्तिनः, शमो बाहुमध्यं च ॥ ८३ एधे-
रिनिः ॥ ८४ शक्रेरुनिः ॥ ८५ अदेर्मनिः, जयेभाश्चग्नितालुनि
अग्निः ॥ ८६ मेर्दुभिर्दुम् च ॥ ८७ नीसावृयुगुवालिलि-
भ्यो मिः, योमिः शकुनिः, शर्मिर्मुगः, बल्मी इन्द्रसमुद्रौ,
दल्मिः शक्रे विषेऽध्यस्त्रे ॥ ८८ अशो रश्वादिः ॥ ८९ सत्ते-
रुच्चातः ॥ ९० कुभृभ्यां कित् ॥ ९१ कवणेर्हयिः ॥ ९२

तं किंच वयं किमं कथं हि शयदिसयशोवपिविशिभ्यो रिः, तं-
क्रियुवा, वंकिः वक्तेऽह्नि कारथे शल्ये, अंकिश्चहं, मंकिर्मंडनं,
शद्रिवंजे गिरौ सार्धौ चारौ हस्तिनि भस्मनि, सद्रिमेषे गिराविभे
॥९३ भूस्तूकु, शोविशिशुभिभ्यः कित्, भूरिः स्वर्णं, विश्रिवा-
चंयमे यमे, शुभ्रिः सत्ये यतौ विभ्रे ॥ ९४ जूषो रश्च वः, जीत्रिः
शरीरं ॥ ९५ कुष्टिकृद्द्रयादयः ॥ ९६ राशदिशकिकय-
दिभ्योस्त्रिः ॥ ९७ पतेरन्निः ॥ ९८ नदिक्त्व्यतिक्तेररिः,
नदरिः पटहः ॥ ९९ मस्यसिघसिजस्यंगिसहिभ्य उरिः,
मसुरिर्मरीचिः, असुरिः संग्रामः, घमुरिरग्निः, जसुरिः क्रुधि
संपूर्तौ, सहुरिः क्षमा रणः सूर्यः तमोऽक्रोधनगोषु च ॥ ७००
मुहेः कित्, मुहुरिः सूर्यो गौश्च ॥ ७०१ धूसूभ्यां लिक्लिणौ ॥
२ पाठ्यजिभ्यामलिः ॥ ३ माशालिभ्यामौकुलिमली,
मौकुलिः काकः, शाल्मलिः ॥ ४ दृपुवभ्यो विः, पविः कंको
हिंश्च, वविः धान्यनः श्येनकाकेषु ॥ ५ जुशस्तृजागृकुनीघृ-

विभ्यो डित्, जीविः कंटके शकटे मद्गौ वृद्धे गुल्मे पशौ तनौ,
शीविहिंसे कृमौ न्यंका, स्तोविः कायेऽखेऽजे भगे गुगै, जागृवी
राड् बुधो वद्निः, कृविर्नुपो रुद्रश्च, दृष्विः कोलेऽनलेऽनिले ॥
६ छविच्छिविस्फविस्फविस्थविस्थविदविदी विकिकिवि-
दीदिविकिकीदिविकिकिदीगविशिन्यटव्यादयः, स्थिविः
फलं सीमा, दविर्धमिष्ठो दाता स्थानं च, दीविः कितवो द्युति-
मान् कालश्च, दीदिविः स्वर्गः, शिबी राजा ॥ ७ प्रषिप्लुषि-
शुपिकुष्यसिभ्यः सिक्, प्राक्षिः अग्निः, प्लुक्षिर्जठरं, शुक्षि-
स्तेजोऽनिलो ग्रीष्मः ॥ ८ गोपादेरनेरसिः वित्रानसिर्जलचरः,
वाराणसिः ॥ ९ वृधृपुवसाभ्यो नसिः, वर्णसिस्तरुः, वर्णसिः
जनन्यासुदके शैले, पर्णसिर्जलदे शक्रे, सानसिः सखिनित्यर्णन-
खे स्नेहसुवर्णयोः ॥ १० त्रियो हिक् ॥ ११ तुस्तनद्वितं त्रि-
अविभ्य ईः, तरीर्वायौ प्लवे बह्नौ, स्तरीर्धूमो नदी शय्या,
अलीः सूर्ये पशौ भूपे वनितायां द्युतौ शुवि ॥ १२ नडेर्णित् ॥

१३ वातात् प्रमः कित् ॥ १४ वापाभ्यां द्वे च, ययीः ह्येयोऽथो-
मोक्षश्च, पपीरकैर्भरामिषु ॥ १५ तक्षेमोऽन्तश्च ॥ १६ भृमृ-
तुत्सरितनिधन्यानिमनिमसिजशीवाटिकटिपटिगडिचिन्त्य-
सिचसिचपिकृमृस्निहिक्लिकिकंदोदिविचिंधिवंध्यणिलो-
ष्टिकुंथिम्य उः, भरुर्भक्तोदीधिर्णिः, वंचकः सरिका त्सरुः,
स्वप्नोऽर्जजगरे अयुः, स्वरुर्वज्रप्रतापयोः, स्नेहुः पित्ते विधौ
व्याधौ, वल्लेहुः क्षेत्रे भगे चन्द्रे ॥ १७ स्यंदिसुजिभ्यां सिंघ-
रज्जौ च ॥ १८ पंसेर्दीर्घश्च ॥ १९ अशोराश्लोक्तश्च, अशुः,
प्रांशुर्दीर्घः ॥ २० नमेनर्क्षिच ॥ २१ मनजिभ्यां धर्तौ च ॥
२२ अर्जेर्ऋजु च ॥ २३ कृतेरर्तर्कच ॥ २४ नेरंचेः, न्यकुर्मृगः ॥
२५ फिमः श्रो णित्, किंशरुर्हिस्रवाणयोः ॥ २६ मिवाहिच-
रिचटिभ्यो वा, मायुर्माने रवे पित्ते, मयुः प्रक्षेपाकृतकिन्नरे ॥
२७ कृतृशृमृभ्रादिभ्यो रोलश्च मासुरिद्रः ॥ २८ कृकस्थूरा-
द्रुचः क् च, कुरुवाकृ कुक्कुटखंजरीदौ ॥ २९ पृकाहपिधृपी-

पिकुहिभिदिविदिमृदिच्ययिगुथ्यादिभ्यः कित्, लोकैऽथौ
पुरुषे पुरुः, तुष्टैऽल्लोके रथौ ह्युः, विद्युर्धद्राग्निवायुषु ॥ ३० रम-
प्रथिभ्यामृच रः, ऋभवो दंवाः ॥ ३१ स्पाशिअस्जेः सल्लु-
क्च ॥ ३२ दुःस्वपचनिभ्यः स्थः, अवणुवामं, वनिणुः अथो-
ऽपानसंभक्ते ॥ ३३ हनिर्याकृभृपृतृत्रो द्वे च, जङ्घुरिद्रो वेगी
च, ययुरखे दिवोऽध्वनि, वैकुंठे कर्मठ चकुः, वसुः नकुले भूपतौ
वर्णे, पपुरुल्लोके विध्वङ्घ्योः, तितिरुः पतंगः तनुनौः ॥ ३४
कृग्र ऋत उर्च, गुरुः ॥ ३५ पचेरिच्यत्तः ॥ ३६ अर्त्तेर्लृच ॥
३७ महत्तयुर्च ॥ ३८ उर्च च भे ॥ ३९ स्थिपेः क् च, राज्ये ज्योतिषे
सेवके च ॥ ४० रघिलंघिलिर्गेनलुक् च, लिगुर्दोस ऋयां मूर्धौ ॥
४१ पीमृगमित्रदेवकुमारलोकधर्मविश्वसुम्नादमावेभ्यो मुंः,
पीयुरादित्यधूकयोः, देवयुर्धार्मिकः, विश्वयुर्धायुः, अमयुर्मुखः,
अवयुः काव्यं ॥ ४२ पराङ्मयां कृत्वा निभ्यां डित् ॥ ४३
४३ शुभेः स् च वा, शुः सुः ॥ ४४ शुद्भ्यां, दुस्तरुः शाखा

च ॥ ४५ हरिपीतमितशतविकुट्टम्भ्यो दुवः, हरिदुः पर्वते
ऋषौ, मितदुः सागरेऽश्वे मितंगमे ॥ ४६ केवयुभूरण्यवध्व-
ध्वर्यादयः, ऋष्यग्निऋत्विज्नु ॥ ४७ शः सन्वच्च ॥ ४८
तनेड्डः, तितडः ॥ ४९ कैशीशमिरमिभ्यः कुः, शंकुः इषु-
शूलस्त्रकीलके ॥ ५० ह्रियः किद्रो लश्च वा, हीकुलज्जावान्
मार्जारश्च ॥ ५१ किरः ष च ॥ ५२ चटिकाठिपदिभ्य आकुः,
वसुभेकोऽलिः पर्दाकुः ॥ ५३ सिचिकुटिकुठिकुविकृषिभ्यः
कित्, कुटाकुर्विटपः, कुठकुः श्वभ्रः, कुवाकुः, कृषाकवः
अग्न्याखुपरोपतापिनः ॥ ५४ उपसर्गाच्चर्विडित्, निचाकुर्नि-
पुणे ऋषौ ॥ ५५ शालेरंकुः ॥ ५६ स्पृभ्यां दाकुक्, सुदाकुः
व्याघ्रो वायु रविर्वह्निः, पृदाकुः सर्पः ॥ ५७ इषेः स्वाकुक् ॥ ५८
फालिवल्यमेर्धुः ॥ ५९ दमेर्लुक्च । ६० हेहिच ॥ ६१ प्रीकै-
पैर्नीलिरंगुक्, नीलंगुः कृमिजातिः शृगालश्च ॥ ६२ अन्यर्ति-
गृभ्योऽड्डः, गरडः पक्षिण्यजगरे ॥ ६३ शालेरारडुः ॥ ६४ अज्य-

वेरिण्डुः, भान्वग्न्योः, अश्वहोत्रोः ॥ ६५ तनिमणिक्काणि-
भ्यो दुः ॥ ६६ पनेर्दीर्घश्च ॥ ६७ पलिमृभ्यामांडुकंडुकौ ॥
६८ अजिस्थारुरीभ्यो णुः, वेणुः ॥ ६९ विषेः कित् ॥ ७०
क्षिपेरणुक्, वाते विद्युति च ॥ ७१ अंजेरिणुः, द्युतं ॥ ७२
कृहभूजीविगम्यादिभ्य एणुः ॥ ७३ कृसिकभ्यमिगमि-
तनिमनिजन्यसिमसिसन्धविभाधागागलाम्लाहनिहाया-
हिक्कुशिपूभ्यस्तुन्, चितं कामी मनः कंतुः. मंतुर्माने प्रियं-
वदे, ओतुः, हंतुः शस्त्रं हिमश्च, हातुर्मुत्तुर्मागिश्च, यातु पाप्मा
जनो रक्षः ॥ ७४ वसेर्णिद्धा ॥ ७५ पः पीप्यौ च्वा, पीतुः कालः
सूर्यो विद्युर्हस्ती, पितुः पातुश्च ब्रह्मणि ॥ ७६ आपोऽप् च,
काले याजके च ॥ ७७ अंज्यर्तेः कित्, अकृतू रात्रिविष्णुरिद्रः ॥
७८ चायः के च ॥ ७९ वहिमहिगृह्येधिभ्योऽतुः, वहतुः
गवि काले विवाहेऽग्नौ, गूहतुर्धुः, एधतुः गमायां पुरुषे बह्नौ ॥
८० कृलाभ्यां कित्, लतुः पाशः ॥ ८१ तनेर्यतुः, विस्तार-

ज्वंऽनिले सानौ ॥ ८२ जीवेरातुः, जीवितं द्रव्यमौषधं ॥ ८३
 यमेर्दुक्, यदुः ॥ ८४ शीङो धुक् ॥ ८५ धूगो धूं च ॥ ८६
 दाभाम्यां नुः, दानुर्गता रविर्वायुः ॥ ८७ धेः शित् ॥ ८८
 सुवः कित् ॥ ८९ हो जह् च ॥ ९० वचेः कगौ च ॥ ९१
 कृहनेस्तुक्नुकौ ॥ ९२ गमेः सन्वच्च, जिगन्तुः विप्रे मार्गे
 दिने प्राणे, जिगन्तुः मीने वायौ शरे चित्ते ॥ ९३ दामृक्षण्युं
 दिनदिवदिपत्यादेरनुङ्, दनुः वदनुः ॥ ९४ कृशोरानुक् ॥
 ॥ ९५ जीवेरदानुक् ॥ ९६ वचेरक्नुः, वाग्मी स्वरिक्त्रिर्विप्रः ॥
 ९७ हृपिपुषिपुषिगदिमदिनंदिगंडिमंडिजनिस्तनिम्यो
 णेरित्नुः, गदयित्नुः मेघे भृगे वावदूके, मदयित्नुः शीघौ
 स्वर्णे ॥ ९८ कस्यर्तिम्यामिपुक्, गिपुः ॥ ९९ कम्यमिभ्यां
 वुः ॥ ८०० अभ्ररमुः ॥ १ यजिशुंघिद्रहिदसिजनमनि-
 म्यो युः, जन्युरपत्ये जनके वायौ जन्तौ प्रजापतौ ॥ २ भुजेः
 कित्, भुज्युरकै स्वर्गेश्वरौ ॥ ३ सत्तेरखन्व्यू ॥ ४ भ्राक्षिपिचर-

रन्युक्, क्षिपण्युः काले वायौ वसन्तेऽर्थे ॥ ५ मुस्त्युक् ॥
 ६ चिनीपीम्यशिम्यो रुः, परुः सूर्यो गिरिश्च ॥ ७ रूपभ्यां
 कित् ॥ ८ खनो लुक्च, दर्पे कूरे जडे गीते ॥ ९ जानिहनि-
 शयत्तेस्त च, जनुर्मेघे ॥ १० इमनः शीङो ङित् ॥ ११ शिशु-
 गेरुनमेर्वादयः ॥ १२ कटिकुट्यत्तेररुः, शक्रे, नगमर्कटवर्ध-
 किपु, मण्डलेऽसुर आयुधे ॥ १३ कृकेरारुः ॥ १४ उर्वेरादेरुदे-
 तौ च, एर्वोरुश्चिर्भटी ॥ १५ कृपिक्षुधिपीडुणिभ्यः कित् ॥
 १६ इयः शीत च ॥ १७ तुंवेरुः ॥ १८ कंदेः कुंद च ॥ १९
 चमेरुः ॥ २० शीङो लुः ॥ २१ पीडः कित् ॥ २२ लहिज-
 शलेरालुः ॥ २३ आपोऽप्च ॥ २४ गृहलुगुगुलुकमं-
 डलयः ॥ २५ प्रः शुः ॥ २६ मस्जीष्यशिम्यः कित्, अधुः
 समुद्रो वप्रश्च ॥ २७ तृफलिमलेरशुः ॥ २८ उलेः कित् ॥
 २९ कृषिचभितनिघन्यंदिसर्जित्वर्जिभर्जिलस्जीर्षिभ्य ऊः,
 सजूरर्थो वणिक् क्षारः ॥ ३० फलेः फेल्च ॥ ३१ कर्षेण्डच्छौ

च षः ॥ ३२ वहेर्ध्वं च ॥ ३३ मृजेर्गुणश्च ॥ ३४ अजर्जोऽन्त-
श्च, अज्जर्जननी ॥ ३५ कसिपद्यत्यादिभ्यो णित् ॥ ३६ अण-
डोऽन्तश्च ॥ ३७ अडो ल् च वा, आल्ङ्गारे करके, आहूर्दर्व्या च
टिडिभे ॥ ३८ नञो ल्वेर्नलुक् च ॥ ३९ कफादीरेले च ॥
४० क्ततो रत् च, रतुः सत्यवाक् दूतश्च ॥ ४१ हम्भिचपेः
स्वराज्ञोऽन्तश्च ॥ ४२ धृषेर्दिधिषदिधीषौ च ॥ ४३
अभिगमितानिभ्यो ङित्, भूः अग्रगुः कुतुः ॥ ४४ नृतिगृ-
धिरुषिकुहिभ्यः कित्, नृतुः प्रकृतौ नर्तके प्लवे ॥ ४५ तृखं-
डिभ्यां डूः, वज्रे वृषे द्युतौ स्वर्गे, धेन्विष्विलाह्ववाग्भृषु ॥ ४६
तृदृभ्यां दुः ॥ ४७ कमिजनिभ्यां बूः ॥ ४८ शर्करंधूः ॥
४९ कुगः कादिः ॥ ५० योरागूः ॥ ५१ कात् शङ्खो डेरुः ॥
५२ दिव क्रः ॥ ५३ सोरसेः ॥ ५४ नियो ङित् ॥ ५५ सं-
व्यात् स्थः, सव्येष्टा सारथिः ॥ ५६ यतिननंदिभ्यां दीर्घश्च
॥ ५७ शसिदांसिनीरुक्षुहृमृधूमन्यादिभ्यस्तुः, रोता गधः ॥

५८ पातैरिच्च ॥ ५९ मानिभ्राजेल्लुक् च ॥ ६० जाया मिगः ॥
६१ आपोऽप्यं च ॥ ६२ नमैः पू च ॥ ६३ हुपूगुगोत्रीप्रस्तु-
प्रतिहृप्रतिप्रस्थाभ्यः क्त्विजि ॥ ६४ नियः षादिः ॥ ६५
त्वषंक्षवृदुहिन्नद्वयः क्षत्ता सारथौ मुशले रुद्रे ॥ ६६ राते-
डोः ॥ ६७ युगमिभ्यां डोः, द्यौः स्वर्गे नभश्च, गौः ॥ ६८
गलानुदिभ्यां डौः ॥ ६९ तोः किक्, तुक् अपत्यं ॥ ७० द्रा-
गादयः ॥ ७१ स्त्रोश्चिक्, सुक् ॥ ७२ तनेर्द्वच्च, त्वक् ॥ ७३ पारे-
रज्, स्वर्ण रत्नं च पारंजौ ॥ ७४ ऋधिपृथिभिषिभ्यः कित् ॥
७५ भृपणिभ्यामिज् भुरवणौ च, भुरिक् वीथौ रवे वाहौ ॥
७६ वशोः कित् ॥ ७७ लघेरद् नलुक् च ॥ ७८ सत्तैरद्, मेघे ॥
७९ इडेरविड्, विश्रवाः ॥ ८० क्विंपि म्लेच्छश्च वा, इड्
स्वामिक्षमयोः ॥ ८१ तृपेः कित्, चन्द्राब्धयोः ॥ ८२ सं यत्
वेहत् साक्षादादयः ॥ ८३ पटतच्छपदादयोऽनुकरणाः ॥
८४ दुहिद्वहिमहिषुभिभ्यः कतुः, दुहन् ग्रीष्मः ॥ ८५ भमे-

डित् द्वे च ॥ ८६ भान्तैवतुः ॥ ८७ हृस्वरुहियुपिताडिभ्य
इत्, हरिदश्वे रवौ वर्णे ॥ ८८ उदकात् श्वेडित् ॥ ८९ अ
उत्, मरुत् शृंगे देवे गिरौ वायौ ॥ ९० ओ मादिर्वा, गर्भुत्
तक्षिण तृणे रवौ स्वर्णे, गरुत् त्रहिण्यजगरे वेगे ॥ ९१ शक क्रत् ॥
९२ यजेः क च ॥ ९३ पातेः कृत् ॥ ९४ शृट् मसेरद्, भसद्
आस्यं जघनं च ॥ ९५ युप्यसिभ्यां कमद् ॥ ९०० उक्षितक्ष्य-
क्षीशिराजिघान्विपंचिषीपिक्लिदिस्निहिनुमस्जेरन्, अक्षा
दष्टिनिपातः, धन्विर्गतौ, धन्वा मरुधनुश्च ॥ १ लृप्पुवृपिहंशि-
शुदिविप्रतिदिविभ्यः कित्, वृषा वृषभ इन्द्रश्च, युवा
रवौ राजा, प्रतिदिवा दिनमपराह्णश्च ॥ २ श्वन्मातरिश्वन्मू-
र्धन्पल्लीटन्अर्यमन्विश्वप्सन्परिज्वन्महन्नहन्मघवन्नर्थव-

न्निति, विश्वप्सा काले गंधावहे इद्रे, परिज्वाऽग्नौ रवौ
वायौ ॥ ३ षण्यशौभ्यां तन् ॥ ४ स्नामदिपद्यार्तिपश-
किभ्यो वन्, मद्वा दृष्टे पाने रुचौ शीर्षे, मद्दरी मदिरा,
पद्वा पादे गतौ वत्से, मुनौ वज्रासनेऽश्वेऽर्वा, पर्व संधौ प्रपूरणे,
समर्थे वर्धकौ शक्वा, शक्करी सुरभिर्युवतिर्नदी ॥ ५ ग्रहेरा च,
ग्रावा ॥ ६ ऋशीकुशिरुहिजिह्वसृहृभ्यः क्वनिप्,
शीवाऽजगरः, कुश्वा शृगालः, जित्वा धर्मेन्द्रयोद्दृष्टु, मृत्युर्वा-
युर्हरिः क्षित्वा, वायौ मत्स्ये भवे हत्वा, सृत्वा वायौ कालेऽनले
सर्पे, धृत्वा विष्णुः समुद्रोऽद्रिः ॥ ७ स्रजः स्रज्स्मृकौ च, स्रज्वा
मालाकारो रज्जुश्च, आस्योपान्तौ च सूचणी ॥ ८ ध्याप्यो-
धीपी च, धीवा व्याधौ मतौ मत्स्ये ॥ ९ अर्तेर्ध च ॥ १० प्रातस्-

सिद्ध-
प्रभायां
उणादिषु

॥२३६॥

द्विरीरिणस्तोऽतश्च, प्रसत्वा सूढवातयोः, प्रेत्वा वायुसमुद्रयोः,
प्रेत्वरी नगरी ॥ ११ मन्, वर्म वर्त्म भस्म कर्म चर्म जन्म शर्म,
भर्म स्वर्ण श्लेष्मा, नर्म वर्म वेदम हेम सत्र छत्र दाम धाम
स्थाम अदमा लक्ष्म, अयमा संग्रामः, तक्मा दीपे रतौ तपे,
धर्म पुण्यं ॥ १२ कुण्ड्युषिस्तुपिभ्यः कित्, कुष्म शल्यं, सुष्मा-
सर्पे शिशौ यतौ ॥ १३ बृंहैर्नोऽच्च, ब्रह्म मोक्षः परंतेज आत्मा-
ऽध्ययने विधौ पुमान् ॥ १४ व्येग एदोतौ च वा, व्येम वल्लं,
व्योमा संसारः, व्योम नभः, व्याम ॥ १५ स्यतेरी च वा, सीमा-
ऽऽघाटः, सामा ॥ १६ सात्मन्नात्मन्वेमनरोमन्क्लोमन्ल-
लामन्नामन्पाप्मन्पक्ष्मन्पक्ष्मन्निति ॥ १७ हजनिभ्या-

मिमन् ॥ १८ सृह्मभृष्टुस्तृभ्यः ईमन्, कालवायुकुडुम्ब-
धर्मग्रावारप्रसवाः ॥ १९ गमेरिन्, गमिष्यतीति गमी ॥ २०
आळश्च णित् ॥ २१ सुवः, आसावी ॥ २२ सुवो वा ॥ २३
प्रप्रतेर्याबुधिभ्यां, प्रयायी ॥ २४ प्रात्स्थः ॥ २५ परमात्कि-
त्, परमेष्ठी ॥ २६ पथिमंथिभ्यां, धुब्धे वज्रेऽनिले मंथाः ॥ २७
होर्मिन् ॥ २८ अर्त्तैर्मुक्षिन्क् ॥ २९ अदेस्त्रिन् ॥ ३० पतेर-
त्रिन् ॥ ३१ आपः क्विप् ह्रस्वश्च ॥ ३२ ककुप्त्रिष्टुबनु-
ष्टुभः ॥ ३३ अवेर्मः, ओम् ब्रह्म प्रणवश्च ॥ ३४ सोरेतेरम्
स्वयं ॥ ३५ नाशिनूभ्यां नक्तनूनी च ॥ ३६ स्यतेर्णित्,
सायं ॥ ३७ गमिजमिक्षमिकमिशमिसमिभ्यो डित् ॥ ३८

॥२३६॥

इणो दमक् ॥ ३९ कोडिम् ॥ ४० तूपेरीम् णोस्तश्च ॥ ४१
ईड्कमिशमिसमिम्यो डित् ॥ ४२ क्रमिगमिक्षमेस्तुमा-
चात्, गांतुम् पांथः, क्षांतुम् भूः ॥ ४३ गुप्पुडुर्विधुर्विभ्यः
क्किप्, गीः पूः दुः धूः ॥ ४४ वारद्दारौ ॥ ४५ प्रादतेरर् ॥ ४६
सोरतेर्लुक्च, स्वः ॥ ४७ पूसन्यमिभ्यः पुनसनुतांताश्च,
अंतः ॥ ४८ चतेक्क ॥ ४९ दिवेडिब् ॥ ५० विशिविपाशि-
भ्यां क्किप् ॥ ५१ सहेः पप् च ॥ ५२ अस्, तपः नमः तमः
अयः वपः वर्चः रक्षः रहः सहः चेतः रोदः नमः रोधः अनः
तरः रयः मयः अर्चः संदः अंजः ॥ ५३ पाहाक्कम्यां पयूह्यौ च
॥ ५४ छदिवहिम्यां छंदोघौ च ॥ ५५ श्वेः शव् च वा, श्वयः

शवः ॥ ५६ विम्वाद् विदिभुजिभ्यां, विश्ववेदा अग्निः, विश्व-
भोजा लोकपालः ॥ ५७ चायेनो हस्वश्च वा, चणः चाणः ॥
५८ अशेर्यश्चादिः, यशः सत्त्वं प्रतापः श्रीः ॥ ५९ उर्वेर्ज च,
ओजः शुक्रे बले दीप्तौ ॥ ६० स्कंदेर्ध च । ६१ अवेर्वा ॥ ६२
अमेर्भहौ चांतौ, अहो दिनेऽपराधेऽघे ॥ ६२ अवेर्रंघ च वा ॥
६४ आपोऽपाप्ताप्सराब्जाश्च ॥ ६५ उह्यंवेः क च, ओकः
अंकः ॥ ६६ अंज्यजियुजिभर्जेर्ग च, अगः क्षेमं योगो मनो
युगं च, भर्गो रुद्रो हविस्तेजः ॥ ६७ अर्तेरराशौ च, उरः
अर्शः ॥ ६८ येन्धिभ्यां यादैघौ च ॥ ६९ चक्षः शिद्धा, आ-
चक्षाः आख्याः ॥ ७० वस्यगिभ्यां णित् ॥ ७१ मिथिरंज्यु-

षितपुशुभ्रवाष्टिभ्यः कित्, उपाः संध्याऽरुणो रात्रिः, उशा
रात्रिः ॥ ७२विधेर्वा ॥ ७३ लुवो धथादिः, नूथाः सूते च मा-
गधे॥७४वयःपयःपुरोरेतोभ्यो धागः॥७५नज ईहेरेहेधौ च,
इन्दुकालेद्रव्वेनहाः, अनेधा अग्निवातयोः ॥ ७६ विहायस्सुम-
नस्पुरुदंशस्पुरुवरवोऽगिरसः ॥७७ पातेर्जस्मत्सौ, बलं जलं ॥
७८ सुरीभ्यां तस् ॥ ७९ अर्तीणभ्यां नस् ॥ ८० रिचेः क च,
रेक्णो द्रविणपापयोः ॥ ८१ रीवृभ्यां पस्, रेपः पापं, वर्षः
रूपं ॥ ८२शीङः फस् च, शेषः शेषश्च मेढ्रं ॥ ८३ पचित्रचि-
भ्यां सस्, चक्रैधनयोः पक्षः, उरःशरीरयोर्वक्षः ॥ ८४
इणस्तशस्, एतशसः इन्द्रैद्रकग्निवायवः ॥ ८५ वष्टेः
कनस् ॥ ८६ चंदो रमस् ॥ ८७ दमेरुनसूनसौ ॥ ८८ हण

आस्, अथाः कालः सूर्यश्च ॥ ८९ रुच्यचिंशुचिहुस्रपिछा-
दिहृदिभ्य इस् ॥ ९० बहिर्बहेर्नलुक्च ॥ ९१ ह्युतेरादेश्च
जः, ज्योतिः तेजः सूर्याऽग्नितारकाः ॥ ९२ संहेर्ध च, सीधः
सत्त्वे संह योगे बलीवर्देऽनले शुवि ॥ ९३ पस्थोऽन्तश्च, पथिः
स्वःसूर्यपानेषु ॥ ९४नियो ङित् ॥ ९५अवेर्णित् ॥ ९६ लुभू-
स्तुभ्यः कित्, लुविर्भोनौ सरित्यब्धौ ॥ ९७ रुयर्त्तिजनित-
निधनिमानिग्रंथिपृतपित्रपिविपियजिप्रादिघेपिभ्य उस्,
अरुः प्राणे रवौ सिंधौ, परुः पर्वणि धर्मेऽब्धौ, तपुः, तपुः शक्रो
रविर्वह्निः, वपुर्लावण्यतेजसोः ॥ ९८इणो णित् ॥ ९९ दुवेर्ङित् ॥
१००मुहिनिथ्यादेः कित् ॥ १००१चक्षुः शिद्रा । १००२
पातेर्दुमसुः ॥ १००३न्युद्रभ्यामंचेः ककारकैसष्टावच्च, नीचं

उच्चं ॥ १००४ शमो नियो डैस् मलुक् च । १००५ यमिदमिभ्यां डोस् ॥ १००६ अनसो वहेः क्विप् सश्च डः,
अनङ्वान् दृषभः ॥ शमस्तु ।

इति श्रीहेमचन्द्राचार्यहृदयानामुणादीनां

संक्षेपः

इति श्रीसिद्धप्रभाव्याकरणं

॥ संपूर्णम् ॥

सिद्ध-
प्रभायां
अकारादि

二
〇
二

[illegible]

अञ्जर्गं	३	अतः सर्वां०	१४९	अतोरिथ०	१९५	अदेवा०	१८४	अधर्म०	१७९	अनः	४५
अदयति०	१०६	अतः से०	१४८	अतोऽह्	४६	अदेश०	१८७	अधश्चतु०	७०	अनक्	१९
अइ	६२	अतः स्य०	१७	अत्थि	१६०	अदोऽन०	१२५	अधसो	१५४	अनंकोठा०	१५६
अण०	१५४	अत इ०	१५७	अत्र	१९१	अदो सुमी	५	अधातुविभ०	१०	अनजिरा०	५४
अणजे०	३४	अत इव्	१७१	अदश्चाद्	८२	अदोराय०	१७४	अधातू०	३२	अनजः त्वो	४६-३०
अणि	१७०	अत ए०	१५७	अदसो	२१	अदोर्न	१७२	आधिकं	१९५	अनजो०	३२
अणिक्र०	११३	अतम०	२००	अदिक्रि०	१९४	अद्यतनी	६२	अधिकेन	४३	अनद्	१३७
अणिभि	११३	अतसी	१६६	अदीर्घा०	२	अद्यतनी भू०	६२	अधीष्टौ	११८	अनडुहः	१८
अतः	७०	अति०	४६	अदुरु०	६४	अद्यतन्यां०	८५	अधेः प्र०	७८	अनतोऽन्तो०	७३
अतः आ	१०	अतो ङो०	१४७	अदूतः स्त्र०	१४१-१६६	अद्यर्था०	११९	अधेः शी०	३८	अनतो लुप्	४४
अतः कृ०	९	अतोऽति	८	अदूरे	२८	अद्व्यञ्जनात्	४९	अधेरा०	१९६	अनतो लुप्	१६
अनः प्र०	६२	अतोऽनेक०	१९६	अदृश्या०	५६	अद्व्यञ्जने	१९	अधो	१४५	अनत्यं०	२००
अतः शि०	७८	अतो मः	१३०	अदेतः	११	अधण	२६	अध्या०	१८१	अनद्यतने भू०	६२
अतः स०	१४२	अतो रि०	१४६	अदेन्लु०	१५९-१६३	अधराप०	२८	अध्वा०	१९३	अनद्यतने हिः	२७

अनघतने श्व०	६३	अनिद०	१६९	अनोः कर्मि०	१९६	अन्यस्य	११०	अपोन०	१७८	अभ्य०	१९३
अननोः	११२	अनियोगे	३	अनोः कर्म०	११२	अन्यो	१	अपो यज्वा	१७६	अभ्यम्	२३
अनन्तः०	२	अनीना०	१७५	अनोऽप्ये	१७३	अन्वा०	१११	अपो ययो०	५३	अभ्यालो	१५९
अनपत्ये	१७५	अनुकं	२०१	अनोर्ज०	१२६	अन् स्वरे	४६	अग्रत्या०	४२	अभ्रा०	१९७
अनरे	१८१	अनुग्वलं	१९३	अनोर्देशे	५८	अपः	२२	अग्रयोगी०	२	अभ्वा०	२१
अनवर्णा	१	अनुत्सा०	१४५	अनो वा	३२	अपचितः	१२८	अग्राणि०	५१	अमद्र०	१८०
अनाङ्	८	अनुनासिके	९२	अनोऽस्य	१२	अपञ्च०	१	अग्राणिप०	५९	अमव्य०	४४
अनाच्छा०	३५	अनुपदं	१९३	अन्तःपूर्वो०	१८३	अपण्ये	१९४	अब्राह्म०	१७५	अमा	२४
अनातो०	६७	अनुपद्य०	१९५	अन्तर्द्धिः	१३५	अपस्किरः	९२	अभक्ष्या०	१७६	अमान्य०	१०८
अनादे०	६७	अनुपसर्गाः	१२७	अन्तर्बहिः	५६	अपाञ्चतु०	९२	आभि०	१८४	अमूर्ध०	५३
अनादौ	१४१	अनुब्राह्म०	१७९	अन्तो	२१-८३	अपाञ्चायः	१३५	आभिनिः०	१२९	अमेणं	१५१
अनाम्य०	१८९	अनुव्रजेः	१५८	अन्त्य०	१४५	अपाये	४१	आभिमन्यौ	१६७	अमोऽक०	१०४
अनामस्वरे	१६	अनुश०	१८९	अन्य०	१३९	अपीत्वा०	५४	अभिव्या०	१३५	अमोऽधि०	१८४
अनार्थे	३६	अनेक०	१२	अन्यत्य०	२१	अपोऽद्	२२	अभेरीश्च	१९६	अमोऽन्ता०	१८१

अमोऽस्य	१४८	अरण्या०	१८१	अर्पेरास्त्रि०	१६३	अवय०	१९५	अवाद् गोहे	१६०	अव्य०	१९१
अमौ मः	२३	अरिद्वेते	१६५	अर्हत०	१९२	अवर्ण०	३	अवापते	१४५	अव्यक्ता०	२९
अम्मो	१५४	अरी	१७७	अर्हम्	१	अवर्णभो०	८	अविति	१५७	अव्ययं	१५३
अम्हअ०	१५३	अरुर्म०	२८	अर्हे वृच्	१२१	अवर्णस्या०	१२	अविति वा०	८१	अव्ययं ए०	५४
अम्हम०	१५३	अरोः	९	अर्होऽच्	१२३	अवर्णाद०	२२	अवित्परो०	८८	अव्ययं प्र०	४६
अम्हे	१५३	अर्हो	१५	अलान्व०	१४६	अवर्णे य०	१४२	अविदूर०	१२८	अव्ययस्य	३१
अम्हेहि	१५३	अर्जे०	१६४	अलान्वा०	१९३	अवर्णेवर्ण०	२७-४४	अविवाक्षि०	११५	अव्ययस्य को०	२०१
अयज्ञे	१३४	अर्जेर्वि०	१६३	अलाहि	१५४	अवहृता०	१२२	अविशेषणे	२३	अव्याप्य०	१०५
अयदिथ०	११७	अर्तिरी०	१०३	अलुपि वा	५३	अवाच्चा०	९५	अवृद्धा०	१७४	अव्यो	१५४
अयदिस्मृ०	११५	अर्थ०	१८६	अन्ययूनाः	२००	अवात्	१३४	अवृद्धे०	१८६	अशनि	७०
अयमियं	१८	अर्थार्यो०	१९६	अन्ये	५०	अवात्का०	१५९	अवेः	१९४	अशित्य०	८४
अयानयं	१९३	अर्थपूर्वपद०	५८-१८८	अवः	८३	अवात्कु०	१९४	अवेर्जु०	१५८	अशिर०	१९३
अयि रः	८६	अर्घात् पलकं	१८९	अवक्रये	१८६	अवात् नि०	११२	अवेर्दु०	१७६	अशिरोः	३२
अयौ	१५४	अर्घाघः	१८१	अवतरे	१५८	अवात् तृ	१३८	अवौ	६३	अश्व-लो०	१०८

अथ वा०	१८२	असादि०	२५	अस्पष्टा०	८	आ	आङ्	शीः	१२३	आच्च	१६६
अथैकादेः	१९०	असमान०	७६	अस्मदो	१९९	आ अम्	आङ्	आङ्	४६	आ जस्य०	१५१
अथद्वा०	११७	असंभ०	३२	अस्मिन्	३२	आः कृगो	आडा	आत ऐः	४१	आत्	१५
अथत्था०	१७८	असरूपो	११९	अस्य	६६	आः खनि	आडा अ०	आतामाते	१५९	आतामाते	११४
अथवड०	५९	असह०	३४	अस्या०	३३	आ अरा	आडा ओ०	आतुमो०	१६२	आतुमो०	७३
अथादेः	१७२	असावक्	१५९	अस्याय०	३३	आकालि०	आडा	आतो डो०	१५८	आतो डो०	११८
अथडक्षा०	१९३	असुको	२१	अस्वयंभु०	४४	आक्रमे०	आडो ज्यो०	आतो णव०	११२	आतो णव०	१२३
अथष्ठी०	४८	असुर्यो०	१२४	अस्वस्थ०	४८	आक्षिपे०	आडोऽन्धू०	आतो नैद्र०	१२८	आतो नैद्र०	६४
अष्ट	१९	असोड०	७८	अहन्प०	१०७	आख्यात०	आडो यम०	आत्काश्मी०	११२	आत्काश्मी०	१७८
असंयोगा०	९०	अस्त०	१९८	अहरादि	१७७	आगुणा०	आडो यि०	आत्कुशा०	१०७	आत्कुशा०	१४७
असकृत्सं०	२०२	अस्ति	८५	अहीय०	२७	आग्र०	आडो युद्धे०	आत्मनः	१३४	आत्मनः	५३
असत्कांड०	३२	अस्तेः	८५	अहः	५०	आघ्रे०	आडो रु०	आत्मनद्यो०	१३४	आत्मनद्यो०	१५१
असत्चारा०	४३	अस्त्री०	५	अहः प०	९	आडः	आ च हौ	आत्रया०	८६	आत्रया०	१७२
असत्चे	४७	अस्थूला०	५६	अह्ना	१९३	आडः क्री०	आ च हौ		१६५	आत्रया०	

आत्संध्य०	६६	आधाराच्चो०	१०८	आमः कृगः	७०	आरम्भे	११९	आशिषीणः	८३	आस्यटि०	१३६
आथर्वणि	१८४	आधारात्	१२५	आमन्ता०	७६	आरात्	४१	आशिष्य०	१२२	आहावो	१३४
आदितः	१२७	आधारात्	१४०	आमन्त्र्ये	१०	आ रायो	१५	आशिष्या०	६२	आहिता०	५७
आहङेः	१६२	आधिक्या०	२०२	आमन्त्र्ये प्र०	३७	आरुहे०	१६०	आशीः	६३	आही	२८
आहते	१६५	आनन्त०	१५४	आमया०	१९८	आरोपे	१६४	आशीरा०	४८	इ	
आदेः	१४२	आनायो	१३८	आमो	१६	आर्ये०	३६	आश्वर्ये	१४६	इकण्	१८५
आदे०	१७८	आनुलो०	१४१	आमो डे	१४९	आर्यायां	१६६	आश्लिष्टे	१६५	इकण्य०	१७८
आदेर्यो	१४६	आपत्य०	१०८	आयस्था०	१८३	आर्ये	१४१	आश्वयु०	१८२	इकिञित०	१३८
आद्य०	१	आपो	१५	आयात्	१९६	आलाने	१६८	आसन्नः	३	इको वा	८२
आद्यात्	१७०	आग्रपदं	१९३	आयुधा०	१८५	आलीडे	१६१	आसन्ना०	५५	इडितः	६१
आद्यादि०	२६	आवाधे	२०२	आयुधादि०	१२३	आल्वि०	१५६	आसीनः	१३०	इडितो	१३१
आद्यांश०	७६	आभि०	१८५	आयुर०	१५२	आशिषि तु०	६२	आसुयुव०	१२०	इडोऽपा०	१३३
आ द्वन्द्वे	५०	आम अ०	१५३	आरः	१५०	आशिषि ना०	७५	आसौ	१५०	इच्	४४
आद्वैरः	१४	आम आ०	२३	आरभेरा०	१६४	आशिषि हनः	१२३	आस्तेयं	१८३	इच्च	१५७

सिद्ध-
प्रभायां
अकारादि

॥ ७ ॥

इच्चापुं०	३२	इणोऽश्रेष	१३५	इदमः	१९	इन्द्रे	४	इणोऽनि०	१३६	इतो	१८०
इच्छार्थे क०	११८	इत एद्वा	१४१	इदम०	१५१	इन्धौ	१६२	इष्टादेः	१९५	इदुतो	१५०
इच्छार्थे स०	११७	इतावतो	२९	इदमद०	१९	इन्ध्य०	६४	इसासः	८४	इदुदेदु	५
इच्य०	४४	इतोः	१५५	इदमर्थे०	१५५	इन्हन्	१९	इसुसो	२८	इद्विस्मय०	१५१
इच् युद्धे	४४	इतोऽक्य०	३४	इदमेत०	१५१	इरम्मदः	१२४	इहरा	१५४	इद्विभ्यः	१५२
इजेराः	१५४	इतोऽतः	२७	इदितो	१५८	इर्जस्य	१५१	इ		इद्विभ्यै	१५६
इजः	१७५	इतोऽनिजः	१७२	इदुतो दी०	१४९	इर्दरिद्रः	८३	इः षोम०	६०	इनन्	१८८
इजः	३६	इतौ	१५५	इदुतोऽज्ञे०	१३	इर्भू०	१६५	इः अह०	१६४	इनयौ	१८३
इट इति	६५	इत्	१४२	इदुतौ	१४५	इवृद्धि०	६०	इक्षुते	१४२	इमेऽच्चा०	१९१
इद् सिज०	९०	इत्वे	१४४	इदेतौ	१६६	इलश्च	१९७	इगितः	६१	इनो	१७५
इहेत्पुसि	६४	इत्सै०	१६६	इदेदौद्	१६५	इवर्णा०	२	इङ्खी	१३	इयः आ	१९१
इणः	८३	इदं	१५६	इनः	५५	इरेवा	५	इ च गणः	१००	इयः स्व०	१७३
इण०	१५१	इदंकिमी०	५८	इन्डी०	१९	इवृध०	१०४	इ च स्त्रियां	१५२	इयका०	४८
इणिकोर्गा	८३	इदंकिमो०	१९५	इन्द्रियं	१९५	इश्च	७४	इतः	१५०	इयसोः	५७

ईयस्या	१५६	उच्चैः	१५४	उत्पाते	४०	उदष्टु०	१५८	उन्नमेरु०	१६३	उपसर्गादस्यो०	७७
ईजिह्वा०	१४६	उच्छल०	१५९	उत्सादे	१६९	उदितः	६७	उपज्ञाते	१८४	उपसर्गादातः	१३६
ईव्यञ्ज०	१०६	उज्जीर्णे	१६५	उत्सौन्द०	१४७	उदितगु०	१७५	उपत्य०	१९४	उपसर्गादातो	१२२
ईवोद्विब्यू०	१६५	उणादयः	२०३	उत्स्वरा०	१११	उदुत्सो०	१९६	उपपीड०	१४०	उपसर्गादूहो	७७
ईशीडः	८५	उत औ०	८३	उदः प०	१३०	उद्दो०	१५४	उपमान०	३६	उपसर्गादः	१३५
ईश्वा०	२८	उति	१२८	उदः श्रेः	१३४	उदृत्वा०	१४२	उपमानं०	५१	उपसर्गाद्वि०	३८
ईपइ	४७	उतोऽनङ्गु०	१८	उदः स्या०	६	उदो	१५८	उपमेयं	५१	उपसर्गाद्वि०	१३१
ईस्या०	१४४	उतोऽप्रा०	३६	उदक०	६०	उदोद्वा०	१६५	उपरेः	१-६	उपसर्गाद्वि०	१५८
उ		उतो मु०	१४३	उदग्रामा०	१८०	उदोऽनू०	११२	उपसर्गस्यानि०	३	उपाजे	३१
उः पदान्ते	१८	उत्करा०	१७७	उदंद्धो०	१३८	उदघटे०	१६२	उपसर्गस्यायौ	७६	उपाज्जा०	१८३
उः सास्ना०	१६५	उत्कृष्टे	३९	उदच०	२०	उद्यूले०	१६३	उपसर्गात्	५६	उपात्	११२
उअ	१५४	उत्क्षिपे	१६२	उदन्व०	१९६	उद्यमो०	१३३	उपसर्गात्खल्	१३८	उपात्तिकरो	१४०
उक्षणो लुक्	१७३-१८३	उत्तरा०	१७९	उदरे	१९६	उद्वाते	१६०	उपसर्गात् सु०	८६	उपात् भू०	७८
उच्चादि०	१४९	उत्था०	१८८	उदथरः	१११	उद्विजः	१६२	उपसर्गादि०	५४	उपात्स्तु०	१०७

उपात्स्थः	११२	उछसे०	१६०	ऊ गर्ही०	१५४	ऊनार्थ०	४७	ऊगृद्०	१८३	ऊतो डृ	१५
उपान्त्य०	७६	उवर्ण०	१५६	ऊङः	५५	ऊर्जो०	१९८	ऊचः	६०	ऊतोऽत्	६६
उपान्त्ये	१०४	उवर्ण्यु०	१९१	ऊचोपे	१५४	ऊर्णो०	१९७	ऊचि	३२	ऊतोऽत्	१४२
उपान्व०	३८	उवर्णात्	१२६	ऊ चोब्	५	ऊर्ध्वात्पूः	१४०	ऊणज्जृष०	१४३	ऊतोऽद्वा	१५०
उपायाद्	१९९	उवर्णादा०	११९	ऊटा	३	ऊर्ध्वादिभ्यः	१२५	ऊणाद्धेतोः	४१	ऊतो रः	२
उपालम्भे	१५८	उवर्णादि०	१८०	ऊढायां	३५	ऊर्ध्वादि०	२८	ऊणे प्र०	३	ऊतो रः स्वरे	१६
उपे	४२	उवर्णोः	७३	ऊत्	१६६	ऊर्थाद्य०	३१	ऊतः	६६	ऊतो रीः	१०६
उप्ते	१८२	उषासो	६०	ऊत्वे	१४५	ऊर्हीन०	१६५	ऊतः स्वरे वा	८४	ऊतो वा	३
उभयाद्	२७	उब्द्०	५५	ऊत्वे दु०	१६६	ऊ		ऊत इकण्	१८३	ऊतृष०	१३८
उमो०	१६५	उब्द्वा०	१७६	ऊत्सोच्छू०	१६६	ऊलति	४	ऊता	१५०	ऊत्यारु०	३
उमोर्णा०	१७६	उब्णात्	१९६	ऊदितो	१०७	ऊः शृङ्गः	९५	ऊतां वि०	५३	ऊत्वादिभ्यो	१८८
उरसोऽग्रे	५०	उब्णादि०	१८०	ऊद् दुपो	१०३	ऊक्पूः०	५०	ऊते तृ०	३	ऊत्विज्	२०
उरसो याणौ	१८४	ऊ		ऊद्वा०	१६६	ऊक्षे वा	१६७	ऊते द्वितीया	४३	ऊदुदितः	२१
उर्ध्वह०	१४४	ऊःस्तेने	१६६	ऊध्नः	३२	ऊक्सा०	५९	ऊतेर्डीयः	७०	ऊदुदिचरतम०	५५

ऋदुपान्याद०	१२१	ऋवर्णात्	७४	ऋदिच्छिव०	६८	एकद्विव०	६२	एच्च	१४४	एदापः	१५
ऋदुगन०	१३	ऋवर्णो०	१८०	ऋल्वोदेर०	११९	एकधातो	११४	एच्छ०	१४७	एदतो	२
ऋदुवर्णस्य	०७	ऋवर्णोवर्णा०	२०१	ऋस्तयोः	३	एकशाला०	१९४	एजेः	१२४	एदोतः	४
ऋदुनदी०	४४	ऋदुव्येऽद०	६६	लृ		एकस्वरात्	१७६	एण्या०	१७६	एदोतोः	१४६
ऋघ ईत्	१०५	ऋयोदेः	१७८	लृतः	३	एकस्वरादनु०	६४	एणिह	१५४	एदोद्०	१३
ऋनरादे०	१८६	ऋपमोपा०	१९१	लृत्या०	३	एकस्वरे	१४९	एतः	१४६	एदोदेश	१६९
ऋनित्य०	५५	ऋपिनाम्नोः	१३२	लृदित्	७०	एकागारा०	१८८	एत०	१६६	एद्	१६५
ऋफिडा०		ऋपिवृण्यं०	१७२	लृ		एकात्	२७	एतदश्च	९	एद्गु०	११
ऋमतां रीः	१०६	ऋपरध्याये	१८३	लृत	१४५	एकादश	५३	एताः	६२	एयस्य	१७२
ऋर ललं	७९	ऋपो विश्व०	५४	लृदन्ताः	१	एकादाकिन्	२००	एत्	१५५	एयेऽप्रायी	५५
ऋवर्णद्वयो०	६६	ऋस्मिपू०	१०४	ए		एकादेः	१९८	एत् न	१४९	एये जिम्हा	१७२
ऋवर्णव्यञ्ज०	११९	ऋदीघाघ्रा०	१२७	एः	१९	एकार्थ	५४	एत्पीयूषा०	१४३	एपाभी०	८३
ऋवर्णभ्यु०	१२६	ऋ		एऐओऔ	१	एकोपसर्ग०	१३७	एत्यकः	५७	एव्यत्य०	११६
ऋवर्णस्यारः	१५८	ऋतां क्तिह्वीर्	६६	एकद्वित्रि०	१	एकक०	१५४	एत्यस्ते०	८२	एव्यहणेनः	४२

ऐ

ऐकार्थ्ये

ऐत

ऐदैत

ऐषमः

ऐषमो

ओ

ओन्व

ओजः

ओर्जोऽजः

ओर्जोऽप्सः

ओतः

ओत औः

ओतो

ओत्

ओत्पद्

ओत्संयोगे

ओदन्तः

ओदाल्यां

ओदैतो

ओमः

ओमाङि

ओर्जान्तः

ओष्व्या

ओ सूचना

औ

औतः

औता

औदन्ताः

औरीः

क

कंशंभ्यां

कंसार्धात्

कंसीयाञ्

ककुदस्या

ककुदे

ककुमो

कखो

कगचन

कगट

कगेव

कडथ

कच्छाग्रि

कच्छादे

कच्छ्वा

कटः

कटपूर्वो

कठादिभ्यः

कडारा

कणे

कण्डवादे

कतर

कन्निः

कज्या

कथमित्थं

कथमि स

कथादेरि

कथेर्वज्ज

कदम्बे

कदर्थिते

कदन्याम

कदाकब्यो

कंथाया

कन्दरि

कन्या

कपिज्ञा

कपिवो

कपेर्गोत्रे

कबन्धे

कवर

कमेर्णिङ्

कमेर्णिहु

कम्पे

कंबला

करणक्रि

करणं

करणा

करणाधारे

करणेभ्यः

करवीरे

करणू

कर्कलो

कर्ण

कर्णोदेरा

७६

१५८

१६४

१९१

११५

३८

१२६

१३७

१४०

१६७

१६८

१९४

१८३

१७७

कर्णादिर्मू०	१९३	कर्माणि	३८	कपः	१२८	काण्हात्प्र०	३३	कालात्	२००	काश्मीरे	१४७
कर्णिकारे	१६६	कर्मणि कृ०	४१	कपेजनिटः	१३२	कादि०	१	कालात्तन०	५३	काश्यप०	१८४
कर्त्तरि कृत्	४१	कर्मणो	१२२	कष्टकक्ष०	१०९	कामोक्ता०	११७	कालात्परि०	१८७	काश्यादेः	१८०
कर्त्तरि कृत्	११८	कर्मणो	१३३	कसमासे	१८८	कारकं	४७	कालाद्	१८२	कासू०	२०१
कर्त्तर्य०	६२	कर्मण्य०	१२६	कसमासेऽध्य०	५८	कारणं	१३७	कालाद् भव०	१७८	क्रियत्तत्स०	२७
कर्तुः क्तिप्	१०८	कर्मवेया०	१८७	कसो०	१७८	कारिका	३१	कालाद्यः	१८८	क्रियत्तदो०	१५२
कर्तुः सश्	१२४	कर्मा०	४०	काकताली०	१९४	कार्या०	१८९	कालाध्व०	३९	क्रियत्तद्गहोरः	१२३
कर्तुर्जीवि०	१४०	कलापि०	१७८	काकवौ	५०	कार्पाण्ये	१६७	कालाध्वभा०	३८	क्रियत्तद्भयो०	१५१
कर्त्तुर्णिन्	१२६	कलाप्य०	१८२	काकाद्यैः	४९	कालः	४७	काले का०	१८७	क्रियत्ते लि०	११६
कर्तुर्व्या०	३७	कल्य०	१६९	काक्ष०	५०	कालवेला०	११८	कालेन	१४१	क्रियत्ते स०	११७
कर्तृस्या०	१११	कन्याण्या०	१७२	काङ्	१६०	कालस्यान०	११६	काले भा०	३९	क्रिकिला०	११७
कर्मजा	४८	कच०	१७५	काणेक्षिते	१६०	कालहेतु०	१९६	कालो	४९	क्रि क्षेपे	५१
कर्मणः	१९९	कवर्ग०	१७	काण्डा०	१९७	कालजटा०	१९७	काशादे०	१७७	क्रिणो	१५४

सिद्ध-
प्रभायां
अकारादि

॥ १३ ॥

कितः ६९ किश०
कितद्वभ्यां १५१ किसलय०
कित्या० २०० कुक्ष्या०
कित्याद्ये० २९ कुंजादे०
किमः क० १८ कुटादे०
किमः कञ्ज० १५२ कुटिलि०
किमः किं १५२ कुटी०
किमद्वभ्या० २७ कुंड्या०
किमो १५२ कुतूहले
किराते १४४ कुत्वा०
किरिभेरे १६७ कुत्सिता०
किरेरहिर० १५४ कुन्त्य०
किरो धा० १३५ कुप्यं
किरो ल० ९१ कुब्ज०

कुमारः १८६ कुमारः १४२ कुमारी १२३ कुमुदा० १७१ कुम्भ० ९३ कुरुच्छुरः १८५ कुरुयु० २०१ कुरोर्वा १७९ कूर्वादे० १४४ कुल० २०१ कुलटायाम् २०१ कुलत्थ० १७४ कुलाख्या० १२० कुलाज्ज० १६६

कुलादीनः ५२ कुलाला० १२३ कुलि० २०० कुल्मा० १७८ कुशला० ५६ कुशले ७८ कुशाग्रीयः १८१ कुषिरंजे० १७४ कुसी० १७३ कूलालु० १७९ कूलाभ्रक० १७२ कूष्माण्ड्यां १८५ कृगः ख० ३६ कृगः म० १९३

कृगः श० १७३ कृगः सु० १८४ कृगेः १९० कृगो न० १९६ कृगो यि ४२ कृगोऽव्य० १८२ कृग्र० १९४ कृगतना० ७८ कृत० १८६ कृताद्यैः १२४ कृतास्मर० १२४ कृति १४३ कृते १२४ कृत्ति० ३८

कृत्यतु० १३६ कृत्यस्य १२६ कृत्येऽव० १६० कृत्वसो ३१ कृत् स० ७८ कृदो १४१ कृधे० १४० कृपः ७८ कृपा० ८७ कृपोऽवहो ३९ कृम्भ० ११५ कृवृषि० ४८ कृशाश्च० १८४ कृशाश्वा० १६७

५२ ४२ ६१-११९ १५५ ४७ १६० ४९ ८० १९७ १५९ २८ १२१ १८४ १७७

कृपेः	१५९	कोऽश्मादेः	१८२	क्तात्तम०	२०१	क्त्वा से०	१३८	क्रमोऽनु०	७१	कीतात्क०	३५
कृष्णे	१६७	कौशेयके	१४२	क्तादल्पे	३५	क्त्वास्या०	१४८	क्रयः	१२०	कुत्संप०	१३६
कृष्या०	१९७	कौडिन्या०	१७३	क्तादेशो	१३	क्नः	३४	क्रव्यात्	१२६	कुइडु०	४०
कृतः	९७	कौपिजल०	१८४	क्ते अत	१६५	क्यः शिति	११३	क्रियः	१६२	कुघेर्जूरः	१६१
कैकर्य०	१७३	कौश्य०	३६	क्तेटो	१३६	क्यङ्	१०९	क्रियाति०	१५८	कुशस्तु०	१४
कैदारा०	१७५	कौशेयं	१७६	क्तेन	४९	क्यङ्मा०	५५	क्रियातिपातिः	६३	क्रोड्या०	३६
कैवलमा०	३४	क्रिडति	१०७	क्तेनाप्फु०	१६५	क्यङ्ग्यो	१०९	क्रियाम०	४३	क्रोश०	१८७
कैवलस०	१३	क्तवतू	१२६	क्तेनास०	४७	क्यनि	१०८	क्रियायां	३०	क्रोण्डु०	१७४
केशाद्वा	१७५	क्ते नवा	५१	क्तेऽनिट०	११९	क्ययडा०	६६	क्रियार्थो	६१	क्रयादेः	९५
कैटभे	१६६	क्तयोः	१२७	क्ते हर्भुवेः	१६५	क्ययडोर्पि०	१६४	क्रियावि०	३९	किलना०	१९४
कोः कत्	५०	क्तयोरनु०	१२८	क्त्वस्तु	१६५	क्यो	१०८	क्रियाव्य०	१११	क्लीवमन्य०	५९
कोटरमि०	५४	क्तयोरस०	४२	क्त्वातुमम्	३०	क्रमः	७१	क्रियाश्र०	४२	क्लीवे क्तः	१३७
कोऽण्यदेः	१९८	क्ताः	५४	क्त्वातुमम् भा०	११९	क्रमः क्तिव	१३८	क्रियाहेतुः	३७	क्लीवे वा	२२
कोषान्त्या०	१८१	क्ताञ्च	३४	क्त्वातुम् त०	१६५	क्रमो दी०	७१	क्लीडो०	१११	क्लीवे स्य०	१५२

कलीबे स्व०	१५१	क्विन्वृ०	१४	क्षुतृङ्गर्थे	१०८	क्षेपे च	११७	खारी०	१८९	गतिः	३०
ह्रीबे ह्०	१७	क्वेहा०	१८०	क्षुद्र०	१७५	क्षेपेऽपि०	११७	खार्या	५२	गतिकारक०	५४
क्लेशादिभ्यो	१२३	क्वौ इस्	१२५	क्षुद्राभ्य०	१७२	क्षेम०	१२३	खिति०	१३	गतिक्व०	४६
क्वकु०	२७	क्षः खः	१४६	क्षुघक्लि०	१३९	क्षेणिज्झरो०	१५८	खित्य०	६१	गतिवो०	३७
क्वचि०	२०१	क्षण०	१६७	क्षुधव०	१२७	क्षैशुषि०	१२७	खिदेर्जूर०	१६१	गतेर्गे०	४२
क्वचि०	१२६	क्षत्रादियः	१७३	क्षुधो०	१४२	क्ष्वेटकादौ	१६७	खेयम्	१२०	गतेर्ने०	४०
क्वचित्	१७९	क्षमायां	१६७	क्षुब्ध०	१२८	ख		खणम्	३०	गतौ	७०
क्वचित् स्वा. ३०-१९९	१४९	क्षय्यज०	१२०	क्षुभेः	१६१	खघथ०	१४५	ख्यागि	८	गत्यर्थ०	३१
क्वचिद्	१४९	क्षरः	१५९	क्षुम्ना	३५-१९१	खचित०	१६६	ख्याते	११५	गत्यर्थार्थक०	११९
क्वथ०	१६०	क्षिपरटः	१३१	क्षुरे०	१६०	खर्चेर्वे०	१६३			गत्यर्थार्थत्	१०६
क्वथे०	१६३	क्षिपे०	१६२	क्षुभ्रोः	१३५	खनो ङ०	१३८	गच्छति	१८४	गत्वरः	१३२
क्वसुष्	२१	क्षिप्राशं०	११६	क्षेः क्षी०	१३९	खरखुरा०	५६	गडद०	१८	गंधना०	७८
क्विप्	१२५	क्षियाशीः०	४	क्षेत्रे	१९५	खलादि०	१७५	गड्वादि०	५७	गमहनज०	७१
क्विपः	१५०	क्षीरादे०	१७९	क्षेपाति०	२७	खाद०	१५८	गणिकायाः	१७५	गमहनंवि०	१२९

गमादीनां	१६४	गर्तोत्तर०	१८१	गात्र०	१४०	गुपौघूप०	७०	गोः	१९८	गोधाया	१७२
गमां क्वा	१२५	गर्दभे	१६७	गाथि०	१७५	गुप्तिजो०	७४	गोः पुरीषे	१७६	गोपूवा०	१९८
गमिप०	७१-१५९	गर्मोद०	१९५	गांधारि०	१७४	गुप्ये	१६१	गोः स्वरे	१७०	गोमये	१८१
गमेः क्षान्तौ	११२	गर्भिता०	१४३	गापापचो	१३६	गुरा०	४३	गोचर०	१३८	गोऽम्बा०	५४
गमेरह०	१५९	गवये	१६५	गापास्था०	६५	गुरुना०	६७	गोण्यादे०	१९४	गोरथ०	१७५
गमोऽनात्म०	७१	गवाश्वादिः	६०	गायोऽनु०	१२२	गुरौ	१५३	गोण्या मे०	१९९	गोर्ना०	४
गमो वाऽत्म०	११२	गवि	५२	गिरिन०	४५	गुर्वादेर०	१६३	गोत्रक्ष०	१८५	गोथान्ते	४९
गंभीर०	१८३	गविषुधेः	५३	गिरिनद्या०	४७	गुहो	१६२	गोत्रच०	१९३	गोष्ठा०	१९८
गम्ययपः	४१	गवेपेर्दु०	१६३	गिरे०	१८५	गृष्ट्या०	१७२	गोत्राद०	१८४	गोष्ठितेः	५०
गम्यस्या०	४०	गव्य०	१४८	गुणा०	१९८	गृहस्य	१५५	गोत्रादं०	१७२	गोष्ठी	१८०
गर्गभार्ग०	१७०	गम्यकः	१२२	गुर्णागादे०	२००	गृहे	१८४	गोत्रादं०	१८३	गोस्तत्पु०	५०
गर्गो०	१७१	गहा०	१८१	गुणाद०	४१	गृहो	९५	गोत्रो०	१७५	गोहः	७९
गर्जेर्दुक्कः	१५८	गहोर्जेः	६५	गुणाद्याः	१४७	गृष्टप०	१०६	गोत्रोत्तर०	१६९	गौण०	१५५
गर्ते०	१६७	गाः परोक्ष्यां	८५	गुणो	१३	गृहे ग्रहः	१२२	गोदा०	१८७	गौणा०	३९

गौणादयः	१४८	ग्रहेर्धे०	१६४	घञ्यु०	५४	प्राध्मो०	१०६	डेङसा	२४	चजः०	२०
गौणान्त्य०	१५५	ग्रामकौ०	५०	घञ्जुद्धे०	१५५	ङ्		डेङस्यो०	११	चटका०	१७२
गौणो	२८	ग्रामजन०	१७६	घटादे०	१०३	ङ्गणनो	१४६	डे पिबः	१०४	चटते	८
गौरादि०	३३	ग्रामरा०	१८१	घटेः	१६४	ङ्सः	१४८	डेङहि	१५४	चण्ड०	१६४
गिम्	१९७	ग्रामाग्रा०	४६	घटेर्गढः	१५८	ङ्सिङ्सोः	१४९	डेङ्गे	१४९	चत०	४७
ग्मो वा	१४७	ग्रामादी०	१७९	घस्ल०	८२	ङ्सम्हो	१५१	डेम्मेन	१५२	चतु०	५२
ग्रंथान्ते	४४	ग्राम्या०	५९	घसेक०	१२९	ङ्सर्लुक्	१४९	डौ सा०	१३०	चतुरः	१९५
ग्रन्थो०	१६२	ग्रीवातो०	१८३	घस्वसः	७३	ङ्सेधात्	२३	ङ्णोः	७	चतुर्थी	४०
ग्रसेर्धिसः	१६०	ग्रीष्म०	१८२	घुटि	२०	ङ्सेस्तो०	१४८	ङ्ग्यः	५५	चतुर्थी प्र०	४७
ग्रहः	१३४	ग्रीष्मा०	१८२	घुषेरवि०	१२८	ङ्स्यु०	४६	ङ्ग्या०	१७२	चतुर्थ्याः	१४८
ग्रहगुहश्च	१०४	ग्रो यङि	१०६	घोषदा०	१९८	ङित्य०	१३	ङ्ग्यादी०	३२	चतुर्मासा०	१८३
ग्रहणाद्वा	१९५	ग्लाहाज्यः	१३७	घोषवति	८	ङिडौः	१३	ङ्ग्यादे०	२८	चतुष्पा०	१७२
ग्रहव्रश्च०	९१	घ		ध्यण्या०	११९	ङिस्मिन्	१२	च		चतुस्त्रे०	३२
ग्रहादिभ्यो	१२१	घञि	१३३	प्राध्मा०	१२२	ङेः स्मिन्	१४९	चक्षो	८५	चत्वारि	५३

चन्द्र०	१७५	चर्मण्यस्य०	१९६	चाहहवै०	२५	चूडा०	१८८	छंदसो	१८३	ज	१७५
चन्द्रा०	१८७	चर्मशुनः	१७६	चिह्नद०	१२१	चूर्ण०	१८५	छंदस्यः	१८४	जंगल०	१६६
चंद्रिकायां	१५६	चर्मि०	१७४	चिजिश्रु०	१५८	चेः किर्वा	९०	छंदोगौ०	१८४	जटिले	१७२
चपेटा०	१६६	चर्मो०	१३९	चितिदेहा०	१३५	चेलार्थात्	१४०	छंदोऽधीति	१९५	जण्ट०	१३८
चरकमा०	१९१	चल०	१३१	चितीवा०	४	चैत्री०	१७८	छन्दोना०	१३४	जनशो	१६१
चरणस्य	६०	चल्या०	११३	चितेः	५८	चौरादेः	१९३	छागे	१६६	जनो	१०६
चरणाद०	१८४	चवर्ग०	५९	चिते	१०३	च्यौ क्वचित्	५५	छाया	१४३	जप०	३२
चरणाद्द०	१७५	चहणः	१०१	चित्रा०	१८२	च्यर्थे क०	१३८	छायायां	१४३	जपादी०	७१
चरति	१८५	चाटो	१६०	चित्रे	११७	च्यर्थे भृ०	१०९	छायायां हो०	१६७	जभः	१७६
चरफलां	१०६	चातुर्मा०	१८७	चिह्नधो०	१६७	छ		छाशोर्वा	१२८	जम्बा०	१८२
चराचर०	१२१	चादयो०	२६	चिर०	१८१	छगलिनी०	१८४	छिदिभि०	१६२	जयिनि	४७
चोराद०	१२०	चादिः०	५	चिस्फुरो०	१०३	छदिर्वले०	१९१	छिदेर्दुहा	१६२	जरत्या०	१७
चोष्टः	१२५	चायः	१०६	चीनरा०	१०९	छदेरिस्मन्	१२५	छेदादे०	१९०	जरसो	४५
चर्मण्य०	१९१	चार्थे	५८	चुरादि०	९६	छदेर्गे०	१६३	—		जराया जर०	

जराया जर०	१२	जाग्रे०	१६१	जायापते०	१२३	जुषोऽवः	१२६	ज्ञोऽनुप०	११३	विदार्षी०	१७४
जश्शस०	१५१	जा ज्ञाजनो	१५१	जायाया	५६	जेण	१५४	ज्यश्च यपि	१३८	जिणति	६७
जश्शसो	१४८	जाते०	५२	जास०	३८	जेभिः	६५	ज्यायान्	२००	जिणति घात्	१०४
जश्शसोर्णो	१४९	जाति०	५७	जिघ्रेति०	१०३	ज्जज्जे	१५७	ज्यायामीत्	१६८	ट	
जश्शसुड०	१५१	जातिश्च	५५	जिविपून्यो	१२१	ज्जात्स०	१५७	ज्याव्ययः	८८	टा पुंसि	१३
जश्शसुड०	१४८	जातीये०	५२	जिह्वा०	१८३	ज्ञः	११२	ज्याव्ये०	८१	टनण् गः	१२२
जसःइः	११	जातुयद्य०	११७	जीण्दक्षि०	१३१	ज्ञप्यापो	१०५	ज्योति०	५३	टस्तुल्य०	१८५
जस्ये०	१३	जातेः	२८	जीर्णि०	१९८	ज्ञाने०	१३२	ज्योतिषं	१८४	टाङ्सो०	११
जस्वि०	२५	जाते	१८२	जीवन्त०	१७१	ज्ञानेच्छा०	४८	ज्योत्स्ना०	१९७	टाङ्स्डेर०	१५०
जागुः	८४	जातेर०	३५	जीविकौ०	३१	झीप्सा०	११२	ज्वल०	१०४	टाङ्ग्योसि	२३
जागुः	१३१	जातौ	१७३	जीचितस्य	१९०	झो जाण०	१६२	झ		टाण०	१४८
जागुरश्च	१३६	जातौ	१८३	जुगुप्से	१५८	झो नः	१४७	बिष्णमोर्वा	११४	टादौ	१४
जागुर्भि०	८४	जातौ रा०	१७३	जुम्र०	७०	झो णत्वे	१४७	बिच्	८९	टाऽऽमोर्णः	१४८
जाशुप०	७३	जात्या०	१०	जुवृश्चः	१३९	झो णव्व०	१६४	बिणवि	८४	टो डः	१४३

डो णाक०	१४९	डत्यतुसं०	१८८	डित्त०	१३५	णिन्	११९	णौ दान्त०	१२८	ततोऽस्याः	२
डो णारा	१५१	डान्यादी	२९	ड		णिवेच्या०	१३६	णौ मृग०	१०३	ततो ह०	६
डोस्यनः	१८	डाच् लो०	१०९	डस्त०	९	णिश्रिद्रु०	६५	णौ सन्डे०	१०३	तत्पुरुषे	४९
डोस्येव्	१५	डाहवो	१४५	ण		णिस्तोरे०	१०५	ण्योऽतिथेः	१९१	तत्र इ०	२९
डुधेश्वर्यो	६६	डित्य०	१३	णइ	१५४	णिस्तुश्रु०	११५	तं वाक्यो०	१५३	तत्र कृ०	१८२
डित्तोऽयुः	१३५	डिद्वाड्	१७९	णकटुचौ	१२१	णेणोमज्ज०	१५३	तः सौ सः	२०	तत्र क्य०	१२९
ठ		डित्	१९५	णवर	१५४	णेणमि	१५३	तइतुच०	१५३	तत्र घटते	१९४
ठो ढः	१४३	डिल्लड्डुल्लो	१५६	णवि	१५३	णेरेदेदा०	१५९-१६३	तक्षः	७३	तत्र नि०	१८७
ठोऽस्यि०	१६७	डीयग्रन्थै०	१२७	णश्च	१७४	णेरनिटि	७६	तक्षेः	१६०	तत्र सा०	१९०
ड		डेम्मि	१४९	णपम०	९	णेर्वा	१२२	तगर०	१६६	तत्रादा०	४४
उकथा०	१८७	डो दीर्घो	१४९	णस्वरा०	३२	णोऽन्नात्	१९०	तेडरा०	१६३	तत्राधी०	२९
उतरड०	२०२	डो लः	१४३	णायज्ञाने	१०४	णोऽम्भ०	१५१	तत्	१९१	तत्राहो०	४९
उतिष्णः	१४	डूनः	७	णिज्जगुलं	१०९	णौ कीजीकः	१०३	ततः	७	तत्रोद्	१७९
उत्त्यतु०	२९	डुमकमोः	१४२	णिद्र	६५	णौ डसनि	१०२	तत	१८३	तत्साप्या०	११३

सिद्ध-
प्रभायां
अकारादि

॥ २१ ॥

तप्तान्व० तदः तदत्रास्ति तदत्रास्मै तदन्तं तदर्था० तदश्च तदस्य तदस्य तदस्या० तदो ङोः तदो णः तद्धितः तद्धितय०

५७ तद्धिता० ९ तद्धितो० १७७ तद्भ० १८९ तद्यात्ये० ६ तद्युक्ते ४७ तद्वेत्त्य० १५१ तनः क्ये १८६ तनुपुत्रा० १९४ तनेस्तड० १९६ तनो वा १५१ तंतु० १५१ तंत्राद० ५५ तन्म्यो १७० तन्वी०

५५ तन्व्य० १६९ तपःकर्त्रे० ४० तपसः १८७ तपे ४२ तमर्हति १७८ तमिस्त्रा० ११४ तं पचति २०० तं प्रत्य० १६२ तं भावि० १०४ तयोः १५२ तयोर्ध्वौ १९६ तरति ९४ तरु० १४३ तव

१२२ तवर्ग० ११४ तव्यानी० १०९ तसिः ११५ तस्मै भृ० १९० तस्मै या० १९८ तस्मै हि० १८९ तस्य १८५ तस्य तु० १८८ तस्य वा० १९९ तस्य व्या० ५८ तस्योर्ह १८५ तस्येदं ५९ तादर्थ्ये २३ तादर्थ्ये ङे०

५ ताम्यां १२० ताम्राग्रे० २९ तारका० १८८ ताला० १८७ तिक० १९१ तिकादे० २९ तिकृत्तौ १९४ ति चोपान्त्या० १०६ तिजरो० १८९ तिचिरो० १८३ तिचिरो २९ तिर० १८३ तिरसो वा ४० तिरोऽन्तं १४८ तिरोऽन्तं

३२ तिर्यचा १६७ तिर्वा छि० ३३ तिलय० १७६ तिलादि० १७३ तिवां णवः १७३ तिष्ठते० १२२ तिष्ठद्भिग० १५८ तीक्ष्णे १८४ तीयं १६६ तीयश० २१ तीया० ९ तीर्थे ३१ तुइतुते०

१४१ ७२ १७६ १९४ ८४ १०३ ४५ १७५ १४७ १२ २९ १९९ १६५ १५३

तुच्छे	१६६	तुल्य०	१	तृतीयान्ता०	१२	तेन जि०	१८५	तौ सनस्ति०	१२२	त्यादेः सा०	४
तुडेस्तो०	१६३	तुल्या०	४३	तृतीयायां	४८	तेन निर्वृत्ते	१७७	चोदो	१५५	त्यादे०	२००
तुपुव०	१५३	तुवोभे	१५३	तृतीयाज्ज्पी०	४३	तेन प्रो०	१८४	त्ये च	१५१	त्यादौ	४६
तुदादेः	९१	तुर्दा०	१८५	तृतीयो०	४६	तेन दि०	१९५	त्यजयज०	१२०	त्योऽचैत्य०	१४५
तुब्भ०	१५३	तूष्णीकः	१८६	तृन्	१३०	तेन हस्ता०	१८७	त्यदादिः दुः	१६९	त्रने वा०	१२१
तुभ्यं	२३	तूष्णीकाम्	२०१	तृन्नु०	४२	तेनास्ते०	१६०	त्यदादिः शो०	५८	त्रन्त्य०	१५२
तुमर्हादि०	१०४	तूष्णीमा	१४१	तृपस्थि०	१६१	तेर्ग्रहादि०	१३५	त्यदादे०	१८३	त्रप्	२७
तुमश्च	३०	तृणादेः	१७७	तृप्तार्थ०	४८	ते लुग्वा	६०	त्यदाद्य०	२१	त्रपुजतोः	१७६
तुमे०	१५३	तृणे	५०	तृषि०	१३२	तेषु	१८७	त्यदाद्यव्य०	१४५	त्रपो	१५५
तुमोऽर्थे	४०	तृतीयस्तृ०	२	तृस्व०	१४	तैलादौ	१४३	त्यदाभे०	२०	त्रसि०	१३०
तुय्ह०	१५३	तृतीयस्य प०	६	तृहः	९४	तोऽन्तरि	१५५	त्यादि०	२००	त्रसे०	१६०
तुरायण०	१८७	तृतीयस्य मिः	१५७	तृन्न०	६६	तो वा	२९	त्यादिश०	१५९	त्रस्त०	१६५
तुरोऽल्यादौ	१६५	तृतीयस्य मो	१५७	ते कृत्याः	१२१	तौ माङ्ग्या०	१३०	त्यादीना०	१५६	त्रिंश०	१८८
तुलेरो०	१६३	तृतीया त०	४७	तेन च्छ०	१७९	तौ मुमो	६	त्यादेः	१४६	त्रिक्र०	५७

त्रिचतुरं
त्रीणि
त्रेस्ती०
त्रेस्तिणि
त्रेस्तु
त्रेस्त्रयः
त्रेशं
त्र्यन्त्य०
त्वते
त्वथ्वं
त्वमहं
त्वमौ
त्वरस्तु०
त्वस्य

१६ त्वादेः
६१ त्वे
१५० त्वे वा
१५० थ
१९५ थठाव०
१४ थू कुत्सायां
१९० थे वा
१०९ थो न्थ
५५ द
१४२ दंश०
२३ दंशसंजः
२३ दंशेस्तु०
१५९ दंशेस्त्रः
१५६ दंष्ट्रायाः

१५६ दक्षिणाक०
१९१ दक्षिणाप०
१७० दक्षिणेर्मा
दक्षिणे हे
१६० दक्षिणो०
१५४ दगु०
९१ दग्ध०
१९ दंडादेर्यः
दंडि०
१६० दत्त०
६८ दघ्न०
१४० दध्य०
१३२ दध्युरः
१६८ दन्त०

१९० दंता०
१७९ दंमः एः
५६ दंमो
१४९ दयाया०
२८ दरार्धा०
१७४ दरिद्रो
१४५ दर्मे०
१९० दलिव०
१७१ दशन०
१२९ दशना०
१७९ दशपाषाणि
१७ दशार्हे
५७ दशैका०
१२ दश्राडः

१९७ दस्ति
९१ दहेर०
१०५ दहो ज्ञः
७६ दागोऽस्वा०
१५४ दादधेसिं०
८४ दंडाजि०
१७१ दाम्नः
१५९ दाश्वत्०
१४४ दिक्पूर्व०
१३३ दिक्पूर्वा०
१४४ दिक्प्राचृषोः
१६७ दिक्श०
१८६ दिक्शब्दा०
१२३ दिगधिकं

१२९ दिगादि०
१६० दिते
१६४ दिद्युद्द०
११२ दिव०
१३० दिवसे
१९५ दिवस् दि०
३२ दिवादेः
१२९ दिवो द्यावा
१८० दिशो
१८१ दिस्योरीद्
१४३ दीङ्
७० दीपजन०
२८ दीपौ०
५१ दीप्तिज्ञा०

१८२
१७२
१३२
१८
१६७
६०
८७
६०
५६
८३
१०५
७७
१६१
८१

दीर्घदीर्घः	८९	दुगोरू च	१२७	दृति०	१८३	देये	२९	दे संमुखी०	१५४	छुप्राग०	१७९
दीर्घः	१८८	दुनादि०	१७४	दृतिनाथात्	१२३	देदिनिः	७४	दैर्घ्ये	४५	छुप्रावृद्	५३
दीर्घइया०	१४	दुर्गो०	१६७	दृन्पु०	१५	देवता०	१७८	दैव०	३६	द्रमक्रमो	१३१
दीर्घम०	१२७	दुर्निन्दा०	४६	दृप्ते	१६५	देवताना०	१७८	दो मः	१८	द्रव्य०	१९०
दीर्घश्चि०	२८	दुवे	१४९	दृवृगस्तु०	१२०	देवतान्ता०	१९१	दोर०	१७६	द्रीजो	१७४
दीर्घह्रस्वौ	१५५	दुक्कुला०	१७३	दृशः क्व०	१२६	देवपथा०	१९४	दोरीयः	१८०	द्रेर०	१७४
दीर्घे वोपरि	१५६	दुसुमु०	१५७	दृशस्तेन	१६५	देववाता०	१२३	दोरेव	१८०	द्रे रो नवा	१४७
दीर्घौ	११	दुहदिह०	७९	दृशिव०	१६४	देवप्रता०	१८७	दोलेरङ्खो०	१६४	द्रोणाद्वा	१७१
दुःख०	१६५	दुहित०	१५०	दृशेः	१४३	देवात्तल्	१९९	दोसोमास्थ०	१२८	द्रोर्भन्ये	१९४
दुःखात्प्रा०	२९	दुहेर्दुधः	१२५	दृशेर्दाव०	१६३	देवाद्यब्	१७०	द्यय्यर्या	१४१	द्रोर्वयः०	१७६
दुःखे णि०	१६२	दुङ्गे	१६३	दृशो	१५९	देवानां०	५३	द्यावा०	१७८	द्रादेस्त०	१७४
दुःखेर्णि०	१६३	दूरा०	५	दृश्यभि०	३८	देवार्चा०	११२	द्युतेरिः	७९	द्वंद्वं वा	२०२
दुःस्वीपतः	१३८	दूरांदत्यः	१७९	दृश्यर्थे०	२५	देविका०	१८०	द्युद्भ्यो	७९	द्वन्द्वा०	१९३
दुक्कुले	१६६	दृगदृश०	५८	दृष्टे	१७९	देशे	४८	द्युद्रोर्मिः	१९७	द्वंद्वात्प्रायः	१८४

द्वन्द्वादीयः	१७५	द्वितीयया	१४०	द्वित्रैर्मूर्ध्नो०	५६	द्विस्वर०	१८९	धनाहिर०	२९६	धातोः स०	११८
द्वन्द्वे	१२	द्वितीयस्य०	१५७	द्वित्र्य०	१८९	द्विस्वराद०	१७०	धनादेः	१६९	धातो०	७०
द्वयोर्वि०	३०-१९९	द्वितीया०	२०१	द्वित्वे	१९४	द्विस्वरादणः	१७४	धनुर्दण्ड०	१२३	धातो०	३०
द्वारादेः	१८१	द्वितीया ख०	४७	द्वित्वेऽधो०	३९	द्विस्वरादन०	१७२	धनुषो	५६	धातो०	१३
द्वारे	१६६	द्वितीयानृ०	१४९	द्वित्वेऽप्य०	८३	द्वीपादनु०	१८१	धर्म०	१९८	धात्री०	१३२
द्विः कानः	७	द्वितीयायाः	१०८	द्वित्वे वा	२४	द्वेदो०	१५०	धर्मा०	१८६	धात्र्यां	१६७
द्विगोः	३४	द्वितीयाष०	४३	द्वित्वे ह्रः	८१	द्वेस्तीयः	१९५	धर्मार्थो०	५९	धान्ये	१९३
द्विगोः सं०	१९५	द्वित्रिच०	२७	द्विद०	४४	द्वयन्तर०	५८	धवले	१६३	धायापा०	१२०
द्विगोः	४९	द्वित्रिचतु०	४८	द्विन्यो०	१४४	द्व्यादे०	१९५	धवाद्यो०	३५	धारीङो०	१३०
द्विगोरन०	१७०	द्वित्रिच०	१८९	द्विपदा०	५६	द्व्युक्त०	८३	धागः	१२९	धारेर्धर	१२४
द्विगोरीनः०	१८९	द्वित्रिभ्या०	१९५	द्विर्धातु०	६३	द्व्युक्ता०	८७	धागस्त०	८७	धुट०	६
द्विगोरीने०	१८९	द्वित्रिस्व०	४८	द्विचचन०	१४८	द्वेष	३३	धातवो	१६०	धुटो	१७
द्वितीयतु०	१४५	द्वित्रेरा०	५२	द्विषन्त०	१२४	घ	१९०	धातोः क०	११०	धुटो	३
द्वितीयतु०	६३	द्वित्रैर्ध०	२७	द्विषो०	४१	धनगणा०	१९०	धातोः पू०	३०	धुड्डस्वा०	६८

धुरो	११०	ध्वजे	१६७	नगराद०	१२३	नञ्त्तत्पु०	१९१	न दिश्योः	८६	नन्धादि०	१२१
धुरोऽनक्ष०	५४	ध्वनि०	१४५	न गृणाशु०	१०६	नञ्सु०	५६	न दीर्घानु०	१४५	नन्वोर्वा	११६
धूर्गेध्रुवो	१६१	न		नगो०	४६	नञ्सुव्यु०	५८	न दीर्घो	१४९	न पुंवाबि०	५५
धूर्गैदितः	६६	नः शिञ्च्	७	नग्रपलित०	१२४	नटा०	१८४	नदीदेश०	६०	नपुंस०	४५
धृगग्रीगो०	१०१	न अनुप०	३८	नं क्ये	१०८	नडकुमुद०	१७७	नदीभि०	४४	नपुंसक०	१६
धृगसुस्तोः	८६	न कचि	३२	न जनवधः	९०	नडशादा०	१७७	नद्यादे०	१७९	न प्राग्विज०	१७०
धूमादेः	१८०	न कर्चरि	४८	नञ्	४६	नडादि०	१७१	नद्यां म०	१७७	न बदनं	८६
धृतोर्दिहि	१४२	न कर्मणा	११४	नञः	१९२	नडादेः	१७७	न द्वित्वे	२९	न मनुष्य०	१७५
धृपशसः	१२८	न कवते०	१०६	नञत्	४६	न डीङ्	१२८	न द्विर०	१७६	नमस्कार०	१४५
धृष्ट०	१६७	न किमः	५१	नञव्य०	५०	न णिङ्ग्य०	१३१	न द्विस्व०	१८०	नमस्पु०	९
धेनोर०	१७५	नख०	३५	नञस्वं०	१७५	न तम०	२००	न नाङ्दिदेत्	१३	न राज०	१७५
धेनोर्भ०	६१	नखा०	४६	नञोऽनिः	१३७	न तिकि०	१२२	न नाम्नि	५७	नवोवरि	१०९
धैर्यं	१५६	न ख्यापूग्	१२२	नञोऽर्थात्	५७	न त्यः	१५२	न नृ०	१९४	न यि तद्धि०	१९०
ध्यागो	१५८	नगरा०	१८१	नञत्	४६	न दधि०	६०	ननौ पृष्टो०	११५	न युव०	१४६

न राजा०
न रात्
नरिका०
नरे
न वञ्चे०
नवभ्यः
नवमन्त०
नवयज्ञा०
नवयो०
नवा
नवा क०
नवा क्व०
नवा खि०
नवाऽणः

१९१ नवादीन०
१८ नवाऽऽद्या०
३३ नवाऽनिद०
५४ नवाऽऽपः
१२० नवा भावा०
१२ नवा म०
१९ नवा रो०
१८७ नवा शोणा०
८१ नवा सु०
२०२ नवा स्वेर
१६४ न विंश०
१३४ न वृद्धि०
६१ न वृद्धिश्चा०
१८९ न वृद्धभ्यः

१९९ नवैक०
६१ नशः
१४९ न शस०
३२ न शात्
१२७ न शिति
१४४ नशेर्णि०
१८१ नशेर्ने०
३४ नशेर्वि०
४२ नशो
९२ नशो वा गः
४७ न श्रुदोः
१०७ न स्थिजागृ०
१२१ न सन्धिः
७९ न सन्धि०

५५ न सप्तमी
८८ न सर्वा०
६८ नसस्य
६ न सामि०
६६ न स्तं
१६१ नसूना०
८८ न स्सः षः
१६३ न हाको
८८ नहाहोर्ध०
२१ नाडीघटी०
१४५ नाडीतन्त्री०
६८ नाऽऽत
५ नात्पु०
२ नाथः

५७ नानद्यत०
१२ नाना
५६ नान्यत्
२०१ नाप्त्रियादौ
१९६ नाभेर्नभ्
६० नाम०
८५ नाम ना०
१०७ नामन्त्र्ये
२२ नाम सि०
१२४ नामिन०
५७ नामिनः का०
१५० नामिनः काशे०
१५४ नामिनोऽक०
३८ नामिनो गु०

११६ नामिनोऽनि०
२०२ नामिनो लु०
२५ नाम्नः
५४ नाम्नः प्रा०
१९१ नाम्ना
१९९ नाम्नि
४३ नाम्नि
१९ नाम्नि
६ नाम्नि
१० नाम्नि
५४ नाम्नि
१३३ नाम्नि कः
६५ नाम्नि कः
६२ नाम्नि पुं०

१०४
१७
३७
२००
१४१
१९०
३२
४९
५२
५३
१८४
५६
१७६
१३७

नाम्नि मतो०	१७७	नावः	५२	निगवादे०	१२२	निन्द्यं	५१	निर्गो	१२५	निवासा०	१८१
नाम्नि वा०	३	नावर्णात्पः	१४६	निघोद्ध०	१३४	निंद्ये	१९९	निर्दुः०	४५	निवासादू०	१७७
नाम्नि शर्०	१८२	नावादेरि०	१९६	निजां शि०	८७	निन्द्ये व्या०	१२६	निर्दुः०	१०	निविशः	१११
नाम्नो गमः	१२४	नाव्यावः	१५०	नित्यदि०	१४	निपुणे	४२	नाम्यरं	१५०	निविस्व०	१२९
नाम्नो द्वि०	११०	नाशिष्य०	५६	नित्यम०	२५	निप्राद्युजः	११९	निकट०	६०	निवृत्त०	१६६
नाम्नो नो०	१२	नासत्त्वा०	८९	नित्यं	२०१	निग्रे	३८	निय	१४	निर्वृत्ते	१८५
नाम्नो वदः	१२०	नासा	१९४	नित्यं णः	१८७	निमील्या०	३०	निर्दुरो०	१४५	निर्वृत्ते	१८७
नाम्यरः	१५०	नासिको०	३४	नित्यं ग्र०	४५	निमूला०	१४०	निर्दुस्सोः	५४	निवृपत्यो०	१६३
नाम्यु०	१८२	नास्ति०	१८६	नित्यं ह०	३१	निम्नना०	१६७	निर्नेः	९३	निशा०	१८१
नाम्युत्तर०	६०	निःश्वसे०	१६१	नित्यैव०	६०	नियश्चानु०	१३४	निर्मो	१६१	निशीथ०	१४२
नाम्य०	११	निसनिक्ष०	१२१	नि दीर्घः	१६	नियुक्तं	१८६	निर्वाण०	१२७	निषेधे	१६७
नाम्यादेरेव	१२२	निकट०	६०	निद्राते०	१६१	निरः	१६१	निर्विण्णः	११९	निषेधेह०	१५८
नाम्युपान्त्य०	१२२	निकटा०	१८७	निनद्याः	१२९	निरभेः	१३३	निलीङे	१६१	निषेधेऽलं०	३०
नारी	३६	निकप०	१६६	निन्द०	१३१	निरम्य०	७९	नि वा	२३	निष्कादेः	१९८

निष्कु०	२९	नीदावश०	१३२	नेरिन०	१९४	नोभयो०	४२	न्यसो०	१६१	पंचेः	१५८
निष्कुशः	९६	नीपापीडि	१४३	नेर्द्धमा०	६५	नो मद्	१९५	न्यादो०	१३३	पञ्च०	२
निष्ट०	१६०	नील०	१७५	नेर्ध्रुवे	१८०	नोर्म्या०	१९६	न्यायादे०	१७८	पञ्चको०	१
निष्पाता०	१६०	नीलात्	३३	नेर्नदगद०	१३३	नो व्यंजन०	६७	न्यायार्थो०	१९०	पञ्चतो०	१७
निष्प्रती	१५५	नुग्रच्छः	११२	नेर्बुः	१३५	नौ द्वि०	१८५	न्यायावा०	१३८	पंचदश०	१९०
निष्प्रवाणिः	५७	नुर्जितेः	३६	नैकस्व०	१९२	नौविषेण	१९०	न्युदो०	१३५	पञ्चमी	४७
निष्प्रा०	४५	नुर्वा	१५	नैकार्थ	१०	नृ चोधसः	१९१	न्स्महतोः	१७	पञ्चमी तु०	६२
निष्फले	१९९	नृत्तेर्यडि	१०६	नोऽङ्गादेः	१९७	न्तमाणौ	१५८	प		पञ्चम्य०	४१
निसश्च	५०	नृत्त्व०	१२२	नो णः	१४५	न्मो मः	१४७	पक्वाङ्गार०	१४४	पञ्चम्यर्थ०	११६
निसस्त०	७०	नृहेतु०	१८३	नोतः	१२१	न्यग्रो०	१७९	पक्षान्चो०	३५	पंचम्याः	८४
निसो	१८०	नृनः	७	नोप०	४०	न्यङ्कूद्र०	१२०	पक्षात्तिः	१९३	पञ्चम्या त्व०	१४०
निस्सरेणी०	१५८	नेः सदो	१५८	नोऽपद०	४५	न्यंकोर्वा	१८४	पक्षि०	१८६	पञ्चम्यास्तृ०	१४९
निह्वे ज्ञः	११२	नेन्सिद्ध०	५३	नोपान्त्य०	३२	न्यभ्यु०	१३४	पक्षम०	१४७	पंचसर्व०	१९१
नीडपीठे	१४३	नेमार्ध०	१२	नोऽप्रशानो०	७	न्यवाच्छा०	१३४	पचिदुहेः	११४	पञ्चाशत्	१५५

पणपाद०	१८९	पदः	६०	पदेज्जन्तरे	५८	परस्त्रियाः	१७४	परिदेवने	११६	परेर्देवि०	१३१
पणेर्माने	१३३	पद०	१७८	पदोत्तर०	१७९	परस्पराम्	६०	परिनिवेः	७७	परेर्द्युते	१३४
पतिराजा०	१९२	पदक्रम०	१७९	पद्धतेः	३४	पराणि	६१	परिपथात्	१८६	परेर्मुख०	१८५
पतिवत्तन्य०	३५	पदयोः	१४६	पद्मच्छन्न०	१६६	परात्म०	५३	परिपंथा०	१८६	परेर्मुषश्च	११३
पात्ति०	४८	पदरुज०	१३३	पन्थ्या०	१७७	परानोः	११३	परिमाणा०	३३	परे वा	११६
पत्युर्नः	३५	पदस्य	६	पयोद्रोर्यः	१७६	पराव०	१८१	परिमाणार्थ०	१२४	परोक्षा णव्०	६३
पत्रपूर्वा०	१७०	पदस्या०	१९४	परः	१०	परावरा०	२८	परिमुखा०	१८३	परोक्षार्था	८२
पथः	१८२	पदादये०	१५५	परः श०	४७	परावरे	३०	परिमुहाय०	११३	परोक्षे	६३
पथ०	१८७	पदाद्यु०	२४	परजन०	१८०	परावेर्जेः	१११	परिव्यवात्०	१११	परोपात्	१११
पथिन्म०	१९	पदान्तर०	११३	परतः	५४	परि०	४०	परेः क्र०	१३५	परोवरी०	१९३
पथिप्रुथिवी०	१४२	पदान्ता०	६	परदारा०	१८६	परिक्लेश्येन	१४०	परेः सु०	१३६	पर्ण०	१८१
पथोऽकृ०	१८२	पदान्ते	२१	परराज०	१५५	परिखाजस्य	१९१	परेः स्क्र०	१२७	पर्पा०	१८५
पथो ण०	१५६	पदास्वैरि०	१२१	परशब्द्या०	१७६	परिचार्यो०	१२०	परेर्धः	१३४	पर्येधेर्वा	१३६
पथ्य०	१९०	पदिकः	१८५	परश्व०	१८६	परिणामि०	१९१	परेर्घा०	१३४	पर्येनो०	१८३

पर्यपा०	४१	पशुभ्यः	१९४	पांडुकं०	१७९	पारापते	१६६	पिबेः	१५८	पुच्छात्	३५
पर्यपाङ्०	४५	पशुव्यञ्ज०	५९	पांडोड्यर्ण	१७४	पारावा०	१९३	पिनैति०	६३	पुंज०	५३
पर्यपात्०	१०४	पश्चात्य०	१८६	पातेः	१०३	पारावारा०	१७९	पिषेणि०	१६२	पुञ्जे	१६३
पर्यमेः०	२६	पश्चादा०	१८१	पात्पा०	५६	पोरे	४५	पिष्ठात्	१७६	पुणरुत्तं	१५३
पर्यसः	१६१	पश्चोऽप०	२८	पात्रा०	१८९	पाश्चादि०	१२५	पीते	१५६	पुत्रस्या०	२
पर्यस्त०	१४३	पश्य०	५३	पात्रात्तौ	१९०	पाशाछा०	१०२	पीला०	१७०	पुत्राद्यैौ	१८९
पर्यस्ते	१४३	पाक०	३५	पात्रे	४९	पाशादे०	१७५	पीन्वादेः	१९३	पुत्रान्तात्	१७४
पर्याणि	१४३	पाटिपरुष०	१४४	पात्र्य०	६०	पिंगाक्षी०	१७८	पुंव०	५१	पुत्रे	५९
पर्याया०	१३७	पाठे	६७	पादाद्योः	२५	पिठरे	१६६	पुंसः	७	पुत्रे वा	५३
पर्वतात्	१८१	पाणिकरात्	१२४	पाद्यार्धे	१९१	पिता०	५९	पुंसि	१४९	पुनरे०	१०४
पश्चाद् द्वण्	१७५	पाणिगृ०	३५	पान०	४८	पितुर्यौ	१८३	पुंसो	२१	पुनर्भू०	१७४
पश्चादे०	२०२	पाणिघ०	१२३	पानीया०	१४४	पितुं	१७६	पुंस्त्रियोः	१२-१५१	पुत्राग०	१६६
पर्वदो ण्यः	१८६	पाणिसम०	११९	पापर्थौ	१६७	पित्तिथद्	१९५	पुंस्य०	१५१	पुंनास्मि	१३७
पर्वदो ण्यणौ	१९०	पाण्टाह०	१७०	पापहीय०	२७	पित्रो०	१७६	पुच्छा०	१०९	पुमनड्ड०	५७

पुमो० ७ पुरोडास० १८३ पूरणाद्व० १९८ पूर्वोत् १२५ पृथु० १९२ अकाशे
पुरन्दर० १२४ पुरोऽस्त० ३१ पूरणार्धो० १८९ पूर्वोपर० १९२ अकृते
पुराणे १८४ पुव० १३२ पूरणी० ५५ पूर्वोपरा० ४६ पृथोदरा० ६१ अकृष्टे
पुराया० ११६ पुष्करा० १९८ पूररग्धा० १६३ पूर्वोपराध० २७ पृष्टे १४७ अकृष्टे तम०
पुर० १७० पुष्यार्थो० ५९ पूर्ण० १९८ पूर्वोव० २८ पृष्ठाद्यः १७५ अघण०
पुरपः ५९ पुस्पौ ८६ पूर्णाद्वा ५७ पूर्वोद् ८६ अचये
पुरप० १९२ पूगाद० २०१ पूर्व० ५० पोटायु० ५१ अजायाः
पुरपात्कु० १७६ पूङ्ग्लिशि० १२८ पूर्वपदस्था० ५६ पूर्वो० ५० पोटायु० ५१ अजायाः
पुरपाद्वा ३३ पूङ्ग्यजः १३० पूर्वपदस्य २०१ पृथक् १४३ अज्ञादि०
पुरपायु० ५० पूजाचार्य० १११ पूर्वप्रथमा० २०२ पृथकि १६९ अज्ञाप०
पुरपे रो० १४२ पूजास्व० ४६ पूर्वमनेन १९५ पृथग् १५४ अज्ञाश्र०
पुरपे वा ४६ पूतक्रतुः ३५ पूर्वस्य १४९ पृथिवी० ७७ अणाख्यो०
पुरो० १८१ पृदिव्यञ् १२६ पूर्वस्या० ६५ पृथिवी० १२८ प्रतिजना०
पुरोऽग्रतो० २२५ पूरणाद् १९५ पूर्वाग्रे १३९ पृथिव्या० २७ अग्निज्ञायाम्

१६३ १९९ २९ १९९ १३४ ११८ १६२ ५६ १९९ १९७ १९७ १२० १९० ११२

प्रतिना २७ प्रत्यये
प्रतिप० ४५ प्रत्यये च
प्रतिपथा० १८६ प्रत्ययेऽन०
प्रतिश्र० ४ प्रत्या०
प्रतीक्षिः १६० प्रत्याडा
प्रतेः १२७ प्रत्यादौ
प्रतेः स्ना० १२९ प्रत्युषे
प्रते० ४९ प्रत्य०
प्रतेश्च ९१ प्रथमाद०
प्रत्यनोर्गु० ४० प्रथमे
प्रत्यन्व० ४९ प्रथमो०
प्रत्यभ्यतेः ११३ प्रदी०
प्रत्ययः प्र० १०-१४ प्रदीपेस्ते०
प्रत्यय० ११ प्रभवति

१५० प्रभृता०
६ प्रभृते
१० प्रभृत्य०
४० प्रभौ
१५९ प्रमाण०
१४३ प्रमाणा०
१६७ प्रमाणी०
१५४ प्रयोक्तृ०
७ प्रयोजनम्
१४४ प्रलम्भे
४४ प्रवचनी०
१४४ प्रवासीक्षौ
१६१ प्रविशे०
१८३ प्रशस्य०

१८६ प्रश्नाख्याने
१४३ प्रश्नार्चि०
४१ प्रश्ने
१५७ प्रष्टोऽग्रगे
१४० प्रसमः
१९५ प्रसरेः
५५ प्रसितो०
१०२ प्रस्तार०
१८८ प्रस्थ०
१०३ प्रस्थापेः
११९ प्रस्थै०
१४२ प्रहरणं
१६२ प्रहरणात्
२०० प्रहरणात् की० १७८

१३७ ग्रहगेः
५८ आक्कार०
४ आक्काले
५४ आक्त्वा०
१२७ आगिनात्
१५८ आग्रा०
३९ आग्निता०
१८७ आग्देशे
१८० आग्नि०
१६३ आग्भरते
३ आग्वत्
१८६ आग्वतः
५७ आच्च
१७६-१७१ आच्येजो

१५८ प्राज्ज्ञश्च
४९ प्राणि०
३० प्राणितूर्यो०
१९१ प्राणिन०
२१ प्राणिनि
१८० प्राणिस्था०
१६९ प्राण्यङ्गं
१६९
२०० प्राण्यौ०
१७३ प्रात्
१०४ प्रात्तश्च०
१७० प्रात्तुपेते०
१३१ प्रात्पुराणे
४९ प्रात्य०

१२३
१९२
५९
५१
१८८
१९८
११९७
११९१
१७६
१३४
१२७
७१
१९९
४९

प्रात्स्त्रजो०	१३१	प्रायोऽव्यय०	१६९	प्रेक्षादे०	१७७	फ	बन्धौ	५८	बहुलं लु०	१०७
प्रादिर०	६१		१८३	प्रेषा०	११७	फक्स्थकः	बलच्य०	१९७	बहुल०	१८२
प्रादु०	८५	प्राष्टिप्सा०	१३४	प्रोक्तात्	१७९	फलवर्हा०	बलवात०	१९७	बहुला	१८२
प्रादेर्मीलेः	१६०	प्रावरणे	१६६	प्रोपादा०	११२	फलस्य	बलवाता०	५९	बहुविध्व०	१२४
प्रादागस्त०	१२९	प्रावृद्	१४३	प्रोपोत्सं०	२०२	फले	बलादेर्यः	१७६	बहुव्रीहेः	५६
प्राद्रस्मि०	१३४	प्रावृष	१८२	प्रोष्ठ०	१८२	फल्यु०	बालिस्थूले	१८२	बहुषु	१५७
प्राद्रहः	११३	प्रावृष ए०	१८२	प्लक्षा०	१७६	फल्यु०	बले	४३	बहुष्वाद्य०	१५७
प्राद्रा०	१७२	प्रियः	५७	प्लक्षे०	१६७	फेनोष्म०	बष्कयाद०	१०९	बहुष्वेरीः	२१
प्राध्वं०	३१	प्रियवशा०	१२४	प्लविरो०	१६३	फो भौ	बहिषष्टी०	१४६	बहुस्वर०	१८६
प्रान्मृश०	१६२	प्रियसुखं	२०२	प्लुताद्वा	८	-----	बहिसो	१५४	बहूनां	२०१
प्राप्ता०	४७	प्रियमुखा०	२९	प्लुतो०	४	ब	बहु०	१८०	बहोर्दे	५४
प्रायोऽतो०	१९९		११०	प्लुप०	२०२	बन्धे घ०	बहुगणं	५३	बहोर्णी०	२००
प्रायोऽन्न०	१९६	प्रियस्थिरस्फि.	१९२	प्लादेर्हस्वः	९५	बन्धेर्ना०	बहुलं	१४०	बहोर्धा	२७
प्रायो व०	१८३	मुसृत्वो०	१२२	-----*		बन्धो०	बहुलं उ०	१६४	बहुल्पा०	२९

बाढान्ति०	२००	बो वः	१४६	ब्राह्मणात्रा०	१९६	भद्रोष्णा०	६१	भस्मा०	१५१	भावादिमः	१८५
बाण्ये	१६७	बभो म्ह०	१५२	ब्रुवः०	१२१	भर्गो०	१७२	भाग०	१७३	भावे	१३७
बाहू०	१९८	ब्रह्मचर्य०	१४७	ब्रूगः	८६	भर्तुतुल्य०	५९	भागोद्येकौ	१८९	भावे चा०	१२४
बाहोरारात्त्रि०	१५०	ब्रह्मचर्ये	१४७	ब्रूतः	८६	भर्तुसं०	१८२	भागिनि	३९	भावे त्व०	१९१
बाह्वन्त०	३६	ब्रह्मणः	१८३	भ		भर्त्सने	४	भागोऽष्ट०	२००	भावेऽनु०	१३४
बाह्वादि०	१७१	ब्रह्मणः ब्रा०	१७३	भक्ताणः	१९०	भवते०	६३	भाज०	३४	भासेभिः	१६०
बिडविरी०	१९४	ब्रह्मण०	१९३	भक्तौ०	१८७	भवतो०	१८०	माण्डा०	१०९	भिक्षादेः	१७५
बिदादे०	१७१	ब्रह्मणो	१२६	भक्षे०	३८	भवत्वायु०	२७	मादितो	५७	भिक्षासे०	१२५
बिभेते	१०३	ब्रह्मश्रूण०	१२६	भक्ष्यं	१८६	भविष्यति	१५७	मानेतुः	५६	भित्तं	१२७
बिन्व०	१७७	ब्रह्महस्ति०	५४	भजति	१८५	भविष्यन्ती	६३	भाराक्रान्ते	१५९	भिदादयः	१३६
विसिन्यां	१६७	ब्रह्मादिभ्यः	१२३	भजो विण्	१२५	भवे	१८२	भावकर्म०	११४	भियो न०	८६
बुभुक्षि०	१५८	ब्राह्मण०	१७५	भञ्जिमासि०	११९	भव्य०	११९	भावघ०	१७८	भियो रु०	१३२
बृहस्पति०	१६६	ब्राह्मणाच्छं०	४७	भञ्जे०	१६२	भर्षेयुक्ः	१५९	भाववचनाः	१३२	भियो भा०	१६१
बृहस्पतौ	१६६	ब्राह्मणाद्वा	१७४	भञ्जेजौ	११४	भस्त्रादे०	१८५	भावाकार्जोः	१३३	भिस	११

भिसो	१४८	सुवोऽवज्ञाने	१३४	सुगोऽसंज्ञा०	१२१	स्यसंश्च	१४९	आटपुत्राः	५८	मण्डे०	१६३
भिस्यं	१४८	भूडः	१०२	सृगंगिर०	१७३	स्यसस्तो	१४८	आष्टांगे०	६१	मण्या०	१९७
भीमादयो	११९	भूजेः णुक्	१३०	भृज्जो	९१	स्यसि	१४८	आतुर्व्यः	१७३	मतमद०	१९०
भीरुष्ठा०	५४	भूतपूर्वे	१९८	भूनौ	१२३	स्यादि०	१३७	आतुष्पु०	७१	मत्स्य०	३३
भीषिभूषि०	१३६	भूतवच्चा०	११६	भृवृजि०	१२४	भौरि०	१७६	सुवोऽवच	६१	मथल्पः	१३१
भीष्मे	१६७	भूते	६३	भृशाभी०	३०	भमेस्तालि०	१६३	सुवो भ्रु०		मद्र०	२९
भीही०	८६	भूयः०	१७४	भृशाभीक्ष्ण्ये	११८	भ्रंशः	१६९	सुवो म०	१४४	मद्रा०	१८०
भुजन्त्यु०	११९	भूर्लुक्०	१९२	भेतुन्भे०	१५२	भ्रमरे	१४४	भृशोः	९६	मधुवभ्रो०	१७२
भुजिपत्या०	१३७	भूर्य०	१३३	भेतुन्भे०	१५३	भ्रमेराडो	१६३	भ्वादे०	१८	मध्य उ०	१८१
भुजो म०	११९	भूपाक्रो०	१३०	भोददेते	१५२	भ्रमेष्टि०	१६१	भ्वादे०	१९	मध्य म०	१५७
भुजो सु०	१६२	भूपाद०	३१	भेष०	१९९	आज०	९७	म		मध्यमक०	१४९
भुनजोऽत्रा०	१११	भूपार्थ०	११५	भोग०	५५	आज्य०	१३०	महमम०	१५३	मध्यादि०	१८३
भुवेर्हो०	१५७	भूस्व०	६३	भोगो०	१९१	आतुः०	५७	मड्डुक०	१८६	मध्यान्ता०	५३
भुवो	६३	भृगो०	१३६	भोज०	३६	आतुष्पु०	९	मणे०	१५४	मध्यान्मः	१८१

मध्याह्ने	१५५	मन्दा०	५६	मलादी०	१९७	महाराष्ट्रे	१४५	मातृपि०	१५५	मार्जार०	१४२
मध्ये च	१५७	मन्मथे	१६७	मलिनो०	१५६	मेहेन्द्रा०	१७८	मातृपित्रा०	१७३	मालायाः	१९८
मध्यप०	३१	मन्मा०	१९८	मव्यवि०	१०७	मांस०	४८	मात्रद्	१९५	मालेष्वा०	६१
मध्या०	१९७	मन्य०	४०	मव्यस्याः	६२	मांसादि०	१४६	मात्रटि	१५६	मावर्णा०	१७७
मध्वा० १९७-१७७	३२	मन्याणि०	१२४	मसृण०	१६६	मांसादेर्वा	१४६	माथोत्तर०	१८६	माशब्द	१८६
मनः	३२	मन्यु०	१६०	मस्त्रेः	९२	माइं मर्थे	१७४	मादुवर्णो०	२०	मास०	१३
मनय०	६	मन्यौ०	१६७	मस्त्रेरा०	१६२	माङ्ग्यद्य०	११८	मानं	१९०	मासवर्ण०	५९
मनसः	५३	मन्वत्०	१२५	महतः	५२	माणवः	१७३	मानसं०	१८८	मासाद्ग०	१८८
मनाको	१५५	ममाम्हा	१५३	महत०	१९१	मात०	५८	मानात्	१७६	मिग्मीगो०	९०
मनोरौ	३५	मयहय०	१५६	महमहो	१५८	मातर०	६०	मानादसं०	१९५	मिथ्या०	११३
मनोर्याणौ	१७३	मयूर०	५२	महाकुला०	१७३	मातु०	१५	माने	१३५	मिदः	८८
मन्तस्य	२३	मरकत०	१४७	महाराज०	१७८	मातुरिद्रा	१५०	माने	२००	मिमहम०	१५३
मन्थे०	१६२	मरुत्प०	१९७	महाराजा०	१८५	मातुला०	३५	मामि०	१५४	मिमीमादा०	१०५
मन्थौ०	६०	मर्त्तादि०	१९९	महाराष्ट्रे	१४५	मातृपितुः	५३	मारण०	९८	मिममम०	१५३

मिमिसुमे०	१५७	मूलैः -	१८९	मोऽकमि०	११४	अियते०	९१	यज्ञे	१८३	यथामुख०	१९३
मिमैमि०	१६०	मृगक्षीरा०	५५	मोऽनुस्वारो०	१४६	म्लेर्वा	१५८	यननोऽज्या०	१७२	यद्वावो	४२
मिरायां	१६५	मृगये०	१३६	मो नो	१८	य		यनो	३६	यद्दे०	३९
मिव०	१५३	मृजे०	१६१	मोसुमानां	१५७	य एच्चातः	१२०	यजिजः	१७१	यद्दीक्ष्ये	४०
मिश्राडा०	१५६	मृजोऽस्य	८४	मोरउल्ला	१५४	यः१६२-१७०-१९०	८३	यत्कर्म०	१३७	यपि चादो०	१२९
मिश्रे०	१६३	मृदस्तिकः	१९९	मोर्वा	२३	यङ्गुतुरु०		यत्कर्म०	१९५	यपि च्छिति	८९
मुः स्यादौ	१५२	मृदो	१६२	मोऽवर्णस्य	२१	यज०	१५	यत्तत्किमः	२०१	यमः सूचने	११३
मुचादि०	९१	मृपः	१२८	मौदादि०	१८४	यजादिव०	८०-८०	यत्तत्कि०	१५६	यमः स्वीकारे	११०
मुचेच्छ०	१६२	मेः सं	१५७	मौ वाऽत	१५७	यजिजपिर्द०	१३१	यत्तदेत०	१९५	यमिमदि०	१२०
मुरतोऽनु०	१०६	मेघर्त्ति०	१२४	मन्त्रोर्णः	१४७	यजिस्व०	१३५	यत्तदेत०	१८७	यमिरमि०	८४-६५
मुहद्दुह०	१८	मेढो	१३९	मनां	६	यजेर्यज्ञा०	१२०	यथाकथा०	१९३	यमुना०	१४३
मुहेर्गुम्म०	१६१	मेधार०	१९७	ममश्चेर०	१६४	यज्ञादियः	१९०	यथाकामा०	१३९	यमोऽपरि०	५८
मूर्त्ति०	१३४	मेथिशि०	१४४	ममाचये०	१५२	यज्ञानां	१८७	यथातथा०	४५	यलवाः	१
मूलवि०	१२५	मेमद्म०	१५३	अक्षे०	१५९	यज्ञे ग्रहः	१३४	यथाऽथा			

यव०

यवयव०

यव्यां

यस्कादे०

यस्वरे

याचिता०

याजका०

याज्ञिकौ०

याज्या०

यापेर्जवः

याम्युसो०

यायावरः

याव०

यावतो

३६ यावत्ता०

१९३ यावादि०

१६७ यि लुक्

१७३ यि सन्वे०

२० युजञ्च०

१८५ युजभुज

४८ युजादे०

१७९ युजो

१२० युज्रा०

१६३ युदुद्रोः

६२ युध०

१३२ युधिष्ठिर

४५ युपुद्रो०

१३९ युवर्णवृ०

१४६ युवर्णस्य

२०० युववृद्धं

८६ युवा

१०४ युवादेरण्

२० युष्मद०

१३१ युष्मदस्म०

१०१ युष्मदर्थ०

१६२ यून०

०२१ यूनि

१३४ यूनोडेके

१६१ यूयं

१४३ ये नवा

१३४ येयौ

१३३ येष०

९५७ योग०

१६९ योग्य०

५२ योद्धृ०

१९२ योडेनेक०

२३-१५२- योपान्त्या०

२००-१५५ योऽशिति

१५५ यौधेया०

३६ द्यक्वे

१७० द्यः

१९३ द्युत्

२३ द्युवर्णा०

१०६ द्योः प्वद्य्यं०

१९५ र

१७३ रः कख०

१८७ रः पदान्ते

४५ रक्ता०

१७८ रक्ते

१३ रक्ष०

१९३ रंकोः

१०६ रचेरु०

२०२ रजः

२ रज्जे०

१७१ रथ०

८१ रथात्सा०

१९२ रदादमूर्छ०

८१ रध

रमलभ०

७ रभोऽपरोक्षा०

२०० रम्यादि०

१६४ रघुव

१८५ रहस्य०

१८० रहोर्न

१६३ रागाडो

१२३ राजघः

१६४ राजद०

५० राजन्या०

१७० राजन्वान्

१२७ राजन्स०

८८ राजेरगघ०

१०५ राज्ञः

१०३ रात्रौव०

१५९

१३७

१२

२०२

१४६

१७५

१२३

४७

१७६

१९६

५०

१५८

१५१

११५

रात्रौ वा	१६७	रिरिष्टा०	४१	रुधो	१६२	रोमन्थाद्	१०९	हृश्रीही०	१४९	लवणादः	१८५
रात्र्यहः०	१८८	रिरौ	१०७	रुयादीनां	१६१	रोमन्थे	१६४	ह्रीद०	२	लपपत०	१३०
रात्सः	२०	रुचि०	४०	रुहः	१०३	रोरुपसर्गात्	१३३	ल		लस्जे०	१६२
रादेफः	१९९	रुच्या०	११९	रूढावतः०	१८३	रो रा०	१५२	लक्षण०	३९	लाक्षा०	१७५
राधेर्वधेः	१०५	रुजार्थ०	३८	रूपात्	१९८	रो रे लुग्	९	लक्षणेना०	४५	लाहल०	१६७
राल्लुक्	१०७	रुते	१६१	रूप्योत्तर०	१८०	रोर्यः	८	लक्ष्म्याः	१९७	लिपो	१६२
राष्ट्र०	१७४	रुत्पंचका०	८३	रेअरे०	१५४	रो लुप्यारि	९	लघोर्दीर्घो०	७६	लिप्स्य०	११६
राष्ट्रा०	५०	रुदन०	१६०	रेवत०	३३	रोऽश्मादेः	१७७	लघोरु०	६७	लिम्प०	१२२
राष्ट्रादि०	१७९	रुदभुज०	१६५	रेवत्या०	१७३	रौस्या०	१४७	लघोर्यपि	१३९	लियो नो १०३-१०१	१०३-१०१
राष्ट्रेऽनं	१७६	रुदविद०	१०४	रैवति०	१८४	रौम्यंता०	७३	लघ्वक्षरा०	५९	लि लौ	६
राष्ट्रेभ्य०	१८०	रुदिते	१६५	रोः काम्ये	१०	रुकि	१४५	लंगिकंप्यो०	६७	लिहादिभ्यः	१२१
रिः केवल०	१४२	रुधः	११५	रोगात्	२६	रुकि-दुरो	१४५	लभः	१०३	लीङ्लिनो०	८९
रिः शक्या०	६६	रुधां	९४	रो दीर्घात्	१५६	रौ वा	२२	ललाट०	१२४	लीङ्लिनोऽर्चा० १०३	१०३
रिति	५५	रुधरुत्थंघः	१६२	रोपान्त्यात्	१८०	रौप्य०	१४६	ललाटे १४४-१४४	लुक्	१४५-७	१४५-७

लुक् चाजि०	२०१	लूधूसख०	१३२	वंश्य०	१६९	वदोऽपात्	११३	वर्ण०	१९२	वर्पादश्च	१८८
लुक् युत्तर०	२०१	लून०	२००	वंश्ये०	४४	वधाड्डाश्च	१४८	वर्णाद्	१९८	वलिवटि०	१९७
लुगस्या०	१०	लोक०	१८९	बक्रादा०	१४२	वनिताया	१६८	वर्णाव०	१८०	वल्लयु०	१४६
लुगातो	१३	लोकज्ञाते	२०२	वचो	१६५	वन्याङ्	१२५	वर्णान्व्य०	१९९	वशेरयडि	८५
लुगावी	१६४	लोकम्पुण०	६१	वञ्चसंस०	१०६	वमि वा	८४	वर्त्तमाना	१५७	वसनात्	१८९
लुगमा०	१४६	लोकात्	१	वञ्चवेहव०	१६३	वम्यविति	९०	वर्त्तमाना तिव्	६१	वसातेर्वा	१७६
लुप्त०	१४५	लोम०	१९७	वटका०	१९६	वयःशक्ति०	१३०	वत्स्यति हे०	१३२	वसुराटोः	२०
लुप्त	१५०	लोम्नो	१७०	वणे	१५४	वयसि	५७	वत्स्यति हे०	११७	वस्तेरेय०	१९४
लुप्य०	१४	लो लः	१०३	वंतंडात्	१७२	वयस्य०	३३	वर्मणो	१७१	वस्नात्	१८५
लुबब्बच्चेः	२८	लोहितादि०	३६	वतेर्व्वः	१५६	वराहादेः	१७८	वर्योपसर्या०	१२०	वहति	१९०
लुब्वहुलं	१७६	लोहितान्म०	२००	वत्तस्याम्	२९	वरुणेन्द्र०	३५	वर्ष०	५३	वहाभ्राह्मि०	१२४
लुत् वा	१९८	ल्लो नवैकात्	१५६	वत्स०	१८२	वर्गा०	१८३	वर्षविमे	१३४	वही०	१७५
लुभेः	१६१	व		वत्सो०	२०१	वर्गे	१४६	वर्षा०	१८१	वहेः	३८
लुभ्यश्चे०	१२७	वंशादे०	१९०	वदत्रजलः	६८	वर्चस्कादि०	६०	वर्पादयः	१३३	वहेस्तुरि०	१८४

वह्यं करणे	१२०	वाच इक्र०	१९९	वाऽत्य०	४	वाऽन्यतः	१६	वामा०	१९०	वा वेष्ट०	१०३
वह्ल्य०	१८०	वाचंयमो	१२४	वा दक्षिणा	२८	वाऽन्येन	१७४	वाऽमृशसि	१४	वाऽव्ययो०	१५५
वाऽऽः शेषे	१८	वाचस्पति०	५३	वाऽदसो	१५२	वाऽऽप०	१५०	वाऽयन०	१५१	वाशिनः	१७४
वा कदले	१६६	वा जाते	१७९	वादेश्च	१३१	वाऽपगुरो०	१४०	वायुष्म०	१८१	वाऽऽम०	१७६
वाऽऽक्रमे०	३७	वा ज्वलादि०	१२२	वादौ	१४३	वा परोक्षा	८१	वायवृतु०	१७८	वा श्रन्थ०	९६
वाऽऽक्रांक्षा०	११५	वांजले०	५२	वाऽद्यतनी	८५-११५	वा पादः	३२	वायवृत्तु०	२७	वाऽश्वा०	१७५
वाक्य०	२०२	वाऽटास्यात्	१३६	वाऽऽद्यात्	१६९	वाऽऽप्नोः	१३९	वाऽर्धाच्च	५२	वाऽष्टनः	१९
वाऽऽक्रो०	१२६	वाडवेयो	१७३	वाऽऽद्रौ	२०	वा बहु०	३२	वाऽर्षौ	१६३	वासुदेवा०	१८५
वा ह्येवे	४२	वाऽणु०	१९३	वा द्विपातो	८२	वा वृहस्पतौ	१६६	वाऽलाब्ध०	१४६	वा स्वीकृतौ	११२
वाऽक्षः	७३	वात०	१८९	वाऽऽधारे	१२०	वाऽभिनि०	३८	वा लिप्ता०	११२	वा स्वरे	१४५
वाऽक्ष्यर्थ०	१४७	वाताति०	१९८	वा नाग्नि०	५६-३	वाऽभिम०	१६७	वाऽल्पे	५६	वाहनात्	१७०
वाऽऽगन्तौ	५६	वा तृतीया	४४	वा निर्क्षरे	१६५	वाऽऽभ्य०	१२७	वाऽवाप्यो०	३१	वाऽहर्पत्या०	९
वाऽग्रान्त०	५७	वाऽतोरिकः	१८९	वाऽन्ति०	१९९	वामः	१३९	वा विह्वले	१६७	वाहीकेषु	१८०
वाच आ०	१९७	वाऽऽस्मिने	८१	वाऽन्तिके	५५	वा म	१७९	वा वेत्तेः	१३०	वाहीकेष्व०	२०२

वा हेतुसि०	१३२	विगले०	१५९	विना	४३	विलये०	१५८	विश्रमेर्वा	११४	वृत्त०	१६४
वाह्य०	१८४	विचारे	४	विनिमय०	३८	विलीडो०	१६१	विषमे	१६७	वृत्ति०	१११
वाह्या०	४८	विचाले	२७	विन्दिच्छू	१३०	विवध०	१८५	विष्वचो	१९७	वृत्ते०	१२८
विशतिकात्	१८९	विच्छो	१३५	विन्मतो०	२००	विवादे वा	८१	विसंवदे०	१५८	वृत्तो	१८६
विंशते०	५५	विजेरिद्	९४	विपरि०	१३१	विवाहे	१८४	विसारिणो	२०१	वृत्त्य०	२२
विंशत्यादयः	१९०	विज्ञेये०	१६३	विभक्तिथ०	२६	विवृतेर्दसः	१५८	विस्फुः	१५८	वृद्धस्त्रियाः	१७३
विंशत्यादेः	१९५	वितस्ति०	१४४	विभक्तिस०	४४	विशपत०	१४१	वीप्सायां	२०२	वृद्धस्य	२००
विंशत्यादेर्दुक्	१४६	वित्तं	१२७	विभाज०	१८६	विशाखा०	१८८	वीप्स्यात्	१५६	वृद्धाद्युनि	१७०
विकर्ण०	१७२	विद्दृ०	३०	विमुक्तादे०	१९८	विशि०	१८८	वीरुन्त्य०	११९		२७
विकर्णच्छ०	१७२	विद्यायोनि०	१८३	वियः	१०३	विशेषणं	५०	वृक्ता०	२०२	वृद्धिः स्वरे०	१६९
विकसेः	१६०	विद्युत्पत्र०	१५६	विरागा०	१९०	विशेषणम०	१०	वृक्ष०	१६५	वृद्धिरा०	२७
विकारे	१७६	विधि०	६२	विरामे	१७	विशेषणस०	५७	वृगो	१३४	वृद्धिर्यस्य	१६९
विकोशेः	१६४	विध्य०	१९०	विरेचरो०	१६३	विशेषा०	११५	वृङ्गभिक्षि०	१३१	वृद्धेजः	१८०
विकुशमि०	५३	विनया०	१९९	विरोधिना०	५९	विश्रमेर्णिच्वा	१६१	वृजि०	१८०	वृद्धौ	५९

वृद्धयः	७९	वेः स्त्रः	१३५	वेदे	१७९	वेष्टः	१६०	वैतदो	१५१	वोपमानात्	५६
वृन्ते	१६५	वेः स्वार्ये	११२	वेपे	१५८	वेष्टेः	१६४	वैसेण०	१५१	वोपरौ	१४४
वृंदादारकः	१९७	वेगे	६६	वेमाञ्ज०	१४७	वेष्ट्यादि०	१८६	वोतात्प्राक्	११६	वोपात्	८०
वृन्दा०	५१	वेदोऽपतः	१२७	वेयिवद०	१२९	वेसुसो	१०	वोतुम्भे	१५२	वोपादे०	२०१
वृश्चिके	१४२	वेणुक्रा०	१८१	वेयुत्रो	१६	वैकत्र	४१	वोतो डवो	१४९	वोपेन	१६२
वृषभे	१४३	वेणौ णो०	१६६	वेरयः	८१	वैकन्यंज०	६०	वोत्तरपदा०	४६	वोमा०	१९३
वृषाश्वा०	१०८	वेतः	१६६	वेरशब्दे	१३४	वैकात्	२०१	वोत्तरपदे	४७	वोर्णिगः	८६
वृषादी०	१५९	वेतनादेः	१८५	वेदहः	१३१	वैकाद्	१५४	वोत्तरात्	२८	वोर्ध्वात्	५६
वृषे	१५८	वेत्तिच्छिद०	११९	वेर्वय०	८१	वैकाद्	२०१	वोत्तरीया०	१५६	वोर्णोः	८६-८६
वृष्टिमाने	१३९	वेत्तेः	८४	वेर्विचक्र०	१३१	वैकाद् ध्य०	२७	वोत्साहे	१६५	वोर्ध्व	१९५
वृत्तो	६६	वेत्तेर्निवा	८४	वेर्विस्तृत०	१९४	वैर्ह्यः	१८३	वोदः	१३४	वोर्ध्वे मः	१६७
वृत्तेः	९३	वेदंतदे०	१५१	वेन्व	१५४	वैर्ह्यस्य	१६८	वोदः ढः	१६०	वो विधून०	१०३
वेः कृगः	७८	वेदसह०	६०	वेन्वे	१५४	वैणे कृगः	१३३	वोदश्चितः	१७९	वोशनसो	२१
वेः सुखग्रं	५६	वेदूतो	६१	वेश द्रोः	१३१	वैतत्तदः	१५१	वोपकादेः	१७३	वोशीन०	१८०

वौ वार्तिका	३३	व्यञ्जनाद०	१५८	व्यस्त०	१७९	व्याप्ये द्वि०	३९	व्रताद्	११०	शकल०	१७५
वौ विष्किरो	१३५	व्यञ्जनादीअः	१५७	व्यस्ताच्च	१८५	व्याप्रेरा०	१६२	व्रताभीक्ष्ण्ये	१२६	शकला०	१८०
वौ व्यञ्ज०	१०५	व्यञ्जनादे०	१२२	व्यस्थव्	८१	व्याश्रये	२६	व्रतादा०	२०२	शकादि०	१७४
वौषधे	१६७	व्यञ्जनादेर्वो०	६७	व्याकरण०	१६४	व्यास०	१७१	व्रतादीन०	१८५	शकादीनां	१६०
वौष्ठौतौ	३	व्यञ्जनाद्	१३८	व्यात्राघ्रे	१२२	व्याहरति	१८२	व्रीहि०	१९३	शकित०	१२०
व्यः	१३८	व्यञ्जनादेः	८४	व्याङ्परे	८०	व्याहणेः	१५८	व्रीहेः	१७६	शकुत्तम्बा०	१२३
व्यक्तवाचां	८१	व्यञ्जनाना०	६८	व्यादिभ्यो	१८०	व्याहणे०	१६४	व्रीह्यर्थ०	१९६	शकंश्च०	१६१
व्यध०	१३४	व्यञ्जनान्त०	१२७	व्यापेरो०	१६१	व्युदः	५७	व्रीह्यादि०	१९६	शको जिज्ञा०	११२
व्यचोऽनसि	९३	व्यञ्जनेभ्य०	१८५	व्याप्तौ	४७	व्युदस्तपः	११३	श	शक्त०	१४४	४०
व्यंजन०	६५	व्यतिहारे	१३७	व्याप्तौ स्सात्	२८	व्युपाच्छीडः	१३५	शंसंस्वयं०	१३२	शक्तार्थ०	११८
व्यञ्जनस्या०	२८	व्यत्यये	८	व्याप्या०	१४०	व्युष्टा०	१८७	शंसिप्रत्य०	१३६	शक्तोर्ह	१८६
व्यंजनाच्छ्०	९५	व्यपाभेर्लषः	१३१	व्याप्यादा०	१३५	व्येस्यमो०	१०६	शकः	१२८	शक्ति०	३४
व्यञ्जनात्त०	३६	व्ययोद्रोः	१३४	व्याप्ये क्त०	४२	व्योः	८	शकधृष०	११८	शक्तेः	३४
व्यञ्जनात्प०	८	व्यवात्	७०	व्याप्ये घुर०	११८	व्रजनृत०	१६०	शकटा०	१९०	शंकू०	१८७

शण्डिका०

१८५ शप०

१७२ शरद०

१७६ शणात्

१८९ शिष्ट्या०

७ शीकरे

१६६

शत०

१७८ शर्वर

१६७ शरदा०

१४३ शानदान०

७६ शिङ्गे

६ शीङ् एः

८५

शतपथेः

१७९ शब्द०

६० शर्करा०

१९४ शोषे

१३९ शिथिले

१४४ शीङो रत्

१३०

शतात्के०

१८८ शब्दादेः

१०९ शर्कराया

१७७ शब्दिक०

१८६ शिदवित्

६२ शीङ्श्रद्धा०

१९६

शतादि०

१९५ शमष्ट०

१३१ शलालुनो

१८६ शाल्यं०

१७४ शिरसः शीर्षन् १९०

१६७ शीतोष्ण०

१९३

शताद्यः

१८९ शमसप्तक०

८९ शर्षपे

८ शालीन०

८४ शिरीषा०

१७७ शीतोष्णा०

२००

शत्रानशः

१६५ शमेः

१६१ शर्षोः

१४५ शासस्हनः

१३८ शिरोऽधसः

९ शीर्षः

१६१

शत्रानशा

१२९ शमोऽदर्शने

१०४ शमोऽता

११ शामुयुधि०

८२ शिर्षुद्

१६ शीर्षच्छे०

१९०

शदिर०

१८३ शमो

१२५ शमो

२३ शास्त्य०

१८३ शिलाया०

१९४ शीलं

१८६

शदेः

८० शम्या रुरौ

२०१ शाकट०

१९३ शिक्षा०

१८३ शिलाया०

१८४ शीलाद्यर्थ०

१६४

शदो

१५८ शम्याश्च

१७६ शाकला०

१८४ शिखादि०

१९६ शिलालि०

१८४ शीलाद्यर्थ०

१६४

शनैसा

१५५ शय०

५३ शार्की०

१९७ शिखायाः

१७७ शिल्पं

१८६ शीलिकामि०

१२२

शन्शद्धि०

१९५ शर०

४५ शाखादेर्यः

१९४ शिटः

७ शिवादे०

१७२ शुक्रादियः

१७८

शप उपलम्भने १११ शरदः

१८१ शार्ङ्ग

१६७ शिथ्य०

८ शिशु०

१८४ शुक्ले

१६७

सिद्ध-
प्रभायां
अकारादि

॥ ४७ ॥

शुंगाभ्यां १७२ शेषपुच्छं ५३ ओ हरिश्चन्द्रे
शुङिकां १८३ शेषलां २०१ अश्वातः
शुनः ५४ शेषात्परं ६१ आस्त्यो
शुनीस्तनं १२४ शेषाद्वा ५७ इयः शीर्द्रिवं
शुनो १९१ शेष शेष ४१-१७९ इयश्वः
शुआं १७२ शेषेडदं १४९ इयामं
शुङ्कां १६०-१४० शेषे मं ११७ इयामाकं
शुङ्गां १८९ शेषे लुक् २३ इयावां
शूलात्पाके २९ शैथिल्यं १६० इयैतं
शूलोखाद्यः १७९ शोकापनुं १२५ इयनं
शृङ्खले १६६ शोभमाने १८७ किलेवः
शुंगात् १९७ शो व्रते १२८ श्लेष्मणि
शृवन्दे १३० शौ नं १८४ अः शृतं
शृकमगमं १३० शौ वा २२ अदो

१९६ श्वशुरः १४२ मृखलकः १६७ अद्धद्धिं ५३ ओ हरिश्चन्द्रे
५१ श्वशुराद्यः १२८ श्रेण्यां ८३ अपेः २०१ अश्वातः
१९२ श्वसं १६० ओत्रियां ८५ अमे ६१ आस्त्यो
१९९ श्वसस्तां १७५ ओत्रो १२७ अवणां ५७ इयः शीर्द्रिवं
१३३ श्वसो १८२ ओवायुं २३ अविष्टां ४१-१७९ इयश्वः
६४ श्वस्तनी १८७ औतिकं १७२ आणां १४९ इयामं
१३५ श्वादिभ्यो १९५ श्वादिभ्यः १६५ आद्धं ११७ इयामाकं
१५८ श्वादेरिति ४७ श्लाघः ५७ अत्रितां २३ इयावां
४० श्वेताश्वां १५९ श्लाघं ३४ शुगमिं १६० इयैतं
८८ श्वेवा १६१ श्लिषः १७८ श्रुदेर्हणो १२५ इयनं
११९ श्व १७५ श्लिषशीङ् १८७ श्रुमच्छं १८७ किलेवः
१८५ श्वः सोऽष्टुं १२८ श्रुमच्छं १२८ श्लेष्मणि
१९१ श्वकृति ८० श्वन्युव १२८ श्रुसद्वं १८४ अः शृतं
८० श्वत्वे १०२ श्वयत्य १६१ श्रुसुद्धं २२ अदो

५९ १७३ १२८ १८१ ५० ६३ १७५ १८५ ११० १०३ ६५ १९५ १९४

पङ्चवै०	२०१	पाचटा०	३६	संख्याडते०	१८८	संख्याया घा	२७	संज्ञा०	१६९	संभाव०	११७-११६
पढोः	७२	पि तवर्ग०	६	संख्याता०	५०	संख्याया न०	४४	संतपे०	१५८	संभावे०	१६३
घणमा०	१८८	पितोऽङ्	१३६	संख्यातै०	४९	संख्याव्य०	४९	संदिशे०	१६२	संमत्य०	४
पणमासा०	१८८	फस्क्रयोः	१४७	संख्यादेः	१९९	संख्या स०	५७	संनिवेः	११२	संमद०	१३३
पङ्थ्या०	१९५	ढटस्यानु०	१४५	संख्यादेर्गु०	२९	सङ्ख्या समा०	४४	संनिव्य०	१३३	संमर्द०	१६५
पट्श	१५६	ष्टिवसे०	१३७	संख्यादेर्हो०	३२	संख्या समा०	५९	संपरिव्यु०	१३१	संयुक्त०	१४५
पष्टात्	२००	ष्टिवृक्त०	७१	संख्यादेश्वा०	१८७	संख्यासा०	१३	संपरेः	७८	संयोग०	२०
पष्टी	४३	षस्पयोः	१४७	संख्याधि०	१८८	संख्यासं०	१७२	संपरेर्वा	१३८	संयोगा०	१७०-१७३
पङ्थ्य०	४७	व्यापुत्र०	४८	संख्यानां	१८	संख्याहर्दि०	१२३	संप्रतेर०	११२	संयोगात्	१४
पङ्थ्या१३-१९८-१८६	स			संख्याने	६०	संख्यैका०	२९	संप्रदाना०	११९	संयोगादतः	९०
पङ्थ्याः स०	१७५	संक्रटा०	४५	संख्यापा०	५७	संगतेऽज्यै	११९	संप्राज्जानो०	५६	संयोगादद०	६६
पङ्थ्याःक्षे०	५३	संख्याका०	१७६	संख्यापू०	१९५	संघघोप०	१८४	संप्राद्वसात्	१३१	संयोगादे०	६५
पात्पदे	४८	संख्याक्ष०	४५	संख्यायाः	१९०	संघेऽनू०	१३५	संप्रोन्नेः	१९४	संवत्सरा०	१८२-१८२
पादिहच०	१७३	संख्याग०	१५५	संख्यायाः	१५०	संचाय्य०	१२०	संभव०	१८९	संविप्रावात्	११२

संवृणः १६१ सटाशकट०
संवेः सृजः १३१ सति
संशयं १८७ सतीच्छा०
संसृष्टं १८५ सतीर्थ्यः
संस्कृते १८५ सत्याग०
संस्कृते भक्ष्ये १७९ सत्याद०
संस्तः १३४ सत्यार्थ०
सः सिजस्ते० ६५ सत्सामी०
सक्थ्यच्चाः ५६ सदपतोडिः
सखि० १९२ सदा०
सख्यादेरे० १७७ सदोऽग्रतेः
सख्यु० १३ सद्यो०
सजुयः २२ सनस्तत्राः
सज्जेर्वा १०५ सनि

१६६ सनीडश्च
६१ सन्निवेरदः
११७ सन्ध्य०
१८७ सन्भिक्षा०
६१ सन्मह०
२९ सन्यडश्च
११० सन्यस्य
११६ सपत्न्या०
१६० सपत्र०
२७ सपिण्डे
८० सपूर्वात्
२७ सपूर्वादि०
९५ सप्तपर्णे
१०५ सप्तमी

१०५ सप्तमी चा०
१२८ सप्तमी चो०
२०१ सप्तमी चो०
१३० सप्तमीद्वि०
५१ सप्तमी य०
६९ सप्तमी शो०
७६ सप्तम्याधि०
३५ सप्तम्यर्थे
२९ सप्तम्याः
१६९ सप्तम्या ज०
२५ सप्तम्या आ०
१८१ सप्तम्या द्वि०
१५६ सप्तम्या पू०
६२ सप्तम्या वा

४३ सप्तम्यु०
११८ सप्तम्यचारी
११६ सप्तमः च्णोः
२९ सप्तमः ख्यः
११८ सप्तमः पृचैप्
४९ सप्तमः स्त्यः
४२ सप्तमजनि०
६३ सप्तम्य०
२७ सप्तमनुव्य०
१२६ सप्तमनू०
२ सप्तमयात्
१४९ सप्तमयाद्या०
२ सप्तमर्थः
४४ सप्तमवान्धा०

११७ समस्तत० १२९-६१
५८ समस्तुती० १११
१११ समांस० १९३
१२३ समा अन्भि० १५९
१३१ समानपूर्व० १८१
१५८ समानस्य ५०
१३६ समाना० ११
१३१ समानानां ३
१३१ समानानामर्थे० ५८
१६४ समापेः १६१
१८८ समायाः १८८
२९ समारचे० १६३
५८ समासेऽञ्जः ५३
५४ समासे वा १५५

समासेऽसः	१०	समो ह्यः	१६०	सर्वपथा०	४८	सलतुरी०	१८५	सहस्य	५६	साध्वस०	१४७
समिणासुगः	१३५	समो वा	१२१	सर्वाङ्गा०	१५६	सविशेषण०	२४	सहातुल्य०	५७	सामर्थ्यो०	१६७
समिध०	१६३	सम्बन्धि०	७	सर्वाणो	१९१	ससर्व०	१७९	सहायाद्वा	१९२	सामीप्ये	२०२
समीप०	४५	सम्राजः	१७३	सर्वोत्सहश्च	१२४	सस्तः	७३	सहार्थे	३९	सायं०	१८१
समुदाहो	११३	सम्राट्	७	सर्वादयो०	५१	सस्तौ	१९९	सहिवहे०	८०	सायाह्वा०	४६
समुदोऽजः	१३३	सयसितस्य	१२८	सर्वादि०	२०	सस्मे ह्यस्तनी	११८	सालादा०	३१	सार०	१७३
समुद्रा०	१८१	सरज०	४५	सर्वादेः	१९३	सस्य	५	साक्षाद्	१९६	साल्वा०	१८१
समूहा०	१८६	सरूपाद्	१८५	सर्वादेः स०	४३	सस्याद्	१९५	सातिहेति०	१३५	साल्वांश०	१७४
समे	४६	सरोऽनो०	५०	सर्वादेः स्मै०	१२	सत्तिचक्रि०	१३०	सादेः	३५	साऽस्य	१७८
समो गमृ०	८४	सर्त्तेः	१३३	सर्वादोर्द०	१५	सहराज०	१२६	सादे०	१९१	साहिसाति०	१२२
समो गलः	१५८	सर्त्त्यर्त्तर्वा	६६	सर्वादेरिन्	१९८	सहलुमे०	७२	साधक०	३९	सिकता०	१९७
समो गिरः	११२	सर्वचर्म०	१८४	सर्वान्न०	१९३	सहसमः	२१	साधुना	४२	सिचि	६५
समो ज्ञो०	४०	सर्वजना०	१९०	सर्वांश०	४६	सहस्तेन	५५	साधुपु०	१८२	सिचिः	१६२
समो मुष्टौ०	१३४	सर्वत्र	१४५	सर्वोभया०	३९	सहस्र०	१८९	साधौ	१२६	सिचोऽञ्जेः	९४

सिद्ध-
प्रभायां
अकारादि

॥ ५० ॥

सिद्धि-
प्रभायां
अकारादि

॥ ५१ ॥

सिचो यडि	१०६	सुः पूजा०	४६	सुभन्नादि०	५७	स्यत्याद्यो०	१२७	सेनाया०	१८६	सोऽस्य मुख्यः	१९६
सिजघतन्यां	६३	सुखादेः	१९८	सुयजो	१२६	स्यार्या०	३६	सेग्रास०	१२७	सौ नवेतो	५
सिजाशिषा	८०	सुखादेरनु०	१०९	सुयाम्नः	१७३	स्यार्द्ध	३६	सेनिवासा०	१८५	सौयामा०	१७३
सिज्वदो०	६४	सुगदुर्गो०	१२५	सुराशीयोः	१२३	सुगलहः	१३३	सेवादौ	१४३	सौवीरेषु	१८०
सिद्धिः	२	सुगः	९०	सुवर्ण०	१८९	सृघस्यदो	१३२	सैन्ये	१४५	स्कन्द०	१३९
सिद्धौ	३९	सुगिद्ध०	१३०	सुसर्वा०	१८०	सृजः	११५	सोच्छादय०	१५९	स्कम्नः	९५
सिद्धमा०	१९७	सुचो	१०	सुसंख्या०	३२	सृजिह्वशिस्कृ०	६५	सोदर्य०	१८२	स्कृच्छृ०	६६
सिध्य०	१०३	सुज्वाड्ये	५७	सुस्ना०	१८६	सृजीणन०	१३२	सोधि वा	७३-८४	स्कृष्टु०	६३
सिनाऽस्तैः	१६०	सुतंगमा०	१७७	सुहरित०	५६	सृजो	१६२	सोमात्सुगः	१२६	स्तब्धे	१६५
सिन्ध्व०	१८२	सुदुर्म्यः	१३८	सुहृद्०	५६	सेः	८४	सो रुः	८	स्तम्बाद्	१३४
सिन्ध्वा०	१८५	सुपन्थ्या०	१७७	सूक्त०	१९८	सेद्	५१	सोहिर्वा	१५७	स्तंभूस्तु०	९५
सिहाद्यैः	४९	सुपि	१५३-१५३	सूत्तमं०	१४१	सेट्क्तयोः	१२८	सो वा लुक्	१०९	स्तम्भे	१६७
सीतया	१९१	सुपूत्यु०	५६	सूतेः	८५	सेनाङ्ग०	५९	सोऽस्य ज०	१८८	स्तवे	१६५
सीहीहीअ	१५७	सुप्रात०	५६	सूत्राद् धारणे	१२३	सेनान्त०	१७३	सोऽस्य भृति०	१९०	स्तस्य थो०	१४१

स्ताद्यशितो०	६३	स्त्रियां	५२	स्थाग्लो०	१३०	स्नातेर०	१६१	स्पृशोऽनु०	१२५	स्मे च	११५
स्तुस्व०	७८	स्त्रियां ङितां	१५	स्थाणा०	१४४	स्नानस्य	१३३	स्पृहः	१६३	स्मे पञ्चमी	११८
स्तेना	१९२	स्त्रियां क्तिः	१३५	स्थादि०	१३५	स्नमदा०	१५१	स्पृहायां	१४२	स्म्यजस०	१३२
स्तोकस्य	१६८	स्त्रियां नाम्नि	५७	स्थानान्त०	१८२	स्निग्धे	१६५	स्पृहे०	४०	स्यदो	१३३
स्तोका०	४१	स्त्रियां नृतो	१७	स्थानी०	२	स्निहे०	१६४	स्फाटिके	१६६	स्यादा०	१०
स्तोमे	१९०	स्त्रियाम्	१६	स्थापा०	१२५	स्तुपायां	१६७	स्फायः स्फा०	१०३	स्यादौ	१४
स्त्यादि०	१०	स्त्रियां लुप्	१७२	स्थामा०	१८२	स्नेहाग्न्यो०	१६७	स्फायः स्फी०	१२७	स्याद्भ्रव्य०	१४५
स्त्यान०	१४४	स्त्रीदूतः	१४	स्थासे०	६५	स्नोः	८३	स्फुटि०	१६०	स्यौजस्०	१०
स्त्रियाः	१४	स्त्रीचहु०	१७१	स्थूणा०	१६६	स्पन्दे	१५८	स्फुर०	१३३	संस्मृ०	१८
स्त्रिया पुं०	५९	स्त्री (वृद्धे) पु०	५९	स्थूलदूर०	११०-१९२	स्पर्द्धे	१७	स्मरे०	१५८	संसेल्ह०	१६०
स्त्रिया इ०	१५०	स्थंङिला०	१७९	स्थूले	१४३	स्पृशः	१५९	स्मिडः	१०३	स्वञ्जश्च	९४
स्त्रियामाद०	१४२-१५२	स्थलादं०	१८७	स्थेश०	१३२	स्पृश०	७२	स्मृत्य०	३८	स्वञ्जर्जेनवा	९४
स्त्रियामु०	१५०	स्थानिर०	१४३	स्थो	१३६	स्पृशादि०	७०	स्मृद०	९७	स्वज्ञा०	३२
स्त्रियामू०	३२	स्थष्टा०	१५८	स्नाता०	२००	स्पृशे०	१६४	स्मृदृशः	१०४	स्वतंत्रः	३७

सिद्ध-
प्रभायां
अकारादि

॥ ५३ ॥

स्वपावुच्च	१६१	स्वराणां स्व०	१५६	स्वरे वाऽन०	४	स्वाद्वार्थो०	१३९	हृद्धी	१५४	हन्दि	११३
स्वपः	१६१		१५७	स्वर्गो०	१८८	स्वान् मि०	१९८	हनः अ०	८४	हरत्यु०	१८५
स्वपेय्ये०	८३	स्वरात्	११९	स्वसृ०	५३	स्वामि०	५८	हनः सि०	११३	हरिता०	१७१
स्वप्ननी०	१४४	स्वराद०	१५८	स्वसा०	१५०	स्वामिर्न०	१२०	हनश्च	१४०	हरिताले	१६८
स्वप्ने नात्	१४४	स्वरादयो०	२५	स्वस्नहे०	१४०	स्वामीश्च०	४२	हनृतः	६६	हरिद्रादौ	१४३
स्वयं०	४७	स्वरादसंयु०	१४१	स्वाङ्ग०	१४१	स्वाम्ये०	३१	हनो	८५	हरीत०	१४४
स्वय०	१५४	स्वरादुतो	३४	स्वाङ्गादेर०	३५	स्विदां	१६१	हनो धि	१९	हरं	१५४
स्वरग्रह०	११३	स्वरादुप०	१२९	स्वाङ्गाद्	५५	स्वेधे	४२	हनो धीर्विधे	१०६	हलक्रोडा०	१३२
स्वरदुहो	११५	स्वरादे०	८६	स्वाङ्गाद्वि०	१९७	स्वैर०	३	हनो णिन्	१२६	हलसीरा०	१८३
स्वरस्य	२	स्वरादेस्ता०	६५	स्वाङ्गे	१४०	स्मिस्स०	१५२	हनोऽन्तर्ध०	१३४	हलसीरादि०	१९०
स्वरस्यो०	१४६	स्वरे	७	स्वांगेषु	१९६	स्सटि	७	हनो वा	१३४	हलस्य	१९१
स्वरह०	१०४	स्वरेऽतः	७९	स्वार्थे क०	१५६	ह		हनो ह्यो	१९	हवः	८६
स्वराच्छौ	१६	स्वरेऽन्तः०	१४६	स्वार्थे	६९	हः कालत्री०	१२२	हन्खनो	१६४	हविरन्न०	१९१
		स्वरे वा	२	स्वादेः	९०	हत्याभूयं	१२०	हन्द	१५३	हविष्य०	५२

हशथ०	११५	हासेन	१६२	हृकृतृ०	१२४	हेतुसहा०	३९	हौ दः	८७	ह्रस्वो०	४
हशिटी	७२	हितना०	१७३	हृक्रा०	३८	हेतौ	१८९	हदे हदोः १४७-१६८	६४	ह्रस्वोऽमि	१५०
हसेर्गुञ्जः	१६०	हितसुरवा०	४०	हृगो ग०	१११	हेत्व०	४३	ह्रस्वः पू०	१४१	ह्रस्वनी	६२
हस्त०	१९८	हितादि०	४७	हृगो व०	१२३	हेमन्ता०	१८२	ह्रस्वः सं०	१३	ह्रस्वो	१४७
हस्तप्राप्ये	१३५	हिमहति०	६०	हृदयस्य	६०	हेमादि०	१७६	ह्रस्व०	१२१	ह्रस्वो	१७६
हस्तार्थो०	१४०	हिमादेः	१९३	हृङ्ग०	१७३	हेमार्थो०	१७६	ह्रस्वस्य	१४२	ह्रस्वो	१२८
हस्तिपु०	१९५	हिमा०	१४०	हृद्य०	१९०	हेहृष्ये०	५	ह्रस्वात्	७	ह्रस्वो	१३४
हस्तिबा०	१२३	हीना०	१९७	हृषेः	१२८	हो घोऽनु०	१४६	ह्रस्वाद्	१९९	ह्रस्वो	११२
हाकः	८६	हुखु०	१५४	हेः प्रश्ना०	४	होत्रा०	१९३	ह्रस्वान्ना०	१११	ह्रस्वो	८१
हाको	१३९	हुधुटो	८२	हेतुकर्तृ०	३९	होत्राया	१९९	ह्रस्वापश्च	२०१	ह्रस्वो	८३
हान्तस्था०	७३	हुं दान०	१५४	हेतुतच्छी०	१२३	हो धुद्	१८	ह्रस्वे		ह्रस्वो	१४६
हायना०	१९२										

न्यायाकारादिः

न्यायः	अ	प्रुष्टं	अपेक्षातो	६	आद्यन्त०	उ	१९	एकशब्द०	४०	गत्यर्थो०	६५	णिच्सन्नि०	१००
अदाद्यन०	३८	अर्थवद्	अर्थवशा०	३	उक्ताऽर्थो०	उ	३७	एकानुब०	३२-१०८	गामादाग्र०	६६	णिलोपोऽप्य०	१३६
अनन्तर०	१९	अवयवे	१३१-११०	११	उणादयो	उ	१०	किं हि वच०	१२४	गौणमुख्य०	१३	णौ यत् कृतं	१०२
अनित्यो १३६-९९	१०	असिद्धं	५	उपपद०	उपपद०	उ	१२४	कुत्रिमाकु०	३०	ग्रहणव०	२५	तन्मध्य०	९
अनुकार्यो०	१९	आ	आगमज०	७६	उपसर्गो	उ	४०	कृतेऽन्य०	८२	डित्त्वेन	८३	तिवा शवा	६४
अनिनस्	२	आगमात्	१६	उभयस्था०	उ	६७	कचिदुभ०	३	क्विवन्ता	१२५	९	त्रे वै विधयः	५३
अन्तरङ्गं	२३	(यद्) आगमात्	२१	क्रकाराप०	क्र	८०	क्विवर्थ	१३	चानुकृष्टं	२४	९	त्यादिष्व०	८०-११५
अन्तरङ्गा०	१२९	आत्मने०	७८	ए	५५	१०	गतिशब्द०	१०	जातिशब्द०	१०२	९	द्विर्वद्धं	८२
अनित्या०	१३८	आदेशादा०	१०३	एकदेश०	१०	गतिशब्द०	१०	गतिशब्द०	१०३	एकदेश०	१०	गतिशब्द०	१०३

द्वौ नौ	५३	निभिच्चाभावे	८६	प्रत्ययलो०	१२	य	२४	दृष्ट् दृष्टदा०	१३१	विशेषण	३
ध		निरनुबन्ध०	८	प्रत्ययाग्र०	१०	यत्रान्यत्		ल		शा	
धातूपसर्ग०	१२	निरवकाशं	११	प्रधानस्य	४७	यत्रोपसर्ग०	५६	लक्षणप्र०	१४	शब्दार्थानु०	५
धातोः स्वरू०	१०३	निर्दिश्य०	१२	प्रधानानु०	५०	यथासंख्य०	२	लुवन्तर०	२३	शीलादिप्रत्य०	१३१
न		न्यायाः स्थवि०	१८	प्रकृत्या	२२	यदागमा	२१	लोपात् स्व०	७०	शुद्धधातू०	८९
न केवला	३९	प		प्राकरणि	१३६	यदुपाधे०	१२७	व		श्रुताऽनुमि०	६६
ननुक्तं	९	परनित्या०	१	प्रातिपदि०	१२	यस्य तु	५	वर्णग्रहणे	१७	स	
न स्वरा०	१८	परार्थे प्र०	१६	ब		यस्य येना०	१११	वर्णैकदे०	६	सकार्यमा०	७
नानिष्टा०	५९	पर्जन्य०	३	वहिरंगा०	२०	यावत् सं०	२	वाणात् प्रा	१४-७४	सकाराप०	७
नानुबन्ध०	८	पूर्वेऽपवा०	८८	भ		येन धातु०	३	निचित्राः श०	४३	सकृद्गते	२४
नान्वार्चाय०	११	प्रकृतिग्र०	६४	भूतपूर्व०	२३	येन नाम्राप्ते	१८	विधिनिय०	११३	सकृद्वाधितं	२४
नामग्रह०	३	प्रकृतिग्र०	११	म		येन विना	९७	विवक्षातः	४०	संज्ञा न सं०	३०
नाम्नां व्युत्प०	१३०	प्रकृतिव०	५	मध्येऽप०	१२६	येन नाव्य०	३४	विशेषपाति०	१३	संज्ञाविधौ	२५
नित्यादन्त०	२२	प्रति कार्य	३८	मंङ्कप्लु०	६	यं विधिं प्रति	५	व्याख्यातो	१२३	संज्ञोत्तर०	६

अ

७६

८

६९ ६९ ६९ ८२ ७० ८३

सन्निपात०	११ सर्वत्रापि	३ सामान्या०	११६ सिद्धे सत्या०	१० स्वाङ्गमन्य०	६५ स्वार्थिकः०
सनियोग०	२ सर्व वाक्यं	३ सावकाशा०	११ स्वरस्य	४ स्त्रीखलना०	१३३ ह
संभवे व्य०	६ सर्वेभ्यो	२२ साहचर्यो०	२१ स्वं रूपं	१० स्थानिवद्भा०	७६ ह्रस्वदीर्घो०
समासत०	१७ सापेक्षम०	४७			

॥ धातूनामकारादि ॥

धातू अ

अंश अंस्त्र अक अकुङ्

पृष्ठं अक्षौ अग अगद अगु अव अयु

१०१ १०१ ८२ ७४

७३ अंक ८२ अंग १११ (अचूङ्) ६७ अज १०० अजु ७४ अञ्चून्

१०० धातू १०० अंच ७८ अंच ६८ अंच् ९९ अंजौ ७८ अट

पृष्ठं अट् अट्टि अठ अटु अड अड

९६ ७५ ६९ ७५ ९१ ६९

अट्ट अण अत अद अटु अन

उख	६७	उरस्	११०	ऊप	७२	ऊफ	९२	ओप्यायैङ्	७६	ककि	७४
उखृ	६७	उदिं	७५	उहि	७७	ऊषी	७९	ओबुन्दृग्	७८	ककु	७४
उगृ	६७	उवै	७२			ऊ	८७	ओलस्जैङ्	९४	ककुष	६७
उच	८८	उषस्	११०	(ऊ)	९१	ऊ	९५	ओलस्जैङ्	९४	कखे	८२
उच्छु	९२	उषू	७३	ऊ	६६			ओलङ्	९७	कचि	७४
उच्छे	९२	उह	७३	ऊच्छ	९२	एजृ	७४	ओविजैङ्	९४	कचुङ्	७४
उरझा	९२			ऊजि	७४	एजृ	६८	औवै	६७	कच्छ	१०१
उञ्छे	९९	ऊतृदृग्	९४	ऊजु	७४	एठि	७५	ओत्रश्चै	९२	कट	६९
उठ	६९	ऊदृदृग्	९४	ऊणूग्	९५	एधि	७५	ओहाक्	८६	कटु	६९
उदै	९४	ऊन	१००	ऊत	६९	एयस	११०	ओहाङ्	८७	कटे	६८
उब्भ	९२	ऊषु	७८	ऊधू	८८	एला	११०	औ		कटै	६९
उभ	९२	ऊचैङ्	७६	ऊधू	९१	एषू	७७	औविजै	९४	कठ	६९
उंभ	९२	ऊर्ज	९६	ऊफ	९२			औस्व	६६	कंठु	१०१
उरण्	१११	ऊर्णुग्	८६	"	९२	ओणू	६९	क		कटुङ्	७५

कड " कडु कडु कडुङ्
कडु कण कण कण कण्डुग
कथि कत्र कथ कडु

१२ १३ ६९ ९७ ७५ ६२ ६९ ९८ ८२ ११० ७५ १०१ १०० ७०
कडु कर्त्त कण्डुङ् कण्डुङ् कसूङ् कर्ज कर्ण कर्त्त कर्त्तु कर्द कर्ज कर्ज कल कल

८१ ७० ७६ ७६ ७६ ६८ १०० १०० १०० ७० ७१ ७२ ९८ १०१
कलि कलि कथ कप (कप) कस कसुङ् काक्षु काल काशि कागृ " कासुङ् (किकिर्त्तौ)

७७ ७७ ७२ ७२ ७२ ८० ८५ ७३ १०१ ९० ७७ ९० ७७ ८७
किह कित कित किल किल किर्णिक कीट कील कु कु कुक कुच कुच कुच्

६९ ६८ ६९ ९८ ९३ ९९ ९७ ७२ ९३ ७४ ७४ ८० ९३ ६७
कुज् कुञ्च कुट कुटि कुटु कुट्ट कुटु कुड कुडु (कुडु) कुडुङ् कुण कुण कुत्ति

६८ ६८ ९३ ९९ ६९ ९६ ६२ ९३ ९७ ६९ ७५ १०० ९२ ९९
कुथ कुथु कुद्र कुन्थ कुप कुप कुडु कुडु कुमार कुमाल कुर कुर्दि कुल कुश

८७ ७० ९८ ९६ ८८ ९९ ७१ ९८ १०१ १०१ ९२ ७५ ८० ८०

८९ ७६ ८० ९८ ६५ ९१ ९१ ९५ ९६ ८८ ९१ ८८ ७२ ९६

धमौ धमौपि धर धल क्षि क्षि (क्षि) क्षिणू क्षिण क्षिप क्षिपी क्षिबु क्षिबू क्षी

७० ७५ ८८ ९० ९६ ७६ ६९ ८० ७२ ८१ ९५ १०० ९७ ८९

क्लिदु क्लिदु क्लिदौ क्लिशि क्लिशौ क्लीबुड् क्वण क्वथे क्वेलु क्षजुड् क्षणू क्षप क्षपु क्षमू

१०१ ८२ ८१ ७० ८१ ७१ ६९ ६८ ९३ ८८ ८२ ७० ८१ ८९

क्रथ क्रथ क्रदु क्रदु क्रपि क्रमू क्रीडु क्रुच क्रुड् क्रुघ क्रुथ क्रुदु क्रुदु क्रुमू

९५ ९७ १०० ७६ ११० ७२ ७७ ६७ ८२ ८८ ८८ ९५ ७६ ४१

कृग् कृत कृत केपु केला केला केवु कै कनथ (कनस्र) कस्र कनुग कनूयैड् कम्र

९५ ९३ ९९ ९४ ९२ १०० ९९ ७९ ९१ ८८ ७२ ९१ ९१ ९५

” कुड् (कुणि) कुतै कुतै कुप कुप कुपौड् कुबु कुश कुप कुपी कुकु कुकु

८८ ९९ ९६ १११ ८९ ९९ १०० १०१ ६८ १०० ९९ ९९ ७२ १०

कुश कुशु कुप कुपंभ कुस कुसु कुस्मि कुहड् कूज कूट कूटि कूणि कूल कुग

क्षीज	६८	”	ख	७९	खर्द	७०	खुर	१२	गग्घ	१६	गर्ज	१०१
क्षीचृङ्	७६	(चिदां)		७०	खर्ब		७१ (खुर्दि)	७५	गज	१७	गर्ज	१०२
क्षुजु	९६		ख		खर्व		७२ खेट	१००	गज	६८	गर्द	७७
क्षुङ्ग	९४	खच		९६	खल		७२ खेड	१००	गजु	६८ (गर्द)		७७
क्षुध	८८	खज		६८	खव		९६ खेला	११०	गड	८२	गर्ध	७७
क्षुभ	८८	खजू		६८	खाट्ट		७० खेल	७२	गड्ड	६९	गर्व	७२
क्षुभ	९६	खट		६९	खिट		६८ खेष्ट	७७	गण	१००	गर्व	७२
क्षुभि	७९	खट्ट		९६	खिद		९१ खोट	१००	गण्ड	६१	गर्व	१०१
क्षुर	९२	खड		९७	खिदि		८९ खोड	१००	गद	७०	गर्वङ्	१०२
क्षु	६७	खड्ड		९७	खिदि		९४ खोड्ड	६९	गद्	१००	गर्हि	७७
क्षु	८३	खड्डङ्		८५	खुजू		६८ खोद	१००	गद्गद	१११	गर्हि	७७
क्षु	७६	खद		७० (खुङ्ग)			७५ खोर्द्ध	७१	गंधि	१००	गल	७२
क्षु	७१	खनूग		७९	खुद्		९७ खै	६७	गम्ल	७१	गल्मि	७६
(क्षिचड)	७०	खज		६८	खुद्ङ्		७५		गर्ज	६८	गल्हि	७७

गवेप (गा) गाङ् गावृङ् गाहीङ् गु गु गुज गुज गुज् गुह् गुह (गुह्) गुह्

१०१ गुण ८७ (गुद्र) ७३ गुध ७५ गुध ७७ गुप ७४ गुप ९३ गुपि ९३ गुपी ६८ गुफ ६८ गुंफ ९७ गुरि ९३ गुरिङ् ९३ गुरिङ् ९७ गुर्द

१०० गुर्वि ९८ गुर्वै ८७ गुहौग् (गू) ९६ (गू) ८८ (गू) ९९ गु ७६ गुङ् ७० गुज ९२ गुज ९२ गुध १०० गुहङ् ९० गङ् ९३ गङ् ९७ गघु

७५ गेवृ ७२ गेषृङ् गै ७४ गोघा ९३ गोम ६६ गोष्ठि ९९ ग्रथुङ् ६८ ग्रथ ६८ ग्रस ८८ (ग्रस) १०१ ग्रस् ९२ ग्रही ९५ (ग्रही) ७६ ग्रचू

७७ गलसृङ् ७७ गलहीङ् ६७ ग्लुचू ११० ग्लुचू १०१ ग्लुचू ७४ ग्लेपृङ् ७५ ग्लेवृ ९६ ग्लै ९९ (घग्घ) ७७ घट ९५ घट ७७ घटिष् ६८ घटु

७७ घट्ट ७७ घट्टि ६८ (घसु) ६८ घसृङ् ६८ घसृट्ट ७६ घिणु ७७ घु ६७ घुट ७७ घुट ६७ घुटि ९८ घुण ९९ घुणि ८९ घुणु ९९ घुर

९६ ७४ ७७ ७७ ७३ ७५ ७४ ९३ ९३ ७९ ९२ ७५ ७५ ९३

घुण्ड
घुण्ड
घुण्ड
घूर्
घूर्ण
घूर्णि
घृ
घृण्ड
घृण्ड
घृण्ड
घृण्ड
घ्रा
घृण्ड

ङ

च

७७ चक
९९ चकासृ
७२ चकि
९० चक्क
९२ चक्षि
७५ चंचू
९६ चट
७५ चट
९५ चड्ड
७३ चड्ड
६५ चण
७४ चण
७४ चतेग्
चट्ट

८२ चदेग्
८४ चन
७४ चन
९६ चप
८५ चमू
६८ चयि
९६ चर
९८ चर
७५ चर्च
९७ चर्च
८२ चर्च
६९ चर्च
७८ चर्च
७० चल

७८ चल
७० चल
८२ चल
७० चप
७१ (चप)
७६ चपी
९९ चह
७१ चह
९८ चायुग्
९२ (चिक्क)
७१ चिग्
९८ चिट
७२ चिति
९८ चितु

९३ चितै
८० चित्र
८२ (चिरि)
७२ चिल
९१ चिल्ल
७९ चित्र
१०१ चीक
७३ चीम
७९ चीव
९६ चीवृग्
९० चुक्क
६९ चुन्न्यै
१०० चुट
९७ चुट

६९ चुट
१०१ चुट
९१ चुट
९३ चुट्ट
७१ चुड्ड
९९ चुड्ड
१०१ चुण
७६ चुट्ट
७९ चुट्ट
७९ चुप
९६ चुट्ट
७१ चुरण
९३ चुरण
६९ चुल्ल

९६
९६
६९
९६
९७
६९
९३
६९
९७
७०
७१
१११
९६
७२

ज्या ज्यु जि जिर ज्वल ज्वल षट षम् षर्व षर्ज षप षप् षः

झ

१५ जिञ्चिदा ७४ जिञ्चिदा ६५ जिञ्चिदा ८२ जितृष ८० जित्वरिप् ८२ जिघृषा ६८ जिफला ७१ जिभी १२ जिमिदा १२ जिमिदाङ् १२ जिमिदाङ् ७२ जिमिदाङ् ८७ नीन्धैङ् १५ ङ

टकु ८८ टल ७९ टिक ८९ (टिकी) ८१ टीकु ११ टुशु ७१ टुड ८६ टुड्मृग् ८८ टुडु ७९ टुनडु ८३ टुमस्जो ७२ टुम्राजो १४ टुम्रासि टुम्लामृङ्

१६ दुयाचृग् ७९ दुवपी ७४ दुवम् ७४ दुवेषु ७४ द्ये ८३ द्वल १३ द्वो ८७ द्वोधि १० ङपि ७० ङपु ७८ ङडु ७७ ङंपि ७७ ङंभि

७८ डिप ८१ डिप ८० डिप ७६ डिपि ६६ डिपु ८० डिबु ६८ डिपि ८१ डिभि डीङ् १०० डीङ् १७ डुकुग् १७ डुकीग् १०० डुदाग् १०० डुधाग्

८८ डुपचीप् १३ डुमिग् १७ डुयाचृग् १०० डुलभिप् १७ डौकु १०० णक्ष १०० णख ८९ णट ७३ णट ७७ णद् १५ णभ ८७ णभ

७८ १० ७८ ७६ ७४ ७३ ६७ ८२ ६९ १० १६ ८८

झ ङ ट ड

॥ ६६ ॥

णमि णम णयि णर्द णल णसि णही (णाघृङ्) णासृङ् णिश्च णिजुङ् णिजृङ् णिट् णिटु

७९ ७१ ७६ ७० ८० ७७ ९० ७६ (गुदी) ७७ ७३ ८५ ८७ ७८ ७० ७८ ७०

णिल णिश णिसुङ् णीण् णील णु णुद (गुदी) णू णेहण् णेषु त तक् तकु

९३ ७२ ८५ ७७ ७१ ८३ ९२ ९२ ९३ ७८ ७७ ६७ ६७

तथै तगु तजु तंचू तंचू तंचौ तंजौ तट तड तडा तडुङ् तनूण् तनू तन्नि

७३ ६७ ९९ ६८ ९४ ९४ ९४ ६९ ९७ ९९ ७५ ९४ १०२ १००

तप तपि तपि तम् तंतम् तयि तरण तरण तर्क तर्ज तर्जि तर्द तर्द तर्ज तल

७३ ६७ ९९ ६८ ९४ ९४ ९४ ६९ ९७ ९९ ७५ ९४ १०२ १००

तसु तसु तस् ताघृङ् तिक तिक (तिकि) तिग तिज तिजि तिपु तिम तिरस् तिरस्

७० १०२ ९० ८९ १११ ७६ १११ १११ ९९ ६८ ९९ ७० ७१ ९८

तिल तिल तिल तिन्न तीम तीर तीव तु तुज तुजु तुट तुट तुड तुडुङ्

९९ ७३ ८९ ७७ ९१ ७४ ७४ ९१ ९६ ७४ ७६ ८८ ११० १११

७२ ९८ ९३ ७२ ८८ १०१ ७२ ८३ ६८ ६८ ९३ ९६ ९३ ७५

(तुङ्)

तुण्

तुदी

तुप

(तुपु)

तुफ

तुबु

तुबु

तुम

तुम

तुमि

तुप

तुम्फ

(तुर)

तुरण्

तुरै

तुल

तुप

तुस

तुहु

तुहु

तूण

तूण

तूणि

तूरैङ्

तूल

(तूल)

तूप

१११ तुक्ष

७२ तुहु

९८ तुण्ण्

८९ तुप

७३ तुप

७३ तुपौ

६९ तुफ

१०० तुंफ

९७ तुंहौ

९९ तुह

९० तुहौ

७२ तु

९९ तेषुङ्

७२ तेवु

७३ तौहु

६९ त्यज

९५ त्रकु

९१ त्रु

१०२ त्रपैपि

८८ त्रस

९२ त्रसु

९२ त्रसै

९३ त्रुट

९४ त्रुटि

९३ त्रुड

६६ त्रुप

७६ त्रुफ

७७ त्रुम्प

६९ त्रुंफ

६८ त्रैङ्

७४ त्रौकु

७० त्वक्ष

७६ त्वक्षौ

९९ त्वगु

९९ त्वच

८८ त्वंचू

९३ त्विपी

९९ त्सर

९३ थुं

७० थुं

७० थुं

७० थुं

७० दांसि

७४ दाक्षि

७४ दाक्षि

७३ दांड

७३ दादे

६७ दघ

९२ दधि

६८ (दभु)

७९ दसू

७१ दम्भू

दाग्नि

दाग्नि

दाग्नि

दल

दल

१००

७७

८२

१००

७५

९१

७५

९८

८९

९१

७६

८३

७१

९९

तथद

॥ ६८ ॥

८६ ६६ ९६ ६९ ७० ८७ ६७ ७९ ९१ ७७ ६८ ९१ ७२

ध

द्विपी ७५ ७१ ८२ ७३ धक ६७ धण ७४ धन ७७ (धन) ६५ धावृ ९२ धावृग् ८९ धि ९५ धिक्षि ७४ (धिज्) ७६ धिवु ६७ धिवु

९२ द्रहु ९२ द्रम १०२ द्रा ७२ द्राक्षु ७३ द्राखु ७३ द्रायुङ् ९५ द्राहङ् ७४ दु ७७ दुण् ६६ दुही ८७ द्रुग् ८३ द्रेक ७९ द्रेष्टुङ् ६७ द्रै

६७ दंफ ११० दंभ ७२ दंभ ९८ दशु ११० दह ८८ दहु ८६ दहृङ् ७३ दैव् ८९ दैव् ८२ दौ ९३ दौ १०२ द्यु ८८ द्युति ९२ द्यै

७९ दुगु ९९ दुरज् ९९ दुर् ७२ दुल ८७ दुवम् ९१ दुष ८३ दुही ७७ दुहु ८९ दुङ् ८५ दृ ९० दृङ् ६५ दृप् १०० दृपा १११ दृफ

९९ दासृग् ८२ दिव १०० दिवि ९९ दिवु ९९ दिव् ८९ दिशी ७३ दिही ९८ दीक्षि ६५ दीङ् ७९ दीधीङ् ८२ दीपै १०० दु ७९ दुःख ९१ दुःख

दल (दलि) दशि दशु दसु दख दह (दहु) दाम् दानी दाव् दाशि दाशृग् (दास)

(धिप)

धीङ्

धुक्षि

धुग्

धुरै

धुवै

धु

धुग्

धुग्

धुग्

धूप

धूप

धुश

(धुप)

८७ (धूस)

८९ धृ

७७ धृग्

९० धृङ्

९० धृङ्

७२ धृज

९३ धृजु

१०१ धृप

९५ धृपा

९० धृ

९९ धृर्क्

७० ध्मा

९८ ध्यै

९८ ध्रज

९८ ध्रजु

६६ ध्रण

७७ ध्रम

९४ (ध्रस्)

७४ ध्रस्

६८ ध्राक्षु

६८ ध्राङ्

१०२ ध्रु

१०२ ध्रु

९६ (ध्रूर)

७१ ध्रैर्क्

६५ ध्रै

६६ ध्वज

६८ ध्वजु

६८ ध्वण

६९ ध्वन

९९ ध्वन

९९ ध्वन

९६ ध्वंस्

७३ ध्वाक्षु

७५ ध्वृ

६६ नक्

९३ नख

९३ नजैङ्

७४ नट

६७ नट

६८ नट

६८ नद

६९ नन्द

७० नभि

१०० नयि

८२ नर्द

७९ नर्प

७३ नशी

६६ नाथृङ्

९६ नाथृङ्

९६ नाथृङ्

६७ निर्यत

९४ निवास

९६ नित्रु

९९ निषू

९९ निष्कि

न

११० नीव

७९ नृ

७६ नृते

७० नृ

७१ पक्ष

८८ पक्षे

७५ पक्षे (पति)

७६ पचुङ्

७६ पचुङ्

९८ पट

१०१ पट

७२ पट

७२ पट

९९ पठ

७२

८२

८७

९५

९८

१०२

७४

७४

९६

९९

१००

६९

६९

प

ध न प

॥ ७० ॥

पठुङ् (पठ्)
पणि
पत
परल्
पथुङ्
पदङ्
पदि
पनि
पंपस्
पयस्
पयि
पर्ण
(पर्थ)

७५
९७
७५
१००
८०
९७
१०१
८९
७६
१११
११०
७६
१००
९७
पा

पा
पार
(पार्थ)
(पाल)
पि
पिच्च
पिच्छ
पिजु
पिजु
पिजुङ्
पिट
पिठ
पिडु
पिडुङ्

८२
१०१
९७
९८
९१
९६
९२
९६
९९
८५
६८
६९
९७
७५
पिल
पिबु
पिश्
पिब्ल
पिस
पिसु
पिसु
पिर
पीङ्
पीड
पील
पीव
पुट
पुट

९८
७२
९१
९४
९८
९९
७३
९८
८९
९७
७१
७२
९६
१००
पुट
पुट
पुङ्
पुङ्
पुण
पुथ
पुथ
पुथु
पुंस
पुरण
पुर
पुर्न
पुल
पुल

९९ (पुलङ्)
९३ पुष
९६ पुप
६९ पुष
९२ पुप
९९ पुप
८७ पुष
७० पुष्प
९८ (पुष्)
१११ पुस
९३ पुस्त
९८ (पुस्त)
९८ पूग्
८० पूङ्

९८
९६
९९
७२
७३
११०
८८
८८
९९
८९
९७
९७
९५
७३

पूज पूण पूर्यङ् पूर (पूर) पूर्यङ् पूर्यङ् पूल पूल पू पू पूर्यङ् पूच पूच

१६ १७ ७६ १९ १९ १० ७२ ७२ १०१ (पू) ९६ ९० ९३ १०१ ८५
पूचै पूजु पूड पूण पूथ पूरू पूरू पूरू (पू) पूरू पूरू पूरू पूरू पूरू पूरू पूरू पूरू पूरू

१४ ८५ १२ १२ १७ ७२ १५ ८६ १६ ६८ ७२ ७३ ६७ ६२
प्युप प्युप प्युप् प्युस प्यङ् प्रजुङ् ग्रथ ग्रथिप् ग्रसिप् प्रा ग्रीग् ग्रीग् गृ ग्रप

८९ ९८ ८८ ८९ ७४ ८५ ९७ ८१ ८१ ८२ ९५ १०१ ७४ ९६
गुप् ग्रीधृग् प्लिहि प्लुङ् प्लुप प्लुप् प्लुप् प्लेष्ट प्ला फक् फण फल फल

७३ ७८ ७७ ७४ ९६ ८९ ७३ ७७ ८२ ६७ ८२ ७२ ८०
फल फुल्ल वण वद वध वधि वंघ वंघ वंघ वंघ वंघ वल वलि

७२ ७२ ६९ ७० ९७ ७५ ७५ ९६ ७१ ९८ ९९ ८० ९९ ९९
बहु विटु विल विल वुक् वुक् (वुहु) वुड वुध वुध वुध वुधि वुधुग् वुल

व

७७ ७० ९३ ९८ ९८ ६७ ९७ ९३ ७८ ९७ ८० ८९ ७८ ९८

भ

बुस्त बुह बुहु बुहु बुहु ब्रूग् ब्रूड ब्रूम ब्ली मक्ष मज मजी मजु

१७ भंजौ ७३ भट ७३ भट १९ भड्ड ७३ भड्ड् ८६ भण १३ भत्ति १८ भट्ट १५ भर्मे १८ भर्त् १८ भलि ७८ भलि १९ भलि

१४ भष ६९ (भस) ८२ भा १७ भाज ७५ भाम ६९ भामि १०० भाषि ७५ भासि १७ भिक्षि ७१ (भिक्षी) ७२ भिहग् १२ (भिल) ७७ भिषज् ७७ भिष्णुक्

७२ भुज ८७ भुजो ८२ भुड्ड् १०० भुरण १०० भुप ७६ भू ७७ भू (भू) ७७ भूप ७९ भूजैङ् १४ भृश १८ भृ (भेषु) ११० भेषुग्

१४ भ्यसि १२ अण ७५ असु १११ अस्मू ७३ अस्जी ६२ अंशू १८ अंशू १९ आजि १९ औ ७४ अूङ् ८८ अूणि १५ अैजु ७७ अेषग् ७९ अैस

७७ ६९ मकुङ् ८० मक्ष ८९ मख ११ मखु ८८ मगध ७९ मगु ७४ मघु १६ मघुङ् १३ मचि १९ मबुङ् ७४ मज ७९ मंचू ७७ मडु

म

७४ ७३ ६७ ६७ ११० ६७ ६७ ७४ ७४ ७४ ६८ ६८ ७५

व भ म

॥ ७३ ॥

६८ ६९ ९३ ९६ ७५ ६९ ६९ ७५ ९२ ९९ ७५ ९३ ९८ ९६

मुंचू मुट मुट मुट मुट्टु (मुट्टु) मुट्टु मुट्टु मुण मुद मुदि मुर (मुलपि) मुप
७२ ७३ ८६ १०१ ७१ ७१ ७२ ७३ ९८ ७४ ७४ ९१ ६८ ६८

मिषू मिह मीङ् मी मीम् मील मीव मुक्ष मुच (मुचि) मुचुङ् मुच्ल मुज मुजु
९६ ७९ ९५ ९२ ७८ ९७ ९७ ९७ ७८ ९३ ७२ ७२ १०१ ९३

मार्ज माहृग् मिग् मिच्छ मिथु (मिद्) (मिदुर) मिदु मिह मिल मिबु मिश मिथ्र मिप
७२ ८९ ७४ १०१ ७३ ९९ ७७ ८२ ७३ १०१ ८७ १०२ ७६ ७०

मप मसै मस्क मह मह मह मा माहृ माग् माग मानि मान्थ
११० १०० ९६ ७० ७१ ८६ ९६ ९६ ७२ ७७ ७७ ७२ ७१ ७२

मन्तु मन्त्रि मंथ मन्थ मअ मयि मर्च मर्ज मर्त्र मलि माह्लि मय मव्य मश
३९ ९७ ६९ ७५ ६९ ७० ८० ९९ ७५ ८२ ८९ ८९ ९९ ९९

मठ मड्ड मड्ड मड्ड मण मथु मथे मदि मड्ड मड्ड मड्ड मनि मनि मनुङ्

०६ ०९ ६९ ०४ ७५ ०९ ०८ ७२ ७७ ६९ ०८ ७३ ६७

र

०८ युज ७१ युजि ०८ " युजुग् ७१ युतु ७१ युधि ८० युप ०९ युप ०२ युप ०३ येपुङ् ०५ योङ् ६७ रक ०९ रक्ष १०१ रत्न

६८ यत्र ६९ यम ७९ यम ६८ (यम) ०६ यम् ६८ (यम्) ६९ यत् ७७ या ६७ यु ०० युग ८० युङ् ०८ युच्छ ७५ युज

य

७२ मुचू ०५ मेङ् ७४ मलक्षी ६० म्मुचू ७८ म्मेच्छ ७८ म्मे १०१ म्मेङ् ७८ म्मेङ् ७६ म्मे ०९ यक्षि ६१ यजी ०४ यत ०८ यतैङ् ०१

०६ मृष ६८ मृ ६८ मृङ् ०५ मेङ् १०१ मेथुग् ०४ मेहग् ०२ मेधा ०२ मेधुग् ०६ मेपु ७८ मोक्ष ०३ म्ना १०१ म्रक्षण ०० म्रक्ष १०२ म्रदिप्

७२ मृङ् ८९ मृज ०१ मृजु ०९ (मृजैङ्) ७४ मृजौ १०१ मृजौ ६८ मृड ७२ मृण ०८ मृद ७२ मृधुग् ७२ मृश ०१ मृप ७७ मृपी १०१ मृपङ्

मुप मुस मुस्त मुहौ मृङ् मृत्र मृच्छी मुवै मूल मूल मूष मृ मृग मृगङ्

रखु रग रगु रगे रघु रघु रच रंजी रंजी रट रठ रण रण रद

दे७ रधौ १८ रप ६७ रफ ८२ रफु ५४ रघु १९ रघुङ् १०० रभि ९० रमु ७८ रमि ६९ रगि ६९ रस ६९ रस ८२ रह ७० रह

८७ रहु ७० रहु ७१ रा ७१ राखु ७१ राघु ७६ राजुग ७६ राध ७६ राध ८० रासु ७६ रि १०१ रिखु ७३ रिगु ७३ रिच १०१ रिचुग

७३ (रिजि) १०१ रिफ ८२ रिबु ६७ रिश ७४ रिप ७८ री ९१ रीडे ८८ रुङ् ७७ रच ९१ रुचि ६७ रुन ६७ रुजो १०१ रुट ९४ रुटि

७४ रुहु ९२ रुठ ७१ (रुठ) ९३ रुहु ७२ रुह ९५ रुहुग ८३ रुप ७४ रुश ९२ रुप ७२ रुप ९६ रुप ९२ रुपै ९९ रुह ७९ रुक्ष

६९ रूप ६९ रेकु ६९ रेखा ६९ रेङ्ग ८३ रेपु ९४ रेभु ८८ रेव ९३ रेवङ् ९८ रेपु ७२ रे ८९ रोडु ९३ रोडु ८० लक १०१ लक

ल

१०० ७४ ११० ७८ ७६ ७६ ७७ ७७ ७७ ६७ ६९ ६९ ९८

६७ (छद्)

१०० लुंघ
९२ लुट
९३ लुट
६७ लुट
९८ लुट
११० लुट
९३ लुटि
९० लुट
९१ लुट
८६ लुट
९५ (लुठा)
१०१ लुठि
८९ (लुठि)
९९ लुठु

१०० लाम
९९ लिख
९९ लिखी
७९ लिगु
७३ लिगु
९९ लिट
८२ लिश
६७ लिशि
७४ लिपी
११० लिहि
६८ ली
६८ ली
६८ लीड्
११० लुजु

१९ ललि
१८ (लश्)
१०० (लष)
१९ लषी
६८ लस
६९ लस
९७ ला
६९ लाबु
८२ लामुङ्
७० लाङ्
९८ लाछु
७६ लोज
१०० लाजु
७६ लाट

२२ लज
 २८ (लज्)
 ३७ लज्
 ३७ लज्
 ३८ लज्
 ३७ लट
 ८२ लड
 २१ लड
 ३७ लड
 ७४ ला
 ७४ लबु
 ३८ लबुङ्
 ३८ (लम्)
 १०० लम्बुङ्

लक्षि लक्षी लय ललु लग लगु लेगे लघु लघु (लघु) लघुङ् लछु लज लज

(लोक)

लोकृद्

लोचृद्

लोचृद्

लोड्

लोडृद्

लोडृद्

लोष्टि

लपी

ल्वी

व

वकुड्

वन्न

वस

१९ वगु

७४ वगुड्

९९ वच

७४ वच्

११० वज

६९ वज

६९ वंचि

७४ वंचू

९५ वट

९५ वट

वट

७४ वटु

७३ वटु

६७ वटु

६७ वठ

७४ वठुड्

१०१ वडु

८४ वडु

६८ वण

९६ वद

९९ (वद)

६८ वदि

६८ वडुड्

८२ वन

१०० वन

९७ वनूड्

१०० वन्न

६९ वयि

६९ वर

७५ वरण

७५ वरि

९१ वर्ण

६१ वर्ण

८७ वर्ण

७० वर्ध

१०२ वर्फ

७५ वहि

७० वलि

७० वक्त

९५ वल्लु

७१ वल्लु

७६ वलिभ

१०१ वहि

१११ वह्ह

७४ वह्हि

१०० (वशि)

९७ वञ्

१०० वय

९७ वस

७१ वस

७७ वसि

७७ वस्त्र

९६ वस्त्र

६७ वस्ति

११० वहि

७६ वह्नु

७७ वा

९९ वाधु

७७ वाच्छु

८५ वाडुड्

८५ वात

७२ वाधूड्

८१ वाशि

९९ वास

८५ वाहुड्

८९ विग्रह

७४ विचृगु

१०० विच्छ

८१ विच्छ

९९ विट

८२

७३

६८

७५

१००

७५

९०

१०१

७७

६९

९४

९२

९९

६९

विड विथु विद विदि विदि विद्ल विघ विल विश (विपग्) विप विष् विष्णु

६९ ७३ ८४ ९४ ९९ ८९ ९१ ९२ ९३ ९३ ८७ ९६ ७२ ८७
विस वी (वीजी) वीरड् वुस (वु) वृकि वृक्षि वृग् वृग् वृड् वृचै वृज वृजै

८९ ८३ ७४ १०१ ८९ ८७ ७४ ७७ ९० ९५ ९६ ९४ ९४ १०१
वृजै वृत वृतूड् वृतूड् वृथ वृथूड् वृश् वृषि वृषू वृषू वृहो वृङ् वृग् वृग् वृजै

८५ ९९ ७९ ८९ ९९ ७९ ८८ ९९ ७२ ७२ ९३ ९५ ९५ १०१
वेग् वेङ् वेट् वेणग् वेथूङ् वेद वेल वेला वेल वेल्ल वेवीङ् वेष्टि वेसु वेह

८१ ११० ११० ७८ ७५ १११ १०१ ११० ७२ ७२ ८५ ७५ ७३ ८७
वेह्ल व्यच व्यथिप् व्यघ व्यय व्यय व्ययी व्येग् व्रज व्रज व्रण व्रण व्री व्रीङ्

७२ ९३ ८१ ८८ ९८ १०१ ७९ ८१ ६८ ९६ ६९ १०० ९६ ८९
श्रीङ् व्रीडि शक शकी शकुङ् शकल शचि शट (शट) शट्ट शठ शठ शठि

श

८९ ८७ ९० ९० ७४ ९० ७४ ६८ ९९ ९७ १०० ६९ ९९

शङ्ङ् शण शङ्ङल शयी शयी शन्द शमि शम् शम् (शम्न) शंस् शर्त् शर्त् शल शलि

७५ (शलि) ८२ शलिम् ८० शव ७९ शश ९० शप ९८ शस् १०० शाखु ८९ शङ्ङ् ९८ शानी ७३ शार ७१ शास् ७२ शिक्शि ८० शिग् ७७ शिष्

०९ शिजुङ् ७६ शिट ७२ शिल ७२ शिप ७२ शिप ७३ शिप्ल ६७ शीक ७५ शीकृङ् ७९ शीङ् १०१ शीम् ८४ शील ७७ शील ९० शु ६७ शुक्

८५ शुच ६८ शुचुर्गै ९३ शुच्यै १०२ शुठ ७२ शुठ ९४ शुतु १०१ शुतु ७४ शुघ ८५ शुधि ७६ शुन १०१ शुंध ७१ शुभ ६५ शुभि ६७ शुंम

६७ शुंम ९० शुल्क ७१ शुल्म ९७ शुष् ६९ शूर ६९ शूर्ङ् ९७ शूर्प ८८ शूल १०२ शूप ९२ शृघ ७० शृधृ ९२ शृधृङ् ७९ शृ ९२ शूल

७१ शो ९६ शोण ९७ शौडु ८८ श्चुतु १०१ श्च्युतु ९० इमील ९७ (इम्) ७२ श्यैङ् ७२ श्रकु ९९ श्रगु ७८ श्रण ७९ श्रण ९६ श्रथ ७२ श्रथ

८१ ६९ ६९ ६९ ६९ ७१ ८० ७४ ७४ ६७ ९७ ८२ १०१ ९७

अथ अथुङ् अनथ अनथ अमू आ आम अिग् अिवू अिषू अीग् शु अ ओण

१०० श्लकु ७५ श्लगु १०१ श्लाखु ९६ श्लाघुङ् ८९ श्लिप ८२ श्लिष १०१ श्लिषू ७७ श्लोक्कुङ् ८८ श्लोण ७३ श्वकु ९५ श्वचि ९० श्वचुङ् ६७ श्वठ ६९ श्वठ

७४ श्वकु ६७ श्वत्र ६७ श्वल ७४ श्वल्ल ९८ श्वस ८८ श्विताङ् ७३ षगे ७४ षघ ६९ षघ (पच) ७४ षघ (पच) ७४ षचि ९७ षंज १०० षट

ष

९७ षट् ९८ षणुग् ७२ षड्ल ७२ षड्ल ८३ षन ७९ षप ८२ षर्ष (पंज) ९१ षश्च ७४ षस ७४ षस्ज ६८ षह ६९ षह

९६ षहि ९५ षिग् ९२ षिग् ८० षिची ७० षिट ७० (षिघ) ७१ षिघू ७१-९८ षिघू ७१ षिघू ६८ षिभू ८५ षिल ६८ षिवू ८८ षु १०२ षु

९० पुग् ९० पुडो ९५ पुट्ट ९१ (पुम्भो) ६८ पुर ९१ पुह ८८ पू ७० षूड ७० षूद ७१ षूदि ९३ षूष ८८ (षेक्कु) ८३ षेल ६६ षेवू

९० ८९ ९६ ७१ ९३ ८८ ९१ ८५ ९९ ७५ ७२ ७४ ७२ ७७

पो एक एन एधु एम ष्ट्यै षिधि षिपु षिम षीम षुग् षुचि षुशुङ् षूप

८७ षूप ८२ षुह ८२ षुह ७६ षुह ७१ षुगे ६७ षुल ९१ षुा ७६ षुिबु ८८ षुिबू ८८ षुा ८६ षुासू ७४ षुा ७६ षुिह ९७ षुिहौ

८८ षुहौ ९३ षुिङ् ९३ षुंजि ७६ षुद ८२ षुदि ८० (षुर्त्त) ६५ षुक्क स ८८ सगे ६७ सत्रङ् ८८ (सध) ८२ सपर ९८ सभाज ८९ समर

८९ संव ७३ संभूयस् ९४ सल ९९ सस्तु ७५ संग्राम ९७. संग्रामङ् ७४ सर्ज सर्ग साध ८२ (साध) १०१ सान्त्व ११ सान्त्व (सान्त्व) १०० (साम) १११ साम

९८ (साप) ११० सिल ७२ सु ८४ सुख १०१ सुख १०१ (सुहृ) ६८ सुभ ७१ सुर ११ सूच ८८ सूत्र ९८ (सूष) ९८ सूक्ष् ९८ सूक्ष् १०१ (सूक्ष्)

९८ सु ९३ (सु) ६६ (सु) १०० सुज १११ सुजि ९६ सुल्ल ९२ सेकु ९३ सेल १०० सेव १०१ से ७२ स्कंदु ७३ स्कभु ७१ स्कुग् ७३ स्कुदुङ्

६६ ८७ ९६ ९२ ८९ ७० ७४ ७२ ७७ ६७ ७० ७६ ९५ ७५

स्वदिष्	८१	स्तृग्	१५	स्पधि	१००	स्फुट्ट	६९	स्यमि	१०० (स्वद)	९९
स्वल	७२	स्तेन	१००	स्पृग्	९०	(स्फुड)	७४	स्यम्	७१	७५
स्तक्	८२	स्तोम	१०१	स्पृश	९३	स्फुड	९७	संब्रङ्	७२	८२
स्तन	८२	स्त्यै	६७	स्पृह	१०१	स्फुर	९३	संब्रङ्	७७	७०
स्तन	१००	स्थगे	८२	स्फट	९७	स्फूच्छी	६८	(संह)	७९	१०१
स्तन	७०	(स्थल)	८०	स्फट	६९	स्फूर्जी	६८	स्रभू	७१	९७
(स्वन)	७१	स्थुह	९३	स्फटु	६९	स्फुल	९३	स्रभू	७१	७५
(स्तुर)	१७	स्थूलङ्	१०१	स्फर	९३	स्फुल	९३	स्रभृग्	७९	७५
(स्तूप)	९७	स्थन	८२	स्फल	९३	स्मील	७१	स्रभृङ्	७७	ह
स्तृक्ष	७३	स्निह	९६	स्फायैङ्	७६	स्मूर्छी	६८	स्रिभू	७१	८२
स्तृग्	९०	स्तु	८३	स्फिट्ट	९६	स्मृ	६६	स्तु	६५	६९
स्तृही	९३	स्नेह	९९	स्फुट	९३	स्मृ	८२	स्नेकु	७४	६९
(स्तृप)	७३	स्पटुङ्	७५	स्फुट	९८	स्मृ	९०	स्नेदि	६७	७५
स्तृही	९३	स्पधि	७५	स्फुटि	७४	स्यंदौङ्	७९	हन	६७	८४

हम्भ

हय

हय

हल

हस

हसे

हि

हिक्की

हिड्डु

७१

७१

७१

८०

७३

७३

९०

७८

७५

हिल

हियु

हियि

हिसु

हिसु

हु

हुड

हुडु

हुडु

९३

७२

९९

९४

१०२

८६

९३

७५

६९

(हुंङि)

हुल

हुल्ली

हुडु

(हु)

हुग्

हुणीङ्

हुप

(हपू)

९३

८०

६८

६९

८७

७७

११०

८९

८९

हपू

हेट

हेठ

हेठि

हेड

(हेड)

हेडु

हेपुङ्

हेपुङ्

७३

६९

९६

७५

८२

६९

७५

७७

७७

होड्डु

होड्डु

होड्डु

हल

हादि

ही

हीच्छ

(हु)

ह्रुडु

७५

६९

८५

८२

७५

८६

६८

९१

६९

हल

ह्यु

ह्येग्

हस

हादिङ्

हप

हगे

८२

६६

८१

७३

७५

९७

८२

अत्र सेटां धातूनामकारादिः यथा 'कृग् करणे' इत्ययं डकारादौ, एवमन्येषामपि ओऔजिटुडुमुखेतां, तथा क्रमोऽपि ककारादौ न धृतः, किंतु 'डुकृग् करणे' इति धातुपाठात् सेतामेव धातूनां, तेनान्वेषकैः सावधानीभूयान्वेष्यं ।

॥ छन्दसामुपयोगि ॥

सिद्ध-
प्रभायां
छन्दसामु-
पयोगी

॥ ८५ ॥

सर्वादिमध्यान्तग्लौ त्रिकौ म्नौ भ्यौ जौ स्तौ वर्णगणाः ॥

SSS, III, SII, SII, SII, SII, SII, SII, SII, SII,

प्रस्तारः SSS, SSI, SSI, SII, SII, SII, SII, SII, SII, SII,

सर्वज्ञं नमत दीर्णमोहं । मतमान ! सज रयम् ॥

न ज
SSS III SII SII
म स य
त र
म

दतचपषा द्रव्यादिमात्राः ॥

भिर्गौ दोधकम्
तो जौ गाबुपस्थिता
मस्तौ गौ शालिनी धैः
नैरलगा रथोद्धता
नैमा गौ स्वागता
तौ जो गाविन्द्रवज्रा
जतजा गाबुपेन्द्रवज्रा
तौ जाविन्द्रवंशा

वर्ण्यगुणो लघु दोधकवृत्तैः ।
दीक्षा श्रुतबोधमुपस्थिता या ।
सा वाणी या शालिनी शुद्धबोधैः ।
यात्रया नगरभू रथोद्धता ।
स्वागतं यतिपतेर्नवकल्या ।

उप- } शकेन्द्रवज्राभिहतं जिनोऽपात
जातिः } उपेन्द्रवज्रं न परास्त्रतेजः ।
उपेन्द्रवंशो हरिवंशतोऽवमः ।

॥ ८५ ॥

मनौ जौ गः प्रहर्षिणी गैः
जमौ स्त्रौ गो रुचिरा घैः

जतज्जा वंशस्थं
सीस्तोटकं
नभआ डुतविलंघितं
यीशुजंगप्रयातं
रीः सग्विणी
जीमौक्तिकदाम
मीः कल्याणं
स्त्रौ सी प्रमिताक्षरा
न्रौ जौ मालती
नौ रौ प्रमुदितवदना
सा प्रभा छैः

समेति वंशस्थमिदं महाव्रतं ।
त्यज मानमतोऽटक तैकभरं ।
डुतविलंघितमायुरिदं भवे ।
शुजंगप्रयातं न धर्मे मुनीनां ।
मूर्तिरुज्जृम्भते शान्तिपूः सग्विणी ।
न साधुगणोऽर्धति मौक्तिकदाम ।
देयाद्वीरोऽसौ विश्वेषां सत्कल्याणं जन्तूनां ।
प्रमिताक्षरा जिनगिरोऽविवृताः ।
जिनवरपादयुगे सुमालती ।
प्रमुदितवदनाऽङ्गनाशे रता ।
अघटितरवित्रिवर्मक्षे प्रभां (जिन-
वरतरिरुद्धृतौ प्रभाणां)
सद्दृष्टेजिनपतिगीः प्रहर्षिणी स्यात् ।
जिनेश्वरचनरुचिरा क्षणावली ।

मनौ दसौ गौ मत्तमयूरं
तमौ जौ गो वसन्ततिलका
नौ म्यौ यो मालिनी छैः
नजभजर्गा वाणिनी
अजज्जाः पंचचारं
यमनस्मल्गाः शिखरिणी चैः
जसजस्यल्गाः पृथ्वी जैः
मो मनौ तौ गौ मन्दा-
कान्ता घचैः ।
नसौ औ स्त्रौ गो हरिणी
चवैः ।
भव्या भक्ता मत्तमयूरा जिनपात्रे ।
स्तुत्यो वसन्ततिलकैरनिशं जिनेशः
शतशशिसमकाम्या मालिनी जैनमूर्तिः ।
प्रशममेयक्षणं त्वदपरं न वाणिनीव ।
(नम शमवारिधिं जिनमहो सुवाणिनीं च) ।
विधाय पंच चामराधिपस्तनून पूजयत्
(०जं यजेत्) ।
अनेकान्तं शुद्धं श्रय शिखरिणीवा-
कमुदितं ।
विनिर्जितरिपुत्रजा (अनन्तगुणका-
रिणी) शममयीह पृथ्वी गिरा ।
मन्दाक्रान्ताऽमरगिरिमहो वीरपादा-
ग्रजुष्टा
क्षुभितहरिणीत्राचा नेमिश्वकार शि-
वोद्यमं ।

सिद्ध-
प्रभायां
छन्दसामु-
पयोगी

॥ ८७ ॥

म्सौ ज्सौ तौ गः शार्दूलवि-
क्रीडितं छैः ।

ओ भ्नौ यिः स्रग्धरा छछैः

मौ तो नी लगा मत्ताक्रीडा
जछैः ।

शुद्धा देवमुनीन्द्रधर्मरुचयः शार्दूल-
विक्रीडितं ।

मोक्षाध्वस्रग्धरा सा विहितगुणततिर्यो
जिनैर्द्रैर्गिरोक्ता

नम्यो नेमी राजीचेतो विरमयति
विषयविततिरमणिक्कां (मतमहो) सोऽ-
न्यो नेमिर्मत्ताक्रीडाविरमणजनित-
सतः शिवगमनः ।

चृणौ पष्ठो जो न्लौ वा पूर्व-
धै परे पष्ठो ल आर्यो }
आर्यो शिवं गन्ता ॥ १ ॥

द्विः पूर्वार्ध गीतिः
वाल्यादीक्षिग्रहणं सेवा सुगुरोः सदा-
ऽऽगमाभ्यासः । गीतान्येतान्यन्धैर्गन्तुं
पारं सदा कुरु स्वहितं ॥ १ ॥

परार्धमुपगीतिः

द्वयोर्वर्णस्थये उद्गीतिः

नाद्यात्सनौ तुर्याद् यो वक्त्रे

ओजे षण्मात्रा लङ्गन्ता
युज्यष्टौ न युजि षट्संततं
ला न समः परेण गो
वैतालीयं

कुसमयकुगुरुकुमारीं रुद्धं संसारमशुभ-
मव । येनोपगीतचरणे परमर्ष्यभिदे-
शिते दाढ्यं ॥ १ ॥

पापं त्रिविधं पारिहर करणेन मुनेः सदैव
मुदा । कुरु सामाधिकमेवं तथाच
लब्ध्या शिवं समेता द्राक् ॥ १ ॥
आहारंगेन्द्रियार्थान् द्राक्, त्यज
दुःखाकरानिमान् । भज मोक्षमहानन्द-
हेतोश्चारित्रमद्भुतं ॥ १ ॥

सततं भजतार्हतोऽसवो येन स्याद्
भवतां सदा शिवं ।

